COLECȚIA
SIR ARTHUR CONAN DOYLE

Aventurile lui Sherlock Holmes

seria completă

***

BIBLIOTECA adevărul

BIBLIOTECA
adevărul.

Comandați cărțile Adevărul:
www.adevarulshop.ro
Telefon: 021.407.76.38 / 51;
Fax: 021.407.76.42

Sir Arthur Conan Doyle: *The Return of Sherlock Holmes* • *The Hound of the Baskervilles*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DOYLE, ARTHUR CONAN
Aventurile lui Sherlock Holmes / sir Arthur Coman Doyle;
trad.: Silvia Stan, Ileana Ionescu. – Bucureşti: Adevărul Holding, 2011
4 vol.
ISBN 978-606-539-891-7
Vol. 3. - 2011. - ISBN 978-606-539-894-8

I. Stan, Silvia (trad.)
II. Ionescu, Ileana (trad.)

821.111-312.4=135.1

Sir Arthur Conan Doyle

Aventurile lui Sherlock Holmes

III

Întoarcerea lui Sherlock Holmes

Câinele din Baskerville

editura Adevărul holding

Întoarcerea lui Sherlock Holmes

Traducere şi note de Silvia Stan

Casa pustie

În primăvara anului 1894, întreaga Londră era interesată – iar lumea de seamă, înspăimântată – de uciderea onorabilului Ronald Adair în cele mai neobişnuite şi inexplicabile circumstanţe. Publicul aflase deja detaliile despre crimă, care reieşiseră în urma investigaţiei efectuate de poliţie; dar, tot cu această ocazie, o bună parte a poveştii a fost ascunsă, întrucât argumentele în favoarea acuzării au fost atât de puternice încât nu era necesar să se facă publice toate detaliile. Abia acum, după aproape zece ani, îmi este permis să fac cunoscute detaliile absente care întregesc acest remarcabil proces. Crima în sine prezenta interes, dar nici nu se compară cu urmările uluitoare care mi-au oferit cel mai mare şoc şi cea mai mare surpriză dintre toate evenimentele petrecute în aventuroasa mea viaţă. Chiar şi acum, după atât timp, mă gândesc cu emoţie şi simt din nou acea mare bucurie, uimire şi scepticism care mi-au invadat mintea. Permiteţi-mi să mă adresez acelui public care a arătat un oarecare interes pentru sclipirile de moment – gânduri şi acţiuni – ale unui om remarcabil, pe care le-am oferit ocazional, şi să nu mă învinovăţească pentru că nu mi-am împărtăşit cunoştinţele cu el, lucru pe care l-aş fi considerat cea dintâi datorie a mea dacă nu aş fi fost oprit de interdicţia venită chiar de pe buzele sale, interdicţie care a fost ridicată pe data de trei luna trecută.

Puteţi să vă imaginaţi că, datorită relaţiei mele apropiate cu Sherlock Holmes, eram foarte interesat de crime şi că după

dispariția lui nu am încetat să citesc cu atenție despre diversele probleme prezentate în mod public şi chiar am încercat, de mai multe ori, pentru propria satisfacție, să aplic metodele sale pentru soluționarea acestora, deşi fără succes. Şi totuşi, niciuna nu mă atrăgea într-atât ca tragedia lui Ronald Adair. Pe măsură ce citeam dovezile anchetei care conduceau către verdictul de crimă cu premeditare împotriva unei persoane sau unor persoane necunoscute, mi-am dat seama, mai clar ca oricând, de pierderea suferită de comunitate prin moartea lui Sherlock Holmes. Existau unele aspecte ale acestei afaceri ciudate care sunt sigur că i-ar fi atras atenția, iar eforturile poliției ar fi fost suplimentate sau mai de grabă anticipate de fina observație şi de gândirea alertă a celui mai mare agent criminalist din Europa.

Toată ziua cât am condus ca să-mi fac rondul, am întors cazul pe toate părțile şi nu am găsit nicio explicație care să mi se pară potrivită. Cu riscul de a vă spune pentru a doua oară aceeaşi poveste, voi recapitula evenimentele aşa cum erau cunoscute ele de toată lumea la sfârşitul anchetei.

Onorabilul Ronald Adair era cel de-al doilea fiu al contelui de Maynooth, la acea dată guvernator al unei colonii australiene. Mama lui Adair se întorsese din Australia pentru a se opera de cataractă şi locuia împreună cu fiul ei Ronald şi fiica ei Hilda pe Park Lane la numărul 427. Tânărul se învârtea în cercurile cele mai selecte ale societății şi nu avea sau cel puțin nu se ştia să aibă duşmani sau vreun viciu. Fusese logodit cu domnişoara Edith Woodley din Carstairs, dar logodna fusese ruptă cu acordul ambelor părți cu câteva luni înainte şi nu era niciun semn că ar fi lăsat în urmă sentimente extrem de profunde. În rest, viața acestui om se limita la un cerc restrâns şi convențional, întrucât avea obiceiuri liniştite şi era, de felul lui, destul de rece. Cu toate acestea, moartea s-a abătut asupra acestui liniştit tânăr aristocrat sub forma cea mai stranie şi mai neaşteptată, în noaptea de 30 martie 1894, între orele zece şi unsprezece şi douăzeci de minute.

Ronald Adair era pasionat de jocul de cărți şi juca des, dar niciodată pe mize care ar fi putut să-i dăuneze. Era membru al cluburilor Baldwin, Cavendish şi Bagatelle. S-a arătat că la

acesta din urmă a jucat o partidă de whist după cină, în ziua decesului său. Tot acolo jucase şi în după-amiaza aceleiaşi zile. Mărturiile celor care jucaseră cu el – domnul Murray, Sir John Hardy şi colonelul Moran – au dovedit că jucaseră whist şi că levatele fuseseră luate aproape în mod egal. E posibil ca Adair să fi pierdut cinci lire, dar nu mai mult. Era destul de norocos, iar o astfel de pierdere nu l-ar fi putut afecta în niciun fel. Juca aproape zilnic la un club sau altul, era atent şi, de obicei, câştiga. La anchetă a reieşit că, făcând pereche cu colonelul Moran, a câştigat chiar patru sute douăzeci de lire de la Godfrey Milner şi lordul Balmoral, la o partidă, în urmă cu câteva săptămâni. Cam atât despre evenimentele recente, după cum a reieşit în urma anchetei.

În seara crimei, Adair s-a întors de la club la ora zece fix. Mama şi sora lui îşi petreceau seara în oraş cu o rudă. Servitoarea a depus mărturie că l-a auzit intrând în prima cameră de la etajul al doilea, folosită de obicei ca sufragerie. Aprinsese focul acolo şi, pentru că era fum, a deschis fereastra. Nu s-a auzit niciun sunet din cameră până la unsprezece şi douăzeci de minute, când s-au întors doamna Maynooth şi fiica ei. Dorind să-i spună noapte bună, mama a încercat să intre în camera fiului ei. Uşa era încuiată pe dinăuntru şi nu a primit niciun răspuns când a bătut şi l-a strigat. Uşa a fost forţată după ce a primit ajutor. Nefericitul tânăr a fost găsit zăcând lângă masă. Capul îi fusese mutilat, în cel mai groaznic mod, de glonţul unui revolver, dar în cameră nu a fost găsită nicio armă. Pe masă se aflau două bancnote de zece lire fiecare şi încă şaptesprezece lire, dintre care zece erau monede de aur şi argint, banii fiind aranjaţi în grămezi de diferite valori. Pe o foaie de hârtie erau scrise nişte numere lângă numele unor prieteni de-ai lui de la club, lucru care ne face să credem că, înainte de a muri, încerca să facă o socoteală a pierderilor şi a câştigurilor de la jocul de cărţi.

O examinare superficială a circumstanţelor nu putea decât să facă acest caz şi mai dificil. În primul rând, nu ar fi existat niciun motiv pentru ca tânărul să încuie uşa pe dinăuntru. Există posibilitatea ca asasinul să-l fi omorât şi apoi să fi fugit pe fereastră. Dar înălţimea era de cel puţin şapte metri, iar

sub fereastră era un strat de brânduşe înflorite. Nici pământul şi nici florile nu arătau semne că ar fi fost deranjate şi nici nu era vreo urmă pe fâşia îngustă de iarbă care separa casa de stradă. Prin urmare, aparent, tânărul Adair era cel care încuiase uşa. Dar cum a murit? Nimeni nu ar fi putut să se urce până la fereastră fără să lase urme. Să presupunem că cineva ar fi tras prin fereastră. Atunci ar fi fost într-adevăr un ţintaş remarcabil dacă ar fi provocat astfel o rană mortală, folosind un revolver. Pe de altă parte, Park Lane e o stradă foarte circulată, iar la câteva sute de metri de casă se află o staţie de birje. Nimeni nu auzise împuşcătura. Şi totuşi, exista un om mort, exista glonţul de la revolver ce se deformase, aşa cum se întâmplă cu toate gloanţele cu cap moale, şi era rana care trebuie să fi cauzat moartea instantanee. Acestea erau împrejurările misterului din Park Lane care, în continuare, au fost complicate de absenţa totală a mobilului, din moment ce, aşa cum am mai spus, tânărul Adair nu avea duşmani şi nu se încercase sustragerea banilor sau a lucrurilor de valoare din cameră.

Toată ziua m-am gândit la acele lucruri încercând să găsesc o teorie care să le reunească pe toate şi acea linie de minimă rezistenţă despre care sărmanul meu amic spunea că este începutul fiecărei investigaţii. Mărturisesc că nu am prea făcut progrese. Seara mă plimbam de-a lungul străzii Park Lane şi, pe la ora şase, m-am trezit la capătul ei care dădea în strada Oxford. Un grup de pierde-vară aşezaţi pe caldarâm, care se uitau cu toţii la o anumită fereastră, m-a îndrumat spre casa pe care venisem s-o văd. Un bărbat înalt, slab, cu ochelari coloraţi, pe care eu îl bănuiam a fi un detectiv, îşi expunea o teorie, în timp ce ceilalţi se adunaseră în jurul său să asculte ce avea de spus. M-am apropiat de el cât am putut de mult, dar observaţiile sale mi s-au părut a fi absurde, aşa încât m-am retras oarecum dezgustat. În timp ce făceam acest lucru, m-am lovit de un bărbat diform care era în spatele meu şi i-am răsturnat o parte din cărţile pe care le căra. Îmi amintesc că, atunci când le-am ridicat, am observat titlul uneia dintre ele, „Originea venerării copacilor“, şi m-am gândit că individul trebuie să fie vreun bibliofil care colecţiona volume

ori ca hobby, ori pentru comercializare. Am încercat să-mi cer scuze pentru accident, dar era evident că acele cărți pe care le maltratasem erau foarte prețioase în ochii deținătorului lor. Bombănind cu dispreț, acesta s-a întors şi i-am văzut favoriții cărunți dispărând în mulțime.

Observațiile mele asupra casei de la numărul 427 de pe Park Lane nu m-au ajutat la clarificarea problemei care mă interesa. Casa era separată de stradă printr-un zid mic şi un gard care, în general, nu era mai înalt de doi metri şi jumătate. Aşa că era foarte uşor pentru oricine să intre în grădină, dar fereastra era complet inaccesibilă, din moment ce nu era nicio țeavă de apă sau orice altceva pe care chiar şi cel mai atletic om să se poată urca.

Mai nedumerit ca niciodată, am făcut cale întoarsă la Kensington. Nu mă adâncisem în studiul meu de nici cinci minute când a intrat servitoarea să-mi spună că venise cineva să mă vadă. Spre uimirea mea, nu era altcineva decât ciudatul bătrânel colecționar de cărți, cu fața aspră şi zbârcită, ivindu-se dintr-un cadru de păr alb şi care purta prețioasele-i volume, cel puțin o duzină, sub brațul drept.

— Sunteți surprins să mă vedeți, domnule, spuse el cu o voce stranie, croncănită.

Am recunoscut că eram.

— Ei bine, am o conştiință, domnule, şi când am băgat de seamă că intrați în această casă, cum veneam eu după dumneavoastră şchiopătând, mi-am zis: „O să intru şi o să-l văd pe domnul acela drăguț şi o să-i spun că, dacă am fost cam nepoliticos, nu am vrut să fac vreun rău şi că îi sunt îndatorat pentru că mi-a ridicat cărțile de pe jos“.

— Exagerați pentru un fleac, am spus eu, pot să vă întreb cum ați ştiut cine sunt?

— Ei bine, domnule, dacă nu-mi permit prea multe, sunt un vecin de-al dumneavoastră, am o mică librărie la colțul străzii Church şi, cu siguranță, mă bucur să vă văd. Poate colecționați şi dumneavoastră, domnule. Am aici „Păsări britanice“, „Catullus“ şi „Războiul Sfânt“, un chilipir fiecare dintre ele. Cu cinci volume ați putea să ocupați acel spațiu de pe al doilea raft. Arată dezordonat, nu-i aşa, domnule?

Mi-am întors capul să mă uit la dulapul din spatele meu. Când m-am întors, Sherlock Holmes îmi zâmbea de cealaltă parte a măsuţei de studiu. M-am ridicat în picioare, l-am fixat pentru câteva secunde într-o uimire totală, apoi se pare că am leşinat pentru prima şi ultima oară în viaţa mea. Desigur, o ceaţă cenuşie se înfăţişa înaintea ochilor mei, iar când s-a limpezit, m-am trezit cu gulerul desfăcut şi cu gustul înţepător al coniacului pe buze. Holmes era aplecat pe scaunul meu cu butelca în mână.

— Dragul meu Watson, rosti bine cunoscuta voce, îţi datorez mii de scuze. Nu mi-am închipuit că vei fi chiar atât de afectat.

L-am apucat de braţ.

— Holmes, am strigat, chiar tu eşti? Chiar eşti viu? Se poate să fi reuşit să ieşi din acel groaznic abis?

— Aşteaptă un moment, spuse el. Crezi că eşti în stare să discutăm despre aceste lucruri? Ţi-am pricinuit un şoc serios prin dramatica şi inutila mea reapariţie.

— Sunt bine, dar, ce-i drept, Holmes, nu-mi pot crede ochilor. Doamne-Dumnezeule, să mă gândesc că tu, tu dintre toţi oamenii, te vei afla din nou în biroul meu!

L-am apucat din nou de mânecă şi am simţit mâna subţire şi vânjoasă de dedesubt.

— Ei bine, oricum nu eşti fantomă, am spus. Dragul meu, sunt nespus de fericit să te văd. Ia loc şi spune-mi, povesteşte-mi cum ai scăpat cu viaţă din acea prăpastie îngrozitoare!

S-a aşezat în faţa mea şi şi-a aprins o ţigară, în cunoscuta sa manieră nonşalantă. Era îmbrăcat în anteriul ponosit de comerciant de cărţi, dar, în rest, tot ce mai rămăsese din acel individ erau claia de păr alb şi cărţile vechi de pe masă. Holmes arăta mai degrabă slab şi puternic decât bătrân, dar pe faţa lui acvilină se distingea o umbră palidă care-mi spunea că viaţa lui în ultimul timp nu fusese prea sănătoasă.

— Mă bucur că pot să mă întind, Watson, spuse el. Nu e de glumă când un bărbat înalt trebuie să-şi scurteze din înălţime câteva ore la rând. Acum, dragul meu amic, în privinţa acestor explicaţii, dacă ţi-aş cere cooperarea, ne-ar aştepta o noapte

grea şi periculoasă. Poate că ar fi mai bine dacă ți-aş povesti toată situația când îmi voi termina treaba.

— Sunt foarte curios. Aş prefera să aud acum.

— Vei veni cu mine la noapte?

— Când doreşti şi unde doreşti.

— Este, într-adevăr, ca pe vremuri. Avem timp să cinăm înainte să fim nevoiți să plecăm. Ei bine... Acum, în legătură cu prăpastia. N-am întâmpinat nicio dificultate la ieşire, pentru simplul motiv că nu am fost niciodată în prăpastie.

— Nu ai fost niciodată?

— Nu, Watson, nu am fost niciodată. Scrisoarea mea pentru tine este autentică. Nici urmă de îndoială, nu eram la sfârşitul carierei mele când, deodată, am observat silueta oarecum sinistră a profesorului Moriarty pe poteca îngustă care ducea spre un loc sigur. Am citit în ochii lui un scop bine definit şi de nezdruncinat. Am schimbat câteva cuvinte şi astfel am obținut politicos permisiunea de a-ți scrie un bilet pe care l-ai primit ulterior. L-am lăsat alături de portțigaretul şi bastonul meu şi am pornit pe potecă, avându-l pe Moriarty pe urmele mele. Când am ajuns la capătul potecii, eram deja în mare pericol. Nu a scos nicio armă, dar s-a repezit la mine şi şi-a aruncat brațele lungi în jurul meu. Ştia că nu mai are ce să facă şi nu mai voia decât să se răzbune pe mine. Ne-am clătinat pe marginea prăpastiei. Desigur, am ceva cunoştințe de baritsu sau sistemul japonez de luptă, şi în mai multe ocazii mi-au fost de folos. Am scăpat din strânsoarea lui, iar el, urlând groaznic, s-a zbătut nebuneşte pentru câteva secunde şi a încercat în van să se agațe cu mâinile. Dar, cu tot efortul, nu a reuşit să-şi mențină echilibrul şi a căzut. M-am aplecat peste marginea prăpastiei şi l-am văzut căzând. Apoi s-a lovit de o stâncă, a sărit şi a ajuns în apă.

Am ascultat uimit explicația dată de Holmes prin fumul de la țigară.

— Dar urmele?, am zis, am văzut cu ochii mei cele două urme coborând pe potecă şi niciuna revenind.

— S-a întâmplat cam aşa. În momentul când profesorul a dispărut, mi-am dat seama de extraordinara oportunitate pe care mi-o oferise destinul. Ştiam că Moriarty nu era singurul

care jurase să mă ucidă. Mai erau cel puțin alți trei a căror dorință de răzbunare ar fi crescut după moartea liderului lor. Toți erau oameni foarte periculoşi. Unul sau altul cu siguranță m-ar fi prins. Pe de altă parte, dacă toată lumea era convinsă că sunt mort, atunci ei şi-ar fi permis anumite lucruri şi aş fi putut să-i distrug. Atunci ar fi fost timpul să anunț că încă mă aflu printre cei vii. Atât de repede gândeşte cre-ierul încât cred că am analizat la toate aceste lucruri înainte ca profesorul Moriarty să fi ajuns în fundul prăpastiei Reichenbach.

M-am ridicat şi am examinat zidul de piatră din spatele meu. În relatarea expresivă pe care ai dat-o faptelor şi pe care am citit-o cu mult interes câteva luni mai târziu, afirmi că zidul stâncos este subțire. Nu este chiar adevărat. Am văzut câteva locuri mici de pus piciorul şi erau lucruri care indicau existența unui tăpşan. Stânca este atât de înaltă încât ar fi fost evident imposibil să o urc în întregime şi la fel de imposibil ar fi fost să plec pe cărarea umedă fără să las urme. Ce-i drept, aş fi putut să întorc ghetele, cum am mai făcut cu alte ocazii, dar trei seturi de urme în aceeaşi direcție cu siguranță ar fi sugerat o înscenare. Atunci, în concluzie, cel mai bine ar fi fost să risc şi să urc. Nu a fost un lucru plăcut, Watson. Prăpastia se căsca sub mine. Nu sunt o persoană cu o imaginație bogată, dar ai cuvântul meu că mi se părea că aud vocea lui Moriarty țipând la mine din abis. Orice greşeală ar fi fost fatală. Nu o singură dată, când atingeam cu mâna smocuri de iarbă sau piciorul aluneca pe crestăturile ude ale stâncii, credeam că mă duc. Dar m-am zbătut şi, în final, am ajuns la un tăpşan lung de câțiva metri, acoperit de muşchi moale şi verde, unde puteam să stau perfect confortabil şi fără să fiu văzut. Eu eram acolo, întins, când tu şi oamenii tăi, dragul meu Watson, investigați, în maniera cea mai plină de compătimire şi ineficiență, împrejurările morții mele.

În fine, după ce ați ajuns la nişte concluzii inevitabile şi total eronate, ați plecat spre hotel, iar eu am rămas singur. Mi-aş fi închipuit că aventurile mele au luat sfârşit, dar o întâmplare neaşteptată mi-a demonstrat că încă mă mai aşteptau surprize. O piatră uriaşă, venind de sus, a trecut

pe lângă mine, a căzut pe potecă şi s-a rostogolit în prăpastie. Pe moment, am crezut că a fost o întâmplare, dar, în secunda următoare, uitându-mă în sus, am zărit capul unui bărbat pe fundalul unui cer întunecat şi o altă piatră a căzut chiar pe tăpşanul pe care eram eu lungit, aproape de capul meu. Desigur, nu întâmplător. Moriarty nu fusese singur. Un aliat – şi chiar cu acea unică privire mi-am dat seama ce periculos era acel aliat – fusese de pază când profesorul m-a atacat. De la distanţă, nevăzut de mine, fusese martor al morţii amicului său şi al fugii mele. A aşteptat şi, apoi, urcându-se până în vârful stâncii, a încercat să ducă la bun sfârşit misiunea în care eşuase mentorul său.

N-am avut timp să mă gândesc prea mult, Watson. Am văzut din nou acel chip sinistru aplecat deasupra stâncii şi mi-am dat seama că urmează altă piatră. M-am târât în jos până la potecă. Nu cred că aş fi reuşit s-o fac cu sânge rece. A fost de o sută de ori mai greu decât urcuşul. Dar n-am avut timp să mă gândesc la pericol pentru că altă piatră a zburat pe lângă mine când mă aflam agăţat cu mâinile de marginea tăpşanului. Pe la jumătatea drumului am alunecat, dar, slavă Domnului, am aterizat pe potecă zgâriat şi plin de sânge. M-am ridicat în picioare, am mers cincisprezece kilometri prin munţi, pe întuneric şi, o săptămână mai târziu, m-am trezit în Florence cu certitudinea că nicio persoană de pe faţa pământului nu ştia ce se întâmplase cu mine.

Am avut un singur confident – fratele meu Mycroft. Îţi datorez multe scuze, dragul meu Watson, dar era foarte important pentru mine să se creadă că sunt mort şi sunt convins că nu ai fi putut scrie o relatare atât de convingătoare a nefericitului final dacă nu ai fi crezut chiar tu că este adevărat. De mai multe ori în ultimii trei ani am încercat să-ţi scriu, dar de fiecare dată m-am temut că afecţiunea ta pentru mine te-ar conduce la vreo indiscreţie care ar putea să-mi trădeze secretul. Din acest motiv am plecat de lângă tine în seara asta când mi-ai deranjat cărţile, pentru că în acel moment mă aflam în pericol şi orice semn de surpriză şi emoţie din partea ta ar fi atras atenţia asupra identităţii mele şi ar fi condus la cele mai deplorabile şi ireparabile rezultate. Cât despre Mycroft,

am fost nevoit să am încredere în el ca să obțin banii de care aveam nevoie. În Londra, lucrurile nu s-au derulat atât de bine pe cât mă aşteptam, întrucât, în urma procesului găştii lui Moriarty, doi dintre cei mai periculoşi membri, cei mai răzbunători duşmani ai mei, au rămas în libertate. Prin urmare, am călătorit doi ani prin Tibet şi m-am distrat vizitând Lhassa şi petrecând câteva zile în compania marelui Dalai Lama. Poate ai citit despre remarcabilele explorări ale unui norvegian pe nume Sigerson, dar sunt sigur că nici nu te-ai gândit că primeşti veşti de la amicul tău. Apoi am trecut prin Persia, am vizitat Mecca şi am făcut o scurtă, dar interesantă vizită califului din Khartoum, rezultatele acesteia comunicându-le Biroului de Externe. Întorcându-mă în Franța, am petrecut câteva luni cercetând derivatele gudronului de huilă într-un laborator din Montpellier, în sudul Franței. Spre satisfacția mea, la finalizarea acestuia şi la aflarea veştii că doar unul dintre duşmanii mei mai rămăsese în Londra, mă pregăteam să revin, când acțiunile mele au fost grăbite de primirea veştii acestui remarcabil mister din Park Lane, care m-a atras nu doar pentru ceea ce reprezintă, ci şi pentru că părea să-mi ofere cele mai stranii oportunități personale. Am venit îndată la Londra, am făcut o vizită pe strada Baker, am adus-o pe doamna Hudson în pragul isteriei şi am descoperit că Mycroft îmi păstrase camerele şi hârtiile exact aşa cum fuseseră întotdeauna. Aşa se face, dragul meu Watson, că astăzi, la ora două, mă găseam în vechiul meu fotoliu din vechea mea odaie, singura mea dorință fiind să-l pot vedea pe vechiul meu amic Watson aşezat pe celălalt scaun, pe care de atâtea ori a stat.

Aceasta este remarcabila istorie pe care am ascultat-o în acea seară de aprilie – istorie care mi s-ar fi părut perfect incredibilă dacă nu ar fi fost confirmată de prezența siluetei înalte şi subțiri a chipului ager şi nerăbdător pe care nu credeam să le mai văd vreodată. Aflase cumva de marea mea nenorocire şi şi-a arătat compasiunea mai degrabă prin comportament decât prin vorbe.

— Munca este cel mai bun antidot pentru supărare, dragul meu Watson, spuse el, şi în seara asta am ceva de lucru

pentru amândoi, iar, dacă ajungem la un final victorios, asta va influența viața unui om pe această planetă.

Degeaba l-am rugat să-mi spună mai mult.

— Vei auzi şi vei vedea destul până dimineață, răspunse el. Avem de discutat despre trei ani din trecut. Hai să ne rezumăm la asta până la ora nouă şi jumătate, când vom porni în memorabila aventură a casei goale.

Într-adevăr, la acea oră era ca în vremurile de demult, mă aflam aşezat în birjă lângă el, cu revolverul în buzunar şi emoția aventurii în inimă. Holmes era rece, sever şi tăcut. Cum licărea lumina lampadarelor pe trăsăturile lui aspre, am remarcat că avea sprâncenele încruntate de gânduri şi ținea strânse buzele subțiri. Nu ştiam ce bestie sălbatică aveam să hăituim prin jungla întunecată a Londrei criminale, dar puteam fi sigur, după purtarea acestui mare vânător, că aventura urma să fie una dintre cele mai palpitante, în timp ce zâmbetul sarcastic care-i trecea când şi când peste tristețea ascetică nu vestea lucruri bune pentru obiectul căutării noastre.

Credeam că ne îndreptăm spre strada Baker, dar Holmes a oprit birja la colțul Pieței Cavendish. Am remarcat că, după ce a ieşit din birjă, s-a uitat cercetând în stânga şi-n dreapta şi la fiecare colț de stradă se străduia din răsputeri să se asigure că nu este urmărit. Ruta noastră era mai mult ca sigur una specială. Cunoştințele lui Holmes despre străzile lăturalnice din Londra erau extraordinare, iar în situația de față mergea repede, cu paşi siguri, printr-un labirint de garaje şi grajduri, despre care n-am ştiut vreodată că existau. În final, am ajuns pe o stradă mică, cu nişte case vechi şi întunecate de-o parte şi de alta, prin care am dat în strada Manchester şi, mai departe, în strada Blandford. Aici, Holmes intră iute într-un pasaj strâmt, apoi într-o curte părăsită, printr-o poartă de lemn, şi deschise cu o cheie uşa din spate a unei case. Am intrat împreună, iar el închise uşa în spatele nostru.

Era întuneric beznă, dar era evident că ne aflam într-o casă goală. Duşumeaua scârțâia şi trosnea sub paşii noştri, iar eu, cu mâna întinsă, am atins un perete pe care tapetul atârna în fâşii. Degetele subțiri şi reci ale lui Holmes mă

apucară de încheietura mâinii şi mă conduseră pe un hol lung, până am întrezărit o fereastră întunecată în formă de evantai, deasupra uşii. Aici, Holmes se întoarse brusc la dreapta şi ne-am trezit într-o cameră goală, mare, pătrată, cu colțurile foarte întunecate, dar uşor luminată în centru de felinarele de vizavi. Nu era nicio lampă prin apropiere, iar fereastra era acoperită cu un strat gros de praf, astfel că de-abia ne puteam distinge trăsăturile. Tovarăşul meu puse mâna pe umărul meu şi-şi apropie buzele de urechea mea.

— Ştii unde ne aflăm?, îmi şopti el.

— Pe strada Baker, desigur, am răspuns uitându-mă prin fereastră.

— Exact. Ne aflăm în Camden House, chiar vizavi de fostul tău apartament.

— Dar de ce ne aflăm aici?

— Pentru că ne oferă o vedere excelentă asupra acelui pitoresc ansamblu arhitectonic. Pot să te rog, dragul meu Watson, să te apropii de fereastră, având grijă să nu fii văzut, şi să te uiți la vechile noastre odăi, punctul de plecare al atâtora dintre aventurile noastre? Vom vedea dacă cei trei ani de absență mi-au diminuat în întregime capacitatea de a te surprinde.

M-am apropiat încet şi m-am uitat la cunoscuta fereastră. Când mi-a căzut privirea asupra acesteia, mi s-a tăiat răsuflarea şi am scos un sunet de uimire. Storurile erau trase, iar în cameră era o lumină puternică. Înăuntru se vedea umbra unui bărbat aşezat pe scaun şi lăsat mult pe spate, un contur întunecat pe fundalul luminos al ferestrei. Nu era nicio îndoială: postura capului, umerii lați, trăsăturile ascuțite... Chipu-i era întors pe jumătate, efectul fiind cel dat de siluetele întunecate pe care bunicii noştri le înrămau. Era o reproducere perfectă a lui Holmes. Am fost atât de uimit încât am întins mâinile să mă asigur că el se află tot lângă mine. Corpul îi tresălta râzând încet.

— Ei bine?, mă întrebă.

— Dumnezeule!, am strigat, este minunat.

— Sper că nici vârsta şi nici apucăturile nu mi-au ruginit infinita îndemânare, spuse el, şi am recunoscut în vocea lui

bucuria şi mândria unui artist în faţa creaţiei sale. Chiar seamănă cu mine, nu-i aşa?

— Aş fi gata să jur că tu eşti.

— Meritul operei îi revine domnului Oscar Meunier din Grenoble, care a petrecut câteva zile făcând acest mulaj. Este un bust din ceară. Restul l-am aranjat chiar eu, în această după-amiază, în timpul vizitei în strada Baker.

— Dar de ce?

— Deoarece, dragul meu Watson, am avut cel mai bun motiv să-i conving pe anumiţi oameni că sunt acolo când eu de fapt mă aflu în altă parte.

— Şi credeai că îţi sunt supravegheate camerele?

— Ştiam că sunt supravegheate.

— De cine?

— De vechii mei inamici, Watson. De încântătoarea societate al cărei lider zace pe fundul prăpastiei Reichenbach. Ţi-aduci aminte că ei şi doar ei ştiau că sunt încă în viaţă. Mai devreme sau mai târziu aveau să creadă că mă voi întoarce în apartamentul meu. Au urmărit încontinuu, şi în dimineaţa aceasta m-au văzut sosind.

— De unde ştii?

— Pentru că le-am recunoscut santinela când m-am uitat pe fereastră. E un tip destul de inofensiv, pe nume Parker, un hoţ care obişnuia să-şi stranguleze victimele şi un remarcabil interpret de cântece evreieşti din harfă. Nu aveam nimic cu el. Dar aveam ceva de împărţit cu persoana mult mai importantă din umbra acestuia, prietenul intim al lui Moriarty. Cel care a aruncat cu pietre de pe stâncă, cel mai viclean şi mai periculos criminal din Londra. El este cel care se află pe urmele mele în seara asta, Watson, şi tot el este cel care nu are nici cea mai mică idee că noi îl urmărim la rândul nostru.

Uşor-uşor, planurile prietenului meu ieşeau la iveală. Din acest adăpost avantajos, spionii erau spionaţi, iar urmăritorii – urmăriţi. Umbra colţuroasă de sus era momeala, iar noi eram vânătorii. Tăcuţi, stăteam împreună în întuneric şi priveam siluetele grăbite care treceau încontinuu prin faţa noastră. Holmes era tăcut şi încremenit, dar mi-am dat seama că era extrem de atent şi că ochii lui erau fixaţi la trecători. Era

o noapte rece şi furtunoasă, iar vântul pătrunzător şuiera pe strada lungă. Mulți oameni se mişcau încolo şi-ncoace, majoritatea înfofoliți în haine. O dată sau de două ori mi s-a părut că am mai văzut aceeaşi persoană înainte şi am remarcat în mod special doi bărbați care păreau să se adăpostească de vânt la intrarea unei case mai sus pe stradă. Am încercat să atrag atenția tovarăşului meu, dar el arătă o uşoară manifestare de nerăbdare şi continuă să se uite în stradă. Nu o dată a bătut nervos din picioare şi rapid cu degetele pe perete. Îmi era evident că devenea neliniştit şi că planurile nu îi ieşeau cum sperase. În final, pe măsură ce se apropia miezul nopții şi strada se golea, începu să meargă încolo şi-ncoace prin cameră, într-o agitație de necontrolat. Tocmai voiam să-i spun ceva când mi-am ridicat privirea spre fereastra luminată şi, din nou, am avut o surpriză aproape la fel de mare ca prima oară. L-am apucat pe Holmes de braț şi am arătat în sus.

— Umbra s-a mişcat!, am spus.

Într-adevăr, nu mai era profilul, ci spatele, întors acum spre noi. Cu siguranță, trecerea celor trei ani nu-i domolise temperamentul sau nerăbdarea, dându-i o inteligență mai puțin vioaie.

— Desigur că s-a mişcat – spuse el –, crezi că o dădeam în bară chiar atât de prosteşte, Watson, încât să plasez pur şi simplu un manechin uşor de observat şi să mă aştept ca unii dintre cei mai ageri oameni din Europa să fie păcăliți? Ne aflăm în această cameră de două ore, aşa că doamna Hudson a făcut câteva schimbări la manechin, de opt ori sau, mai exact, o dată la un sfert de oră. Îl manevrează din față, astfel încât umbra ei să nu fie văzută. Ah!

Inspiră adânc, pătrunzător, plin de emoție. În lumina palidă i-am văzut profilul aplecat în față, întreaga sa ființă încremenită de atenție. Strada era complet goală. Poate că cei doi bărbați încă mai erau înghesuiți la uşa de la intrare, dar nu-i mai puteam vedea. Totul era nemişcat şi întunecat, în afară de acel paravan puternic luminat în galben din fața noastră, cu silueta neagră conturată în centru. Din nou, în liniştea completă, am auzit acel sunet vag, şuierător, care trăda o emoție intens suprimată. În secunda următoare mă

trase în cel mai întunecat colț al odăii şi i-am simțit mâna pe buze avertizându-mă. Degetele care mă țineau tremurau. Nicicând nu-mi mai văzusem amicul atât de mişcat şi totuşi strada întunecată încă se întindea solitară în fața noastră.

Dar deodată mi-am dat seama de ceea ce simțurile sale ascuțite deja distinseseră. Am auzit un sunet slab, tainic, dar nu dinspre strada Baker, ci chiar din spatele casei în care ne ascundeam. O uşă s-a deschis şi s-a închis. O secundă mai târziu se auzeau paşi prin hol – paşi care voiau să fie silențioşi, dar al căror sunet reverbera puternic în casa goală. Holmes s-a ghemuit lângă perete, iar eu am făcut la fel, mâna apropiindu-se de mânerul revolverului. Uitându-mă prin întuneric, am văzut slab conturul unui bărbat, cu o nuanță mai închisă de negru decât întunericul din uşa deschisă. A stat o secundă şi apoi s-a furişat amenințător mai departe în cameră, ghemuindu-se. Era la câțiva paşi de noi, sinistru, şi mă hotărâsem să-l înfrunt, când am realizat că nu ştia de prezența noastră acolo. A trecut pe lângă noi, s-a strecurat până la fereastră, foarte uşor şi fără zgomot, şi a ridicat o jumătate de picior. Se lăsă la acel nivel şi atunci lumina de afară, care nu mai era palidă din cauza prafului, îi căzu pe față. Omul părea că-şi iese din piele de emoție. Ochii îi străluceau puternic şi trăsăturile îi tremurau spasmodic. Era un om în vârstă, cu un nas subțire proeminent, frunte înaltă, chel şi cu o mustață uriaşă încărunțită. Jobenul era tras pe ceafă şi sub pardesiul deschis se vedea pieptarul de la o ținută de seară. Avea un chip slab, dar oacheş, marcat de riduri adânci, sălbatice. În mână avea ceva care semăna cu un baston, dar, când l-a pus pe podea, a scos un sunet metalic. Apoi, din buzunarul pardesiului scoase un obiect greoi şi se adânci într-o îndeletnicire la finalul căreia se auzi o pocnitură ascuțită, tare, asemănătoare zgomotului scos de un arc sau de un zăvor care se închide. Fiind în continuare îngenuncheat pe podea, se aplecă în față şi îşi puse toată forța şi greutatea pe o pârghie, rezultatul fiind un sunet şuierător, amețitor, care s-a sfârşit, încă o dată, cu o pocnitură puternică. Apoi s-a îndreptat şi am văzut că în mână avea un fel de puşcă cu patul uşor deformat. Trase închizătorul, aşeză ceva înăuntru şi puse piedica. Apoi, ghemuindu-se, sprijini capătul

țevii de pervazul ferestrei deschise şi i-am văzut mustața atârnând peste patul puştii şi ochii lucindu-i pe măsură ce cerceta împrejurimile. Când a sprijinit patul puştii de umăr, am auzit un geamăt de satisfacție şi am văzut uimitoarea țintă, conturul negru de pe fundalul galben înfățişându-se clar în fața ochilor lui. Timp de o secundă rămase nemişcat. Apoi, degetul i se încleştă pe trăgaci. Se auzi un şuierat strani, puternic şi zăngănitul prelung al geamului spart. În acel moment, Holmes se repezi ca un tigru în spatele țintaşului şi-l dărâmă cu fața în jos. Acesta se ridică într-o secundă şi cu o forță convulsivă îl apucă pe Holmes de gât, dar l-am lovit eu cu patul revolverului şi căzu din nou pe podea. Am căzut peste el şi, în timp ce-l țineam, Holmes fluieră. Se auzi tropăitul paşilor alergând pe ciment şi doi polițişti în uniformă şi un detectiv în haine civile sosiră în grabă pe intrarea principală şi apoi în cameră.

— Tu eşti, Lestrade?, întrebă Holmes.

— Da, domnule Holmes, am preluat chiar eu sarcina. Mă bucur să vă văd înapoi în Londra, domnule.

— Cred că ai nevoie de puțin ajutor, neoficial. Trei crime nerezolvate într-un an nu prea merge, Lestrade. Dar în cazul misterului Molesey te-ai descurcat, nu ca de obicei, adică să spunem că te-ai descurcat binişor.

Ne ridicarăm toți în picioare, prizonierul respirând greu, de fiecare parte a sa fiind câte un ofițer de poliție robust. În stradă deja începuseră să se adune câțiva gură-cască. Holmes se duse la fereastră, o închise şi trase jaluzelele. Lestrade făcuse rost de două lumânări, iar polițiştii îşi scoaseră lanternele. În final, puteam să-l văd pe prizonier.

Fața care se întoarse spre noi era extrem de virilă şi totuşi sinistră. Cu o frunte de filosof şi un maxilar senzual, bărbatul trebuie să fi avut predispoziție atât pentru bine, cât şi pentru rău. Dar nimeni nu se putea uita în ochii săi albaştri şi cruzi, cu pleoape căzute batjocoritor, sau la nasul agresiv şi la fruntea brăzdată şi amenințătoare fără să vadă cele mai clare semne ale firii periculoase. Nu băga în seamă pe nici unul dintre noi, dar ochii îi erau fixați pe chipul lui Holmes cu o expresie plină de ură şi uimire, în egală măsură.

— Ticălosule!, mormăia întruna. Isteț, isteț ticălos!

— Ah, colonele!, exclamă Holmes aranjându-şi gulerul şifonat. „Călătoriile sfârşesc cu întâlnirea îndrăgostiților", spune o veche piesă. Nu cred că am avut plăcerea să vă văd de când m-ați gratulat cu acele mici atenții, pe când mă aflam pe tăpşanul de deasupra prăpastiei Reichenbach.

Colonelul se uita în continuare la chipul amicului meu ca un om în transă.

— Ticălos şiret ce eşti!, era tot ce putea spune.

— Încă nu te-am prezentat, spuse Holmes. Domnilor, vi-l prezint pe domnul colonel Sebastian Moran, fost membru în armata indiană a Maiestății Sale şi cel mai bun vânător de pradă mare pe care l-au dat vreodată Indiile. Cred că nu mă înşel, colonele, când afirm că a rămas neegalată colecția dumneavoastră de tigri.

Bătrânul fioros nu spuse nimic, dar continua să se uite urât la tovarăşul meu cu acei ochi sălbatici şi mustața țepoasă, el însuşi semănând foarte mult cu un tigru.

— Mă mir că stratagema mea simplă a înşelat un vânător bătrân ca dumneata, spuse Holmes. Cred că îți este foarte cunoscută. Nu ai priponit niciodată un ied de un copac, nu te-ai ascuns în copac deasupra cu puşca în mână, nu ai aşteptat ca momeala să atragă tigrul? Casa goală este copacul meu, iar dumneata eşti tigrul meu. Probabil că ai avut alte arme de rezervă în cazul în care apăreau mai mulți tigri sau presupunând prin absurd că nu mai nimereai ținta. Acestea, şi arătă de jur împrejur, sunt celelalte arme ale mele. Comparația este perfectă.

Colonelul Moran sări în față cu un mârâit de furie, dar polițiştii îl traseră înapoi. Furia de pe chipul lui era evidentă.

— Mărturisesc că mi-ai făcut o surpriză, spuse Holmes. Nu m-am gândit că tocmai dumneata vei folosi această casă goală şi această convenabilă fereastră. Mi te închipuisem operând din stradă, unde te aşteptau amicul meu Lestrade şi oamenii lui. Cu această excepție, totul a decurs cum mă aşteptam.

Colonelul Moran se întoarse către Lestrade.

— Poate că ai sau poate că nu ai un motiv bun ca să mă arestezi, spuse el, dar nu este niciun motiv pentru care ar

trebui să suport ironiile acestui om. Dacă mă aflu în mâna legii, atunci, lucrurile să fie făcute legal.

— Bine, cred că-i destul de rezonabil, a fost de acord Lestrade. Domnule Holmes, mai ai ceva de zis înainte să plecăm?

Holmes ridicase puternica armă pneumatică de pe podea şi îi examina mecanismul.

— O armă admirabilă şi unică – spune el –, silențioasă şi cu bătaie extraordinară. L-am cunoscut pe Von Herder, mecanicul german orb care a construit-o în urma comenzii primite de la defunctul profesor Moriarty. De câțiva ani ştiu de existența ei, dar până acum nu am avut şansa s-o încerc. Vreau să-ți atrag atenția la ea în mod special, Lestrade, şi la gloanțele potrivite.

— Poți să ai încredere că o vom cerceta, domnule Holmes, spuse Lestrade în timp ce toți se îndreptau către uşă. Mai este ceva?

— Vreau doar să te întreb, ce acuzație preferi?

— Ce acuzație, domnule? Bineînțeles că tentativa de omor asupra domnului Sherlock Holmes.

— Nu, Lestrade. Nu am de gând să particip la această problemă. Dumitale şi numai dumitale îți revine meritul de a fi efectuat această remarcabilă arestare. Da, Lestrade, te felicit! Cu obişnuitul dumitale amestec fericit de viclenie şi îndrăzneală, l-ai prins.

— L-am prins! Pe cine, domnule Holmes?

— Pe cel pe care întreaga poliție l-a căutat fără niciun rezultat, pe colonelul Sebastian Moran, care l-a împuşcat pe onorabilul Ronald Adair cu un glonț expandabil, dintr-o puşcă pneumatică, prin fereastra deschisă de la etajul al doilea al casei din Park Lane, numărul 427, pe data de 30 luna trecută. Aceasta-i acuzația, Lestrade. Iar acum, Watson, dacă poți suporta curentul de la fereastra spartă, cred că o jumătate de oră în biroul meu la un trabuc îți va aduce o porție bună de amuzament.

Vechile noastre camere rămăseseră neschimbate sub supravegherea lui Mycroft şi prompta îngrijire a doamnei Hudson. Adevărat, când am intrat, am remarcat o ordine

perfectă, iar vechile repere erau toate la locul lor. Erau şi colțul cu substanțe chimice, şi masa cu furnir din scândură de brad. Pe un raft se afla un rând cu albume cu tăieturi din ziare şi cărți de referință pe care mulți compatrioți de-ai noştri ar fi fost fericiți să le vadă arse.

Diagramele, cutia de la vioară şi suportul pipei – chiar şi papucul persan care conținea tutunul –, pe toate le-am văzut uitându-mă în jurul meu. Erau doi ocupanți în cameră: unul – doamna Hudson, care ne-a zâmbit amândurora când am intrat; celălalt – manechinul ciudat care a jucat un rol atât de important în aventurile din acea seară. Era un model colorat, din ceară, al prietenului meu, atât de bine executat încât era un duplicat perfect. Era aşezat pe o masă cu piedestal, cu un halat vechi de-al lui Holmes astfel înfăşurat în jurul lui încât, din stradă, iluzia era perfectă.

— Sper că ai luat toate măsurile de precauție, doamnă Hudson, spuse Holmes.

— Da, da, am mers în genunchi, domnule, exact aşa cum mi-ați spus.

— Evident. Ai îndeplinit sarcina foarte bine. Ai observat unde s-a dus glonțul?

— Da, domnule. Mă tem că v-a stricat frumosul bust, întrucât a trecut chiar prin cap şi s-a turtit de perete. L-am luat eu de pe covor. Iată-l!

Holmes mi-l arătă.

— Un glonț cu vârf moale de revolver, după cum îți dai seama, Watson. E un lucru genial aici, pentru că cine s-ar fi aşteptat să găsească aşa ceva tras dintr-o puşcă cu arc? Bine, doamnă Hudson, îți sunt îndatorat pentru ajutorul dumitale. Iar acum, Watson, aşază-te încă o dată în vechiul tău scaun, pentru că sunt câteva lucruri pe care aş vrea să le discut cu tine.

Îşi aruncase halatul ponosit, iar acum era vechiul Holmes, îmbrăcat în halatul gri-şoarece pe care l-a luat din cuier.

— Siguranța bătrânului vânător nu şi-a pierdut fermitatea şi nici ochii acuratețea, spuse el râzând, pe măsură ce inspecta fruntea zdrobită a bustului. Exact prin centrul părții din spate a capului şi fix prin creier. Era cel mai bun țintaş

din India şi cred că mai sunt câțiva mai buni în Londra. N-ai auzit de el?

— Nu, n-am auzit.

— Of, of, aşa-i celebritatea! Dar, dacă-mi amintesc bine, nu auziseşi nici despre profesorul James Moriarty, posesorul uneia dintre cele mai grozave minți ale secolului. Dă-mi indexul de biografii de pe raft.

Dădu paginile leneş, trântit în scaunul său şi pufăind nori de fum din trabuc.

— Colecția mea, la litera „M", este grozavă, spuse el. Doar Moriarty este îndeajuns pentru a face orice literă măreață şi iată-i pe Morgan „Otrăvitorul", şi Merriden, a cărui amintire e abominabilă, şi Matheus, care mi-a scos caninul stâng în camera de aşteptare de la Charing Cross, şi, în sfârşit, iată-l pe prietenul nostru din seara asta.

Mi-a dat cartea şi am citit:

Moran, Sebastian, colonel, şomer. Fost prim-pionier în Bengalore. Născut: Londra, 1840. Fiu al domnului Augustus Moran, C.B., fost ministru britanic în Persia. Educat la Eton şi Oxford. A luptat în campaniile din Jowaki, Afganistan, Clearasiab (urgențe), Sherpur şi Kabul. Autor al lucrărilor: „Vânatul mare din vestul Himalayei", 1881; „Trei luni în junglă", 1884; adresa: str. Condnit. Cluburi frecventate: The Anglo-Indian Tankerville, Bagatelle Card Club.

Pe margine se putea citi scrisul migălos al lui Holmes: „Al doilea cel mai periculos om din Londra".

— E uimitor, spusei înmânându-i volumul. Acest om are cariera unui soldat onorabil.

— Adevărat, răspunse Holmes. S-a descurcat bine, până la un punct. A fost întotdeauna un om cu nervi de oțel, iar în India încă se mai povesteşte despre cum s-a târât printr-un canal de scurgere după un tigru ucigaş de oameni. Ştii, Watson, sunt unii copaci care cresc până la o anumită înălțime, iar apoi dezvoltă o dorință dizgrațioasă de a ieşi din comun. O s-o remarci adeseori şi la oameni. Eu am o teorie conform căreia individul reprezintă în dezvoltarea sa întreaga linie a strămoşilor lui

şi o astfel de turnură către bine sau rău se datorează unei puternice influenţe survenite în arborele genealogic. Astfel, omul a devenit esenţa istoriei propriei familii.

— Desigur, este uşor fantezistă.

— Ei bine, nu mai insist asupra ei. Indiferent de cauză, colonelul Moran a luat-o pe căi greşite. Fără să fi fost vreun scandal public, India nu l-a mai suportat. S-a retras, a venit la Londra şi, din nou, a căpătat un renume prost. Pe atunci a fost căutat de profesorul Moriarty pentru care a lucrat un timp ca şef de personal. Moriarty îi furniza bani din plin şi l-a folosit doar la două-trei lovituri de clasă pe care un criminal de rând nu le-ar fi putut îndeplini. Sigur îţi aduci aminte de moartea doamnei Stewart, din Lander, în 1887. Nu? Ei bine, sunt sigur că Moran a făcut-o; dar nu s-a putut dovedi nimic. Atât de bine ascuns era colonelul, încât nici chiar când banda i-a fost dezbinată nu l-am putut incrimina. Mai ţii minte că atunci când te-am vizitat la apartament am tras obloanele de teama unei puşti pneumatice? Desigur, ai crezut că mă port bizar. Ştiam însă exact ce fac, deoarece ştiam de existenţa acestei uimitoare puşti şi, de asemenea, ştiam că unul dintre cei mai buni ţintaşi din lume era în spatele ei. Când ne aflam în Elveţia, ne-a urmărit împreună cu Moriarty şi nu am nicio îndoială că el este cel care mi-a oferit cele cinci minute de iad pe tăpşanul de la Reichenbach. Îţi închipui că am citit foarte atent ziarele, în timpul şederii mele în Franţa, aşteptând prima ocazie să-l prind. Atât timp cât el era liber în Londra, viaţa mea nu avea sens. Zi şi noapte, umbra lui m-ar fi bântuit şi ocazia ar fi venit mai devreme sau mai târziu. Ce puteam face? Nu puteam să-l împuşc pur şi simplu, că intram în boxa acuzaţilor. N-ar fi folosit la nimic dacă apelam la un magistrat. N-ar fi putut interveni doar în baza unei suspiciuni. Astfel că nu puteam face nimic. Dar am urmărit veştile despre ultimele crime, întrucât ştiam că, mai devreme sau mai târziu, tot l-aş fi prins. Apoi a survenit moartea lui Ronald Adair. În sfârşit, mi se ivise ocazia! Ştiind ce a făcut, nu era logic că autorul fusese colonelul Moran? A jucat cărţi împreună cu tânărul; l-a urmărit acasă de la club; l-a împuşcat prin fereastra deschisă. Nu era nicio îndoială. Doar gloanţele sunt de-ajuns ca să-i

pună lațul de gât. Am venit aici de îndată. Am fost văzut de santinelă şi ştiam că aceasta îi va atrage atenția colonelului. Îşi va fi dat seama curând că întoarcerea mea avea legătură cu crima şi se va fi alarmat teribil. Eram sigur că va încerca DE ÎNDATĂ să mă elimine şi, în acest scop, va aduce arma crimei. I-am lăsat o țintă excelentă la fereastră şi, după ce am anunțat poliția că ar putea fi nevoie de ei – apropo, Watson, le-ai remarcat prezența în pragul uşii cu o acuratețe infailibilă –, am ocupat un loc de observare care mi s-a părut prudent şi nici prin gând nu mi-a trecut că el va alege acelaşi loc pentru atac. Acum, dragul meu Watson, mai e ceva care trebuie să-ți explic?

— Da, spusei. Nu-mi este clar care au fost motivele colonelului Moran pentru asasinarea onorabilului Ronald Adair.

— Ah! Dragul meu Watson, aici intrăm în domeniul ipotezelor, unde cea mai logică minte poate greşi. Fiecare poate crea propriile supoziții pe baza dovezilor prezente, iar ale tale pot fi la fel de corecte ca ale mele.

— Înseamnă că deja ți-ai format o ipoteză?

— Cred că evenimentele nu sunt prea greu de explicat. A reieşit faptul că tânărul Adair şi colonelul Moran câştigaseră împreună o sumă considerabilă de bani. Acum, fără îndoială că Moran trişase – asta o ştiam de mult. Cred că, în ziua crimei, Adair a descoperit că Moran trişa. E foarte probabil ca, într-un cadru intim, să fi vorbit cu el şi să-l fi amenințat că-l demască dacă nu renunță la apartenența la club şi promite că niciodată nu va mai juca. E puțin probabil ca un tânăr ca Adair să iște un scandal monstruos prin demascarea unui bărbat bine cunoscut şi mult mai în vârstă decât el. Probabil că a acționat aşa cum am sugerat. Excluderea din club ar fi însemnat ruina pentru Moran, care trăia de pe urma câştigurilor ilicite de la jocul de cărți. Prin urmare, l-a ucis pe Adair care, în acel moment, încerca să-şi dea seama câți bani trebuia să returneze el, întrucât nu putea profita de pe urma jocului necinstit al partenerului său. A încuiat uşa pentru cazul în care doamnele l-ar putea surprinde şi insistă să afle ce făcea cu acele nume şi monede. Crezi că merge?

— N-am nicio îndoială că ai descoperit adevărul.

— Se va confirma sau infirma la proces. Între timp, fie ce-o fi, colonelul Moran nu ne va mai deranja, celebra puşcă pneumatică a lui Von Herder va împodobi Muzeul Scotland Yardului, iar domnul Sherlock Holmes va fi încă o dată liber să-şi dedice viaţa examinării acelor mici probleme interesante pe care viaţa complexă a Londrei ni le oferă din plin.

Sfârşit

Constructorul din Norwood

Din punctul de vedere al expertului criminalist, spuse Sherlock Holmes, Londra a devenit un oraş deosebit de neinteresant de la moartea profesorului Moriarty.

— Nu cred că sunt mulţi cetăţeni onorabili care să fie de acord cu tine, am răspuns.

— Bine, bine, nu trebuie să fiu egoist, spuse el zâmbind şi trăgându-şi scaunul la masa la care luam micul dejun. Cu siguranţă, comunitatea a ieşit în câştig şi nimeni nu a pierdut în afară de sărmanul specialist şomer a cărui ocupaţie a pierit. Când omul acela era liber, ziarul de dimineaţă oferea infinite posibilităţi. Adeseori, Watson era cea mai mică urmă, cel mai puţin probabil semn şi, cu toate acestea, era îndeajuns să ştiu că e vorba despre cea mai malefică minte, aşa cum cel mai fin tremurat de pe marginea pânzei de păianjen aminteşte despre păianjenul mârşav care pândeşte în centru. Hoţii mărunte, atacuri violente, nelegiuiri inutile... Pentru cel care deţinea cheia, toate erau unite într-un mare întreg. Pentru studentul eminent care examinează lumea criminalilor de elită, nicio capitală a Europei nu poseda avantajele oferite de Londra. Dar acum...

Şi ridică din umeri, dezaprobând vesel actuala stare a lucrurilor la producerea căreia chiar el contribuise.

La momentul despre care vorbesc, Holmes se întorsese de câteva luni, iar eu, la cererea lui, îmi vândusem cabinetul şi

mă întorsesem să împărțim vechiul apartament din strada Baker. Un tânăr doctor pe nume Verner achiziționase micul meu cabinet din Kensington şi aproape fără obiecții plătise cel mai mare preț pe care îndrăznisem să-l cer – incident care mi s-a clarificat câțiva ani mai târziu când am descoperit că Verner era o rudă îndepărtată a lui Holmes şi că amicul meu era cel care a procurat de fapt banii. Lunile noastre de par-teneriat nu fuseseră chiar atât de lipsite de evenimente pre-cum a afirmat, întrucât, uitându-mă peste notițele mele, am descoperit că această perioadă inclusese cazul actelor fostului preşedinte Murillo şi, de asemenea, afacerea şocantă a vasu-lui cu aburi olandez „Friesland“, care aproape că ne-a costat pe amândoi viețile. Cu toate acestea, firea lui rece şi mândră era întotdeauna potrivnică oricăror aplauze publice şi m-a obligat în termenii cei mai stricți să nu mai amintesc niciun cuvânt despre el, metodele sau succesele lui – interdicție care, aşa cum am mai spus, de-abia acum a fost înlăturată.

Domnul Sherlock Holmes stătea întins pe scaunul său în urma bizarului protest şi îşi despăturea leneş ziarul, când atenția ne-a fost atrasă de sunetul puternic al soneriei, urmat imediat de nişte sunete surde, ca şi cum cineva ar fi bătut în uşa principală cu pumnii. Când s-a deschis, se auzi o fugă tumultuoasă prin hol, paşi repezi pe scări şi, în secunda ime-diat următoare, un tânăr frenetic cu ochi tulburați, palid, ciu-fulit şi palpitând dădu buzna în cameră. S-a uitat la amândoi şi, sub privirile noastre întrebătoare, deveni conştient că era nevoie de scuze pentru intrarea lipsită de eleganță.

— Îmi cer scuze, domnule Holmes, spuse. Nu mă învinovă-țiți, sunt aproape nebun. Domnule Holmes, eu sunt nefericitul John Hector McFarlane.

Se prezentase ca şi cum doar numele său ar fi fost de-ajuns ca să explice atât vizita, cât şi comportamentul său; dar mi-am dat seama după chipul lipsit de orice expresie al tovarăşului meu că nici lui nu-i spunea mai mult decât mie.

— Luați o țigară, domnule McFarlane, zise el împingând tabachera. Desigur, cu simptomele pe care le prezentați, ami-cul meu aici de față, doctorul Watson, ți-ar prescrie un sedativ. A fost foarte cald în ultimele zile. Acum, dacă v-ați revenit

puțin, v-aş ruga să luați loc pe acel scaun şi să ne spuneți clar şi rar cine sunteți şi ce doriți. V-ați recomandat ca şi cum numele dumneavoastră ar trebui să-mi spună ceva, dar vă asigur că în afară de lucrurile evidente, şi anume că sunteți necăsătorit, avocat, francmason şi astmatic, nu ştiu absolut nimic despre dumneata.

Cum metodele amicului meu îmi erau cunoscute, nu mi-a fost greu să-mi dau seama de deducțiile sale şi am observat dezordinea veşmintelor tânărului, teancul de acte, ceasul-pandantiv cu însemnele specifice şi respirația care ajutaseră la dezvăluire. Clientul nostru însă era uimit din cale-afară.

— Da, toate cele menționate sunt adevărate, domnule Holmes, şi, mai mult decât atât, în acest moment sunt cel mai nefericit om din Londra. Pentru Dumnezeu, domnule Holmes, nu mă lăsați! Dacă vin să mă aresteze înainte să-mi termin povestea, convingeți-i să-mi lase timp să vă spun întregul adevăr. Aş merge liniştit la închisoare dacă aş şti că dumneavoastră lucrați pentru mine.

— Să te aresteze!, exclamă Holmes. Asta chiar e amuz... interesant. Sub ce acuzație te aştepți să te aresteze?

— Sub acuzația de ucidere a domnului Jonas Oldacre din Lower Norwood.

Expresia de pe fața tovarăşului meu trăda compasiune, dar nu în totalitate, întrucât era combinată cu satisfacție.

— Vai de mine, spuse el, chiar acum, la micul dejun, îi spuneam amicului meu, doctorul Watson, că au dispărut din ziarele noastre toate cazurile senzaționale.

Musafirul nostru întinse tremurând o mână şi apucă „Daily Telegraph“ care încă se mai afla pe genunchii lui Holmes.

— Dacă v-ați fi uitat, domnule, ați fi văzut dintr-o privire misiunea pentru care am venit la dumneavoastră în această dimineață. Mă simt de parcă numele şi necazul meu se află pe buzele fiecărui om.

Întoarse ziarul ca să se vadă o pagină.

— Iată-l! Şi cu permisiunea dumneavoastră, vi-l voi citi. Ascultați aici, domnule Holmes. Titlurile sunt următoarele: „Afacere misterioasă la Lower Norwood“, „Dispariția unui renumit constructor“, „Bănuit de crimă şi incendiere“, „Indicii

despre criminal". Indiciul acesta îl urmăresc ei, domnule Holmes, şi sunt sigur că îi conduce la mine. Am fost urmărit încă de la staţia London Bridge şi sunt sigur că nu aşteaptă decât mandatul ca să mă aresteze. Va rupe inima mamei mele... îi va zdrobi inima!

Îşi frângea mâinile în agonia temerilor şi se legăna în faţă şi-n spate pe scaun. Mi s-a părut interesant cazul acestui om acuzat de a fi autorul unei crime violente. Avea părul bălai şi era arătos într-o manieră negativă, spălăcită, cu ochi albaştri înspăimântaţi şi faţa proaspăt bărbierită, cu o gură slabă, sensibilă. Să fi avut vreo douăzeci şi şapte de ani; îmbrăcămintea şi purtarea erau cele ale unui gentleman. Din buzunarul redingotei ieşea teancul de acte care-i trădau profesia.

— Trebuie să ne folosim de timpul pe care-l avem la dispoziţie, spuse Holmes. Watson, eşti drăguţ să iei ziarul şi să-mi citeşti paragraful în cauză?

În continuarea sugestivelor titluri citite de clientul nostru se desfăşura următoarea relatare:

Târziu în noapte sau dis-de-dimineaţă, la Lower Norwood a avut loc un incident care, din păcate, a condus la o gravă crimă. Domnul Jonas Oldacre este un cunoscut localnic al acestei suburbii unde, timp de mulţi ani, şi-a dezvoltat afacerea de constructor. Domnul Oldacre era necăsătorit, avea cincizeci şi doi de ani şi locuia în Deep Dene House, la capătul străzii cu acelaşi nume care dă în Sydenham. A avut reputaţia unui om cu obiceiuri excentrice, secretos şi retras. De câţiva ani s-a retras, practic, din afacerea în care se spune că a investit o avere. Totuşi, în spatele casei mai există o mică fabrică şi un depozit de cherestea, iar azi-noapte, pe la ora douăsprezece, s-a dat alarma, pentru că o stivă de lemne luase foc. Pompele de incendiu au fost aduse imediat, dar lemnul uscat ardea atât de tare încât focul nu a putut fi stins decât după ce toată stiva arsese. Până aici, incendiul părea a fi un simplu accident, dar noi probe ne-au condus la o crimă gravă. A fost surprinzătoare absenţa stăpânului acestui stabiliment de la scena incendiului şi a urmat o anchetă în urma căreia s-a arătat că acesta dispăruse din casă. După o examinare

a camerei sale, s-a descoperit că Jonas Oldacre nu dormise acolo, că seiful din cameră era deschis, că documente importante erau împrăştiate prin cameră şi, în final, că existau semnele unei lupte sau crime, întrucât în cameră s-au găsit vagi urme de sânge şi un baston din lemn de stejar – care, de asemenea, prezenta pete de sânge pe mâner. Este ştiut faptul că domnul Jonas Oldacre primise o vizită târzie în acea seară, în dormitorul său, iar bastonul găsit a fost identificat ca aparţinând acestei persoane, un tânăr avocat londonez pe nume John Hector McFarlane, asociatul mai tânăr al firmei „Graham & McFarlane" din Gresham Buildings numărul 426 E.C. Poliţia este de părere că are în posesie dovezi care furnizează un motiv foarte convingător pentru crimă şi, în ansamblu, nu există niciun dubiu că vom asista la urmări senzaţionale.

ULTIMA ORĂ... La închiderea ediţiei se zvonea că domnul John Hector McFarlane a fost arestat sub acuzaţia de ucidere a domnului Jonas Oldacre. Este cert că a fost emis un mandat de arestare. În cadrul investigaţiei de la Norwood, în continuare au avut loc dezvăluiri sinistre. Pe lângă semnele de luptă găsite în camera nefericitului constructor, acum se ştie că ferestrele franţuzeşti de la dormitor (care se află la parter) au fost găsite deschise, că erau semne care sugerau că un obiect voluminos a fost târât de-a lungul stivei de cherestea şi, în final, s-a declarat că au fost găsite urme de cărbune în cenuşa de la foc. Ipoteza poliţiei susţine comiterea unei crime de senzaţie, victima fiind bătută până la moarte în propriul dormitor; actele i-au fost răvăşite, iar corpul lipsit de viaţă a fost târât peste stiva de cherestea căreia apoi i s-a dat foc pentru a ascunde toate urmele crimei. Conducerea anchetei privind crima a fost încredinţată experimentatului inspector Lestrade de la Scotland Yard, care urmăreşte indiciile cu energia şi perspicacitatea obişnuite.

Sherlock Holmes asculta această remarcabilă relatare cu ochii închişi şi vârfurile degetelor apropiate.

— Cu siguranţă, acest caz are câteva puncte de interes, spuse el în maniera-i apatică. În primul rând, permiteţi-mi să

vă întreb, domnule McFarlane, cum se face că vă aflaţi încă în libertate, din moment ce s-ar părea că există destule dovezi care să justifice arestarea dumneavoastră?

— Domnule Holmes, locuiesc împreună cu părinţii mei la Torrington Lodge, Blackheath; dar aseară, întrucât am avut treabă până târziu cu domnul Jonas Oldacre, am rămas la un hotel din Norwood, iar de acolo m-am dus la treabă. Nu am aflat nimic despre crimă decât când eram în tren, unde am citit ceea ce aţi auzit. Mi-am dat seama imediat de pericolul groaznic în care mă aflam şi am venit în grabă să vă încredinţez cazul. Nu am nicio îndoială că aş fi fost arestat ori la biroul din oraş, ori acasă. Din staţia London Bridge m-a urmărit un bărbat şi nu am nicio îndoială... Dumnezeule, ce e asta?

Era sunetul de la sonerie, urmat imediat de paşi apăsaţi pe scări. În secunda următoare, vechiul meu prieten Lestrade apăru în dreptul uşii. Uitându-mă peste umărul său, am văzut afară unul sau doi poliţişti în uniformă.

— Domnul John Hector McFarlane?, întrebă Lestrade.

Când nefericitul nostru client se ridică, avea o faţă de-a dreptul cadaverică.

— Sunteţi arestat pentru uciderea din culpă a domnului Jonas Oldacre din Lower Norwood.

McFarlane se întoarse spre noi într-un gest de disperare şi se prăbuşi din nou în scaun, ca un om care tocmai a fost zdrobit.

— Un moment, Lestrade, spuse Holmes. O jumătate de oră mai mult sau mai puţin nu are nicio importanţă pentru tine, iar domnul tocmai se pregătea să ne relateze această interesantă chestiune, ceea ce ne-ar putea ajuta să lămurim puţin lucrurile.

— Cred că nu vom avea nicio problemă cu lămuritul lucrurilor, spuse Lestrade furios.

— Cu toate acestea, cu permisiunea dumitale, aş fi foarte interesat să-i ascult povestea.

— Bine, domnule Holmes, mi-e greu să vă refuz ceva, întrucât aţi fost de ajutor poliţiei o dată sau de două ori în trecut şi vă datorăm o schimbare în bine a Scotland Yardului, spuse Lestrade. În acelaşi timp, trebuie să rămân cu prizonierul

meu şi sunt obligat să-l avertizez că tot ceea ce va spune poate fi folosit împotriva sa.

— Nimic nu-mi doresc mai mult, aprobă clientul nostru. Tot ce vă cer este să auziți şi să acceptați adevărul absolut.

Lestrade se uită la ceas.

— Aveți la dispoziție o jumătate de oră.

— Mai întâi trebuie să vă explic, spuse McFarlane, că nu ştiu nimic despre domnul Jonas Oldacre. Numele îmi era cunoscut deoarece cu mulți ani în urmă părinții mei îl cunoscuseră, dar apoi s-au îndepărtat. Prin urmare, am fost foarte surprins când ieri, pe la trei după-amiază, dumnealui a intrat în biroul meu din oraş. Dar şi mai uimit am fost când mi-a spus cu ce scop venise. Avea în mână câteva hârtii dintr-un caiet, scrise în grabă – iată-le – şi pe care le-a pus pe masă. „Acesta este testamentul meu, mi-a zis. Vreau ca dumneata, domnule McFarlane, să-l transformi într-o formă legală. Voi sta aici până atunci.“ Am început să-l copiez şi vă imaginați uimirea când am descoperit că, cu mici excepții, îmi lăsase mie toată averea. Era un om mărunt, ciudat, ca o nevăstuică, cu gene albe şi, când am ridicat privirea, i-am observat ochii gri fixați asupra mea cu o expresie amuzată. Nu-mi venea să-mi cred ochilor ce citeam în testament; dar mi-a explicat că era burlac şi nu avea aproape nicio rudă în viață, că în tinerețe îmi cunoscuse părinții şi că auzise despre mine că sunt un tânăr merituos şi că era convins că banii săi vor fi pe mâini sigure. Desigur, nu am putut decât să-mi bâlbâi mulțumirile. Testamentul a fost terminat în timp util şi a fost semnat în prezența funcționarului, ca martor. Acesta este, aici, pe hârtia albastră, iar aceste hârtii, aşa cum am explicat, sunt ciornele. Apoi, domnul Jonas Oldacre m-a informat că era nevoie să văd şi să înțeleg un număr de documente – contracte de închiriere pentru nişte clădiri, titluri de proprietate, ipoteci, certificate şi aşa mai departe. Mi-a spus că nu se va linişti până ce nu se vor aranja lucrurile şi m-a implorat să vin în seara aceea la casa sa din Norwood şi să aduc cu mine testamentul ca să aranjeze treburile. „Ține minte, băiete, niciun cuvânt părinților tăi despre treaba asta până nu aranjăm totul. Le facem o surpriză.“ A insistat foarte mult asupra acestui aspect şi m-a

pus să-i promit solemn. Vă puteți imagina, domnule Holmes, că nu puteam să-i refuz nimic din ce-mi cerea. Era binefăcătorul meu şi nu-mi doream altceva decât să-i îndeplinesc dorințele sub fiecare aspect. Astfel că am trimis o telegramă acasă, spunând că am treburi importante de rezolvat şi că mi-ar fi imposibil să spun cât de târziu voi sta. Domnul Oldacre îmi spusese că ar fi dorit să cinăm împreună la ora nouă, pentru că mai devreme era posibil să nu fie acasă. Mi-a fost totuşi greu să-i găsesc casa şi era aproape nouă şi jumătate când am ajuns. L-am găsit...

— Un moment!, îl întrerupse Holmes. Cine a deschis uşa?

— O femeie între două vârste; cred că era menajera.

— Şi bănuiesc că ea v-a menționat numele?

— Exact, aprobă McFarlane.

— Continuați, vă rog.

McFarlane îşi şterse mai întâi fruntea asudată şi povesti în continuare:

— Această femeie m-a condus într-o sufragerie unde pe masă era aranjată o cină frugală. După aceea, domnul Jonas Oldacre m-a condus în dormitorul său, unde se afla un seif mare. L-a deschis şi a scos un teanc de documente pe care le-am parcurs apoi împreună. Când am terminat, ceasul se făcuse unsprezece-douăsprezece. Mi-a atras atenția să nu o deranjăm pe menajeră. M-a condus afară prin fereastra franțuzească, rămasă deschisă în tot acest timp.

— Oblonul era tras?, întrebă Holmes.

— Nu ştiu sigur, dar cred că era tras doar pe jumătate. Da, mi-aduc aminte că l-a ridicat de tot ca să poată deschide fereastra. Nu-mi găseam bastonul şi mi-a spus: „Lasă, băiete, te voi tot vedea de acum înainte, sper, şi-ți păstrez eu bastonul până te întorci să-l recuperezi". L-am lăsat acolo, cu seiful deschis şi actele puse în teancuri pe masă. Era atât de târziu încât n-am putut să mă întorc la Blackheath şi mi-am petrecut noaptea la Anerley Arms şi nu am ştiut nimic până azi de dimineață, când am citit despre această groaznică întâmplare.

— Mai aveți ceva de întrebat, domnule Holmes?, vorbi Lestrade, ale cărui sprâncene se ridicaseră o dată sau de două ori pe parcursul acestei explicații.

— Până nu mă voi fi dus la Blackheath, nu.

— Vreți să spuneți la Norwood, zise Lestrade.

— A, da; desigur că asta am vrut să zic, aprobă Holmes cu zâmbetul său enigmatic.

Lestrade aflase – în urma mai multor experienţe decât ar fi dorit să admită – că acea minte brici putea pătrunde acolo unde pentru el era impenetrabil. L-am văzut privindu-l întrebător pe tovarăşul meu.

— Cred că aş vrea să vorbesc cu dumneavoastră, domnule Sherlock Holmes, zise el. Acum, domnule McFarlane, doi dintre ofițerii mei sunt la uşă, iar o trăsură vă aşteaptă.

Tânărul remarcabil se ridică şi, cu o ultimă privire stăruitoare, ieşi din cameră. Polițiştii l-au condus la trăsură, dar Lestrade rămase. Holmes ridicase paginile ce reprezentau schița testamentului şi le privea cu deosebit interes.

— Sunt nişte lucruri ciudate în legătură cu documentul acesta, Lestrade, nu-i aşa?, spuse el împingându-le.

Oficialul se uita la ele cu o expresie nedumerită.

— Pot să citesc primele câteva rânduri, acestea din mijlocul celei de-a doua pagini şi încă unul sau două la sfârşit. Acestea sunt clare ca tiparul, dar scrisul dintre ele este groaznic şi în trei locuri nu înțeleg nimic.

— Ce spuneți despre asta?, întrebă Holmes.

— Dar dumneavoastră ce spuneți despre asta?

— Că a fost scris în tren; scrisul citeț reprezintă gările, scrisul urât mişcarea, iar scrisul foarte urât, trecerea peste macaz. O expertiză ştiințifică ar demonstra imediat că a fost scris pe o rută suburbană, întrucât numai în vecinătatea unui mare oraş există o succesiune atât de rapidă de macazuri. Întrucât testamentul a fost scris pe parcursul întregii călătorii, atunci trenul a fost expres, cu o singură oprire între Norwood şi London Bridge.

Lestrade începu să râdă.

— E prea mult pentru mine când începi cu teoriile dumitale, Holmes. Cum influențează asta cazul?

— Ei bine, confirmă povestea tânărului în sensul că testamentul a fost întocmit de Jonas Oldacre în timpul călătoriei de ieri. E ciudat, nu-i aşa?, că un om întocmeşte un

document atât de important la întâmplare. Înseamnă că s-a gândit că nu va fi atât de important. Dacă cineva ar întocmi un testament, pe care niciodată nu ar dori să-l legalizeze, poate l-ar scrie aşa.

— Ei bine, în acelaşi timp şi-a semnat sentința la moarte, spuse Lestrade.

— A, aşa credeți?

— Dumneavoastră, nu?

— Se poate, dar cazul nu îmi este clar încă.

— Nu e clar? Păi, dacă asta nu e clar, ce AR PUTEA fi clar? Avem un tânăr care află dintr-odată că, dacă un anume om mai în vârstă moare, el va moşteni o avere. Ce face? Nu spune nimic nimănui, dar aranjează în aşa fel încât să iasă în seara aceea să-şi vadă clientul cu un pretext; aşteaptă până când singura persoană care mai era în casă adoarme şi apoi, în intimitatea camerei acelui bărbat, îl ucide, îi arde cadavrul în stiva de cherestea şi pleacă la un hotel din apropiere. Petele de sânge din cameră şi de pe baston sunt foarte vagi. E posibil să-şi fi închipuit crima ca nesângeroasă şi a sperat că, odată cu eliminarea cadavrului, a şters toate urmele crimei, urme care, pentru un oarecare motiv, l-ar fi acuzat. Toate acestea nu sunt evidente?

— Mi se pare, bunul meu Lestrade, că sunt puțin prea evidente, răspunse Holmes. Imaginația nu se numără printre celelalte calități ale dumitale, dar dacă ai putea, pentru o secundă, să te pui în pielea acestui tânăr, ai fi ales chiar noaptea următoare legalizării documentului ca să comiți crima? Nu ți s-ar fi părut periculos să legi imediat cele două incidente? Mai mult, ai fi ales o ocazie când se ştie că eşti în casă, când menajera ți-a dat drumul în casă? Şi, în final, ți-ai bate capul să ascunzi cadavrul şi totuşi ai lăsa propriul baston acolo ca indiciu că tu eşti criminalul? Mărturiseşte, Lestrade, că e foarte puțin probabil.

— Cât despre baston, domnule Holmes, ştii la fel de bine ca mine că de multe ori criminalul îşi pierde capul şi face lucruri pe care un om rațional le-ar evita. E foarte posibil să-i fi fost frică să se întoarcă în cameră. Spune-mi o altă teorie care să se potrivească acestor fapte.

— Aş putea să-ţi dau o jumătate de duzină, spuse Holmes. Iată, de exemplu, una foarte posibilă, ba chiar foarte probabilă. Ţi-o ofer cadou. Bărbatul în vârstă prezintă nişte documente care, evident, sunt de valoare. Un cerşetor care era în trecere le vede prin fereastra al cărei oblon e ridicat pe jumătate. Iese avocatul. Intră vagabondul! Apucă un baston pe care îl vede acolo, îl ucide pe Oldacre şi pleacă după ce arde cadavrul.

— De ce ar incendia cerşetorul cadavrul?

— Apropo de asta, de ce ar fi făcut-o McFarlane?

— Ca să ascundă nişte dovezi.

— Probabil că vagabondul a vrut să ascundă faptul că s-ar fi comis o crimă.

— Şi de ce nu a luat vagabondul nimic?

Lestrade scutură din cap, deşi mi s-a părut că nu mai era absolut sigur ca mai înainte.

— Ei bine, domnule Sherlock Holmes, nu ai decât să-ţi cauţi cerşetorul şi, în timp ce dumneata îl găseşti, noi îţi vom reţine omul. Viitorul ne va arăta ce e corect. Dar ia în considerare un lucru, domnule Holmes, din câte ştim noi, nu a fost luat niciun document, iar prizonierul este singurul om din întreaga lume care nu ar fi avut niciun motiv să le ia din moment ce este moştenitor legal şi va intra în posesia lor oricum.

Prietenul meu păru uimit de această remarcă.

— Nu o să neg că, întrucâtva, dovezile sunt foarte mult în favoarea teoriei dumitale, aprobă el. Nu vreau decât să evidenţiez că mai sunt şi alte teorii posibile. Aşa cum ai spus, viitorul va decide. Bună dimineaţa! Îndrăznesc să spun că în cursul zilei voi trece pe la Norwood să văd cum te descurci.

După plecarea detectivului, amicul meu se ridică şi începu pregătirile pentru o zi de lucru cu aerul alert al unui om pe care îl aşteaptă o sarcină plăcută.

— Prima mea mişcare, Watson, spuse el zorindu-se să-şi îmbrace redingota, după cum am spus, trebuie să fie în direcţia Blackheath.

— Şi de ce nu la Norwood?

— Pentru că în cazul acesta avem un incident singular, foarte apropiat de un alt incident singular. Poliţia face

greşeala de a se concentra asupra celui de-al doilea, pentru că se întâmplă să fie cel criminal. Mi se pare normal ca modalitatea logică de abordare a acestui caz să fie încercarea de a clarifica primul incident – ciudatul testament întocmit deodată şi cu un moştenitor atât de neaşteptat. Poate va simplifica în parte ceea ce a urmat. Nu, dragul meu amic, nu cred că mă poți ajuta. Nu se prefigurează niciun pericol, pentru că altfel nici prin gând nu mi-ar trece să acționez fără tine. Sper ca diseară, când te voi vedea, să-ți pot spune că am reuşit să fac ceva pentru tânărul nenorocit care s-a aruncat cu totul sub protecția mea.

Era târziu când s-a întors amicul meu şi mi-am dat seama, doar uitându-mă la chipul nerăbdător şi tras, că speranțele pe care şi le făcuse la început nu s-au îndeplinit. Timp de o oră a scârțâit la vioară, încercând să-şi calmeze sufletul răvăşit. În final, azvârli instrumentul şi porni să-mi povestească detaliat nenorocirea.

— Totul merge prost, Watson, mai prost de atât nu se poate. M-am ținut tare în fața lui Lestrade, dar, îți spun, pe sufletul meu, cred că de data asta el se află pe drumul cel bun, iar noi pe cel greşit. Instinctele mele îmi spun ceva, dar toate dovezile spun altceva şi mă tem că jurații britanici nu au atins acel nivel de inteligență încât să prefere teoriile mele în fața dovezilor lui Lestrade.

— Ai fost la Blackheath?

— Da, Watson, am fost şi am aflat foarte repede că răposatul Oldacre a fost un mare ticălos. Tatăl era plecat în căutarea fiului său. Mama era acasă – o persoană măruntă, cu părul vâlvoi şi ochii albaştri, cuprinsă de teamă şi indignare. Desigur, nici nu a vrut să admită posibilitatea vinovăției lui. Dar nu şi-a exprimat nici surpriza, nici regretul asupra sorții lui Oldacre. Dimpotrivă, vorbea despre el cu atâta amar încât, fără să-şi dea seama, întărea cazul poliției pentru că, bineînțeles, dacă ar fi auzit-o vorbind astfel despre omul acela, l-ar fi împins către ură şi violență. „Era mai degrabă o maimuță rea şi vicleană decât o ființă umană, a spus, şi aşa a fost mereu, încă de când era tânăr.“ „L-ați cunoscut atunci?“, întrebai. „Da, l-am cunoscut bine; de fapt, a fost un vechi

admirator de-al meu. Slavă Domnului că am avut instinctul să-l refuz şi să mă căsătoresc cu un alt bărbat, mai sărac, dar mai bun! Domnule Holmes, eram logodită cu el când am auzit povestea şocantă despre cum a dat drumul unei pisici în coteţul păsărilor şi am fost atât de oripilată de cruzimea de care a dat dovadă, încât nu am mai vrut să am de-a face cu el.“ Scotoci într-un birou şi numaidecât scoase fotografia unei femei, desfigurată groaznic şi mutilată cu un cuţit. „Aceasta e fotografia mea, spuse ea. El mi-a trimis-o în halul ăsta, împreună cu blestemul lui, în dimineaţa nunţii mele.“ „Ei bine, am zis, cel puţin acum v-a iertat, din moment ce a lăsat toată averea fiului dumneavoastră.“ „Nici eu şi nici fiul meu nu vrem nimic de la Jonas Oldacre, mort sau viu! – mi-a strigat din tot sufletul. Domnule Holmes, acolo sus este un Dumnezeu şi acelaşi Dumnezeu care l-a pedepsit pe acest om rău va arăta, când va crede El de cuviinţă, că mâinile fiului meu nu sunt pătate de sângele lui.“

— Am încercat câteva piste, dar nu am ajuns la nicio concluzie care să ne ajute în ipoteza noastră, însă am găsit câteva care ar contrazice-o. În final, am renunţat şi am plecat la Norwood. Locul acesta, Deep Dene House, este o vilă mare, modernă, din cărămidă ţipătoare, înconjurată de un parc, cu un pâlc de dafini pe peluza din faţă. În dreapta, la distanţă de stradă, se aflau fabrica şi depozitul de cherestea, locul producerii incendiului. Iată planul schiţat pe o foaie din carneţelul meu. Fereastra aceasta din stânga este cea care dă în camera lui Oldacre. Observi, se poate vedea în stradă dinăuntru. Cam asta este singura consolare pe ziua de azi. Lestrade nu era acolo, dar ofiţerul-şef a făcut onorurile. Tocmai descoperiseră din întâmplare ceva. Petrecuseră toată dimineaţa scotocind prin cenuşa de la stiva de lemne arsă şi, pe lângă rămăşiţele organice carbonizate, izolaseră câteva discuri metalice pătate. M-am uitat foarte atent; fără niciun dubiu, erau nasturi de la pantaloni. Am remarcat chiar că unul era gravat cu numele „Hyams“, croitorul lui Oldacre. Apoi am examinat foarte atent peluza ca să găsesc urme şi semne, dar, din cauza secetei, totul e tare ca fierul. Nu se vedea nimic, decât că un corp sau un obiect a fost târât prin gardul scund de lemn-câinesc

care era în linie cu stiva de lemne. Desigur, toate acestea se potrivesc perfect cu versiunea oficială. M-am târât pe gazon cu soarele moleşitor în spate, dar după o oră nu ştiam nimic în plus. Ei bine, după acest fiasco, am intrat în dormitor şi l-am cercetat. Petele de sânge erau vagi, mai mult mânjeli, şi erau decolorate, dar cu siguranță erau proaspete. Bastonul fusese luat, dar şi acolo urmele de-abia se vedeau. Nicio îndoială că bastonul era al clientului meu. A recunoscut asta. Pe covor se vedeau urmele picioarelor celor doi bărbați, dar nu erau semne lăsate de un al treilea, un alt punct în plus în favoarea celorlalți. Ei adunau tot timpul dovezi peste dovezi, iar noi eram în impas. Am întrezărit o mică speranță... dar s-a dovedit a nu fi nimic. Am examinat lucrurile din seif, dintre care multe fuseseră scoase şi lăsate pe masă. Documentele erau puse în plicuri sigilate, dintre care câteva fuseseră deschise de polițişti. Din câte mi-am dat seama, nu erau de prea mare valoare şi din carnetul de bancă reieşea că domnul Oldacre nu avea o situație materială excepțională. Dar mi s-a părut că nu erau toate documentele acolo. Se făceau aluzii la nişte titluri – probabil mai valoroase – pe care nu le-am găsit. Desigur că, dacă am putea dovedi acest lucru, argumentele lui Lestrade nu ar mai fi valide (s-ar întoarce împotriva lui) pentru că cine ar fura ceva dacă ar şti că-l va moşteni curând? În final, după ce am cercetat tot şi nu am găsit nimic, mi-am încercat norocul cu menajera. Se numeşte Lexington, e măruntă, brunetă, tăcută, cu ochi prelungi şi suspicioşi. Ar fi avut ce să ne spună dacă ar fi vrut – sunt sigur de asta. Dar a tăcut chitic. Da, l-a primit înăuntru pe domnul McFarlane la nouă şi jumătate. Ar fi preferat să i se usuce mâna decât să-l fi lăsat înăuntru. S-a culcat la zece şi jumătate. Camera ei este în celălalt capăt al casei şi nu a auzit nimic din ce s-a întâmplat. Domnul McFarlane îşi lăsase în hol pălăria şi, din câte ştia ea, şi bastonul. A trezit-o alarma de incendiu. Săracul, sărmanul ei stăpân fusese sigur ucis. Avea duşmani? Ei bine, toți oamenii au duşmani, dar domnul Oldacre era destul de secretos şi nu se vedea cu oameni decât în interes de serviciu. A văzut nasturii şi era sigură că erau de la hainele pe care le purta în noaptea aceea. Stiva de lemne era foarte uscată,

pentru că nu mai plouase de o lună. A ars ca iasca şi, până a ajuns ea acolo, nu se vedeau decât flăcări. Atât ea, cât şi pompierii simțeau mirosul de carne arzând dinăuntru. Nu ştia nimic despre acte sau despre afacerile personale ale domnului Oldacre. Aşadar, dragul meu Watson, aceasta e relatarea unui eşec. Şi totuşi... şi totuşi... Îşi încleştă mâinile subțiri într-o criză de convingere. Ştiu că ceva e în neregulă. O simt până în măduva oaselor. E ceva care nu a ieşit la iveală, iar menajera ştie. În ochii ei se citea o sfidare ursuză care apare doar odată cu vinovăția de a şti ceva. Oricum, nu are rost să mai vorbim despre asta, Watson, dar, dacă nu dă peste noi un noroc chior, mă tem că acest caz al dispariției din Norwood nu va figura în acea cronică a succeselor noastre care prevăd că mai devreme sau mai târziu va fi suportată de public.

— Sigur, am spus, nu crezi că faptele acestui bărbat vor impresiona orice juriu?

— E un argument periculos, dragul meu Watson. Îți aminteşti de acel criminal îngrozitor, Bert Stevens, care voia să-l ajutăm în 1887? Mai era vreun tânăr atât de bine-crescut, de manierat?

— Adevărat.

— Dacă nu reuşim să descoperim o ipoteză alternativă, omul ăsta e pierdut. De-abia dacă găseşti o lacună în cazul care va fi prezentat împotriva lui, iar investigațiile ulterioare nu au făcut decât să-l consolideze. Apropo, este un detaliu curios în legătură cu actele acelea, care mi-ar putea servi ca punct de plecare într-o anchetă. Când m-am uitat peste carnetul de bancă, am descoperit că starea materială proastă se datora în principal unor cecuri cu sume mari care au fost emise pe parcursul anului trecut unui domn Cornelius. Mărturisesc că aş fi interesat să aflu cine este acest domn Cornelius care conduce tranzacții importante cu un constructor retras. Se poate să fi fost implicat în această afacere? Cornelius ar putea fi broker, dar nu am găsit nicio chitanță care să corespundă acestor plăți uriaşe. În lipsa altor dovezi, cercetările mele trebuie să se îndrepte către bancă pentru a afla cine este domnul care a încasat aceste cecuri. Dar mă tem, dragul meu prieten, că acest caz al nostru va avea un final nefericit, cu

Lestrade spânzurându-ne clientul, ceea ce, desigur, va fi un triumf pentru Scotland Yard.

Nu știu în ce măsură a dormit Sherlock Holmes în acea noapte, dar, când am coborât la micul dejun, l-am găsit palid și răvășit, cu ochii lui luminoși, și mai luminoși din cauza cearcănelor din jurul lor.

Covorul din jurul scaunului său era plin de mucuri de țigară și de primele ediții ale ziarelor de dimineață. Pe masă era o telegramă deschisă.

— Ce părere ai despre telegrama asta, Watson?, întrebă el aruncându-mi-o.

Era de la Norwood și scria după cum urmează:

NOI DOVEZI IMPORTANTE DE ÎNMÂNAT.
VINOVĂȚIA LUI MCFARLANE DEFINITIV STABILITĂ.
TE SFĂTUIESC SĂ ABANDONEZI CAZUL.

LESTRADE

— Pare grav, am spus.

— E cântecul de victorie al lui Lestrade, răspunse Holmes cu un zâmbet amar. Și, cu toate acestea, ar putea fi prematur să abandonez cazul. În fond, dovezile noi importante sunt cu două tăișuri și se poate să funcționeze într-o direcție total diferită decât s-ar aștepta Lestrade. Ia micul dejun, Watson, și vom pleca împreună să vedem ce putem face. Simt că astăzi voi avea nevoie de compania ta și de suport moral.

Amicul meu nu a luat micul dejun, întrucât una dintre ciudățeniile lui în momentele de maximă intensitate era abținerea de la mâncare și l-am văzut bazându-se pe forța lui de fier până când a leșinat de inaniție. „In prezent, nu-mi permit să cheltuiesc energie și vigoare pentru digestie“, răspundea în fața admonestărilor doctorilor. Astfel că nu am fost surprins azi de dimineață când a lăsat mâncarea neatinsă și a pornit împreună cu mine la Norwood. Încă mai era o gloată de gură-cască în fața casei Deep Dene, care era o vilă din suburbii exact așa cum mi-o imaginasem. Lestrade ne-a întâmpinat la poartă cu fața radiind de victorie și cu o purtare grosolan de triumfătoare.

— Ei bine, domnule Holmes, ne-ai dovedit că ne înşelăm? Ţi-ai găsit vagabondul?, întrebă el.

— Nu mi-am format încă nicio concluzie, îi răspunse tovarăşul meu.

— Dar noi ne-am format-o ieri, iar acum s-a dovedit că e corectă; deci, trebuie să recunoşti că de data asta, domnule Holmes, am fost cu un pas în faţa dumitale.

— În mod sigur te comporţi de parcă s-ar fi întâmplat ceva neobişnuit, spuse Holmes.

Lestrade râse zgomotos.

— Nu-ţi place să fii învins, aşa cum nu-i place nimănui, comentă. Nu te poţi aştepta ca întotdeauna lucrurile să iasă aşa cum doreşti, doctore Watson, nu-i aşa? Poftiţi, vă rog, domnilor, pe aici şi cred că vă pot convinge pentru totdeauna că autorul acestei crime este John McFarlane.

Ne-a condus prin pasaj până într-un hol întunecat.

— Acesta este locul unde cred că a venit tânărul McFarlane după crimă să-şi ia pălăria, spuse el. Acum, priviţi aici.

Cu o bruschețe dramatică, aprinse un chibrit la lumina căruia s-a văzut o pată de sânge pe peretele alb. Când a apropiat chibritul, am văzut că era mai mult decât o pată. Era amprenta bine definită a degetului mare de la mână.

— Priveşte-o cu lupa, domnule Holmes.

— Da, aşa am să fac.

— Ştii că nu există două amprente identice?

— Am auzit ceva de genul acesta.

— Atunci, vrei să compari acea amprentă cu amprenta degetului mare de la mâna dreaptă a lui McFarlane, luată pe ceară azi-dimineaţă din ordinul meu?

A ridicat amprenta în ceară aproape de amprenta în sânge şi nu era nevoie de lupă ca să-ţi dai seama că cele două aparţineau fără niciun dubiu aceluiaşi deget. Îmi era clar că nefericitul nostru client era pierdut.

— Asta a fost, spuse Lestrade.

— Da, asta a fost, am rostit involuntar.

— Este finalul, spuse Holmes.

Ceva din tonul vocii lui mi-a captat atenţia şi m-am întors să mă uit la el.

Pe chipul lui se citea o extraordinară schimbare. Se abținea pentru a-şi ascunde o bucurie interioară. Ochii îi luceau ca două stele. Mi s-a părut că făcea un efort deosebit să-şi stăpânească un acces convulsiv de râs.

— Vai de mine! Vai de mine!, exclamă în final. Ei bine, cine s-ar fi gândit? Şi ca să vezi cât de înşelătoare pot fi aparențele! Şi ce tânăr drăguț! E o lecție pentru noi, să nu avem încredere în propria judecată, nu-i aşa, Lestrade?

— Da, unii dintre noi tind să fie prea convinşi, domnule Holmes, spuse Lestrade.

Era de o impertinență de-a dreptul îngrozitoare, dar nu puteam fi ofensați.

— Ce noroc pe noi că tânărul şi-a atins degetul cel mare de perete când şi-a luat pălăria din cuier! O mişcare foarte normală, nu-i aşa? dacă stai să te gândeşti!

Holmes era aparent calm, dar, pe măsură ce vorbea, tot corpul îi zvâcnea din cauza agitației suprimate.

— Apropo, Lestrade, cine a făcut această remarcabilă descoperire?

— Menajera, doamna Lexington, este cea care a atras atenția ofițerului de noapte.

— Unde era ofițerul de noapte?

— A rămas de pază în dormitorul unde a fost comisă crima ca să aibă grijă să nu fie atins nimic.

— Dar ieri de ce nu au văzut polițiştii amprenta?

— Păi, nu am avut niciun motiv să examinăm cu atenție holul. Şi apoi, nici nu este un loc foarte expus, după cum poți să vezi.

— Nu, nu, desigur că nu. Presupun că nu e niciun dubiu că amprenta era acolo şi ieri!

Lestrade îl privi pe Holmes ca şi cum ar fi crezut că e nebun. Mărturisesc că şi eu eram surprins atât de comportamentul hilar, cât şi de observațiile relativ ciudate.

— Doar nu crezi că McFarlane a ieşit în miezul nopții din închisoare doar ca să întărească bănuielile împotriva lui, spuse Lestrade. Las la latitudinea oricărui expert din lume să verifice dacă amprenta aceasta este a lui sau nu.

— Este, fără îndoială, amprenta degetului său.

— Oricum, ajunge!, exclamă Lestrade. Sunt o persoană practică, domnule Holmes, şi când am dovada, trag concluziile. Dacă ai ceva să-mi spui, mă găseşti în camera de zi scriindu-mi raportul.

Holmes îşi recăpătase calmul, deşi încă detectam străfulgerări de amuzament în expresia lui.

— Vai de mine, lucrurile merg foarte prost, nu-i aşa, Watson?, spuse el. Şi totuşi, sunt unele detalii care dau speranţe clientului nostru.

— Mă bucur să aud asta, am spus încântat. Mă temeam că i-a sosit sfârşitul.

— Nu aş merge chiar atât de departe, dragul meu Watson. De fapt, un singur lucru este în neregulă cu dovada aceasta, căreia prietenul nostru îi dă atâta importanţă.

— Chiar aşa, Holmes! Ce este?

— Doar atât: ŞTIU că amprenta nu era aici ieri când am examinat holul. Şi acum, Watson, hai să ne plimbăm puţin la soare.

Mi-am acompaniat amicul într-o plimbare prin grădină, cu mintea confuză, dar cu ceva speranţă în suflet. Holmes a luat fiecare faţadă a casei în parte şi a examinat-o cu mult interes. Apoi m-a condus înăuntru şi am mers prin toată clădirea, din subsol până în pod. Majoritatea camerelor erau nemobilate, dar, cu toate acestea, Holmes le-a cercetat minuţios. În final, pe coridorul de la ultimul etaj, care dădea în trei dormitoare nelocuite, Holmes fu cuprins de un fior de bucurie.

— Sunt într-adevăr nişte aspecte unice în cazul acesta, Watson, spuse el. Cred că e timpul să-i încredinţăm amicului Lestrade secretul nostru. A râs el pe seama noastră, dar poate că o să avem şi noi parte de porţia noastră de râs dacă viziunea mea asupra problemei se dovedeşte a fi corectă. Da – da, cred că ştiu cum să abordăm problema.

Inspectorul de la Scotland Yard încă mai scria în salon când l-a întrerupt Holmes.

— Am înţeles că întocmeşti raportul cazului, spuse el.

— Da.

— Nu crezi că e puţin prematur? Nu pot să nu mă gândesc că dovezile nu sunt complete.

Lestrade îl cunoștea pe amicul meu prea bine ca să-i ignore vorbele. Lăsă tocul din mână și-l privi mirat.

— Ce vrei să spui, domnule Holmes?

— Doar că mai este un martor important pe care nu l-ai văzut.

— Poți să-l aduci?

— Cred că da.

— Atunci, fă-o.

— Îmi voi da silința. Câți ofițeri ai?

— Trei și încă trei la dispoziție.

— Excelent!, spuse Holmes. Pot să te întreb dacă sunt mari, solizi, cu voci răsunătoare?

— N-am nicio îndoială că așa sunt, deși nu-mi dau seama ce legătură au vocile lor.

— Poate că te pot ajuta să înțelegi asta și încă unul sau două lucruri, spuse Holmes. Dacă ești drăguț să-ți chemi oamenii, voi încerca.

Cinci minute mai târziu, trei polițiști veniseră în hol.

— In cealaltă aripă a casei se află o cantitate considerabilă de paie, începu Holmes. O să vă rog să aduceți două grămezi. Cred că îmi va fi de cel mai mare ajutor ca să pot aduce martorul de care am nevoie. Mulțumesc foarte mult. Watson, cred că ai niște chibrituri în buzunar. Acum, domnule Lestrade, te voi ruga să mă însoțești până la ultimul palier.

Așa cum am spus, acolo era un coridor îngust care dădea în trei dormitoare goale. La un capăt al coridorului eram noi, conduși de Sherlock Holmes, ofițerii zâmbind nervos și Lestrade privindu-l pe amicul meu cu uimire, nerăbdare și batjocură pe chip. Holmes stătea în fața noastră cu aerul unui magician care face o scamatorie.

— Ești amabil să trimiți doi ofițeri după găleți cu apă? Puneți fânul acolo pe podea, fără să se atingă de vreun perete. Acum cred că e gata.

Fața lui Lestrade începuse să se înroșească și devenea nervos.

— Nu-mi dau seama de ce te joci cu noi, domnule Sherlock Holmes, spuse el. Dacă știi ceva, poți să ne spui și fără caraghioslâcul ăsta.

— Te asigur, bunul meu Lestrade, că am motive întemeiate pentru tot ceea ce fac. Cred că-ți aduci aminte că acum câteva ore m-ai luat peste picior, atunci când lucrurile erau de partea ta, aşa că îngăduie-mi şi mie puțin tam-tam acum. Watson, pot să te rog să deschizi fereastra aceea şi apoi să pui un chibrit la marginea fânului?

Aşa am făcut şi, din cauza curenților de aer, fânul uscat pocni şi se aprinse, scoțând spirale de fum negru pe coridor.

— Acum să vedem dacă putem face rost de acel martor, Lestrade. Pot să te rog să ni te alături când strigăm „Foc!"? Ei bine, unu, doi, trei...

— Foc!, am strigat cu toții.

— Mulțumesc. Vă rog, încă o dată.

— Foc!

— Doar o singură dată, domnilor, toți împreună.

— Foc!

Țipătul trebuie să se fi auzit în tot Norwoodul. De-abia terminasem, când cel mai uimitor lucru se întâmplă. Deodată se deschise o uşă din ceea ce părea a fi un zid solid de la capătul coridorului şi de-acolo țâşni ca un iepure din vizuină un bărbat mărunt, zbârcit.

— Splendid!, exclamă Holmes calm. Watson, o găleată cu apă peste paie. Ajunge! Lestrade, permite-mi să-ți prezint principalul martor lipsă, domnul Jonas Oldacre.

Detectivul îl privea uimit pe nou-venit. Acesta, la rândul lui, clipea în lumina puternică de pe coridor şi ne privea prin focul mocnit. Avea o față odioasă, vicleană, crudă, răutăcioasă, cu privire şireată, cu ochii de un gri-deschis şi gene albe.

— Ce înseamnă asta?, întrebă într-un final Lestrade. Ce ai făcut tot timpul ăsta?

Oldacre râse forțat, retrăgându-se din fața chipului roşu de furie al detectivului.

— Nu am făcut niciun rău.

— Niciun rău!? Ai făcut tot ce ți-a stat în putere ca să spânzuri un nevinovat. Dacă nu ar fi fost domnul de aici, nu sunt sigur că nu ai fi reuşit.

Mizerabila creatură începu să se smiorcăie.

— Desigur, domnule, nu a fost decât o farsă.

— Aha! O farsă, nu-i aşa? Îți promit că nu o să apuci să râzi pe seama ei. Du-l jos şi ține-l în sufragerie până vin. Domnule Holmes, continuă el după ce plecaseră ceilalți, nu puteam vorbi în fața ofițerilor, dar în prezența doctorului Watson nu mă deranjează să spun că acesta este cel mai inteligent lucru pe care l-ai făcut până acum, deşi pentru mine este un mister cum ai reuşit. Ai salvat viața unui băiat nevinovat şi ai prevenit un scandal grav care mi-ar fi stricat reputația în poliție.

Holmes zâmbi şi-l bătu pe Lestrade pe umăr.

— În loc de a fi stricată, dragul meu domn, vei afia că reputația ți-a crescut enorm. Fă doar câteva schimbări în raportul pe care-l scriai şi vor înțelege că nu-i aşa de uşor să arunci praf în ochii inspectorului Lestrade.

— Şi nu vrei să figureze şi numele tău?

— Deloc. Munca în sine este răsplata mea. Poate că îmi voi primi recunoaşterea în viitor, când voi permite zelosului meu cronicar să-şi mai publice o dată scrierile... Ce zici, Watson? Acum, să vedem unde se ascundea şobolanul ăsta.

Un perete despărțitor din scânduri şi mortar fusese ridicat pe coridor la doi metri de capăt şi o uşă ascunsă cu viclenie în el. Înăuntru era luminat prin nişte deschizături în cornişă. Mai erau ceva mobilă şi o rezervă de mâncare şi apă împreună cu nişte cărți şi nişte hârtii.

— Iată avantajul unui constructor, spuse Holmes când ieşeam. A reuşit să-şi facă singur propria ascunzătoare, fără vreun complice... Desigur, cu excepția iubitei sale menajere, pe care nu aş pierde timpul şi aş băga-o în aceeaşi oală, Lestrade.

— Voi ține cont de sfatul tău. Dar cum ai ştiut de locul acesta, domnule Holmes?

— Eram convins că individul era ascuns undeva în casă. Când am mers pe coridor şi mi-am dat seama că este cu şase paşi mai scurt decât cel de dedesubt, mi s-a părut foarte clar unde era. M-am gândit că nu ar avea curaj să rămână ascuns în fața unei alarme de foc. Desigur, am fi putut să intrăm şi să-l ridicăm, dar m-a amuzat să-l văd cum se dă de gol; şi apoi, îți eram dator cu o farsă, Lestrade, pentru felul în care mi-ai râs în nas azi-dimineață.

— Ei bine, domnule, cu siguranță acum suntem chit. Dar cum, Dumnezeule, ştiai că este chiar în casă?

— Amprenta, Lestrade. Ai spus că este finalul şi aşa a şi fost, dar în cu totul alt sens. Ştiam că nu fusese acolo ieri. Acord mare atenție detaliilor. Aşa cum poate ai observat, cercetasem holul şi eram sigur că peretele fusese curat. Prin urmare, amprenta fusese pusă acolo în timpul nopții.

— Dar cum?

— Foarte uşor. Când au fost sigilate pachetele, Jonas Oldacre l-a pus pe McFarlane să verifice unul dintre sigilii şi astfel a pus degetul mare pe ceara moale. A fost o mişcare atât de rapidă şi de normală încât îndrăznesc să spun că nici tânărul nu-şi aduce aminte. E foarte posibil să se fi întâmplat chiar aşa şi poate că nici Oldacre nu şi-a dat seama la ce-i va folosi. În timp ce se gândea la caz în bârlogul lui, deodată şi-a dat seama ce probă incriminatoare putea fabrica împotriva lui McFarlane folosind amprenta aceea. A fost cel mai uşor lucru din lume pentru el să ia ceara de pe sigiliu, s-o înmoaie în cât sânge putea curge dintr-o înțepătură şi s-o pună pe perete în timpul nopții ori el, ori menajera. Dacă examinezi documentele pe care le-a luat cu el în ascunzătoare, pot să pun rămăşag că vei găsi sigiliul cu amprenta pe el.

— Minunat!, exclamă Lestrade. Minunat! După cum spui, totul e limpede. Dar care a fost motivul acestei înşelăciuni, domnule Holmes?

Mi s-a părut amuzant să văd cum comportamentul autoritar al detectivului se schimbase dintr-odată în comportamentul unui copil care pune întrebări învățătorului său.

— Păi, nu cred că e greu de explicat. Persoana care aşteaptă acum jos este un om bătrân, ranchiunos, răzbunător. Ştiai că odată a fost refuzat de mama lui McFarlane? Nu ştiai! Ți-am spus să te duci mai întâi la Blackheath şi apoi la Norwood. Ei bine, această jignire, cum a considerat-o el, i-a înveninat mintea haină, intrigantă şi toată viața a tânjit după răzbunare, dar nu a găsit niciodată ocazia. În ultimii doi ani, lucrurile i-au fost potrivnice – speculații secrete, cred – şi se găsea în impas. Se hotărăşte să-şi înşele creditorii şi, în acest scop, plăteşte sume mari de bani unui anume domn Cornelius, care

cred că este tot el, sub alt nume. Încă nu am dat de urma acestor cecuri, dar sunt sigur că banii au fost depuşi sub acest nume în vreun oraş din provincie unde Oldacre a dus din când în când o dublă existență. Intenționa să-şi schimbe numele definitiv, să scoată banii şi să dispară, începându-şi viața din nou în altă parte.

— Da, se prea poate...

— S-a gândit că prin dispariția sa ar fi eliminat orice posibilitate de a fi descoperit şi, în acelaşi timp, ar fi avut parte de o amplă şi zdrobitoare răzbunare asupra vechii lui iubite, dacă dădea impresia că fusese ucis de unicul ei fiu. A fost o capodoperă de răutate şi a dus-o la bun sfârşit ca un maestru. Ideea cu testamentul care ar fi dat evident motivul crimei, vizita secretă, neştiută de părinții lui, reținerea bastonului, sângele şi resturile animale, şi nasturii din stiva de lemne, totul a fost admirabil. A fost o plasă din care, acum câteva ore, mi se părea că nu există nicio scăpare posibilă. Dar nu a avut calitatea supremă a artistului, nu a ştiut când să se oprească. A vrut să îmbunătățească neapărat ceea ce era deja perfect, să strângă lațul în jurul gâtului nefericitei victime şi a stricat totul. Să coborâm, Lestrade. Am o întrebare-două să-i pun.

Perfida ființă era aşezată în propriul salon, încadrată de doi polițişti.

— A fost o glumă, bunul meu domn, o farsă, nimic mai mult, se smiorcăia fără încetare. Vă asigur, domnule, că m-am ascuns doar ca să văd efectul dispariției mele şi sunt sigur că nu aş fi lăsat să i se întâmple vreun rău bietului McFarlane.

— Asta va decide judecătorul, spuse Lestrade. Oricum, veți fi acuzat de conspirație, dacă nu de tentativă de omor.

— Şi probabil vei afla că bunii dumitale creditori vor bloca negreşit contul bancar al domnului Cornelius, completă Holmes.

Omulețul tresări şi-şi întoarse privirea perfidă spre prietenul meu.

— Trebuie să vă mulțumesc pentru multe lucruri, zise el. Poate că într-o zi îmi voi plăti datoria.

Holmes zâmbi indulgent.

— Mă gândesc că vei fi ocupat câțiva ani, spuse el. Apropo, ce ai pus în stiva de lemne, lângă pantalonii tăi vechi? Un câine mort sau un iepure, sau ce? Nu vrei să spui? Vai de mine, nu eşti deloc amabil! Bine, îndrăznesc să spun că vreo doi iepuri ar fi de-ajuns pentru sânge şi pentru rămăşițele carbonizate. Dacă vei scrie vreodată o relatare a cazului, Watson, poți să spui că erau iepuri.

Sfârşit

Omuleții dansatori

Holmes şedea în tăcere de câteva ore, cu spatele său lung şi subțire aplecat deasupra unui vas cu substanțe chimice în care prepara un produs extrem de urât mirositor. Capul îi era aplecat în piept şi, din punctul meu de vedere, arăta ca o pasăre ciudată, uscățivă, cu penajul de un gri-şters şi o creastă neagră.

— Aşadar, Watson, spuse el deodată, nu ai de gând să investeşti în acțiuni sud-africane?

Am tresărit de uimire.

Oricât de obişnuit eram cu abilitățile uluitoare ale lui Holmes, această subită invazie în gândurile mele cele mai intime îmi era total inexplicabilă.

— De unde, Dumnezeule, ai ştiut asta?, am întrebat.

Se răsuci cu scaunul, cu o eprubetă aburindă în mână şi o privire amuzată în ochii afundați în orbite.

— Hai, Watson, mărturiseşte că te-am luat prin surprindere, spuse el.

— Recunosc.

— Ar trebui să te oblig să semnezi că ai recunoscut.

— De ce?

— Pentru că în cinci minute vei spune că totul e absurd de simplu.

— Bineînțeles că nu voi spune aşa ceva.

— Vezi tu, dragul meu Watson – îşi propti eprubeta în suport şi începu să vorbească având aerul unui profesor care

se adresează clasei –, în realitate nu este chiar aşa de greu să îmbini o serie de deducții, fiecare pe baza precedentei şi fiecare, la rândul ei, simplă. Dacă, după ce faci aşa, elimini deducțiile centrale şi prezinți audienței doar punctul de început şi concluzia, se poate produce un efect uimitor, deşi probabil doar de fațadă. Acum nu a fost chiar greu. Prin inspectarea liniilor fine dintre degetul mare şi cel arătător al mâinii stângi, m-am asigurat că nu ai de gând să-ți investeşti modestul capital în minele de aur.

— Nu văd legătura.

— Se prea poate; dar îți voi arăta imediat care e legătura. Iată verigile lipsă dintr-o succesiune foarte simplă: 1. Ai avut cretă între degetul mare şi cel arătător al mâinii stângi când te-ai întors aseară de la club. 2. Ai ținut cretă în mână când ai jucat biliard, ca să nu alunece tacul. 3. Nu joci biliard decât cu Thurston. 4. În urmă cu patru săptămâni, mi-ai spus că Thurston avea nişte acțiuni ale unor proprietăți sud-africane care aveau să expire într-o lună şi pe care dorea să le împartă cu tine. 5. Carnetul tău de cecuri este încuiat la mine în sertar, iar tu nu mi-ai cerut cheia. 6. Nu ai de gând să-ți investeşti banii astfel.

— E absurd de simplu!, am strigat.

— Chiar aşa, spuse el uşor iritat. Orice problemă pare de-a dreptul puerilă când îți este explicată. Iată una neexplicată. Vezi ce poți să înțelegi din asta, amice Watson.

Aruncă pe masă o foaie de hârtie şi se întoarse din nou la analizele sale chimice. M-am uitat cu mirare la hieroglifele absurde de pe hârtie.

— A, asta este părerea ta!

— Ce altceva ar putea fi?

— Asta este nerăbdător să afle domnul Hilton Cubitt de pe moşia Ridling Thorpe din Norfolk. Această mică ghicitoare a venit cu prima tranşă a poştei, iar el urma să vină cu următorul tren. Sună cineva la uşă, Watson. N-aş fi foarte uimit dacă ar fi chiar el.

Pe scară s-au auzit paşi grei şi, în secunda următoare, în cameră intră un domn înalt, roşcat, proaspăt bărbierit, ai cărui ochi şi obraji îmbujorați dovedeau că trăise departe de

ceața din strada Baker. Pe măsură ce intra, părea să aducă cu el o boare din aerul tare, proaspăt, înviorător, de pe coasta de est. Am dat mâna şi se pregătea să se aşeze, când îi căzură ochii pe hârtia cu însemnele stranii pe care tocmai le examinasem şi le lăsasem pe masă.

— Ei bine, domnule Holmes, ce înțelegi din asta?, întrebă. Mi s-a spus că vă plac misterele care sunt cât mai ciudate şi nu cred că veți găsi unul mai ciudat ca acesta. Am trimis hârtia mai devreme ca să aveți timp să o studiați până vineri.

— Cu siguranță este un lucru ciudat, spuse Holmes. La prima vedere pare să fie o farsă copilărească. Constă dintr-un număr de siluete mici şi absurde care dansează pe hârtia pe care sunt desenate. De ce să acordați importanță unui lucru atât de grotesc?

— N-ar fi trebuit, domnule Holmes. Dar soția mea i-a acordat importanță. O sperie de moarte. Nu spune nimic, dar văd teroarea din ochii ei. Tocmai de aceea vreau să-i dăm de capăt.

Holmes ridică hârtia astfel încât lumina cădea pe ea în întregime. Era o pagină ruptă dintr-o agendă. Semnele erau desenate cu creionul şi arătau cam aşa:

Holmes o examină un timp şi apoi o împături cu grijă şi o băgă în buzunar.

— Cazul acesta promite să fie unul foarte interesant şi neobişnuit, spuse el. Mi-ați oferit câteva detalii în scrisoare, domnule Hilton Cubitt, dar v-aş rămâne dator dacă ați fi amabil să le reluați pentru amicul meu, doctorul Watson.

— Nu sunt un povestitor prea bun, spuse vizitatorul nostru împletindu-şi şi despletindu-şi nervos mâinile mari, puternice. Să mă întrebați ce nu vă este clar. Voi începe cu momentul căsătoriei mele de anul trecut; dar mai întâi aş vrea să spun că, deşi nu sunt un om bogat, familia mea este stabilită la Ridling Thorpe de cinci secole şi nu există familie

mai renumită în comitatul Norfolk. Anul trecut am venit la Londra cu ocazia jubileului şi am tras la o pensiune din Russel Square pentru că acolo stătea Parker, vicarul parohiei noastre. Era acolo o domnişoară americană... Se numea Patrick, Elsie Patrick. Am devenit într-un fel prieteni, iar până la sfârşitul lunii eram îndrăgostit lulea. Ne-am căsătorit pe ascuns la oficiul civil şi ne-am întors la Norfolk ca un cuplu căsătorit. Poate credeți că este o nebunie, domnule Holmes, ca un bărbat dintr-o familie bună, cu renume, să se căsătorească astfel, neştiind nimic despre soția sa sau despre familia ei; dar, dacă ați vedea-o şi ați cunoaşte-o, ați înțelege. Elsie a fost foarte cinstită cu mine în privința asta. Nu pot spune că nu mi-a oferit ocazia să mă retrag dacă aş fi vrut. „Am cunoscut oameni foarte neplăcuți la viața mea“, mi-a spus. „Aş vrea să uit totul. Aş prefera să nu vorbesc niciodată despre trecutul meu, pentru că este foarte dureros pentru mine. Dacă mă iei, Hilton, vei lua o femeie care nu are de ce să se ruşineze; dar va trebui să te mulțumeşti cu cuvântul meu şi să-mi permiți să nu spun nimic despre trecutul meu înainte de momentul când voi fi a ta. Dacă aceste condiții sunt prea grele, atunci întoarce-te la Norfolk şi lasă-mă să trăiesc în singurătatea mea, aşa cum m-ai găsit.“ Mi-a spus aceste cuvinte chiar în ziua dinaintea nunții noastre. I-am spus că sunt de acord să ne căsătorim în condițiile impuse de ea şi m-am ținut de cuvânt. Ei bine, suntem căsătoriți de un an şi am fost fericiți. Dar acum o lună, pe la sfârşitul lui iunie, am remarcat pentru prima dată semne de necaz. Într-o bună zi, soția mea a primit o scrisoare din America. Am văzut timbrul american. S-a albit la față, a citit scrisoarea şi a aruncat-o în foc. Nu mi-a vorbit despre scrisoare şi nici eu n-am întrebat... promisiunea e promisiune; dar din acel moment nu a mai avut o clipă de linişte. Pe fața ei se citeşte permanent teama, de parcă tot s-ar aştepta la ceva. Ar face bine dacă ar avea încredere în mine. Şi-ar da seama că îi sunt cel mai bun prieten. Dar, până nu vorbeşte, nu am ce să vă spun. Trebuie totuşi să vă menționez, domnule Holmes, că este o femeie demnă de încredere şi, orice probleme ar fi avut în trecut, vina nu a fost a ei. Eu sunt doar un biet moşier, dar nu e om în Anglia care

să țină la onoarea familiei sale mai mult ca la orice altceva. Ea ştie asta bine şi o ştie dinainte de a se fi măritat cu mine. Nu ar păta niciodată renumele familiei... sunt sigur de asta. Ei bine, acum am ajuns la partea ciudată a poveştii mele. În urmă cu o săptămână – marțea trecută – am găsit desenați pe pervazul ferestrei câțiva omuleți absurzi care dansau, la fel ca aceştia de pe foaie. Erau făcuți cu creta. Am crezut că îi făcuse grăjdarul, dar băiatul a jurat că nu ştie nimic. Oricum, fuseseră desenați în timpul nopții. Am şters desenul şi numai soției mele i-am spus despre acest incident. Spre surpriza mea, ea a luat lucrurile foarte în serios şi m-a implorat să o las să-i vadă dacă mai apăreau. Timp de o săptămână nu s-a întâmplat nimic şi apoi, ieri-dimineață, am găsit hârtia aceasta pe cadranul solar din grădină. I-am arătat-o lui Elsie şi ea a leşinat. De atunci arată de parcă ar visa, pe jumătate adormită şi cu o permanentă teamă în privire. Atunci v-am scris şi v-am trimis hârtia, domnule Holmes. Nu era ceva care să pot arăta poliției pentru că ar fi râs de mine, dar dumneavoastră îmi veți spune ce să fac. Nu sunt bogat, dar dacă soția mea este în pericol, aş da şi ultimul ban ca s-o protejez.

Era o ființă plăcută acest bărbat de viță veche, simplu, onest şi blând, cu ochi sinceri, albaştri şi față lată şi plăcută. Dragostea pentru soția lui şi încrederea în ea i se citeau pe față. Holmes îi ascultase povestea cu mare atenție, iar acum şedea gândindu-se în tăcere.

— Domnule Cubitt, spuse el, nu credeți că cel mai bine ar fi să vă adresați direct soției dumneavoastră şi s-o rugați să vă împărtăşească secretul ei?

Hilton Cubitt scutură capul său masiv.

— Promisiunea este promisiune, domnule Holmes. Dacă Elsie ar fi vrut, mi-ar fi povestit. Dacă nu, nu-i voi forța încrederea. Dar am tot dreptul să acționez de unul singur... şi asta voi face.

— Atunci vă voi ajuta din toată inima. În primul rând, ați auzit să fi fost străini prin vecinătate?

— Nu.

— Presupun că este un loc foarte liniştit. Prezența unei figuri noi ar da naştere la comentarii?

— În imediata vecinătate, da. Dar avem câteva adăpători nu foarte departe, iar fermierii iau oameni cu chirie.

— În mod evident, aceste hieroglife au o semnificaţie. Dacă este una aleatorie, ne va fi imposibil să rezolvăm cazul. Pe de altă parte, dacă sunt legate între ele, nu am nicio îndoială că vom desluşi cazul. Dar această mostră este insuficientă şi nu pot face nimic, iar faptele prezentate sunt atât de vagi încât nu avem nicio bază pentru investigaţii. V-aş ruga să vă întoarceţi la Norfolk, să fiţi foarte atent la tot ce se întâmplă şi să faceţi o copie exactă a omuleţilor care vor mai apărea. Mare păcat că nu avem reproducerea celor desenaţi cu cretă pe pervaz. De asemenea, cercetaţi discret persoanele străine din zonă. Când veţi avea dovezi noi, veniţi din nou la mine. Acesta este cel mai bun sfat pe care vi-l pot da, domnule Hilton Cubitt. Dacă sunt evenimente noi, presante, sunt oricând dispus să vin să vă văd la Norfolk.

După ce întrevederea a luat sfârşit, Sherlock Holmes a rămas foarte gânditor şi în următoarele zile l-am văzut luând de câteva ori hârtia din agendă, privind lung şi serios la desenele ciudate de pe ea.

Cu toate acestea, nu a scos niciun cuvânt referitor la toată treaba până într-o după-amiază, cam două săptămâni mai târziu.

Tocmai ieşeam când mă strigă înapoi.

— Mai bine ai sta aici, Watson.

— De ce?

— Pentru că azi-dimineaţă am primit o telegramă de la Hilton Cubitt... Ţi-l aduci aminte pe Hilton Cubitt, cu omuleţii dansatori? Trebuia să ajungă în strada Liverpool la ora unu şi douăzeci de minute. Poate ajunge dintr-o clipă în alta. Am înţeles din telegramă că au avut loc noi incidente importante.

Nu am avut mult de aşteptat pentru că moşierul nostru din Norfolk a venit direct din staţie, cât de repede a putut, cu birja. Părea îngrijorat şi deprimat, avea ochii obosiţi şi fruntea încruntată.

— Începe să mă enerveze treaba asta, domnule Holmes, spuse el afundându-se obosit într-un fotoliu. E destul de

neplăcut să te simți înconjurat de persoane nevăzute, necunoscute, care au ceva planificat pentru tine; dar când, pe lângă asta, ştii că îți omoară soția puțin câte puțin, atunci devine mai mult decât poate îndura un om. Se stinge din cauza asta... pur şi simplu se stinge sub ochii mei.

— Tot nu a spus nimic?

— Nu, domnule Holmes, nu a spus nimic. Şi totuşi, au fost momente când sărmana fată a vrut să vorbească, dar până la urmă nu a îndrăznit. Am încercat s-o ajut, dar pot să spun că am făcut-o cu stângăcie şi mai degrabă am speriat-o. Mi-a vorbit despre familia mea veche, despre reputația noastră în comitat şi despre cât de mândri suntem de onoarea noastră nepătată, şi de fiecare dată am simțit că voia să ajungă la ceva; dar, cumva, se oprea înainte de a ajunge acolo.

— Dar ați afiat ceva dumneavoastră, de unul singur?

— Multe, domnule Holmes. Am pentru dumneavoastră câteva desene noi cu omuleți dansând, ca să le examinați, şi, ceva ce e mai important, l-am văzut pe individ.

— Pe cine, pe cel care îi desenează?

— Da, l-am văzut desenând. Dar să vă spun totul în ordine. Când m-am întors din vizita pe care v-am făcut-o, primul lucru pe care l-am văzut în dimineața următoare a fost o colecție proaspătă de omuleți dansând. Fuseseră desenați cu cretă pe uşa neagră de lemn a atelierului, care este lângă peluză, în dreptul ferestrelor din față. Am făcut o copie fidelă şi v-am adus-o.

Desfăcu o hârtie şi o puse pe masă.

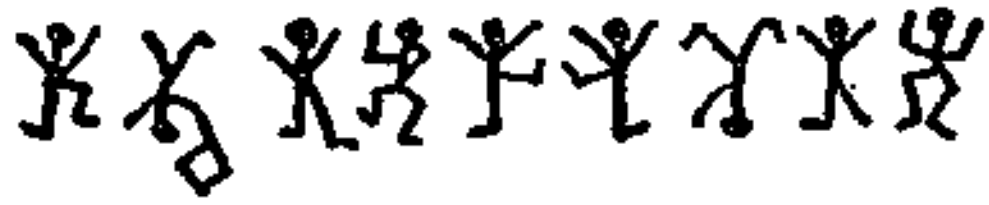

— Iată o copie a hieroglifelor.

— Excelent!, exclamă Holmes. Continuă, te rog.

— După ce am făcut copia, am şters urmele; numai că două zile mai târziu, dimineața, a apărut o altă inscripție. Am aici o copie.

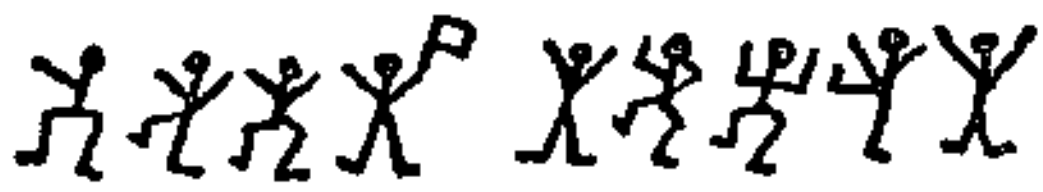

Holmes îşi frecă mâinile şi chicoti de plăcere.

— Acumulăm rapid material, spuse el.

— Trei zile mai târziu am găsit un mesaj mâzgălit pe o foaie de hârtie, pus sub o piatră, pe cadranul solar. Iată-l. După cum vedeți, literele sunt aceleaşi ca la cel anterior. După aceea, m-am hotărât să stau şi să aştept; aşa că mi-am luat revolverul şi m-am aşezat la birou, care are vedere spre peluză şi grădină. Pe la două dimineața eram aşezat lângă fereastră, într-un întuneric total, ferit de lumina lunii, când am auzit paşi în spatele meu şi am văzut-o pe soția mea în halat. M-a rugat să vin în pat. I-am spus deschis că voiam să văd cine este cel care ne joacă farse atât de absurde. Mi-a răspuns că era doar o farsă fără niciun sens şi că n-ar trebui s-o iau în seamă.

— Dacă într-adevăr te deranjează, Hilton, putem să facem o călătorie împreună şi aşa uităm neplăcerea.

— Ce, să ne alunge din propria casă un farsor?, am strigat. Păi, o să râdă tot comitatul de noi.

— Hai, vino în pat, mi-a spus, şi vorbim dimineață.

Deodată, cum vorbea, am văzut la lumina lunii cum se albea la față, iar mâna i se încleştase pe umărul meu. Ceva se mişca în umbra atelierului. Am văzut o siluetă neagră furişându-se tiptil după colț şi apoi ghemuindu-se în dreptul uşii. Am luat pistolul şi m-am repezit să ies, când soția mea îşi aruncă brațele în jurul meu şi mă strânse puternic. Am încercat să o desprind de mine, dar, până am deschis uşa şi am ajuns la casă, ființa dispăruse. Totuşi, a lăsat semne că a fost acolo, pentru că pe uşă era acelaşi aranjament cu omuleți dansând, care mai apăruse de două ori şi pe care l-am copiat pe acea hârtie. Nu mai era nici urmă de individ nicăieri, deşi am căutat peste tot. Şi ceea ce este uimitor este că trebuie să fi fost acolo tot timpul, pentru că de dimineață, când am examinat din nou uşa, mai mâzgălise câteva desene sub rândul pe care deja îl văzusem.

— Ai acel desen?

— Da, este foarte scurt, dar am făcut o copie şi iat-o.

Scoase din nou o hârtie. Noul desen luase forma aceasta:

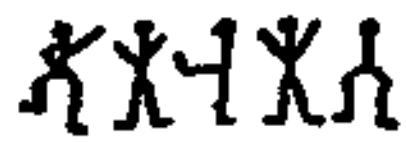

— Spune-mi, rosti Holmes – şi vedeam în ochii lui cât de entuziasmat era –, era o adăugire față de primul sau părea total separat?

— Era pe altă parte a uşii.

— Excelent! Este de departe cel mai important lucru pentru scopul nostru. Sunt plin de speranță. Acum, domnule Hilton Cubitt, continuă, te rog, acea propoziție extrem de interesantă.

— Nu mai am ce să spun, domnule Holmes, exceptând faptul că am fost extrem de supărat pe soția mea, pentru că m-a ținut când puteam să-l prind pe ticălosul acela care se ascundea. Mi-a spus că se temea să nu mi se întâmple ceva. Pe moment, m-am gândit că poate se temea ca lui să nu i se întâmple ceva, pentru că nu-mi ieşea din cap că m-a ținut când puteam să-l prind pe ticălosul acela, că ea ştie cine este acel bărbat şi ce voia să spună cu acele semne bizare. Dar, domnule Holmes, tonul vocii soției mele şi privirea din ochii ei nu lăsau loc de îndoială şi sunt sigur că într-adevăr de siguranța mea se temea. Acesta este întregul caz, iar acum vreau sfatul dumitale în legătură cu ce voi face. Eu mă gândesc să-i pun pe vreo şase dintre fiăcăii mei de la fermă să se ascundă în tufişuri şi, când apare individul ăsta din nou, să-i dea o bătaie încât să ne lase în pace pe viitor.

— Mă tem că este un caz prea complex pentru remedii atât de uşoare, spuse Holmes. Cât timp poți sta în Londra?

— Trebuie să mă întorc azi. Nu mi-aş lăsa soția singură o noapte întreagă pentru nimic în lume. Este foarte nervoasă şi m-a rugat să mă întorc.

— Cred că ai dreptate. Dar, dacă ai fi putut rămâne, peste o zi sau două aş fi putut să vin cu tine. Intre timp, lasă-mi mie hârtia asta şi cred că este foarte posibil să te vizitez curând şi să am informații valoroase despre cazul tău.

Sherlock Holmes şi-a păstrat comportamentul calm, profesional, până când vizitatorul nostru ne-a părăsit, deşi pentru mine, care îl ştiam atât de bine, era uşor să-mi dau seama că era profund exaltat. În momentul în care spatele lat al lui Hilton Cubitt dispăru din uşă, tovarăşul meu se repezi la masă, aşezã în fața lui toate fâşiile de hârtie cu omuleții

dansatori şi se adânci într-un calcul complicat şi minuțios. Timp de două ore l-am urmărit umplând foaie după foaie cu forme şi litere, atât de absorbit de sarcina lui încât, în mod evident, uitase de prezența mea. Câteodată făcea progrese, aşa că fluiera şi cânta pe măsură ce lucra; câteodată era nedumerit şi stătea răstimpuri lungi cu sprâncenele încruntate şi privirea absentă. În final, sări de la masă cu un strigăt de satisfacție şi merse de colo-colo prin cameră frecându-şi mâinile. Apoi scrise o telegramă pe un formular.

— Dacă răspunsul la telegramă va fi după cum mă aştept, vei avea un caz drăguț de adăugat la colecție, Watson, spuse el. Sper că vom putea pleca la Norfolk mâine şi-i vom duce amicului nostru veşti clare, referitoare la secretul neliniştii sale. Mărturisesc că eram foarte curios, dar ştiam că lui Holmes îi place să facă dezvăluirile când şi cum consideră el că e bine; aşa că am aşteptat până când ar considera că e bine să se încreadă în mine.

Dar răspunsul la telegramă a întârziat şi au urmat două zile de nerăbdare, timp în care Holmes tresărea la fiecare clinchet al soneriei. În seara celei de-a doua zi sosi o scrisoare de la Hilton Cubitt. Totul era în regulă cu el, cu excepția unei inscripții mari care apăruse în acea dimineață pe piedestalul cadranului solar. Anexase şi o copie reprodusă aici:

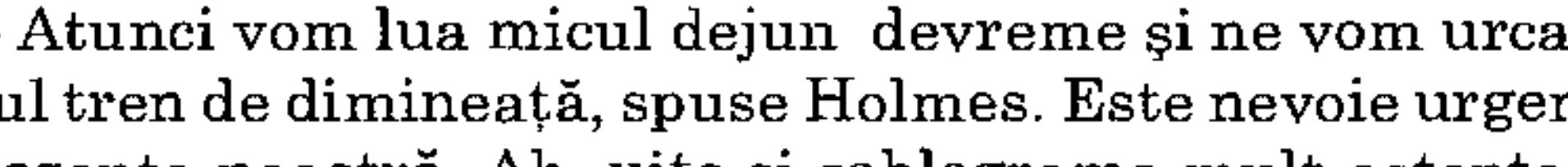

Holmes se aplecă pentru câteva minute asupra hârtiei cu arabescuri, pentru ca apoi, dintr-odată, să se ridice în picioare cu un strigăt de surpriză şi teamă.

Fața îi era palidă de surescitare.

— Am permis acestui lucru să meargă prea departe, spuse el. Există vreun tren către North Walsham în seara asta?

Am găsit mersul trenurilor. Ultimul tren tocmai plecase.

— Atunci vom lua micul dejun devreme şi ne vom urca în primul tren de dimineață, spuse Holmes. Este nevoie urgentă de prezența noastră. Ah, uite şi cablograma mult aşteptată!

O secundă, doamnă Hudson; s-ar putea să am un răspuns. Nu, este aşa cum ne-am aşteptat. Acest mesaj îmi întăreşte credinţa că nu ar mai trebui să pierdem nicio oră ca să-l înştiinţăm pe Hilton Cubitt cum stau lucrurile, pentru că moşierul nostru simplu din Norfolk se află încâlcit într-o pânză stranie şi periculoasă.

Într-adevăr, aşa s-a dovedit a fi şi, pe măsură ce mă apropii de concluzia sumbră a poveştii – care mie mi s-a părut puerilă şi bizară –, trăiesc din nou groaza şi oroarea care ne-au copleşit. Aş vrea să fi avut un final mai frumos pentru cititorii mei, dar acestea sunt cronicile şi trebuie să urmez prin crizele întunecate straniul curs al evenimentelor care timp de câteva zile au făcut ca numele moşiei Ridling Thorpe să fie pe buzele tuturor.

De-abia ajunşi la North Walsham, am menţionat numele destinaţiei noastre, iar şeful de gară se grăbi spre noi.

— Presupun că sunteţi detectivi din Londra?, întrebă el.

O privire supărată copleşi chipul lui Holmes.

— Ce vă face să credeţi asta?

— Pentru că tocmai a trecut inspectorul Martin din Norwich. Dar poate sunteţi chirurgi. Nu e moartă... Sau cel puţin nu era, conform ultimelor spuse. Poate că aţi venit să o salvaţi... deşi nu ar servi decât pentru spânzurătoare.

Fruntea lui Holmes se înnegrise de nervozitate.

— Ne îndreptăm spre moşia Ridling Thorpe, spuse el, dar nu am auzit nimic despre ce s-a întâmplat acolo.

— E ceva groaznic, făcu şeful de gară. Sunt împuşcaţi amândoi, şi domnul Hilton Cubitt, şi soţia lui. Ea l-a împuşcat şi apoi s-a împuşcat singură – aşa spun servitorii. El este mort, iar ea este disperată. Doamne, Doamne, una dintre cele mai vechi şi mai onorabile familii din comitatul Norfolk!

Fără să spună un cuvânt, Holmes se repezi într-o trăsură şi nu deschise gura pe tot parcursul celor şapte mile cât am călătorit. Rareori l-am văzut atât de mâhnit.

A fost tulburat pe întreg parcursul călătoriei noastre spre oraş şi am observat că citise ziarele de dimineaţă cu o atenţie neliniştită; dar acum, după ce a realizat brusc că i s-au îndeplinit cele mai mari temeri, l-au cuprins melancolia şi

îngândurarea. Se lăsă pe spate, pierdut în speculații neclare. Şi totuşi, multe lucruri din jurul nostru erau interesante, întrucât treceam printr-o zonă unică în Anglia, unde câteva colibe împrăştiate reprezentau actuala populație şi de fiecare parte a drumului biserici enorme cu turnuri pătrate se înălțau din peisajul verde, plat, vorbind oarecum despre gloria şi prosperitatea vechii Anglii de Est. În final, deasupra marginii verzi a coastei Norfolkului, se zări marginea violetă a Mării Nordului, iar birjarul îşi îndreptă biciul către două frontoane vechi, din cărămidă şi cherestea, care răsăreau deasupra unei dumbrăvi.

— Asta-i moşia Ridling Thorpe, ne informă.

Când ne apropiam de porticul uşii principale, am remarcat în fața acesteia, lângă terenul de tenis, atelierul negru şi cadranul solar, cu piedestal, despre care auzisem în împrejurări atât de stranii. Un bărbat iute şi mărunt, cu un mers alert şi arborând o mustață cernită, tocmai coborâse dintr-un docar. S-a prezentat ca fiind inspectorul Martin de la corpul polițienesc din Norfolk şi s-a arătat destul de uimit când a auzit numele tovarăşului meu.

— Dar, domnule Holmes, crima s-a comis de-abia azi-dimineață la ora trei. Cum ați putut să auziți de la Londra şi să veniți la locul crimei odată cu mine?

— Am anticipat-o. Am venit sperând să o împiedic.

— Atunci trebuie să aveți vreo dovadă importantă, despre care noi nu ştim, pentru că se spune că alcătuiau un cuplu foarte unit.

— Am doar dovada omuleților dansatori, spuse Holmes. Vă voi explica problema mai târziu. Între timp, din moment ce este prea târziu să mai previn această tragedie, sunt extrem de nerăbdător să folosesc cunoştințele pe care le posed pentru a mă alătura investigației dumneavoastră. Sau preferați să acționez independent?

— Aş fi mândru dacă ne-am uni forțele în această investigație, domnule Holmes, mărturisi sincer inspectorul.

— În acest caz, m-aş bucura să aud ce dovezi aveți şi să cercetez locurile fără nicio secundă de întârziere inutilă.

Inspectorul Martin a avut inspirația să-l lase pe amicul meu să facă lucrurile în propria manieră şi s-a mulțumit să noteze cu grijă rezultatele. Din camera domnului Hilton Cubitt tocmai coborâse chirurgul local, un bărbat în vârstă, cu părul alb, care ne-a relatat că rănile doamnei erau severe, dar nu neapărat fatale. Glonțul trecuse prin partea frontală a creierului şi probabil că va mai trece un timp până va fi din nou conştientă. Cât despre dilema dacă a fost împuşcată sau s-a împuşcat singură, glonțul fusese tras de la distanță mică. În cameră s-au găsit doar un pistol şi două tuburi golite. Domnul Hilton Cubitt fusese împuşcat în inimă. La fel de posibil ar fi fost ca el s-o fi împuşcat pe ea şi mai apoi să se fi sinucis, pe cât de posibil era ca ea să fi fost criminala, pentru că revolverul fusese găsit pe jos, între cei doi.

— Cadavrul a fost mişcat?, întrebă Holmes.

— N-am mişcat nimic, cu excepția doamnei. Nu puteam s-o lăsăm rănită, pe jos.

— De cât timp sunteți aici, doctore?

— De la ora patru.

— Altcineva?

— Da, ofițerul, aici de față.

— Şi nu ați atins nimic?

— Nimic.

— Ați acționat cu multă discreție. Cine v-a chemat?

— Menajera, Saunders.

— Ea a dat alarma?

— Ea şi doamna King, bucătăreasa.

— Unde sunt cele două acum?

— Cred că în bucătărie.

— Atunci cred că cel mai bine ar fi să le auzim de îndată povestea.

Holul casei, cu ferestre înalte, placat cu lemn de stejar, fusese transformat într-o scenă de investigație. Holmes stătea într-un fotoliu mare, demodat, ochii neînduplecați licărindu-i pe chipul palid. Citeam în privirea lui scopul bine definit de a-şi concentra întreaga putere asupra acestei căutări, până când clientul pe care nu reuşise să-l salveze va fi fost răzbunat. În rest, ciudatul grup era format din cochetul inspector

Martin, bătrânul doctor de țară, cu părul alb, eu şi un apatic polițist de țară.

Cele două femei şi-au spus povestea destul de clar. Fuseseră trezite din somn de zgomotul unui foc de revolver, urmat un minut mai târziu de un altul.

Ele dormeau în camere alăturate, iar doamna King a dat fuga la Saunders.

Au coborât împreună scările. Uşa de la birou era deschisă şi pe masă ardea o lumânare. Stăpânul lor zăcea cu fața în jos în centrul camerei. Era mort. Soția lui era ghemuită lângă fereastră, cu capul sprijinit de perete. Era grav rănită şi o parte din față era plină de sânge. Respira greu şi nu putea spune nimic. Atât holul, cât şi camera erau pline de fum şi de mirosul de praf de puşcă. Fereastra era închisă şi încuiată pe dinăuntru. Ambele femei erau sigure de acest lucru. Imediat au trimis după medic şi după polițist. Apoi, cu ajutorul grăjdarului şi al rândaşului, şi-au mutat stăpâna rănită în camera ei. Şi ea, şi soțul ei dormiseră în pat. Ea era îmbrăcată în rochie, el avea un halat peste pijama.

Nimic din birou nu fusese mişcat. Din câte ştiau, între soț şi soție nu avusese loc nicio ceartă. Întotdeauna i-au privit ca pe un cuplu foarte unit.

Acestea sunt principalele puncte din mărturiile servitoarelor. Ca răspuns la întrebarea inspectorului Martin, erau sigure că toate uşile fuseseră încuiate pe dinăuntru şi că nimeni nu ar fi putut fugi din casă. Ca răspuns la întrebarea lui Holmes, amândouă şi-au adus aminte că au simțit mirosul de praf de puşcă din momentul în care au ieşit din camerele lor afiate la ultimul etaj.

— Vă atrag atenția asupra acestui lucru, îi spuse Holmes tovarăşului său în ale profesiei. Iar acum cred că putem începe o examinare temeinică a camerei.

Biroul s-a dovedit a fi o cameră mică, destul de căptuşită cu cărți pe trei pereți şi o masă de scris aşezată în fața unei ferestre obişnuite care dădea în grădină.

Atenția noastră s-a îndreptat, în primul rând, către cadavrul nefericitului moşier, al cărui corp uriaş zăcea întins în mijlocul camerei.

Îmbrăcămintea în dezordine arăta că fusese trezit brusc din somn. Glonțul fusese tras din față şi rămăsese în corp după ce a penetrat inima.

Cert e că moartea fusese instantanee şi nedureroasă. Nu erau urme de praf de puşcă pe halat sau pe mâini. Conform afirmațiilor chirurgului, doamna avea pete pe față, dar nu şi pe mâini.

— Absența prafului de puşcă nu înseamnă nimic, dar prezența lui înseamnă totul, afirmă Holmes. Dacă praful de la un cartuş prost pus nu se împrăştie în spate, atunci se pot trage oricâte focuri fără a lăsa vreun semn. Acum cred că poate fi mutat corpul domnului Cubitt. Doctore, presupun că nu ați recuperat glonțul care a rănit-o pe doamna.

— Va fi nevoie de o operație foarte complicată pentru asta. Dar încă mai sunt patru cartuşe în revolver. Două au fost trase, au fost provocate două răni, astfel că am rezolvat problema celor două cartuşe.

— Aşa s-ar părea, spuse Holmes. Poate îmi spuneți şi cum rezolvați problema cartuşului care în mod evident a lovit marginea ferestrei?

Se întoarse brusc, iar degetul lui lung şi subțire arătă spre o gaură făcută prin cerceveaua de jos a ferestrei, la câțiva centimetri deasupra bazei.

— În numele Sfântului George!, strigă inspectorul. Cum de ai văzut aia?

— Pentru că am căutat-o.

— Minunat!, exclamă doctorul de țară. Cu siguranță aveți dreptate, domnule. Aşadar, un al treilea foc a fost tras şi deci trebuie să fi fost prezentă o a treia persoană. Dar cine ar fi putut fi şi cum a putut fugi?

— Asta este problema pe care urmează să o rezolvăm, răspunse Sherlock Holmes. Inspectore Martin, vă amintiți că, atunci când servitoarele au afirmat că mirosul de praf de puşcă se simțea din momentul în care au ieşit din cameră, eu am spus că acest detaliu este extrem de important?

— Da, domnule, dar mărturisesc că nu înțeleg.

— Sugera faptul că, în momentul în care s-a tras, atât fereastra, cât şi uşa camerei erau deschise. Altfel, fumul de la

praful de puşcă nu s-ar fi putut răspândi atât de repede prin toată casa. Pentru asta era nevoie de curent în cameră. Şi totuşi, fereastra şi uşa au fost deschise pentru scurt timp.

— Cum poți dovedi asta?

— Pentru că lumânarea nu s-a topit.

— Extraordinar!, strigă inspectorul. Extraordinar!

— Fiind sigur că fereastra a fost deschisă în momentul tragediei, mi-am dat seama că trebuie să mai fi fost o a treia persoană implicată, care a stat afară şi a tras prin fereastra deschisă. Orice foc îndreptat către această persoană ar lovi cerceveaua. M-am uitat şi, bineînțeles, acolo era urma de la glonț!

— Dar cum a fost închisă şi încuiată fereastra?

— Primul instinct al femeii ar fi să închidă şi să încuie fereastra. Dar, ia uite! Ce este asta?

Pe birou se afla poşeta unei doamne: o poşetă mică, cochetă, din piele de crocodil şi argint. Holmes o deschise şi-i vărsă conținutul. Înăuntru erau douăzeci de bancnote de 50 de lire emise de Banca Londrei, legate cu o bandă de cauciuc... Nimic mai mult.

— Asta trebuie păstrat, pentru că va fi probă la proces, spuse Holmes înmânându-i inspectorului geanta cu tot cu conținut.

— Acum ar fi cazul să ne lămurim cu acest al treilea glonț, care în mod clar a fost tras dinăuntru, după cum arată lemnul despicat. Aş dori s-o văd din nou pe doamna King, bucătăreasa. Doamnă King, ați afirmat că v-a trezit o bubuitură PUTERNICĂ. Când ați spus asta, ați vrut să spuneți că vi s-a părut mai puternică decât cea de-a doua?

— Ei bine, domnule, m-a trezit din somn, aşa că mi-e greu să-mi dau seama. Dar, într-adevăr, a părut foarte puternică.

— Nu credeți că au fost trase două focuri în acelaşi timp?

— N-aş putea să spun, domnule.

— Eu cred că aşa a fost, n-am niciun dubiu. Inspectore Martin, cred că am epuizat cam tot ceea ce ne putea oferi această cameră. Dacă sunteți amabil.să veniți cu mine, vom vedea ce dovezi noi ne poate oferi grădina.

Un pat de flori se întindea până la fereastra biroului şi când ne-am apropiat am rămas cu toţii uimiţi. Florile erau călcate şi peste tot pământul era împânzit de urme de paşi. Erau picioare mari, masculine, cu degete ciudat de lungi şi ascuţite. Holmes aproape că amuşina prin iarbă şi frunze, aşa cum face un Retriever după o pasăre rănită, când, cu un strigăt de satisfacţie, se aplecă în faţă şi ridică un mic cilindru de alamă.

— Am avut dreptate, spuse el; revolverul avea ejector şi iată cel de-al treilea tub de cartuş. Inspectore Martin, chiar cred că este aproape complet cazul nostru.

Chipul inspectorului de ţară trăda uimirea profundă faţă de progresele rapide şi precise în ancheta lui Holmes. La început arăta semne că ar fi vrut să-şi exprime propria poziţie; dar acum era copleşit de admiraţie şi era dispus să-l urmeze pe Holmes oriunde şi fără să pună întrebări.

— Pe cine suspectaţi?, întrebă el.

— Vorbim mai târziu. Sunt câteva detalii în această problemă pe care încă nu ţi le-am explicat. Acum, că am ajuns atât de departe, ar fi mai bine să continui cum cred eu şi apoi să clarific totul o dată pentru totdeauna.

— Cum doriţi, domnule Holmes, atât timp cât îl prindem pe făptaş.

— Nu doresc să creez mister, dar, în acest moment al acţiunii, este imposibil să intru în explicaţii lungi şi complexe. Ţin hăţurile în mână. Chiar dacă această doamnă nu-şi mai recapătă niciodată cunoştinţa, tot vom putea reconstitui evenimentele nopţii trecute şi ne vom asigura că s-a făcut dreptate. Mai întâi aş vrea să ştiu dacă prin vecinătate se află un han numit „Elrige's".

Au fost interogaţi servitorii, dar niciunul nu auzise de acest loc. Grăjdarul ne-a luminat, amintindu-şi că la câteva mile spre East Ruston locuia un fermier cu acest nume.

— E o fermă izolată?

— Foarte izolată, domnule.

— Poate că încă nu au auzit despre cele întâmplate azi-noapte.

— Poate că nu, domnule.

Holmes se gândi puțin, pentru ca apoi să i se citească pe față un zâmbet jucăuș.

— Pune şaua pe un cal, băiete, spuse el. Vreau să duci o scrisoare la ferma Elrige's.

Scoase din buzunar diversele hârtii cu omuleți dansând. Pentru un timp, se aşează la birou şi lucră cu acestea în față. Într-un final, îi dădu băiatului scrisoarea, indicându-i să o înmâneze persoanei căreia îi era adresată şi, mai ales, să nu răspundă la nicio întrebare care îi va fi adresată. Am văzut exteriorul scrisorii, cu numele destinatarului scris cu litere împrăştiate, neregulate, lucru foarte neobişnuit pentru mâna precisă a lui Holmes.

Era adresată domnului Abe Slavey de la ferma Elrige's din East Ruston, Norfolk.

— Inspectore, îşi dădu cu părerea Holmes, cred că cel mai bine ar fi să telegrafiezi să ți se trimită o escortă pentru că, dacă nu mă înşală calculele, vei avea de condus un prizonier foarte periculos spre închisoarea comitatului. Fără îndoială, băiatul care duce scrisoarea poate să trimită şi telegrama dumitale. Dacă e vreun tren spre oraş în după-amiaza asta, Watson, ar fi bine să-l luăm, întrucât trebuie să termin nişte analize chimice şi investigația aceasta se apropie repede de sfârşit.

După ce tânărul fu trimis cu scrisoarea, Sherlock Holmes dădu instrucțiuni servitorilor.

Dacă ar fi sunat cineva întrebând de doamna Hilton Cubitt, nu i s-ar fi dat nicio informație despre starea ei, dar ar fi fost de îndată invitat în sufragerie. Le transmise aceste informații pe un ton foarte grav. În sfârşit, Holmes ne conduse în sufragerie, menționând că acum problema nu mai era la latitudinea noastră şi că ar trebui să ne ocupăm timpul care cum consideră, aşteptând să vedem ce ne aşteaptă.

Medicul plecase la pacienții săi şi rămăsesem doar eu cu inspectorul.

— Cred că vă pot ajuta să petreceți o oră într-un mod interesant şi profitabil, spuse Holmes trăgându-şi scaunul la masă şi împrăştiind în fața lui numeroasele hârtii pe care era imprimată țopăiala omuleților dansatori. Cât despre

tine, amice Watson, îți datorez o recompensă, pentru că ți-ai lăsat atât timp nesatisfăcută curiozitatea înnăscută. Pentru dumneata, inspectore, întregul incident se va înfățișa ca un studiu profesional de excepție. În primul rând, trebuie să vă povestesc despre împrejurările interesante relaționate cu consultațiile pe care domnul Hilton Cubitt le-a avut anterior cu mine în strada Baker.

Apoi, recapitulă pe scurt datele deja prezentate.

— Am aici, în fața mea, aceste elemente unice, la care oricine ar zâmbi dacă nu s-ar dovedi a fi cauza unei tragedii atât de groaznice. Cunosc cam toate formele de scrieri secrete şi sunt chiar autorul unei monografii neînsemnate asupra acestui subiect, în care analizez o sută şaizeci de coduri distincte; dar mărturisesc că acesta îmi este necunoscut. În aparență, scopul celor care au inventat acest sistem a fost de a ascunde faptul că aceste figurine transmiteau un mesaj şi de a da impresia că sunt doar nişte desene de copii. Desigur, după ce mi-am dat seama că simbolurile reprezentau litere şi după ce am aplicat regulile care ne ghidează în orice formă de cod, soluția a fost destul de simplă. Primul mesaj care mi-a parvenit era atât de scurt încât mi-a fost imposibil să spun mai mult decât că simbolul însemna „E“. După cum ştiți, „E“ este litera cea mai folosită în alfabetul englez şi este prezentă în atâtea cuvinte încât te aştepți să o întâlneşti şi în cea mai scurtă propoziție. Din cele cincisprezece simboluri ale primului mesaj, patru erau identice, astfel că mi-a fost uşor să-mi dau seama că acesta era „E“. Ce-i drept, în unele cazuri, figurina purta un steag şi în altele nu, dar se poate ca, după modul de distribuție a steagurilor, acestea să fi fost folosite pentru despărțirea propoziției în cuvinte. Am acceptat această ipoteză şi am notat că „E“ era reprezentat cu . Dar de-abia acum a apărut adevărata dificultate a anchetei. Ordinea literelor în cuvinte după litera „E“ nu este uşor de determinat şi frecvența oricăreia care poate fi reprezentată pe jumătate poate fi tradusă într-o singură propoziție scurtă. Aceasta este ordinea numerică în care apar literele nearanjate: T, A, O, I, N, S, H, R, D şi L; dar T, A, O şi I sunt prea apropiate una de cealaltă şi n-aş mai fi ajuns niciodată

la un sens dacă aş fi încercat fiecare combinație. Astfel că am aşteptat materiale noi. La cea de-a doua întrevedere cu domnul Hilton Cubitt, acesta mi-a dat alte două propoziții scurte şi un mesaj care părea a fi un singur cuvânt, pentru că nu avea steag. Iată simbolurile. Acum, în acel cuvânt de cinci litere, am identificat deja „E"-urile ca fiind cea de-a doua şi cea de-a patra literă. Ar putea fi „sever" (a despărți) sau „lever" (reazem) sau „never" (niciodată). Nu-i nicio îndoială că, întrucât era vorba despre un răspuns la o chemare, ultimul cuvânt este de departe cel mai probabil şi împrejurările sugerau că ar fi fost scris de doamna. Acceptând raționamentul ca 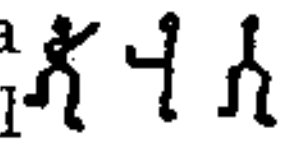 fiind corect, putem spune în acest stadiu că simbolul reprezintă corespondentele literelor N, V şi R. Chiar şi acum mă aflam într-o situație dificilă, dar norocul mi-a adus alte câteva scrisori.

M-am gândit că, dacă era aşa cum credeam, dacă aceste apeluri veneau din partea cuiva care o cunoscuse înainte în mod intim pe doamna, o combinație cu două „E"-uri şi alte trei litere ar putea reprezenta numele „ELSIE". La o examinare atentă, am descoperit că această combinație se afla la sfârşitul mesajului şi era repetată de trei ori. În mod cert, era un apel către Elsie. Astfel am aflat literele L, S şi I. Dar ce mesaj să fi fost? Cuvântul de dinaintea lui „ELSIE" avea doar patru litere şi se termina în „E". Cu siguranță, trebuie să fi fost „COME" (vino). Am încercat toate celelalte cuvinte din patru litere care se termină în „E", dar niciunul nu se potrivea. Aşadar, acum aveam şi literele C, O şi M şi puteam să mă reîntorc la primul mesaj, să-l împart în cuvinte şi să punctez simbolurile încă necunoscute. Astfel, iată ce a reieşit: „M..." „ERE..." „E... SL" „NE" Aşadar, prima literă poate fi DOAR „A", ceea ce este o descoperire foarte utilă, întrucât apare de nu mai puțin de trei ori în această scurtă propoziție şi, de asemenea, „H" este evident în cel de-al doilea cuvânt. Acum, mesajul devine: „AM HERE A... E SLANE..." Dar, completând ceea ce evident lipsea din nume, rezultă AM HERE ABE SLANEY. (Sunt aici Abe Slaney.) În acel moment, aveam atât de multe litere încât puteam să trec foarte bine la cel de-al doilea mesaj, care suna cam aşa: A... ELRI...ES. Aici nu avea sens decât punând „T"

şi „G“ în spațiile libere – AT ELRIGES (La Elrige's) – şi presupunând că era numele unei case sau al unui han unde stătea cel care scrisese mesajul.

Împreună cu inspectorul Martin, am ascultat cu deosebit interes raportul – detaliat – al modalității în care amicul meu ajunsese la rezultatele care ne-au uşurat dificultățile întâmpinate.

— Ce-ați făcut apoi, domnule?, întrebă inspectorul.

— Aveam toate motivele să cred că acest Abe Slaney este american, întrucât Abe este o prescurtare folosită de americani pentru numele Abraham şi pentru că necazurile au început cu o scrisoare din America. De asemenea, îmi era permis să cred că în această situație era ascuns un secret referitor la o crimă. Aluziile doamnei la trecutul dumneaei şi refuzul de a se încrede în soțul ei arătau acest lucru. Astfel că am trimis o telegramă amicului meu Wilson Hargreave, de la Biroul de Poliție din New York, care de mai multe ori s-a folosit de cunoştințele mele despre crimele din Londra. L-am întrebat dacă numele Abe Slaney îi este cunoscut. Iată răspunsul: „Cel mai periculos tâlhar din Chicago.“ În aceeaşi seară în care am primit răspunsul, Hilton Cubitt mi-a trimis ultimul mesaj de la Slaney. Lucrând cu literele cunoscute, scrisoarea a căpătat următoarea formă: ELSIE ....RE...ARE TO MEET THY GO...

Adăugarea lui „P“ şi a lui „D“ a completat mesajul – ELSIE PREPARE TO MEET THY GOD (Elsie, pregăteşte-te să-L întâlneşti pe Dumnezeu) – din care a reieşit că ticălosul trecuse de la încercarea de convingere la amenințări, iar ceea ce ştiam eu despre tâlharii din Chicago m-a ajutat să descopăr că şi-a materializat cuvintele în fapte foarte repede. Am venit imediat la Norfolk cu prietenul şi colegul meu, doctorul Watson, dar, din nefericire, am ajuns doar cât să aflăm că răul deja s-a produs.

— Este o onoare să vă asist în rezolvarea unui caz, spuse cu căldură inspectorul. Mă veți scuza totuşi că vă spun ceva sincer. Dumneavoastră nu răspundeți decât în fața dumneavoastră, dar eu trebuie să răspund în fața superiorilor mei. Dacă acest Abe Slaney, care stă la Elrige's, este într-adevăr

criminalul şi dacă a reuşit să evadeze cât timp eu am stat aici, atunci voi intra în mari necazuri.

— Nu e nevoie să vă impacientați. Nu va încerca să fugă.

— De unde ştiți?

— Dacă ar fugi, şi-ar recunoaşte vina.

— Atunci să mergem să-l arestăm.

— Îl aştept să vină din clipă-n clipă.

— De ce ar veni?

— Pentru că i-am scris şi l-am rugat să vină.

— Dar e incredibil, domnule Holmes! De ce ar veni la chemarea dumitale? O astfel de cerință nu l-ar îndemna mai degrabă să devină suspicios şi să fugă?

— Cred că am reuşit să maschez asta în scrisoare, răspunse Holmes. De fapt, dacă nu mă înşel, iată-l în persoană deja venind.

Un bărbat înainta pe cărarea ce ducea spre casă.

Era un individ înalt, chiar bine făcut, oacheş, îmbrăcat într-un costum gri din flanelă, cu o pălărie panama şi cu barbă neagră, țepoasă, înălțând în aer un baston, pe măsură ce mergea.

Venea fudul pe alee, de parcă totul i-ar fi aparținut, şi l-am auzit bătând tare şi încrezător la uşă.

— Domnilor, spuse Holmes încet, cred că ar fi bine să ne ocupăm pozițiile în spatele uşii. E nevoie de precauție când avem de-a face cu un asemenea individ. Veți avea nevoie de cătuşe, inspectore. Lăsați vorbitul în seama mea.

Am aşteptat un minut în tăcere...

Unul dintre acele minute imposibil de uitat. Apoi se deschise uşa şi bărbatul păşi înăuntru.

Într-o secundă, Holmes îl lovi cu pistolul în cap, iar Martin îi puse cătuşele la încheieturi. Totul a fost făcut atât de repede şi de abil încât individul era deja neputincios când şi-a dat seama că a fost atacat. Ne privea mirat când pe unul, când pe celălalt, cu ochi negri înflăcărați. Apoi izbucni într-un râs amar.

— Ei bine, domnilor, s-ar părea că aveți un avantaj asupra mea de data asta. Se pare că m-am lovit de ceva tare. Dar am venit aici ca răspuns la scrisoarea doamnei Hilton Cubitt. Să

nu-mi spuneți că şi ea este implicată! Nu-mi spuneţi că v-a ajutat să-mi întindeți o cursă!

— Doamna Hilton Cubitt este foarte grav rănită şi este pe patul de moarte...

Bărbatul eliberă un strigăt răguşit de durere care răsună în toată casa.

— Eşti nebun!, strigă fioros. El a fost cel rănit, nu ea. Cine ar fi rănit-o pe micuța Elsie? Să mă ierte Dumnezeu, am amenințat-o, dar nu aş fi atins niciun fir de păr din căpşorul ei drăguț. Retrage-ți cuvintele... Tu!, spune-mi că nu e rănită!

— A fost găsită grav rănită lângă cadavrul soțului ei.

Cu un oftat adânc, se prăbuşi pe bancă şi-şi cuprinse fața cu mâinile încătuşate.

Rămase tăcut timp de cinci minute. Apoi îşi înalță capul şi vorbi cu sângele rece adus de disperare.

— Nu am nimic de ascuns, domnilor, spuse el. Eu am tras în bărbat, iar el m-a împuşcat, şi nu-i nicio crimă în asta. Dar, dacă dumneavoastră credeți că aş fi putut-o răni pe acea femeie, atunci nu ne cunoaşteți, nici pe mine, nici pe ea. Vă spun, niciodată nu a iubit un bărbat o femeie aşa cum am iubit-o eu pe ea. Aveam dreptul. Mi-a fost promisă cu mulți ani în urmă. Cine era englezul ăsta să intervină între noi? Vă spun, eu am avut primul dreptul la ea şi ceream doar ce era al meu.

— S-a despărțit de dumneata când a aflat ce fel de om eşti, spuse Holmes calm. A plecat din America tocmai ca să te evite şi s-a căsătorit cu un domn onorabil în Anglia. Te-ai ținut după ea, ai urmărit-o şi i-ai făcut viața un calvar ca s-o convingi să-şi abandoneze soțul pe care îl iubea şi-l respecta, ca să fugă cu dumneata, de care se temea şi pe care te ura. Ai sfârşit prin a aduce moartea unui bărbat nobil şi prin a o împinge pe soția lui să se sinucidă. Acéasta este contribuția dumitale în acest caz, domnule Abraham Slaney, şi pentru asta veți răspunde în fața legii.

— Dacă Elsie moare, nu-mi pasă ce se întâmplă cu mine, se arătă indiferent americanul. Deschise o mână şi privi scrisoarea din palmă. Vedeți aici, domnule, strigă el cu o privire suspicioasă în ochi, acum nu mai încercați să mă speriați, nu-i

așa? Dacă doamna este atât de grav rănită precum spuneți, cine a scris asta?

O aruncă pe masă.

— Eu am scris-o, ca să te aduc aici.

— Dumneata ai scris-o? În afară de „Uniune", nimeni altcineva nu știa de secretul omuleților dansatori. Cum de ați scris-o?

— Ceea ce un om inventează, altul poate descoperi, spuse Holmes. O trăsură va veni să vă conducă la Norwich, domnule Slaney. Dar, între timp, poți să repari o mică parte din răul pe care l-ai cauzat. Știați că doamna Hilton Cubitt este acuzată de această gravă crimă asupra soțului ei și că numai prezența mea aici și cunoștințele pe care întâmplător le posed au fost singurele lucruri care au salvat-o de acuzație? Cel puțin îi ești dator să clarifici lucrurile și să afirmi în fața tuturor că în niciun caz, direct sau indirect, nu a fost responsabilă pentru tragicul sfârșit.

— Nu vreau nimic mai mult, întări americanul. Cred că cel mai bun lucru pentru mine ar fi adevărul gol-goluț.

— Este de datoria mea să vă avertizez, domnule! Ceea ce veți spune poate fi folosit împotriva dumneavoastră, interveni inspectorul cu acel magnific fairplay propriu justiției britanice.

Slaney ridică din umeri.

— Îmi asum acest risc, rosti el. În primul rând, vreau ca dumneavoastră, domnilor, să înțelegeți că am cunoscut-o pe această doamnă de mic copil. Eram șapte într-o bandă din Chicago, iar tatăl lui Elsie era șeful „Uniunii". Era un bărbat inteligent, bătrânul Patrick. El este cel care a inventat această scriere care ar putea trece drept mâzgăliturile unui copil dacă nu ai cheia codului. Ei bine, Elsie prinsese metodele noastre; dar nu putea suporta afacerea și, pentru că avea niște bani câștigați cinstit, ai ei, ne-a părăsit și a fugit la Londra. Fusese logodită cu mine și cred că s-ar fi căsătorit cu mine dacă aș fi optat pentru altă ocupație; dar nu voia să aibă nimic de-a face cu escrocheriile. De-abia după ce s-a căsătorit cu englezul ăsta am reușit să descopăr unde era. I-am scris, dar nu mi-a răspuns. După asta, am venit aici și, din moment

ce scrisorile nu erau de niciun folos, am pus mesajele acolo unde le putea citi. Ei bine, sunt aici de o lună. Am locuit la ferma aceea, unde aveam o cameră jos şi puteam ieşi şi intra în fiecare noapte fără să ştie nimeni. Am încercat totul ca s-o conving pe Elsie să plece. Ştiam că citise mesajele, pentru că odată a scris răspunsul sub un mesaj de-al meu. Pe urmă nu m-am mai putut stăpâni şi am început s-o ameninţ. Atunci, ea mi-a trimis o scrisoare în care mă implora să plec şi îmi spunea că i s-ar frânge inima dacă s-ar isca vreun scandal în legătură cu soţul ei.

Mi-a spus că va coborî la trei dimineaţa, după ce va fi adormit soţul ei, şi va vorbi cu mine prin fereastra din spate dacă promiteam să plec după aceea şi s-o las în pace. A venit şi a adus cu ea bani, încercând să mă mituiască să plec. Asta m-a scos din minţi, am prins-o de mână şi am încercat s-o trag pe fereastră. În momentul acela s-a repezit în cameră bărbatul cu revolverul în mână. Elsie se prăbuşise pe podea, iar noi eram faţă în faţă. Şi eu eram înarmat, aşa că am ridicat mâna ca să-l sperii şi să pot fugi. A tras, dar nu m-a nimerit. Eu am tras aproape în aceeaşi secundă şi el a căzut. Am fugit prin grădină şi, pe când fugeam, am auzit fereastra închizându-se în spatele meu. Pentru Dumnezeu, ăsta e adevărul, domnilor, fiecare cuvânt, şi nu am mai ştiut nimic până în momentul în care a venit băiatul acela călare, cu un bilet care m-a făcut să vin aici ca un imbecil şi să mă predau în mâinile dumneavoastră.

În timp ce americanul vorbea, venise o trăsură. Înăuntru erau doi poliţişti în uniforme. Inspectorul Martin se ridică şi-l atinse pe prizonier pe umăr.

— E timpul să plecăm.

— Pot s-o văd mai întâi?

— Nu, nu este conştientă. Domnule Sherlock Holmes, sper doar că, dacă mai am vreun caz important, voi avea norocul să vă am de partea mea.

Stăteam la fereastră şi priveam trăsura îndepărtându-se. Când mi-am întors privirea, am zărit cocoloşul de hârtie pe care prizonierul îl aruncase pe masă. Era biletul cu care îl ademenise Holmes.

— Vezi dacă poți să-l citeşti, Watson, îmi zise el zâmbind. Nu conținea cuvinte, ci un rând de omuleți dansând.

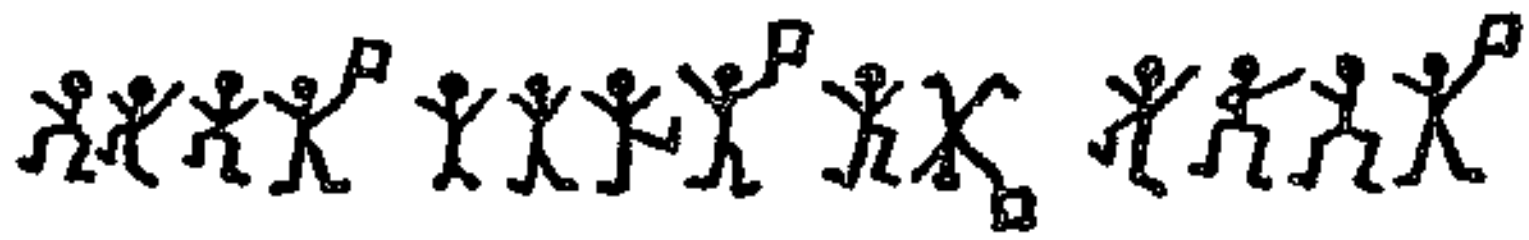

— Dacă foloseşti codul pe care ți l-am explicat – spuse Holmes –, vei afla că înseamnă pur şi simplu „Vino încoace de îndată“. Eram sigur că e o invitație pe care nu o putea refuza, din moment ce nu şi-ar fi închipuit că a venit de la altcineva decât de la doamna. Aşadar, dragul meu Watson, am încheiat prin a-i folosi pe omuleții dansatori în sprijinul binelui, când de atâtea ori au fost agenți ai răului şi cred că mi-am îndeplinit promisiunea de a-ți oferi ceva deosebit pentru notițele tale. Trenul nostru pleacă la trei şi patruzeci de minute şi cred că ar trebui să ne întoarcem în strada Baker la timp pentru cină.

Un singur cuvânt ca epilog. Americanul Abe Slaney a fost condamnat la moarte la sesiunile judecătoreşti din Norwich; dar această pedeapsă a fost schimbată în serviciu în folosul public datorită reducerii pedepsei şi certitudinii că Hilton Cubitt a tras primul foc. Despre doamna Hilton Cubitt am auzit că şi-a revenit complet şi că în continuare este văduvă, petrecându-şi întreaga viață îngrijind de săraci şi administrând averea soțului ei.

Sfârşit

Biciclistul singuratic

Între 1894 şi 1901 inclusiv, domnul Sherlock Holmes a fost foarte ocupat. Aş putea să spun că nu a fost caz public, de orice grad de dificultate, în care să nu fi fost consultat pe perioada acestor opt ani, şi au fost câteva sute de cazuri particulare, unele dintre ele foarte complicate şi extraordinare, în care a jucat un rol important. Rezultatul acestei lungi perioade de muncă susținută s-a materializat în multe succese răsunătoare şi în câteva eşecuri care nu au putut fi evitate. Întrucât am păstrat notițe complete de la toate aceste cazuri şi eu însumi am fost implicat în multe dintre ele, vă puteți imagina că nu mi-a fost uşor să-mi dau seama pe care să-l aleg şi să-l prezint publicului.

Şi totuşi, voi da întâietate acelor cazuri care sunt interesante nu atât prin brutalitatea crimei, cât prin ingeniozitatea şi calitatea dramatică a soluției. Din acest motiv voi prezenta acum, în fața cititorilor, evenimentele legate de domnişoara Violet Smith, biciclista solitară din Charlington, şi bizara desfăşurare a investigației care a culminat cu o neaşteptată tragedie. Este drept că împrejurările nu au permis ilustrarea perfectă a acelor abilități pentru care era celebru amicul meu, dar sunt detalii din acest caz care l-au făcut să se remarce din lungul şir de crime, din care am strâns eu materialul pentru aceste povestiri.

Uitându-mă în agenda mea pentru anul 1895, am descoperit că pe 23 aprilie, într-o sâmbătă, am auzit pentru prima

dată de domnişoara Violet Smith. Din câte-mi aduc aminte, vizita ei nu i-a fost prea prielnică lui Holmes, întrucât pe atunci era adâncit într-o problemă foarte complicată şi profundă, referitoare la persecuția ieşită din comun la care fusese supus John Vincent Harden, bine-cunoscutul milionar din industria tutunului. Prietenul meu, care aprecia mai presus de orice precizia gândirii şi concentrarea, nu putea suporta nimic din ceea ce-i distrăgea atenția de la problema de care se ocupa. Şi, cu toate acestea, fără nicio răutate, de altfel străină de felul lui de-a fi, i-a fost imposibil să refuze a asculta povestea tinerei şi frumoasei femei, înaltă, grațioasă, cu aer aristocratic, care s-a arătat târziu în noapte în strada Baker şi l-a rugat s-o ajute şi s-o sfătuiască. Ar fi fost inutil să-i spună că era deja foarte ocupat, deoarece tânăra domnişoară venise hotărâtă să-şi spună povestea şi nimic, în afara forței, nu ar fi determinat-o să plece până nu ar fi terminat ce avea de zis. Cu un aer reținut şi un zâmbet oarecum dezgustat, Holmes o invită pe frumoasa musafiră nepoftită să ia loc şi să ne spună ce o preocupa.

— Cel puțin, nu poate fi sănătatea, spuse el țintind-o cu privirea tăioasă; un biciclist atât de înfocat trebuie să fie plin de energie.

Se uită surprinsă la propriile picioare şi am observat că partea laterală a tălpii de la pantofi era uşor tocită din cauza frecării de marginea pedalei.

— Da, domnule Holmes, merg foarte mult cu bicicleta şi asta are legătură cu vizita mea de azi la dumneavoastră.

Amicul meu luă mâna fără mănuşă a domnişoarei şi o examină cu atenție şi atât de puține sentimente, aidoma unui om de ştiință care examinează un specimen.

— Vă rog să mă scuzați, asta este treaba mea, zise el lăsându-i mâna liberă. Era cât pe ce să cred că dactilografiați. Desigur, este evident că faceți muzică. Watson, ai observat vârful spatulat al degetului, aspect comun ambelor profesii? Dar are ceva nepământesc pe chip – o întoarse uşor cu fața spre lumină –, ceva care nu apare la dactilografe. Domnişoara este muzician.

— Da, domnule Holmes, predau muzica.

— După tenul dumneavoastră, aş presupune că undeva la țară.

— Da, domnule, lângă Farnham, la granița cu Surrey.

— O zonă frumoasă şi plină de amintiri interesante. Watson, îți aduci aminte că acolo l-am prins pe Archie Stamford, falsificatorul. Aşadar, domnişoară Violet, ce vi s-a întâmplat lângă Farnham, la granița cu Surrey?

Cu mare stăpânire de sine şi claritate, tânăra domnişoară făcu următoarea destăinuire:

— Domnule Holmes, tatăl meu a murit. Se numea James Smith şi era dirijorul orchestrei la vechiul Teatru Imperial. Eu şi mama am rămas fără nicio rudă, cu excepția unui unchi, Ralph Smith, care a plecat în Africa acum douăzeci şi cinci de ani şi de atunci nu am mai auzit nimic despre el. Când a murit tata, am rămas foarte sărace, dar, într-o zi, mi s-a spus că în ziarul „Times“ era un anunț prin care eram căutate. Vă imaginați ce fericite eram, ne gândeam că ne-a lăsat cineva vreo avere. Ne-am dus imediat la avocatul al cărui nume era specificat în ziar. Acolo am cunoscut doi domni, domnul Carruthers şi domnul Woodley, care veniseră în vizită din Africa de Sud. Mi-au spus că unchiul meu le era prieten şi că a murit într-o sărăcie lucie, acum câteva luni, la Johannesburg, şi pe patul morții a rugat să i se caute toate rudele şi să vadă dacă nu erau în necazuri financiare. Ni s-a părut ciudat că unchiul Ralph, care nici măcar nu ştia că existăm când era în viață, ar fi atât de grijuliu încât să aibă grijă de noi după moarte, dar domnul Carruthers ne-a explicat că motivul era că unchiul meu de-abia auzise despre moartea fratelui său şi s-a simțit responsabil pentru soarta noastră.

— Scuzați-mă, o întrerupse Holmes, când a avut loc această întrevedere?

— Decembrie trecut – acum patru luni.

— Continuați, vă rog.

— Domnul Woodley mi s-a părut o persoană odioasă. Îmi tot făcea ochi dulci – un tânăr cu o față comună, umflată şi cu mustață roşcată, cu părul despărțit în cărare, lipit de frunte. Mi s-a părut perfect oribil – şi în mod sigur Cyril nu ar fi dorit să cunosc o astfel de persoană.

— A! Cyril se numeşte!, spuse Holmes zâmbind.

Tânăra domnişoară roşi şi râse.

— Da, domnule Holmes, Cyril Morton, inginer electrician, şi sperăm să ne căsătorim la sfârşitul verii. Doamne, cum am ajuns să vorbesc despre el? Voiam să spun că domnul Woodley era o persoană execrabilă, dar domnul Carruthers, un bărbat mult mai în vârstă, era mai plăcut. Era un bărbat tăcut, brunet, cu tenul palid, proaspăt bărbierit; era politicos şi avea un zâmbet plăcut. A întrebat despre starea noastră materială şi, când a aflat că suntem sărace, mi-a sugerat să vin să predau muzică unicei sale fiice, care avea zece ani. I-am spus că nu mi-ar plăcea s-o las singură pe mama, la care mi-a răspuns că aş veni acasă la fiecare sfârşit de săptămână şi mi-a oferit o sută pe an, ceea ce e o sumă frumuşică. Aşa că am terminat prin a accepta şi am plecat la Chiltern Grange, la aproximativ şase mile depărtare de Farnham. Domnul Carruthers era văduv, dar angajase o menajeră, pe doamna Dixon, o persoană respectabilă, în vârstă, care să se îngrijească de stabiliment. Copila era foarte drăguță şi totul promitea să fie bine. Domnul Carruthers era foarte amabil şi o persoană atrasă de muzică şi am petrecut multe seri plăcute împreună. La fiecare sfârşit de săptămână plecam la mama, în oraş. Primul lucru neplăcut care mi-a tulburat fericirea a fost venirea domnului Woodley, cel cu mustața roşie. A venit într-o vizită de o săptămână, dar, Doamne, mi s-au părut trei luni! Era o persoană îngrozitoare, toată lumea îl vedea ca pe un fanfaron, dar pentru mine era ceva mult mai rău. Îmi făcea curte într-un mod odios, se lăuda cu averea lui, îmi spunea că, dacă m-aş fi căsătorit cu el, aş fi avut cele mai scumpe diamante din Londra şi într-un final, când i-am spus că nu vreau să am de-a face cu el, într-o zi după cină, m-a prins în brațe – era extrem de puternic – şi-a jurat că nu-mi dă drumul până nu-l sărut. Domnul Carruthers a intrat în cameră şi l-a smuls de pe mine, moment în care acesta s-a întors împotriva gazdei sale lovindu-l şi spărgându-i nasul. Acesta a fost sfârşitul vizitei lui, după cum vă imaginați. A doua zi, domnul Carruthers şi-a cerut scuze şi m-a asigurat că niciodată nu voi mai fi supusă la asemenea jignire. De atunci nu l-am mai văzut pe domnul Woodley. Şi

acum, domnule Holmes, am ajuns la acel lucru special care m-a făcut să vin astăzi la dumneavoastră şi să vă cer sfatul. Trebuie să vă spun că în fiecare sâmbătă dimineaţa merg cu bicicleta până la gara Farnham ca să prind trenul de douăsprezece şi douăzeci şi două de minute spre oraş. Drumul de la Chiltern Grange este izolat, mai ales într-un anumit loc, puţin mai mult de o milă, între Charlington Heath, pe de-o parte, şi pădurea care înconjoară conacul Charlington, pe de altă parte. Nicăieri nu mai găseşti o porţiune de drum atât de izolată şi foarte rar întâlneşti vreo căruţă sau vreun ţăran până ajungi la şoseaua de lângă Crooksbury Hill. Acum două săptămâni treceam prin acest loc când, din întâmplare, uitându-mă peste umăr, am văzut la aproximativ trei sute de metri în spate un bărbat, tot pe bicicletă. Părea a fi un tip între două vârste, cu barbă scurtă, neagră. Înainte să ajung la Farnham m-am mai uitat o dată în spate, dar bărbatul dispăruse, aşa că nu m-am mai gândit la asta. Dar imaginaţi-vă ce uimită am fost, domnule Holmes, când luni, la întoarcere, am văzut acelaşi bărbat, pe aceeaşi porţiune de drum. Uimirea a fost şi mai mare când acelaşi lucru s-a întâmplat, exact ca mai înainte, în următoarea sâmbătă şi lunea următoare. Întotdeauna a păstrat distanţa şi nu m-a molestat în vreun fel, totuşi e foarte ciudat. I-am menţionat acest lucru domnului Carruthers care părea interesat de ce-i spuneam şi mi-a spus că va da ordin pentru un cal şi o brişcă, pentru ca pe viitor să nu mai merg prin acele locuri singuratice fără vreun tovarăş de drum. Calul şi brişca trebuiau să vină săptămâna aceasta, dar nu ştiu din ce motiv nu au fost livrate şi iarăşi a trebuit să merg cu bicicleta până la gară. Asta se întâmpla azi-dimineaţă. Vă daţi seama că m-am uitat când am ajuns la Charlington Heath şi, desigur, bărbatul era acolo, exact la fel ca în celelalte săptămâni. Întotdeauna a mers la o distanţă mare de mine şi nu i-am putut vedea clar faţa, dar sigur era cineva necunoscut. Era îmbrăcat într-un costum închis la culoare şi avea şapcă. Singurul lucru pe care l-am văzut clar la faţa lui este barba neagră. Astăzi nu eram alarmată, dar eram extrem de curioasă şi eram hotărâtă să aflu cine e şi ce voia. Am încetinit, dar a încetinit şi el. Apoi

m-am oprit de tot, dar s-a oprit şi el. Apoi i-am întins o cursă. Strada are o curbă strânsă şi eu am pedalat foarte repede până am trecut de ea, m-am oprit şi am pândit. Mă aşteptam să treacă în viteză pe lângă mine înainte să fi putut opri. Dar nu a apărut. Atunci m-am întors şi m-am uitat după colţ. Vedeam un kilometru din drum, dar el nu era. Ca să fie şi mai ciudat, în acel loc nu era niciun drum lăturalnic pe unde să fi putut merge.

Holmes râse înfundat şi-şi frecă mâinile.

— Cazul acesta are nişte particularităţi, spuse el. Cât timp s-a scurs între momentul opririi după curbă şi până în momentul descoperirii că drumul era liber?

— Două sau trei minute.

— Atunci nu s-ar fi putut întoarce din drum; şi spuneţi că nu erau drumuri lăturalnice?

— Niciunul.

— Atunci cu siguranţă a luat-o pe o potecă de-o parte sau de cealaltă a drumului.

— Nu se poate să fi mers pe câmp, pentru că l-aş fi văzut.

— Deci, prin excludere, am ajuns la situaţia în care bărbatul s-a îndreptat spre conacul Charlington care, după cum am înţeles, este înconjurat de pădure chiar de acea parte a străzii. Altceva?

— Nimic, domnule Holmes, doar că am fost atât de mirată încât am simţit că trebuie să vin să vă cer sfatul.

Holmes rămase un timp tăcut.

— Unde este domnul cu care sunteţi logodită?, întrebă el.

— La Coventry, la Compania de Electricitate Midland.

— Nu se poate să vă fi făcut o vizită-surpriză?

— Vai, domnule Holmes! De parcă nu l-aş cunoaşte!

— Aţi mai avut şi alţi admiratori?

— Câţiva înainte să-l cunosc pe Cyril.

— Şi de atunci?

— A fost omul acela groaznic – Woodley –, dacă poate fi numit admirator.

— Nimeni altcineva?

Frumoasa noastră clientă părea uşor confuză.

— Cine era?, întrebă Holmes.

— Of, poate că mi se pare mie; dar câteodată am impresia că angajatorul meu, domnul Carruthers, este foarte interesat de mine. Stăm cam tot timpul împreună. Eu îi cânt acompaniamentele seara. Nu a spus niciodată nimic. Este un adevărat domn. Dar o fată îşi dă seama întotdeauna.

— Ha! Holmes părea preocupat. Cu ce se ocupă?

— Este un bărbat bogat.

— Fără trăsuri sau cai?

— Păi, cel puțin e înstărit. Dar pleacă în oraş de două-trei ori pe săptămână. E foarte interesat de acțiunile pentru aurul sud-african.

— Mă veți pune la curent cu ceea ce se va mai întâmpla, domnişoară Smith. Sunt foarte ocupat, dar îmi voi găsi timp să fac cercetări în cazul dumneavoastră. Între timp, nu întreprindeți nicio acțiune fără să mă anunțați. La revedere şi sper să am doar veşti bune de la dumneavoastră!

— Este normal ca o astfel de fată să aibă admiratori, spuse Holmes trăgând din pipa pe care o fuma când medita, dar nu pe biciclete, prin porțiunile singuratice ale unui drum de țară. Un amorez secret, fără îndoială. Dar sunt nişte detalii ciudate şi sugestive în acest caz, Watson.

— Faptul că apare doar în acel loc?

— Exact. În primul rând, trebuie să aflăm cine sunt chiriaşii de la conacul Charlington. Şi apoi, ce e cu legătura dintre Carruthers şi Woodley, din moment ce par a fi oameni atât de diferiți? Cum de au căutat ei amândoi, atât de aprig, rudele lui Ralph Smith? Încă ceva. Ce fel de casă este aceea care plăteşte pentru o guvernantă dublu față de prețul de pe piață, dar nu are cal, deşi sunt şase mile până la gară? Ciudat Watson... foarte ciudat!

— Mergi acolo?

— Nu, dragul meu, TU vei merge acolo. Se poate dovedi a fi un lucru neînsemnat şi nu pot renunța la cealaltă anchetă importantă doar de dragul ei. Vei ajunge luni, devreme, la Farnham; te vei ascunde lângă Charlingon Heath; vei observa tu însuți faptele şi vei acționa după cum îți dictează judecata. Apoi, după ce te-ai interesat de ocupanții de la conac, te vei întoarce şi-mi vei raporta. Şi acum, Watson, niciun cuvânt în

plus despre caz până nu avem câteva elemente sigure pe care să ne bazăm ca să ajungem la o soluție.

Am dedus din spusele domnişoarei că luni a plecat cu trenul care iese din Waterloo la nouă şi cincizeci de minute, aşa că am pornit mai devreme şi am prins trenul de nouă şi treisprezece minute. De la gara Farnham nu mi-a fost greu să fiu direcționat spre Charlington Heath. Era imposibil să ratez scena aventurii tinerei domnişoare pentru că drumul trece prin câmp. Pe-o parte şi pe cealaltă sunt tufişuri bătrâne de tisă în jurul unui parc plin de copaci minunați. Era o poartă principală din piatră, plină de muşchi, pe fiecare pilon de pe părți fiind aşezate embleme heraldice modelate; dar în afara acestui drum pentru trăsuri, am observat câteva locuri unde erau găuri în tufişuri şi cărări ce treceau printre ele. Casa nu se vedea din stradă, dar împrejurimile denotau întunecime şi decadență. Câmpul era acoperit cu pâlcuri de grozamă înfloritã strălucind superb în lumina soarelui de primăvară. În spatele unui astfel de pâlc mi-am găsit poziția, astfel încât să văd şi poarta de la conac, şi o bună parte de drum pe ambele părți. Când am părăsit drumul, era gol, dar acum am văzut un biciclist venind din direcția opusă celei din care venisem eu. Era îmbrăcat cu un costum închis la culoare şi am văzut că avea barbă neagră. Când a ajuns la capătul terenului Charlington, sări de pe bicicletă şi o conduse printr-o gaură din tufiş, astfel că nu mai putea fi văzut.

Trecu un sfert de oră şi un al doilea biciclist apăru. De data asta era tânăra domnişoară care venea dinspre gară. Am văzut-o uitându-se în spate când venea spre tufişurile de la Charlington. O secundă mai târziu, bărbatul ieşi din ascunzătoare, se urcă pe bicicleta sa şi o urmă. În tot peisajul acesta vast, doar cele două siluete se mişcau, grațioasa fată stând foarte dreaptă pe bicicletă şi bărbatul din spatele ei aplecându-se mult peste ghidon, cu gesturi ascunse în fiecare mişcare. Ea se întoarse către el şi încetini mersul. Şi el încetini. Ea se opri. Şi el se opri de îndată, păstrând distanța de trei sute de metri în spatele ei. Următoarea ei mişcare fu pe cât de neaşteptată pe atât de curajoasă. Dintr-odată, întoarse bicicleta şi se repezi spre el. Dar şi el era la fel de rapid şi

porni într-o fugă disperată. Curând după aceea se întoarse din nou ținându-şi capul semeț, fără să catadicsească a-l băga în seamă pe admiratorul tăcut. Şi el se întoarse şi în continuare păstră distanța până când curba străzii îi ascunse de privirea mea. Am rămas în ascunzătoarea mea, şi bine am făcut, pentru că, în scurt timp, bărbatul reapăru mergând uşor pe bicicletă înapoi. A întors la poarta de la conac şi a coborât de pe bicicletă. Timp de câteva minute, l-am văzut stând în picioare printre copaci. Avea mâinile ridicate şi părea că-şi aranjează cravata. Apoi urcă pe bicicletă şi se îndepărtă de mine pe aleea spre conac. Am străbătut în fugă câmpul şi m-am uitat printre copaci. În depărtare zăream vechea clădire cenuşie cu semețele ei hornuri în stil Tudor, dar drumul trecea printr-un tufăriş des, astfel că nu mai puteam să-l văd pe bărbat.

Totuşi, mi s-a părut că făcusem o treabă destul de bună pentru o singură dimineață şi m-am întors binedispus la Farnham. Agentul imobiliar local nu putu să-mi spună nimic despre conacul Charlington şi mă îndrumă spre o bine cunoscută firmă din Pall Mall. M-am oprit acolo în drumul spre casă şi am fost primit cu amabilitate de către un reprezentant. Nu, nu aş fi putut să închiriez conacul Charlington pentru perioada de vară. Pur şi simplu era prea târziu. Fusese închiriat în urmă cu o lună. Numele chiriaşului era domnul Williamson. Era un respectabil domn în vârstă. Politicosul agent nu putea să-mi spună mai multe, întrucât afacerile clienților nu erau lucruri care să poată fi discutate.

Domnul Holmes ascultă cu atenție raportul lung pe care i l-am prezentat în acea seară, dar nu am primit scurta laudă la care speram şi pe care aş fi prețuit-o.

Dimpotrivă, chipul lui auster era chiar mai sever decât de obicei, în timp ce comenta pe marginea lucrurilor pe care le făcusem sau nu le făcusem.

— Dragul meu Watson, ascunzătoarea ta a fost foarte proastă. Ar fi trebuit să te piteşti în spatele tufişului; atunci ai fi putut să vezi mai bine această persoană interesantă. Aşa cum ai făcut tu, ai fost la câteva sute de metri distanță şi-mi poți spune chiar mai puțin decât domnişoara Smith. Ea crede

că nu-l cunoaşte pe bărbat; eu sunt convins că îl cunoaşte. Altfel, de ce ar fi atât de disperată să nu se apropie de el, să nu-i vadă trăsăturile? Tu l-ai descris aplecându-se peste ghidon. S-a ascuns din nou, înţelegi? Nu te-ai descurcat deloc. El se întoarce în casă şi tu vrei să afli cine este. Te duci la un agent imobiliar în Londra!

— Ce-ar fi trebuit să fac?, am strigat uşor înflăcărat.

— Să te duci la cea mai apropiată cârciumă. Acolo este centrul bârfei la ţară. Ţi s-ar fi spus fiecare nume, de la stăpân până la ajutorul de la bucătărie. Williamson! Numele nu-mi spune nimic. Dacă este un bărbat în vârstă, atunci nu este acest biciclist activ care fuge de sub urmărirea domnişoarei. Ce am câştigat din călătoria ta? Confirmarea că povestea fetei este adevărată? Nu m-am îndoit niciodată. Că este o legătură între biciclist şi conac? Nici de asta nu m-am îndoit. Că acela care a închiriat conacul se numeşte Williamson? Ce-am câştigat din asta? Ei hai, hai, dragul meu domn, nu mai fi deprimat. Nu mai putem face multe până sâmbăta viitoare, iar între timp voi face eu însumi câteva anchete.

A doua zi de dimineaţă am primit un bilet de la domnişoara Smith, repovestindu-mi, pe scurt şi foarte clar, aceleaşi incidente pe care le văzusem, dar esenţa scrisorii era în post-scriptum: „Sunt sigură că veţi respecta încrederea mea în dumneavoastră când vă voi spune că şederea mea aici a devenit dificilă din cauză că angajatorul meu m-a cerut în căsătorie. Sunt convinsă că sentimentele lui sunt puternice şi onorabile. Dar, în acelaşi timp, eu sunt logodită. A luat refuzul meu în serios, dar foarte delicat. Totuşi, vă daţi seama că atmosfera este uşor încordată.“

— S-ar părea că tânăra noastră prietenă intră în necazuri, spuse Holmes gânditor după ce termină scrisoarea. Cu siguranţă, cazul prezintă mai multe caracteristici interesante şi o mai mare posibilitate de evoluţie decât îmi închipuisem la început. Cred că mi-ar plăcea o zi liniştită şi relaxantă la ţară. Parcă m-aş duce chiar în această după-amiază ca să verific vreo două teorii la care m-am gândit.

Ziua liniştită a lui Holmes la ţară a avut un final neobişnuit, întrucât a ajuns în strada Baker târziu în noapte, cu

buza spartă şi o umflătură murdară pe frunte, asta în afară de aspectul general de descompunere, care l-ar fi făcut chiar pe el să ceară o investigaţie a Scotland Yardului dacă ar fi avut în faţă un astfel de personaj. Cum-necum, era extrem de amuzat de propriile aventuri şi râdea din toată inima când mi le povestea.

— Am parte de atât de puţin exerciţiu fizic încât întotdeauna este o plăcere, afirmă el. Bănuiţi desigur că ştiu ceva box. Ocazional, îmi este de folos. De exemplu azi, fără aceste cunoştinţe, aş fi avut parte de dureri ruşinoase.

L-am rugat să-mi spună ce se întâmplase.

— Am găsit acea cârciumă de ţară pe care ţi-am recomandat-o pentru observaţie şi acolo mi-am condus cercetările discrete. Eram în bar şi proprietarul guraliv îmi spunea tot ce aveam nevoie. Williamson este un bărbat cu barbă albă şi locuieşte singur la conac împreună cu un mic personal de serviciu. Se zvoneşte că este sau a fost preot; dar câteva incidente petrecute în timpul scurtei sale şederi la conac mi s-au părut extrem de neecleziastice. Am făcut deja o anchetă la o agenţie ecleziastică unde mi s-a spus că într-adevăr a fost un bărbat cu acel nume, dar a cărui carieră a fost neobişnuit de sumbră. În continuare, proprietarul m-a informat că, de obicei, la sfârşitul săptămânii, are vizitatori – „o gaşcă prietenoasă, domnule“ – la conac, în special un domn cu mustaţă roşcată numit domnul Woodley, care era acolo mai tot timpul. Aici ajunsesem când, cine intră în încăpere? Chiar domnul în cauză, care îşi băuse berea în cârciumă şi auzise întreaga conversaţie. Cine sunt? Ce vreau? Unde vreau să ajung cu toate întrebările acelea? Vorbea dezinvolt şi folosea adjective foarte viguroase. A încheiat succesiunea de abuzuri cu un puternic dos de palmă pe care nu am reuşit complet să-l evit. Următoarele câteva minute au fost delicioase. A fost o directă de stânga într-un ticălos bătăuş. M-am ridicat aşa cum mă vezi. Domnul Woodley a plecat acasă cu o căruţă. Aşa s-a sfârşit călătoria mea la ţară şi trebuie să mărturisesc că, oricât de plăcută a fost, ziua petrecută la graniţa cu Surrey nu a fost mult mai profitabilă decât a ta.

Joi am primit o altă scrisoare de la clienta noastră.

Domnule Holmes, scria ea, *nu veți fi surprins să aflați că am renunțat la slujba oferită de domnul Carruthers. Nici măcar salariul mare nu mă poate determina să nu iau în seamă disconfortul situației mele. Sâmbătă vin în oraş şi nu am de gând să mă mai întorc. Domnul Carruthers are o brişcă, astfel că pericolele de pe drumul izolat, dacă au existau vreodată, acum au luat sfârşit. Cât despre cauza plecării mele, nu este vorba despre situația încordată cu domnul Carruthers, ci despre reapariția acelui odios bărbat, domnul Woodley. Întotdeauna a fost hidos, dar acum arată mai groaznic ca niciodată; pare să fi suferit un accident şi este foarte desfigurat. L-am văzut pe fereastră, dar sunt bucuroasă că nu l-am întâlnit. A avut o discuție lungă cu domnul Carruthers care, după aceea, părea foarte agitat. Cred că Woodley stă prin zonă, pentru că nu a dormit aici, iar azi-dimineață l-am zărit din nou intrând pe furiş în plantația de arbuşti. Mai degrabă aş suporta gândul că un animal sălbatic este liber. Îl disprețuiesc şi mi-e teamă de el mai mult decât pot spune. Cum POATE domnul Carruthers suporta un astfel de om chiar şi o secundă? Oricum, toate necazurile mele se vor sfârşi sâmbătă.*

— Sper, Watson. Sper, făcu Holmes pe un ton grav. În jurul acestei tinere femei este țesută o intrigă periculoasă şi este de datoria noastră să ne îngrijim că nimeni nu-i va face rău în această ultimă călătorie a ei. Watson, cred că trebuie să ne facem timp ca să tragem o fugă împreună până acolo sâmbătă dimineață şi să ne asigurăm că această investigație ciudată şi neconcludentă nu va avea un final nefericit.

Mărturisesc că până atunci nu am luat cazul prea în serios, mi se păruse mai degrabă grotesc şi bizar decât periculos. Că un bărbat stă ascuns, aşteaptă şi urmăreşte o femeie foarte frumoasă nu este un lucru neobişnuit, plus că avea atât de puțin curaj încât nu numai că nu îndrăznea să-i vorbească, dar chiar fugea de ea – înseamnă că nu este un agresor de temut. Sălbaticul Woodley era însă o persoană diferită, dar, în afara unei ocazii, n-o molestase pe clienta noastră, iar acum vizita casa lui Carruthers fără să o deranjeze în intimitatea ei. Fără îndoială, bărbatul de pe bicicletă era un membru al

petrecerilor de sfârşit de săptămână de la conac, despre care vorbise cârciumarul; dar cine era sau ce voia era la fel de necunoscut. Severitatea din comportamentul lui Holmes şi faptul că înainte de a ieşi din cameră şi-a băgat în buzunar un revolver mi-au imprimat sentimentul de tragedie care poate culmina acest şir de evenimente.

Noaptea ploioasă fusese urmată de o glorioasă dimineaţă, iar zona aceea de ţară, acoperită de câmpuri cu pâlcuri de grozamă înfloritä, părea cu atât mai frumoasă pentru ochii obosiţi de griul şi cenuşiul Londrei. Împreună cu Holmes mergeam pe drumul îngust şi nisipos, respirând aerul proaspăt al dimineţii şi bucurându-ne de ciripitul păsărilor şi de adierea proaspătă a primăverii. De pe o porţiune a drumului pe vârful dealului Crooksbury puteam vedea conacul cenuşiu ivindu-se din mijlocul stejarilor bătrâni care, aşa bătrâni cum erau, parcă erau mai tineri decât clădirea pe care o înconjurau. Holmes arătă spre o porţiune lungă de drum şerpuit, o bandă galben-roşiatică între maroniul câmpului şi verdele-deschis al pădurii. In depărtare se vedea ca un punct negru un vehicul venind în direcţia noastră. Holmes eliberă o exclamaţie de nerăbdare.

— Luasem o marjă de o jumătate de oră, spuse el. Dacă aceea este brişca ei, înseamnă că vrea să prindă trenul de dimineaţă. Mă tem, Watson, că va fi trecut de Charlington până să ne putem întâlni cu ea.

Din secunda în care am trecut de deal, n-am mai putut vedea vehiculul, dar ne-am grăbit într-atât pe drum încât viaţa mea sedentară începuse să-şi spună cuvântul şi am fost fortat să rămân în urmă.

Holmes totuşi era întotdeauna în formă, pentru că avea surse inepuizabile de energie din care să se aprovizioneze. Pasul său săltăreţ nu încetini până când, deodată, pe când era la două sute de metri în faţa mea, se opri şi l-am văzut ridicându-şi mâinile într-un gest de durere şi disperare. În acelaşi timp, un docar gol, cu calul galopând şi hăţurile căzute, apăru de după curbă şi goni huruind spre noi.

— Prea târziu, Watson; prea târziu!, strigă Holmes, în timp ce eu fugeam gâfâind spre el. Prost am fost că nu am luat

trenul mai devreme! Este răpire, Watson... răpire! Crimă! Dumnezeu ştie ce! Blochează drumul! Opreşte calul! Aşa. Acum sari înăuntru şi să vedem dacă pot îndrepta consecințele gafei mele.

Am sărit în docar, iar Holmes, după ce întoarse calul, îl lovi iute cu biciul şi o luarăm înapoi pe drum.

Cum am ocolit curba, întreaga porțiune de drum dintre câmp şi conac se deschise în fața noastră.

L-am apucat pe Holmes de braț:

— Uite-l pe bărbat!, am strigat gâfâind.

Un biciclist singur se îndrepta spre noi. Ținea capul în jos şi umerii încovoiați, pe măsură ce punea în pedale fiecare dram de putere pe care-o mai avea. Gonea ca la curse. Brusc, ridică fața bărboasă, ne văzu apropiindu-ne de el şi se opri, sărind de pe bicicletă. Se uită insistent la noi şi la docar. Apoi, fața i se lumină de uimire.

— Alo! Opriți aici!, striga ținând bicicleta astfel încât să ne blocheze drumul. De unde ați luat docarul? Opreşte, omule!, urlă el dând la iveală un pistol din buzunarul lateral. Opreşte, spun, dacă nu, pentru numele Sfântului George, împuşc calul!

Fără să stea pe gânduri, Holmes aruncă hățurile în mâinile mele şi sări brusc din brişcă.

— Sunteți bărbatul pe care doream să-l vedem. Unde este domnişoara Violet Smith?, rosti Holmes repede şi clar ca de obicei.

— Asta vă întreb eu. Dumneavoastră sunteți în docarul ei. Ar trebui să ştiți unde este.

— Am găsit docarul pe drum. Nu era nimeni înăuntru. Am venit s-o ajutăm pe tânăra domnişoară.

— Doamne, Dumnezeule! Ce fac?, țipa străinul într-un acces de disperare. E la ei, la diavolul acela de Woodley şi la preotul acela escroc. Hai, omule, hai, dacă într-adevăr îi eşti prieten! Vino cu mine şi o vom salva chiar dacă trebuie să-mi las leşul în pădurea Charlington.

Fugi ca un nebun, cu pistolul în mână, spre o gaură din tufiş. Holmes îl urmă, iar eu am lăsat calul să pască lângă drum şi îl urmai pe Holmes.

— Pe aici au venit, spuse el arătând spre câteva urme de paşi pe cărarea noroioasă. Alo! Opreşte-te puţin! Cine este în tufiş?

Era un tânăr cam de şaptesprezece ani, îmbrăcat în haine de rândaş, cu pantaloni şi ghete din piele. Era trântit pe spate, cu genunchii în sus şi o tăietură groaznică la cap. Nu era conştient, dar era viu. Cu o singură privire la rană, mi-am dat seama că era penetrat osul.

— Acesta este Peter, grăjdarul, strigă necunoscutul. El o conducea. Bestiile l-au tras jos şi l-au bătut. Lăsaţi-l acolo, nu avem ce să-i facem, dar putem s-o salvăm pe ea de la cea mai groaznică soartă care-o poate paşte pe o femeie.

Am alergat ca nebunii pe cărarea care şerpuia printre copaci. Am ajuns la tufărişul care înconjura casa, când Holmes se opri.

— Nu s-au dus în casă. Iată-le urmele la stânga... aici, lângă tufişurile de dafin! Ah!, a exclamat el.

Cum vorbea, din pâlcurile dese şi verzi de tufişuri din faţa noastră se auzi ţipătul tăios al unei femei – un ţipăt vibrant, nebun de groază. Brusc se opri cu un bolborosit.

— Pe aici, sunt la popicărie!, strigă necunoscutul pornind ca din puşcă prin tufişuri. Ah, laşi nenorociţi! Urmaţi-mă, domnilor! Prea târziu! Prea târziu! Pe legea mea!

Ajunseserăm brusc într-o pajişte verde înconjurată de copaci bătrâni. În depărtare, la umbra unui stejar uriaş se afla un neobişnuit grup de trei persoane. Una era o femeie, clienta noastră, leşinată, căzând de pe picioare, cu o batistă legată peste gură. În faţa ei se afla un tânăr aspru, cu faţa mare şi mustaţa roşie, purtând ghetre, cu o mână în şold şi cu cealaltă fluturând un bici, întreaga-i atitudine sugerând o bravadă de triumf. Între ei, un bărbat în vârstă, cu barbă grizonată, cu un stihar scurt peste un costum uşor din tweed, care în mod evident tocmai terminase slujba de oficiere a unei căsătorii, pentru că, în momentul apariţiei noastre, băga în buzunar o carte de rugăciuni şi îl bătea pe spate pe sinistrul mire în semn de felicitare.

— Au fost căsătoriţi!, am bâlbâit.

— Haideţi!, strigă ghidul nostru. Haideţi!

O luă la goană peste luminiş, cu mine şi cu Holmes imediat în spatele lui. Când ne apropiam, doamna se sprijini de trunchiul copacului. Williamson, fostul preot, făcu o plecăciune cu o politețe batjocoritoare, iar bătăuşul de Woodley avansă rânjind încântat.

— Bob, poți să-ți dai jos barba, spuse el. Te cunosc destul de bine. Tu şi amicii tăi ați venit la timp ca să-mi permiteți să vă prezint doamnei Woodley.

Răspunsul ghidului nostru fu extrem de neobişnuit. Îşi smulse barba neagră cu care se deghizase şi o aruncă, dând la iveală un chip lunguieț, palid, proaspăt bărbierit. Apoi ridică revolverul şi-l îndreptă către tânărul ticălos care avansa spre el fluturând periculoasa cravaşă.

— Da, spuse aliatul nostru. Eu sunt Bob Carruthers şi voi face dreptate pentru această femeie chiar dacă ajung la spânzurătoare pentru asta. Ți-am spus ce-ți voi face dacă pățeşte ceva şi, pentru Dumnezeu, mă voi ține de cuvânt!

— E prea târziu! E soția mea!

— Nu, este văduva ta.

Revolverul lui pocni şi am văzut sângele țâşnind din jiletca lui Woodley. Acesta se roti țipând şi căzu pe spate, hidoasa-i față roşie transformându-se dintr-odată într-o teribilă paloare. Bărbatul, încă îmbrăcat cu stiharul, izbucni într-un şir de blesteme dezgustătoare cum n-am mai auzit vreodată şi scoase propriul revolver, dar, până să-l ridice, se uită prin țeava armei lui Holmes.

— S-a ajuns prea departe, vorbi cu răceală amicul meu. Lasă pistolul! Watson, ridică-l! Ține-i-l la cap! Mulțumesc. Tu, Carruthers, dă-mi celălalt revolver. Nu va mai fi violență. Hai, dă-mi-l!

— Dar dumneata cine eşti?

— Numele meu este Sherlock Holmes.

— Doamne-Dumnezeule!

— Văd că ați auzit de mine. Voi fi reprezentantul poliției până când vor veni oficialii. Tu, aici!, strigă el către grăjdarul înfricoşat care apăruse la marginea luminişului. Vino încoace! Du biletul acesta la Farnham cât de repede poți.

Scrijeli câteva cuvinte pe o foaie din agendă.

Hărieu 2010

— Înmânează-i-l şefului de la secția de poliție. Până la sosirea acestuia trebuie să vă reţin pe toți în custodia mea.

Personalitatea puternică, poruncitoare a lui Holmes domina tragica scenă şi toți erau marionete în mâinile lui. Williamson şi Carruthers l-au cărat în casă pe rănitul Woodley, iar eu o ajutam pe tânăra înfricoşată. Bărbatul rănit a fost întins pe pat şi, la rugămintea lui Holmes, l-am examinat. I-am dat raportul în vechea sufragerie tapetată unde stătea cu cei doi prizonieri în fața lui.

— Va trăi, am spus.

— Ce!, strigă Carruthers sărind de pe scaun. Mă duc sus să-l termin. Vrei să-mi spui că fata aceea, îngerul acela, va fi legată pe viață de violentul Jack Woodley?

— Nu trebuie să-ți faci griji pentru asta, îl calmă Holmes. Sunt două motive foarte bune pentru care fata aceea în niciun caz nu ar trebui să fie soția lui. În primul rând, suntem îndreptățiți să punem la îndoială dreptul domnului Williamson de a oficia căsătorii.

— Am fost hirotonisit!, strigă bătrânul ticălos.

— Şi, de asemenea, răspopit.

— Odată preot, întotdeauna preot!

— Nu prea cred. Cum rămâne cu certificatul?

— Am avut certificat de căsătorie. Îl am aici în buzunar.

— Atunci l-ai obținut printr-un şiretlic. Dar, în orice caz, o căsătorie forțată nu este căsătorie, ci un delict grav, după cum vei descoperi chiar dumneata în curând. Vei avea timp să te gândeşti la acest lucru în următorii zece ani, dacă nu mă înşel. Cât despre dumneata, Carruthers, ar fi fost mai bine dacă ți-ai fi ținut revolverul în buzunar.

— Asta am început şi eu să cred, domnule Holmes; dar, când m-am gândit la toate precauțiile ca s-o apăr pe fata asta – pentru că o iubesc, domnule Holmes, şi este singura dată când ştiu ce este dragostea –, aproape că am înnebunit gândindu-mă că se află în puterea celei mai mari brute din Africa de Sud, un bărbat al cărui nume este o teroare de la Kimberley la Johannesburg. Vai, domnule Holmes, poate n-o să mă credeți, dar de când fata aceasta s-a angajat la mine, niciodată nu am lăsat-o să treacă prin fața acestei case unde

sălăşluiesc ticăloşii aceştia fără să o urmăresc pe bicicletă doar ca să mă asigur că nu i se întâmplă nimic. Am păstrat distanța şi am purtat o barbă ca să nu mă recunoască, pentru că este o fată bună şi curajoasă şi nu ar mai fi lucrat pentru mine dacă ar fi ştiut că o urmăresc pe drumurile de țară.

— De ce nu ați avertizat-o despre pericol?

— Pentru că m-ar fi părăsit şi nu aş fi suportat asta. Chiar dacă nu m-a putut iubi, era foarte important pentru mine să-i văd silueta gingaşă prin casă şi să aud sunetul vocii ei.

— Ei bine, am spus eu, dumneata, domnule Carruthers, numeşti asta dragoste, dar eu i-aş spune egoism.

— Poate ambele lucruri împreună. Oricum, n-am putut să renunț la ea şi apoi, cu gloata asta prin preajmă, era bine să fie cineva care să aibă grijă de ea. Apoi, când a venit telegrama, am ştiut că urmau să facă ceva.

— Ce telegramă?

Carruthers scoase o telegramă din buzunar.

— Iat-o, spuse el.

Era scurtă şi concisă:

Bătrânul este mort.

— Aha!, spuse Holmes. Cred că ştiu cum au mers lucrurile şi înțeleg cum mesajul acesta i-a făcut să acționeze după cum spui dumneata. Dar, cât aşteptăm, spuneți-mi tot ce ştiți.

Bătrânul excomunicat izbucni într-un teribil potop de înjurături.

— Pentru Dumnezeu, izbucni el, dacă ne trădezi, Bob Carruthers, îți voi aplica acelaşi tratament pe care i l-ai aplicat lui Jack Woodley! Poți să flecăreşti despre fată cât vrei, este treaba ta, dar, dacă îți torni prietenii acestui polițai în haine simple, va fi cea mai proastă zi din viața ta!

— Cucernicia dumneavoastră, nu vă agitați, spuse Holmes aprinzându-şi o țigară. Este destul de clar, cazul este împotriva dumitale şi tot ce-ți cer sunt câteva detalii pentru propria-mi curiozitate. Totuşi, dacă vă este greu să-mi spuneți, voi vorbi eu, iar dumneavoastră veți vedea până la ce punct vă puteți păstra secretele. În primul rând, pentru jocul acesta,

ați venit toți trei din Africa de Sud – dumneata Williamson, dumneata Carruthers şi Woodley.

— Minciuna numărul unu, îl opri bătrânul. Nu i-am văzut pe niciunul până acum două luni şi nu am fost în viața mea în Africa. Aşa că poți să-ți iei toate părerile şi să ți le vâri unde oi vrea, domnu' Holmes „Băgăciosu'"!

— E adevărat ce spune, rosti Carruthers.

— Ca să vezi, ați venit doi. Cucernicia sa este un produs indigen. L-ați cunoscut pe Ralph Smith în Africa de Sud. Aveați motive să credeți că nu va mai trăi mult. Ați aflat că nepoata lui va moşteni averea. Ei, cum e?

Carruthers dădu din cap, iar Williamson înjură.

— Ea îi era cea mai apropiată rudă şi ştiați că bătrânul nu va face testament.

— Nu ştia să scrie sau să citească, zise Carruthers.

— Aşa că voi doi ați venit şi ați căutat-o pe fată. Ideea era ca unul dintre voi să se însoare cu ea, iar celălalt îşi avea partea lui din pradă. Cumva, Woodley a fost ales să fie soțul. De ce?

— Am jucat cărți pe drum. El a câştigat.

— Înțeleg. Dumneata ai angajat-o pe tânără şi apoi Woodley urma să o curteze. Ea şi-a dat seama că el era o brută bețivă şi n-a vrut să audă de el. Între timp, aranjamentul s-a stricat pentru că dumneavoastră v-ați îndrăgostit de domnişoară. Nu mai puteați suporta ideea că acest ticălos va fi stăpânul ei.

— Nu, în numele Sfântului George, nu am putut!

— V-ați certat. V-a lăsat pe dumneavoastră furios şi a început să-şi facă singur planuri, independent de dumneavoastră.

— Williamson, mi se pare că nu prea avem multe de spus domnului, strigă Carruthers cu un râs amar. Da, ne-am certat şi m-a doborât. Oricum, ne-am achitat în privința asta. Apoi nu am mai ştiut nimic despre el. Asta din momentul în care s-a aliat cu răspopitul aici de față. Am descoperit că aranjaseră o gospodărie comună în acest loc, pe unde trecea ea spre gară. După aceea am stat cu ochii pe ea, pentru că mi-am dat seama că este ceva putred la mijloc. Îi vedeam din când în când, pentru că eram nerăbdător să aflu ce urmăreau. Acum

două zile, Woodley a venit la mine acasă cu această telegramă care demonstra că Ralph Smith este mort. M-a întrebat dacă respect învoiala. I-am spus că nu. M-a întrebat dacă mă voi căsători eu cu fata şi-i voi da lui o parte din avere. I-am spus că aş face-o cu cea mai mare plăcere, dar că ea nu mă vrea. Atunci el mi-a zis: „S-o căsătorim mai întâi şi într-o săptămână-două s-ar putea să vadă lucrurile puţin altfel". I-am spus că nu vreau să apelăm la violenţă. Aşa că a plecat înjurând ca un ticălos spurcat ce este şi jurând că tot o va avea. Urma ca ea să mă părăsească la sfârşitul săptămânii şi îi făcusem rost de o brişcă să o ducă la gară, dar nu eram liniştit, aşa că am urmărit-o pe bicicletă. Totuşi, o luase înainte şi, până să o prind din urmă, ticăloşia s-a produs... Primul lucru l-am aflat când v-am văzut pe dumneavoastră, domnilor, venind înapoi în docarul ei.

Holmes se ridică şi aruncă mucul de ţigară în cămin.

— Am fost orb, Watson, spuse el. Când mi-ai spus în raport că l-ai văzut pe biciclist, după cum credeai tu, aranjându-şi cravata în tufişuri, numai asta şi ar fi trebuit să-mi spună tot. Totuşi, putem să ne felicităm că am rezolvat un caz ciudat şi, în multe privinţe, unic. Văd trei ofiţeri de poliţie ai comitatului pe alee şi mă bucur să constat că micul rândaş a ţinut pasul cu ei; aşa că se prea poate ca nici el şi nici interesatul mire să nu fie vătămaţi în urma aventurii din această dimineaţă. Watson, cred că, în calitate de medic, te poţi ocupa de domnişoara Smith şi să-i spui că, dacă şi-a revenit îndeajuns, am fi bucuroşi s-o escortăm până acasă la mama ei. Dacă nu este încă destul de însănătoşită, atunci este un semnal că ar trebui să telegrafiem unui tânăr electrician din Middlands care ar completa vindecarea. Cât despre dumneavoastră, domnule Carruthers, cred că aţi făcut tot ce aţi putut ca să vă recompensaţi pentru că aţi luat parte la un complot nefast. Aceasta este cartea mea de vizită, domnule, şi, dacă mărturia mea vă va fi de folos în cadrul procesului, voi fi la dispoziţia dumneavoastră.

În vârtejul activităţii noastre continue, deseori mi-a fost greu, după cum poate cititorul a observat, să-mi completez povestirile şi să dau acele detalii finale pe care curioşii le

aşteaptă. Fiecare caz a fost preludiul unui alt caz şi, odată trecută criza, actorii au plecat pentru totdeauna din viețile noastre ocupate. Cu toate acestea, am găsit la sfârşitul manuscrisului un mic bilet legat de acest caz, în care am însemnat că, într-adevăr, domnişoara Violet Smith a moştenit o avere mare şi că acum este soția lui Cyril Morton, partener la celebra firmă de produse electrice din Westminster „Morton şi Kennedy". Williamson şi Woodley au fost amândoi judecați pentru răpire şi agresiune, primul primind şapte ani, iar cel de-al doilea, zece. Cât despre soarta lui Carruthers, nu ştiu nimic, dar sunt sigur că atacul său nu a fost privit de Curte ca fiind grav, din moment ce Woodley avea reputația de a fi un escroc foarte periculos, şi câteva luni cred că au fost îndeajuns pentru a satisface cerințele justiției.

Sfârşit

Şcoala de stareți

Am avut parte de ceva intrări şi ieşiri dramatice pe mica noastră scenă din strada Baker, dar nu-mi amintesc o apariție mai neaşteptată şi mai surprinzătoare decât aceea a lui Thorneycroft Huxtable, doctor în filozofie, colecționar de artă etc. Cartea lui de vizită, care părea prea mică pentru a putea susține toată greutatea distincțiilor sale academice, a sosit cu câteva secunde înaintea lui, pentru ca apoi să intre chiar el – atât de mare, de pompos şi de impunător încât era însăşi personificarea stăpânirii de sine şi a rezistenței. Şi, cu toate acestea, primul lucru pe care l-a făcut după ce uşa s-a închis în spatele lui a fost să se clatine lângă masă, pentru ca apoi să cadă pe podea, aşa încât acel bărbat maiestuos stătea întins, în cele din urmă, inconştient pe blana de urs din fața căminului.

Ne-am ridicat şi, timp de câteva secunde, am privit uimiți, în tăcere, această epavă masivă, dovadă a unei furtuni neaşteptate şi fatale undeva în oceanul vieții. Apoi, Holmes se grăbi să-i aducă o pernă pentru cap, iar eu coniac să-i pun pe buze. Chipul mare şi alb era brăzdat de griji, pungile de sub ochii închişi erau plumburii, gura deschisă atârna dureros la colțuri, iar bărbia rotundă era nerasă. Gulerul şi cămaşa îi erau murdare în urma unei lungi călătorii, iar părul nepieptănat era zburlit pe capul de o formă perfectă.

În fața noastră zăcea un om extrem de răvăşit.

— Ce este, Watson?, întrebă Holmes.

— Epuizare totală... poate doar foame şi oboseală, am spus eu luându-i pulsul, unde firul vieții se scurgea subțire şi încet.

— Un bilet de întoarcere din Mackleton, în nordul Angliei, remarcă Holmes scoțându-l din buzunarul pentru ceas. Încă nu este ora douăsprezece. Cu siguranță a plecat foarte devreme.

Pleoapele încrețite începuseră să tremure, iar acum o pereche de ochi gri ne priveau absenți. O secundă mai târziu, bărbatul se ridică anevoios în picioare, cu fața îmbujorată de ruşine.

— Iertați-mi slăbiciunea, domnule Holmes. Am fost cam epuizat. Vă mulțumesc, dacă aş avea un pahar cu lapte şi un biscuit, cu siguranță m-aş simți mai bine. Domnule Holmes, am venit personal ca să mă asigur că vă veți întoarce cu mine. M-am temut că nicio telegramă nu vă va convinge de absoluta urgență a acestui caz.

— După ce vă reveniți...

— Mă simt destul de bine. Nu-mi dau seama cum de sunt aşa de slăbit. Domnule Holmes, vreau să vă întoarceți cu mine la Mackleton cu următorul tren.

Prietenul meu scutură din cap.

— Colegul meu, doctorul Watson, ți-ar putea spune că în prezent suntem foarte ocupați. Sunt ocupat cu cazul documentelor lui Ferrers, iar crima lui Abergavenny urmează să fie judecată. Doar o problemă extrem de importantă m-ar putea convinge să plec acum din Londra.

— Important?!, exclamă musafirul nostru aruncându-şi mâinile în aer. Nu ați auzit de răpirea unicului fiu al ducelui de Holdernesse?

— Poftim? Fostul ministru?

— Exact. Am încercat să evităm să afle presa, dar s-a scris ceva despre asta aseară în „Globe“. M-am gândit că poate ați auzit şi dumneavoastră.

Holmes întinse brațul său lung şi slab şi apucă volumul cu litera „H“ din enciclopedia sa.

— „Holdernesse, duce, generația a VI-a, cavaler în Ordinul Jartierei, prinț consort“... Jumătate din alfabet! „Baron de

Beverley, conte de Carston"... Vai de mine, ce mai listă! „Locotenent lord de Hallamshire din 1900. Căsătorit în 1888 cu Edith, fiica lui Sir Charles Appledore. Moştenitor şi unic fiu, lord Saltire. Deține aproximativ 250 de acri de pământ. Minereuri în Lancashire şi Wales. Adresa: Carlton House Terrace, conacul Hallamshire, castelul Carston, Bangor, Wales. Lord al Amiralității în 1872; ministru secretar de stat pentru...". Măi, măi, bărbatul ăsta este, cu siguranță, unul dintre cei mai înalți supuşi ai Coroanei!

—Printre cei mai cunoscuți şi poate cel mai bogat. Domnule Holmes, ştiu că sunteți foarte meticulos în problemele profesionale şi că sunteți pregătit să lucrați de dragul de a lucra. Totuşi, vă pot spune că Înălțimea Sa deja a dat de înțeles că un cec de cinci mii de lire va fi înmânat acelei persoane care îi poate spune unde este fiul lui şi o altă mie de lire celui care îi poate spune numele răpitorului sau răpitorilor.

— Este o ofertă demnă de un prinț, aprobă Holmes. Watson, cred că o să-l însoțim pe doctorul Huxtable până în nordul Angliei. Şi acum, doctore Huxtable, după ce terminați de băut laptele, vă rog să-mi spuneți ce s-a întâmplat, cum s-a întâmplat şi, în final, ce are de-a face cu toată treaba asta doctorul Thorneycroft Huxtable de la şcoala de stareți de lângă Mackleton şi de ce vine să-mi ceară umilele mele servicii la trei zile după eveniment – starea bărbii dumneavoastră mi-o demonstrează.

Musafirul nostru şi-a terminat laptele şi biscuiții. Lumina îi reapăruse în ochi şi culoarea în obraji în timp ce se pregătea să explice situația cu energie şi luciditate.

— Domnilor, trebuie să vă informez că Stăreția este o şcoală pregătitoare, al cărei fondator şi director sunt. Poate că vă sunt cunoscut datorită lucrării „Informații suplimentare oferite de Huxtable despre Horațiu". Stăreția este, fără discuție, cea mai bună şi cea mai selectă şcoală pregătitoare din Anglia. Lordul Leverstoke, contele de Blackwater, Sir Cathcart Soames – toți mi-au încredințat fiii lor. Dar am simțit că şcoala a atins apogeul acum trei săptămâni, când ducele de Holdernesse l-a trimis pe secretarul său, domnul James Wilder, ca să-mi comunice că tânărul lord Saltire îmi

va fi încredințat. Nu aveam de unde să ştiu că acesta va fi începutul celui mai zdrobitor ghinion din viața mea. Băiatul a ajuns pe întâi mai, adică la începutul trimestrului de vară. Era un tânăr fermecător şi curând s-a acomodat cu obiceiurile noastre. Sper că nu sunt indiscret, dar ar fi absurd ca în cazul de față să vă spun doar jumătăți de adevăr: băiatul nu era chiar fericit acasă. Nu mai este un secret că mariajul ducelui nu a fost liniştit şi recent s-a terminat cu o despărțire de comun acord, ducesa mutându-se în sudul Franței. Acest lucru se întâmpla cu puțin timp înainte ca băiatul să fi venit la mine şi se ştie că era mult mai ataşat de mamă. Tânărul a fost foarte trist din cauza plecării ei de la conacul Holdernesse şi din acest motiv a dorit ducele să-l trimită la şcoala mea. După două săptămâni, băiatul se simțea la noi ca acasă şi era aparent fericit. Ultima dată a fost văzut în noaptea de treisprezece mai, adică lunea trecută. Camera lui era la etajul al doilea şi se ajungea la ea printr-o altă cameră, mai mare, în care dormeau doi băieți. Aceştia n-au văzut şi n-au auzit nimic, aşa că sigur tânărul Saltire nu a ieşit pe acolo. Fereastra era deschisă şi afară este o iederă solidă care ajunge până pe pământ. Nu am găsit urme de paşi dedesubt, dar în mod sigur era singura ieşire posibilă. Marți dimineață, la ora şapte, s-a descoperit că tânărul lipseşte. Patul arăta că dormise acolo. Se îmbrăcase complet înainte de a-şi pune costumul obişnuit de şcoală: haină neagră, scurtă şi pantaloni gri-închis. Nu existau semne că ar fi intrat cineva în cameră şi, cu siguranță, orice țipăt sau zgomot de luptă s-ar fi auzit, din moment ce Caunter, băiatul mai mare din cealaltă cameră, are un somn foarte uşor. Când s-a descoperit dispariția lordului Saltire, am apelat imediat la întregul personal, băieți, profesori, servitori. Atunci s-a aflat faptul că lordul Saltire nu fusese singur în momentul plecării, lipsea şi Heidegger, profesorul german. Camera lui era tot la etajul al doilea, dar în celălalt capăt al clădirii şi de aceeaşi parte cu camera lordului Saltire. Şi patul lui arăta că dormise acolo, dar se pare că plecase doar parțial îmbrăcat, din moment ce şosetele şi cămaşa zăceau pe jos. Nu există nicio îndoială că fugise pe iederă, pentru că am văzut urmele picioarelor

pe gazon, acolo unde aterizase. Bicicleta lui stătea de obicei într-o mică magazie de lângă peluză, dar şi aceasta lipsea. Era la mine de doi ani şi venise cu cele mai bune referinţe. Era un bărbat tăcut, ursuz, nu era prea popular nici printre profesori, nici printre băieţi. Nici urmă de fugari, şi iată-ne joi dimineaţă la fel de ignoranţi cum eram marţi. Desigur, a avut loc imediat o anchetă la conacul Holdernesse. Era plecat de acasă de câteva zile şi ne-am gândit că, într-un atac brusc de dor de casă, a fugit să-şi vadă tatăl, dar cei de acolo nu auziseră nimic despre el. Ducele este foarte agitat... Cât despre mine, aţi văzut şi dumneavoastră în ce stare de nervozitate m-au adus suspansul şi responsabilitatea. Domnule Holmes, dacă vreodată vă angrenaţi toate puterile, vă rog s-o faceţi acum, pentru că niciodată în viaţa dumneavoastră nu aţi avut vreun caz care să merite asta mai mult decât acum.

Sherlock Holmes ascultase cu cea mai mare atenţie relatarea nefericitului director de şcoală. Sprâncenele lui adunate şi fruntea încreţită demonstrau că nu trebuia să fie îndemnat să-şi focalizeze toată atenţia asupra unei probleme care, pe lângă uriaşele interese implicate, apela în mod direct la pasiunea lui pentru cazurile complexe şi neobişnuite. Imediat îşi scoase agenda şi notă repede câteva idei.

— Aţi fost foarte nechibzuit pentru că nu aţi venit la mine mai devreme, spuse el grav. Aţi întârziat mult începutul acestei investigaţii. De exemplu, este de neconceput ca iedera şi gazonul să nu fi dezvăluit nimic unui expert.

— Nu sunt eu de vină, domnule Holmes. Înălţimea Sa a dorit extrem de mult să evite un scandal public. Se teme foarte mult de aşa ceva.

— Dar a avut loc vreo investigaţie oficială?

— Da, domnule, dar s-a dovedit a fi o dezamăgire totală. Aparent, au obţinut imediat un indiciu, întrucât un băiat şi un bărbat tânăr au fost văzuţi plecând cu primul tren dintr-o gară din apropiere. De-abia aseară am primit veşti că acel cuplu a fost prins în Liverpool şi s-a dovedit că nu aveau nicio legătură cu problema noastră. Apoi, după o noapte de nesomn, disperare şi dezamăgire, am venit direct la dumneavoastră cu primul tren.

— Presupun că investigația locală a fost ceva mai relaxată cât timp au urmărit această pistă falsă...

— Au renunțat de tot.

— Deci, s-au pierdut trei zile. Oricum, cazul a fost abordat deplorabil.

— Aşa cred şi eu şi o recunosc.

— Şi totuşi, ar putea exista o soluție în ultimă instanță care să rezolve problema. M-aş bucura să mă ocup de caz. Ați reuşit să găsiți vreo legătură între băiatul absent şi profesorul german?

— Absolut niciuna.

— Era înscris la orele profesorului?

— Nu, din câte ştiu, nu au schimbat nicio vorbă.

— Asta chiar este ciudat. Băiatul avea bicicletă?

— Nu.

— Lipsea vreo altă bicicletă?

— Nu.

— Sigur?

— Da.

— Ei, doar nu vrei să-mi spui că germanul a plecat în miezul nopții, pe bicicletă, cu băiatul în brațe?

— Desigur că nu.

— Atunci la ce ipoteză v-ați gândit?

— Poate bicicleta a fost luată ca pretext. Poate au ascuns-o undeva şi au plecat pe jos.

— Da, ca pretext, dar cam absurd, nu credeți? Mai erau şi alte biciclete în acea magazie?

— Câteva.

— N-ar fi ascuns DOUĂ dacă ar fi vrut să dea impresia că au plecat cu ele?

— Cred că da.

— Desigur. Teoria asta nu merge, dar incidentul reprezintă un bun început pentru investigație. În fond, o bicicletă nu este uşor de ascuns sau de distrus. Încă o întrebare. A vrut cineva să-l vadă pe băiat în ziua anterioară dispariției?

— Nu.

— A primit vreo scrisoare?

— Da, una.

— De la cine?
— De la tatăl lui.
— Citiți scrisorile băieților?
— Nu.
— De unde știți că era de la tatăl lui?
— Avea blazonul pe plic și adresa era scrisă în stilul specific al ducelui. Și apoi, ducele își aduce aminte că i-a scris.
— Înainte de asta, a mai primit altă scrisoare?
— Da, cu câteva zile înainte.
— A primit vreuna din Franța?
— Nu, niciodată.
— Desigur, vă dați seama unde vreau să ajung. Băiatul ori a fost luat cu forța, ori a plecat de bunăvoie. Dacă a plecat de bunăvoie, avea nevoie de ajutor din afară. Dacă nu a avut musafiri, atunci ajutorul trebuie să fi venit prin scrisori. De aceea am încercat să aflu cine sunt cei care i-au scris.
— Mă tem că nu vă pot ajuta prea mult. Din câte știu eu, singurul care-i scria era tatăl lui.
— Care i-a scris chiar în ziua dispariției lui. Legătura dintre tată și fiu era bună?
— Înălțimea Sa nu e prea prietenos cu nimeni. Este foarte implicat în probleme de interes public și nu-i prea deschis în fața problemelor obișnuite. Dar, în felul lui, era întotdeauna drăguț cu fiul lui.
— Dar copilul era mai atașat de mamă?
— Da.
— A spus-o el?
— Doamne, ferește, nu!
— Atunci de unde puteți ști asta?
— Am purtat câteva discuții confidențiale cu domnul James Wilder, secretarul Înălțimii Sale. Dumnealui mi-a dat aceste informații despre sentimentele lordului Saltire.
— Înțeleg. Apropo, acea ultimă scrisoare a ducelui... A fost găsită în camera băiatului după ce acesta a dispărut?
— Nu, a luat-o cu el. Domnule Holmes, cred că a sosit timpul să plecăm la Euston.
— Voi face comandă pentru o trăsură. Într-un sfert de oră vă stăm la dispoziție. Domnule Huxtable, dacă telegrafiați

acasă, ar fi bine să-i lăsați pe oamenii din vecinătate să înțeleagă că ancheta va continua în Liverpool sau oriunde vreți dumneavoastră, ca să le distragem atenția. Între timp, voi lucra liniştit la dumneavoastră şi poate că urmele nu s-au dus, iar doi câini de vânătoare ca mine şi Watson mai pot adulmeca ceva.

Seara ne-a găsit în atmosfera rece şi înviorătoare a provinciei Peak, unde se afla celebra şcoală a doctorului Huxtable. Se întunecase deja când am ajuns noi. Pe masa din hol se afla o carte de vizită. Valetul îi şopti ceva la ureche stăpânului său, care se întoarse spre noi extrem de agitat.

— Ducele este aici, spuse el. Ducele şi domnul Wilder sunt în birou. Veniți, domnilor, să vă prezint.

Desigur, ştiam din fotografii cum arată celebrul om de stat, dar omul în sine era foarte diferit de reprezentările sale. Era un bărbat înalt şi impunător, îmbrăcat cu scrupulozitate, cu un chip tras, slab şi un grotesc nas lung, curbat. Tenul avea o paloare cadaverică, fiind şi mai înspăimântător în contrast cu barba, de un roşu-puternic, care îi cădea în jos pe jiletca albă, cu lanțul de la ceas strălucind prin deschizătură. Acesta era omul de stat care ne privea încremenit din fața căminului din biroul doctorului Huxtable.

Lângă el era un bărbat foarte tânăr, cu ochi de un albastru-deschis şi trăsături mobile. El a fost cel care a deschis discuția pe un ton incisiv.

— Doctore Huxtable, am sunat azi-dimineață, dar prea târziu ca să împiedic vizita dumneavoastră la Londra. Am aflat că obiectul vizitei dumneavoastră era să-l invitați pe domnul Sherlock Holmes să preia anchetarea cazului. Doctore Huxtable, Înălțimea Sa este surprins că ați întreprins o asemenea acțiune fără să-l fi consultat.

— Când am aflat că poliția nu a reuşit...

— Înălțimea Sa nu crede, sub nicio formă, nu crede că poliția a dat greş.

— Dar, cu siguranță, domnule Wilder...

— Doctore Huxtable, ştiți foarte bine că Înălțimea Sa doreşte foarte mult să evite un scandal public. Preferă să se confeseze la cât mai puțini oameni.

— Problema poate fi uşor rezolvată, mormăi încruntat doctorul. Domnul Sherlock Holmes se poate întoarce la Londra cu trenul de dimineață.

— Prea puțin posibil, doctore, prea puțin posibil, spuse Holmes cu o voce extrem de blândă. Aerul acesta din nord este atât de plăcut şi de revigorant încât mi-am propus să petrec câteva zile pe terenurile acestea mlăştinoase şi să-mi ocup mintea cum voi putea. Dacă mă voi adăposti la dumneavoastră sau la hanul satului, este, desigur, la latitudinea dumneavoastră.

Se vedea clar că nefericitul doctor era indecis, dar fu salvat de vocea gravă şi pătrunzătoare a ducelui cu barbă roşie, voce care răsună ca un gong.

— Doctore Huxtable, sunt de acord cu domnul Wilder că ar fi trebuit să mă consultați. Dar, din moment ce domnul Holmes ştie deja toate detaliile, ar fi absurd să nu ne folosim de serviciile sale. Nici gând să mergeți la han, domnule Holmes. Aş fi încântat dacă ați veni să locuiți cu mine la conacul Holdernesse.

— Mulțumesc Înălțimii Sale, dar pentru scopul investigației mele cred că ar fi mai bine dacă aş rămâne pe scena misterului.

— Cum doriți, domnule Holmes. Desigur, orice informație considerați că vă putem oferi, eu şi domnul Wilder vă stăm la dispoziție.

— Probabil va fi nevoie să vin să vă văd la conac, spuse Holmes. Aş vrea să vă întreb totuşi acum, domnule, dacă v-ați format vreo părere în legătură cu misterioasa dispariție a fiului dumneavoastră.

— Nu, domnule, nu mi-am format nicio părere.

— Scuzați-mă dacă apelez la lucruri dureroase pentru dumneavoastră, dar nu am de ales. Credeți că ducesa are vreun amestec în toată afacerea aceasta?

Celebrul ministru ezită vizibil.

— Nu cred, vorbi el într-un final.

— Altă ipoteză care s-ar impune ar fi că băiatul a fost răpit pentru o recompensă. Nu vi s-a cerut până acum?

— Nu, domnule.

— Încă o întrebare, Înălțimea Voastră. Am înțeles că i-ați scris fiului dumneavoastră în ziua incidentului.

— Nu, i-am scris cu o zi înainte.

— Exact. Dar a primit scrisoarea în acea zi.

— Aşa este.

— Era ceva în scrisoare care l-ar fi putut nedumeri sau l-ar fi putut determina să facă acest pas?

— Nu, domnule, desigur că nu.

— Ați trimis chiar dumneavoastră scrisoarea?

Răspunsul nobilului fu întrerupt de secretarul său, care izbucni înflăcărat.

— Înălțimea Sa nu obişnuieşte să trimită personal scrisorile, spuse el. Această scrisoare era pusă împreună cu altele pe masa din birou şi eu cu mâna mea le-am pus în geanta poştaşului.

— Sunteți sigur că şi aceasta era printre scrisori?

— Da, am văzut-o.

— Câte scrisori a scris Înălțimea Voastră în acea zi?

— Douăzeci sau treizeci. Am o corespondență foarte vastă. Dar în ce măsură poate fi irelevant?

— Nu în totalitate, răspunse Holmes.

— Cât despre mine, continuă ducele, i-am sfătuit pe polițişti să-şi îndrepte atenția către sudul Franței. Am spus deja că nu cred că ducesa ar încuraja o acțiune atât de monstruoasă, dar tânărul avea nişte păreri complet greşite şi se poate să fi fugit la ea, ajutat şi încurajat de acest german. Acum, domnule Huxtable, cred că mă voi întoarce la conac.

Mi-am dat seama că mai erau şi alte întrebări pe care Holmes ar fi vrut să i le adreseze, dar maniera tăioasă a nobilului arăta că interviul luase sfârşit. Era evident că, pentru firea lui profund aristocratică, această discuție despre probleme intime de familie cu un străin era absolut respingătoare şi că se temea că fiecare nouă întrebare va pune în lumină cele mai adânci secrete din viața sa de duce.

După ce nobilul şi secretarul său plecară, prietenul meu se repezi, cu obişnuita-i nerăbdare, să pornească ancheta.

Camera băiatului fu atent examinată, dar nu dezvălui nimic, în afară de absoluta convingere că numai pe fereastră

ar fi putut fugi. Nici camera şi nici efectele personale ale profesorului german nu au dezvăluit alte indicii. În cazul lui, plecase pe şirul de iederă şi, la lumina lanternei, am văzut urmele călcâielor lui pe gazon, acolo unde căzuse. Acea urmă din iarba tunsă scurt era singura dovadă materială care rămăsese în urma acestei inexplicabile dispariţii nocturne.

Sherlock Holmes părăsi singur casa şi se întoarse după ora unsprezece. Obţinuse o hartă mare a împrejurimilor şi o adusese în camera mea. O puse pe pat şi, după ce fixă lampa deasupra ei, începu să fumeze şi să-mi arate punctele de interes cu muştiucul pipei fumegânde.

— Cazul acesta mi-a intrat pe sub piele, Watson, spuse el. Sigur că sunt câteva puncte de interes în abordarea problemei. În această primă fază vreau să-ţi dai seama de caracteristicile geografice ale zonei, care s-ar putea să aibă mare importanţă în ancheta noastră. Priveşte harta aceasta. Pătratul negru reprezintă şcoala de stareţi. O s-o însemnez cu un ac. Acum, linia aceasta este strada principală. Vezi că merge de la est la vest, pe lângă şcoală şi, de asemenea, vezi că nu există drumuri laterale pe o porţiune de o milă în ambele sensuri. Dacă cei doi au mers pe stradă, au mers pe ACEASTĂ stradă.

— Exact.

— Datorită unei ocazii fericite şi neobişnuite, putem, într-o oarecare măsură, să verificăm ce s-a întâmplat pe această stradă în timpul acelei nopţi. În punctul acesta, unde ţin eu pipa acum, a fost de gardă un ofiţer de poliţie, de la douăsprezece la şase. După cum îţi dai seama, este prima răscruce pe partea de est. Poliţistul declară că nu a lipsit din post nicio secundă şi este absolut sigur că niciun băiat sau bărbat nu ar fi putut trece neobservat. Am vorbit cu el chiar în seara asta şi mi se pare o persoană de încredere. Aşa că se blochează partea asta de drum. Acum trebuie să ne ocupăm de cealaltă parte. Aici este un han, „Taurul Roşu“. Proprietăreasa era bolnavă. Trimisese la Mackleton după un medic, dar acesta nu a putut veni până dimineaţă pentru că fusese la un alt caz. Oamenii de la han au fost toată noaptea de gardă, aşteptând venirea sa şi se pare că, pe rând, au supravegheat toată noaptea drumul. Au declarat că nu a trecut nimeni. Dacă mărturia lor este

valabilă, suntem destul de norocoşi să blocăm şi partea de vest şi să afirmăm că fugarii NU au folosit deloc strada.

— Dar bicicleta?, am obiectat eu.

— Exact. Ajungem în curând şi la bicicletă. Ca să continuăm şirul de idei, dacă oamenii aceştia nu au mers pe stradă, au traversat provincia prin nord sau prin sud. Asta este sigur. Să comparăm ipotezele. După cum îți dai seama, la sudul casei este o regiune mare de teren arabil, împărțit în câmpuri mici, despărțite de aliniamente din piatră. Aici, recunosc, este imposibil de mers cu bicicleta. Putem renunța la idee. Să ne întoarcem în partea de nord a provinciei. Aici este o pădure numită „Dumbrava părăsită“, iar pe partea mai îndepărtată este un mare teren mlăştinos, Lower Gill Moore, care se întinde pe zece mile şi urcă gradual, în pantă. Aici, într-o parte a sălbăticiei, se află conacul Holdernesse, la o distanță de zece mile pe stradă, dar la doar şase prin terenul mlăştinos. Este o stranie câmpie părăsită. Câțiva fermieri au gospodării mici, unde cresc vaci şi oi. În afară de aceştia, singurii locuitori până la şoseaua din Chesterfield sunt fluierarul şi ploierul mare. Acolo este o biserică, vreo câteva colibe şi un han. După regiunea asta, dealurile sunt abrupte. Sunt sigur că aici, la nord, trebuie să căutăm.

— Şi bicicleta?, am insistat eu.

— Ei, ei!, spuse Holmes nerăbdător. Un biciclist bun nu are nevoie neapărat de un drum drept. Mlaştina este străbătută de cărări şi era lună plină. Ah! Cine-i acolo?

Se auzea un ciocănit nervos la uşă şi, în secunda imediat următoare, doctorul Huxtable era în cameră. Ținea în mână o şapcă de *cricket* albastră cu o tresă albă în mijloc.

— În sfârşit, avem un indiciu!, strigă el. Slavă Domnului! Suntem pe urmele sărmanului băiat! Este şapca lui.

— Unde a fost găsită?

— În caravana țiganilor care îşi întinseseră corturile în terenurile mlăştinoase. Au plecat marți. Polițiştii i-au găsit astăzi şi le-au verificat caravana. Au găsit asta.

— Cum explică existența ei?

— Au ezitat, au mințit spunând că au găsit-o marți dimineață la mlaştină. Ştiu ei unde este, nenorociții!, slavă

Domnului, sunt închişi. Şi, de frica legii ori de dragul banilor pe care îi poate oferi ducele, vor spune tot ce ştiu.

— Până aici este bine, făcu Holmes după plecarea doctorului. Cel puțin susține teoria noastră cum că pe partea cu Lower Gill Moore putem spera să găsim ceva. Poliția chiar nu a făcut nimic la nivel local, în afară de arestarea țiganilor. Priveşte aici, Watson! Este un curs de apă prin mijlocul terenului. Este marcat aici, pe hartă. In unele părți se lățeşte şi formează mlaştini. Asta mai ales în regiunea dintre conacul Holdernesse şi şcoală. Pe vremea asta uscată este inutil să cauți urme în altă parte; dar în ACEST punct putem spera să mai găsim ceva dovezi. Te voi trezi mâine-dimineață devreme şi împreună vom încerca să elucidăm misterul.

Tocmai se crăpase de zi, când m-am trezit cu silueta lungă şi subțire a lui Holmes lângă mine. Era complet îmbrăcat şi, aparent, fusese plecat.

— Am cercetat peluza şi magazia cu biciclete, îmi spuse el. De asemenea, am hoinărit prin „Dumbrava părăsită". Hai, Watson, este cacao pregătită în cealaltă cameră. O să te rog să te grăbeşti, pentru că ne aşteaptă o zi lungă.

Ochii îi luceau şi obrajii erau roşii de bucurie, întocmai ca un maistru care-şi vede lucrarea pregătită înaintea ochilor. Acest Holmes activ şi sprinten era foarte diferit de visătorul introspectiv şi palid din strada Baker.

Am privit în sus la silueta suplă, vie, plină de energie şi am simțit că, într-adevăr, ne aştepta o zi istovitoare. Şi cu toate acestea, debută cu o mare dezamăgire. Plini de speranță, am mers pe terenul roşu-cafeniu, mirosind a turbă, străbătut de o mie de cărări făcute de oi, până când am ajuns la o porțiune îngustă, de un verde-deschis, care marca mlaştina dintre noi şi Holdernesse.

Desigur, dacă tânărul s-ar fi dus spre casă, ar fi trebuit să treacă pe aici şi nu ar fi putut-o face fără să lase urme. Dar nu era nici urmă de el sau de german. Cu chipul întunecat, prietenul meu se plimba pe margine, observând atent fiecare pată de noroi de pe suprafața plină de muşchi. Urme de oi erau din plin şi într-un loc, câteva mile mai jos, erau urme de vaci. Nimic mai mult.

— Proba numărul unu, spuse Holmes privind posomorât peste întinderea vastă a mlaştinii. Mai este o mlaştină acolo jos şi o limbă de pământ între ele. Hei, ia te uită! Ce avem noi aici?

Nimerisem peste o porțiune de drum mică şi neagră. În centru, bine înscrisă pe solul îmbibat cu apă, era o urmă de bicicletă.

— Ura!, am strigat eu. Am găsit!

Dar Holmes îşi clătină capul, chipul său fiind mai degrabă nedumerit şi în expectativă decât bucuros.

— Cu siguranță e de la o bicicletă, dar nu de la ACEA bicicletă, spuse el. Cunosc patruzeci şi două de urme diferite de cauciucuri. Aceasta, după cum îți dai seama, este de la „Dunlop", cu un petic pe învelişul exterior. Cauciucurile de la bicicleta lui Heidegger erau „Palmer's", care lasă dungi longitudinale. Aveling, profesorul de matematică, era absolut sigur de acest detaliu. Aşadar, nu este urma lui Heidegger.

— Atunci e a băiatului?

— Se poate, dacă dovedim că avea o bicicletă, dar nu avem indicii pentru asta. Urma aceasta, după cum îți dai seama, a fost lăsată de cineva care mergea din direcția şcolii.

— Sau spre ea?

— Nu, nu, dragul meu Watson. Urma mai adâncă este desigur lăsată de roata din spate, pe care se lasă toată greutatea. Vezi, sunt mai multe locuri pe unde a trecut şi a şters urma mai superficială de la roata din față. Nu am nicio îndoială că se îndepărta de şcoală. O fi având, n-o fi având legătură cu ancheta noastră, vom urmări semnele în sens invers, înainte de orice altceva.

Asta am şi făcut, dar la câteva sute de metri distanță, când am ieşit din mlaştină, am pierdut urmele. Urmând poteca în sens invers, am găsit un alt loc, de-a lungul căruia susura un izvor. Aici se vedeau iar urmele lăsate de bicicletă, deşi aproape şterse de copitele vacilor. După acest loc nu mai erau urme, dar poteca ducea chiar la „Dumbrava părăsită", pădurricea din spatele şcolii. Din această pădure trebuie să fi început ciclul. Holmes se aşează pe un bolovan şi îşi sprijini bărbia în palme. Până s-a ridicat el, eu am fumat două țigări.

— Bine, spuse el în final. Desigur, este posibil ca un bărbat viclean să încerce să schimbe cauciucurile de la bicicletă pentru a lăsa urme necunoscute. Aş fi mândru să am de-a face cu un tâlhar care s-a gândit la aşa ceva. Vom lăsa aspectul acesta nelămurit şi ne vom întoarce de îndată la mlaştina noastră, pentru că am lăsat o foarte mare parte neexploratã.

Am continuat ancheta sistematică a porțiunii de teren îmbibate cu apă şi, curând, perseverența noastră avea să fie extrem de bine răsplătită. De-a lungul părții joase a mlaştinii se afla o potecă noroioasă. Pe când se apropia de ea, Holmes scoase un strigăt de bucurie. Prin centrul potecii erau nişte urme care semănau cu un snop de fire de la telegraf. Era cauciucul „Palmer's".

— Mai mult ca sigur, acesta este Herr Heidegger!, strigă expansiv Holmes. Judecata mea se pare că a fost bună, chiar foarte bună, Watson.

— Te felicit!

— Dar încă mai avem mult. Te rog, ai grijă cum calci pe potecă. Acum, să urmărim pista. Mă tem că nu ne va duce prea departe.

Şi totuşi, pe măsură ce avansam, am descoperit că terenul se intersecta cu porțiuni ceva mai moi de pământ şi, deşi pierdeam frecvent din vedere pista, reuşeam întotdeauna s-o redescoperim.

— Observi că acum, mai mult ca sigur, biciclistul grăbeşte rulajul, vorbi Holmes. Nu este nicio urmă de îndoială. Priveşte acele urme unde se văd clar ambele cauciucuri. Prima este la fel de adâncă precum a doua. Asta nu poate să însemne decât că ciclistul se sprijină cu toată greutatea pe ghidon, întocmai ca un om care sprintează. În numele lui Iov! Aici a căzut.

Pe parcursul a câțiva metri, urmele erau mânjite de pete înguste, neregulate. Apoi se vedeau nişte urme de tălpi, iar cauciucul reapăru.

— A alunecat într-o parte, am sugerat eu.

Holmes ridică o cracă ruptă, de grozamă înflorită. Spre disperarea mea, am văzut că florile galbene erau toate pătate cu ceva roşu-închis. De asemenea, pe potecă şi prin tufişuri se vedeau pete închise de sânge închegat.

— Nu-i bine!, spuse Holmes. Nu-i bine!, stai deoparte, Watson! Niciun pas inutil! Ce înțeleg eu din asta? A căzut rănit, s-a ridicat, a urcat din nou pe bicicletă, a mers în continuare. Dar nu este nicio altă urmă. De partea asta a potecii, vaci. Doar nu a fost rănit de un taur? Imposibil! Dar nu văd urme că ar mai fi fost şi altcineva. Trebuie să continuăm, Watson. Cu petele astea şi cu pista bicicletei, acum sigur nu ne poate scăpa.

Căutarea noastră nu a durat mult. Urmele de la cauciucuri începuseră să se curbeze fantastic de mult pe cărarea udă şi strălucitoare. Deodată, uitându-mă în față, privirea îmi fu captată de lucirile metalice venite din mijlocul tufişurilor dese de grozamă. De acolo am scos o bicicletă cu cauciucuri „Palmer's", cu o pedală îndoită şi având toată partea frontală împroşcată şi oribil pătată cu sânge. De cealaltă parte a tufişurilor se vedea un pantof. Am fugit până acolo şi l-am găsit zăcând pe jos pe nefericitul biciclist. Era un bărbat înalt, cu barbă şi ochelari, o lentilă fiind spartă. Cauza morții fusese o lovitură teribilă în cap, care-i zdrobise o parte din craniu. Faptul că a fost în stare să continue cu o asemenea rană spune multe despre vitalitatea şi curajul bărbatului. Purta pantofi, dar nu şi şosete, iar haina desfăcută dezvăluia o cămaşă de noapte dedesubt. Fără nicio îndoială, era profesorul german. Holmes întoarse reverențios cadavrul şi îl examină cu mare atenție, apoi se adânci în gânduri pentru mult timp şi, uitându-mă la fruntea-i încruntată, mi-am dat seama că, după părerea lui, descoperirea aceasta întunecată nu ne ajutase prea mult în ancheta noastră.

— E greu de ştiut ce o să facem, Watson, spuse el în final. După părerea mea, ar trebui să ne continuăm ancheta, pentru că şi-aşa am pierdut mult timp şi nu ne putem permite să mai pierdem încă o oră. Pe de altă parte, trebuie să informăm poliția despre descoperirea noastră şi să ne asigurăm că cineva va avea grijă de corpul neînsuflețit al sărmanului om.

— Aş putea duce un bilet.

— Dar am nevoie de compania şi ajutorul tău. Aşteaptă puțin! Acolo este un bărbat care extrage turbă. Adu-l aici şi el îi va ghida pe polițişti.

Am adus țăranul şi Holmes l-a trimis pe bărbatul înspăimântat cu un bilet la doctorul Huxtable.

— Acum, Watson, spuse el, în dimineața asta am găsit două indicii. Primul este bicicleta cu cauciucul „Palmer's" şi am văzut la ce m-a condus asta. Celălalt indiciu este bicicleta cu cauciucurile peticite „Dunlop". Înainte să începem să anchetăm asta, hai să încercăm să sintetizăm ceea ce ŞTIM ca să putem profita de asta şi să separăm ce este cert de ce este incert. În primul rând, aş vrea să specific că băiatul a plecat din proprie voință. A coborât pe geam şi a plecat, singur sau cu altcineva. Asta este sigur.

Am consimțit.

— Ei, acum să ne întoarcem la nefericitul profesor german. Băiatul era complet îmbrăcat când a ieşit. Prin urmare, ştia ce face. Dar germanul a plecat fără şosete. Cu siguranță, el a plecat în grabă.

— Fără îndoială.

— De ce a plecat? Pentru că, de la fereastra dormitorului său, l-a văzut pe băiat fugind. A vrut să-l prindă din urmă şi să-l aducă înapoi. A luat bicicleta, l-a urmărit pe tânăr şi, făcând acest lucru, şi-a găsit sfârşitul.

— Aşa s-ar părea.

— Acum am ajuns la punctul forte al argumentului meu. În mod normal, pentru a urmări un băiețel, ai fugi după el. Ai şti că-l poți prinde din urmă. Dar germanul nu a făcut aşa. S-a dus la bicicletă. Mi s-a spus că era un ciclist excelent. N-ar fi acționat aşa dacă nu ar fi văzut că băiatul avea mijloace rapide de evadare.

— Cealaltă bicicletă.

— Să continuăm reconstituirea. Moare la o distanță de opt kilometri de şcoală... Nu de glonț – țin să specific că un glonț l-ar fi putut trage şi un copil –, ci în urma unei lovituri bestiale executate de un braț foarte puternic. Aşadar, băiatul AVEA un tovarăş în fuga lui. Şi evadarea a fost rapidă, din moment ce unui ciclist expert i-au trebuit opt kilometri ca să-l prindă din urmă. Şi totuşi, noi cercetăm terenul din jurul scenei unei tragedii. Ce găsim? Câteva urme de vite, nimic mai mult. M-am plimbat de jur împrejur şi nu mai este nicio

potecă pe o rază de o sută de metri. Un alt ciclist poate că nu are nicio legătură cu crima în sine. Şi nici nu erau urme de picioare de om.

— Holmes, am strigat, este imposibil!

— Admirabil!, exclamă. O remarcă foarte bună, ce aruncă lumină asupra cazului. Într-adevăr, ESTE imposibil, aşadar, am greşit în legătură cu ceva. Şi totuşi, ai văzut şi tu cu ochii tăi. Ai vreo sugestie? Unde am greşit?

— Oare n-ar fi putut să-şi fractureze craniul în urma unei căzături?

— Într-o mlaştină, Watson?

— Inteligența mea a ajuns la sfârşit.

— Hai, hai, am rezolvat noi probleme mai dificile. Cel puțin, avem material din plin, doar să-l putem folosi. Aşadar, din moment ce am terminat cu cauciucurile „Palmer's", să vedem ce ne pot oferi cauciucurile „Dunlop" peticite.

Am găsit pista şi am urmărit-o un timp; dar curând mlaştina dădea într-o curbă mărginită de tufişuri şi am lăsat în spate cursul apei. Urmele nu ne mai puteau ajuta. De la locul în care am văzut ultimele urme ale cauciucurilor „Dunlop" se putea foarte bine ajunge la conacul Holdernesse, ale cărui turnuri impunătoare se vedeau la câțiva kilometri în stânga sau la satul mic şi cenuşiu care se întindea în fața noastră şi care marca poziția şoselei Chesterfield. Pe măsură ce ne îndreptam către hanul respingător şi sărăcăcios, cu sigla unui cocoş de luptă deasupra uşii, Holmes răcni dintr-odată groaznic şi se prinse de umărul meu ca să nu cadă. Avusese un atac din acela violent care afectează glezna şi te lasă neajutorat. A şchiopătat groaznic până la uşă, unde un bărbat brunet, bondoc, în vârstă, fuma o pipă neagră de lut.

— Bună ziua, domnule Reuben Hayes!, salută Holmes.

— Cine sunteți şi cum de mi-ați aflat numele pe loc?, întrebă țăranul privindu-l suspicios cu ochii-i vicleni.

— Păi scrie pe tăblia de deasupra capului dumitale. E uşor de recunoscut cine e stăpânul. Presupun că nu aveți vreo trăsură în grajduri?

— Nu, nu am.

— De-abia mă pot sprijini în picior.

— Nu vă sprijiniți.

— Dar nu pot merge.

— Atunci țopăiți.

Domnul Reuben Hayes era departe de a fi binevoitor, dar Holmes l-a suportat cu o bunăvoință admirabilă.

— Omule, ascultă aici, spuse el. Este o situație neplăcută pentru mine. Nu mă interesează cum plec.

— Nici pe mine, răspunse ursuzul proprietar.

— Este foarte important. Ți-aş oferi un *sovereign*[1] dacă m-ai lăsa să folosesc o bicicletă.

Proprietarul ciuli urechile.

— Unde vrei să mergi?

— La conacul Holdernesse.

— Amici de-ai ducelui, cred?, întrebă proprietarul analizând cu priviri ironice hainele noastre pătate de noroi.

Holmes râse din toată inima.

— Oricum, se va bucura să ne vadă.

— De ce?

— Pentru că îi aducem veşti despre fiul rătăcit.

Proprietarul tresări vizibil.

— Ce, îi sunteți pe urme?

— A fost văzut în Liverpool. Îl prind imediat.

Din nou, expresia de pe chipul său greoi şi nebărbierit se schimbă. Dintr-odată deveni amabil.

— Am mai multe motive decât alții să nu-i doresc cele bune ducelui, spuse el, pentru că odată i-am fost vizitiu-şef şi m-a tratat foarte urât. M-a concediat fără remuşcări doar în baza spuselor unui negustor mincinos, de grâne şi nutreț. Dar mă bucur să aud că tânărul a fost găsit la Liverpool şi o să vă ajut să duceți vestea la conac.

— Mulțumesc, îi zise Holmes. Mai întâi vom mânca. După aceea poți aduce bicicleta.

— Nu am bicicletă.

Holmes ridică un *sovereign*.

— Îți spun că n-am. O să-ți dau doi cai până la conac.

— Bine, bine, aprobă Holmes, mai vorbim când primim ceva de mâncare.

---

[1] Monedă de aur englezească de douăzeci de şilingi.

Când am rămas singuri în bucătăria pavată cu dale de piatră, glezna sucită a lui Holmes îşi reveni uimitor de repede. Era aproape seară şi nu mâncaserăm nimic de dimineață, aşa că am zăbovit un timp asupra mesei. Holmes se pierduse în gânduri şi, de mai multe ori, se plimbă până la fereastră şi se uită îndelung afară. Fereastra dădea spre o curte părăsită. În colțul opus era un atelier de fierărie unde lucra un flăcău soios. De cealaltă parte erau grajdurile. După o astfel de plimbare, Holmes se aşeză din nou, dar deodată sări de pe scaun şi exclamă:

— Pentru numele lui Dumnezeu, Watson, cred că am găsit!, țipă el. Da, da, aşa trebuie să fie. Watson, ți-amintești să fi văzut urme de vaci azi?

— Da, mai multe.

— Unde?

— Păi peste tot. Erau la mlaştină, pe urmă pe potecă şi, din nou, lângă locul unde a murit sărmanul Heidegger.

— Exact. Acum, Watson, câte vaci ai văzut?

— Nu-mi amintesc să fi văzut vreuna.

— Ciudat, Watson, să vedem urme peste tot, dar nicio vacă în toată regiunea; foarte straniu, Watson, nu?

— Da, e ciudat.

— Hai, Watson, fă un efort; încearcă să-ți aduci aminte! Poți să-ți imaginezi cum arătau urmele de pe potecă?

— Da.

— Îți aminteşti forma lor, Watson?

Aranjă câteva firimituri de pâine.

— Şi uneori aşa? Iar alte ori aşa? Îți aduci aminte?

Mai puse câteva firimituri de pâine pe masă.

— Nu, răspunsei.

— Dar eu da. Sunt absolut sigur. Oricum, vom merge acolo liniştiți şi vom verifica. Cât am putut fi de orb, să nu realizez ce înseamnă!

— Şi ce înseamnă?

— Doar că este o vacă remarcabilă care merge la trap, galop mic şi galop. Pentru numele lui George, Watson, nu oricine s-ar fi gândit la aşa ceva! Drumul e liber, în afară de băiatul de la fierărie. Hai să ieşim, să vedem ce putem găsi.

În grajdul dărăpănat erau doi cai zbârliți, neîngrijiți. Holmes ridică unul dintre picioarele din spate ale unui cal şi râse puternic.

— Potcoave vechi, dar recent tălpuite... potcoave vechi, dar cuie noi. Cazul acesta ar trebui să fie clasic. Să mergem la fierărie.

Băiatul îşi continua lucrul fără să ne bage în seamă. L-am văzut pe Holmes căutând cu privirea printre resturile de fier şi lemn împrăştiate pe podea. Deodată am auzit paşi în urma noastră şi, când ne-am întors, l-am văzut pe proprietar cu sprâncenele-i groase încruntate peste ochii sălbatici şi trăsăturile întunecate, convulsionate de furie. Avea în mână un baston scurt cu vârf de metal şi avansa spre noi atât de amenințător încât m-am simțit bine atingând revolverul din buzunar.

— Spioni nenorociți!, strigă bărbatul. Ce căutați aici?

— Vai, domnule Hayes, îl atacă Holmes calm, s-ar putea spune că vă este frică să nu aflăm cine ştie ce.

Bărbatul depuse un efort puternic să se abțină şi buzele-i crispate se relaxară într-un zâmbet fals, mult mai amenințător decât încruntarea anterioară.

— Sunteți bine-veniți să căutați în fierăria mea tot ce doriți, bodogăni el. Dar, domnule, ascultă la mine, nu-mi plac oamenii care scotocesc prin lucrurile mele fără acordul meu, aşa că, cu cât vă achitați mai repede nota de plată şi plecați, cu atât voi fi mai fericit.

— În regulă, domnule Hayes... Nu am vrut să vă facem niciun rău, spuse Holmes. Ne-am uitat puțin la caii dumneavoastră, dar, până la urmă, cred că voi merge pe jos. Cred că nu este departe.

— Nu sunt mai mult de trei kilometri până la porțile conacului. E strada din stânga.

Ne-a urmărit supărat până când am plecat. Nu am mers prea mult, pentru că Holmes s-a oprit în momentul în care am trecut de curbă şi eram feriți de privirile proprietarului.

— Acolo la han era cald, cum spun copiii, începu el. Pe măsură ce ne îndepărtăm, este din ce în ce mai rece. Nu, nu, nu putem pleca!

— Sunt convins, continuai eu, că acest Reuben Hayes ştie totul. Un răufăcător mai evident nici că am văzut.

— Ah! Aşa ți s-a părut, nu? Sunt caii, este fierăria... Da, acest „Cocoş de luptă" este un local foarte interesant. Cred că o să ne mai uităm pe acolo, dar fără să fim supărători.

Înaintea noastră se vedea un deal abrupt, presărat cu bolovani de calcar. Ieşiserăm de pe stradă şi urcam dealul privind spre conacul Holdernesse, când am văzut un biciclist trecând în grabă.

— Jos, Watson!, strigă Holmes apăsându-mă pe umăr.

De-abia ne feriserăm, că biciclistul a şi trecut pe lângă noi. Printre norii de praf am zărit un chip palid, agitat... Un chip pe care fiecare trăsătură trăda teamă: gura deschisă, ochii privind înnebuniți în față. Parcă era o caricatură bizară a spilcuitului James Wilder pe care-l cunoscuserăm cu o seară înainte.

— Secretarul ducelui!, strigă Holmes. Hai, Watson, să vedem ce face.

Ne-am cățărat pe bolovani câteva secunde până am ajuns într-un punct de unde puteam vedea uşa hanului. Bicicleta lui Wilder era sprijinită de un zid, lângă uşă. Nimeni nu mişca pe lângă casă şi nici nu puteam vedea nimic pe la ferestre. Uşor, pe măsură ce soarele se ascundea în spatele conacului Holdernesse, se lăsă amurgul. Apoi, prin întuneric, am văzut cele două lumini laterale ale docarului în grădina grajdului şi, la scurt timp după aceea, am auzit zgomot de copite, pe măsură ce ieşeau în stradă şi se îndreptau cu paşi repezi spre Chesterfield.

— Ce zici de asta, Watson?, şopti Holmes.

— Seamănă cu o fugă.

— Un bărbat singur într-un docar, din câte îmi dau seama. Cu siguranță că nu era domnul James Wilder, pentru că el este la uşă.

În întuneric se ivise un pătrat roşiatic de lumină. În centru era silueta neagră a secretarului, cu capul înclinat în față, privind în întuneric. Era evident că aştepta venirea cuiva. Apoi, într-un final, se auziră paşi pe stradă, pentru o secundă se văzu în lumină o a doua siluetă, uşa se închise şi totul

redeveni negru. Cinci minute mai târziu, o lampă se aprinse într-o cameră de la primul etaj.

— Se pare că este un obicei ciudat care se practică la „Cocoşul de luptă", mormăi Holmes.

— Barul este de cealaltă parte.

— Chiar aşa. Aceştia sunt aşa-numiţii musafiri privaţi. Acum, ce Dumnezeu caută domnul James Wilder la ora aceasta în spelunca aceea şi cine este tovarăşul său care vine să-l întâlnească aici? Hai, Watson, chiar trebuie să riscăm puţin şi să anchetăm mai de aproape.

Împreună ne-am furişat pe drum şi ne-am strecurat până la uşa hanului.

Bicicleta era încă sprijinită de perete.

Holmes aprinse un chibrit şi-l ţinu în dreptul roţii din spate, iar eu l-am auzit chicotind când descoperi un cauciuc „Dunlop" peticit. Deasupra noastră era fereastra luminată.

— Trebuie să trag cu ochiul pe aici, Watson. Dacă te apleci şi te sprijini de perete, cred că mă descurc.

In secunda următoare, picioarele lui erau pe umerii mei. Dar de-abia se căţără, că şi coborî.

— Hai, amice, spuse el, am avut o zi de lucru destul de lungă. Cred că am strâns cam toate informaţiile posibile. Avem mult de mers până la şcoală şi, cu cât plecăm mai repede, cu atât mai bine.

De-abia dacă a deschis gura în timpul întoarcerii prin mlaştină şi nu a vrut să intre în şcoală când am ajuns acolo, ci s-a dus la gara Mackleton de unde putea trimite nişte telegrame. Noaptea târziu l-am auzit consolându-l pe doctorul Huxtable, consternat de tragedia morţii profesorului şi, mai târziu, intră în camera mea mai vioi şi mai plin de viaţă decât azi-dimineaţă când plecaserăm.

— Totul merge bine, prietene, spuse el. Îţi promit că până mâine-seară vom avea soluţia misterului.

La ora unsprezece, a doua zi dimineaţă, eu şi amicul meu ne plimbam pe celebra stradă mărginită cu tisă, de la conacul Holdernesse. Am trecut de minunata uşă în stil elisabetan şi am intrat în biroul Înălţimii Sale. Acolo l-am găsit pe domnul James Wilder, reţinut şi curtenitor, dar cu unele urme ale

terorii de noaptea trecută încă zăcând în ochii săi ascunşi şi în trăsăturile-i spasmodice.

—Ați venit la Înălțimea Sa? Îmi pare rău, de fapt, ducele nu se simte deloc bine. A fost foarte supărat de tragica veste. Ieri după-amiază am primit o telegramă de la doctorul Huxtable, în care ne-a spus despre descoperirea dumneavoastră.

— Domnule Wilder, trebuie să-l văd pe duce.

— Dar este la el în cameră.

— Atunci trebuie să mă duc la el în cameră.

— Cred că este în pat.

— Îl voi vedea acolo.

Maniera rece şi inexorabilă a lui Holmes i-a arătat secretarului că era inutil să se certe cu el.

— Bine, foarte bine, domnule Holmes, îi voi spune că sunteţi aici.

După o întârziere de o jumătate de oră, nobilul apăru. Chipul său era mai cadaveric ca niciodată, umerii i se lăsaseră şi, una peste alta, părea a fi un om mai bătrân decât cel din dimineața anterioară.

Ne-a întâmpinat cu amabilitate şi s-a aşezat la birou, cu barba-i roşie atârnând pe masă.

— Ei bine, domnule Holmes?, întrebă el.

Dar privirea amicului meu era fixată pe secretarul care stătea lângă scaunul stăpânului său.

— Înălțimea Voastră, cred că aş fi mai în largul meu dacă aş vorbi fără să fie prezent domnul Wilder.

Bărbatul păli şi-i aruncă lui Holmes o privire de-a dreptul răutăcioasă.

— Dacă Înălțimea Voastră doreşte...

— Da, da, mai bine pleacă. Aşadar, domnule Holmes, ce aveți să-mi spuneți?

Prietenul meu aşteptă până ce uşa se închise în urma secretarului.

— Înălțimea Voastră, începu Holmes, eu şi amicul meu, doctorul Watson, am fost asigurați de doctorul Huxtable că există o recompensă pentru acest caz. Aş dori să-mi confirmați dumneavoastră.

— Desigur, domnule Holmes.

— Dacă sunt informat corect, suma este de 5.000 de lire pentru cel care vă va spune unde este fiul dumneavoastră?

— Exact.

— Şi încă 1.000 pentru cel care va numi persoana sau persoanele care îl țin?

— Exact.

— În ceea ce priveşte cea de-a doua recompensă, aici nu intră doar cei care l-au luat, ci şi cei care conspiră ca să-l țină acolo?

— Da, da, strigă nerăbdător ducele. Domnule Holmes, dacă lucrați bine, nu aveți a vă teme de un tratament zgârcit.

Prietenul meu îşi frecă palmele cu o aparentă lăcomie, desigur surprinzătoare pentru mine, care-i ştiam gusturile modeste.

— Cred că văd carnetul de cecuri al Înălțimii Voastre pe masă, spuse el. Aş fi foarte fericit dacă mi-ați completa un cec pentru 6.000 de lire. De asemenea, ar fi bine să-l tăiați. Banca Capitalei şi a Comitatelor, sucursala din strada Oxford, este banca mea.

Înălțimea Sa şedea consternat, drept în scaun şi îl privea împietrit pe amicul meu.

— E o glumă, domnule Holmes? Nu prea este un subiect amuzant.

— Deloc, Înălțimea Voastră. N-am fost mai cinstit ca acum niciodată în viață.

— Atunci, ce vreți să spuneți?

— Vreau să spun că am câştigat recompensa. Ştiu unde se află fiul dumneavoastră şi-i ştiu cel puțin pe unii dintre cei care care-l tin.

Barba ducelui se făcu şi mai roşie în comparație cu fața albicioasă.

— Unde este?, întrebă.

— Este, sau era aseară, la hanul „Cocoşul de luptă“, la trei kilometri de poarta dinspre parc.

Ducele se prăbuşi în scaun.

— Şi pe cine acuzați?

Răspunsul lui Sherlock Holmes fu uimitor. Se repezi înainte şi îl atinse pe umăr pe duce.

— Vă acuz pe DUMNEAVOASTRĂ, afirmă el. Şi acum, Înălțimea Voastră, vă deranjez pentru cecul acela.

Nu voi uita niciodată imaginea ducelui când se ridică şi-şi încleştă mâinile, asemenea cuiva care se prăbuşeşte într-un abis. Apoi, cu un extraordinar efort de autostăpânire demnă de un aristocrat, se aşează şi-şi cufundă chipul în palme. După câteva minute vorbi.

— Cât anume ştiți?, întrebă în cele din urmă, dar fără să-şi ridice capul.

— V-am văzut aseară împreună.

— În afară de amicul dumneavoastră mai ştie cineva?

— N-am vorbit cu nimeni.

Ducele luă un toc în mâinile-i tremurânde şi deschise carnetul de cecuri.

— Mă voi ține de cuvânt, domnule Holmes. Vă voi scrie cecul chiar dacă informația pe care ați căpătat-o nu este binevenită. Când am făcut oferta pentru prima dată, nu m-am gândit la turnura pe care o vor lua evenimentele. Dar dumneavoastră şi amicul dumneavoastră sunteți oameni discreți, domnule Holmes?

— Nu înțeleg, Înălțimea Voastră.

— Să vorbim pe şleau, domnule Holmes. Dacă numai dumneavoastră ştiți despre acest incident, nu văd niciun motiv pentru care am merge mai departe. Cred că vă datorez 12.000 de lire, nu-i aşa?

Dar Holmes zâmbi şi clătină din cap.

— Înălțimea Voastră, mă tem că lucrurile nu se pot aranja aşa de repede. Trebuie luată în considerare moartea profesorului.

— Dar James nu a ştiut nimic despre asta. Nu puteți să-l considerați responsabil pentru acest lucru. A fost opera acelui tâlhar violent pe care, din păcate, l-a angajat.

— Înălțimea Voastră, trebuie să vă spun că atunci când cineva se angajează la comiterea unei crime este la fel de vinovat din punct de vedere moral pentru orice altă crimă care ar fi comisă ca urmare a celei dintâi.

— Din punct de vedere moral, domnule Holmes, aveți dreptate, fără îndoială, dar nu şi în fața legii. Un om nu poate fi

condamnat pentru o crimă la care nu a luat parte şi de care este la fel de dezgustat şi oripilat ca dumneavoastră. Cum a auzit de crimă, mi-a mărturisit totul, atât era de îngrozit şi de plin de remuşcări. N-a pierdut nicio oră şi a rupt alianţa cu criminalul. Vai, domnule Holmes, trebuie să-l salvaţi... trebuie să-l salvaţi! Vă spun că trebuie să-l salvaţi!

Ducele renunţase la ultima încercare de a se autocontrola şi mergea prin cameră cu chipul convulsionat şi cu mâinile-i încleştate fluturând prin aer. În final, se stăpâni şi se aşeză din nou la birou.

— Apreciez faptul că aţi venit aici înainte de a vorbi cu altcineva, spuse el. Cel puţin ne putem sfătui, să vedem cum putem muşamaliza acest scandal groaznic.

— Exact, aprobă Holmes. Înălţimea Voastră, cred că se poate doar dacă există o sinceritate absolută între noi. Sunt dispus să vă ajut cât de bine pot, dar, ca să fac asta, trebuie să înţeleg problema până la ultimul detaliu. Am înţeles că vorbele dumneavoastră se refereau la domnul James Wilder şi că nu el este criminalul.

— Nu, ucigaşul a scăpat.

Sherlock Holmes zâmbi reţinut.

— Înălţimea Voastră nu cred că a auzit de reputaţia mea şi chiar vă imaginaţi că este foarte uşor să scape cineva de mine. Din câte ştiu, domnul Reuben a fost arestat la Chesterfield, aseară, la ora unsprezece. Am primit o telegramă azi-dimineaţă de la şeful poliţiei locale...

Ducele se lăsă pe spate în scaun şi-l privea mirat pe prietenul meu.

— Păreţi a avea puteri supranaturale, se miră el. Deci, Reuben Hayes este arestat? Mă bucur să aud asta, pentru că nu vor fi repercusiuni asupra lui James.

— Secretarul dumneavoastră?

— Nu, domnule, fiul meu.

De data aceasta, Holmes fu cel uimit.

— Înălţimea Voastră, mărturisesc că acesta este un lucru nou pentru mine. Vă rog să-mi explicaţi.

— Nu vă voi ascunde nimic. Oricât de dureros ar fi pentru mine, sunt de acord cu dumneavoastră că în situaţia aceasta

disperată, în care ne-au adus nebunia şi gelozia lui James, cea mai bună metodă este sinceritatea totală. Domnule Holmes, când eram foarte tânăr am iubit aşa cum iubeşti o singură dată în viață. Am cerut-o pe doamna în căsătorie, dar m-a refuzat pe motiv că un asemenea mariaj mi-ar distruge cariera. Dacă ar fi trăit, cu siguranță nu m-aş mai fi căsătorit cu altcineva. A murit şi a lăsat în urmă acest copil, iar eu, de dragul ei, l-am iubit şi l-am îngrijit. Nu mi-am putut recunoaşte paternitatea în fața lumii întregi, dar i-am oferit cea mai bună educație şi, când s-a făcut mare, l-am ținut aproape de mine. Mi-a aflat secretul şi, din acel moment, şi-a cerut drepturile şi a amenințat cu un scandal, ceea ce pentru mine ar fi îngrozitor. Din cauza lui am avut necazuri în mariaj. Dar, mai presus de toate, din prima secundă mi-a urât moştenitorul legitim. Mă puteți întreba atunci de ce, în împrejurările acestea, am continuat să-l țin pe James sub acelaşi acoperiş cu mine? Vă răspund că am făcut-o pentru că vedeam chipul mamei sale pe chipul său şi că, de dragul ei, nu am pus capăt acestei lungi suferințe. Dar şi din cauza gesturilor ei... Şi nu era unul care să nu-mi aducă aminte de ea. NU AM PUTUT să-l alung. Dar m-am temut să nu-i facă ceva lui Arthur, adică lordului Saltire, şi din motive de siguranță l-am trimis pe acesta la şcoala doctorului Huxtable. James l-a cunoscut pe acest Hayes, deoarece bărbatul era un chiriaş de-al meu, iar James era agent. Individul a fost un ticălos de la bun început, dar, nu ştiu în ce fel, James s-a apropiat de el. Întotdeauna a avut o afinitate pentru oamenii de proastă calitate. Când James s-a hotărât să-l răpească pe lordul Saltire, a apelat la serviciile acestui bărbat. Vă amintiti că în ultima zi îi scrisesem lui Arthur.

Ei bine, James a deschis plicul şi a băgat înăuntru un bilet prin care-l ruga pe Arthur să-l întâlnească într-o pădurice mică, numită „Dumbrava părăsită", care se află lângă şcoală. A folosit numele ducesei şi aşa l-a determinat pe băiat să vină. În seara aceea, James a mers până acolo cu bicicleta — vă spun ceea ce mi-a mărturisit chiar el — şi i-a spus lui Arthur, când s-au întâlnit în pădure, că mama lui dorea să-l vadă, că îl aştepta la mlaştină şi că, dacă ar veni din nou în pădure la

miezul nopții, s-ar întâlni cu un bărbat călare care-l va duce la ea. Bietul Arthur a căzut în capcană. A venit la întâlnire și l-a găsit pe individul acela, Hayes, cu un ponei legat. Arthur a urcat și au plecat împreună. Deși James mi-a spus asta de-abia ieri, se pare că au fost urmăriți, că Hayes l-a lovit cu bastonul lui pe cel care-i urmărea și că bărbatul a murit din cauza rănilor. Hayes l-a dus pe Arthur la hanul său, „Cocoșul de luptă", unde l-a închis într-o cameră de sus, sub supravegherea doamnei Hayes, o femeie bună, dar aflată complet sub controlul bărbatului ei violent. Așadar, domnule Holmes, așa stăteau treburile acum două zile când v-am văzut pentru prima dată. Nu știam cu nimic mai mult decât dumneavoastră. O să vă întrebați care a fost motivul lui James pentru a comite o asemenea faptă. Vă răspund că mare parte din ura ce o purta moștenitorului meu era fără motiv și fanatică. După el, cel care ar fi trebuit să fie moștenitorul tuturor proprietăților mele era el și era foarte furios din cauza legilor care nu-i permiteau acest lucru. În același timp, a avut și un scop precis. Ar fi vrut să anulez actul prin care-l lăsam pe Arthur moștenitor fără drept de înstrăinare și credea că acest lucru stă în puterea mea. Intenția lui era să facem un schimb: mi-l înapoia pe Arthur dacă anulam actul, iar el devenea moștenitor prin testament. Știa foarte bine că nu aș fi apelat niciodată la poliție ca să-l acuz.

Cred că într-adevăr mi-ar fi propus acest schimb, dar nu a făcut-o pentru că lucrurile s-au precipitat și nu a avut timpul necesar să-și pună planul în aplicare. Faptul că dumneavoastră ați descoperit cadavrul lui Heidegger i-a distrus tot planul. James a fost cuprins de groază la auzul veștii. Aceasta mi-a parvenit ieri, pe când eram împreună în birou. Doctorul Huxtable ne trimisese o telegramă. James a fost atât de copleșit de supărare și agitație încât suspiciunile mele – care niciodată nu au fost complet absente – au devenit reale și l-am confruntat. Mi-a mărturisit singur totul. Apoi m-a implorat să-i păstrez secretul încă trei zile, ca să-i poată da posibilitatea complicelui său nenorocit să-și salveze viața. Am cedat, așa cum întotdeauna cedez în fața rugăminților lui, și James a plecat imediat, în grabă, spre „Cocoșul de luptă"

pentru a-l preveni pe Hayes şi pentru a-l ajuta să fugă. Nu puteam merge acolo în plină zi fără să se iște comentarii, dar, de îndată ce s-a lăsat noaptea, am fugit să-l văd pe dragul meu Arthur. L-am găsit bine, sănătos, dar terifiat de fapta oribilă la care fusese martor. Ca să-mi respect promisiunea, deşi împotriva voinței mele, am fost de acord să-l las acolo trei zile sub supravegherea doamnei Hayes, din moment ce ar fi fost imposibil să informez poliția despre locul în care se află fiul meu, fără să le spun şi cine a fost criminalul şi nu vedeam cum ar fi putut fi pedepsit acesta, fără a-l distruge pe nefericitul meu James. Mi-ați cerut onestitate, domnule Holmes, şi m-am ținut de cuvânt, v-am spus totul fără ezitare şi fără să vă ascund nimic. La rândul dumneavoastră, sper că veți fi la fel de onest cu mine.

— Voi fi, spuse Holmes. În primul rând, Înălțimea Voastră, trebuie să vă spun că v-ați pus într-o situație foarte gravă în ochii legii. Ați trecut cu vederea o infracțiune şi ați contribuit la fuga unui criminal; pentru că nu mă îndoiesc că banii luați de James Wilder pentru a-şi ajuta complicele să fugă au venit din buzunarul Înălțimii Voastre.

Ducele se înclină în semn de confirmare.

— Într-adevăr, este o situație gravă. Dar Înălțimea Voastră, în opinia mea, mai de acuzat este atitudinea față de fiul dumneavoastră cel mic. Cum să-l lăsați în spelunca aceea trei zile?

— Am promis solemn...

— Ce sunt promisiunile față de astfel de oameni? Nu aveți nicio garanție că nu va fi din nou răpit. De dragul fiului dumneavoastră cel mare, v-ați expus băiatul cel mic unui pericol iminent şi deloc necesar. A fost o mişcare complet nejustificată.

Semețul lord de Holdernesse nu era obişnuit să fie astfel mustrat în propriul conac. Sângele i-a urcat până în creştetul capului, dar conştiința l-a ținut amuțit.

— Vă voi ajuta, dar cu o singură condiție. Să-l chemați pe valet şi să-mi permiteți să-i dau ordinele cum consider eu.

Fără niciun cuvânt, ducele apăsă pe soneria electrică. Intră un slujitor.

— Veți fi fericit să aflați, spuse Holmes, că tânărul stăpân a fost găsit. Ducele doreşte să trimită o trăsură imediat la hanul „Cocoşul de luptă" ca să-l aducă acasă pe lordul Saltire. Acum, continuă Holmes, imediat ce lacheul plecă bucuros, după ce am asigurat viitorul, putem fi mai îngăduitori cu trecutul. Nu mă aflu aici în postură oficială şi, atât timp cât se face dreptate, nu am niciun motiv să spun tot ceea ce ştiu. Cât despre Hayes, nu am nimic de spus. Va înfunda puşcăria şi nu aş face nimic ca să-l ajut. Ce va divulga el nu am de unde să ştiu, dar nu mă îndoiesc că Înălțimea Voastră îl poate face să înțeleagă că ar fi spre binele lui dacă nu ar spune nimic. Din perspectiva poliției, el l-a răpit pe băiat pentru a cere răscumpărare. Dacă ei înşişi nu află adevărul, nu văd de ce i-aş îndemna să aibă o viziune mai largă asupra lucrurilor. Cu toate astea, aş vrea să o previn pe Înălțimea Voastră că prezența lui James Wilder în continuare în gospodăria dumneavoastră nu poate conduce decât la nenorociri.

— Înțeleg, domnule Holmes, şi deja am aranjat ca el să plece pentru totdeauna, să-şi găsească norocul în Australia.

— În acest caz, Înălțimea Voastră, din moment ce chiar dumneavoastră ați spus că nefericirea în mariaj v-a fost cauzată de prezența lui, v-aş sugera să îndreptați situația pe cât posibil pentru ducesă şi să încercați să reluați acele legături care au fost, din nefericire, întrerupte.

— Şi acest lucru a fost aranjat, domnule Holmes. I-am scris ducesei în această dimineață.

— În acest caz, vorbi Holmes ridicându-se, cred că eu şi amicul meu ne putem felicita pentru câteva rezultate fericite de pe urma scurtei noastre vizite în nord. Mai este un mic aspect pe care aş dori să mi-l clarificați. Individul acesta, Hayes, îşi potcovise caii cu potcoave care lăsau urme ce semănau cu copitele de vaci. De la domnul Wilder a primit un sfat atât de bun?

Ducele rămase puțin pe gânduri, cu o expresie de mare uimire întipărită pe chip. Apoi deschise o uşă şi ne conduse într-o cameră mare, mobilată ca un muzeu. Ne duse la o cutie de sticlă dintr-un colț şi ne arătă inscripția. Aceasta suna cam aşa: „Aceste potcoave au fost descoperite în şanțul cu apă

din jurul conacului Holdernesse. Sunt folosite pentru cai; dar dedesubt au forma unei copite despicate, pentru a-i deruta pe urmăritori. Se presupune că au aparţinut baronilor tâlhari de la Holdernesse în timpul Evului Mediu."

Holmes deschise cutia şi trecu peste potcoavă degetul umezit. Pe el îi rămase o peliculă subţire de noroi proaspăt.

— Mulţumesc, zise el închizând cutia. Este al doilea lucru deosebit de interesant pe care l-am văzut în nord.

— Şi primul?

Holmes împături cecul şi-l puse cu grijă în agendă.

— Sunt un om sărac, spuse el mângâindu-l cu afecţiune şi aruncându-l în buzunarul interior al hainei.

Sfârşit

Peter „Cel Negru“

Aiciodată nu mi-am văzut prietenul mai în formă, atât fizic, cât şi mental, ca în 1895. Faima lui crescândă i-a adus şi o mulţime de cazuri şi aş fi indiscret dacă aş oferi cel mai mic indiciu referitor la identitatea unora dintre iluştrii clienţi care au trecut pragul locuinţei noastre umile din strada Baker. Şi totuşi, Holmes, ca mai toţi marii artişti, trăia de dragul artei şi, în afară de cazul ducelui de Holdernesse, rareori l-am văzut cerând vreo sumă impresionantă de bani pentru inestimabilele servicii furnizate de el. Parcă trăia pe altă lume sau poate era doar un capriciu, dar deseori refuza să ajute vreo persoană cu autoritate sau mai bogată dacă problema nu-l atrăgea, iar pe de altă parte, îşi dedica şi câteva săptămâni de lucru intens pentru a rezolva problemele unui client umil al cărui caz prezenta acele trăsături stranii şi dramatice care făceau apel la imaginaţia sa şi îi provocau ingeniozitatea.

În acest memorabil an 1895, o ciudată şi absurdă succesiune de cazuri i-a captat atenţia, de la celebra investigaţie a morţii subite a cardinalului Tosca – anchetă pe care a condus-o la cererea expresă a Sfinţiei Sale Papa – până la arestarea lui Wilson, infamul dresor de canari, îndepărtând astfel un focar de infecţie din capătul estic al Londrei. Apropiată de aceste două cazuri a fost tragedia de la Woodman's Lee şi împrejurările bizare din jurul morţii căpitanului Peter Carey. Nicio relatare a faptelor domnului Sherlock Holmes nu ar fi

completă dacă nu ar conține și câteva detalii despre această neobișnuită afacere.

În prima săptămână a lunii iulie, prietenul meu a lipsit atât de mult și atât de des din apartamentul nostru încât mi-am dat seama că meștereşte ceva. Faptul că mai mulți bădărani au sunat în acea perioadă, întrebând de căpitanul Basil, m-a făcut să înțeleg că Holmes lucra undeva sub una dintre nenumăratele sale deghizări și sub un nume cu care-și ascundea formidabila identitate. Avea cel puțin cinci refugii, în diferite părți ale Londrei, unde-și ascundea persoana. Nu mi-a menționat nimic, iar eu nu obișnuiam să-i forțez încrederea. Primul semn pozitiv pe care mi l-a dat în legătură cu investigația lui a fost unul extraordinar. Fusese plecat înainte de micul dejun, iar eu tocmai mă așezasem la masă când el intră în cameră, cu pălăria pe cap și cu o uriașă țepușă cu vârf ascuțit ascunsă ca o umbrelă sub braț.

— Doamne-Dumnezeule, Holmes!, am strigat eu. Doar nu vrei să-mi spui că te-ai plimbat prin Londra cu chestia aia?

— Am fost până la măcelărie și înapoi.

— La măcelărie?

— Și m-am întors cu un apetit fantastic. Dragul meu Watson, nu poate fi pusă la îndoială valoarea exercițiului fizic înainte de micul dejun. Dar pun pariu că nu ghicești ce formă a luat exercițiul meu fizic.

— Nici nu voi încerca.

Chicoti și-și turnă cafea.

— Dacă te-ai fi putut uita în spatele magazinului lui Allardyce, ai fi văzut un porc mort, atârnat de un cârlig din tavan și un domn în cămașă înjunghiindu-l cu această armă. Eu eram acea persoană energică și mi-am satisfăcut curiozitatea: oricât de tare aș da, nu pot străpunge porcul dintr-o singură lovitură. Poate dorești să încerci?

— Pentru nimic în lume! Dar de ce făceai așa ceva?

— Pentru că mi s-a părut că are o legătură indirectă cu misterul de la Woodman's Lee. Ah, Hopkins, ți-am primit telegrama aseară; te așteptam. Vino să ni te alături.

Musafirul nostru era un bărbat excesiv de vigilent, de vreo treizeci de ani, îmbrăcat într-un costum tern de tweed, dar

menținând statura dreaptă a unuia care a fost obișnuit cu o uniformă oficială.

L-am recunoscut imediat ca fiind Stanley Hopkins, un tânăr inspector de poliție pentru viitorul căruia Holmes avea mari speranțe, iar el, în schimb, arăta admirația și respectul unui cirac pentru metodele științifice ale celebrului mentor. Fruntea lui Hopkins era îngândurată. Se așeză cu un aer de deplină descurajare.

— Nu, mulțumesc, domnule. Am luat micul dejun înainte de a veni. Am petrecut noaptea în oraș pentru că am venit ieri la raport.

— Și ce ați raportat?

— Eșec, domnule; eșec total.

— Nu ați făcut progrese?

— Deloc.

— Vai de mine! Trebuie să văd despre ce este vorba.

— Mă rog la Dumnezeu să vedeți despre ce este vorba, domnule Holmes. Este prima mea șansă majoră și nu mai știu ce să fac. Pentru Dumnezeu, veniți să-mi dați o mână de ajutor!

— Păi, din întâmplare, am citit deja foarte atent toate dovezile disponibile, inclusiv raportul anchetei. Apropo, ce părere aveți despre săculețul cu tutun găsit la scena crimei? Nu e niciun indiciu acolo?

Hopkins păru surprins.

— Era chiar săculețul bărbatului, domnule. Inițialele lui erau înăuntru. Și era făcut din blană de focă... Iar el era un bătrân vânător de foci.

— Dar nu avea pipă.

— Nu, domnule, nu am găsit nicio pipă; într-adevăr, fuma foarte puțin. Dar poate că păstra tutun pentru prieteni.

— Fără îndoială. Am adus vorba despre asta doar pentru că, dacă eu aș fi anchetat cazul, de acolo aș fi început investigația. Oricum, prietenul meu, doctorul Watson, nu știe nimic despre această problemă și nici mie nu mi-ar prinde rău să mai aud o dată succesiunea evenimentelor. Fă-ne o mică descriere a punctelor esențiale.

Stanley Hopkins scoase din buzunar o bucată de hârtie.

— Am aici câteva date despre cariera unui om mort, căpitanul Peter Carey. S-a născut în 1845... avea cincizeci de ani. A fost vânător de foci şi balene, cutezător şi de succes. În 1883 a fost comandantul balenierei cu aburi „Inorogul de mare" din Dundee. În acea perioadă a avut câteva călătorii succesive încununate de succes şi în anul următor, 1884, s-a retras. După aceea a călătorit câțiva ani şi, în final, a cumpărat un loc mic numit Woodman's Lee, lângă Forest Row, în Sussex. A trăit acolo timp de şase ani şi tot acolo a murit, acum fix o săptămână. Sunt câteva lucruri neobişnuite în legătură cu acest bărbat. În viața de zi cu zi era un puritan convins, un tip tăcut, posac. Familia lui era formată din soție, fiică de vreo douăzeci de ani şi două slujnice. Acestea din urmă se schimbau mereu, pentru că nu era o atmosferă veselă şi, câteodată, era mai mult decât poate suporta un om. Bărbatul bea din când în când şi, când îl apuca, devenea un drac împielițat. Adeseori îşi scotea nevasta şi fiica afară din casă în miezul nopții şi le biciuia prin ogradă, până trezeau tot satul cu țipetele lor. A fost adus în fața instanței, o dată, pentru agresiune extrem de gravă asupra bătrânului vicar care-l chemase ca să-l dojenească pentru purtarea lui.

Pe scurt, domnule Holmes, n-ați mai găsi curând un bărbat mai periculos ca Peter Carey şi am auzit că acelaşi comportament îl avea şi la cârma navei. Era cunoscut în breaslă ca Peter „Cel Negru", iar numele i-a fost dat nu doar din cauza chipului întunecat şi culorii bărbii uriaşe, dar şi pentru toanele lui care erau terorizante pentru toți cei din jurul său. Nu mai este nevoie să spun că era disprețuit şi evitat de toți vecinii săi şi că nu am auzit niciun singur cuvânt de regret pentru sfârşitul său teribil. Cred că ați citit în rezumatul anchetei despre cabina bărbatului, domnule Holmes; dar poate prietenul dumneavoastră nu ştie. Îşi construise singur o dependință din lemn – a numit-o întotdeauna „cabină" – la câteva sute de metri distanță de casă şi acolo dormea în fiecare noapte. Era o colibă mică, având doar o cameră, de cinci pe trei metri. Ținea cheia în buzunar, îşi făcea singur patul, făcea curățenie şi nu lăsa pe nimeni să-i treacă pragul. De fiecare parte sunt ferestre mici, acoperite întotdeauna de perdele şi niciodată

deschise. Una dintre aceste ferestre mici dă spre şosea, iar noaptea, când era lumină înăuntru, oamenii se uitau întotdeauna şi se întrebau ce face acolo Peter „Cel Negru". Acea fereastră, domnule Holmes, ne-a oferit cele câteva părticele de dovezi pozitive care au reieşit în desfăşurarea anchetei. Vă aduceţi aminte că un zidar, pe nume Slater, care mergea, cu două zile înainte de crimă, pe la unu dimineaţa, de la Forest Row, s-a oprit când era în dreptul colibei şi s-a uitat la pătratul de lumină care încă lumina printre copaci. A jurat că se vedea clar prin oblon umbra unui cap de bărbat, întors într-o parte, şi că umbra nu era a lui Peter Carey pe care el îl cunoştea foarte bine. Era umbra unui bărbat cu barbă, dar barba era scurtă şi zbârlită în faţă, foarte diferită de cea a căpitanului. Aşa spune el, dar tocmai petrecuse două ore într-un local şi este o distanţă destul de mare din stradă până la fereastră. Şi apoi, asta s-a întâmplat luni, iar crima a fost comisă miercuri. În ziua de marţi, Peter Carey a fost într-o dispoziţie extrem de proastă, plin de băutură şi sălbatic ca o fiară periculoasă. S-a plimbat de colo-colo prin casă şi femeile au fugit când l-au auzit venind.

Seara, târziu, a plecat la coliba lui. Pe la ora două, dimineaţa următoare, fiica lui, care dormea cu geamul deschis, a auzit un strigăt groaznic din direcţia colibei, dar nu era un lucru neobişnuit ca el să urle şi să ţipe când era beat, aşa că nu l-a băgat în seamă. La ora şapte, când s-a trezit, una dintre slujnice a observat că uşa de la colibă era deschisă, dar teroarea provocată de bărbat era atât de mare încât de-abia la prânz a îndrăznit cineva să vadă ce s-a întâmplat cu el. Trăgând cu ochiul prin uşa deschisă, au văzut o privelişte care i-a determinat să fugă îngroziţi până în sat. Într-o oră am ajuns acolo şi am preluat cazul. Ei bine, după cum ştiţi, domnule Holmes, sunt un om cu nervii tari, dar aveţi cuvântul meu că am avut un şoc când am băgat capul pe uşă. Era un bâzâit ca de orgă din cauza muştelor, iar podeaua şi pereţii arătau de parcă era un abator. O numea cabină, şi cabină era, ai fi crezut că eşti pe un vapor. Într-o parte era o cuşetă, un cufăr, hărţi şi tabele, o poză a „Inorogului de mare", un şir de jurnale de bord pe un raft, totul exact cum te-ai aştepta

să găseşti în camera unui căpitan. Şi pe urmă, în centrul camerei era chiar bărbatul, cu faţa schimonosită ca un suflet chinuit şi uriaşa-i barbă bălţată înţepenită în sus în agonia sa. În pieptu-i lat fusese înfipt un harpon, care intrase adânc în peretele de lemn din spatele lui. Era ţintuit ca un cărăbuş de o bucată de carton. Desigur, era mort din momentul în care eliberase ultimul strigăt de agonie. Vă cunosc metodele, domnule, şi le-am aplicat. Înainte de a permite să fie mutat ceva, am examinat foarte atent pământul de afară şi, de asemenea, podeaua camerei. Nu erau urme de tălpi.

— Adică nu aţi văzut niciuna?

— Vă asigur, domnule, că nu erau.

— Bunul meu Hopkins, am anchetat multe crime, dar până acum nu am văzut niciuna comisă de vreo creatură zburătoare. Atât timp cât criminalul stă în două picioare, trebuie să fie vreo amprentă, o zgârietură, vreun lucru uşor mişcat din loc, aspecte ce pot fi detectate ştiinţific de un anchetator. Nu se poate ca acea cameră împroşcată cu sânge să nu conţină urme care să ne poată ajuta. Am înţeles totuşi din anchetă că sunt câteva obiecte pe care aţi omis să le verificaţi?

Tânărul inspector tresări la auzul comentariilor ironice ale prietenului meu.

— Ce prost am fost că nu v-am chemat atunci, domnule Holmes. Oricum, ce a fost a fost. Da, erau câteva obiecte în cameră care necesitau o atenţie specială. Unul era harponul cu care fusese comisă crima. Fusese smuls dintr-un suport de pe perete. Altele două rămăseseră acolo şi era un loc liber pentru al treilea. Pe patul harponului erau înscrise cuvintele: SS „Inorogul de mare“, Dundee. Asta părea să stabilească faptul că acea crimă a fost înfăptuită într-un moment de furie şi că ucigaşul a luat prima armă care i-a căzut în mână. Faptul că odioasa crimă a fost comisă la ora două dimineaţa şi, cu toate acestea, Peter Carey era complet îmbrăcat sugerează că ar fi avut o întâlnire cu criminalul, fapt susţinut şi de existenţa unei sticle cu rom şi a două pahare murdare găsite pe masă.

— Da, spuse Holmes, cred că ambele deducţii sunt corecte. Mai era vreo băutură alcoolică în cameră în afară de rom?

— Da, pe cufăr era un suport de carafe plin cu whisky şi coniac. Dar nu are nicio importanță pentru noi, deoarece carafele erau pline şi deci nu fuseseră folosite.

— Chiar şi aşa, prezența lor are o semnificație, spuse Holmes. Mă rog, să auzim mai multe despre obiectele care vi se pare că ar avea importanță pentru caz.

— Mai era acest săculeț cu tutun pe masă.

— În ce parte a mesei?

— În mijloc. Era făcut din blană neprelucrată de focă – din blană cu păr drept şi o curea de piele ca să-l lege. Înăuntru, pe capac erau inițialele „P.C.“. În săculeț era tutun tare.

— Excelent! Ce altceva?

Stanley Hopkins scoase din buzunar o agendă învelită în postav de culoare bej. Exteriorul era aspru şi uzat, iar filele decolorate. Pe prima pagină erau scrise inițialele „J.H.N.“ şi data „1883“. Holmes puse agenda pe masă şi o examină în felul lui minuțios, în timp ce eu şi Hopkins priveam peste umăr. Pe cea de-a doua pagină erau literele „C.P.R.“ şi pe urmă erau mai multe pagini cu numere. Alte titluri erau: Argentina, Costa Rica şi Sao Paulo, fiecare urmate de pagini cu semne şi cifre.

— Ce zici de asta?, întrebă Holmes.

— Par a fi liste cu acțiuni la Bursa de Valori. M-am gândit că „J.H.N.“ sunt inițialele unui broker şi „C.P.R.“ o fi fost clientul lui.

— Mai degrabă „Canadian Pacific Railways“, zise Holmes.

Stanley Hopkins înjură mărunt şi-şi lovi coapsa cu mâna încleştată.

— Ce prost am fost!, strigă el. Desigur, asta este! Atunci, singurele inițiale care mai rămân de aflat sunt „J.H.N.“. Am examinat deja vechea listă de la bursa de valori şi nu am găsit nimic în 1883, niciunui broker nu-i corespund aceste inițiale, nici de la Bursa din Londra, nici dintre ceilalți brokeri. Şi totuşi, presimt că acest indiciu este cel mai important pe care îl avem. Sunteți de acord cu mine, domnule Holmes, că este posibil ca aceste inițiale să aparțină celei de-a doua persoane prezente în casă, cu alte cuvinte, criminalului? De asemenea, aş ține să menționez că introducerea în cutie a unui document

referitor la cantități mari de acțiuni valoroase ne oferă pentru prima dată motivul crimei.

Expresia de pe chipul lui Sherlock Holmes arăta că era profund nedumerit de această ultimă descoperire.

— Sunt de acord cu ambele mențiuni, aprobă el. Trebuie să mărturisesc că această agendă care nu a apărut în anchetă schimbă orice ipoteză pe care mi-am format-o. Elaborasem o teorie despre crimă, dar în care această dovadă nu-şi are locul. Ați încercat să dați de urma acțiunilor menționate aici?

— În prezent se conduc anchete la birouri, dar mă tem că registrul complet al acționarilor acestor concerne sud-americane se află în America de Sud şi că vor mai trece câteva săptămâni până vom da de urma lor.

Holmes examina coperta agendei cu lupa.

— Aici este o pată!, exclamă.

— Da, domnule, este o pată de sânge. V-am spus că am găsit agenda pe podea.

— Pata de sânge era deasupra sau dedesubt?

— Intr-o parte, lângă scena crimei.

— Ceea ce demonstrează, desigur, că agenda a fost scăpată după ce a fost comisă crima.

— Exact, domnule Holmes. Şi eu am gândit astfel, am zis. că probabil criminalul a scăpat-o în timp ce se grăbea să plece. Am găsit-o lângă uşă.

— Presupun că printre obiectele personale ale bărbatului nu s-a găsit nici una dintre acțiunile acestea?

— Nu, domnule.

— Există vreun motiv să bănuiți că a fost jefuit?

— Nu, domnule. Nimic nu pare să fi fost atins.

— Foarte curios! Intr-adevăr, este un caz foarte interesant. Atunci trebuie să fi fost un cuțit, nu?

— Un cuțit suedez, în teacă. Era căzut la picioarele mortului. Doamna Carey l-a identificat ca aparținând soțului ei.

Pentru un timp, Holmes se pierdu în gânduri.

— Ei bine, vorbi el într-un final, presupun că va trebui să vin şi să văd eu.

Stanley Hopkins strigă de bucurie.

— Mulțumesc, domnule, mi-ați luat o piatră de pe inimă.

Holmes îndreptă degetul către inspector şi spuse:

— Acum o săptămână ar fi fost o misiune mult mai uşoară. Dar şi acum poate că vizita mea nu va fi total inutilă. Watson, dacă ai avea timp, aş fi fericit dacă m-ai însoți. Hopkins, dacă o să chemi o trăsură, într-un sfert de oră suntem gata să pornim spre Forest Row.

Ajungând la mica gară de la marginea drumului, am mers câțiva kilometri printre rămăşițele acelei păduri întinse, odinioară parte a măreței păduri care mult timp i-a ținut departe pe saxoni... Impenetrabila pădure care, timp de şaizeci de ani, a fost bastionul Britaniei. Porțiuni mari fuseseră defrişate pentru că aici a fost înființată prima turnătorie din țară, iar copacii au fost tăiați ca să se poată topi minereurile. Acum, meşteşugul s-a răspândit în câmpurile mai bogate din nord şi, în afară de această pădurice distrusă şi aceste cicatrice uriaşe de pe pământ, nimic nu mai vorbeşte despre lucrările din trecut. Aici, într-un luminiş pe panta verde a dealului, se afla o casă lungă din piatră, la care se ajungea pe o stradă şerpuită printre câmpuri. Aproape de stradă, înconjurată din trei părți de tufişuri, era o mică dependință, cu o fereastră şi uşa în direcția noastră. Era locul crimei.

Stanley Hopkins m-a condus întâi în casă, unde m-a prezentat unei femei slabe, cu păr grizonat, văduva bărbatului ucis, o femeie al cărei chip uscățiv şi brăzdat de riduri, cu o privire îngrozită ascunsă în spatele ochilor înroşiți, vorbea despre anii de greutăți şi de chinul pe care-l îndurase. Lângă ea era fiica ei, o fată palidă, blondă, ai cărei ochi m-au privit sfidători în momentul în care ne-a spus că este fericită că tatăl ei a murit şi că binecuvântează mâna care l-a zdrobit. Peter „Cel Negru“ crease o atmosferă familială cumplită şi ne-am simțit uşurați când am ieşit la lumina soarelui şi ne-am îndreptat spre o potecă formată în câmp de urmele paşilor bărbatului mort.

Dependința era o căsuță extrem de simplă, cu pereți din lemn, acoperiş din şindrilă, o fereastră lângă uşă şi alta de cealaltă parte. Stanley Hopkins scosese cheia din buzunar şi se pregătise să descuie, dar se opri surprins şi privi atent.

— Cineva a umblat aici!, exclamă.

Nu era nicio îndoială că aşa era. Construcția din lemn era tăiată, iar zgârieturile lăsau să se vadă alb prin vopsea, ca şi cum ar fi fost făcute chiar atunci.

Holmes examină ferestrele.

— Cineva a forțat şi fereastra. Oricine a fost nu a reuşit să intre. Trebuie să fi fost un hoț prea puțin iscusit.

— Este un lucru extraordinar, spuse inspectorul. Aş putea să jur că semnele acestea nu erau aici ieri-seară.

— Probabil vreun sătean curios, am sugerat.

— Nu cred. Puțini ar îndrăzni să pună piciorul pe teritoriul lui, cu atât mai mult să încerce să intre cu forța în cabină. Ce credeți, domnule Holmes?

— Cred că suntem foarte norocoşi.

— Credeți că, oricine a fost, va veni din nou?

— Se prea poate. A venit sperând să găsească uşa deschisă. A încercat să intre cu ajutorul unei lame de la un briceag foarte mic, dar nu a reuşit. Ce ar putea să facă?

— Să vină noaptea următoare cu o unealtă mai bună.

— Aşa aş zice şi eu. Va fi numai vina noastră dacă nu suntem aici să-l întâmpinăm. Între timp, vreau să văd interiorul cabinei.

Urmele tragediei fuseseră îndepărtate, dar mobilierul din camera aceea mică era la fel ca în noaptea crimei. Timp de două ore, extrem de concentrat, Holmes a examinat fiecare obiect în parte, dar pe chipul lui se citea clar că ancheta nu avusese succes. O singură dată s-a oprit din investigația atentă.

— Hopkins, ai luat ceva de pe raftul ăsta?

— Nu, nu am luat nimic.

— A fost luat ceva. În colțul ăsta al raftului este mai puțin praf ca în restul camerei. Poate o fi fost o carte sprijinită într-o parte. Poate o cutie. Oricum, nu mai pot face nimic. Să ne plimbăm puțin, Watson, prin pădurile astea frumoase şi să acordăm câteva ore păsărilor şi florilor. Hopkins, ne întâlnim aici mai târziu, ca să vedem dacă putem face cunoştință cu domnul care ne-a vizitat azi-noapte.

Era trecut de ora unsprezece când am creat mica noastră ambuscadă. Hopkins spunea că ar trebui să lăsăm uşa de la colibă deschisă, dar Holmes credea că asta l-ar face

suspicios pe necunoscut. Încuietoarea era foarte simplă şi nu era nevoie decât de o lamă sănătoasă care s-o împingă înapoi. De asemenea, Holmes a sugerat că ar trebui să aşteptăm nu în colibă, ci afară, printre tufişurile care creşteau în jurul ferestrei îndepărtate. Astfel, l-am fi putut vedea pe bărbat dacă aprindea lumina şi am fi văzut motivul pentru această vizită tainică, nocturnă. A fost o pândă lungă şi deprimantă şi, cu toate acestea, a adus cu sine ceva din emoţia pe care o simte vânătorul când stă lângă apă şi aşteaptă animalul de pradă însetat. Ce creatură sălbatică ne va surprinde în întuneric? Oare un tigru fioros, care nu poate fi înfrânt decât după ce s-a luptat cu ghearele şi colţii, sau poate s-ar dovedi a fi un şacal ascuns, periculos doar pentru cei slabi şi neprotejaţi?

Într-o tăcere absolută, ne-am ghemuit în tufişuri, aşteptând orice avea să vină. La început am tresărit la auzul paşilor câtorva săteni întârziaţi şi la vocile ce se auzeau dinspre sat; dar, una câte una, aceste întreruperi au pierit şi ne-am cufundat într-o tăcere absolută, excepţie făcând dangătul clopotului de la biserica din depărtare, care ne anunţa ce oră este, şi freamătul, şi foşnetul ploii uşoare ce cădea peste frunzişul care ne acoperea.

Clopotul a bătut de ora două, cea mai întunecată oră dinaintea răsăritului, şi totul a început cu un zgomot încet, dar ascuţit, perceput dinspre poartă.

Cineva intrase pe alee.

Din nou se lăsă o tăcere lungă şi începusem să mă tem să nu fie o alarmă falsă, când în faţa colibei se simţiră paşi strecurându-se şi, o secundă mai târziu, se auziră un zăngănit şi un scârţâit. Bărbatul încerca să forţeze încuietoarea! De data aceasta, ori a fost mai îndemânatic, ori unealta a fost mai bună, pentru că, deodată, balamalele pocniră şi scârţâiră. Apoi se aprinse un chibrit şi, în secunda următoare, lumina unei lumânări scăldă interiorul colibei. Prin perdeaua transparentă, ochii noştri erau pironiţi la ceea ce se întâmpla înăuntru. Vizitatorul nocturn era un tânăr subţire şi fragil, cu o mustaţă neagră care intensifica paloarea cadaverică a chipului său. Nu avea cu mult peste douăzeci de ani. În viaţa mea nu am văzut om atât de înfricoşat încât dinţii să-i

clănțăne vizibil şi să tremure din tot corpul. Era îmbrăcat ca un domn perfect, cu jachetă Norfolk şi pantaloni de călărie, cu o beretă din pânză pe cap. L-am privit cum se uita în jurul lui cu ochi înspăimântați. Apoi aşează pe masă lumânarea şi dispăru într-un colț. Reveni cu o carte mare, unul dintre jurnalele de bord aliniate pe rafturi. Sprijinindu-se de masă, dădu rapid paginile volumului până când ajunse la datele pe care le căuta. Apoi, gesticulând furios cu mâna-i încleştată, închise cartea, o puse la loc în colț şi stinse lumina. Se întorsese să iasă din colibă, când mâna lui Hopkins se agăță de gulerul individului şi l-am auzit țipând înfricoşat când şi-a dat seama că este prins. Lumânarea s-a aprins din nou şi l-am văzut pe amărâtul nostru captiv tremurând tot în mâna detectivului. Se prăbuşi pe cufăr şi se uita neajutorat când la unul, când la celălalt.

— Acum, dragul meu, vorbi Stanley Hopkins, cine eşti şi ce cauți aici?

Bărbatul se adună şi ne privi făcând un efort imens ca să se stăpânească.

— Presupun că sunteți detectivi?, spuse el. Vă închipuiți că am vreo legătură cu moartea căpitanului Peter Carey? Vă asigur că sunt nevinovat.

— Vom mai vedea noi, comentă Hopkins. În primul rând, cum te numeşti?

— John Hopely Neligan.

I-am văzut pe Holmes şi Hopkins schimbând priviri.

— Ce cauți aici?

— Pot să vă vorbesc confidențial?

— Nu, desigur că nu.

— De ce v-aş spune?

— Dacă nu răspunzi, s-ar putea să nu-ți meargă bine la proces.

Tânărul tresări.

— Bine, vă voi spune. De ce nu v-aş spune? Dar mă gândesc cu groază că va ieşi la iveală scandalul acela vechi. Ați auzit vreodată de Dawson şi Neligan?

Era clar de pe chipul lui Hopkins că nu auzise niciodată, dar Holmes era foarte interesat.

— Adică bancherii din comitatele de vest, precizã el. Au dat faliment pentru un milion, au adus în ruinã jumãtate dintre familiile din Cornwall, iar Neligan a dispărut.

— Exact. Neligan a fost tatăl meu.

Deşi aveam parte de informaţii sigure, totuşi nu părea să fie vreo legătură între un bancher fugar şi căpitanul Peter Carey înfipt în perete cu unul dintre harpoanele sale. Am ascultat toţi foarte atenţi cuvintele tânărului.

— De fapt, tatăl meu era cel afectat. Dawson ieşise la pensie. La vremea respectivă aveam doar zece ani, dar eram destul de mare ca să-mi pot da seama de ruşinea şi dezonoarea acestei situaţii. Întotdeauna s-a spus că tatăl meu a furat toate acţiunile şi a fugit. Nu este adevărat. El credea că, dacă avea suficient timp la dispoziţie să realizeze ce voia, totul avea să fie bine şi fiecare creditor avea să fie plătit. A plecat cu iahtul lui mic spre Norvegia, exact înainte de a se emite mandatul pentru arestarea lui. Încă mai ţin minte acea ultimă noapte în care şi-a luat rămas-bun de la mama. Ne-a lăsat o listă cu acţiunile pe care le luase şi a jurat că se va întoarce cu onoarea spălată şi că nici unul dintre cei care au avut încredere în el nu va suferi. Ei bine, n-am mai auzit nimic de la el de atunci. Şi el, şi iahtul au dispărut cu desăvârşire. Eu şi mama am crezut că iahtul împreună cu el şi acţiunile pe care le luase zăceau pe fundul mării. Totuşi, avem un prieten de încredere care este om de afaceri şi el este cel care a descoperit, în urmă cu ceva timp, că acţiunile pe care tatăl meu le luase cu el reapăruseră pe piaţa londoneză. Vă imaginaţi uimirea noastră. Am petrecut luni întregi încercând să le dau de urmă şi, într-un final, după multe şiretlicuri şi dificultăţi întâmpinate, am descoperit că cel care le vindea era căpitanul Peter Carey, proprietarul acestei colibe. Desigur, am făcut investigaţii despre bărbat. Am descoperit că acesta comandase o balenieră care trebuia să se întoarcă din apele arctice în aceeaşi perioadă în care tata traversa marea spre Norvegia. Toamna acelui an a fost foarte furtunoasă şi a fost o lungă succesiune de furtuni din sud. Se prea poate ca iahtul tatălui meu să fi fost împins spre nord şi acolo să întâlnească vaporul căpitanului Peter Carey. Dar, dacă aşa era, ce se

întâmplase cu tata? Oricum, dacă dovedeam prin mărturia lui Peter Carey cum ajunseseră pe piaţă acele acţiuni, ar fi fost o dovadă că tatăl meu nu le vânduse şi deci nu avusese de gând să profite el personal de ele când le-a luat. Am venit la Sussex cu intenţia de a-l vedea pe căpitan, dar s-a întâmplat să fie exact în momentul morţii sale. La anchetă am citit descrierea cabinei sale în care figura că păstrase vechiul jurnal de bord al navei sale. M-am gândit că, dacă aş vedea ce s-a întâmplat în august 1883 la bordul navei „Inorogul de mare", aş putea elucida misterul morţii tatălui meu. Am încercat aseară să ajung la aceste jurnale de bord, dar nu am putut deschide uşa. În seara aceasta am încercat din nou şi am reuşit, dar am descoperit că paginile referitoare la acea lună fuseseră rupte. În momentul acela am devenit prizonier în mâinile dumneavoastră.

— Asta este tot?, întrebă Hopkins.

— Da, asta este tot.

Îşi mută privirea când spusese aceste vorbe.

— Nu mai ai nimic altceva să ne spui?

Ezită.

— Nu, nu mai este nimic.

— Nu ai fost aici înainte de noaptea trecută?

— Nu.

— Atunci cum explici ASTA?, strigă Hopkins ridicând agenda incriminatoare cu iniţialele prizonierului nostru pe prima pagină şi pătată cu sânge pe copertă.

Nenorocitul se prăbuşi. Îşi adâncise faţa în palme şi tremura tot.

— De unde o aveţi?, murmură el. N-am ştiut. Am crezut că am pierdut-o la hotel.

— Ajunge!, îl opri Hopkins. Ce mai ai de zis vei spune la tribunal. Acum mă vei însoţi la sediul poliţiei. Ei bine, domnule Holmes, vă sunt dator, dumneavoastră şi amicului dumneavoastră, că aţi venit să mă ajutaţi. După câte se pare, prezenţa dumneavoastră nu era necesară şi aş fi rezolvat acest caz şi fără dumneavoastră; dar, oricum, vă sunt recunoscător. Aveţi camere rezervate la hotelul Brambletye, aşa că putem merge împreună până în sat.

— Ei bine, Watson, ce părere ai?, întrebă Holmes a doua zi dimineaţă pe când ne întorceam.

— Văd că nu eşti mulţumit.

— Ba da, dragul meu Watson, sunt foarte mulţumit. În acelaşi timp, metodele lui Stanley Hopkins nu se potrivesc cu ale mele. Sunt dezamăgit de Stanley Hopkins. Sperasem lucruri mai bune pentru el. Întotdeauna trebuie să cauţi o alternativă posibilă şi să iei măsuri în direcţia acesteia. Este prima regulă a unei investigaţii criminalistice.

— Şi atunci care este alternativa?

— Pista pe care eu însumi o urmăresc. Poate că nu o să dea rezultate. N-aş putea să spun. Dar cel puţin o s-o urmez până la sfârşit.

În strada Baker, pe Holmes îl aşteptau câteva scrisori. Luă una, o deschise şi izbucni într-un râs victorios.

— Excelent, Watson! Alternativa se conturează. Ai formulare de telegraf? Scrie, te rog, două mesaje pentru mine:

Sumner, agent cărăuş, şoseaua Ratcliff. Trimite trei oameni pentru mâine-dimineaţă la ora zece... Basil.

Acesta e numele sub care sunt cunoscut în acele părţi. Celălalt este:

Inspector Stanley Hopkins, strada Lord, numărul 46, Brixton. Vino la micul dejun mâine la nouă şi jumătate. Important. Telegrafiază dacă nu poţi să vii. Sherlock Holmes.

Poftim, Watson, cazul ăsta infernal mă bântuie de zece zile. Acum îl alung complet din minte. Am încredere că mâine vom auzi despre el pentru ultima dată.

Fix la ora specificată, inspectorul Stanley Hopkins a apărut şi ne-am aşezat împreună la micul dejun excelent preparat de doamna Hudson. Tânărul detectiv era foarte încântat de succesul său.

— Crezi cu adevărat că soluţia ta este cea corectă?, întrebă Holmes.

— Nu mi-aş putea imagina un caz mai complet.

— Mie nu mi s-a părut concludent.

— Mă uimiți, domnule Sherlock Holmes. Ce altceva aş mai putea cere?

— Explicația dumneavoastră acoperă toate punctele?

— Fără îndoială. M-am gândit că tânărul Neligan a ajuns la hotelul Brambletye chiar în ziua crimei. A venit sub pretextul că joacă golf. Camera lui era la parter şi putea ieşi când dorea. Chiar în acea seară s-a dus la Woodman's Lee, l-a văzut pe Peter Carey la colibă, s-au certat şi l-a ucis cu harponul. Apoi, îngrozit de ceea ce făcuse, ieşind în fugă din colibă, a scăpat agenda pe care o luase cu el ca să-l întrebe pe Peter Carey despre acele acțiuni. Poate ați remarcat că unele dintre ele erau însemnate şi celelalte – majoritatea – nu erau. Celor însemnate li s-a dat de urmă pe piața londoneză; dar celelalte se presupune că încă erau în posesia lui Carey, iar tânărul Neligan, conform propriilor spuse, era nerăbdător să le recupereze ca să facă ceea ce era bine pentru creditorii tatălui său. După ce a fugit, un timp nu a îndrăznit să se mai apropie de colibă; dar în final s-a întors pentru a obține informațiile de care avea nevoie. Desigur, totul este simplu şi evident!

Holmes zâmbi şi scutură din cap.

— Mie mi se pare că are doar *o* singură deficiență, şi anume că este absolut imposibil. Ai încercat să înfigi un harpon printr-un corp? Nu? Vai, dragul meu, trebuie într-adevăr să fii atent la astfel de detalii. Amicul meu Watson îți poate spune că am petrecut o dimineață întreagă făcând exerciții. Nu e un lucru uşor şi cere un braț puternic şi experimentat. Dar lovitura aceasta a fost dată cu o asemenea violență încât vârful armei s-a înfipt în perete. Chiar îți închipui că tânărul acesta anemic a fost în stare de un asemenea atac? El să fie bărbatul cu care Peter „Cel Negru" a băut rom în timpul nopții? Profilul lui a fost văzut prin oblon cu două nopți înainte? Nu, nu, Hopkins; este altcineva şi este o persoană mult mai puternică aceea pe care o căutăm.

Fața detectivului se lungise cât timp vorbise Holmes. Speranțele şi ambițiile lui se prăbuşiseră.

Dar nu voia să renunțe la luptă.

— Nu puteți nega că Neligan a fost prezent în seara aceea. Agenda o poate dovedi. Cred că am destule probe în rechizitoriu ca să-l pot acuza în fața unui juriu, chiar dacă dumneavoastră îi găsiți defecte. Şi apoi, domnule Holmes, am pus mâna pe omul MEU. Cât despre persoana aceea teribilă a dumneavoastră, unde este?

— Cred că pe scări, spuse Holmes calm. Watson, cred că ar fi bine dacă ai pune revolverul acela la îndemână.

Se ridică şi puse pe masă o hârtie pe care era ceva scris.

— Acum suntem gata, ne informă el.

Afară se auziseră voci groase, iar doamna Hudson deschisese uşa ca să spună că afară erau trei bărbați care voiau să-l vadă pe căpitanul Basil.

— Condu-i înăuntru, pe rând, zise Holmes.

Primul care a intrat era un bărbat care avea obrajii bronzați şi favoriți albi şi zbârliți.

Holmes scoase o scrisoare din buzunar.

— Ce nume?, întrebă.

— James Lancaster.

— Îmi pare rău, Lancaster, dar poziția a fost ocupată. Luați o jumătate de *sovereign* pentru deranj. Poftiți în camera aceasta şi aşteptați acolo câteva minute.

Cel de-al doilea bărbat era un tip înalt, uscățiv, cu păr lins şi obraji palizi. Numele său era Hugh Pattins. Şi el a fost respins, a primit jumătatea de *sovereign* şi ordinul să aştepte.

Cel de-al treilea aplicant era un bărbat cu o înfățişare remarcabilă. Avea fața unui buldog fioros, înconjurată de o claie de păr, barbă şi doi ochi negri şi îndrăzneți care priveau pe sub nişte sprâncene groase, stufoase şi prea mari. A salutat şi s-a oprit într-o poziție de marinar, învârtind basca în mâini.

— Numele dumneavoastră?, întrebă Holmes.

— Patrick Cairns.

— Lucrați cu harponul?

— Da, domnule. Douăzeci şi şase de voiaje.

— Dundee, presupun?

— Da, domnule.

— Şi sunteți pregătit să lucrați cu o navă de exploatare?
— Da, domnule.
— Ce tarif?
— Opt lire pe lună.
— Puteți începe imediat?
— De îndată ce-mi iau bagajul.
— Aveți actele?
— Da, domnule.

Scoase din buzunar un teanc de acte foarte uzate şi unsuroase. Holmes se uită peste ele şi i le înapoie.

— Sunteți exact bărbatul pe care-l caut, concluzionă el. Iată contractul pe masă. Dacă-l semnați, toată treaba este rezolvată.

Se clătină până la masă şi apucă tocul.

— Să semnez aici?, întrebă el sprijinindu-se de masă.

Holmes se aplecă peste umărul lui şi îşi trecu ambele mâini peste gâtul bărbatului.

— Asta e de-ajuns, zise el.

Am auzit un clinchet de oțel şi un muget, ca de taur furios. În secunda imediat următoare, Holmes şi marinarul se rostogoleau împreună pe podea. Era un bărbat cu o forță atât de mare încât, chiar cu cătuşele pe care Holmes i le pusese cu atâta îndemânare la încheieturi, ar fi reuşit foarte repede să-l răpună pe amicul meu dacă Hopkins şi cu mine nu am fi intervenit. Doar când i-am pus țeava revolverului la tâmplă a înțeles că rezistența ar fi fost inutilă. I-am legat gleznele cu o sfoară şi ne-am ridicat cu răsufiarea tăiată.

— Hopkins, trebuie neapărat să-mi cer scuze, începu Sherlock Holmes. Mă tem că ouăle prăjite s-au răcit. Dar, oricum, te vei bucura de micul dejun , nu-i aşa?, pentru că ai rezolvat cazul şi ai o concluzie fantastică.

Stanley Hopkins amuțise de uimire.

— Nu ştiu ce să spun, domnule Holmes, bolborosi el cu fața înroşită. Se pare că de la bun început m-am făcut de râs. Acum înțeleg ceea ce nu ar fi trebuit niciodată să uit, şi anume că eu sunt elevul, iar dumneavoastră profesorul. Chiar şi acum, când văd ce ați făcut, nu ştiu cum ați făcut-o şi ce semnifică.

— Bine, bine, rosti Holmes binedispus. Toți învățăm din experiență, iar lecția ta, de data asta, este că niciodată nu ar trebui să uiți de alternativă. Ai fost atât de absorbit de tânărul Neligan încât nu te-ai gândit nicio secundă la Patrick Cairns, adevăratul asasin al lui Peter Carey.

Vocea aspră a marinarului ne întrerupse conversația.

— Ascultă aici, domnule, spuse el, nu m-am plâns că am fost tratat în asemenea hal, dar aş vrea să spui lucrurilor pe nume. Ai spus că l-am asasinat pe Peter Carey. Eu aş spune că l-am OMORÂT pe Peter Carey, şi iată diferența. Poate credeți că vă vând gogoşi.

— Absolut deloc, răspunse Holmes. Te ascultăm, ce vrei să ne spui?

— V-am spus deja şi, pentru Dumnezeu, fiecare cuvânt este adevărat! Îl ştiam pe Peter „Cel Negru“ şi, când a scos cuțitul, am înfipt harponul în el pentru că ştiam că era care pe care. Aşa a murit. Voi îi spuneți crimă. Oricum, mai degrabă aş muri cu frânghia de gât decât cu cuțitul lui Peter „Cel Negru“ în inimă.

— Cum s-a ajuns la situația asta?, întrebă Holmes.

— Vă voi spune de la început. Doar să mă ridic ca să pot vorbi mai uşor. În 1883 s-a întâmplat, în august. Peter Carey era comandantul navei „Inorogul de mare“, iar eu eram vânător rezervă la harpon. Ieşeam dintre ghețari pe drumul spre casă, cu vânt din prova şi, de-o săptămână, cu furtuni dinspre sud, când am descoperit o ambarcațiune mică ce fusese împinsă spre nord. Pe ea era un bărbat... Nu era marinar. Echipajul a crezut că se va scufunda, aşa că s-au îndreptat spre coasta Norvegiei într-o barcă de salvare. Cred că s-au înecat cu toții. Mă rog, l-am luat la bord pe acest bărbat, iar el şi căpitanul au vorbit mult timp în cabină. Tot bagajul pe care îl luase era o cutie de tablă. Din câte ştiu, numele bărbatului nu a fost menționat niciodată şi, a doua seară, a dispărut ca şi cum nici n-ar fi existat. Ni s-a spus că ori s-a aruncat singur peste bord, ori a căzut în timpul furtunii. Un singur bărbat ştia ce i se întâmplase, şi acela eram eu, pentru că eu cu ochii mei l-am văzut pe căpitan apucându-l de călcâie şi ridicându-l peste balustradă, în miezul nopții, cu două zile înainte de a

zări farul de la Shetland. Ei bine, am păstrat pentru mine ce ştiam, aşteptând să văd ce se întâmplă. Când ne-am întors în Scoţia, evenimentul a fost muşamalizat şi nimeni nu a întrebat nimic. Un necunoscut a murit în urma unui accident şi nu era treaba nimănui să întrebe ce şi cum. Curând după aceea, Peter Carey a renunţat la mare şi au trecut ani buni fără să-mi dau seama unde era. M-am gândit că a făcut ce a făcut de dragul a ceea ce era în cutia de tablă şi că acum şi-ar fi permis să mă plătească bine ca să-mi ţin gura. Am aflat unde era prin intermediul unui marinar cu care se întâlnise în Londra şi am venit să-l storc de bani. În prima seară a fost destul de înţelegător şi era dispus să-mi dea atât cât să nu mai merg pe mare toată viaţa.

Urma să punem lucrurile la punct peste două seri. Când am venit, l-am găsit deja băut şi într-o dispoziţie foarte proastă. Am stat, am băut şi am depănat amintiri, dar, pe măsură ce bea, mai puţin îmi plăcea expresia de pe chipul său. Am zărit harponul de pe perete şi m-am gândit că până la urmă voi avea nevoie de el. Apoi, în final, a răbufnit, scuipând şi înjurând, dornic de crimă şi cu un briceag în mână. N-a avut timp să-l scoată din toc că l-am şi străpuns cu harponul. Dumnezeule! Ce-a mai ţipat, iar chipul lui mă împiedică şi azi să dorm! Am stat acolo, cu sângele lui gâlgâind în jurul meu, şi-am aşteptat puţin; dar era linişte, aşa că m-am încumetat încă o dată. M-am uitat împrejur şi am văzut cutia de tablă pe un raft. Aveam dreptul asupra ei tot atât ca şi Peter Carey; oricum, am luat-o cu mine şi am plecat din colibă. Ca un prost ce sunt, am uitat săculeţul cu tutun pe masă. Acum, să vă spun partea cea mai ciudată a povestirii. De-abia ieşeam, când am auzit pe cineva venind şi m-am ascuns în tufişuri. Un bărbat se furişa, a intrat în colibă, a ţipat de parcă ar fi văzut o stafie şi a luat-o la goană cât de repede a putut până a dispărut. Cine era sau ce voia e mai mult decât vă pot spune. Cât despre mine, am mers pe jos cincisprezece kilometri, am luat un tren la Tunbridge Wells şi aşa am ajuns la Londra. M-am dus bou, am venit vacă. Ei bine, când am examinat cutia, am descoperit că înăuntru nu erau bani, nu erau decât hârtii, pe care nu aş fi îndrăznit să le vând. M-am pierdut cu firea acasă la

Peter „Cel Negru“ şi rămăsesem în Londra fără niciun ban. Nu mai aveam decât meseria. Am văzut anunţurile despre lucrători cu harponul şi salariul ridicat, aşa că m-am dus la agenţii cărăuşi, iar ei m-au trimis aici. Asta-i tot ce ştiu şi vă spun din nou că justiţia ar trebui să-mi mulţumească pentru că l-am omorât pe Peter „Cel Negru“ deoarece i-am scutit să cheltuiască pentru frânghie.

— O declaraţie foarte clară, spuse Holmes ridicându-se şi aprinzându-şi pipa. Hopkins, cred că ar trebui să nu mai pierzi nicio secundă şi să-ţi duci prizonierul într-un loc sigur. Camera aceasta nu este adaptată pentru o celulă, iar domnul Patrick Cairns ocupă o porţiune prea mare din covor.

— Domnule Holmes, zise Hopkins, nu ştiu cum să-mi exprim recunoştinţa. Nici nu-mi dau seama cum aţi ajuns la acest rezultat.

— Pur şi simplu am avut norocul de a avea indiciul bun de la început. Dacă aş fi avut agenda aceea, poate că mi-aş fi îndreptat gândurile în altă direcţie, ca şi dumneata. Forţa extraordinară, priceperea în utilizarea harponului, săculeţul din piele de focă, cu tutun neprelucrat, toate acestea indicau un marinar, şi încă unul care a fost pe o balenieră. Aveam convingerea că iniţialele „P.C.“ de pe săculeţ erau o coincidenţă şi nu reprezentau numele lui Peter Carey, din moment ce el fuma rar şi nicio pipă nu a fost găsită în cabină. Vă amintiţi că am întrebat dacă erau whisky şi coniac în cabină. Aţi spus că erau. Ce alt om, fără a fi marinar, ar bea rom când ar avea aceste băuturi la dispoziţie? Da, cu siguranţă, era vorba despre un marinar.

— Şi cum l-aţi găsit?

— Dragul meu domn, problema devenise simplă. Dacă era un marinar, nu putea fi decât unul care fusese cu el pe „Inorogul de mare“. Din câte am aflat, nu mai fusese pe o altă navă. Am petrecut trei zile scriind la Dundee şi la sfârşitul acelei perioade am aflat numele membrilor echipajului de pe „Inorogul de mare“ din 1883. Când l-am găsit pe Patrick Cairns printre vânători, căutarea mea s-a apropiat de final. M-am gândit că omul e probabil în Londra şi că ar vrea să plece pentru un timp din ţară. Prin urmare, am petrecut câteva zile

în partea de est, am pus la cale o expediție în Oceanul Arctic, am afişat oferte tentante pentru vânătorii care ar lucra sub comanda căpitanului Basil... şi iată rezultatul!

— Minunat!, strigă Hopkins. Minunat!

— Trebuie să-l eliberezi cât mai repede pe Neligan, spuse Holmes. Cred că îi datorezi scuze. Cutia aceea din tablă trebuie să-i fie returnată, dar desigur acțiunile vândute de Peter Carey sunt pierdute pentru totdeauna. A venit trăsura, Hopkins, îți poți lua omul. Dacă ai nevoie de mine pentru proces, eu şi Watson vom fi undeva în Norvegia... Îți trimit detaliile mai târziu.

Sfârşit

Aventura
lui Charles Augustus Milverton

Au trecut ani buni de când au avut loc incidentele despre care vă povestesc, şi totuşi vă vorbesc despre ele cu ruşine. Mult timp a fost imposibilă dezvăluirea acestor fapte publicului larg, chiar de am fi fost rezervaţi şi discreţi, dar acum, personajul central aflat în cauză este mai presus de mâna legii şi, cu rezervele de rigoare, povestea poate fi spusă, astfel încât să nu supere pe nimeni. Reprezintă o experienţă absolut unică atât în cariera lui Sherlock Holmes, cât şi pentru mine. Îi rog pe cititori să mă scuze dacă ascund data la care a avut loc evenimentul şi orice alte aspecte care ar putea dezvălui adevărata întâmplare.

Holmes şi cu mine fuseserăm într-una dintre obişnuitele noastre plimbări nocturne şi ne întorseserăm pe la ora şase într-o seară geroasă, de iarnă.

Holmes aprinse lampa, iar lumina căzu pe o carte de vizită de pe masă. O privi şi apoi, cu o expresie de dezgust, o aruncă pe podea.

Am ridicat-o şi am citit:

CHARLES AUGUSTUS MILVERTON

APPLEDORE TOWERS

Agent *Hampstead*

— Cine este?, am întrebat.

— Cel mai groaznic bărbat din Londra, îmi răspunse Holmes aşezându-şi picioarele în fața focului. Scrie ceva pe spatele cărții de vizită?

Am întors-o.

Voi veni la şase şi jumătate... C.A.M.,

am citit eu.

— Acum! Trebuie să vină... Watson, când te afii în fața şerpilor, la grădina zoologică, şi vezi creaturile acelea veninoase, alunecoase, care se târăsc înaintea ta cu ochii lor răi şi mortali şi cu fețele lor aplatizate, nu simți o senzație înfiorătoare, de oripilare? Ei bine, aceeaşi senzație mi-o provoacă mie Milverton. Am avut de-a face în cariera mea cu cincizeci de criminali, dar nici cel mai rău dintre ei nu mi-a provocat repulsia pe care o simt față de individul acesta. Şi totuşi, nu pot să-l evit în afacerile mele... Într-adevăr, se află aici la invitația mea.

— Dar cine este?

— Să-ți spun, Watson. Este regele tuturor şantajiştilor. Dumnezeu să-l ajute pe bărbatul sau, şi mai rău, pe femeia ale cărei secrete şi reputație ar putea ajunge la îndemâna lui Milverton. Cu zâmbetul pe față şi cu privirea înghețată te va stoarce şi te va stoarce până te va secătui. În felul lui, individul este un geniu şi ar fi reuşit să se facă destul de cunoscut într-o meserie mai plăcută. Metoda lui este următoarea: anunță faptul că este dispus să plătească suma de bani pentru scrisori care-i compromit pe oamenii influenți sau bogați. Primeşte aceste dovezi nu numai de la valeți sau slujnice trădătoare, dar şi de la ticăloşi binevoitori care au câştigat încrederea şi afecțiunea femeilor naive. Nu este deloc zgârcit. Ştiu sigur că a plătit unui valet 700 de lire pentru un bilețel de două rânduri, iar rezultatul a fost ruinarea unei familii nobile. Tot ceea ce este legat de acest subiect poate fi găsit la Milverton, iar în oraşul acesta mare sunt câteva sute de oameni care ar păli la auzul numelui său. Nimeni nu ştie când o să înceteze, pentru că este prea bogat şi prea viclean ca să lucreze de pe-o zi pe alta. Ține dovada ani buni, ca să-şi joace cartea atunci

când miza este mare şi meritată câştigată. Am mai spus că este cel mai groaznic om din Londra şi te întreb: cum îl poți compara pe un nemernic care-şi ciomăgeşte colegul cu acest om care, în mod sistematic şi cu mare uşurință, torturează suflete şi încordează nervii oamenilor ca să mai adauge ceva la buzunarul lui deja doldora de bani?

Rar mi-am auzit amicul vorbind cu un asemenea patos.

— Mai mult ca sigur că se află în vizorul legii, am fost de părere.

— Teoretic, fără nicio îndoială. Practic, nu. De exemplu, cu ce ar ajuta ca o femeie să-l bage la închisoare pentru câteva luni dacă imediat după aceea ar fi distrusă? Victimele lui nu îndrăznesc să riposteze. Dacă ar fi şantajat vreodată o persoană nevinovată, atunci ar fi trebuit să-l prindem, dar este viclean ca diavolul. Nu, nu, trebuie să găsim alte metode să-l înfrângem.

— Şi de ce vine aici?

— Pentru că o ilustră clientă mi-a încredințat cazul ei vrednic de milă. Este vorba despre doamna Eva Brackwell, cea mai frumoasă debutantă a sezonului trecut. Peste două săptămâni se căsătoreşte cu contele de Dovencourt. Nemernicul de Milverton are în posesia lui câteva scrisori imprudente – imprudente, Watson, nimic mai mult – adresate unui tânăr cavaler de la țară, fără situație materială. Ar fi de-ajuns ca să strice nunta. Dacă nu i se plăteşte o sumă mare de bani, Milverton va trimite aceste scrisori contelui. Eu m-am angajat să mă întâlnesc cu el şi... să negociez cele mai acceptabile condiții.

În acel moment, jos, pe stradă, se auziră zgomote. Privind afară, am văzut o impunătoare trăsură cu doi cai, cu felinarele strălucitoare luminând lucioasele picioare dinapoi ale superbilor murgi. Un lacheu deschise uşa şi din trăsură coborî un bărbat mic, îndesat, cu o haină din blană de astrahan. Un minut mai târziu se afla în cameră.

Charles Augustus Milverton era un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu un cap mare, de intelectual, o față rotundă, durdulie, lipsită de păr, un zâmbet înghețat şi doi aprigi ochi verzi care luceau intens din spatele ochelarilor lați, cu rame aurii.

Înfățișarea lui avea ceva din mărinimia domnului Pickwick, stricată doar de lipsa de sinceritate a zâmbetului mobil şi de lucirile intense ale ochilor săi pătrunzători, neobosiți. Avansă cu mâna mică, rotofeie, întinsă şi-şi exprimă regretul că nu ne-a găsit la prima lui vizită, pe o voce la fel de suavă şi calmă ca înfățișarea lui. Holmes ignoră mâna întinsă şi-l privi cu chipul împietrit. Milverton zâmbi larg, ridică din umeri, îşi scoase haina, o împături atent pe spătarul scaunului şi apoi luă loc.

— Domnul acesta?, întrebă arătând spre mine. Este discret? Este în regulă?

— Doctorul Watson îmi este prieten şi partener.

— Bine, foarte bine, domnule Holmes. Am protestat doar în numele clientei dumneavoastră. Problema este atât de delicată...

— Doctorul Watson ştie deja despre ce este vorba.

— Atunci putem trece la afaceri. Ați spus că ați venit în numele doamnei Eva. V-a împuternicit să acceptați condițiile impuse de mine?

— Care sunt condițiile dumneavoastră?

— Şapte mii de lire.

— Şi alternativa?

— Dragul meu domn, mi-e greu să vorbesc despre asta, dar, dacă banii nu sunt plătiți pe paisprezece, cu siguranță că pe optsprezece nu va mai avea loc nicio nuntă.

Zâmbetul lui nesuferit era mai satisfăcut ca niciodată.

Holmes se gândi puțin timp. În final, spuse:

— Mie mi se pare că prea mergeți la sigur. Cunosc, desigur, conținutul acestor scrisori. Cu siguranță, clienta mea va acționa aşa cum o voi sfătui. Îi voi propune să-i povestească soțului ei întreaga istorie şi să aibă încredere în generozitatea lui.

Milverton chicoti.

— Este clar că nu-l cunoaşteți pe conte, spuse el.

După expresia năstruşnică de pe chipul lui Holmes, mi-am dat seama că ştia.

— Ce rău pot face scrisorile?, întrebă el.

— Sunt pătimaşe... foarte pătimaşe, răspunse Milverton. Doamna era un corespondent fermecător. Dar vă asigur că

domnul conte nu le va aprecia la valoarea lor. Oricum, din moment ce aveți altă părere, să lăsăm lucrurile aşa cum sunt. Este vorba doar despre afaceri. Dacă dumneavoastră considerați că este în interesul clientei să plasați aceste scrisori în mâna contelui, atunci într-adevăr ar fi o nebunie să plătiți o sumă mare de bani ca să le recăpătați.

Se ridică şi luă haina de astrahan.

Holmes se înnegrise de furie şi supărare.

— Aşteptați puțin, spuse el. Mergeți prea repede. Desigur că vom depune toate eforturile ca să evităm scandalul într-un mod delicat.

Milverton se trânti din nou pe scaun.

— Eram sigur că aşa o să vedeți lucrurile, murmură el.

— În acelaşi timp, continuă Holmes, doamna Eva nu este o femeie bogată. Vă asigur că două mii de lire i-ar seca toate resursele, iar suma propusă de dumneavoastră este cu mult peste puterile ei. De aceea, vă rog, dacă sunteți amabil, să vă regândiți cererea şi să înapoiați scrisorile în schimbul prețului propus de mine, care, vă asigur, este cel mai mare pe care-l veți obține.

Zâmbetul lui Milverton se lărgi şi ochii-i luciră veseli.

— Ştiu că ceea ce afirmați despre posibilitățile financiare ale doamnei este adevărat, spuse el. În acelaşi timp, trebuie să recunosc că, odată cu ocazia nunții doamnei, este timpul ca rudele şi prietenii dumneaei s-o ajute puțin. Poate nu ar decide asupra unui cadou de nuntă acceptabil. Vă asigur că acest teanc de scrisori va provoca mai multă bucurie decât toate untierele şi candelabrele din Londra.

— Este imposibil!, exclamă Holmes.

— Vai, vai, ce ghinion!, comentă Milverton scoțând o agendă groasă. Nu pot să nu mă gândesc că doamnele sunt prost sfătuite să nu încerce. Priviți!

Ridică un bilet mic, cu blazonul pe plic.

— Acesta aparține... Ei, poate că este corect să spun numele de-abia mâine-dimineață. Dar la acea oră va fi în mâinile soțului doamnei. Şi toate acestea pentru că nu a avut amărâta sumă pe care o putea strânge dacă-şi schimba diamantele în imitații. ESTE păcat. Vă amintiți de brusca ruptură a logodnei

dintre onorabila domnişoară Miles şi colonelul Dorking? Cu doar două zile înainte de nuntă, în „Morning Post“ a apărut un paragraf în care se spunea că nunta a fost anulată. Dar de ce? Pare aproape incredibil, însă suma absurdă de o mie două sute de lire ar fi rezolvat întreaga problemă. Nu este păcat? Iar dumneavoastră, un bărbat înţelept, vă speriaţi de nişte condiţii când onoarea şi viitorul clientei dumneavoastră sunt puse la îndoială. Mă surprindeţi, domnule Holmes.

— Este adevărat ce vă spun, răspunse Holmes. Nu are de unde să facă rost de bani. Desigur, ar fi mai bine pentru dumneavoastră să acceptaţi suma considerabilă de bani pe care v-o ofer decât să distrugeţi cariera unei femei, lucru care nu v-ar aduce niciun profit!

— Aici greşiţi, domnule Holmes. Indirect, aş profita dacă aş da-o în vileag, şi încă foarte mult. Mai am vreo optzeci de cazuri în vedere. Dacă aş face din cazul doamnei Eva un exemplu, atunci toţi ceilalţi ar fi mult mai dispuşi să coopereze. Mă înţelegeţi?

Holmes se ridică repede de pe scaun.

— Treci în spatele lui, Watson! Nu-l lăsa să fugă! Acum, domnule, să vedem ce aveţi în acea agendă.

Milverton se strecurase ca un şobolan până în cealaltă parte a camerei şi stătea cu spatele lipit de perete.

— Domnule Holmes, domnule Holmes, vorbi el deschizând haina şi arătându-ne patul unui revolver mare care se vedea în buzunarul interior. Mă aşteptam la ceva original din partea dumneavoastră. Lucrul acesta a fost făcut de atâtea ori, şi ce bun s-a ales din asta? Vă asigur că sunt înarmat până-n dinţi şi sunt oricând pregătit să-mi folosesc armele, întrucât legea mă va susţine. Şi apoi, dacă aţi crezut că voi aduce aici scrisorile, într-o agendă, v-aţi înşelat amarnic. Nu aş face o asemenea prostie. Şi acum, domnilor, mai am două întâlniri în seara aceasta, iar drumul până la Hampstead este lung.

Înaintă, îşi luă haina, puse mâna pe revolver şi se duse la uşă. Am apucat un scaun, dar Holmes scutură din cap şi l-am pus la loc. Cu o reverenţă, un zâmbet şi o mişcare bruscă, Milverton ieşi din cameră şi câteva minute mai târziu am auzit uşa de la trăsură trântindu-se şi zgomotul roţilor

pe măsură ce se îndepărta. Holmes stătea nemişcat în faţa focului, cu mâinile în buzunarele de la pantaloni, cu bărbia aplecată şi ochii ţintuiţi pe tăciunii aprinşi. Timp de o jumătate de oră stătu nemişcat şi tăcut. Apoi, cu expresia unui om care a luat o hotărâre, se ridică în picioare şi trecu în dormitor. Puţin mai târziu, un muncitor tânăr şi dezinvolt, extrem de fudul, cu cioc, îşi aprindea pipa de lut înainte de a coborî în stradă.

— Mă voi întoarce cândva, Watson, spuse el şi dispăru în noapte.

Mi-am dat seama că începuse ofensiva împotriva lui Charles Augustus Milverton; dar nici nu mi-am închipuit ce formă va lua această ofensivă a lui.

Câteva zile, Holmes veni şi plecă la ore imprevizibile, cu aceeaşi deghizare, dar, în afara faptului că mi-a spus că stă la Hampstead şi că nu pierde timpul degeaba, nu ştiam ce face. Şi totuşi, în final, într-o seară rece şi furtunoasă, când vântul şuiera pe la ferestre, se întoarse din ultima expediţie şi, după ce şi-a scos deghizarea, se aşează în faţa focului şi râse din toată inima în maniera lui.

— Watson, ţi se pare că sunt genul care se însoară?

— Nu, desigur!

— Te informez că m-am logodit...

— Dragul meu prieten! Te feli...

— ...cu menajera lui Milverton.

— Pentru Dumnezeu, Holmes!

— Aveam nevoie de informaţii, Watson.

— Nu ai mers prea departe?

— A fost un pas necesar. Mă numesc Escote şi sunt un instalator cu o afacere înfloritoare. Ne-am plimbat în fiecare seară şi am discutat. Doamne-Dumnezeule, conversaţiile acelea! Oricum, am aflat tot ce doream. Cunosc casa lui Milverton ca-n palmă.

— Dar fata, Holmes?

Ridică din umeri.

—Nu am ce face, dragul meu Watson. Trebuie să joci tare atunci când este vorba despre o astfel de miză. Oricum, mă bucur să-ţi spun că rivalul meu nu este un om plăcut şi cu

siguranţă m-ar omorî dacă i-aş întoarce spatele. Ce noapte minunată!

— Îţi place vremea asta?

— Este perfectă pentru planul meu, Watson. În seara asta am de gând să intru în casa lui Milverton.

Mi s-a oprit respiraţia şi am crezut că am înnebunit când am auzit aceste cuvinte rostite rar, pe un ton hotărât şi concentrat. Aşa cum fulgerul căzut în miezul nopţii luminează cel mai mic detaliu al unui peisaj vast, aşa am văzut şi eu fiecare posibil rezultat al acestei acţiuni – surprinderea, capturarea, onorabila carieră sfârşindu-se în eşec şi nenorocire, iar prietenul meu aflându-se la discreţia odiosului Milverton.

— Pentru Dumnezeu, Holmes, gândeşte-te ce faci!, am exclamat.

— Dragul meu domn, am analizat lucrurile cu atenţie. Niciodată nu mă grăbesc să acţionez şi nici nu aş adopta o metodă atât de energică şi atât de periculoasă dacă o alta ar fi posibilă. Hai să privim lucrurile clar şi obiectiv. Presupun că eşti de acord că o astfel de acţiune este justificată din punct de vedere moral, deşi din punct de vedere tehnic este o fărădelege. A-i sparge casa nu înseamnă decât a-i lua cu forţa agenda... o acţiune la care erai pregătit să mă ajuţi.

M-am gândit puţin.

— Da, am spus, este justificabilă din punct de vedere moral atât timp cât nu luăm decât acele obiecte care sunt folosite în scop ilegal.

— Asta face parte din risc. Nu există altă metodă de a recupera acele scrisori. Nefericita doamnă nu are banii şi nu se poate încrede în nimeni. Mâine este termenul-limită şi, dacă nu luăm scrisorile în noaptea asta, ticălosul se va ţine de cuvânt şi o va nenoroci pe nefericită. Prin urmare, ori îmi las clienta în mâna sorţii, ori îmi joc ultima carte. Între noi doi fie vorba, Watson, este un duel între mine şi individul acesta, Milverton. După cum ai văzut, a câştigat prima rundă, dar respectul de sine şi reputaţia mea mă îndeamnă să lupt până la capăt.

— Nu-mi place, dar presupun că aşa este, am fost de acord. Când începem?

— Tu nu vii.

— Atunci nu te duci nici tu, am spus eu. Ai cuvântul meu de onoare – şi ştii că nu l-am încălcat niciodată – că voi lua o birjă până la secția de poliție şi te voi da în vileag dacă nu mă laşi să împărtăşesc această aventură cu tine.

— Nu mă poți ajuta.

— De unde ştii? N-ai de unde să ştii ce se poate întâmpla. Şi, oricum, m-am hotărât. Şi alți oameni în afară de tine au respect de sine şi chiar reputație.

Holmes părea deranjat, dar fruntea i se încreți şi mă bătu pe umăr.

— Bine, bine, dragul meu, aşa să fie. De câțiva ani împărțim aceeaşi cameră şi ar fi amuzant dacă am termina împărțind aceeaşi celulă. Ştii, Watson, nu-mi pare rău să-ți spun, dar întotdeauna am avut impresia că aş fi un infractor foarte eficient. Asta este şansa vieții mele. Uite aici!

Scoase dintr-un sertar o trusă mică din piele şi, deschizând-o, scoase o rangă placată cu nichel, cutter cu vârf de diamant pentru tăiat geamuri, chei adaptabile şi orice altă îmbunătățire modernă cerută de civilizație.

— Şi aici este lanterna mea. Totul este în ordine. Ai o pereche de pantofi silențioşi?

— Am tenişi cu talpă de cauciuc.

— Excelent. Şi mască?

— Pot să fac două din mătase neagră.

— Văd că ai o pornire înnăscută pentru astfel de lucruri. Foarte bine, tu vei face măştile. O să mâncăm ceva hrană rece înainte de a pleca. Acum este nouă şi jumătate. La unsprezece vom merge până la Church Row. De acolo până la Appledore Towers mai este un sfert de oră de mers pe jos. Până la miezul nopții vom fi la lucru. Milverton are somnul greu şi se retrage în fiecare seară la ora zece şi jumătate. Cu puțin noroc, ne vom întoarce pe la ora două cu scrisorile doamnei Eva în buzunar.

Holmes şi cu mine ne-am îmbrăcat în haine elegante, ca să pară că am fost la teatru şi ne întoarcem acasă. Pe strada Oxford am luat o birjă care ne-a condus la o adresă din Hampstead. Acolo am plătit şi am pornit pe marginea

câmpului, cu hainele noastre mari închise până sus, pentru că era extrem de frig şi vântul ne lua pe sus.

— Afacerea asta trebuie abordată delicat, începu Holmes. Documentele se află într-un seif din biroul individului, iar biroul se află în anticamera dormitorului său. Pe de altă parte, la fel ca toți bărbații mici şi îndesați care se respectă, doarme foarte greu. Agatha – adică LOGODNICA mea – spune că servitorii glumesc între ei şi că este imposibil să-l trezeşti pe stăpân. Are un secretar care îi este extrem de devotat şi toată ziua nu se clinteşte din birou. Tocmai de aceea mergem noaptea. Şi pe urmă are o bestie de câine care se plimbă de colo-colo prin grădină. Ultimele două seri m-am întâlnit destul de târziu cu Agatha şi a închis bestia ca să pot intra. Asta este casa, asta mare cu grădină. Pe poartă... acum la dreapta, printre dafini. Cred că ar fi bine să ne punem măştile aici. Vezi, nu este pic de lumină pe la geamuri şi totul merge perfect.

Ne-am furişat până la casa tăcută şi întunecată cu măştile acelea de mătase neagră care ne transformaseră în doi dintre cei mai temuți spărgători din Londra. De-a lungul unei părți a casei era un fel de verandă acoperită cu plăci de ceramică, limitată de câteva ferestre şi două uşi.

— Acesta-i dormitorul lui, şopti Holmes. Uşa asta dă direct în birou. Ne-ar fi cel mai de folos, dar este închisă şi zăvorâtă şi am face prea mult zgomot dacă am intra pe aici. Hai pe dincoace. Este o seră care dă în salon.

Uşa era încuiată, dar Holmes scoase o bucată rotundă din geam şi descuie din interior. O secundă mai târziu, închidea uşa în spatele nostru, iar noi deveneam tâlhari în ochii legii. Atmosfera grea, caldă, dată de miresmele bogate tradiționale şi cele înecăcioase ale plantelor exotice, ne astupase gâtul. Mă apucă de mână prin întuneric şi mă conduse uşor pe lângă mulțimea de tufe care se loveau de fețele noastre. Holmes avea calități remarcabile, cultivate cu atenție, de a vedea prin întuneric. Tot ținându-mă de mână, deschise o uşă şi mi-am dat seama că intraserăm într-o cameră mare unde, cu puțin timp înainte, se fumase trabuc. Înaintă pipăind mobila, deschise o altă uşă şi o închise în urma noastră. Întinzând mâna, am pipăit câteva haine atârnând pe perete şi am înțeles că

suntem într-un hol. Am mers prin hol şi, foarte uşor, Holmes a deschis o uşă pe dreapta. Ceva se repezi spre noi şi într-o secundă mi-a sărit inima din piept, dar am icnit de râs, pentru că mi-am dat seama că fusese pisica. În această nouă cameră ardea focul şi, din nou, aerul era îmbâcsit de fumul de tutun. Holmes intră păşind în vârful picioarelor, mă aşteptă să vin după el şi apoi, foarte uşor, închise uşa. Ne aflam în biroul lui Milverton şi o uşă aflată de cealaltă parte a camerei marca intrarea în dormitorul lui. Focul ardea bine şi toată camera era luminată de el. Lângă uşă am văzut lumina slabă reflectată de un întrerupător electric, dar ar fi fost inutil să-l aprind, chiar dacă ar fi fost în siguranță. Într-o parte a şemineului era o perdea grea care acoperea fereastra boltită pe care o văzusem de afară. De cealaltă parte era uşa care comunica direct cu veranda. În centru se afla un birou cu un scaun rotativ, din piele roşie, lucioasă. În fața acestuia era o bibliotecă mare, având deasupra bustul din marmură al Atenei. În colțul dintre bibliotecă şi perete, se afla un seif mare, verde, în ale cărui mânere lustruite, din alamă, se reflecta lumina focului. Holmes se strecură până acolo şi se uită la el. Apoi se furişă până la uşa dormitorului şi ascultă îndelung cu capul plecat. Nu se auzea niciun sunet dinăuntru. Între timp, m-am gândit că ar fi bine să ne asigurăm retragerea prin uşa exterioară, aşa că am examinat-o. Spre uimirea mea, nu era nici încuiată, nici zăvorâtă! L-am atins pe Holmes pe mână şi el îşi întoarse chipul spre acea direcție. L-am văzut tresărind şi evident era la fel de uimit ca mine.

— Nu-mi place, şopti el apropiindu-şi buzele de urechea mea. Nu-mi dau seama ce este. Oricum, nu avem timp de pierdut.

— Pot face ceva?

— Da, stai lângă uşă. Dacă auzi pe cineva venind, pune zăvorul şi putem ieşi pe unde am intrat. Dacă vine din cealaltă parte, putem ieşi pe uşă dacă ne-am terminat treaba sau, dacă nu, ne putem ascunde în spatele acestor perdele. Ai înțeles?

Am dat din cap şi m-am aşezat lângă uşă. Prima senzație de teamă trecuse şi eram încântat, mult mai însuflețit acum decât atunci când eram apărătorii legii. Scopul misiunii respective,

faptul că ştiam că este un gest altruist şi nobil, caracterul josnic al oponentului respectiv, toate acestea dădeau un plus de interes aventurii. Departe de a simți vinovății, eram încântat şi jubilam în fața pericolelor. L-am urmărit plin de admirație pe Holmes cum îşi desfăşura trusa de instrumente şi-şi alegea unealta cu calmul şi acuratețea unui chirurg care efectuează o operație delicată. Ştiam că deschisul seifurilor era un hobby de-al lui şi i-am înțeles bucuria de a se afla în fața acestui monstru verde-auriu, dragonul care ținea în viscere reputațiile multor doamne nobile. Suflecând mânecile costumului – paltonul îl pusese pe un scaun –, Holmes scoase două foreze, o rangă şi mai multe şperacle. Eu stăteam la uşa din centru, uitându-mă pe rând la celelalte uşi, pregătit pentru orice urgență, deşi într-adevăr planurile mele despre ce ar trebui să fac dacă suntem întrerupți erau destul de neclare. Timp de o jumătate de oră, Holmes a lucrat concentrat, punând pe jos câte o unealtă, pe rând, luând alta, manevrându-le cu forța şi delicatețea unui mecanic iscusit. În final am auzit un clic, uşa mare şi verde s-a deschis şi înăuntru am zărit câteva pachete de hârtii, fiecare legate, sigilate şi inscripționate. Holmes ridică un pachet, dar era greu de citit la lumina flăcărilor care jucau, aşa că scoase lanterna lui mică deoarece, cu Milverton în camera cealaltă, ar fi fost prea periculos să aprindem lumina. Deodată l-am văzut că se opreşte şi ascultă atent. Într-o secundă a împins uşa seifului, şi-a luat paltonul, şi-a îndesat uneltele în buzunare şi s-a ascuns în spatele draperiei, arătându-mi să fac acelaşi lucru. De-abia când am ajuns acolo am auzit ceea ce îi trezise simțurile. Undeva în casă se auzea un zgomot.

In depărtare se trânti o uşă. Apoi, un murmur înfundat, confuz se transformă în zgomotul clar al unor paşi grei apropiindu-se rapid. Se auzeau din holul de lângă cameră. S-au oprit la uşă. Uşa s-a deschis. Se auzi un zgomot ascuțit şi lumina electrică fu aprinsă. Uşa se mai închise o dată şi mirosul usturător de fum de trabuc ne invadă nările. Apoi paşii continuară înainte şi înapoi, la câțiva metri distanță de noi. Într-un final, se auzi un scaun scârțâind şi paşii se opriră. Apoi se auzi o cheie într-o încuietoare şi foşnetul unor hârtii.

Până acum nu îndrăznisem să mă uit, dar acum am dat uşor în părţi draperiile din faţa mea şi am tras cu ochiul. Am simţit umărul lui Holmes împingându-se în al meu şi mi-am dat seama că şi el face acelaşi lucru. Chiar în faţa noastră, aproape de noi, era spatele lat, rotunjit al lui Milverton. Era evident că estimasem greşit toate mişcările lui, că nu fusese deloc în dormitor şi că fusese în vreo sală de biliard sau vreun fumoar din cealaltă aripă a casei, ale cărei ferestre nu le văzusem. În prim-plan se afla capul lui mare şi cărunt, cu pata lucioasă de chelie. Se lăsase pe spate în scaunul roşu din piele, cu picioarele întinse şi cu un trabuc ieşindu-i din gură. Era îmbrăcat cu o jachetă militară, de un roşu-bordo şi cu guler negru din catifea. În mână avea un document legal lung, pe care-l citea leneş, scoţând cercuri de fum pe gură. După atitudinea confortabilă şi maniera calmă, nu dădea semne că ar vrea să plece prea curând.

Am simţit mâna lui Holmes strângându-mă în semn liniştitor, ca şi cum ar fi zis că situaţia este sub control şi că nu este deloc îngrijorat. Nu ştiam dacă vede ce vedeam eu, şi anume că uşa de la seif nu era bine închisă şi Milverton ar fi putut oricând să o observe. În mintea mea, eram hotărât ca, dacă aş fi văzut din privirea-i rigidă că şi-a dat seama, să ies imediat, să-mi arunc paltonul peste capul lui, să-i imobilizez braţele, iar restul să-l las în seama lui Holmes. Dar Milverton nu şi-a ridicat deloc privirea. Era interesat, deşi leneş, de hârtiile din mână şi dădea pagină după pagină urmărind pledoaria avocatului. Cel puţin, am gândit eu când îşi terminase trabucul şi documentul, se va duce în camera lui; dar înainte să termin să mă gândesc la vreuna dintre cele două variante, se întâmplă ceva deosebit care mi-a îndreptat gândurile în altă direcţie.

De câteva ori am observat că Milverton se uita la ceas şi o dată s-a ridicat şi s-a aşezat la loc cu un gest de nerăbdare. Şi totuşi, ideea că ar avea o întâlnire la acea oră neobişnuită din noapte nu mi-a trecut prin cap până nu am auzit un sunet slab venind dinspre verandă. Milverton lăsă hârtiile şi stătu drept în scaun. Sunetul se repetă şi apoi urmă un ciocănit uşor la uşă. Milverton se ridică şi deschise uşa.

— Ei bine, spuse el scurt, ai întârziat o jumătate de oră.

Deci, asta era explicația pentru uşa descuiată şi pânda nocturnă a lui Milverton. Se auzi foşnetul delicat al unei rochii de femeie. Apropiasem perdelele la loc, pentru că Milverton se întorsese cu fața spre noi, dar acum am îndrăznit din nou să le deschid, cu atenție.

Se aşezase la loc pe scaun, cu trabucul încă atârnându-i impertinent din gură. In fața lui, în lumina electrică, se vedea o femeie înaltă, subțire, brunetă, cu un văl pe față şi o capă legată sub bărbie. Respira repede şi scurt şi tremura de o emoție puternică.

— Draga mea, zise Milverton, m-ai făcut să pierd o noapte de odihnă. Sper să merite. Şi zici că nu puteai veni la altă oră, nu?

Femeia dădu din cap.

— Păi, dacă nu ai putut, nu ai putut. Dacă doamna contesă este o stăpână severă, acum ai ocazia să te răzbuni. Doamne, fată, de ce tremuri aşa? Aşa, adună-te! Acum, să trecem la afaceri.

Scoase un bilet din sertarul biroului.

— Zici că ai cinci scrisori care o compromit pe contesa d'Albert. Tu vrei să le vinzi. Eu vreau să le cumpăr. Până aici e bine. Nu mai rămâne decât să fixăm un preț. Desigur, o să vreau să văd scris... Dacă sunt ceva bun... Dumnezeule mare, dumneata eşti?

Fără să spună un cuvânt, femeia îşi ridică vălul şi lăsă capa să cadă de pe bărbie. Chipul fetei care-l înfrunta pe Milverton era bine definit, tenul închis şi frumos, un nas puternic, curbat, sprâncene negre, groase, ochi strălucitori şi o gură dreaptă, cu buze subțiri care formau un zâmbet periculos.

— Eu sunt, vorbi ea, femeia pe care ai nenorocit-o.

Milverton râse, dar în vocea lui se simțea teama.

— Ai fost foarte încăpățânată, spuse el. De ce m-ai făcut să ajung la aşa ceva? Te asigur că nu aş omorî nicio muscă de bunăvoie, dar fiecare om are afacerile lui şi ce era să fac? Am stabilit prețul ca să puteți plăti. N-ați vrut să plătiți.

— Aşa că ai trimis scrisorile lui soțului meu, cel mai nobil bărbat care a trăit vreodată, un om de care nu am fost vrednică

nici să-i lustruiesc ghetele, i s-a frânt inima şi a murit. Îți aduci aminte că seara trecută când am venit pe uşa aceea te-am rugat, te-am implorat să ai milă, iar tu mi-ai râs în față aşa cum încerci să râzi şi acum, doar că acum uimirea ta de om laş nu poate opri buzele să-ți tremure? Da, nu ai crezut că o să mă mai vezi pe aici din nou, dar în seara aceea am înțeles cum te pot întâlni singură față-n față. Ei bine, domnule Milverton, ce ai de spus?

— Să nu crezi că mă poți intimida, contracară el ridicându-se. Nu trebuie decât să ridic vocea şi-mi chem servitorii să te aresteze. Dar sunt îngăduitor, eşti supărată. Părăseşte imediat camera pe unde ai venit şi nu voi spune nimic.

Femeia stătea cu mâna în sân şi cu acelaşi zâmbet mortal pe buzele-i subțiri.

— Nu vei mai strica şi alte vieți aşa cum ai stricat-o pe a mea. Nu vei mai frânge inimi aşa cum ai frânt-o pe a mea. Voi elibera lumea de o otravă. Ia asta, nemernicule, şi asta... şi asta... şi asta!

Scosese un mic revolver lucios, golindu-i încărcătorul în trupul lui Milverton, cu țeava la o distanță de un metru de pieptul lui. Bărbatul se chirci şi apoi căzu cu fața în jos pe masă, tuşind groaznic şi răvăşind hârtiile, încercând să le prindă. Apoi se clătină pe picioare, primi un alt glonț şi se rostogoli pe duşumea.

— M-ai omorât!, strigă el şi încremeni.

Femeia îl privi lung şi-şi îngropă călcâiul în fața lui. Se uită din nou, dar nu se auzea niciun sunet sau vreo mişcare. La un moment dat am auzit un zgomot scurt: aerul nopții intrase în camera încălzită, iar răzbunătoarea dispăruse.

Nicio intervenție din partea noastră nu l-ar fi putut scuti de soarta ce-l aştepta; am dat să ies, când am simțit mâna rece a lui Holmes apucându-mă de încheietură. Am înțeles motivul pentru acea strângere fermă care m-a oprit... nu era treaba noastră; dreptatea răpusese un nemernic; noi aveam treburile noastre şi scopurile noastre, care nu trebuiau pierdute din vedere. Dar de-abia ieşi femeia din cameră că Holmes, cu paşi uşori şi silențioşi, ajunse la uşă şi o încuie. În acelaşi moment am auzit voci în casă şi sunet de paşi grăbindu-se.

Împuşcăturile treziseră toată casa. Perfect calm, Holmes se duse la seif, îşi umplu braţele de teancuri de scrisori şi le puse pe toate în foc.

Repetă acelaşi lucru iar şi iar până când seiful se goli. Cineva apăsă pe mâner şi bătu la uşă. Holmes se uită repede în jos. Scrisoarea care anunţase moartea lui Milverton era pătată de sânge, pe masă. Holmes o aruncă printre celelalte hârtii care ardeau. Apoi scoase cheia din uşa exterioară, trecu după mine şi o încuie pe dinafară.

— Pe aici, Watson, spuse el, pe aici putem sări zidul din grădină.

N-aş fi crezut că o alarmă s-ar împrăştia atât de repede. Privind înapoi, casa uriaşă era un bulgăre de lumină. Uşa din faţă era deschisă şi se vedeau oameni fugind pe alee. Toată grădina era plină de oameni, iar un individ ne făcu semne când ieşeam de pe verandă şi ne urmări îndeaproape. Holmes părea să ştie terenul la perfecţie şi-şi croi drum printr-o plantaţie de copaci mici, eu fiind imediat în urma lui, iar urmăritorul nostru imediat după noi. Un zid înalt de doi metri ne bloca drumul, dar Holmes sări până în vârf şi apoi peste. Când am făcut şi eu acelaşi lucru, am simţit mâna omului din spatele meu apucându-mă de gleznă, dar m-am eliberat şi m-am căţărat peste zidul presărat cu sticlă. Am căzut pe burtă printre nişte tufişuri, dar Holmes mă ridică imediat şi împreună am fugit prin vasta câmpie de la Hampstead. Cred că am alergat vreo trei kilometri când Holmes se opri şi ascultă atent. În spatele nostru era linişte absolută. Scăpasem de urmăritori şi eram în siguranţă.

A doua zi după această remarcabilă experienţă, luaserăm micul dejun şi fumaserăm pipa de dimineaţă, când domnul Lestrade de la Scotland Yard, foarte solemn şi impresionant, fu condus în modesta noastră cameră de zi.

— Bună dimineaţa, domnule Holmes, salută el, bună dimineaţa! Pot să vă întreb dacă sunteţi ocupat acum?

— Nu atât de ocupat încât să nu vă ascult.

— M-am gândit că, dacă nu aveţi ceva important de făcut, poate aţi dori să ne asistaţi la un remarcabil caz care a avut loc azi-noapte la Hampstead.

— Vai de mine!, exclamă Holmes. Ce a fost?

— Crimă... O crimă dramatică. Ştiu cât de mult vă plac lucrurile acestea şi aş fi onorat dacă aţi veni până la Appledon Towers ca să ne daţi un sfat. Nu e o crimă obişnuită. Îl urmărim de ceva timp pe acest domn Milverton şi, între noi fie vorba, era cam nelegiuit. Se ştie că avea documente pe care le folosea ca să-i şantajeze pe oameni. Toate aceste hârtii au fost arse de criminali. Nu a fost luat niciun lucru de valoare şi e foarte probabil ca aceşti criminali să fi fost oameni cu un statut superior al căror unic scop era să prevină expunerea lor în faţa societăţii.

— Criminali!, exclamă Holmes. La plural!

— Da, erau doi. Aproape că i-am prins în flagrant. Avem urmele paşilor lor, avem descrierea, avem şanse mari să-i prindem. Primul individ a fost destul de rapid, dar cel de-al doilea a fost prins de ajutorul de grădinar şi nu a scăpat decât după ce s-a luptat. Era un bărbat de înălţime medie, bine făcut, maxilar pătrat, gât gros, mustaţă, o mască peste ochi.

— Este cam vag, comentă Sherlock Holmes. Ar putea foarte bine să fie o descriere a lui Watson!

— E adevărat, zise inspectorul foarte amuzat. Ar putea fi o descriere a domnului Watson.

— Ei bine, mă tem că nu te pot ajuta, Lestrade, spuse Holmes. Problema e că îl cunoşteam pe individul acesta, Milverton, şi îl consideram unul dintre cei mai periculoşi oameni din Londra. În plus, cred că sunt anumite crime de care legea nu se poate atinge şi care, prin urmare, într-o anumită măsură, justifică o vendetă personală. Nu, nu e cazul să insişti. M-am hotărât. Simpatizez mai degrabă cu criminalii decât cu victima şi nu mă voi ocupa de acest caz.

Holmes nu mi-a spus niciun cuvânt despre tragedia la care fuseserăm martori, dar toată dimineaţa am observat că era foarte gânditor şi ochii lui absenţi şi maniera distrasă mi-au dat impresia unui bărbat care se chinuieşte să-şi amintească ceva. Eram în toiul prânzului când, deodată, sări în picioare.

— Pentru numele lui Iov, Watson, am găsit!, strigă el. Ia-ţi pălăria! Vino cu mine!

Se grăbi cât putu de mult pe strada Baker şi de-a lungul străzii Oxford până am ajuns aproape de Piața Regent. Acolo, pe stânga, este un magazin a cărui vitrină este plină cu fotografii ale celebrităților şi frumuseților de azi. Ochii lui Holmes se fixară pe o poză şi, urmărind privirea lui, am văzut poza unei doamne impunătoare, de viță nobilă, îmbrăcată ca la Curte, cu o tiară mare de diamante pe frumosul său cap. Am privit delicatu-i nas coroiat, sprâncenele groase, gura dreaptă şi bărbia mică şi puternică. Apoi mi-am ținut răsuflarea când am citit numele nobilului om de stat cu titluri onorabile căruia îi fusese soție. Am întâlnit privirea lui Holmes, iar el şi-a pus degetul pe buze şi ne-am îndepărtat de vitrină.

Sfârşit

Cei şase Napoleoni

Au era un lucru neobişnuit ca domnul Lestrade să ne viziteze în câte-o seară, iar vizitele lui erau binevenite pentru Sherlock Holmes, întrucât îl ajutau să rămână la curent cu tot ce se petrecea la sediul central al poliției. Ca recompensă pentru veştile aduse de Lestrade, Holmes întotdeauna asculta cu atenție detaliile oricărui caz în care era implicat detectivul şi ocazional, fără vreo intervenție fizică, reuşea să-i dea vreun indiciu sau vreo sugestie ca urmare a vastelor lui experiențe şi cunoştințe.

În seara cu pricina, Lestrade vorbise despre vreme şi ziare. Apoi rămase tăcut, pufăind gânditor din trabucul său. Holmes îl privi intens.

— Te ocupi de vreun caz interesant?, întrebă el.

— A, nu, domnule Holmes, nimic special.

— Atunci povesteşte-mi despre ce e vorba.

Lestrade râse.

— Bine, domnule Holmes, nu are rost să neg că ESTE ceva care mă preocupă. Şi totuşi, e un lucru atât de absurd încât am ezitat să te deranjez. Pe de altă parte, deşi banal, este, fără îndoială, bizar – şi ştiu că aveți o afinitate pentru tot ceea ce este ieşit din comun. Dar părerea mea este că mai degrabă intră în atribuțiile doctorului Watson decât în ale noastre.

— Boală?, am întrebat eu.

— Nebunie, oricum. Şi încă o nebunie bizară! N-ați crede că mai există cineva în zilele noastre cu o ură atât de mare

pentru Napoleon I încât să spargă orice imagine a lui pe care o vede.

Holmes se lăsă pe spate în scaun.

— Asta nu e treaba mea, spuse el.

— Exact. Asta am zis şi eu. Dar, pe urmă, dacă bărbatul comite infracțiuni, spargeri bunăoară, asta nu mai intră în atribuțiile doctorului, ci într-ale polițistului.

Holmes se ridică din nou.

— Intrare prin efracție! Asta este mult mai interesant. Vreau toate detaliile.

Lestrade scoase agenda cu datele oficiale şi-şi reîmprospătă memoria din paginile ei.

— Primul caz a fost raportat acum patru zile, spuse el. S-a întâmplat la magazinul lui Morse Hudson, de pe strada Kennington unde vinde tablouri şi statuete. Vânzătorul a lăsat pentru o secundă tejgheaua nesupravegheată, a auzit o bufnitură şi, când s-a grăbit înapoi, a găsit un bust din ipsos reprezentându-l pe Napoleon, alături de alte opere de artă, pe tejghea, făcute bucăți. S-a repezit pe stradă şi, deşi mai mulți trecători au declarat că au văzut un bărbat fugind din magazin, el nu a observat pe nimeni şi nici nu a găsit vreo modalitate de a-l identifica pe făptaş. Părea a fi un act dintre acelea de huliganism care mai are loc din când în când şi a fost raportat ca atare ofițerului care patrula în zonă. Mulajul din ghips nu valora mai mult de doi şilingi şi întreaga întâmplare părea a fi prea puerilă pentru o investigație amănunțită. Dar cel de-al doilea caz fu mult mai serios şi mai neobişnuit. S-a întâmplat chiar aseară. În strada Kennington, la numai câțiva metri distanță de magazinul lui Morse Hudson, locuieşte un renumit medic, pe nume Barnicot, care are unul dintre cele mai mari cabinete din partea sudică a Tamisei. Locuința şi cabinetul principal sunt pe strada Kennington, dar are un dispensar şi un cabinet chirurgical pe strada Lower Brixton, la trei kilometri depărtare. Doctorul Barnicot este un mare admirator al lui Napoleon şi casa lui este plină de cărți, portrete şi vestigii ale împăratului francez. Cu puțin timp în urmă a achiziționat de la Morse Hudson două duplicate din ghips ale celebrului

cap al lui Napoleon, realizat de sculptorul francez Devine. Unul dintre acestea a fost aşezat în holul casei din strada Kennington, iar celălalt, pe poliţa de deasupra căminului din cabinetul de chirurgie din Lower Brixton. Ei bine, când doctorul Barnicot a venit azi-dimineaţă, a descoperit cu uimire că locuinţa îi fusese tâlhărită în timpul nopţii, dar nimic nu fusese luat în afară de capul de ghips de pe hol. Fusese dus afară şi zdrobit cu sălbăticie de peretele grădinii, lângă care s-au descoperit bucăţile sparte.

Holmes îşi frecă palmele.

— Cu siguranţă, este foarte ciudat, spuse el.

— M-am gândit că o să vă placă. Dar încă nu am terminat. Doctorul Barnicot trebuia să se ducă la cabinetul de chirurgie la ora douăsprezece şi imaginaţi-vă uimirea lui când, ajungând acolo, a descoperit că fereastra fusese deschisă în timpul nopţii şi bucăţile sparte ale celui de-al doilea bust erau împrăştiate prin toată camera. Fusese spulberat chiar acolo unde se afla. În nici unul dintre cazuri nu s-au găsit semne care să indice cine a fost tâlharul sau nebunul care a comis această faptă. Acum, domnule Holmes, aveţi toate datele.

— Sunt neobişnuite, ca să nu zic caraghioase, comentă Holmes. Pot să ştiu dacă cele două busturi sparte din camerele doctorului Barnicot sunt duplicatele exacte ale celui distrus în magazinul lui Morse Hudson?

— Au fost făcute pe acelaşi original.

— Asta înseamnă că nu mai este valabilă teoria conform căreia cel care le sparge este influenţat de o mare ură asupra lui Napoleon. Având în vedere câte sute de statui ale marelui împărat există în Londra, ar fi o prea mare coincidenţă ca un spărgător oarecare să înceapă cu trei exemplare ale aceluiaşi bust.

— Am gândit la fel, confirmă Lestrade. Pe de altă parte, acest Morse Hudson este principalul furnizor de busturi din acea parte a Londrei şi acestea trei erau singurele care erau de ani buni în magazinul lui. Aşa că, deşi, cum spui dumneata, sunt câteva sute de statui în Londra, este foarte posibil ca acestea trei să fie singurele din acea regiune. Aşadar, un fanatic local ar începe de acolo. Ce părere ai, doctore Watson?

— Posibilitățile monomaniei sunt nelimitate, am răspuns eu. Mai este o boală pe care psihologii moderni francezi o numesc „idee fixă", care poate părea neînsemnată şi însoțită în orice alt aspect de o perfectă sănătate mintală. Un bărbat care a citit mult despre Napoleon sau a cărei familie poate că a fost afectată în timpul marelui război poate dezvolta o astfel de „idee fixă" şi, sub influența acesteia, ar putea fi capabil de orice formă de încălcare a legii.

— Nu merge, dragul meu Watson, spuse Holmes scuturând din cap; nicio idee fixă nu ar ajuta un monomaniac să afle unde sunt busturile.

— Atunci, cum explici TU asta?

— Nici nu încerc să explic. Țin doar să arăt că procedurile excentrice ale acestui domn au o anumită metodă. De exemplu, în holul doctorului Barnicot, unde cel mai mic zgomot ar fi trezit întreaga familie, bustul a fost dus afară înainte de a fi spart, pe când la cabinetul de chirurgie, unde nu era pericol de alarmă, a fost spart chiar unde se afla. Povestea pare neglijabilă, dar nu îndrăznesc să spun banală, când mă gândesc că cele mai cunoscute cazuri ale mele au debutat puțin promițător. Îți aduci aminte, Watson, cum mi-a fost prezentat cazul groaznic al familiei Abernetty. Aşadar, nu-mi pot permite să râd în fața celor trei busturi sparte ale tale, Lestrade, şi ți-aş rămâne îndatorat dacă mi-ai aduce la cunoştință orice noutate în acest caz neobişnuit.

Noutatea pe care o ceruse prietenul meu veni sub o formă mult mai tragică decât şi-ar fi imaginat. A doua zi, dimineață, eram încă în dormitor, mă îmbrăcam, când am auzit ciocănind la uşă, iar Holmes intră cu o telegramă în mână. O citi cu voce tare: „Vino dimineață, str. Pitt, 131, Kensington. Lestrade".

— Ce este?, am întrebat.

— Nu ştiu... poate fi orice. Dar bănuiesc că este urmarea poveştii cu statuile. În cazul acesta, prietenul nostru, spărgătorul de statui, a început operațiunile în alt cartier al Londrei. Ai cafea pe masă, Watson, şi ne aşteaptă o birjă la uşă.

În jumătate de oră am ajuns pe strada Pitt, o mică zonă tăcută, mărginaşă, aflată lângă cea mai energică zonă a vieții londoneze.

Numărul 131 făcea parte dintr-un şir de case, toate din scânduri, respectabile şi foarte puțin romantice. Pe măsură ce înaintam, am văzut că în fața gardului casei respective erau o mulțime de curioşi. Holmes fluieră.

— În numele Sfântului George! Este cel puțin tentativă de omor. Nimic mai puțin important nu ar aduna o asemenea gloată. Umerii adunați ai individului aceluia şi gâtul alungit indică un act de violență. Ce e asta, Watson? Treptele de sus sunt ude, celelalte uscate. Oricum, destule urme de paşi. Ei bine, iată-l pe Lestrade la fereastră şi în curând vom afla despre ce este vorba.

Reprezentantul poliției ne întâmpină cu o față serioasă şi ne conduse într-o cameră de zi, unde un bărbat în vârstă, extrem de neîngrijit şi agitat, îmbrăcat într-o cămaşă de noapte din flanel, se plimba de colo-colo. Ne-a fost prezentat ca fiind proprietarul casei, domnul Horace Harker, de la Sindicatul Central al Presei.

— E din nou povestea cu bustul lui Napoleon, spuse Lestrade. Ați părut interesat aseară, domnule Holmes, şi m-am gândit că poate v-ați bucura să fiți de față acum, că lucrurile au luat o întorsătură gravă.

— La ce s-a ajuns, deci?

— La crimă. Domnule Harker, vreți să le spuneți acestor domni exact ce s-a întâmplat?

Bărbatul în cămaşă de noapte se întoarse spre noi cu o față extrem de tristă.

— E un lucru extraordinar, începu el. Toată viața mea am adunat ştiri despre oameni, iar acum, că o informație fantastică mi-a picat în mână, sunt atât de confuz şi de emoționat că nu pot lega două cuvinte. Dacă aş fi venit aici pe post de ziarist, m-ar fi intervievat şi aş fi vrut două rubrici în fiecare ziar de seară. Aşa cum se prezintă acum situația, dau în vileag o ştire absolut valoroasă unor nenumărați domni, iar eu nu o pot folosi. Oricum, am auzit despre dumneavoastră, domnule Sherlock Holmes, şi, dacă îmi explicați situația, atunci mă voi mulțumi măcar cu asta, dacă nu pot scrie eu ce s-a întâmplat.

Holmes se aşează şi ascultă.

— Se pare că totul este concentrat în jurul acelui bust al lui Napoleon pe care l-am cumpărat acum câteva luni chiar pentru această cameră. L-am luat ieftin de la „Frații Harding", a doua casă de la stația High Street, O mare parte a muncii mele jurnalistice se desfăşoară noaptea şi deseori scriu până în zorii zilei. Aşa a fost şi azi. Pe la ora trei stăteam în cabinetul meu, care este la ultimul etaj al casei, în spate, şi am auzit zgomote jos. Am ascultat, dar nu s-au mai repetat şi mi-am zis că au fost afară. Apoi, dintr-odată, cinci minute mai târziu, s-a auzit un țipăt oribil... Domnule Holmes, cel mai groaznic sunet pe care l-am auzit vreodată! Îmi va suna în urechi cât timp voi trăi. Am rămas încremenit de teamă un minut sau două. Apoi am apucat vătraiul şi m-am dus jos. Când am ajuns în camera asta, am găsit fereastra larg deschisă şi imediat am observat că bustul lipsea de pe polița căminului. De ce ar dori un hoț să fure un asemenea lucru, nu pot să înțeleg, pentru că era făcut din ghips şi nu avea absolut nicio valoare. Vedeți dumneavoastră că oricine ar pătrunde pe fereastra aceea, cu un pas mare, ar ajunge la pragul uşii. Evident, asta făcuse şi hoțul, aşa că m-am dus şi am deschis uşa. Păşind prin întuneric, aproape că am căzut peste un bărbat care zăcea acolo mort. Am fugit înapoi să iau ceva cu care să luminez şi l-am văzut pe sărmanul om cu o rană uriaşă la gât şi tot locul plin de sânge. Era întins pe spate, cu genunchii traşi şi gura deschisă oribil. O să-mi bântuie visele. Am avut timp cât să fluier după polițist, apoi cred că am leşinat, pentru că nu mai ştiu nimic până în momentul în care l-am văzut pe polițist aplecat asupra mea, în hol.

— Şi cine era bărbatul ucis?, întrebă Holmes.

— N-avem nimic care să ne arate cine era, spuse Lestrade. O să vedeți cadavrul la morgă, dar până acum nu am găsit nimic. Este un bărbat înalt, ars de soare, foarte puternic, nu avea mai mult de treizeci de ani. Este îmbrăcat prost şi totuşi nu prea pare a fi muncitor. Într-o baltă de sânge de lângă el am găsit un briceag făcut dintr-un corn de animal. Nu ştiu dacă este arma crimei sau dacă a aparținut mortului. Pe haine nu era niciun nume şi în buzunare nu avea decât un măr, nişte sfoară, o hartă de un şiling a Londrei şi o fotografie. Iat-o.

Era evident că este un instantaneu luat cu o cameră mică. Reprezenta un bărbat ager, cu trăsături ascuțite – ca de maimuță –, cu sprâncene groase şi partea de jos a feței uşor ieşită în afară, ca un bot de babuin.

— Şi ce s-a întâmplat cu bustul?, întrebă Holmes după ce studie atent poza.

— Chiar înainte să veniți am aflat. A fost găsit în grădina din fața casei goale din strada Campden House. Era spart în bucăți. Mă duc chiar acum să văd. Veniți cu mine?

— Desigur. Trebuie să arunc doar o privire.

Cercetă covorul şi fereastra.

— Individul ori avea picioare foarte lungi, ori era un bărbat foarte activ, spuse el. Neavând nimic dedesubt, nu i-a fost foarte uşor să ajungă la pervaz şi să deschidă geamul. Întoarcerea a fost relativ simplă. Veniți cu noi să vedeți rămăşițele bustului, domnule Harker?

Ziaristul dezamăgit se aşezase la masa de scris.

— Trebuie să încerc să scriu ceva, spuse el, deşi nu mă îndoiesc că primele ediții ale ziarelor de seară au ieşit deja şi au o mulțime de detalii. Ăsta-i norocul meu! Vă amintiți când a căzut tribuna la Doncaster? Ei bine, eu eram singurul ziarist din tribună şi ziarul meu este singurul care nu a publicat o relatare a întâmplării, pentru că eram prea nervos să pot scrie despre asta. Iar acum voi întârzia cu relatarea unei crime comise în pragul casei mele.

Am părăsit camera şi parcă îi auzeam penița scârțâind pe hârtie.

Locul unde au fost găsite fragmente din bust era la câteva zeci de metri distanță. Pentru prima dată ne-au căzut ochii pe această reprezentare a marelui împărat care părea să nască atâta ură nebunească şi distructivă în mintea necunoscutului. Cioburile erau împrăştiate prin iarbă. Holmes luă câteva şi le examină atent. După chipul lui concentrat şi modul în care le cerceta, eram sigur că, în sfârşit, găsise un indiciu.

— Ei bine?, întrebă Lestrade.

Holmes ridică din umeri.

— Încă mai avem mult, bombăni. Şi totuşi... şi totuşi... Posesia acestui neînsemnat bust valora mai mult în ochii

criminalului decât viața unui om. Acesta este un fapt. Apoi mai este neobişnuit faptul că nu l-a spart în casă sau imediat lângă casă, dacă scopul său unic era să-l spargă.

— A fost buimăcit şi speriat să-l vadă pe celălalt individ. Nu ştia ce să facă.

— Da, e foarte posibil. Dar aş vrea să atrag atenția asupra poziției acestei case, în grădina căreia a fost distrus bustul.

Lestrade se uită în jurul lui.

— Era o casă goală şi ştia că nu va fi deranjat în grădină.

— Da, dar mai este o casă goală pe stradă, pe lângă care a trecut ca să ajungă la asta. De ce nu l-a spart acolo, din moment ce era evident că flecare metru în plus făcea să crească riscul de a se întâlni cu cineva?

— Mă dau bătut, cedă Lestrade.

Holmes îşi îndreptă privirea spre felinarul de deasupra capetelor noastre.

— Aici putea să vadă ce face, acolo nu. Cred că acesta a fost motivul.

— In numele lui Iov! Este adevărat!, exclamă detectivul. Acum că stau să mă gândesc, bustul doctorului Barnicot a fost spart nu departe de felinarul roşu. Bine, domnule Holmes, ce facem acum?

— Reținem acest amănunt... îl punem la păstrare. Mai târziu putem da peste cine ştie ce detaliu şi ne-ar putea ajuta. Ce propui să facem acum, Lestrade?

— După părerea mea, cel mai uşor mod de a-i da de capăt este să-l identificăm pe bărbatul mort. N-ar trebui să întâmpinăm dificultăți. După ce aflăm cine este şi cine-i sunt apropiații, ar trebui să avem un început bun ca să aflăm ce căuta noaptea trecută în strada Pitt şi cine este cel cu care s-a întâlnit şi l-a ucis pe pragul uşii domnului Horace Harker. Nu credeți?

— Fără îndoială; şi totuşi, eu nu aş aborda cazul aşa.

— Dar ce ați face?

— A, nu mă lăsa să te influențez în vreun fel! V-aş sugera să urmați pista dumneavoastră, iar eu o voi urma pe a mea. După aceea, putem face schimb de notițe şi ne vom completa reciproc.

— Foarte bine, a fost de acord Lestrade.

— Dacă vă întoarceți în strada Pitt, se poate să-l întâlniți pe Horace Harker. Transmiteți-i din partea mea că, în ce mă priveşte, sunt sigur că azi-noapte în casa lui a intrat un lunatic periculos, cu tendințe criminale şi iluzii napoleonice. Îi va fi util pentru articol.

Lestrade se uita fix.

— Doar nu crezi asta cu adevărat?

Holmes zâmbi.

— Nu? Ei, poate că nu. Dar sunt sigur că îi va interesa pe Horace Harker şi pe abonații Sindicatului Central al Presei. Acum, Watson, cred că-ți dai seama că ne aşteaptă o zi de muncă deosebit de lungă. Lestrade, ar fi bine să ne întâlnim pe strada Baker diseară la ora şase. Până atunci aş vrea să păstrez fotografia aceasta găsită în buzunarul mortului. E posibil să am nevoie de compania şi ajutorul dumitale într-o mică expediție în care am putea pleca la noapte, dacă se dovedeşte că raționamentele mele sunt corecte. Până atunci, la revedere şi succes!

Am mers împreună cu Sherlock Holmes pe strada Gigh, unde ne-am oprit la magazinul fraților Harding, de unde fusese achiziționat bustul. Un vânzător tânăr ne-a informat că domnul Harding va lipsi până după-amiază şi că el era nou-venit şi nu ne putea ajuta cu informații. Pe chipul lui Holmes se citeau dezamăgirea şi enervarea.

— Ei, Watson, nu ne putem aştepta ca toate să ne meargă cum vrem, spuse el. Trebuie să ne întoarcem după-amiază dacă domnul Harding nu vine până atunci. După cum, fără îndoială, ai bănuit, încerc să urmăresc busturile la sursă ca să văd dacă nu este ceva bizar care să le marcheze remarcabila soartă. Să ne îndreptăm spre domnul Morse Hudson din strada Kennington, să vedem dacă nu putem arunca puțină lumină asupra cazului.

După o oră de mers cu trăsura, am ajuns la magazinul vânzătorului de picturi. Era un bărbat mic, îndesat, cu fața roşie şi o fire țâfnoasă.

— Da, domnule. Chiar pe tejgheaua mea, domnule, spuse el. Nu ştiu pentru ce plătesc impozite şi taxe dacă orice tâlhar

poate intra să-mi spargă bunurile. Da, domnule, eu i-am vândut doctorului Barnicot cele două statui. Nenorocire, domnule! Un complot nihilist, asta cred eu. Doar un anarhist s-ar putea duce de colo-colo să spargă statui republicane. Roşii, asta sunt. De unde am luat statuile? Nu văd ce legătură are cu asta. Ei, dacă țineți neapărat să ştiți, le-am luat de la „Gelder and Co.“, strada Church, în Stepney. Sunt renumiți în breaslă, cunoscuți de douăzeci de ani. Câte am avut? Trei... două şi cu unul sunt trei... două ale doctorului Barnicot şi unul spart în plină zi pe tejgheaua mea. Dacă îl cunosc pe cel din fotografie? Nu, nu-l cunosc. Ba, parcă da. Hei, e Beppo. Era un fel de muncitor în acord, italian, care se făcea folositor în magazin. Ştia să sculpteze puțin, să înrămeze, sufla cu aur şi făcea o mulțime de treburi ciudate. Individul m-a părăsit săptămâna trecută şi de atunci nu am mai auzit nimic de el. Nu, nu ştiu de unde era, nici unde se ducea. N-am avut nimic cu el cât timp a stat aici. A plecat cu două zile înainte să fie spart bustul.

— Ei bine, asta este tot ce ne puteam aştepta să obținem de la Morse Hudson, spuse Holmes ieşind din magazin. Îl avem pe acest Beppo ca factor comun, atât în Kennington, cât şi în Kensington, aşa că au meritat cele zece minute străbătute până aici. Acum, Watson, să mergem la „Gelder and Co.“ din Stepney, sursa şi originea busturilor. M-ar mira să nu primim ajutor acolo.

Într-o succesiune rapidă, am trecut pe la marginea zonei elegante a Londrei, pe lângă hotelul „London“, zona cu teatre a Londrei, Londra literară, Londra comercială şi, în final, Londra maritimă, până am ajuns într-un oraş riveran de circa 100.000 de suflete, unde locuințele muncitoreşti se înăbuşe şi sunt ticsite de renegații Europei. Aici, la o răspântie importantă, cândva reşedința comercianților bogați din oraş, am găsit sculpturile pe care le căutam. Afară era o grădină măricică, plină de zidărie monumentală. Înăuntru era o cameră mare, în care cincizeci de muncitori sculptau sau modelau. Directorul, un german înalt şi blond, ne-a primit politicos şi a răspuns clar la toate întrebările lui Holmes. Din registre reieşea faptul că fuseseră făcute sute de mulaje din ghips

după o copie din marmură a capului lui Napoleon, realizat de Devine, dar că cele trei care fuseseră trimise lui Morse Hudson în urmă cu aproape un an făceau parte dintr-un set de şase, celelalte trei fiind trimise fraţilor Harding din Kensington. Nu exista niciun motiv pentru care cele şase ar fi fost diferite de alte busturi. Nu putea sugera niciun motiv pentru care cineva ar putea dori să le distrugă...

De fapt, ideea l-a amuzat. Preţul de vânzare angro era de şase şilingi, dar un comerciant detailist l-ar fi putut vinde cu doisprezece sau chiar mai mult. Mulajul a fost luat cu două modele, de fiecare parte a feţei şi apoi, cele două profile din ipsos de Paris erau îmbinate pentru a completa bustul. Acest lucru era, de obicei, făcut de italienii din camera în care ne aflam. Busturile terminate erau puse pe o masă, pe hol, ca să se usuce şi apoi erau înmagazinate.

Asta era tot ce ne putea spune.

Dar fotografia avu un efect remarcabil asupra directorului. Se înroşi de furie şi sprâncenele i se împreunară deasupra ochilor săi de teuton.

— Ah, nemernicul!, strigă el. Da, într-adevăr, îl cunosc foarte bine. Acest stabiliment a fost întotdeauna respectabil şi singura dată când poliţia a intrat aici a fost pentru acest individ. Asta a fost acum mai mult de un an în urmă. A înjunghiat un alt italian în stradă şi a venit aici urmărit de poliţie, care l-a arestat. Se numea Beppo... nu i-am ştiut niciodată celălalt nume. Aşa-mi trebuie dacă angajez un bărbat care arată aşa. Dar era un lucrător bun, unul dintre cei mai buni.

— Cât a primit?

— Victima a trăit, iar Beppo a scăpat cu un an. Fără îndoială că acum a ieşit; dar nu a îndrăznit să se arate pe aici. Un văr de-al lui lucrează aici şi cred că v-ar putea spune unde este.

— Nu, nu, strigă Holmes, niciun cuvânt vărului... niciun cuvânt, vă rog! Situaţia este foarte importantă şi, cu cât mă adâncesc mai mult, cu atât se complică mai mult. Când aţi citit în registru despre vânzarea mulajelor, am văzut că data era 3 iunie, anul trecut. Puteţi să-mi spuneţi când a fost arestat Beppo?

— Doar aproximativ, după statul de plată, răspunse directorul. Da, continuă el, după ce întoarse câteva pagini, ultima dată a fost plătit pe 20 mai.

— Mulțumesc, spuse Holmes. Cred că nu vă voi mai răpi din timp sau din răbdare.

Cu un ultim avertisment că nu ar trebui să comenteze cu nimeni despre cercetările noastre, ne-am îndreptat din nou spre vest.

Era deja târziu când am reuşit să prânzim repede la un restaurant. La intrare era un afiş din ziar pe care scria „Nenorocire la Kensington. Crima unui nebun“ şi din text reieşea faptul că domnul Horace Harker izbutise până la urmă să-şi publice articolul. Relatarea senzațională şi frumos „înflorită“ a întregului incident se întindea pe două coloane. Holmes propti ziarul de olivieră şi citi în timp ce mânca. O dată sau de două ori chicoti.

— Totul e bine, Watson, aprobă el. Ascultă aici: „Este bine de ştiut că nu există diferențe de opinie asupra acestui caz, din moment ce atât domnul Lestrade – unul dintre cei mai experimentați membri ai poliției –, cât şi domnul Sherlock Holmes, bine-cunoscutul expert consultant, au ajuns la concluzia că această bizară serie de incidente care a sfârşit atât de tragic este mai degrabă rodul nebuniei decât al crimei premeditate. În afară de nebunia mentală, nimic nu poate explica aceste evenimente.“ Presa, dragă Watson, este o instituție remarcabilă dacă ştii cum s-o foloseşti. Şi acum, dacă ai terminat, vom porni înapoi la Kensington să vedem ce are de spus directorul de la „Frații Harding“ despre această situație.

Fondatorul acelui măreț imperiu se dovedi a fi o persoană ageră, severă, foarte sprintenă şi rapidă, un bărbat cu mintea limpede şi deschis la vorbă.

— Da, domnule, am citit deja relatarea în ziarele de seară. Domnul Horace Harker este un client de-al nostru. I-am furnizat nişte busturi în urmă cu câteva luni. Am comandat trei astfel de busturi de la „Gelder and Co.“ din Stepney. S-au vândut toate. Cui? Păi, dacă o să consult registrele, vă pot spune foarte uşor. Da, avem trei înregistrări aici. Vedeți, unul domnului Harker, unul domnului Josiah Brown din

Laburnum Lodge, Laburnum Vale, Chiswick, şi unul domnului Sandeford din strada Lower Grove, Reading. Nu, nu am văzut niciodată chipul acestui om din fotografie. Nu l-aş putea uita, domnule, rar am văzut un chip mai urât. Dacă avem italieni printre angajaţi? Da, domnule, avem câţiva printre muncitori şi dăltuitori. Pot să spun că se pot uita în registrul de vânzări dacă vor. Nu există niciun motiv pentru care aş păzi registrul. Of, of, este o situaţie bizară şi sper că mă veţi anunţa dacă descoperiţi ceva la anchetă.

Holmes luase notiţe cât timp ne-a vorbit Harding şi mi-am dat seama că era extrem de nemulţumit de desfăşurarea anchetei. Şi totuşi, nu a spus nimic în afară de faptul că, dacă nu ne grăbim, întârziem la întâlnirea cu Lestrade. Desigur, când am ajuns în strada Baker, detectivul era deja acolo şi l-am găsit umblând de colo-colo prin cameră, arzând de nerăbdare. Pe chipul lui se citea că ziua lui fusese spornică.

— Ei bine, întrebă el, aţi avut noroc, domnule Holmes?

— Am avut o zi plină şi nu în întregime pierdută, explică amicul meu. Ne-am întâlnit şi cu furnizorii detailişti, şi cu producătorii angro. Acum ştiu traseul fiecărui bust.

— Busturile!, strigă Lestrade. Bine, bine, aveţi metodele dumneavoastră, domnule Sherlock Holmes, şi nu sunt în măsură să spun nimic împotriva lor, dar cred că am avut o zi mult mai bună decât a dumitale. L-am identificat pe bărbatul mort.

— Nu mai spune!

— Şi am găsit motivul crimei.

— Minunat!

— Avem un inspector specializat în Saffron Hill şi cartierul italian. Ei bine, acest cadavru avea o emblemă catolică în jurul gâtului, iar asta împreună cu culoarea lui m-au făcut să mă gândesc că este din sud. Inspectorul Hill l-a recunoscut imediat. Numele lui este Pietro Venucci, din Napoli, şi este unul dintre cei mai mari asasini din Londra. Are legături cu Mafia care, după cum ştii, este o asociaţie politică secretă care-şi susţine decretele cu crime. Acum vedeţi cum începe să se clarifice situaţia? Celălalt tip este, probabil, tot un italian şi membru al Maflei. A încălcat, cumva, legile. Pietro este pus pe

urmele lui. Probabil că fotografia pe care am găsit-o în buzunar îl reprezintă chiar pe el, ca să nu omoare din greşeală altă persoană. Îl urmăreşte pe individ, îl vede intrând într-o casă, îl aşteaptă afară şi, în toiul încăierării, el primeşte lovitura mortală. Cum vi se pare, domnule Sherlock Holmes?

Holmes îl aplaudă în semn de aprobare.

— Excelent, Lestrade, excelent!, făcu el. Dar nu am prea înțeles cum explici distrugerea busturilor.

— Busturile! Nu te poți gândi decât la busturi. În fond, nu înseamnă nimic; furt minor, cel mult şase luni. Noi cercetăm crima şi-ți spun că am hățurile în mână.

— Şi următoarea etapă?

— Este foarte simplu. Mă voi duce cu Hill în cartierul italian, îl găsim pe cel a cărui fotografie o avem şi-l arestăm pentru crimă. Veniți cu noi?

— Nu cred. Eu zic că putem ajunge la final într-un mod mult mai simplu. Nu pot spune cu certitudine, pentru că totul depinde... mă rog, totul depinde de un factor care este complet în afara controlului nostru. Dar am mari speranțe – de fapt, şansele sunt de 2 la 1 – că, dacă ne însoțeşti la noapte, te pot ajuta să-l prinzi.

— În cartierul italian?

— Nu, mai degrabă îl găsim în Chiswick. Lestrade, dacă vii cu mine diseară la Chiswick, promit că mâine voi veni cu tine în cartierul italian, iar întârzierea nu ne va afecta. Şi acum, cred că ne-ar prinde bine tuturor câteva ore de somn, pentru că nu am de gând să plec până la unsprezece şi este foarte probabil să nu ne întoarcem decât mâine-dimineață. Vei cina cu noi, Lestrade, şi, apoi, eşti bine-venit să dormi pe canapea până va fi timpul să plecăm. Între timp, Watson, ți-aş fi recunoscător dacă ai suna după un mesager expres, pentru că am de trimis o scrisoare şi este foarte important să ajungă la destinație foarte repede.

Holmes îşi petrecu seara căutând printre filele vechilor ziare cu care era plină una dintre debarale. Când, în sfârşit, termină, privirea îi era triumfătoare, dar nu spuse niciunuia nici măcar un cuvânt despre rezultatul căutării sale. Cât despre mine, am reluat pas cu pas metodele prin care dibuise

rezultatele acestui caz complex şi, deşi nu-mi dădeam seama ce scop urmărea, am înţeles că Holmes se aştepta ca acest criminal să încerce să distrugă şi cele două busturi care mai rămăseseră, dintre care mi-am adus aminte că unul se afla la Chiswick. Fără îndoială că scopul călătoriei noastre era să-l prindem pe criminal asupra faptului şi nu aveam decât cuvinte de admiraţie pentru şiretenia cu care prietenul meu a transmis ziarelor de seară un indiciu greşit ca să-l convingă pe individ că ar fi putut să continue fără a fi pedepsit. Nu am fost surprins când Holmes mi-a sugerat să iau un revolver cu mine. El însuşi luase cravaşa – arma lui preferată. La ora unsprezece, ne aştepta o trăsură la uşă şi am mers cu ea până într-un loc de cealaltă parte a Podului Hammersmith.

Aici, vizitiului i se spuse să ne aştepte. Am mers puţin pe jos, până am ajuns pe o stradă izolată, mărginită de case plăcute, cu grădini.

La lumina felinarelor am citit pe stâlpul porţii unei case numele „Vila Laburnum".

Ocupanţii casei se retrăseseră în mod evident la culcare, pentru că totul era în întuneric, în afara unui felinar aflat deasupra uşii din hol, care lumina cărarea din grădină. Gardul de lemn care despărţea grădina de stradă umbrea foarte bine în interior şi acolo ne-am ghemuit.

— Mă tem că vom aştepta ceva timp, şopti Holmes. Slavă Cerului că nu plouă! Cred că nici nu putem fuma ca să treacă timpul. Oricum, avem o şansă din două să aflăm ceva care să ne răsplătească efortul.

Totuşi s-a dovedit că nu aveam atât de mult de aşteptat cum estimase Holmes şi s-a sfârşit brusc şi într-o manieră neobişnuită. Într-o secundă, fără cel mai mic sunet care să ne prevină, poarta grădinii se deschise şi o siluetă mlădioasă, energică şi rapidă ca o maimuţă fugi pe cărarea din grădină. Am văzut-o trecând în fugă prin lumina de la uşă şi dispărând după umbra neagră a casei. Fu o linişte lungă, timp în care ne-am ţinut răsuflarea şi apoi am auzit un scârţâit slab. Am văzut deodată lumina unei lanterne în cameră. Evident, ceea ce căuta nu se afla acolo, pentru că am văzut lumina prin alt oblon şi apoi prin altul.

— Haideţi la fereastra deschisă. Îl înhăţăm când coboară, şopti Lestrade.

Dar, înainte de a ne mişca, bărbatul coborâse înapoi. Când ieşea, în lumina slabă, am văzut că avea ceva alb la subraţ. Se uită pe furiş în jurul lui. Liniştea străzii părăsite îl asigură. Întorcându-se cu spatele la noi, lăsă jos povara şi, în secunda imediat următoare, se auzi un zgomot tăios urmat de zăngănituri şi clinchete. Bărbatul era atât de concentrat încât nici nu ne-a auzit paşii pe când ne furişam prin iarbă. Ca un tigru, Holmes îi sări în spate şi, imediat după aceea, eu şi Lestrade l-am prins de fiecare încheietură şi i-am pus cătuşele. Când l-am întors, am văzut chipul hidos, palid, cu trăsături crispate, nervoase, uitându-se la noi şi am ştiut că, într-adevăr, cel pe care-l prinseserăm era bărbatul din fotografie.

Dar Holmes nu acorda atenţie prizonierului nostru. Ghemuit în pragul uşii, examina cu atenţie ceea ce adusese bărbatul din casă. Era un bust al lui Napoleon exact ca acela pe care-l văzuserăm dimineaţa şi, la fel, fusese spart în bucăţele. Holmes ridică atent în lumină fiecare ciob, dar nu era sub nicio formă diferit de alt ciob de ghips. Tocmai terminase de examinat când luminile din hol se aprinseră, uşa se deschise şi proprietarul casei – un tip jovial, rotund, îmbrăcat în cămaşă şi pantaloni – se arătă.

— Domnul Josiah Brown, presupun?, spuse Holmes.

— Da, domnule, şi, fără îndoială, dumneavoastră sunteţi domnul Sherlock Holmes? Am primit biletul pe care mi l-aţi trimis cu mesagerul expres şi am făcut întocmai cum mi-aţi spus. Am încuiat toate uşile şi am aşteptat. Ei bine, mă bucur să văd că l-aţi prins pe nelegiuit. Domnilor, sper că veţi intra să bem ceva răcoritor.

Domnul Lestrade era nerăbdător să-l închidă pe bărbat, aşa că, în câteva minute, birja noastră fu chemată şi toţi patru ne îndreptam spre Londra. Captivul nostru nu vru să spună un cuvânt, dar ne privea prin părul lui încâlcit şi căzut pe frunte şi, la un moment dat, când mâna mea era aproape de el, se repezi la ea ca un lup înfometat. La poliţie am aşteptat destul de mult ca să aflăm că, după ce i-au verificat hainele,

nu s-au găsit decât câțiva șilingi și un cuțit suedez lung, pe mânerul căruia erau din belșug urme recente de sânge.

— E-n regulă, aprobă Lestrade la despărțire. Hill îi cunoaște pe oamenii ăștia și ne va spune cum îl cheamă. O să vezi că teoria mea cu Mafia se va dovedi corectă. Dar, desigur, domnule Holmes, îți sunt extrem de îndatorat pentru iscusința cu care l-ai prins. Încă nu am înțeles totul.

— Cred că este o oră prea târzie pentru explicații, spuse Holmes. Și apoi, mai sunt câteva detalii care nu sunt încă lămurite, iar acest caz este unul dintre acelea care merită elucidate până la capăt. Dacă mai treci mâine pe la mine, la ora șase bunăoară, cred că-ți voi putea demonstra că, chiar și acum, nu știi toate dedesubturile acestei afaceri care are niște caracteristici ce o fac absolut originale în istoria crimei. Watson, dacă-ți voi mai permite să publici cazurile mele, prevăd că vei însufleți paginile cu o relatare a acestei neobișnuite aventuri a busturilor lui Napoleon.

Seara următoare, când ne-am întâlnit din nou, Lestrade avea mult mai multe informații despre prizonierul nostru. Se pare că numele lui era Beppo, cel de-al doilea nume... necunoscut. Era un nelegiuit cunoscut în comunitatea italiană. Cândva fusese un sculptor priceput și-și câștigase existența într-un mod cinstit, dar o luase pe căi greșite și fusese în închisoare de două ori — o dată pentru furt minor și o dată, după cum auzisem deja, pentru înjunghierea unui compatriot. Vorbea engleza la perfecție. Motivele pentru care distrugea busturile erau încă necunoscute și refuza să răspundă la orice întrebare despre acest subiect, dar poliția descoperise că aceste busturi puteau foarte bine să fie făcute de mâinile lui, din moment ce cu asta se ocupa la „Gelder and Co.". Holmes ascultă cu politețe toate aceste informații, dintre care o mare parte deja o știam; dar eu, care-l cunoșteam atât de bine, vedeam clar că gândurile-i erau în altă parte și, sub masca aceea pe care era deprins să o afișeze, am detectat o umbră de așteptare și stinghereală. Se auzise soneria; un minut mai târziu, pași pe scări, iar în încăpere a intrat un bătrân cu fața roșie și favoriți grizonați. În mâna dreaptă ținea o bocceluță demodată pe care a pus-o pe masă.

— Domnul Sherlock Holmes este aici?

Amicul meu se înclină şi zâmbi.

— Domnul Sandeford din Reading, presupun?, întrebă el.

— Da, domnule, mă tem că am întârziat puțin, dar trenurile au mers aiurea. Mi-ați scris despre un bust care se află în posesia mea.

— Exact.

— Am aici scrisoarea dumneavoastră. Ați scris: „Aş dori să achiziționez o copie după Napoleonul lui Devine şi sunt dispus să vă plătesc zece lire pentru exemplarul pe care-l dețineți.“ Aşa este?

— Desigur.

— Scrisoarea m-a uimit, pentru că nu-mi imaginez de unde ştiați că dețin aşa ceva.

— Cred că ați fost surprins, dar explicația este foarte simplă. Domnul Harding, de la „Frații Harding“, mi-a spus că v-a vândut dumneavoastră ultimul exemplar şi mi-a dat adresa dumneavoastră.

— A, deci asta a fost? V-a spus cât am plătit pe el?

— Nu, nu mi-a spus.

— Ei bine, eu sunt om cinstit, deşi nu foarte bogat. Am dat doar cincisprezece şilingi pentru bust şi cred că ar trebui să ştiți asta înainte să accept zece lire de la dumneavoastră.

— Înțeleg că aveți mustrări de conştiință, domnule Sandeford. Dar am spus prețul şi am de gând să mă țin de cuvânt.

— Sunteți foarte amabil, domnule Holmes. Am adus bustul cu mine, aşa cum m-ați rugat. Iată-l!

Deschise bocceluța şi, în final, am văzut şi noi aşezat pe masă un exemplar complet al acelui bust pe care îl mai văzuserăm, dar în bucățele. Holmes scoase din buzunar o hârtie şi puse pe masă o bancnotă de zece lire.

— Dacă doriți, semnați această hârtie, domnule Sandeford, în prezența acestor martori. Este doar ca să certificați că-mi transferați toate drepturile asupra bustului. Sunt un om meticulos şi, vedeți dumneavoastră, niciodată nu ştiți ce turnură pot lua lucrurile. Mulțumesc, domnule Sandeford; aici sunt banii dumneavoastră şi vă doresc o seară plăcută!

După ce musafirul nostru a ieşit, mişcările lui Sherlock Holmes ne atraseră atenţia. Începu prin a scoate dintr-un sertar o cârpă albă şi o puse pe masă, apoi aşeză bustul în centrul cârpei. În final, ridică cravaşa şi-l lovi tare pe Napoleon în cap. Statuia se făcu bucăţele, iar Holmes se aplecă nerăbdător deasupra fragmentelor împrăştiate. În secunda următoare, cu un strigăt de triumf, Holmes ridică o aşchie în care era fixat un obiect negru, rotund, exact ca o prună în budincă.

— Domnilor, strigă el, permiteţi-mi să vă prezint celebra perlă neagră care aparţinea familiei Borgia!

Eu şi Lestrade am rămas muţi de uimire o secundă şi apoi, sub impulsul momentului, amândoi am început să aplaudăm ca la finalul unei piese bine jucate. Obrajii palizi ai lui Holmes se înroşiră şi se înclină în faţa noastră întocmai ca un dramaturg care primeşte omagii din partea audienţei. În astfel de momente înceta a mai fi o maşină de gândit şi lăsa să se vadă iubirea lui pentru admiraţie şi aplauze. Aceeaşi fire rezervată şi, mai ales, mândră care se ferea cu dispreţ de notorietate era capabilă să fie mişcată într-un asemenea mod de uimirea şi mărirea aduse de un prieten.

— Da, domnilor, spuse el, este printre cele mai cunoscute perle care există acum în lume şi am avut norocul ca, printr-un şir de deducţii, să-i dau de urmă, din dormitorul prinţului de Colonna din hotelul „Dacre“ unde a fost pierdută până înăuntrul acestui ultim bust dintre cele şase ale lui Napoleon, falsificate de „Gelder and Co.“ din Stepney. Îţi aminteşti, Lestrade, ce senzaţie a făcut dispariţia acestei bijuterii valoroase şi zadarnicele eforturi ale poliţiei londoneze în încercarea de a o recupera. Şi eu am fost consultat în legătură cu acest caz, dar nu am reuşit să-i dau de capăt. A fost suspectată menajera prinţesei, o italiancă, şi s-a dovedit că avea un frate în Londra, dar nu am reuşit să facem vreo legătură între ei. Numele menajerei este Lucreţia Venucci şi nu am nicio îndoială că acest Pietro care a fost ucis în urmă cu două nopţi era fratele ei. Am verificat datele în ziarele vechi şi am descoperit că perla a dispărut cu exact două zile înainte de arestarea lui Beppo pentru un act de violenţă, incident care a avut loc în fabrica „Gelder and Co.“ în acelaşi timp când erau făcute

busturile. Acum vă daţi seama clar de succesiunea evenimentelor, deşi le vedeţi, desigur, în ordine inversă faţă de cum mi s-au prezentat ele mie. Poate le-a furat de la Pietro, poate că a fost confratele lui Pietro, poate că a fost intermediarul dintre Pietro şi sora lui. Nu are nicio importanţă care este răspunsul corect. Ceea ce contează este că AVEA perla, iar în momentul acela, când o avea asupra lui, era urmărit de poliţie. S-a dus la fabrica unde lucra şi ştia că are la dispoziţie doar câteva minute pentru a ascunde acest premiu extrem de valoros care altfel ar fi fost găsit asupra lui la percheziţie. În hol se uscau şase mulaje din ghips ale lui Napoleon. Unul dintre ele era încă moale. Într-o secundă, Beppo, un bucătar foarte iscusit, a făcut o gaură în ipsosul ud, a băgat înăuntru perla şi din câteva retuşuri a acoperit gaura la loc. Era o ascunzătoare perfectă. Nimeni n-ar fi putut s-o găsească. Dar Beppo a fost condamnat la un an închisoare şi, între timp, cele şase busturi au fost împrăştiate în întreaga Londră. N-avea de unde să ştie care era cel ce conţinea comoara. Nu putea să-şi dea seama decât dacă le spărgea. Chiar dacă le zgâlţâia, nu afla nimic pentru că, ipsosul fiind ud, perla putea să se lipească de el — cum de fapt s-a şi întâmplat. Beppo nu a disperat şi şi-a condus căutările cu ingeniozitate şi perseverenţă. Printr-un văr care lucrează cu Gelder, a aflat ce firme au cumpărat busturile. A reuşit să se angajeze la „Morse Hudson“ şi astfel a găsit trei dintre ele. Perla nu era acolo. Apoi, cu ajutorul unui angajat italian, a reuşit să dea de urma şi celorlalte trei. Primul era la Herker. Acolo a fost urmărit de confratele lui care l-a învinovăţit pe Beppo de pierderea perlei şi l-a înjunghiat în timpul încăierării ce a urmat.

— Dacă îl ştia, de ce avea la el poza lui?, am întrebat eu.

— Ca să poată da de el dacă dorea să întrebe pe cineva. Acesta este, evident, motivul. Ei bine, după crimă m-am gândit că Beppo mai degrabă s-ar grăbi decât să amâne operaţiunea. S-ar teme ca poliţia să nu-i afle secretul, aşa că s-a grăbit înainte ca aceştia să i-o ia înainte. Desigur, n-am putut spune că nu a găsit perla în bustul lui Harker. Nici măcar nu eram sigur că perla o căuta, dar era evident că ceva căuta din moment ce a cărat bustul pe lângă celelalte case ca să-l spargă

în grădina care era luminată de far. Din moment ce bustul de la Harker era unul dintre cele trei, şansele erau exact aşa cum v-am spus, 2 la 1, ca perla să fie înăuntru. Mai rămăseseră două busturi şi era normal să se ducă întâi la cel din Londra. I-am avertizat pe locuitorii casei ca să evit producerea unei alte tragedii şi am avut cele mai bune rezultate. Desigur, până la acel moment, ştiam cu siguranţă că după perla Borgia venisem. Numele mortului a legat cele două evenimente. Mai rămăsese un singur bust – cel din Reading – şi acolo trebuia să fie perla. În prezenţa dumneavoastră l-am cumpărat de la proprietar... şi aici se află.

Pentru moment am rămas tăcuţi.

— Ei bine, domnule Holmes, spuse Lestrade, v-am văzut ocupându-vă de multe cazuri, dar nu ştiu dacă am fost martorul unuia mai încurcat ca acesta. Noi, la Scotland Yard, nu suntem geloşi pe dumneata. Nu, domnule, suntem foarte mândri de dumneavoastră şi mâine, dacă veniţi, nu este om, de la cel mai bătrân inspector până la cel mai tânăr ofiţer, care să nu fie fericit să vă strângă mâna.

— Mulţumesc!, spuse Holmes. Mulţumesc!

Şi când se întoarse către mine mi se păru că era mai emoţionat ca niciodată. Un moment mai târziu, redeveni acelaşi gânditor sobru şi practic.

— Watson, pune perla în seif, zise el şi scoase hârtiile despre cazul de fals Conk-Singleton. La revedere, Lestrade! Dacă ai vreo problemă, cât de mică, dacă pot, voi fi fericit să-ţi dau câteva indicii.

Sfârşit

Cei trei studenți

În anul 1895, dintr-o combinație de evenimente, în care nu o să intru în detalii, domnul Sherlock Holmes şi cu mine am fost nevoiți să petrecem câteva săptămâni într-unul dintre marile noastre oraşe universitare şi în acest timp am avut parte de o mică aventură instructivă pe care o voi relata. Evident, orice detalii care l-ar putea ajuta pe cititor la identificarea colegiului sau a criminalului ar fi nesăbuite şi ofensatoare. Un scandal atât de mare merită uitat. Şi totuşi, cu discreție, incidentul în sine poate fi descris pentru că serveşte la ilustrarea acelor calități pentru care este celebru prietenul meu. În relatarea mea, voi încerca să evit acele date care ar servi la limitarea evenimentelor într-un loc anume sau la dezvăluirea vreunui indiciu referitor la persoanele implicate.

Pe atunci locuiam într-un apartament mobilat, aproape de o bibliotecă unde Sherlock Holmes făcea nişte cercetări laborioase în vechile legi engleze – cercetări care au condus la rezultate atât de remarcabile încât poate că vor fi subiectul uneia dintre viitoarele mele povestiri. Acolo am primit într-o seară o vizită de la o cunoştință – domnul Hilton Soames –, supraveghetor şi lector la colegiul „Sf. Luke". Domnul Soames era un bărbat înalt, uscățiv, cu un temperament nervos şi neliniştit. Îl ştiam ca fiind un tip agitat, dar cu acea ocazie era de o agitație de necontrolat şi era clar că ceva neobişnuit se întâmplase.

— Domnule Holmes, sper că puteți rupe câteva ore din valorosul dumneavoastră timp pentru mine. Am avut un incident grav la „Sf. Luke" şi, serios, dacă nu aş fi avut norocul să fiți în oraş, nu ştiu ce aş fi făcut.

— Acum sunt foarte ocupat şi aş vrea să nu mă distrageți, răspunse prietenul meu. Aş prefera să cereți ajutorul poliției.

— Nu, nu, dragul meu domn, aşa ceva este imposibil. Odată ce invocăm legea, nu mai putem da înapoi şi aşa este şi cazul de față când, pentru reputația unui colegiu, este vital să evităm scandalul. Discreția dumneavoastră este la fel de renumită ca abilitățile dumneavoastră şi sunteți singurul om din lume care mă poate ajuta. Domnule Holmes, vă implor să faceți tot ce puteți.

Prietenul meu, acum lipsit de ambianța familiară a căminului său din strada Baker, fără albumele lui cu tăieturi din ziare, fără substanțele lui chimice şi fără dezordinea de acasă, nu se simțea deloc în largul său. Ridică stânjenit din umeri în semn de încuviințare, în timp ce musafirul nostru începu să povestească grăbit şi să gesticuleze amplu.

— Domnule Holmes, trebuie să vă spun că mâine este prima zi de examinări pentru Bursa Fortescue. Eu sunt unul dintre examinatori. Materia mea este limba greacă şi primul test constă dintr-un pasaj mare de tradus la prima vedere. Acest pasaj este tipărit pe foaia de examinare şi, evident, ar fi un avantaj uriaş dacă studentul ar putea s-o pregătească dinainte. Din acest motiv avem mare grijă ca hârtiile să rămână secrete. Azi pe la ora trei au venit mostrele testului de la tipografie. A trebuit să-l citesc foarte atent, pentru că textul trebuie să fie absolut corect. La ora patru şi jumătate încă nu terminasem. Dar, pentru că promisesem să iau ceaiul cu un amic, am lăsat mostra pe biroul meu. Am lipsit puțin mai mult de o oră. Ştiți, domnule Holmes, că uşile de la colegiul nostru sunt duble – cea din interior cu postav verde, cea din exterior din stejar masiv. Când mă apropiam de uşa exterioară, am fost uimit să văd o cheie în broască. Pe moment, m-am gândit că o lăsasem eu, dar am pus mâna în buzunar şi a mea era acolo. Din câte ştiu eu, singura dublură care există

este a servitorului meu, Bannister, un bărbat care a avut grijă de camera mea timp de zece ani şi a cărui onestitate nu poate fi pusă la îndoială. Am descoperit că, într-adevăr, era cheia lui, că intrase în cameră să mă întrebe dacă vreau ceai şi că, din neglijenţă, a uitat cheia în uşă la ieşire. Vizita lui în camera mea trebuie să fi fost la câteva minute după plecarea mea. Faptul că a uitat cheia n-ar fi contat prea mult în altă ocazie, dar astăzi a avut cele mai deplorabile consecinţe. In momentul în care m-am uitat pe masă, mi-am dat seama că cineva umblase printre hârtiile mele. Mostra consta din trei foi lungi. Eu le lăsasem pe toate una peste alta. Acum am găsit una pe podea, una pe masa sprijinită de peretele de lângă fereastră şi a treia unde o lăsasem.

Holmes tresări pentru prima oară.

— Prima pagină pe jos, a doua la fereastră, a treia unde o lăsaserăţi, spuse el.

— Exact, domnule Holmes. Mă uimiţi. De unde puteaţi şti asta?

— Vă rog, continuaţi această relatare interesantă.

— Pe loc, m-am gândit că Bannister şi-a permis să se uite prin hârtiile mele, dar a negat cu cea mai mare sinceritate şi sunt convins că spune adevărul. Alternativa ar fi ca cineva, în trecere, să fi observat cheia în uşă, să fi ştiut că sunt plecat şi să fi intrat să vadă hârtiile. O sumă mare de bani este pusă la bătaie, bursa este foarte valoroasă şi un bărbat fără scrupule ar putea foarte bine să rişte ca să obţină un avantaj în faţa celorlalţi candidaţi. Bannister era foarte supărat din cauza acestui incident. Aproape că a leşinat când am descoperit că cineva umblase cu hârtiile. I-am dat puţin coniac şi l-am lăsat leşinat în scaun cât timp am examinat atent camera. Curând am observat că intrusul mai lăsase şi alte urme în afară de hârtiile împrăştiate. Pe masa de la geam erau câteva bucăţi de la un creion care fusese ascuţit. De asemenea, era şi un vârf rupt acolo. Evident că nemernicul a copiat hârtia în mare grabă, a rupt mina şi a fost nevoit să refacă vârful.

— Excelent!, exclamă Holmes care-şi recăpătase buna dispoziţie pe măsură ce atenţia lui era focalizată asupra cazului. V-a surâs norocul.

— Asta nu e tot. Am un birou nou, acoperit cu piele roşie, fină. Sunt dispus să jurăm – şi eu, şi Bannister – că era netedă şi nepătată. Acum am găsit o tăietură lungă cam de zece centimetri – nu doar o zgârietură, ci o tăietură în toată regula. Nu numai asta, dar pe masă am găsit o bilă mică de pastă neagră sau lut, cu bobiţe de ceva care seamănă cu rumeguş. Sunt convins că aceste urme au fost lăsate de bărbatul care a umblat în hârtii. Nu erau urme de tălpi şi nici alte dovezi despre identitatea lui. Nu mai ştiam ce să fac când, deodată, mi-am adus aminte că sunteţi în oraş şi am venit direct aici ca să vă încredinţez cazul. Ajutaţi-mă, domnule Holmes! Înţelegeţi-mi dilema! Ori găsesc bărbatul, ori amân examinarea până se fac alte subiecte şi, din moment ce asta nu se poate fără să dau o explicaţie, se va isca un scandal uriaş care va strica reputaţia colegiului şi a universităţii. Mai presus de toate, aş dori să rezolv problema cu discreţie.

— Aş fi bucuros să cercetez şi să vă sfătuiesc cum pot, spuse Holmes ridicându-se şi punându-şi pardesiul. Cazul nu este total lipsit de interes. V-a vizitat cineva în cameră după ce aţi primit hârtiile?

— Da, tânărul Daulat Ras, un student indian care locuieşte pe aceeaşi scară, a venit să mă întrebe nişte detalii despre examinare.

— La care era înscris?

— Da.

— Şi hârtiile erau pe masă?

— Din câte mi-aduc aminte, da, dar erau rulate.

— Dar puteau fi recunoscute ca fiind mostre?

— Posibil.

— Nu mai era nimeni în cameră?

— Nu.

— Mai ştia cineva că mostrele vor fi acolo?

— Nimeni în afară de tipograf.

— Acest Bannister ştia?

— Nu, sigur nu. Nimeni nu ştia.

— Unde este Bannister acum?

— E bolnav, sărmanul... L-am lăsat leşinat în scaun. Eram atât de grăbit să vin la dumneavoastră...

— Ați lăsat ușa deschisă?

— Am încuiat mai întâi hârtiile.

— Atunci totul se reduce la asta, domnule Soames, dacă studentul indian nu a recunoscut hârtiile ca fiind mostrele, atunci cel care le-a răvășit le-a descoperit accidental, fără să știe ce erau.

— Așa mi s-a părut și mie.

Holmes zâmbi enigmatic.

— Ei bine, spuse el, să mergem. Nu este la fel ca restul cazurilor noastre... mental, nu fizic. Watson, vino dacă dorești. Și acum, domnule Soames, sunt la dispoziția dumneavoastră.

Camera de zi a clientului nostru dădea, printr-o fereastră lungă, joasă, cu zăbrele, în vechea curte plină de licheni a bătrânului colegiu. O ușă boltită, în stil gotic, ducea către o scară uzată din piatră. La parter era camera supraveghetorului. Deasupra ei, la fiecare dintre cele trei etaje, erau camerele câte unui student. Era deja amurg când am ajuns la scena problemei noastre. Holmes se opri și se uită atent la fereastră. Apoi se apropie și, stând în vârfurile picioarelor, cu gâtul lungit, se uită în cameră.

— Trebuie să fi intrat pe ușă. Altceva nu se deschide, decât geamul, zise învățatul nostru ghid.

— Vai de mine!, exclamă Holmes și zâmbi ciudat uitându-se la însoțitorul nostru. Păi, dacă nu avem ce afla de aici, mai bine să mergem înăuntru.

Lectorul descuie ușa exterioară și ne pofti în cameră. Noi am rămas la intrare cât timp Holmes a examinat covorul.

— Mă tem că aici nu sunt semne, spuse el. Nici nu am putea spera să găsim ceva pe o vreme așa de uscată. Se pare că servitorul dumneavoastră și-a revenit. Spuneți că l-ați lăsat pe scaun; care scaun?

— Cel de lângă geam.

— Văd. Lângă măsuța asta. Acum puteți intra. Am terminat cu covorul. Să vedem mai întâi măsuța. Desigur, este clar ce s-a întâmplat. Bărbatul a intrat și a luat hârtiile foaie cu foaie de pe masa din centru. S-a dus cu ele până la masa de la geam pentru că de acolo vedea dacă veniți prin curte și putea fugi.

— De fapt, nu putea, spuse Soames, pentru că eu am intrat pe uşa laterală.

— Ah, asta e bine! Oricum, la asta s-a gândit. Lasă-mă să văd cele trei foi. Nu, nu sunt amprente! Oricum, pe asta a luat-o prima şi a copiat-o. Cât i-ar lua să facă asta folosind fiecare secundă? Un sfert de oră, nu mai puțin. Apoi a aruncat-o şi a luat-o pe următoarea. Era la mijlocul acesteia când venirea dumneavoastră l-a forțat să fugă grăbit... FOARTE grăbit, din moment ce nu a avut timp să pună la loc hârtiile care l-ar fi dat de gol. Nu ați auzit paşi grăbiți pe scară când ați intrat pe uşa exterioară?

— Nu, n-aş putea spune.

— Ei bine, a scris atât de furios încât a rupt creionul şi, cum ați observat şi dumneavoastră, a trebuit să-l ascută din nou. Asta e important, Watson. Creionul nu era unul obişnuit. Era mai mare decât mărimea obişnuită, cu cap moale; culoarea exterioară era albastru-închis, numele producătorului era scris cu litere argintii, iar bucata care a rămas are aproximativ patru centimetri. Căutați un astfel de creion, domnule Soames, şi veți avea omul. Dacă vă spun că are şi un cuțit mare şi foarte bont, aveți un plus de ajutor.

Domnul Soames era oarecum copleşit de acest flux de informații.

— De celelalte îmi dau seama, rosti el, dar, serios, povestea asta cu lungimea...

Holmes ridică o aşchie pe care erau literele „NN“ şi un spațiu gol după ele.

— Vedeți?

— Nu, mă tem că nici acum...

— Watson, întotdeauna te-am nedreptățit. Mai sunt alții. Ce-ar putea fi „NN“? Este la sfârşitul unui cuvânt. Ştiți, desigur, că numele celui mai cunoscut fabricant este Johann Faber. Nu este clar că bucata rămasă din creion este cea care urmează după Johann?

Îndreptă măsuța spre lumină.

— Speram ca, dacă hârtia pe care a scris ar fi fost subțire, să fi rămas vreo urmă cât de slabă pe suprafața lustruită. Nu, nu văd nimic. Nu cred că mai avem ce afla de aici. Acum

să vedem masa din centru. Presupun că acest cocoloş este substanța păstoasă despre care mi-ați vorbit. Din câte văd, are o formă uşor piramidală şi bombată. Cum ați spus şi dumneavoastră, înăuntru pare să fie rumeguş. Hmm, este foarte interesant. Şi tăietura... o sfâşietură clară. A început cu o zgârietură superficială şi s-a terminat cu o crestătură. Domnule Soames, vă sunt profund îndatorat că mi-ați atras atenția asupra acestui caz. Uşa aceea unde duce?

— Spre dormitorul meu.

— Ați intrat acolo după incident?

— Nu, am venit imediat după dumneavoastră.

— Aş vrea să arunc o privire. Ce cameră fermecătoare, în stil vechi! Dacă sunteți drăguț, aşteptați un minut până examinez podeaua. Nu, nu văd nimic. Şi perdeaua aceasta? Vă atârnați hainele în spatele ei. Dacă cineva ar fi fost obligat să se ascundă în camera aceasta, aici trebuie să o fi făcut, pentru că patul este prea jos, iar şifonierul prea scund. Presupun că nu-i nimeni aici?

Când Holmes dădu la o parte perdeaua, mi-am dat seama din atitudinea lui rigidă şi alertă că era pregătit pentru o urgență. De fapt, perdeaua nu dezvălui nimic mai mult decât trei sau patru costume atârnând pe un şir de umeraşe. Holmes se îndepărtă şi deodată îşi ațintì privirea asupra podelei.

— Hei! Ce-i asta?, întrebă el.

Era o piramidă mică, neagră, dintr-o substanță precum chitul, exact ca aceea de pe masa din birou. Holmes o ținu în palma deschisă sub lumina becului.

— Se pare că musafirul dumneavoastră a lăsat urme şi în dormitor, nu numai în camera de zi, domnule Soames.

— Ce-ar fi putut să caute aici?

— Cred că este destul de clar. V-ați întors pe drumul la care nu se aştepta, aşa că nu a ştiut nimic până în momentul în care ați ajuns la uşă. Ce-ar fi putut să facă? A adunat tot ce-l putea incrimina şi a fugit în dormitor ca să se ascundă.

— Doamne-Dumnezeule, domnule Holmes, vreți să-mi spuneți că tot timpul cât am vorbit cu Bannister în camera asta am ținut bărbatul închis acolo şi nu am ştiut?

— Din câte-mi dau seama, da.

— Sigur, trebuie să mai fi existat o opțiune, domnule Holmes. Nu ştiu, ați observat fereastra dormitorului?

— Cu gratii, cadru de plumb, trei geamuri separate, unul deschizându-se cu balamale şi fiind destul de mare pentru a încăpea un om.

— Exact. Şi dă într-un unghi al curții, fiind parțial invizibil. E posibil ca bărbatul să fi intrat pe aici, să fi lăsat urme trecând prin dormitor şi, în final, găsind uşa, să fi fugit pe acolo.

Holmes scutură nerăbdător din cap.

— Să gândim practic, spuse el. Am înțeles că mai sunt trei studenți care utilizează aceeaşi scară şi care trec de obicei prin fața uşii dumneavoastră?

— Da.

— Şi toți sunt înscrişi la această examinare?

— Da.

— Aveți vreun motiv să-l suspectați pe unul mai mult decât pe ceilalți doi?

Soames ezită.

— Este o întrebare foarte delicată, răspunse el. Nu este uşor să arunci suspiciuni dacă nu sunt dovezi.

— Să auzim suspiciunile. Eu voi căuta dovezile.

— Atunci vă voi descrie caracterele celor trei bărbați care locuiesc în aceste camere. Cel mai jos stă Gilchrist, un student şi un atlet bun, joacă în echipa de rugby şi în cea de cricket a colegiului şi a câştigat medalii la cursa cu obstacole şi la săritura în lungime. Este un individ plăcut, masculin. Tatăl lui este celebrul Sir Jabez Gilchrist, care s-a nenorocit la alergări. Studentul meu a rămas foarte sărac, dar este muncitor şi sârguincios. Se va descurca. La cel de-al doilea etaj locuieşte Daulat Ras, indianul. Este un tip tăcut, închis, la fel ca majoritatea indienilor. Se descurcă bine, deşi greaca este un punct slab al lui. Este perseverent şi ordonat. Ultimul etaj îi aparține lui Miles McLaren. Este un tip strălucit când vrea să muncească... Una dintre cele mai strălucite minți din universitate, dar este capricios, împrăştiat şi fără principii. Aproape că a fost exmatriculat în primul an în urma unui scandal despre o fişă. Tot trimestrul acesta a lenevit şi cred că aşteaptă îngrozit examinarea.

— Atunci, pe el îl suspectaţi?

— N-aş merge până acolo. Dar, dintre toţi, cel mai probabil, el ar fi.

— Exact. Acum, domnule Soames, să-l vedem pe servitorul dumneavoastră, Bannister.

Era un tip mărunt, de vreo cincizeci de ani, cu faţa albă, proaspăt bărbierită şi păr grizonat. Încă suferea de pe urma acestui brusc deranj din rutina sa liniştită. Faţa lui bucălată tremura nervos şi degetele nu-i puteau sta liniştite.

— Investigăm această întâmplare nefericită, Bannister, îi spuse stăpânul lui.

— Da, domnule.

— Nu este ciudat că s-a întâmplat aşa ceva tocmai în ziua când hârtiile erau înăuntru?

— A fost o întâmplare nefericită, domnule. Dar mi s-a întâmplat şi altă dată.

— Când aţi intrat în cameră?

— Cam pe la patru şi jumătate. Atunci îşi bea domnul Soames ceaiul.

— Cât timp aţi stat înăuntru?

— Când am văzut că nu este, m-am retras imediat.

— V-aţi uitat la hârtiile de pe masă?

— Nu, domnule, sigur că nu.

— Cum de aţi lăsat cheia în uşă?

— Aveam tava cu ceaiul în mână. M-am gândit să mă întorc după cheie, dar am uitat.

— Uşa exterioară are închidere automată?

— Nu, domnule.

— Atunci înseamnă că tot timpul a stat deschisă?

— Da, domnule.

— Oricine ar fi putut ieşi din cameră?

— Da, domnule.

— Când v-a chemat domnul Soames, aţi fost afectat?

— Sigur că da, domnule. Nu mi s-a mai întâmplat aşa ceva în toţi anii pe care i-am petrecut aici. Aproape că am leşinat, domnule.

— Aşa mi s-a spus. Unde eraţi când vi s-a făcut rău?

— Unde eram, domnule? Păi, aici, lângă uşă.

— Asta e foarte ciudat, pentru că v-ați așezat pe scaunul de acolo, din colț. De ce ați trecut de toate celelalte scaune?

— Nu știu, domnule. N-avea importanță unde stăteam.

— Nu prea cred că-și dădea seama prea mult, domnule Holmes. Arăta foarte rău... ca mort.

— Ați rămas aici, în cameră, după ce a plecat stăpânul dumneavoastră?

— Doar în jur de un minut. Apoi am încuiat ușa și m-am dus în camera mea.

— Pe cine bănuiți?

— Ah, nu aș putea spune, domnule. Nu cred că există vreun domn în această universitate capabil să profite de pe urma unei astfel de fapte. Nu, domnule, nu pot să cred.

— Mulțumesc, este de-ajuns, spuse Holmes. Ah, încă ceva. Nu ați menționat nici unuia dintre cei trei domni pe care-i serviți că ceva este în neregulă?

— Nu, domnule, niciun cuvânt.

— Nu l-ați văzut pe niciunul?

— Nu, domnule.

— Foarte bine. Acum, domnule Soames, să ne plimbăm puțin prin curte, dacă sunteți amabil.

La lăsarea întunericului, deasupra noastră luminau trei pătrate galbene.

— Toți cei trei păsăroi sunt în cuiburile lor, spuse Holmes privind în sus. Hei! Ce-i asta? Unul dintre ei e chiar agitat.

Era indianul, a cărui siluetă neagră apăru deodată în dreptul oblonului. Mergea repede de colo-colo prin cameră.

— Aș vrea să mă uit la fiecare, zise Holmes. Se poate?

— Nimic mai simplu, răspunse Soames. Aceste camere sunt cele mai vechi din tot colegiul și nu este deloc neobișnuit ca vizitatorii să treacă pe acolo. Veniți cu mine, vă conduc personal.

— Fără nume, vă rog!, îi spuse Holmes când băteau la ușa lui Gilchrist.

Un tânăr înalt, blond, zvelt ne deschise și ne pofti înăuntru când înțelese de ce venisem. În cameră erau câteva piese interesante de arhitectură medievală autohtonă. Holmes fu atât de încântat de una dintre ele încât insistă să o deseneze

în carnețelul lui, rupse creionul, luă unul de la gazda noastră şi, în final, împrumută un cuțitaş ca să-l ascută pe-al lui. Acelaşi incident neobişnuit i se întâmplă în camera indianului – un tip mărunt, tăcut, cu nas acvilin, care ne privea pieziş şi fu evident bucuros când Holmes termină studiile sale arhitecturale. Nu mi-am putut da seama dacă Holmes a găsit indiciul pe care-l căuta la vreunul dintre cei doi. De-abia la al treilea, vizita noastră se dovedi nereuşită. Uşa exterioară nu se deschise în urma bătăilor noastre, iar din spatele ei nu veni decât un torent de vorbe urâte.

— Nu mă interesează cine sunteți. Puteți să vă duceți naibii!, răcni vocea supărată. Mâine am examenul şi nu voi fi distras de nimeni.

— Un tip nepoliticos, spuse ghidul nostru pe când cobora înfuriat scările. Desigur, nu şi-a dat seama că eu băteam la uşă, dar, oricum, s-a purtat foarte nepoliticos şi, ce-i drept, în împrejurările de față, destul de suspicios.

Replica lui Holmes fu extrem de ciudată.

— Îmi puteți spune exact cât are în înălțime?, întrebă el.

— Serios, domnule Holmes, n-aş putea să vă spun. Este mai înalt decât indianul, dar nu la fel de înalt ca Gilchrist. Cred că are aproape doi metri.

— Asta e foarte important, notă Holmes. Şi acum, domnule Soames, vă doresc noapte bună!

Ghidul nostru strigă în gura mare de uimire şi supărare.

— Doamne-Dumnezeule, domnule Holmes, doar nu aveți de gând să mă lăsați aşa! Cred că nu vă dați seama de situație. Mâine are loc examinarea. Trebuie să fac ceva în seara asta. Nu pot permite desfăşurarea examinării dacă s-a umblat la una dintre foi. Trebuie să facem față situației.

— Trebuie să lăsăm lucrurile aşa cum sunt. Voi veni mâine-dimineață devreme şi mai vorbim. Probabil că atunci voi putea să vă spun ce vom face. Între timp, nu schimbați nimic, absolut nimic.

— Foarte bine, domnule Holmes.

— Puteți să vă liniştiți. Cu siguranță, vom găsi o cale de scăpare. Voi lua cu mine pământul negru şi rămăşițele de creion. La revedere!

Când ne-am aflat în întunericul grădinii, ne-am uitat la ferestre. Indianul încă mărşăluia prin cameră. Ceilalți erau nevăzuți.

— Ei bine, Watson, ce părere ai?, întrebă Holmes când ieşeam în strada principală. Un mic joc de salon, un fel de truc cu trei cărți de joc, nu-i aşa? Sunt cei trei bărbați. Unul dintre ei trebuie să fie. Alege. Care este al tău?

— Individul cu gura spurcată de la etajul trei. Este cel cu cea mai proastă reputație. Şi totuşi, parcă şi indianul era viclean. De ce ar merge tot timpul prin cameră?

— Asta nu înseamnă nimic. Mulți o fac când încearcă să învețe ceva pe dinafară.

— Ne-a privit cumva, ștraniu.

— La fel ai face şi tu dacă o ceată de străini ar intra la tine în cameră când te pregăteşti pentru examinarea de a doua zi şi fiecare moment este prețios. Nu, nu văd nimic rău în asta. Şi creioanele, şi cuțitele... Totul e în regulă. Dar individul acela ÎNTR-ADEVĂR mă uimeşte.

— Cine?

— Bannister, servitorul. Ce joc face el?

— Mie mi-a lăsat impresia unui bărbat cinstit.

— Şi mie. Asta e partea ciudată. De ce un bărbat cinstit... Hei, uite o papetărie mare. O să începem cercetările aici.

Existau doar patru papetării mai importante în oraş şi la fiecare Holmes arătă resturile de creion şi ceru o dublură. Toți au fost de acord că putea fi comandat, dar nu era o mărime obişnuită pentru un creion şi rareori îl aveau în stoc. Prietenul meu nu părea supărat de eşecul lui, dar ridică din umeri aproape amuzat, în semn de resemnare.

— Degeaba, dragul meu Watson. Acest ultim indiciu şi cel mai bun pe care-l aveam nu m-a condus la nimic. Dar, ce-i drept, cred că avem un caz solid şi fără el. Pentru numele lui Iov, prietene, este aproape ora nouă şi proprietăreasa spunea ceva de mazăre la şapte şi jumătate! Tu, cu eternul tău tutun, Watson, şi cu mesele tale neregulate, cred că vei primi avertisment să pleci, iar eu voi cădea după tine... Dar, desigur, nu înainte de a rezolva problema supraveghetorului agitat, a servitorului neatent şi a celor trei studenți întreprinzători.

Holmes nu mai spuse nimic referitor la asta toată ziua, deşi a stat gânditor mult timp după cina noastră târzie.

La ora opt dimineaţa a venit în camera mea tocmai când îmi terminasem toaleta.

— Ei bine, Watson, spuse el, este timpul să mergem la „Sf. Luke". Poţi să te descurci şi fără micul dejun?

— Desigur.

— Soames va fi într-o continuă agitaţie până reuşim să-i spunem ceva sigur.

— Şi avem ce?

— Aşa cred.

— Ai tras o concluzie?

— Da, dragul meu Watson, am rezolvat misterul.

— Dar ce dovadă ai putea avea?

— Ehei! Nu degeaba m-am ridicat eu din pat la ora şase. Am muncit timp de două ore şi am străbătut cel puţin opt kilometri, aşa că am ce să-ţi arăt. Priveşte aici!

În palmă, Holmes avea trei piramide mici din pământ negru, lipicios.

— Dar Holmes, ieri aveai doar două!

— Şi încă una de azi-dimineaţă. E un argument corect că de oriunde a venit numărul 3 tot acolo este sursa pentru numerele 1 şi 2. Nu, Watson? Hai, hai să mergem şi să curmăm suferinţa amicului Soames.

Nefericitul supraveghetor era într-o stare jalnică când l-am găsit în camera lui. Examinarea începea în câteva ore, iar el încă nu ştia dacă să facă evenimentul public sau să permită delincventului să concureze pentru valoroasa bursă. De-abia putea sta locului, atât era de agitat, şi-l întâmpină nerăbdător pe Holmes, alergând spre el cu braţele deschise.

— Slavă Domnului că aţi venit! Mă temeam că aţi renunţat. Ce să fac? Să permit începerea examinării?

— Da, desigur, să înceapă.

— Dar nemernicul...?

— Nu va concura.

— Ştiţi cine este?

— Cred că da. Dacă situaţia nu poate fi făcută publică, atunci trebuie să ne asumăm anumite atribuţii şi să formăm

o curte marțială. Soames, dacă vrei, stai te rog acolo! Watson, tu aşază-te aici! Eu voi sta pe fotoliul din centru. Cred că acum suntem destul de impresionanți ca să aducem groaza în sufletul vinovatului. Te rog, sună clopoțelul!

Bannister intră şi se dădu înapoi fiind evident surprins şi temându-se de apariția noastră justițiară.

— Închide, te rog, uşa, spuse Holmes. Acum, Bannister, eşti amabil să ne spui adevărul despre incidentul de ieri?

Bărbatul se albi brusc.

— V-am spus totul, domnule.

— N-ai nimic de adăugat?

— Absolut nimic, domnule.

— Atunci trebuie să fac câteva sugestii. Ieri, când ai stat pe scaun, ai făcut-o cumva ca să ascunzi un obiect care ar fi demonstrat cine a fost în cameră?

Fața lui Bannister era ca de mort.

— Nu, domnule, sigur că nu.

— Era doar o sugestie, rosti Holmes suav. Sincer, recunosc că nu pot demonstra asta. Dar pare foarte probabil din moment ce, atunci când domnul Soames a întors spatele, l-ai eliberat pe bărbatul care se ascundea în acel dormitor.

Bannister îşi umezi buzele uscate.

— Nu era niciun bărbat, domnule.

— Ah, ce păcat, Bannister! Până acum poate că ai spus adevărul, dar acum ştiu că ai mințit.

Chipul bărbatului ne înfrunta tăcut.

— Nu era niciun bărbat, domnule!

— Haide, haide, Bannister!

— Nu, domnule, nu era nimeni!

— În cazul acesta, nu ne mai poți da informații. Vrei, te rog, să rămâi în cameră? Stai acolo, lângă uşa de la dormitor. Acum, Soames, o să te rog, dacă eşti bun, să te duci până la camera tânărului Gilchrist şi să-l rogi să vină la dumneata.

Puțin mai târziu, supraveghetorul reveni aducându-l pe student. Era un bărbat foarte frumos, înalt, vioi, agil, cu pas uşor şi o față plăcută, deschisă. Ochii lui albaştri, nedumeriți, ne priviră şi apoi, cu o expresie extrem de uimită, ochii i se fixară în colțul celălalt, pe Bannister.

— Închide uşa!, îi ceru Holmes. Acum, domnule Gilchrist, aici suntem singuri şi nu trebuie să ştie nimeni ce se întâmplă între noi. Putem fi sinceri unul cu celălalt. Domnule Gilchrist, am dori să ştim cum ați ajuns dumneavoastră, un bărbat cinstit, să comiteți o astfel de faptă ca aceea de ieri?

Nefericitul tânăr făcu câțiva paşi înapoi şi îi aruncă lui Bannister o privire plină de reproş şi teroare.

— Nu, nu, domnule Gilchrist; nu am spus nimic... niciun cuvânt!, strigă servitorul.

— Nu, n-ai spus, dar acum ai făcut-o, spuse Holmes. Acum, domnule, cred că vă dați seama în ce situație v-au pus cuvintele lui Bannister, iar singura dumneavoastră şansă e să mărturisiți.

Pentru un moment, Gilchrist, cu mâna ridicată, încercă să-şi controleze tremuratul. În secunda următoare se aruncă în genunchi lângă masă şi, adâncindu-şi chipul în palme, izbucni într-un plâns puternic.

— Hai, hai, spuse Holmes amabil; a greşi e omenesc şi, cel puțin, nu eşti acuzat că ai fi vreun criminal nemilos. Poate v-ar fi mai uşor dacă i-aş spune eu domnului Soames ce s-a întâmplat – şi mă puteți corecta dacă greşesc. Aşa facem? Ei, hai, nu te obosi să răspunzi. Ascultă şi ai grijă să nu te nedreptățesc. Domnule Soames, din momentul în care mi-ați spus că nimeni, nici măcar Bannister, n-ar fi avut de unde să ştie că hârtiile sunt la dumneavoastră în cameră, cazul a început să ia o formă în mintea mea. Desigur, puteam să-l elimin pe tipograf. El putea examina hârtiile în biroul lui. Nici la indian nu m-am gândit. Dacă hârtiile erau rulate, nu avea de unde să ştie ce sunt. Pe de altă parte, ar fi fost prea mare coincidența ca un bărbat să fi îndrăznit să intre în cameră şi, din întâmplare, în aceeaşi zi când hârtiile erau pe masă. Am eliminat şi posibilitatea asta. Cel care a intrat ştia că hârtiile sunt acolo. De unde a ştiut? Când am venit spre cameră, am examinat fereastra. M-ați amuzat crezând că mă gândeam cum ar fi putut cineva intra cu forța, în plină zi, sub ochii tuturor celor din camerele de vizavi. O astfel de idee ar fi fost absurdă. Măsuram ca să văd cât de înalt ar fi trebuit să fie cineva ca să vadă, în trecere, ce hârtii erau pe

masa din centru. Eu am doi metri înălțime şi am reuşit cu ceva efort. Cineva mai scund n-ar fi reuşit. Vă dați seama deja că aveam motive să cred că, dacă unul dintre cei trei studenți era neobişnuit de înalt, merita să fie urmărit mai mult decât ceilalți. Am intrat şi am luat în considerare sugestiile dumneavoastră referitoare la măsuța de la geam. N-am ştiut ce să gândesc despre masa din centru până când, în descrierea lui Gilchrist, ați menționat că practica săritura în înălțime. Apoi, totul mi s-a clarificat şi nu mai aveam nevoie decât de anumite probe doveditoare pe care le-am obținut rapid. S-a întâmplat următorul lucru. Acest tânăr îşi petrecuse după-amiaza pe terenul de sport unde îşi exersase săritura. S-a întors ținând în mână pantofii pentru sărituri care, dacă ați văzut, sunt prevăzuți cu nişte țepi ascuțiți. Trecând pe lângă fereastra dumneavoastră, a văzut, datorită înălțimii, mostrele de pe masă şi şi-a dat seama ce sunt. Nu s-ar fi întâmplat nimic dacă nu ar fi trecut pe lângă uşa dumneavoastră şi nu ar fi văzut cheia care, din neatenție, fusese lăsată acolo de servitorul dumneavoastră. Sub impulsul momentului, intră să vadă dacă într-adevăr sunt mostrele. Nu era ceva periculos, pentru că oricând putea spune că a intrat doar ca să întrebe ceva. Ei bine, când a văzut că într-adevăr sunt mostrele, atunci a căzut pradă tentației. Şi-a pus pantofii pe masă. Ce ai pus pe scaunul de lângă fereastră?

— Mănuşile, răspunse tânărul.

Holmes se uită triumfător la Bannister.

— Şi-a pus mănuşile pe scaun şi a luat mostrele, foaie cu foaie, ca să le copieze. S-a gândit că supraveghetorul se va întoarce pe poarta principală şi că l-ar vedea. După cum ştim, dumnealui s-a întors pe la poarta secundară. Deodată l-a auzit chiar la uşă. N-avea pe unde scăpa. A uitat mănuşile, dar şi-a luat pantofii şi a fugit țintă spre dormitor. Vedeți că zgârietura de pe masă este superficială într-un capăt, dar se adânceşte în direcția uşii de la dormitor. Doar asta, şi ajunge să ne arate că pantofii au fost traşi în acea direcție şi că delincventul s-a refugiat acolo. Pământul strâns în jurul crampoanelor a rămas pe masă şi o a doua mostră s-a desprins şi a căzut în dormitor. Aş putea să adaug că azi-dimineață m-am dus până

la terenul de sport, am văzut pământul acela negru folosit în groapa de sărituri şi am luat o mică mostră împreună cu rumeguşul care se presară deasupra ca să-l împiedice pe atlet să alunece. Am spus adevărul, domnule Gilchrist?

Studentul se ridicase în picioare.

— Da, domnule, este adevărat, răspunse el.

— Dumnezeule, nu ai nimic de adăugat?, strigă Soames.

— Ba da, domnule, dar şocul acestei ruşinoase dezvăluiri m-a dezarmat. Domnule Soames, am aici o scrisoare pe care am scris-o dimineaţă devreme, după o noapte de nelinişte. Am scris-o înainte să ştiu că se aflase totul. Iat-o, domnule! O să vedeţi ce am scris: „M-am hotărât să nu mai particip la examinare. Mi s-a oferit un post în Poliţia rodhesiană şi plec imediat spre Africa de Sud.“

— Într-adevăr, mă bucur să aud că nu aveţi de gând să profitaţi de această întâmplare, spuse Soames. De ce v-aţi răzgândit?

Gilchrist arătă spre Bannister.

— Iată-l pe omul care m-a adus pe calea cea bună, zise el.

— Haide, Bannister, îl îndemnă Holmes. Ţi-e clar din ce am spus că numai dumneata l-ai fi putut lăsa pe acest băiat să iasă, întrucât erai singurul din cameră şi ai încuiat uşa la ieşire. Cât despre fuga pe acea fereastră, ar fi fost incredibil. Nu poţi să ne lămureşti acest ultim aspect al misterului şi să ne spui care au fost motivele pentru acţiunea dumitale?

— Ar fi fost destul de simplu, domnule, doar dacă aţi fi ştiut; dar cu toată isteţimea dumitale, ar fi fost imposibil să ştiţi. Într-o vreme, domnule, am fost valetul bătrânului domn Jabez Gilchrist, tatăl tânărului domn. Când a fost ruinat, am venit la colegiu ca servitor, dar niciodată nu mi-am uitat vechiul angajator doar pentru că decăzuse în ochii lumii. Am avut grijă de fiul lui cât am putut, de dragul vechilor timpuri. Ei bine, domnule, ieri, când am intrat în cameră, după ce s-a dat alarma, primul lucru pe care l-am văzut au fost mănuşile cafenii ale domnului Gilchrist lăsate pe acel scaun. Ştiam bine acele mănuşi şi am înţeles ce se întâmplase. Dacă domnul Soames le vedea, totul era terminat. M-am aruncat în scaunul acela şi nu m-am clintit de acolo până ce domnul

Soames a plecat după dumneavoastră. Apoi a ieşit sărmanul meu domnişor, pe care l-am ținut pe genunchi când era copil, şi mi-a spus tot. Nu era normal, domnule, să-l salvez şi, de asemenea, nu era normal să încerc să-i vorbesc aşa cum ar fi făcut-o răposatul lui tată şi să-l fac să înțeleagă că nu putea profita de pe urma unei asemenea fapte? Mă puteți învinovăți, domnule?

— Nu, într-adevăr, răspunse Holmes însufiețit, sărind în picioare. Ei bine, Soames, cred că am rezolvat mica ta problemă, iar pe noi ne aşteaptă un mic dejun acasă. Hai, Watson! Cât despre dumneavoastră, domnule, sunt sigur că vă aşteaptă un viitor glorios în Rodhesia. Ați decăzut o dată, să vedem în viitor cât de mult vă veți înălța.

Sfârşit

Ochelarii de aur

Mărturisesc că, atunci când mă uit la cele trei volume masive de manuscrise care conțin munca noastră de pe parcursul anului 1894, îmi este foarte greu să selectez dintr-un material atât de bogat cazurile interesante atât prin ele însele, cât şi prin faptul că au contribuit la etalarea acelor aptitudini speciale pentru care prietenul meu era renumit.

Răsfoind paginile, văd notițele mele despre povestea respingătoare a lipitorii roşii şi a morții groaznice a bancherului Crosby. Tot aici am găsit o relatare a tragediei domnului Addleton şi a conținutului neobişnuit al vechiului vagonet britanic. Tot în această perioadă a avut loc celebra succesiune de cazuri Smith-Mortimer, împreună cu urmărirea şi arestarea lui Huret, asasinul de pe bulevard – anchetă care i-a adus lui Holmes o scrisoare de mulțumire de la preşedintele Franței şi Ordinul Legiunii de Onoare.

Fiecare dintre cele menționate mai sus ar putea constitui o poveste, dar, una peste alta, cred că niciuna nu reuneşte atâtea detalii interesante ca episodul de la Yoxley Old Place, care conține nu doar regretabila moarte a tânărului Willoughby Smith, dar şi evenimentele ulterioare care au evidențiat straniile cauze ale crimei.

Era o noapte furtunoasă, dezlănțuită, aproape de sfârşitul lunii noiembrie. Holmes şi cu mine stătuserăm tăcuți toată seara, el încercând cu o lupă mare să descifreze rămăşițele

inscripţiei originale de pe un palimpsest[1], eu adâncit într-un recent tratat de chirurgie. Afară, pe strada Baker, vântul şuiera, în timp ce ploaia bătea puternic în ferestre. Era ciudat ca acolo, în mijlocul oraşului, înconjuraţi de cincisprezece kilometri de civilizaţie, să simţim furia naturii şi să conştientizăm că, pentru stihiile naturii, Londra nu e decât un muşuroi de cârtiţă care găureşte câmpul. M-am dus până la fereastră şi m-am uitat la strada pustie. Felinarele răzleţe luminau strada noroioasă şi trotuarul lucios. Doar o birjă venea dinspre strada Oxford împrăştiind apă de jur împrejur.

— Ei, Watson, mai bine că nu trebuie să ieşim la noapte, spuse Holmes lăsând lupa la o parte şi înfăşurând palimpsestul. Îmi ajunge pentru o şedinţă. E o muncă obositoare pentru ochi. Din câte-mi dau seama, nu este nimic fabulos, sunt înregistrările unui abate, datând din a doua jumătate a secolului al XV-lea. Ia te uită! Ce este asta?

Prin şuieratul vântului se auziră zgomotele făcute de copitele cailor şi scârţâitul lung al roţilor care se freacă de bordura trotuarului. Birja pe care o văzusem oprise în faţa uşii noastre.

— Ce-ar putea să vrea?, am exclamat eu văzând un bărbat care cobora.

— Să vrea! Pe noi ne vrea. Iar noi, sărmanul meu Watson, vrem paltoane şi fulare, şi galoşi, şi orice alt ajutor inventat de om ca să facă faţă intemperiilor. Dar aşteaptă puţin! Birja pleacă! Încă mai este o speranţă. Ar fi păstrat-o dacă ar fi vrut să venim şi noi. Fugi jos, dragul meu, şi deschide uşa, pentru că un om fără griji ar fi de mult în pat.

Când lumina becului din hol căzu pe chipul musafirului nostru, nu mi-a fost greu să-l recunosc. Era tânărul Stanley Hopkins, un detectiv promiţător de a cărui carieră Holmes s-a arătat de multe ori interesat.

— Este acasă?, întrebă el nerăbdător.

— Urcă, dragul meu domn, se auzi de sus vocea lui Holmes. Sper că nu ai planuri de hoinăreală într-o noapte ca asta.

---

[1] Palimpsest – pergament sau papirus de pe care s-a şters sau s-a ras scrierea iniţială pentru a se putea utiliza din nou şi pe care se mai văd urmele vechiului text.

Detectivul urcă scările, iar lampa noastră îi luminează impermeabilul lucios. L-am ajutat să se dezbrace cât timp Holmes aţâţa focul din cămin.

— Hai, dragul meu Hopkins, trage-ţi un scaun şi încălzeşte-ţi picioarele, spuse el. Ia un trabuc, iar doctorul are o reţetă de apă fierbinte cu lămâie care funcţionează de minune pe o astfel de vreme. Trebuie să fie important dacă ai venit până aici pe o asemenea furtună.

— Într-adevăr, domnule Holmes. Am avut o după-amiază agitată, vă asigur. Ştiţi ceva din ziare despre cazul Yoxley?

— Azi nu am văzut nimic mai nou de secolul al XV-lea.

— Ei, oricum era doar un paragraf, şi ăla greşit, aşa că nu aţi ratat nimic. N-am pierdut timpul degeaba. Locul este în Kent, la zece kilometri de Chatham şi la cinci de linia de cale ferată. Am fost chemat la trei şi un sfert, am ajuns la Yoxley Old Place la ora cinci, am cercetat, m-am întors la Charing Cross cu ultimul tren şi am venit direct la dumneavoastră cu birja.

— Lucru care, bănuiesc, înseamnă că nu prea sunteţi lămurit.

— Înseamnă că nu înţeleg nimic. Din câte-mi dau seama, este cel mai încâlcit caz de care m-am ocupat vreodată şi totuşi părea atât de simplu, că nu aveai cum să greşeşti. Nu există motiv, domnule Holmes. Asta mă deranjează... Nu pot să-mi dau seama de motiv. Este un cadavru – asta e sigur –, dar, din câte îmi dau seama, nu există niciun motiv pentru care ar fi vrut cineva să-i facă rău.

Holmes îşi aprinse trabucul şi se lăsă pe spate în scaun.

— Să auzim, spuse el.

— Faptele sunt clare, începu Stanley Hopkins. Tot ce vreau să ştiu este ce semnificaţie au. Din câte mi-am dat eu seama, povestea e cam aşa. În urmă cu câţiva ani, casa aceasta ţărănească, Yoxley Old Place, a fost cumpărată de un profesor bătrân, pe nume Coram. Bărbatul era invalid; jumătate din timp şi-o petrecea în pat, iar în cealaltă jumătate şchiopăta prin casă în baston sau era plimbat pe afară de grădinar, într-un fotoliu cu rotile. Era plăcut de cei câţiva vecini care-l vizitau şi este cunoscut pe acolo ca fiind un om învăţat. Din

gospodăria lui făceau parte doamna Marker – o menajeră în vârstă – şi Susan Tarton – o servitoare. Amândouă au fost cu el de când a venit şi par a fi femei cu caractere puternice. Profesorul scrie o carte şi, acum un an, i s-a părut necesar să angajeze un secretar. Primii doi pe care i-a încercat nu au avut succes; dar cel de-al treilea, domnul Willoughby Smith, un bărbat foarte tânăr, venit direct de pe băncile facultății, păru a fi ceea ce-şi dorea. Munca lui consta în aceea că-şi petrecea toată dimineața scriind după dictarea profesorului. Acest Willoughby Smith nu are nicio pată, nici ca băiat, la Uppingham, nici ca student, la Cambridge. I-am văzut scrisoarea de recomandare şi, din prima zi, a fost un tip decent, tăcut, muncitor, fără nicio slăbiciune. Şi totuşi, acest tânăr şi-a găsit sfârşitul în dimineața aceasta, în biroul profesorului, în împrejurări care conduc la o singură concluzie: crimă!

Vântul şuiera şi bătea la ferestre. Eu şi Holmes ne-am apropiat de foc în timp ce tânărul inspector ne relata rar şi amănunțit această întâmplare ieşită din comun.

— Dacă ar fi să căutați prin toată Anglia, spuse Hopkins, nu cred că ați putea găsi gospodărie mai autonomă, mai lipsită de influențe din exterior. Ar putea trece săptămâni întregi şi niciunul nu ar merge mai departe de poarta grădinii. Profesorul era ocupat cu lucrul lui şi nu trăia pentru nimic altceva. Tânărul Smith nu cunoştea pe nimeni prin vecini şi trăia cam la fel ca angajatorul lui. Celor două femei nu le lipsea nimic care să le atragă afară din casă. Mortimer, grădinarul, care împinge fotoliul cu rotile, este pensionar şi a lucrat în armată – un bătrân din Crimeea, cu un caracter excelent. El nu locuieşte în casă, ci într-o anexă cu trei camere aflată în cealaltă parte a grădinii. Aceştia sunt singurii oameni care trăiesc pe terenul de la Yoxley Old Place. În acelaşi timp, poarta grădinii se află la distanță de strada principală Londra-Chatham. Se deschide cu un zăvor şi nimeni nu poate fi împiedicat să intre. Acum vă voi relata mărturia lui Susan Tarton, singura care spune ceva cert în legătură cu această problemă. Era înainte de amiază, între orele unsprezece şi douăsprezece. În acel moment, dumneaei întindea nişte perdele în dormitorul din față, de la etaj. Profesorul Coram era încă în pat, pentru

că rareori se trezeşte înainte de prânz dacă afară este urât. Menajera era ocupată cu ceva prin spatele casei. Willoughby Smith fusese în dormitor, pe care-l folosea drept cameră de zi; dar servitoarea l-a auzit atunci trecând prin hol şi coborând în biroul de sub ea. Nu l-a văzut, dar spune că nu i-ar putea confunda mersul hotărât, alert. Nu a auzit uşa de la birou închizându-se, dar, un minut mai târziu, din camera de dedesubt se auzi un strigăt terifiant. Era un țipăt puternic, gros, atât de straniu şi de nenatural încât ar fi putut fi şi de bărbat, şi de femeie. În aceeaşi secundă s-a auzit o bufnitură puternică care a zguduit toată casa şi apoi totul s-a cufundat în tăcere. O secundă, servitoarea rămase împietrită, dar apoi, recăpătându-şi curajul, fugi jos. Uşa biroului era închisă şi ea o deschise. Înăuntru, tânărul Willoughby Smith era întins pe podea. La început nu a văzut nicio rană, dar, încercând să-l ridice, îşi dădu seama că îi curgea sânge din spatele gâtului. Era o rană mică, dar foarte adâncă, rană care îi spărsese artera carotidă. Instrumentul cu care fusese provocată rana se afla pe covor, lângă el. Era un accesoriu de pe masa profesorului. La început, servitoarea s-a gândit că tânărul Smith era deja mort, dar, după ce a turnat apă din carafă pe fruntea lui, acesta a deschis pentru o secundă ochii.

„Profesorul... Ea a fost", a murmurat. Servitoarea e gata să jure că acestea au fost exact cuvintele lui. A încercat cu disperare să mai spună ceva şi şi-a ridicat mâna dreaptă în aer. Apoi căzu pe spate mort. Între timp ajunsese şi menajera, doar că prea târziu ca să mai prindă ultimele cuvinte ale muribundului. A lăsat-o pe Susan cu cadavrul şi a fugit în camera profesorului. Acesta era în pat, extrem de agitat, pentru că auzise destul ca să se convingă că se întâmplase ceva groaznic. Doamna Marker este pregătită să jure că profesorul era încă îmbrăcat cu hainele de noapte şi că, într-adevăr, i-ar fi fost imposibil să se îmbrace fără ajutorul lui Mortimer, căruia îi ordonase să vină la ora douăsprezece fix. Profesorul a declarat că a auzit țipătul îndepărtat, dar că nu ştie nimic mai mult. Nu au nicio explicație pentru ultimele cuvinte ale tânărului: „Profesorul... Ea a fost", dar s-a gândit că pot fi rodul delirului. Crede că Willoughby Smith nu avea niciun dușman pe lume

și nu poate să explice crima. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să-l trimită pe Mortimer, grădinarul, după poliția locală. Puțin mai târziu, ofițerul-șef a trimis după mine. Nimic nu a fost mutat până am ajuns eu acolo și primiseră ordine stricte să nu meargă nimeni pe cărările care duceau spre casă. A fost o ocazie extraordinară să pun teoriile dumneavoastră în practică, domnule Sherlock Holmes. Nu mai era nevoie de nimic.

— Decât de Sherlock Holmes, spuse prietenul meu cu un zâmbet ușor amar. Păi, hai să auzim. Ce ai descoperit?

— Mai întâi, domnule Holmes, trebuie să vă rog să vă uitați la această schiță de plan care să vă dea o imagine generală asupra poziției biroului profesorului și a altor câteva locuri din casă. Vă va ajuta, totodată, să puteți urmări investigația mea.

Desfășură harta schițată și o așează pe genunchii lui Holmes. Eu m-am ridicat și, așezându-mă în spatele lui Holmes, am studiat-o peste umărul lui.

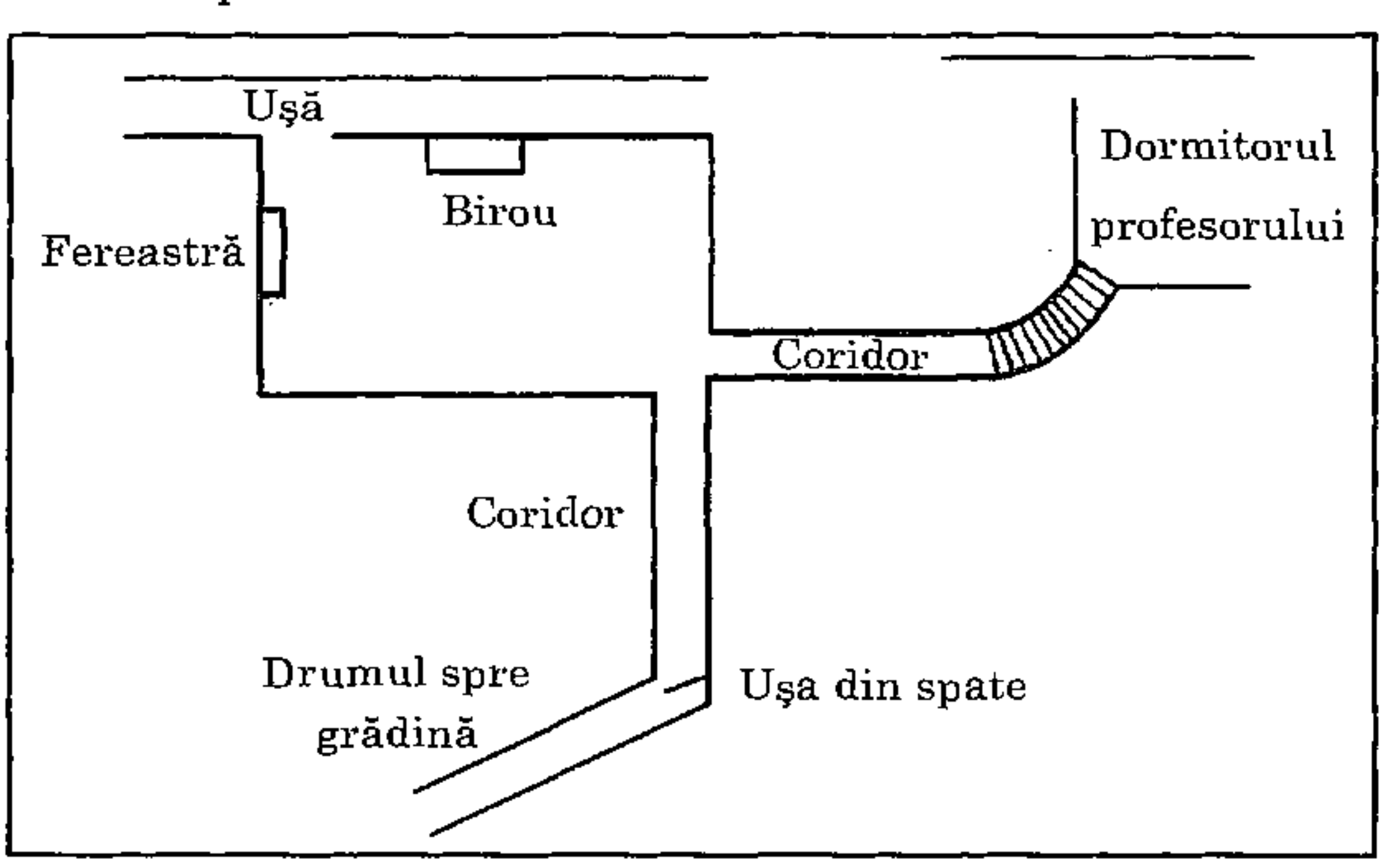

— Desigur, este doar o schiță sumară și reprezintă doar acele puncte care mi s-au părut mie esențiale. Restul îl veți vedea dumneavoastră. Acum, mai întâi de toate, presupunând că asasinul a intrat în casă, pe unde a intrat el sau ea? Fără

dubii, pe cărarea din grădină şi prin uşa din spate, care are acces direct la birou. Orice altă modalitate ar fi fost mult prea complicată. Şi la plecare trebuie s-o fi luat tot pe acolo, pentru că celelalte două ieşiri din cameră erau una blocată de Susan care cobora pe scări, iar cealaltă ducea chiar în dormitorul profesorului. Aşadar, mi-am îndreptat imediat atenţia spre cărarea din grădină care era saturată de recenta ploaie şi, cu siguranţă, ar fi prezentat urme de paşi. In urma examinării am realizat că am de-a face cu un criminal atent şi expert. Nu s-au găsit urme pe cărare. Dar cineva, fără îndoială, a trecut pe fâşia de iarbă care delimitează cărarea şi a făcut-o astfel încât să nu lase urme. N-am putut găsi nimic care să semene cu o urmă clară, dar iarba fusese călcată şi cineva, fără îndoială, trecuse pe acolo. N-ar fi putut fi decât criminalul, din moment ce în acea dimineaţă nici grădinarul, nici altcineva nu fusese acolo şi ploaia a început de-abia noaptea.

— Un moment, un moment!, îl întrerupse Holmes. Unde duce această cărare?

— În stradă.

— Cât de lungă este?

— Cam treizeci de metri.

— Cu siguranţă, din punctul unde cărarea trece de poartă, aţi găsit urmele?

— Din păcate, în acel punct cărarea este pavată.

— Atunci chiar pe stradă?

— Nu, era toată numai mocirlă.

— Atunci, urmele acestea de pe iarbă veneau sau plecau?

— E imposibil de spus. N-am găsit niciun contur.

— Picior mare sau mic?

— Nu se poate distinge.

Holmes se manifestă nerăbdător.

— De atunci plouă cu găleata şi vântul nu se mai opreşte, bombăni el. Acum va fi mai greu de descifrat decât palimpsestul ăsta. Ei, asta e, n-avem ce face! Hopkins, ce aţi făcut după ce v-aţi asigurat că nu sunteţi sigur de nimic?

— Cred că sunt sigur de multe lucruri, domnule Holmes. Am ştiut că cineva a intrat atent în casă, din afară. După aceea

am examinat coridorul. Pereții sunt îmbrăcați în rogojini de cocos şi nu era nicio urmă. Aşa am ajuns în birou. Este o cameră sărăcăcios mobilată. Principalul articol de mobilier este o masă mare de scris cu un birou fixat. Acest birou constă din două rânduri de sertare, cu un dulăpior mic în centru, între ele. Sertarele erau descuiate, dulapul încuiat. Se pare că sertarele erau întotdeauna descuiate, pentru că nu se ținea nimic de valoare în ele. Erau nişte acte relativ importante în dulap, dar nu erau semne că s-ar fi umblat la ele, iar profesorul ne-a asigurat că nu lipsea nimic. Este cert că nu s-a furat nimic. Acum am ajuns la cadavrul tânărului. A fost găsit lângă birou, în stânga, aşa cum am însemnat pe plan. Rana era pe partea dreaptă a gâtului şi era din spate în față, aşa că este aproape imposibil să se fi rănit singur.

— Asta dacă nu a căzut într-un cuțit, comentă Holmes.

— Exact. Mi-a trecut şi mie prin cap. Dar am găsit cuțitul la câțiva paşi de corp, aşa că pare imposibil. Şi apoi sunt, desigur, cuvintele mortului. Şi, în final, este o foarte importantă dovadă găsită în mâna dreaptă încleştată a mortului.

Stanley Hopkins scoase din buzunar un mic pachet de hârtie. Îl desfăcu şi dădu la iveală nişte ochelari aurii cu două bucăți rupte de mătase neagră atârnând de la capete.

— Willoughby Smith avea o vedere excelentă, adăugă el. Nu e nicio îndoială că a smuls asta de pe fața sau din altă parte a criminalului.

Sherlock Holmes luă ochelarii în mână şi îi examină cu mare atenție şi interes.

Mai întâi îi puse pe nas, încercă să citească; apoi se duse la geam şi se uită prin ei la stradă; îi privi minuțios sub lumina lămpii şi, în final, chicotind, se aşeză la masă şi scrise câteva rânduri pe o foaie de hârtie pe care i-o aruncă lui Stanley Hopkins.

— Asta e tot ce pot face pentru dumneata, spuse el. S-ar putea să-ți fie util.

Uimit, detectivul citi biletul cu voce tare:

Se caută o femeie înstărită, îmbrăcată ca o doamnă. Are nasul extrem de gros şi ochii foarte apropiați. Are fruntea

încruntată, privire iscoditoare şi, probabil, umerii arcuiți. Sunt semne că a apelat la un optician de cel puțin două ori în ultimele câteva luni. Cum ochelarii ei sunt foarte puternici şi cum nu sunt prea mulți opticieni, n-ar trebui să fie greu de depistat.

Holmes zâmbi de mirarea lui Hopkins, care cred că se reflecta şi pe chipul meu.

— Desigur, deducțiile mele sunt extrem de simple, spuse el. Mi-ar fi greu să numesc alt articol care să ofere o gamă mai largă de deducții, mai ales când e vorba despre o pereche atât de deosebită ca aceasta. Că aparțin unei femei am dedus din delicatețea lor şi, desigur, din ultimele cuvinte ale mortului. Cât despre faptul că este o persoană rafinată şi bine îmbrăcată... După cum vedeți, ochelarii sunt montați în aur masiv şi este de neconceput că cineva care poartă asemenea ochelari să fie neglijent în alte aspecte. Veți descoperi că pernițele sunt prea îndepărtate pentru nasul dumneavoastră, demonstrând că nasul doamnei este foarte lat la bază. Acest tip de nas este, de obicei, scurt şi gros, dar sunt suficiente excepții care să mă împiedice să fiu dogmatic sau să insist asupra acestui detaliu în descrierea mea. Fața mea este îngustă şi totuşi nu reuşesc să-mi fixez ochii în centru sau lângă centrul acestor ochelari. Aşadar, ochii doamnei sunt aşezați foarte aproape de nas. Vei observa, Watson, că ochelarii sunt concavi şi extrem de puternici. O doamnă a cărei vedere a fost atât de forțată toată viața cu siguranță are caracteristici fizice de la vedere, care se văd la nivelul frunții, al pleoapelor şi al umerilor.

— Da, am aprobat, înțeleg fiecare argument. Totuşi, mărturisesc că nu pot să înțeleg cum ai ajuns la vizita dublă la optician.

Holmes luă ochelarii în mână.

— Veți observa, arătă el, că pernițele sunt căptuşite cu felii de plută, ca să atenueze presiunea asupra nasului. Una dintre acestea este decolorată şi uzată până la un punct, dar cealaltă este nouă. Evident, una a căzut şi a fost înlocuită. Aş zice că cea mai veche nu a fost pusă mai mult decât cu câteva luni în urmă. Cele două sunt exact la fel, deci am

dedus că doamna s-a dus în acelaşi loc ca s-o înlocuiască pe cea de-a doua.

— Pentru numele Sfântului George! Este minunat!, strigă Hopkins extaziat de admiraţie. Când te gândeşti că am avut toate aceste dovezi în mână şi n-am ştiut! Dar oricum aveam de gând să merg la opticienii din Londra.

— Desigur că aveaţi de gând. Între timp, mai aveţi să ne spuneţi ceva despre caz?

— Nimic, domnule Holmes. Cred că ştiţi cât ştiu şi eu – probabil mai mult. Am investigat dacă au fost văzuţi străini pe drumurile de ţară sau la gară. Nu am avut rezultate. Ce mă macină este ce anume s-a urmărit cu crima. Nimeni nu poate sugera nicio urmă de motiv.

— Ah! Aici nu te pot ajuta. Dar presupun că vrei să te însoţim mâine-dimineaţă?

— Dacă nu vă cer prea mult, domnule Holmes. La şase dimineaţa este un tren de la Charing Cross la Chatham şi ar trebui să ajungem la Yoxley Old Place între opt şi nouă.

— Atunci îl vom lua. Cazul dumneavoastră are câteva caracteristici interesante şi aş fi bucuros să-l cercetez. Ei bine, este aproape ora unu şi ar fi bine să dormim câteva ore. Cred că veţi sta foarte bine pe canapea, în faţa focului. Înainte să începem, voi aprinde lampa cu spirt şi vă ofer o cafea.

A doua zi, furtuna se potolise, dar era o dimineaţă aspră când ne-am început călătoria. Am văzut soarele rece, de iarnă, răsărind peste mlaştinile nehotărâte ale Tamisei şi malurile lungi şi posace ale râului, pe care le voi asocia mereu cu urmărirea individului din insulele Andaman pe la începuturile carierei noastre.

După o călătorie lungă şi obositoare, am ajuns într-o gară mică la câţiva kilometri de Chatham. În timp ce un cal era înhămat la birjă, noi am luat repede micul dejun la hanul de acolo şi, când am ajuns la Yoxley Old Place, eram pregătiţi de treabă.

La poarta grădinii ne-a întâmpinat un poliţist.

— Ei, vreo veste?, îl întrebă Hopkins.

— Nu, domnule, nimic.

— Nu s-a raportat niciun străin?

— Nu, domnule. La sediu sunt siguri că necunoscutul a venit sau a plecat ieri.

— Aţi întrebat pe la hanuri şi apartamente de închiriat?

— Da, domnule, dar nu a fost văzut nimeni.

— Păi, Chatham e destul de aproape. Oricum ar fi putut sta acolo sau ar fi putut lua un tren fără să fie observat. Aceasta este cărarea despre care v-am vorbit, domnule Holmes. Vă dau cuvântul meu că ieri nu erau urme.

— Pe care parte erau semnele din iarbă?

— Pe partea asta, domnule. Fâşia aceasta subţire de iarbă dintre cărare şi stratul de flori. Acum nu mai văd urmele, dar atunci erau vizibile.

— Da, da, cineva a trecut pe aici, zise Holmes uitându-se peste fâşia de iarbă. Doamna noastră şi-a ales cu grijă paşii — nu-i aşa? —, din moment ce pe de-o parte a lăsat o urmă clară pe cărare, iar pe de altă parte, o urmă şi mai clară pe stratul moale?

— Da, domnule, trebuie să fi avut mult calm.

Am văzut o privire intensă pe chipul lui Holmes.

— Spui că trebuie să fi venit înapoi pe aici?

— Da, domnule, altfel nu se poate.

— Pe fâşia asta de iarbă?

— Desigur, domnule Holmes.

— Hm! O mişcare remarcabilă, remarcabilă... Ei bine, cred că am epuizat cărarea. Să mergem mai departe. Presupun că poarta grădinii este de obicei ţinută deschisă. Atunci, musafirul acesta nu a trebuit decât să intre. Nu a venit hotărât să comită crimă, altfel şi-ar fi adus o armă în loc să ia cuţitul de pe masa de scris. A mers pe acest coridor fără să lase urme pe rogojinile de cocos. Apoi a intrat în birou. Cât timp a stat acolo? Nu avem de unde să ne dăm seama.

— Nu mai mult de câteva minute, domnule. Am uitat să vă spun că doamna Marker, menajera, făcuse curat aici cu puţin timp în urmă — cam un sfert de oră, aşa a spus.

— Bine, asta ne dă o marjă de timp. Doamna noastră intră în cameră şi ce face? Se duce la masa de scris. Pentru ce? Nu pentru a scotoci prin sertare. Dacă ar fi fost ceva care ar fi meritat să fie luat, atunci cu siguranţă că ar fi fost încuiat.

Nu, a fost ceva din acest birou de lemn. Hei! Ce este zgârietura asta de pe suprafață? Aprinde un chibrit, Watson. De ce nu mi-ai menționat asta, Hopkins?

Zgârietura pe care o examina începea pe lucrătura în alamă din dreapta încuietorii, după care se lungea aproximativ zece centimetri, până în locul unde zgâriase luciul de pe suprafață.

— Am remarcat-o, domnule Holmes. Dar întotdeauna se găsesc zgârieturi în jurul găurii de cheie.

— Aceasta este recentă, foarte recentă. Priveşte cum luceşte alama în tăietură. O zgârietură mai veche ar avea aceeaşi culoare ca suprafața. Priveşte prin lupa mea. Şi mai este lacul, ca pământul din jurul unui şanț. Doamna Marker este aici?

O femeie în vârstă, tristă, intră în cameră.

— Ați şters praful de pe birou ieri-dimineață?

— Da, domnule.

— Ați remarcat această zgârietură?

— Nu, domnule.

— Bineînțeles că nu ați văzut-o, pentru că altfel ați fi şters urmele de luciu. Cine are cheia de la birou?

— Profesorul o ține pe lanțul de la ceas.

— E o cheie simplă?

— Nu, domnule, este o cheie Chubb.

— Foarte bine, doamnă Marker, vă puteți retrage. Acum facem ceva progrese. Doamna noastră intră în cameră, se duce la birou şi ori îl deschide, ori doar încearcă. În timp ce este ocupată cu această îndeletnicire, tânărul Willoughby Smith intră în cameră. Grăbindu-se să scoată cheia, zgârie uşa. El o surprinde, iar ea, apucând un obiect la îndemână, care se întâmplă să fie acest cuțit, îl loveşte ca să-l determine să-i dea drumul. Lovitura este fatală. El cade, iar ea fuge cu sau fără obiectul după care venise. Susan, servitoarea, este acolo? Susan, ar fi putut ieşi cineva pe uşa aceea după ce ai auzit țipătul?

— Nu, domnule, e imposibil. Înainte să cobor pe scări aş fi văzut dacă era cineva pe hol. Şi apoi, uşa nu s-a deschis, aş fi auzit-o.

— Atunci am rezolvat problema cu ieşirea asta. Fără îndoială că doamna a ieşit pe unde a intrat. Am înțeles că celălalt pasaj duce spre camera profesorului. Nu se iese pe acolo?

— Nu, domnule.

— Să mergem să-l cunoaştem pe profesor. Hei, Hopkins! Asta este foarte important, într-adevăr foarte important. Şi coridorul profesorului este placat cu rogojini de cocos.

— Şi ce-i cu asta, domnule?

— Nu-ți dai seama ce implicații are asupra cazului? Bine, bine, nu voi insista. Sigur mă înşel. Şi totuşi, mi se pare sugestiv. Vino cu mine să mă prezinți.

Am mers pe holul care era de aceeaşi lungime cu cel care ducea spre grădină.

La capăt era un mic rând de scări care se termina cu o uşă. Ghidul nostru bătu şi apoi ne pofti în dormitorul profesorului. Era o cameră foarte mare, plină de cărți care, nemaiîncăpând pe rafturi, erau aşezate în teancuri pe la colțuri sau în jurul bibliotecilor. Patul era în centrul camerei şi acolo, sprijinit pe perne, se afla proprietarul casei.

Rareori am mai văzut o persoană atât de remarcabilă. Chipul care se întoarse spre noi era slăbit, acvilin, cu ochi negri, pătrunzători, înfundați în orbite care ne priveau de sub sprâncene groase, stufoase. Părul şi barba îi erau albe, doar că aceasta din urmă avea nişte pete ciudate, galbene în jurul gurii. Din mijlocul clăii de păr alb se vedea o țigară şi aerul din cameră era împuțit de mirosul fumului de țigară. Când a întins mâna spre Holmes, am băgat de seamă că îi era pătată de nicotină.

— Sunteți fumător, domnule Holmes?, rosti el într-o engleză aleasă, cu un uşor accent grav. Vă rog, serviți o țigară. Dumneavoastră, domnule? Vi le recomand, sunt făcute la comandă de Ionides din Alexandria. Îmi trimite o mie odată şi mă tem că la fiecare două săptămâni trebuie să fac o nouă comandă. Grav, domnule, foarte grav, dar câte plăceri poate avea un bătrân? Tutunul şi munca... asta e tot ce mi-a mai rămas.

Holmes îşi aprinsese o țigară şi arunca priviri iscoditoare prin cameră.

— Tutunul şi munca, dar acum doar tutunul!, exclamă bătrânul. Vai! Ce fatală întrerupere! Cine ar fi prevăzut o asemenea catastrofă? Un tânăr atât de valoros! Vă asigur că, după câteva luni de practică, ajunsese un asistent remarcabil. Ce părere aveți despre povestea aceasta, domnule Holmes?

— Încă nu m-am hotărât.

— Vă voi fi profund îndatorat dacă ne veți lumina. Pentru un biet şoarece de bibliotecă invalid ca mine, o astfel de lovitură este paralizantă. Parcă nu mai pot gândi. Dar dumneavoastră sunteți un om activ... un om de afaceri. Face parte din rutina dumneavoastră zilnică. Vă puteți menține echilibrul în orice tip de urgență. Într-adevăr, suntem norocoşi să vă avem de partea noastră.

Tot timpul cât vorbi profesorul, Holmes s-a plimbat în stânga şi-n dreapta, într-o parte a camerei.

Am observat că fuma cu o rapiditate fantastică. Evident, împărtăşea afinitatea gazdei noastre pentru țigările din Alexandria.

— Da, domnule, este o lovitură zdrobitoare, reluă bătrânul. Aceea este magnum opusul meu – teancul acela de hârtie de-acolo. Este analiza mea asupra documentelor găsite în mănăstirile copte din Siria şi Egipt, o lucrare care va zdruncina din temelii religia actuală. Cu sănătatea mea şubredă nu ştiu dacă o să pot să o termin vreodată, acum, că asistentul meu a fost luat de lângă mine. Vai de mine, domnule Holmes, vai, dar fumați mai mult chiar şi decât mine.

Holmes zâmbi.

— Sunt un cunoscător, aprobă el luând o altă țigară din cutie – a patra – şi aprinzând-o cu chiştocul celei pe care tocmai o terminase. Nu vă voi obosi, pentru că îmi dau seama că la momentul crimei erați în pat şi nu aveați de unde să ştiți ceva. Vreau doar să vă întreb un lucru. Ce credeți că a vrut să spună sărmanul băiat cu ultimele-i cuvinte: „Profesorul... Ea a fost“?

Profesorul scutură din cap.

— Susan este o fată de la țară, răspunse el, şi ştiți şi dumneavoastră cât de proşti pot fi cei de acolo. Mă gândesc că

sărmanul băiat a murmurat câteva cuvinte incoerente, iar ea probabil că le-a răstălmăcit şi am ajuns la mesajul acesta fără sens.

— Înțeleg. Nu aveți o explicație pentru tragedia în sine?

— Poate un accident, poate – între noi fie vorba – o sinucidere. Tinerii au problemele lor ascunse... Poate necazuri din dragoste de care nu am ştiut niciodată. Este o ipoteză mai probabilă decât crima.

— Şi ochelarii?

— Ah!, sunt doar un învățăcel... un visător. Nu pot explica lucrurile practice ale vieții. Şi totuşi, prietene, suntem conştienți că provocările dragostei iau nenumărate forme. Vă rog, luați altă țigară. Este o plăcere să văd că cineva le apreciază într-atât. Un evantai, o mănuşă, ochelari... Cine ştie ce articol prețuieşte sau e luat ca simbol de un bărbat atunci când îşi ia viața? Domnul acesta vorbeşte despre urme de paşi prin iarbă, dar, în fond, este uşor să te înşeli asupra acestui aspect. Cât despre cuțit, poate că a sărit departe de corp când sărmanul bărbat a căzut. Poate că sunt copilăros, dar mie mi se pare că tânărul Willoughby Smith şi-a întâlnit destinul de bunăvoie.

Holmes păru uimit de teoria ce tocmai fusese expusă şi pentru un timp continuă să meargă de colo-colo, pierdut în gânduri, fumând țigară după țigară.

— Spuneți-mi, profesore Coram, rosti el într-un final, ce se află în dulapul acela din birou?

— Nimic pentru hoți. Acte de-ale familiei, scrisori de la sărmana mea soție, diplome de la universitățile care m-au onorat. Iată cheia. Puteți să vă uitați şi singur.

Holmes luă cheia şi o privi timp de o secundă; apoi i-o înapoie.

— Nu, nu cred că ne-ar ajuta, spuse el. Aş prefera să merg în grădina dumneavoastră şi să întorc povestea aceasta pe toate părțile. Am câteva remarci despre teoria dumneavoastră cu sinuciderea. Ne cerem scuze că v-am întrerupt, profesore Coram, şi vă promit că nu vă vom mai deranja până după prânz. La ora două vom veni din nou să vă raportăm tot ce s-a întâmplat în acest interval.

Holmes era uşor neatent şi, un timp, am mers tăcuți pe cărarea din grădină.

— Ai vreun indiciu?, am întrebat eu într-un final.

— Depinde de țigările acelea pe care le-am fumat, spuse el. Este posibil să mă înşel. Țigările îmi vor demonstra.

— Dragul meu Holmes, am exclamat eu, pentru numele lui Dumnezeu, cum...

— Ehei, vei vedea singur. Dacă nu, nu se întâmplă nimic. Desigur, mai avem şi indiciul cu opticianul pe care să ne bazăm, dar întotdeauna profit de o scurtătură dacă o găsesc. Ah, iat-o pe buna doamnă Marker!, să vorbim cinci minute cu dumneaei, poate ne ajută.

Am mai observat şi înainte că Holmes, atunci când voia, era foarte insinuant cu femeile şi foarte repede le câştiga încrederea. În jumătate din timpul pe care-l prevăzuse, captase încrederea menajerei şi vorbeau de parcă s-ar fi cunoscut de ani întregi.

— Da, domnule Sherlock Holmes, aveți dreptate, domnule. Într-adevăr, fumează îngrozitor de mult. Toată ziua şi câteodată toată noaptea, domnule. Am văzut într-o dimineață camera aceea... vai, domnule, ați fi crezut că este ceața londoneză!, săracul, tânărul domn Smith, şi dumnealui era fumător, dar nu chiar ca profesorul. Sănătatea lui... ei, nu ştiu dacă e mai bună sau mai rea din cauza fumatului.

— Da, spuse Holmes, dar diminuează apetitul.

— Asta nu ştiu, domnule.

— Presupun că de-abia dacă mănâncă ceva.

— Mmm, depinde. Asta nu pot să spun sigur.

— Pot să pun pariu că nu a luat micul dejun azi-dimineață şi nici nu va prânzi, după câte țigări l-am văzut fumând.

— Ei bine, domnule, aici nu ați nimerit-o, pentru că, întâmplător, azi-dimineață a mâncat chiar foarte mult. Nu ştiu când l-am mai văzut mâncând atât, iar pentru prânz a comandat o porție mare de cotlete. Şi eu sunt uimită pentru că de ieri, de când am intrat în camera aceea şi l-am văzut pe tânărul domn Smith zăcând pe podea, n-am putut nici să mă uit la mâncare. Ei, sunt tot felul de oameni pe lume, iar profesorul nu a permis ca aşa ceva să-i strice apetitul.

Toată dimineața am pierdut vremea prin grădină. Stanley Hopkins se dusese în sat să cerceteze în amănunt nişte zvonuri despre o femeie ciudată care fusese văzută în dimineața trecută de nişte copii pe strada Chatham. Cât despre prietenul meu, toată energia părea să-l fi părăsit. Niciodată nu l-am văzut atât de puțin entuziasmat de un caz. Chiar şi vestea adusă de Hopkins că i-a găsit pe copii şi că, fără îndoială, au văzut o femeie care corespundea descrierii făcute de Holmes şi purta ochelari de vedere sau pincenez nu a reuşit să-i trezească interesul.

Mai atent a fost când Susan, care ne-a servit prânzul, ne-a informat că ea crede că domnul Smith făcuse o plimbare ieri-dimineață şi că s-a întors cu doar o jumătate de oră înainte de a avea loc tragedia. Personal, nu mi-am dat seama de implicațiile acestui incident, dar Holmes îl adăugase, cu siguranță, la planul pe care şi-l formase în minte. Deodată sări de pe scaun şi se uită la ceas.

— E ora două, domnilor, anunță el. Trebuie să mergem sus să vorbim cu prietenul nostru profesorul.

Bătrânul tocmai terminase de mâncat, iar farfuria goală demonstra apetitul despre care tocmai ne vorbise menajera lui. Într-adevăr, era o figură ciudată cea care se întoarse spre noi, cu părul alb şi ochi pătrunzători.

Eterna țigară nu-i lipsea din gură. Fusese îmbrăcat şi stătea într-un scaun cu rotile, lângă foc.

— Aşadar, domnule Holmes, ați rezolvat misterul?

Întinse tovarăşului meu o cutie mare cu țigări de pe masa de lângă el. Holmes întinse mâna în acelaşi moment şi impactul făcu să se verse cutia. Timp de un minut sau două am stat toți în genunchi încercând să adunăm țigările împrăştiate prin locuri imposibile. Când m-am ridicat, am văzut că ochii lui Holmes luceau şi obrajii îi erau plini de culoare. Doar în momente de criză am mai văzut aceste simptome.

— Da, răspunse el, l-am rezolvat.

Eu şi Stanley Hopkins îl priveam uimiți. Un fel de rânjet tremurat apăru pe chipul sfrijit al profesorului.

— Chiar aşa! În grădină?

— Nu, aici.

— Aici! Când?

— Chiar acum.

— Desigur, glumiți, domnule Sherlock Holmes. Vă atrag atenția că este o problemă mult prea serioasă ca să fie abordată astfel.

— Am realizat şi am testat fiecare verigă din argumentul meu, profesore Coram, şi sunt sigur că sunt reale. Încă nu sunt în măsură să spun care au fost motivele dumneavoastră sau exact ce rol ați jucat în această afacere stranie. Poate că o voi auzi chiar din gura dumneavoastră în câteva minute. Între timp, voi reconstitui ce s-a întâmplat, în locul dumneavoastră, ca să ştiți ce informații îmi lipsesc. Ieri, o doamnă a intrat în biroul dumneavoastră. Venise cu intenția de a lua anumite lucruri. Avea propria cheie. Am avut ocazia s-o examinez pe a dumneavoastră şi nu am găsit acea decolorare uşoară pe care ar fi produs-o zgârietura pe lac. Prin urmare, nu i-ați fost complice şi, din dovezi, îmi dau seama că a venit ca să vă fure, fără ca dumneavoastră să ştiți.

— Este foarte interesant şi instructiv, spuse profesorul. Nu mai aveți nimic de adăugat? Dacă v-ați dat seama de femeie până la acest punct, sigur puteți să-mi spuneți ce s-a ales de ea.

— Voi încerca. În primul rând, a fost surprinsă de secretarul dumneavoastră pe care l-a înjunghiat ca să poată fugi. Înclin să cred că această situație este un accident nefericit pentru că sunt convins că doamna nu avea nicio intenție să provoace o rană atât de gravă. Un asasin nu vine neînarmat. Îngrozită de ceea ce a făcut, a fugit disperată de la scena tragediei. Din nefericire pentru ea, îşi pierduse ochelarii în încăierare şi, fiind foarte mioapă, era de-a dreptul neajutorată fără ei. A fugit pe un hol care a crezut ea că este cel pe care a venit – ambele erau placate cu rogojini de cocos –, dar prea târziu şi-a dat seama că o luase pe coridorul greşit, iar retragerea îi era blocată. Ce să facă? Nu se putea întoarce. Nu putea rămâne acolo unde era. Trebuia să continue. Şi a continuat. A urcat pe nişte scări, a deschis o uşă şi s-a trezit în camera dumneavoastră.

Bătrânul, cu gura deschisă, îl privea fix pe Holmes.

Pe trăsăturile lui expresive se citeau uimirea şi teama. Cu un efort, ridică din umeri şi izbucni într-un râs fals.

— Totul e foarte bine, domnule Holmes, spuse el. Este doar o mică hibă în teoria dumneavoastră. Eu eram în cameră şi nu am părăsit-o toată ziua.

— Ştiu asta, profesore Coram.

— Şi vreţi să-mi spuneţi că aş putea să stau în pat şi să nu-mi dau seama că o femeie a intrat în camera mea?

— N-am spus asta. V-aţi DAT SEAMA! Aţi vorbit cu ea. Aţi recunoscut-o. Aţi ajutat-o să fugă.

Din nou, profesorul izbucni într-un râs nervos. Se ridicase în picioare şi ochii îi scânteiau ca tăciunii.

— Sunteţi nebun!, strigă el. Vorbiţi tâmpenii! Eu am ajutat-o să fugă? Unde este acum?

— Acolo, spuse Holmes şi arătă spre o bibliotecă înaltă din colţul camerei.

Bătrânul ridică mâinile în aer, o grimasă aşternându-se peste chipul lui furios, şi se lăsă pe spătarul scaunului. În acelaşi moment, biblioteca spre care arătase Holmes se deschise şi o femeie apăru în cameră.

— Aveţi dreptate!, strigă ea cu o voce stranie, cu accent străin. Aveţi dreptate! Aici sunt.

Era murdară de praf şi acoperită de pânze de păianjen de pe pereţii ascunzătorii. Şi faţa îi era murdară, dar poate că niciodată nu fusese arătoasă, pentru că prezenta toate caracteristicile fizice prezise de Holmes şi, în plus, o bărbie lungă şi hotărâtă. Fiind slab văzătoare şi din cauza schimbării de la întuneric la lumină, stătea ca trăsnită clipind tot timpul ca să-şi dea seama cine suntem. Şi totuşi, în ciuda acestor dezavantaje, femeia avea o anumită noblеţe în purtare, un rafinament dovedit de bărbia sfidătoare şi capul semeţ care era demn de respect şi admiraţie. Stanley Hopkins pusese mâna pe braţul ei şi avea de gând s-o ia în custodie, dar ea îl îndepărtă gentil şi totuşi cu o demnitate care nu putea fi ignorată. Bătrânul stătea sprijinit cu spatele de spătarul scaunului, chipul îi tremura şi o privea cu ochi gânditori.

— Da, domnule, sunt prizoniera dumneavoastră, spuse ea. De unde stăteam am auzit tot, am auzit că aţi descoperit

adevărul. Mărturisesc totul. Eu l-am ucis pe tânărul acela. Dar aveți dreptate când spuneți că a fost un accident. Nici nu ştiam că țineam un cuțit în mână; în disperarea mea am apucat ce-am nimerit de pe masă şi l-am lovit ca să-mi dea drumul. Vă spun adevărul.

— Doamnă, vorbi Holmes, sunt sigur că acesta este adevărul. Mă tem că nu vă este bine.

Femeia se albise. Se aşează pe marginea patului, iar după o vreme îşi reveni.

— Am doar puțin timp la dispoziție, începu ea, dar aş vrea să aflați adevărul. Sunt soția acestui bărbat. Nu este englez. Este rus. Nu vă voi spune numele lui.

Pentru prima oară, bătrânul se emoționă.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, Ana!, strigă el. Dumnezeu să te binecuvânteze!

Femeia îi aruncă o privire plină de dispreț.

— De ce te-ai agățat cu atâta înverşunare de viața aia nenorocită a ta, Serghei?, întrebă ea. A făcut atâta rău şi niciun bine... nici măcar ție. Oricum, nu voi fi eu motivul pentru care viața îi va fi curmată, înainte de voința lui Dumnezeu. Deja am destule pe suflet din momentul în care am călcat pragul acestei case blestemate. Dar trebuie să vorbesc până nu e prea târziu. Domnilor, am spus că sunt soția acestui bărbat. El avea cincizeci de ani, iar eu eram o tânără prostuță de douăzeci de ani când ne-am căsătorit. Era într-un oraş din Rusia, un centru univer... nu voi numi locul.

— Domnul să te binecuvânteze, Ana!, zise iarăşi bătrânul.

— Eram militanți – revoluționari – nihilişti, înțelegeți. El, eu şi mulți alții. Mult mai târziu au venit vremuri grele, un polițist a fost omorât, mulți au fost arestați, voiau dovezi şi, ca să-şi salveze propria viață şi să câştige o recompensă mare, soțul meu şi-a trădat propria soție şi tovarăşii lui. Da, toți am fost arestați pe baza mărturiei lui. Unii dintre noi am ajuns în închisoare, alții în Siberia. Eu am fost printre cei din urmă, dar nu am fost condamnată pe viață. Soțul meu a venit în Anglia cu banii lui astfel câştigați şi de atunci a trăit în tăcere, ştiind foarte bine că, dacă frăția ar fi ştiut unde este, în mai puțin de o săptămână s-ar fi făcut dreptate.

Bătrânul întinse o mână tremurând şi-şi luă o ţigară.

— Sunt la mila ta, Ana, suspină el. Tu ai fost mereu bună cu mine.

— Încă nu v-am spus tot, reveni ea. Printre tovarăşii din oraş era unul care-mi era prieten drag. Era nobil, altruist, iubitor... Tot ceea ce nu era soţul meu. Ura violenţa. Toţi eram vinovaţi – dacă aia era vină –, dar el nu era. Ne scria tot timpul încercând să ne convingă să nu alegem acea cale. Acele scrisori l-ar fi salvat. L-ar fi salvat şi jurnalul meu în care scriam zilnic despre sentimentele mele pentru el şi concepţiile fiecăruia dintre noi. Soţul meu le-a găsit şi le-a păstrat – şi scrisorile, şi jurnalul. Le-a ascuns şi a încercat să scape de tânărul bărbat. Nu a reuşit, dar Aleksei a fost deportat în Siberia unde acum, în prezent, lucrează într-o ocnă. Gândeşte-te la asta, nemernicule, nemernicule! Acum, acum, în momentul acesta, Aleksei, un bărbat în faţa căruia nu eşti demn nici măcar să-i rosteşti numele, munceşte şi trăieşte ca un sclav şi, cu toate acestea, eu am viaţa ta în mâinile mele şi te las liber.

— Întotdeauna ai fost o femeie nobilă, Ana, murmură bătrânul pufăind din ţigară.

Ea se ridicase în picioare, apoi căzu gemând de durere.

— Trebuie să închei, zise ea. Când mi s-a terminat sentinţa, am plecat în căutarea scrisorilor şi a jurnalului care mi-ar fi eliberat prietenul dacă le trimiteam guvernului rus. Ştiam că soţul meu venise în Anglia. După luni întregi de căutări, am descoperit unde era. Ştiam că încă mai are jurnalul, pentru că odată, când eram în Siberia, am primit o scrisoare de la el în care îmi reproşa şi-mi cita pasaje din paginile lui. Şi totuşi, eram sigură că, răzbunător cum este, niciodată nu mi l-ar fi dat de bunăvoie. Trebuia să-l iau eu. Cu acest scop am angajat un detectiv de la o firmă particulară, care a intrat în casa soţului meu ca secretar – era al doilea secretar, Serghei, cel care a plecat în grabă. A descoperit unde erau ţinute cheile – în dulap – şi a făcut o copie. N-a vrut să meargă mai departe. Mi-a dat un plan al casei şi mi-a spus că întotdeauna înainte de amiază biroul este gol, pentru că secretarul are treabă aici, sus. Aşa că, într-un final, mi-am luat inima în dinţi şi

am venit să iau chiar eu hârtiile. Am reuşit, dar cu ce preț! Tocmai luasem hârtiile şi încuiam dulapul, când m-a prins un tânăr. Îl mai văzusem în dimineața aceea. M-am întâlnit cu el pe stradă şi l-am întrebat unde locuieşte profesorul Coram, neştiind că lucra pentru el.

— Exact! Exact!, exclamă Holmes. Secretarul a venit înapoi şi i-a povestit angajatorului său despre femeia cu care se întâlnise. Pe urmă, cu ultima răsuflare a încercat să spună că era ea... cea care vorbise cu el.

— Trebuie să mă lăsați să vorbesc, îl opri femeia pe un ton sever şi chipul i se schimonosi de durere. După ce bărbatul a căzut, am fugit din cameră pe uşa greşită şi m-am trezit în camera soțului meu. A vrut să mă predea. I-am arătat că, dacă făcea asta, viața lui era în mâinile mele. Dacă mă dădea pe mâna legii, eu îl dădeam pe mâna frăției. Nu doream să trăiesc de dragul meu, dar doream să-mi ating scopul. Ştia că aş fi făcut tot ce am spus... ştia că soarta lui depindea de a mea. Doar pentru acest motiv m-a ascuns. M-a azvârlit în ascunzătoarea aceea întunecată, o ruină din vechile timpuri, cunoscută numai de el. A mâncat numai în cameră şi aşa mi-a dat mie o parte din mâncarea lui. Ne-am înțeles că, atunci când va pleca poliția din casă, eu voi ieşi noaptea şi nu mă voi mai întoarce. Dar, cumva, v-ați dat seama de planurile noastre.

Scoase de la sân un pachet mic.

— Acestea sunt ultimele mele cuvinte, spuse ea. Aici este pachetul care-l va salva pe Aleksei. Vi-l încredințez pentru că onorați şi iubiți dreptatea. Luați-l! Îl veți duce la Ambasada Rusiei. Acum mi-am terminat treaba şi...

— Opriți-o!, strigă Holmes.

Sări în partea cealaltă a camerei şi-i smulse din mână o sticluță.

— Prea târziu!, rosti ea alunecând pe pat. Prea târziu! Am înghițit otrava înainte de a ieşi din ascunzătoare. Îmi vâjâie capul! Mă duc! Vă rog, domnule, nu uitați de pachet!

— Un caz simplu şi totuşi, în multe privințe, instructiv, remarcă Holmes pe când ne întorceam în oraş. De la bun început, totul s-a învârtit în jurul ochelarilor. Dacă nu am fi

avut norocul ca mortul să-i fi luat, nu ştiu dacă am fi rezolvat vreodată cazul. Mi-a fost foarte clar, judecând după puterea lentilelor, că acela care purta ochelarii trebuie să fi fost aproape orb şi în lipsa lor ar fi fost complet neajutorat. Când aţi vrut să mă faceţi să cred că a mers pe o fâşie îngustă de iarbă fără să facă nici măcar un pas greşit, am spus, dacă vă amintiţi, că ar fi fost o performanţă remarcabilă. În cazul meu, am considerat că ar fi fost imposibil, excepţie făcând cazul că ar avea o a doua pereche de ochelari. Aşadar, am fost nevoit să iau în considerare ipoteza că ar fi rămas în casă. Când am văzut cât de asemănătoare sunt cele două holuri, mi-am dat seama cât de uşor ar fi putut greşi şi, în acest caz, era evident că a intrat în camera profesorului. Prin urmare, am fost extrem de atent la orice detaliu care ar fi susţinut această teorie şi am examinat cu grijă camera căutând orice ar fi putut fi o ascunzătoare. Covorul părea continuu şi bine fixat, aşa că am eliminat ideea unui chepeng. Ar fi putut foarte bine să fie o firidă în spatele cărţilor. După cum ştiţi, asemenea lucruri sunt obişnuite în vechile biblioteci. Am observat că erau cărţi puse în teancuri pe podea, peste tot în afară de acea bibliotecă care era liberă. Atunci, aceea trebuie să fie uşa. Nu am văzut urme după care să mă ghidez, dar covorul avea o culoare cenuşie, lucru care putea îndemna spre o examinare. Prin urmare, am fumat multe ţigări din acelea excelente şi am scuturat scrumul în faţa bibliotecii suspecte. A fost un truc simplu, dar extrem de eficient. După aceea am coborât şi, în prezenţa ta, Watson, am insinuat că profesorul Coram a început să mănânce mai mult, lucru la care ne-am fi aşteptat dacă hrănea şi o a doua persoană, dar nu ai înţeles aluziile mele. Apoi am urcat din nou în cameră şi, vărsând cutia cu ţigări pe jos, am obţinut o priveliştе excelentă asupra podelei şi am văzut foarte clar, după urmele de pe scrumul de la ţigară, că în absenţa noastră prizoniera ieşise din ascunzătoare. Aşadar, Hopkins, iată-ne la Charing Cross şi te felicit pentru rezolvarea cu succes a acestui caz. Fără îndoială, te duci la sediu. Watson, cred că noi doi vom merge împreună până la Ambasada Rusiei.

Sfârşit

Fundaşul dispărut

Eram cât de cât obişnuiţi să primim telegrame ciudate în strada Baker, dar îmi aduc aminte în special de una care a ajuns la noi într-o dimineaţă întunecată de februarie, acum vreo şapte-opt ani, şi care l-a ţinut pe Sherlock Holmes nedumerit timp de un sfert de oră. Îi era adresată lui şi spunea cam aşa:

Vă rog, aşteptaţi-mă. Nenorocire cumplită. Fundaş de dreapta dispărut; indispensabil mâine. Overton.

— Timbru de Strand şi trimisă la zece şi jumătate, spuse Holmes citind-o iar şi iar. Domnul Overton era evident extrem de agitat când a trimis-o şi, prin urmare, întrucâtva incoerent. Aşadar, îndrăznesc să spun că va fi aici până când voi fi terminat de citit ziarul „Times" şi atunci vom şti totul. Chiar şi cea mai nesemnificativă problemă ar fi bine-venită în zilele acestea liniştite.

Activitatea noastră stagnase şi ajunsesem să mă îngrozesc de aceste perioade de acalmie pentru că ştiam, din experienţa mea, că mintea tovarăşului meu era anormal de activă şi ar fi fost periculos să fie lăsată fără vreun caz la care să lucreze. Treptat, pe parcursul anilor, am reuşit să-l dezobişnuiesc de mania lui cu drogurile care i-au ameninţat odată cariera-i spectaculoasă. Acum ştiam că, în condiţii obişnuite, nu mai tânjea după acest stimul artificial, dar eram conştient că tentaţia nu se stinsese, ci era doar amorţită; şi ştiam că este

un somn uşor şi o trezire e şi mai uşoară în perioadele de leneveală, când vedeam chipul tras al lui Holmes şi privirea emanată din ochii lui înfundați şi impenetrabili.

Prin urmare, l-am binecuvântat pe acest domn Overton, oricine ar fi fost el, pentru că a venit cu acest mesaj enigmatic, menit să întrerupă calmul periculos ce aducea prietenului meu mai multe necazuri decât toate problemele din viața lui furtunoasă. După cum ne aşteptam, telegrama a fost curând urmată de expeditorul ei; cartea de vizită a domnului Cyril Overton, de la Colegiul Trinity din Cambridge, anunța venirea unui tânăr uriaş, de o sută de kilograme de muşchi, lat cât uşa şi cu umeri largi, care ne privea când pe unul, când pe celălalt cu un chip plăcut, dar tras, din cauza neliniştii.

— Domnul Sherlock Holmes?

Tovarăşul meu se înclină.

— Domnule Holmes, am fost la Scotland Yard. L-am văzut pe inspectorul Stanley Hopkins. El m-a sfătuit să vin la dumneavoastră. Mi-a spus că, din câte îşi dă seama, cazul era mai degrabă de competența dumneavoastră decât de cea a poliției obişnuite.

— Vă rog, luați loc şi spuneți-mi ce s-a întâmplat.

— Este îngrozitor, domnule Holmes, pur şi simplu îngrozitor. Mă mir că nu mi-a albit părul. Godfrey Staunton... ați auzit de el, desigur? El este axul în jurul căruia se învârteşte toată echipa. Aş fi în stare să scot doi oameni din grămadă, doar să-l am pe Godfrey ca fundaş. Chiar dacă dă pase, plachează sau driblează, nimeni nu se atinge de el; şi apoi, are şi cap şi ne ține pe toți împreună. Ce pot face? Asta vă întreb, domnule Holmes. Mai este Moorehouse – prima rezervă –, dar el este mijlocaş şi întotdeauna se duce în dreapta, spre grămadă, în loc să se îndrepte spre tuşă. Degajează bine pe linia porții – e drept –, dar nu prea gândeşte strategic şi nu poate sprinta deloc. Păi, Morton sau Johnson, jucătorii de la Oxford, zbârnâie în jurul lui. Stevenson este destul de rapid, dar nu poate marca de la linia de douăzeci şi cinci de metri, iar un fundaş care nu poate dribla sau marca nu este bun de nimic. Nu, Holmes, dacă nu mă ajutați să-l găsesc pe Godfrey Staunton, suntem pierduți.

Amicul meu ascultase surprins şi amuzat acest lung discurs expus cu o extraordinară forţă şi sinceritate, fiecare detaliu fiind accentuat de atingerea unei mâini musculoase pe genunchiul ascultătorului. Când musafirul nostru tăcu, Holmes întinse mâna şi scoase volumul cu litera „S“ din raft. De data aceasta căută în zadar în acea mină de informaţii valoroase.

— Il avem pe Arthur H. Staunton, un tânăr falsificator în ascensiune, spuse el, şi îl avem pe Henry Staunton la spânzurarea căruia am ajutat şi eu, dar Godfrey Staunton este un nume nou pentru mine.

De data aceasta, musafirul nostru fu cel surprins.

—Dar, domnule Holmes, am crezut că ştiţi anumite lucruri, spuse el. Aşadar, presupun că, dacă nu aţi auzit de Godfrey Staunton, nu aţi auzit nici de Cyril Overton.

Holmes scutură amuzat din cap.

—Asta-i bună!, strigă sportivul. Dar am fost prima rezervă în meciul Angliei cu Ţara Galilor şi tot anul acesta am antrenat echipa universitară. Dar asta nu-i nimic! Credeam că nu există om pe pământ care să nu fi auzit de Godfrey Staunton, renumitul fundaş la Cambridge, Blackheath şi cinci internaţionale. Doamne, Dumnezeule! Domnule Holmes! Domnule Holmes! UNDE aţi trăit?

Holmes râse amuzat de mirarea tânărului uriaş naiv.

— Domnule Overton, aţi trăit într-o lume foarte diferită de a mea, una mai plăcută şi mai sănătoasă. Am legături în multe zone ale societăţii, dar mă bucur să spun, niciodată în sportul amator, care este cel mai bun şi cel mai sănătos lucru din Anglia. Şi totuşi, vizita dumneavoastră neaşteptată din această dimineaţă îmi demonstrează că am de lucru chiar şi în lumea aceea plină de aer proaspăt şi de fairplay. Aşa că... Aşa că, bunul meu domn, acum vă voi ruga să luaţi loc şi să-mi spuneţi încet şi rar exact ce s-a întâmplat şi cum doriţi să vă ajut.

Pe chipul tânărului Overton se citea expresia unui om obişnuit mai degrabă să-şi folosească muşchii decât mintea; dar, uşor-uşor, cu multe repetiţii şi ambiguităţi pe care nu le voi aminti acum, ne spuse această poveste ciudată.

— Lucrurile stau în felul următor, domnule Holmes. După cum am mai spus, eu sunt antrenorul echipei de rugby a Universității de la Cambridge, iar Godfrey Staunton este cel mai bun om al meu. Mâine jucăm cu Oxford. Ieri am venit cu toții şi ne-am cazat la Hotelul Particular Bentley. La ora zece am trecut pe la toți băieții să mă asigur că s-au culcat, pentru că sunt de părere că un antrenament dur şi foarte mult somn țin o echipă în formă. Am schimbat câteva cuvinte cu Godfrey înainte să se culce. Mi s-a părut că este palid şi îngrijorat. L-am întrebat ce se întâmplă. Mi-a spus că totul era în regulă... Doar o durere de cap. I-am urat noapte bună şi am plecat. Jumătate de oră mai târziu, portarul îmi spune că a venit un bărbat neîngrijit, cu barbă, cu un bilet pentru Godfrey. El nu adormise, iar biletul i-a fost dus în cameră. Godfrey îl citi şi căzu pe spate în scaun ca lovit cu leuca. Portarul era atât de speriat încât voia să vină după mine, dar Godfrey l-a oprit, a băut puțină apă şi şi-a revenit. Apoi s-a dus jos, a spus câteva cuvinte bărbatului care aştepta în hol, iar cei doi au plecat împreună. Ultima dată când i-a văzut partenerul, aproape că alergau pe stradă înspre Strand. Azi-dimineață, camera lui Godfrey era goală, patul neatins şi lucrurile lui erau exact aşa cum fuseseră cu o seară înainte. Într-o secundă a plecat cu acel necunoscut şi de atunci nu am mai auzit nimic despre el. Nu cred că se va mai întoarce vreodată. Era un sportiv, Godfrey, până în măduva oaselor şi nu şi-ar fi întrerupt antrenamentul dacă nu ar fi fost ceva foarte serios. Nu, simt că a plecat pentru totdeauna şi nu-l vom mai vedea niciodată.

Holmes ascultă extrem de atent această povestire bizară.

— Ce ați făcut?, întrebă el.

— Am telegrafiat la Cambridge ca să văd dacă au auzit ceva despre el acolo. Nu am primit niciun răspuns. Nu l-a văzut nimeni.

— Ar fi putut să se întoarcă la Cambridge?

— Da, este un tren târziu... la unsprezece şi un sfert.

— Dar din câte vă dați seama, nu a plecat?

— Nu, nu a fost văzut.

— Ce ați făcut după aceea?

— Am telegrafiat lordului Mount-James.

— De ce lordului Mount-James?

— Godfrey este orfan, iar lordul Mount-James îi este cea mai apropiată rudă... unchi cred.

— Aşa. Asta ne dă o nouă perspectivă asupra problemei. Lordul Mount-James este unul dintre cei mai bogaţi oameni din Anglia.

— Asta a spus şi Godfrey.

— Şi amicul dumneavoastră era rudă apropiată?

— Da, era moştenitorul lui, iar bătrânul are aproape optzeci de ani... şi e plin de vervă. Se spune că poate pudra tocul de biliard cu articulaţiile degetelor. Niciodată nu i-a dat un şiling lui Godfrey, pentru că este un zgârcit incredibil, dar îi va veni şi lui rândul.

— Aţi primit răspuns de la lordul Mount-James?

— Nu.

— Ce motiv ar avea prietenul dumneavoastră ca să se ducă la lordul Mount-James?

— In seara dinainte era preocupat de ceva şi, dacă era vorba probabil despre bani, poate că ar fi apelat la cea mai apropiată rudă a lui, care are atât de mulţi deşi, din câte am auzit, nu prea are şanse să primească ceva. Godfrey nu-l plăcea pe bătrân. Nu s-ar fi dus dacă ar fi avut alternativă.

— Ei bine, da, da, în curând vom afla. Dacă prietenul dumneavoastră avea de gând să se ducă la ruda lui, lordul Mount-James, atunci trebuie să-mi explicaţi vizita individului acela neîngrijit la o oră atât de târzie şi agitaţia provocată de venirea lui.

Cyril Overton îşi puse mâna în cap.

— Nu-mi dau seama, spuse el.

— Bine, bine, am o zi liberă şi voi fi bucuros să văd despre ce este vorba, spuse Holmes. V-aş recomanda să vă continuaţi pregătirile pentru mai târziu, fără să vă bazaţi pe acest tânăr domn. După cum aţi spus, trebuie să fi fost o problemă presantă care l-a îndepărtat aşa şi este foarte probabil ca aceeaşi problemă să-l împiedice să se întoarcă. Să mergem împreună la acest hotel, să vedem dacă portarul ne poate oferi câteva informaţii.

Sherlock Holmes era un maestru când venea vorba despre martori; îl făcu să se simtă în largul lui şi, în curând, în camera goală a lui Godfrey Staunton, reuşi să scoată de la portar tot ce era de scos.

Musafirul din noaptea trecută nu era domn, dar nici muncitor. Era pur şi simplu, după cum spuse portarul, un „individ obişnuit", un bărbat de cincizeci de ani, cu barbă grizonată, palid, îmbrăcat normal. Părea uşor agitat.

Portarul a văzut că-i tremura mâna când a întins biletul. Godfrey Staunton cocoloşise biletul în buzunar. În hol, Staunton nu a dat mâna cu bărbatul acela. Au schimbat câteva cuvinte dintre care portarul nu a distins decât cuvântul „timpul". Apoi au plecat grăbiți, aşa cum a descris.

Ceasul din hol arăta doar zece şi jumătate.

— Să vedem, spuse Holmes aşezându-se pe patul lui Staunton. Dumneavoastră lucrați ziua, nu-i aşa?

— Da, domnule, ies din tură la unsprezece.

— Bănuiesc că în tura de noapte nu ai văzut nimic?

— Nu, domnule. Un cuplu a venit târziu de la teatru. Nimeni altcineva.

— Ați fost de serviciu toată ziua de ieri?

— Da, domnule.

— Ați transmis vreun mesaj domnului Staunton?

— Da, domnule, o telegramă.

— Ah! Ce interesant. La ce oră?

— Pe la şase.

— Unde era domnul Staunton când a primit telegrama?

— Aici, în camera lui.

— Ați fost de față când a deschis-o?

— Da, domnule; aşteptam să văd dacă trimite răspuns.

— Şi, a trimis răspuns?

— Da, domnule. A scris un răspuns.

— Dumneavoastră l-ați dus?

— Nu. L-a dus el singur.

— Dar l-a scris în prezența dumitale?

— Da, domnule. Eu eram lângă uşă, iar el stătea la masă, cu spatele la mine. După ce l-a scris, mi-a spus: „E-n regulă, portar, o să-l duc eu."

— Cu ce l-a scris?

— Cu un toc, domnule.

— Formularul telegrafic era ca acesta de pe masă?

— Da, domnule, era prima foaie.

Holmes se ridică. Luând formularele, se duse la fereastră şi examină atent ce se afla la suprafaţă.

— Ce păcat că nu a scris cu creion, spuse el aruncându-le la loc dezamăgit. Watson, ai observat, fără îndoială, că, de cele mai multe ori, scrisul lasă urme pe foaia de dedesubt... lucru care a destrămat multe căsnicii fericite. Dar aici nu găsesc urme. Mă bucur totuşi să văd că a scris cu o pană de gâscă cu vârf lat şi nu mă îndoiesc că vom găsi câteva urme pe blocul acesta de sugativă. Ah, da, desigur, chiar acesta este! Rupse o pagină de sugativă şi ne arătă următoarele hieroglife:

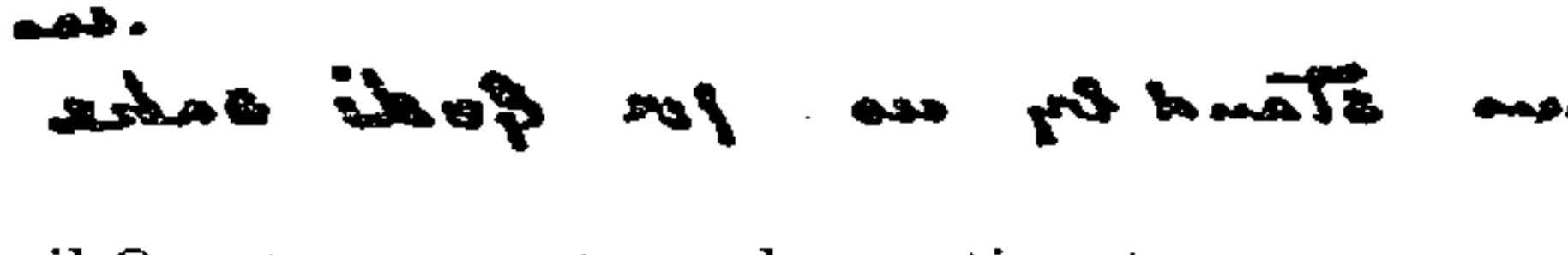

Cyril Overton era extrem de emoţionat.

— Ţineţi-o în lumină!, strigă el.

— Nu este nevoie, spuse Holmes. Hârtia este subţire şi, dacă citim pe spate, avem mesajul. Iată-l.

Întoarse foaia şi am citit:

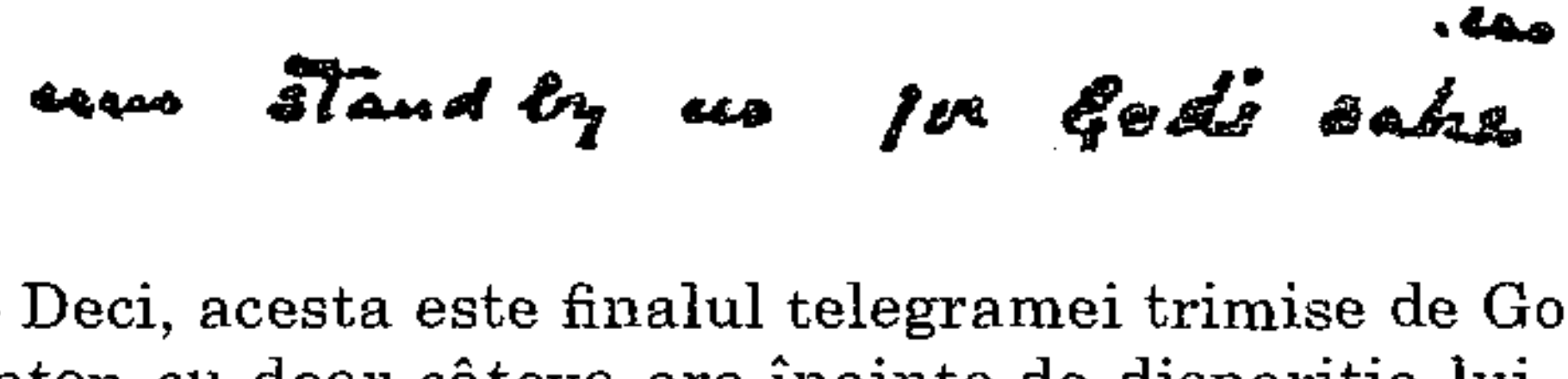

— Deci, acesta este finalul telegramei trimise de Godfrey Staunton cu doar câteva ore înainte de dispariţia lui. Sunt cel puţin şase cuvinte din acest mesaj pe care nu le avem; dar ceea ce ne rămâne – „Ajută-ne, pentru numele lui Dumnezeu.“ – demonstrează că tânărul acesta era conştient de pericolul care-l păştea şi de care altcineva îl putea apăra. „Ajută-NE“, ia seama! Mai era o persoană implicată. Cine ar fi putut fi în afară de bărbatul palid, cu barbă, care părea atât de nervos? Atunci, care este legătura dintre Godfrey Staunton şi bărbatul cu barbă? Şi cine este cea de-a treia persoană de la

care aşteptam ajutor în fața pericolului iminent? Deja ancheta noastră se limitează la asta.

— Nu trebuie decât să aflăm cui îi era adresată telegrama, am sugerat eu.

— Exact, dragul meu Watson. Ideea ta, deşi profundă, mi-a trecut deja prin minte. Deşi îndrăznesc să spun că realizezi că, dacă intri într-un oficiu poştal şi ceri să vezi talonul de la comanda altuia, s-ar putea ca lucrătorii de acolo să nu-ți sară prea repede în ajutor. Este atâta birocrație în treburile astea! Totuşi, nu mă îndoiesc că, dacă dăm dovadă de finețe şi delicatețe, putem obține un rezultat. Între timp, în prezența dumneavoastră, domnule Overton, aş dori să mă uit printre hârtiile acestea lăsate pe masă.

Erau câteva scrisori, facturi şi agende pe care Holmes le răsfoi şi le examină foarte repede cu degete agitate şi ochi pătrunzători.

— Nu-i nimic aici, spuse el într-un final. Apropo, bănuiesc că prietenul dumneavoastră era un tânăr sănătos... nu era nimic în neregulă cu el?

— Sănătos tun.

— Ştiți să fi fost vreodată bolnav?

— Nici măcar o zi. A avut tuse şi odată i-a sărit rotula, dar n-a fost nimic grav.

— Poate că nu era atât de puternic pe cât credeți. Bănuiesc că avea o problemă pe care o ținea secretă. Cu voia dumneavoastră, voi pune în buzunar câteva hârtii de aici, pentru cazul în care m-ar ajuta pe parcursul anchetei.

— Un moment! Un moment!, se auzi o voce plângăreață; ne-am întors să vedem un bătrân mărunt, smucindu-se convulsiv în pragul uşii. Era îmbrăcat într-un loden negru-ruginiu cu un joben cu boruri foarte mari şi o cravată lejeră albă – efectul fiind de preot de țară sau de angajat la un convoi funebru. Şi totuşi, în ciuda înfățişării sale neîngrijite şi chiar absurde, vocea lui avea un hârâit ascuțit şi comportamentul lui dovedea o intensitate rapidă care cerea atenție.

— Cine sunteți dumneavoastră, domnule, şi cu ce drept atingeți documentele acestui domn?, întrebă el.

— Sunt detectiv particular, domnule, şi încerc să explic dispariția lui.

— Ah, detectiv, nu? Şi cine v-a angajat?

— Acest domn, amicul domnului Staunton, a fost trimis la mine de la Scotland Yard.

— Cine sunteți dumneavoastră, domnule?

— Mă numesc Cyril Overton.

— Atunci, dumneavoastră mi-ați trimis o telegramă. Mă numesc lordul Mount-James. Am venit cât de repede a putut merge autobuzul de Bayswater. Aşadar, ați angajat un detectiv?

— Da, domnule.

— Şi sunteți pregătit să suportați costul?

— Domnule, nu am nicio îndoială că amicul meu Godfrey, când îl vom găsi, va fi pregătit.

— Şi dacă nu este găsit niciodată, ei? Răspunde la asta!

— În cazul ăsta, cu siguranță că familia lui...

— Nu, nici gând, domnule!, strigă bărbatul micuț. Nu, nu dau niciun penny... niciun penny! Să fim bine înțeleşi, domnule detectiv! Eu sunt singura rudă a tânărului şi vă avertizez că nu eu sunt responsabil. Speră să ia bani de la mine tocmai pentru că nu am irosit niciodată banii şi nu am de gând să încep acum. Cât despre hârtiile acelea de care doriți să dispuneți, vă avertizez că, în cazul în care este ceva de valoare printre ele, veți fi tras la răspundere pentru ceea ce faceți cu ele.

— Foarte bine, domnule, spuse Sherlock Holmes. Între timp, pot să vă întreb dacă aveți vreo părere despre dispariția tânărului?

— Nu, domnule, nu am nicio părere. E destul de mare şi de solid ca să aibă grijă de el, iar dacă e atât de prostănac încât să se piardă, eu refuz cu îndârjire responsabilitatea de a-l căuta.

— V-am înțeles, spuse Holmes cu o privire răutăcioasă în ochi. Poate că dumneavoastră nu mă înțelegeți. Se pare că Godfrey Staunton era un băiat sărac. Dacă a fost răpit, nu a fost pentru averea lui. Faima averii dumneavoastră, lord Mount-James, este răspândită peste tot în lume şi este foarte

posibil ca un grup de bandiți să-l fi sechestrat pe nepotul dumneavoastră pentru a afla informații despre casa dumneavoastră, obiceiurile dumneavoastră și averea dumneavoastră.

Chipul neplăcutului nostru musafir se făcu alb ca varul.

— Dumnezeule, domnule, ce idee! Nici nu m-am gândit la așa o ticăloșie! Ce escroci fără inimă sunt pe lume! Dar Godfrey este un tânăr de treabă, solid. Nimic nu l-ar convinge să-și trădeze bătrânul unchi. În seara asta voi duce la bancă argintăria. Între timp, domnule detectiv, nu vă dați în lături de la nimic! Vă rog, căutați și în gaură de șarpe, numai să-l aduceți acasă sănătos. Cât despre bani, dacă e vorba despre cinci-zece lire, veniți la mine.

Chiar și așa, cu remușcări, nenorocitul nobil nu mi-a putut da informații care să ne ajute, pentru că știa prea puțin despre viața intimă a nepotului său. Singurul nostru indiciu era frântura aceea de telegramă și, cu o copie a ei, Holmes porni să găsească un al doilea indiciu pentru cazul lui. Ne-am descotorosit de lordul Mount-James, iar Overton plecase să se consulte cu ceilalți membri ai echipei despre nenorocul care le căzuse pe cap.

La scurtă distanță de hotel se afla un oficiu telegrafic. Ne-am oprit în față.

— Merită să încercăm, Watson, spuse Holmes. Desigur, cu un mandat, am putea cere să vedem taloanele, dar încă n-am ajuns la stadiul acela. Cred că nu-și amintesc ei chipurile oamenilor într-un loc așa aglomerat. Hai să încercăm.

— Mă scuzați că vă deranjez, se adresă el extrem de politicos tinerei femei din spatele gratiilor; e o mică greșeală în legătură cu o telegramă pe care am trimis-o ieri. Nu am primit răspuns și mă tem că am uitat să-mi menționez numele la sfârșit. Îmi puteți spune dacă așa a fost?

Tânăra răsfoi un teanc de taloane.

— Ce oră era?, întrebă ea.

— Puțin după ora șase.

— Cui îi era adresată?

Holmes puse degetul pe buze și privi spre mine.

— Ultimele cuvinte erau „pentru numele lui Dumnezeu“, șopti el secretos; sunt curios de ce nu am primit răspuns.

Tânăra scoase un formular.

— Iată-l. Nu-i trecut numele, zise ea punându-l pe ghişeu.

— Prin urmare, acesta este motivul pentru care nu am primit răspuns, spuse Holmes. Vai de mine, ce prostie am făcut! Bună dimineaţa, domnişoară, şi mii de mulţumiri pentru că m-aţi ajutat.

Când ne aflam din nou în stradă, Holmes chicoti şi-şi frecă palmele.

— Ei bine?, am întrebat eu.

— Facem progrese, dragul meu Watson, facem progrese. Aveam şapte modalităţi distincte ca să mă uit peste telegramă, dar nu puteam spera să reuşesc din prima.

— Şi ce ai aflat?

— Punctul de plecare în investigaţia noastră.

Chemă o brişcă.

— Staţia King's Cross, spuse el.

— Înţeleg că avem de călătorit?

— Da. Cred că trebuie să tragem o fugă – împreună – până la Cambridge. Mi se pare că toate indicaţiile duc în acea direcţie.

— Spune-mi, am întrebat eu pe când mergeam pe strada Gray's Inn, te-ai gândit la motivul dispariţiei? Dintre toate cazurile noastre nu cred că am întâlnit vreunul în care motivele să fie atât de neclare. Doar nu îţi imaginezi că a fost răpit ca să dea informaţii în legătură cu averea unchiului său?

— Mărturisesc, dragul meu Watson, că nu mi se pare o explicaţie prea bună. Dar mi s-a părut a fi singura care i s-ar fi părut interesantă bătrânului acela extrem de nesuferit.

— Şi aşa a fost. Dar ce alte alternative sunt?

— Aş putea menţiona câteva. Trebuie să recunoşti că este ciudat şi sugestiv faptul că acest incident a avut loc în ajunul unui meci important şi este decisiv pentru succesul echipei. Ar putea, desigur, să fie doar o coincidenţă, dar este interesant. Nu se fac pariuri la amatori, dar în public se fac destule pariuri şi se poate ca cineva să-şi fi dat osteneala să ajungă la un jucător, întocmai ca ticăloşii de la curse care vor să pună mâna pe un cal. Asta e o explicaţie. O a doua explicaţie evidentă este că tânărul acesta chiar este moştenitorul unei

averi considerabile, oricât de modest ar trăi el acum şi n-ar fi imposibil ca cineva să fi pus la cale un complot ca să-l seches-treze pentru recompensă.

— Ipotezele acestea nu iau în considerare telegrama.

— Aşa este, Watson. Telegrama aceasta rămâne în conti-nuare singurul lucru cert pe care să ne bazăm şi nu ne putem permite să ne abatem de la ea. Noi ne îndreptăm acum spre Cambridge tocmai ca să clarificăm scopul nemijlocit al acestei telegrame. Unde ne va duce investigația încă nu ştiu, dar aş fi foarte surprins dacă până diseară nu ne vom fi lămurit sau, cel puțin, vom fi avansat considerabil.

Deja era întuneric când am ajuns în bătrânul oraş univer-sitar. La stație, Holmes luă o brişcă şi-i comandă vizitiului să ne ducă la casa doctorului Leslie Armstrong. Câteva minute mai târziu ne opriserăm la un conac mare de pe artera cea mai circulată.

Am fost poftiți înăuntru şi după o lungă aşteptare, într-un final, am fost conduşi în camera de consultații, unde doctorul stătea în spatele mesei. Faptul că numele Leslie Armstrong îmi era necunoscut demonstrează gradul în care pierdusem legătura cu ceea ce ținea de profesia mea. Acum îmi dau seama că nu este doar unul dintre directorii şcolii de medicină din cadrul universității, ci şi un gânditor de reputație europeană în mai multe ramuri ale ştiinței. Şi, chiar fără să ştii de această reputație strălucitoare, nu poți să nu fii impresionat de la prima privire de fața lui masivă, pătrată, de ochii sclipitori de sub sprâncenele stufoase şi de maxilarul său inflexibil, făcut parcă din granit. Un bărbat cu caracter, un bărbat cu minte iute, încruntat, cu chip ascetic, necomunicativ, formidabil... Aşa mi s-a părut doctorul Leslie Armstrong. Ținea în mână cartea de vizită a prietenului meu şi ne privi cu o expresie nu prea plăcută.

— Am auzit de dumneavoastră, domnule Sherlock Holmes, şi vă cunosc profesia, pe care nu o aprob deloc.

— În această privință, doctore, vă aflați în asentimentul tuturor criminalilor din țară, spuse încet amicul meu.

— Atât timp cât eforturile dumneavoastră sunt îndreptate către reducerea crimelor, domnule, trebuie să vă bucurați de

ajutorul fiecărui membru înțelegător al comunității, deşi nu mă îndoiesc că sistemul oficial este suficient de amplu în acest scop. Cât despre meseria dumneavoastră, este mai de criticat, întrucât vă băgați nasul în tainele oamenilor, răscoliți secrete de familie care ar sta mult mai bine ascunse şi ocazional irosiți timpul celor mai ocupați decât dumneavoastră. De exemplu, acum, aş fi scris un tratat în loc să conversez cu dumneavoastră.

— Fără îndoială, domnule doctor, şi totuşi poate că această conversație se va dovedi mai importantă decât tratatul. Din întâmplare, vă pot spune că facem exact opusul celor de care dumneavoastră, pe bună dreptate, ne acuzați şi încercăm să prevenim expunerea în public a unor lucruri private, fapt absolut obligatoriu în cazul în care de asta s-ar ocupa forțele oficiale. Puteți să mă priviți ca pe un pionier ieşit din comun, care merge înaintea forțelor oficiale ale țării. Am venit să vă întreb despre Godfrey Staunton.

— Ce să mă întrebați despre el?

— Îl cunoaşteți, nu-i aşa?

— Este un prieten apropiat al meu.

— Ştiți că a dispărut?

— Ah, da!

Trăsăturile aspre ale doctorului nu arătară nicio schimbare a expresiei.

— A părăsit hotelul azi-noapte. De atunci nu se mai ştie nimic despre el.

— Fără îndoială că se va întoarce.

— Mâine are loc meciul universității.

— Nu mă prea omor după jocurile acestea copilăreşti. Soarta tânărului mă interesează în mod deosebit pentru că îl cunosc şi-mi place, dar meciul de rugby nu mă interesează câtuşi de puțin.

— Atunci vă cer ajutorul în investigația mea despre soarta domnului Staunton. Ştiți unde este?

— Desigur că nu.

— Nu l-ați văzut de ieri?

— Nu, nu l-am mai văzut.

— Domnul Staunton era un tânăr sănătos?

— Absolut.

— Ştiți să fi fost vreodată bolnav?

— Niciodată.

Holmes trânti în fața doctorului o foaie.

— Atunci poate îmi puteți explica ce este această chitanță pentru treisprezece guinee, plătite de către Godfrey Staunton domnului Leslie Armstrong din Cambridge. Am găsit-o printre hârtiile de pe masă.

Doctorul se înroşi de furie.

— Nu văd de ce ar trebui să vă dau explicații dumneavoastră, domnule Holmes.

Holmes puse chitanța la loc în agendă.

— Dacă dumneavoastră preferați o explicație publică... va veni, mai devreme sau mai târziu, spuse el. V-am spus că pot fi discret în problemele pe care alții sunt nevoiți să le publice şi cel mai înțelept lucru ar fi să aveți încredere în mine.

— Nu ştiu nimic despre asta.

— Ați primit veşti de la domnul Staunton, din Londra?

— Desigur că nu.

— Vai, ce să mă fac, din nou oficiul poştal!, suspină dezgustat Holmes. O telegramă foarte urgentă v-a fost trimisă din Londra, de la Godfrey Staunton, ieri-seară la ora şase şi un sfert... O telegramă care, fără nicio îndoială, are legătură cu dispariția lui... şi totuşi, dumneavoastră nu ați primit-o. Este numai vina lor. O să mă duc la oficiul de aici şi o să depun o plângere.

Doctorul Leslie Armstrong sări din scaun; fața lui încruntată era roşie de furie.

— Vă rog să poftiți afară din casa mea, domnule!, spuse el. Puteți să-i spuneți angajatorului dumneavoastră, lordul Mount-James, că nu vreau să am de-a face cu el sau cu agenții lui. Nu, domnule, niciun cuvânt în plus!

Sună furios clopoțelul.

— John, pofteşte-i pe domni afară!

Un valet impunător ne împinse afară pe uşă şi ne trezirăm în stradă. Holmes izbucni în râs.

— Cu siguranță, doctorul Leslie Armstrong este un om cu caracter energic, spuse el. N-am mai văzut bărbat atât de

calculat care, dacă s-ar fi orientat spre acea latură, să umple golul lăsat de ilustrul Moriarty. Şi acum, bietul meu Watson, iată-ne singuri şi fără prieteni, în acest oraş neospitalier, de unde nu putem pleca decât dacă abandonăm cazul. Hanul acesta micuţ de vizavi de casa lui Armstrong se potriveşte perfect necesităţilor noastre. Dacă te ocupi tu de închirierea camerei şi de achiziţionarea celor necesare pentru noapte, voi avea timp destul ca să fac câteva cercetări.

Se dovedi totuşi că aceste câteva cercetări au durat mai mult decât şi-a imaginat Holmes, pentru că nu s-a întors la han decât aproape de ora nouă.

Era palid şi abătut, murdar de praf şi frânt de oboseală şi foame. O cină rece îl aştepta pe masă şi, după ce şi-a calmat nevoile şi şi-a aprins pipa, era pregătit să adopte acea viziune filozofică, pe jumătate comică, lucru obişnuit pentru momentele când totul îi mersese anapoda. Sunetul făcut de roţile unei trăsuri îl forţă să se ridice şi să privească afară. În faţa uşii doctorului, sub lumina unei lămpi de gaz, se văzu o caretă cu cai suri.

— A fost plecat trei ore, spuse Holmes; a ieşit la şase şi jumătate şi iată-l acum înapoi. Asta presupune o rază de zece-douăsprezece mile şi face acest traseu o dată sau uneori chiar de două ori pe zi.

— Nu-i ceva neobişnuit pentru un doctor practician.

— Dar Armstrong nu este chiar doctor practician. El este lector şi consultant, dar nu-l prea interesează practicarea medicinei pentru că-l distrage de la munca sa literară. Şi atunci, de ce face aceste călătorii lungi care trebuie să fie foarte obositoare pentru el, şi pe cine vizitează?

— Vizitiul lui...

— Dragul meu Watson, ai vreo îndoială că nu la el m-am dus prima dată? Nu ştiu dacă a venit din partea lui sau în urma instrucţiunilor primite de la stăpânul său, dar a fost destul de nesuferit încât să asmută câinele pe mine. Dar nici bărbatului şi nici câinelui nu le-a plăcut bastonul meu, aşa că am rezolvat problema. După aceea, relaţiile s-au răcit şi nici nu s-a pus problema unei anchete. Tot ce am aflat este din partea unui localnic amabil, aici în curtea hanului nostru.

El mi-a povestit despre obiceiurile doctorului şi despre plimbările lui zilnice.

În acel moment, parcă pentru a întări vorbele lui, trăsura opri la uşă.

— N-ai putut s-o urmăreşti?

— Excelent, Watson! Eşti sclipitor în seara asta. Ideea mi-a trecut prin cap. Poate că ai observat că lângă hanul nostru se află un magazin de biciclete. Am intrat repede înăuntru, am închiriat o bicicletă şi am reuşit să plec înainte ca trăsura să fi dispărut din vedere. Am ajuns-o repede din urmă şi apoi, păstrând o distanță discretă de aproximativ o sută de yarzi[1], am urmărit-o până la ieşirea din oraş. Eram departe, pe drumul de țară când a avut loc un incident înspăimântător. Trăsura s-a oprit, doctorul a coborît, a mers până în locul unde oprisem eu şi mi-a spus extrem de sarcastic că se teme că strada este prea îngustă şi că speră că trăsura lui nu împiedică bicicleta mea. Nimic nu putea fi mai admirabil decât modul în care a pus el problema. Imediat am trecut de trăsură, am mai mers cinci mile pe drumul principal şi pe urmă m-am oprit într-un loc numai bun ca să văd dacă trece trăsura. Dar nu s-a văzut nici urmă, deci mi s-a părut clar că o luase pe unul dintre drumurile lăturalnice pe care le văzusem. Am mers înapoi, dar, din nou, nici urmă de trăsură, iar acum, după cum vezi, s-a întors după venirea mea. Desigur, la început nu aveam niciun motiv pentru care să asociez aceste plimbări cu dispariția lui Godfrey Staunton şi intenționam să le investighez doar în baza faptului că, în prezent, tot ceea ce ține de doctorul Armstrong ne interesează; dar acum că am aflat că este atât de grijuliu cu cei care-l urmăresc în aceste plimbări, problema mi se pare importantă şi nu voi fi liniştit până nu voi clarifica situația.

— Îl putem urmări mâine.

— Putem? Nu este atât de uşor pe cât crezi. Nu prea ştii cum arată împrejurimile oraşului Cambridge, nu-i aşa? Nu ne putem ascunde. Tot terenul pe lângă care am trecut în seara asta este plat şi întins ca-n palmă, iar bărbatul pe care-l urmărim nu este prost şi mi-a demonstrat acest lucru chiar

[1] Un yard = 0,91 m (unitate de măsură folosită în Marea Britanie şi SUA).

în seara asta. I-am telegrafiat lui Overton să-i spun adresa la care să ne trimită noutățile de la Londra şi, între timp, ne putem focaliza atenția asupra doctorului Armstrong, al cărui nume mi l-a arătat amabila tânără de la oficiu şi care figurează pe talonul mesajului urgent trimis de Staunton. Ştie unde se află tânărul – pot să jur – şi, dacă ştie, atunci este vina noastră că nu ştim şi noi. Trebuie să recunoaştem că, în prezent, el deține avantajul şi, după cum ştii, Watson, nu obişnuiesc să părăsesc jocul în asemenea situații.

Şi totuşi, ziua următoare nu ne apropie de soluția misterului. Holmes primi un bilet a doua zi, după micul dejun, şi mi-l înmână zâmbind. Suna cam aşa:

Domnule,

Vă asigur că vă pierdeți vremea urmărindu-mi mişcările. După cum v-ați dat seama aseară, am un geam în spatele caretei şi, dacă doriți să faceți călătorii de douăzeci de mile care să vă ducă exact în locul de unde ați plecat, nu trebuie decât să mă urmăriți. Între timp, pot să vă informez că spionându-mă nu veți reuşi să-l ajutați în vreun fel pe Godfrey Staunton şi sunt convins că cel mai bun serviciu pe care-l puteți face acelui domn este să vă întoarceți de-ndată la Londra şi să raportați angajatorului dumneavoastră că nu ați reuşit să-i dați de urmă. Timpul petrecut la Cambridge va fi cu siguranță pierdut.

Cu respect, Leslie Armstrong

— Doctorul este un rival cinstit şi joacă, după cum vezi, cu cărțile pe față, spuse Holmes. Măi, măi, mi-a stârnit curiozitatea şi trebuie neapărat să aflu mai multe înainte să-l las în pace.

— Trăsura lui este acum la uşă, am spus eu. El a intrat. L-am văzut uitându-se la geamul nostru înainte de asta. Ce-ai zice dacă mi-aş încerca norocul pe bicicletă?

— Nu, nu, dragul meu Watson! Cu tot respectul cuvenit pentru perspicacitatea ta, nu cred că eşti un adversar demn pentru doctor. Cred că pot atinge scopul nostru cu nişte explorări independente de-ale mele. Mă tem că va trebui să te las

în treaba ta pentru că apariția a doi străini băgăcioşi într-o zi rurală „adormită“ ar putea da naştere la mai multă bârfă decât avem noi nevoie. Fără îndoială că vei găsi nişte privelişti care să te încânte în acest remarcabil oraş şi îmi place să cred că voi putea întocmi un raport mai favorabil înainte de căderea nopții.

Şi totuşi, destinul a vrut ca amicul meu să fie din nou dezamăgit.

S-a întors noaptea şi fără niciun rezultat.

— Am avut o zi chioară, Watson. Ştiind în mare zona în care se ducea doctorul, mi-am petrecut ziua vizitând satele din acea parte a aşezării Cambridge şi comparându-mi notițele cu hangiii şi agenții de veşti locale. Am acoperit o zonă destul de mare: Chesterton, Histon, Waterbeach şi Oakington, toate au fost explorate şi s-au dovedit inutile. În locuri uitate de lume ca acelea, o caretă cu doi cai suri n-ar putea trece neobservată. Încă un punct pentru doctor. A venit o telegramă pentru mine?

— Da; am deschis-o. Iat-o:

Întreabă de Pompey pe Jeremy Dixon, Colegiul Trinity.

Nu înțeleg.

— A, este destul de clar. Este de la amicul nostru Overton şi este răspunsul la o întrebare de-a mea. Voi trimite un bilet domnului Jeremy Dixon şi apoi nu am nicio îndoială că norocul ni se va schimba. Apropo, sunt veşti în legătură cu meciul?

— Da, ediția de seară a ziarului local are o relatare excelentă. Oxford a câştigat cu un eseu şi două ratări. Ultimele propoziții din relatare spun: „Înfrângerea echipei Light Blues se datorează în întregime nefericitei absențe a renumitului internațional Godfrey Staunton, a cărui lipsă a fost simțită în fiecare moment al jocului. Lipsa combinațiilor pe linia de fund şi lipsa de strategie în atac şi apărare au neutralizat eforturile unei grămezi solide şi pregătite“.

— Atunci, prevestirile amicului Overton erau justificate, spuse Holmes. Eu, personal, sunt de acord cu doctorul Armstrong, iar rugby-ul nu intră în setul meu de preocupări.

În noaptea asta ne culcăm devreme, Watson, prevăd că ziua de mâine va fi plină de evenimente.

Când l-am văzut prima oară pe Holmes, a doua zi dimineață, m-am îngrozit, pentru că stătea în fața focului ținând în mână o mică seringă hipodermică. Am asociat acel instrument cu mica lui slăbiciune şi, când am văzut-o sclipindu-i în mână, m-am temut de tot ce era mai rău. El râse de expresia mea oripilată şi puse seringa pe masă.

— Nu, nu, dragul meu, nu este cazul să te alarmezi. De data aceasta nu este instrumentul răului, ci, mai degrabă, cheia care va rezolva misterul nostru. Mi-am pus toate speranțele în această seringă. Tocmai m-am întors dintr-o expediție de cercetare şi totul este favorabil. Mănâncă bine, Watson, pentru că azi am de gând să-i dau de urmă doctorului Armstrong şi, odată ce dau de el, nu mă voi opri pentru odihnă sau mâncare până nu găsesc bârlogul.

— În cazul acesta, am spus eu, ar fi mai bine să luăm micul dejun cu noi pentru că a pornit devreme. Trăsura lui este la uşă.

— Nu contează. Lasă-l să plece. Va fi deştept dacă va merge acolo unde nu-l pot urmări eu. Când termini, vino jos cu mine şi îți voi prezenta un detectiv specialist în munca ce ne aşteaptă.

Când am coborât, l-am urmat pe Holmes la grajduri, unde deschise o cuşcă şi scoase de acolo un câine alb cu maro, scund şi gras, cu urechi pleoştite, ceva între *beagle* şi *foxhound*.

— Permite-mi să ți-l prezint pe Pompey, spuse el. Pompey este mândria câinilor găsitori de urmă din localitate, nu este foarte rapid, îți dai seama după constituția lui, dar se ține scai după urmă. Ei bine, Pompey, poate că nu eşti prea rapid, dar mă aştept să fii prea rapid pentru doi londonezi între două vârste, aşa că-mi voi permite să leg lesa asta de piele de zgarda ta. Acum, băiete, hai să-mi arăți ce poți face.

Îl conduse la uşa doctorului. Câinele mirosi o secundă pe acolo şi apoi, schelălăind de nerăbdare, porni pe stradă smucindu-se în lesă în încercarea de a merge mai repede.

În jumătate de oră eram departe de oraş şi mărşăluiam pe un drum de țară.

— Ce ai făcut Holmes?, am întrebat eu.

— Un instrument învechit şi venerabil, dar util în astfel de ocazii. Azi-dimineață am intrat în curtea doctorului şi am împroşcat seringa mea plină de anason pe roata din spate. Un câine de luat urma va urmări anasonul de aici până în capătul celălalt al țării, iar prietenul nostru Armstrong ar trebui să treacă prin râul Cam înainte să scape de Pompey de pe urmele sale. Ah, nenorocit şiret! Aşa l-am pierdut seara trecută.

Deodată, câinele se îndepărtă de drumul principal şi o luă prin câmpul cu iarbă crescută. O jumătate de milă mai departe, dădea într-o altă stradă lată şi urma ne conducea în dreapta, în direcția oraşului pe care tocmai îl părăsiserăm. Drumul ne-a dus prin sudul oraşului şi a continuat în direcția opusă celei spre care porniserăm inițial.

— Atunci, acest OCOL a fost special pentru noi?, spuse Holmes. Nu-i de mirare că ancheta mea prin satele acelea nu a avut niciun rezultat. Ce-i drept, doctorul şi-a jucat rolul şi aş vrea să ştiu motivul pentru o farsă atât de elaborată. Aici, în dreapta noastră, ar trebui să fie satul Trumpington. Şi – pentru numele lui Iov! – iată careta venind de după colț. Repede, Watson, repede sau s-a zis cu noi!

Sări printr-o poartă într-un câmp trăgându-l după sine pe îndărătnicul Pompey. De-abia ne adăpostiserăm în acel tufiş că trăsura a şi trecut de noi. Am reuşit să-l zăresc înăuntru pe doctorul Armstrong cu umerii plecați, capul înfundat în palme, imaginea clară a unei tulburări.

După chipul grav al tovarăşului meu, mi-am dat seama că şi el remarcase acelaşi lucru.

— Mă tem că ne aşteaptă ceva neplăcut la sfârşitul anchetei noastre, spuse el. Nu mai durează mult şi vom afla. Hai, Pompey! Ah, este cabana din câmp!

Nu era nicio urmă de îndoială că ajunseserăm la finalul călătoriei noastre.

Pompey alerga şi scârțâia nerăbdător în fața porții unde încă se mai vedeau urmele de la roțile caretei.

O cărare de paşi ducea la cabana singuratică. Holmes legă câinele de gard şi pornirăm mai departe.

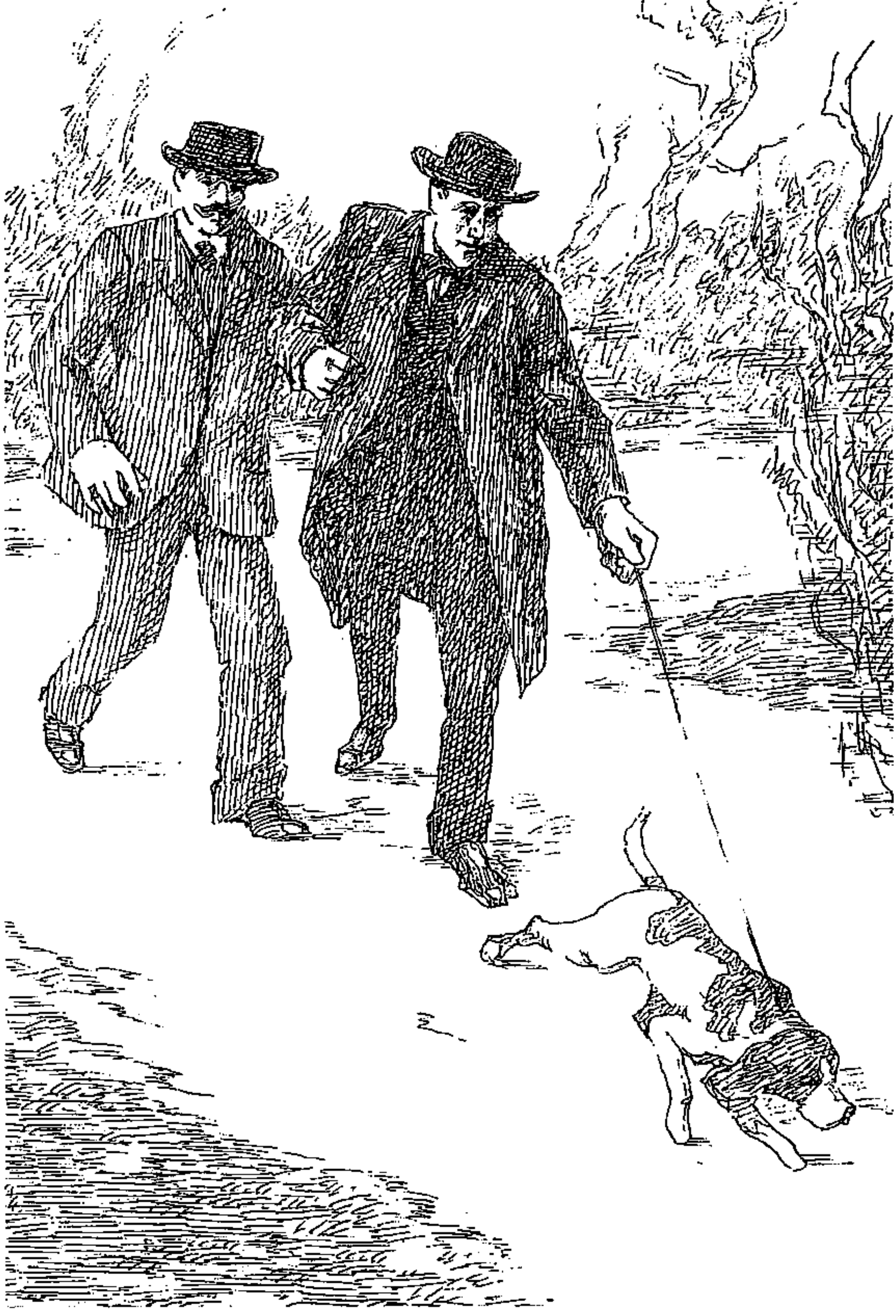

Prietenul meu bătu la mica uşă rustică şi mai bătu o dată, dar fără răspuns. Şi totuşi, cabana nu era părăsită pentru că auzeam un sunet slab – un fel de plâns de durere şi disperare care era extrem de trist.

Holmes se opri şovăitor şi apoi privi din nou strada pe care tocmai o traversaserăm. Venea o caretă, iar caii aceia suri nu puteau fi confundaţi.

— Pentru numele lui Iov, se întoarce doctorul!, strigă Holmes. Asta este. Trebuie să vedem ce înseamnă, înainte să vină el.

Deschise uşa şi intrarăm într-un hol.

Plânsul se auzi mai tare până când se transformă într-un lung bocet de durere. Venea de sus. Holmes porni într-acolo şi eu îl urmai. Împinse o uşă pe jumătate deschisă şi amândoi am rămas uimiţi de priveliştea din faţa noastră. O femeie tânără şi frumoasă zăcea moartă într-un pat. Chipul ei calm, palid, cu ochi mici, albaştri, larg deschişi, privea în sus printr-o claie de păr auriu.

La picioarele patului, jumătate şezând, jumătate îngenunchind, cu faţa îngropată în haine, se afla un tânăr a cărui înfăţişare era distrusă de suspine. Era atât de adâncit în durerea lui încât nu ridică privirea până când Holmes nu puse mâna pe umărul lui.

— Dumneavoastră sunteţi Godfrey Staunton?

— Da, da, eu sunt... dar aţi venit prea târziu. A murit.

Bărbatul era atât de ameţit încât nu putea fi convins că suntem altceva decât doctori trimişi să-l ajutăm. Holmes rosti câteva cuvinte de consolare şi încercă să-i explice panica pe care a cauzat-o amicilor lui prin dispariţia sa subită, când se auziră paşi pe scări şi imediat apăru în casă chipul dur, sever, întrebător al doctorului Armstrong.

— Aşadar, domnilor, spuse el, v-aţi atins scopul şi desigur aţi ales un moment foarte delicat ca să interveniţi. Nu mă voi certa în prezenţa unui mort, dar vă asigur că, dacă eram mai tânăr, purtarea dumneavoastră monstruoasă nu ar fi scăpat nepedepsită.

— Scuzaţi-mă, domnule Armstrong, cred că nu ne înţelegem, spuse amicul meu cu demnitate. Dacă aţi binevoi să

coborâți un moment cu noi, poate vom reuşi să ne lămurim reciproc.

Un minut mai târziu, doctorul furios şi noi ne aflam jos, în camera de zi.

— Deci, domnule?, spuse el.

— În primul rând, aş vrea să înțelegeți că nu sunt angajat de lordul Mount-James şi că nu sunt un simpatizant al acelui nobil. Când un om dispare, este de datoria mea să aflu ce s-a întâmplat, dar, după ce am făcut asta, în ceea ce mă priveşte, mi-am terminat treaba; şi, atât timp cât nu s-a întâmplat nimic ilegal, sunt cu atât mai dornic să fac tăcute scandalurile private, în loc să le fac publice. Dacă în acest caz, după cum îmi imaginez, nu a fost încălcată legea, puteți să vă bazați pe discreția şi cooperarea mea pentru a ține faptele departe de ziare.

Doctorul Armstrong făcu un pas înainte şi-l apucă pe Holmes de mână.

— Sunteți bun, spuse el. V-am judecat greşit. Mulțumesc cerului că mustrarea mea de conştiință, pentru că l-am lăsat pe sărmanul Staunton singur în asemenea hal, m-a făcut să întorc trăsura şi astfel să vă cunosc. Ştiind dumneavoastră faptele într-o bună măsură, situația este foarte uşor de explicat. Acum un an, Godfrey Staunton a stat un timp la Londra şi s-a ataşat extrem de mult de fiica proprietarului lui, cu care s-a şi căsătorit. Pe cât era de frumoasă, pe atât era şi bună, şi inteligentă. Niciun bărbat nu ar trebui să se ruşineze cu o astfel de soție. Dar Godfrey era moştenitorul acelui nobil bătrân şi ursuz şi era clar că vestea căsătoriei lui ar fi însemnat sfârşitul moştenirii. Îl cunoşteam bine pe băiat şi-l iubeam pentru nenumăratele lui calități. Am făcut tot ce am putut ca să ținem situația sub control. Am făcut tot ce am putut să ascundem acest lucru de toți, pentru că, dacă o şoaptă se aude, în scurt timp toată lumea ştie. Datorită discreției sale şi a cabanei acesteia retrase, Godfrey a reuşit până acum. Secretul lor nu era ținut decât de mine şi de un servitor excelent care acum este plecat la Trumpington pentru ajutor. Dar a venit o lovitură puternică sub forma unei boli periculoase pentru soția lui. A fost tuberculoză, forma cea mai

gravă. Sărmanul băiat era nebun de durere şi totuşi a plecat la Londra să joace acel meci, pentru că nu se putea retrage fără explicații care i-ar fi dat în vileag secretul. Am încercat să-l înveselesc cu o telegramă şi ca răspuns mi-a trimis o telegramă în care mă implora să fac tot ce pot. Acea telegramă pe care nu-mi dau seama cum ați văzut-o. Nu i-am spus cât de urgent era, pentru că ştiam că nu are cu ce ajuta aici, dar am trimis adevărul tatălui fetei, iar acesta, de-a dreptul nesăbuit, i l-a comunicat lui Godfrey. Rezultatul a fost că a venit direct aici într-o stare aproape de nebunie şi a rămas în aceeaşi stare, îngenuncheat la picioarele patului ei până azi-dimineață, când moartea i-a curmat suferința. Asta este tot, domnule Holmes, şi sunt sigur că mă pot bizui pe discreția dumneavoastră şi a prietenului dumneavoastră.

Holmes apucă mâna doctorului.

— Hai, Watson, spuse el pe când ieşeam din casa aceea a durerii în lumina palidă a unei zile de iarnă.

Sfârşit

Aventura de la Abbey Grange

Era o dimineață geroasă şi friguroasă în iarna anului 1897, când am fost trezit de o bătaie pe umăr. Era Holmes. Lumânarea din mână îi lumina chipul şi mi-am dat seama imediat că era ceva în neregulă.

— Hai, Watson, hai!, strigă el. Lucrurile s-au pus în mişcare. Niciun cuvânt! Îmbracă-te şi hai!

Zece minute mai târziu ne aflam amândoi într-o brişcă şi hoinăream pe străzile tăcute în drumul nostru spre gara Charing Cross. Primul răsărit palid al iernii începu să se vadă, iar când şi când silueta vreunui muncitor matinal care trecea pe lângă noi se întrezărea vag, nedefinită, înceţoşată prin aburul opalescent al Londrei. Holmes se cuibărise în tăcere în haina-i groasă, iar eu făcusem acelaşi lucru, pentru că aerul era extrem de rece şi nici unul dintre noi nu luase micul dejun. De-abia după ce am băut nişte ceai fierbinte în gară şi ne-am ocupat locurile în trenul spre Kent, ne-am încălzit destul ca el să vorbească şi eu să ascult. Holmes scoase din buzunar un bilet şi-l citi cu voce tare:

Abbey Grange, Marsham, Kent,
3:30 a.m.

Dragul meu domn Holmes,

Aş fi fericit dacă m-aţi ajuta cât mai repede într-un caz care promite a fi remarcabil. Este ceva ce ţine de competenţa

dumneavoastră. Am eliberat-o pe doamnă, dar, în afară de asta, voi avea grijă să păstrez locul exact aşa cum a fost găsit. Însă, vă rog, nu pierdeți nicio secundă, pentru că e greu să-l lăsăm pe domnul Eustace acolo.

Cu respect,
Stanley Hopkins

— Stanley mi-a cerut ajutorul de şapte ori şi de fiecare dată cererea a fost întemeiată, spuse Holmes. Aş spune că fiecare dintre cazurile lui şi-a ocupat locul în colecția ta şi trebuie să recunosc, Watson, că ai un criteriu de selecție care compensează cu mult lucrurile pe care le regret la povestioarele tale. Obiceiul tău prost de a privi totul din punctul de vedere al poveştii, şi nu al exercițiului ştiințific, a stricat ceea ce putea fi o serie instructivă şi chiar clasică de demonstrații. Treci cu uşurință peste detalii de finețe şi delicatețe pentru a te axa pe detalii senzaționale care îl pot bucura, dar nu şi instrui pe cititor.

— De ce nu le scrii tu singur?, am spus eu cu o uşoară amărăciune.

— Asta voi face, dragul meu Watson, asta voi face. În prezent, după cum ştii, sunt destul de ocupat, dar am de gând să-mi dedic anii de declin scrierii unei cărți care va concentra într-un volum toată arta deducției. Investigația noastră de acum pare a fi un caz de crimă.

— Atunci crezi că acest domn Eustace este mort?

— Aşa cred. După scrisul lui Hopkins, îmi dau seama că era foarte agitat şi el nu este un bărbat emotiv. Da, mă gândesc că a avut loc un act de violență, iar inspectarea corpului a fost lăsată în seama noastră. Dacă ar fi fost o simplă sinucidere, nu m-ar mai fi chemat. Cât despre eliberarea doamnei, se pare că a fost încuiată în cameră cât timp a avut loc tragedia. Ne îndreptăm spre elită, Watson: hârtie ceruită, monogramă „E.B.“, blazon, adresă pitorească. Cred că amicul Hopkins se va ține de cuvânt şi vom avea parte de o dimineață interesantă. Crima a fost comisă înainte de miezul nopții trecute.

— De unde îți dai seama?

— După inspectarea mersului trenurilor şi aproximând timpul. A trebuit să cheme poliția locală, ei au comunicat Scotland Yardului, Hopkins a trebuit să se ducă acolo şi, la rândul lui, să trimită după mine. Toate acestea adunate fac cam noaptea întreagă. Ei, iată că am ajuns la Chislehurst şi în curând ni se vor clarifica lucrurile.

După o călătorie de câteva mile printre alei înguste de țară, am ajuns la o poartă care ne-a fost deschisă de un paznic bătrân, a cărui față trasă reflecta un dezastru teribil.

Aleea trecea printr-un parc maiestuos, printre şiruri de ulmi bătrâni şi se termina cu o casă joasă şi întinsă pe o bucată lată de teren, cu stâlpi în față după moda Palladio.

Partea centrală era veche, îmbrăcată în iederă, dar ferestrele mari demonstrau că fusese modernizată, iar o aripă de-a casei părea a fi în întregime nouă. Uşa era deschisă şi în prag ne aşteptau silueta tinerească şi chipul vioi şi întrebător al inspectorului Stanley Hopkins.

— Mă bucur că ați venit, domnule Holmes. Şi dumneavoastră, doctore Watson! Dar, dacă aş fi putut, nu v-aş mai fi deranjat pentru că, de când şi-a revenit, doamna ne-a povestit cu detalii totul şi nu ne-a mai rămas mult de făcut. Vă amintiți de acea bandă de hoți din Lewinsham?

— Poftim, cei trei Randall?

— Exact, tatăl şi cei doi fii. A fost mâna lor. Nu am niciun dubiu. Acum două săptămâni au dat o spargere la Sydenham unde au fost văzuți şi descrişi. E nevoie de sânge rece ca să dai o altă spargere la atât de scurt timp şi atât de aproape, dar, fără îndoială, ei sunt. De data asta îi aşteaptă spânzurătoarea.

— Deci, domnul Eustace este mort?

— Da, a fost lovit în cap cu propriul vătrai.

— Mi-a spus vizitiul că e vorba despre domnul Eustace Brackenstall.

— Exact, unul dintre cei mai bogați oameni din Kent. Sărmana doamna Brackenstall se află în salon. A avut parte de o experiență îngrozitoare. Părea pe jumătate moartă când am văzut-o prima dată. Cred că ar fi bine s-o vedeți şi să auziți povestea. Apoi vom examina împreună sufrageria.

Doamna Brackenstall nu era o femeie ca oricare alta. Rareori am văzut o alură atât de grațioasă, o prezență atât de feminină şi un chip atât de frumos. Era blondă, cu părul auriu, ochi albaştri şi, fără îndoială, ar fi avut şi un ten perfect, potrivit culorii ei, dacă nu ar fi rămas trasă şi palidă în urma recentei experiențe. Suferința ei era şi fizică, nu numai psihică, întrucât deasupra unuia dintre ochi se vedea o umflătură hidoasă, vânătă, pe care servitoarea ei, o femeie înaltă, austeră, o spăla asiduu cu apă şi oțet. Doamna era întinsă pe spate, epuizată, pe o canapea, dar privirea ei rapidă, atentă, pe măsură ce intram în cameră şi expresia vie a frumoaselor ei trăsături, toate demonstrau că nici agerimea şi nici curajul nu-i fuseseră zdruncinate de acea experiență terifiantă. Era îmbrăcată cu un capot larg, albastru cu argintiu, dar lângă ea, pe marginea canapelei, se afla o rochie neagră de seară, acoperită cu bănuți de argint.

— Domnule Hopkins, v-am spus tot ce s-a întâmplat, spuse ea slăbită; nu ați putea repeta dumneavoastră pentru mine? Ei, dacă spuneți că este necesar, le voi povesti eu domnilor ce s-a întâmplat. Au fost în sufragerie?

— Am crezut că mai bine aud povestea dumneavoastră întâi.

— Voi fi fericită când voi aranja totul. Mi-e groază când mă gândesc că încă zace acolo.

Se înfioră şi-şi îngropă fața în palme. Făcând acest gest, capotul larg îi căzu de pe brațe. Holmes exclamă.

— Doamnă, aveți alte răni! Ce înseamnă asta?

Erau două puncte roşii, unul lângă celălalt, pe unul dintre membrele albe, rotunde. Le acoperi repede.

— Nu e nimic. Nu are nicio legătură cu întâmplările groaznice de azi-noapte. Dacă dumneavoastră şi amicul dumneavoastră luați loc, vă voi spune tot ce pot. Sunt soția domnului Eustace Brackenstall. Suntem căsătoriți de aproape un an. Cred că nu are niciun rost să ascund faptul că mariajul nostru nu era fericit. Mă tem că v-ar putea spune asta toți vecinii, chiar dacă aş încerca să neg. Poate că vina îmi aparține parțial. Am fost crescută în atmosfera mai liberă, mai puțin convențională din sudul Australiei, iar viața aceasta

englezească, cu convenienţele şi izmenelile ei, nu e de mine. Dar principalul motiv este cunoscut de toată lumea, şi anume că domnul Eustace era un beţiv notoriu. Este foarte neplăcut să te afli în compania unui astfel de om timp de o oră. Vă puteţi da seama ce înseamnă pentru o femeie sensibilă şi plină de viaţă să fie legată de el zi şi noapte? Este un sacrilegiu, o crimă, o cruzime să fii legat într-o astfel de căsnicie. Eu zic că legile astea monstruoase vor aduce blesteme pe pământ... Dumnezeu nu va permite o asemenea răutate.

Se ridică o secundă, i se urcă tot sângele în obraji şi ochii îi fulgerau de sub semnul groaznic de pe frunte. Apoi, mâna fermă şi calmă a servitoarei îi trase capul pe pernă şi furia puternică se transformă în plâns amarnic.

Într-un final, continuă:

— Vă voi povesti despre seara trecută. V-aţi dat seama, poate, că, în casa aceasta, toţi angajaţii dorm în aripa nouă. Partea aceasta, centrală, este compusă din camerele de zi, în spate este bucătăria, iar deasupra, dormitorul nostru. Slujnica mea, Theresa, doarme în camera de deasupra dormitorului meu. Nu mai este nimeni altcineva, iar pe cei din aripa îndepărtată nu i-ar putea trezi niciun zgomot, lucru bine ştiut de hoţi, pentru că altfel nu ar fi acţionat aşa. Domnul Eustace s-a retras pe la ora zece şi jumătate. Servitorii se duseseră deja în camerele lor. Doar slujnica mea era trează şi ea rămăsese în camera ei până aveam nevoie de serviciile ei. Am stat în camera asta până după ora unsprezece, cufundată într-o carte. M-am dus să văd dacă totul este în ordine înainte să mă culc. Eu obişnuiesc să fac asta pentru că, aşa cum v-am mai spus, domnul Eustace nu era întotdeauna demn de încredere. M-am dus în bucătărie, în cămară, în camera cu armele, în sala de biliard, în salonul de desen şi, în final, în sufragerie. Când m-am apropiat de fereastra acoperită cu draperii groase, am simţit deodată vântul suflându-mi în faţă şi mi-am dat seama că era deschisă. Am tras draperiile şi m-am trezit faţă în faţă cu un bărbat în vârstă, lat în umeri, care tocmai intrase în cameră. Este o fereastră franţuzească mare, practic e o uşă ce se deschide spre peluză. Aveam în mână lumânarea aprinsă din dormitor şi la lumina ei am văzut că

în spatele bărbatului mai erau alți doi care tocmai voiau să intre. Am făcut câțiva pași înapoi, dar individul m-a prins imediat. M-a prins întâi de mână și pe urmă m-a apucat de gât. Am deschis gura ca să țip, dar mi-a dat un pumn zdravăn deasupra ochiului și m-a dărâmat. Cred că am fost inconștientă câteva minute, pentru că atunci când mi-am revenit am descoperit că rupseseră cordonul de la sonerie și mă legaseră strâns de scaunul de stejar din capătul mesei din sufragerie. Eram atât de strâns legată încât nu mă puteam mișca și, din cauza batistei din jurul gurii, nu puteam scoate un sunet. În acel moment a intrat în cameră sărmanul meu soț. Auzise cu siguranță sunete neobișuite și a venit pregătit pentru ceea ce avea să găsească. Era îmbrăcat cu cămașă și pantaloni și în mână ținea bâta lui preferată din porumbar. S-a repezit la unul dintre tâlhari, dar altul – cel în vârstă – s-a aplecat, a luat vătraiul din cămin și l-a lovit puternic. A căzut fără niciun sunet și nu s-a mai mișcat. Am leșinat încă o dată, dar și acum tot câteva minute am stat inconștientă. Când am deschis ochii, mi-am dat seama că luaseră argintăria din bufet și scoseseră o sticlă cu vin care era acolo. Fiecare avea câte un pahar în mână. V-am spus deja, nu-i așa?, că unul dintre ei era bătrân, cu barbă, dar ceilalți tineri erau rași. Ar fi putut fi tatăl cu cei doi fii. Vorbeau în șoaptă. Apoi au venit la mine să se asigure că sunt bine legată. Într-un final au plecat și au închis fereastra în urma lor. De-abia după un sfert de oră am reușit să-mi eliberez gura. Odată ce am făcut asta, am țipat până când slujnica a venit să mă ajute. În curând a fost dată alarma și pentru ceilalți servitori și am chemat poliția locală, care imediat a luat legătura cu Londra. Cam asta este tot ce vă pot spune, domnilor, și sper că nu voi fi nevoită să mai spun povestea aceasta dureroasă încă o dată.

— Aveți întrebări, domnule Holmes?, întrebă Hopkins.

— Nu voi mai abuza de timpul și răbdarea doamnei Brackenstall, spuse Holmes. Înainte să intru în sufragerie, aș vrea să aud versiunea dumneavoastră.

Se uită la slujnică.

— Eu i-am văzut pe bărbați încă înainte de a intra în casă, spuse ea. Cum stăteam lângă geamul din dormitor, am văzut,

la lumina lunii, trei bărbați acolo, lângă poartă, dar nu le-am dat nicio importanță pe moment. După mai mult de o oră, am auzit-o pe stăpâna mea țipând și am fugit jos, unde am găsit-o, sărmana, așa cum a spus și ea, iar pe el, pe podea, cu sângele și cu creierii împrăștiați prin cameră. Era destul ca să scoată o femeie din minți, legată acolo, cu rochia pătată de sânge; dar domnișoarei Mary Fraser din Adelaide nu i-a lipsit niciodată curajul, iar doamna Brackenstall de la Abbey Grange nu s-a dezvățat de vechile obiceiuri. Ați interogat-o destul, domnilor, iar acum se duce în camera ei doar cu Theresa cea bătrână ca s-o îngrijească în continuare.

Cu tandrețe maternă, femeia uscățivă își puse mâna în jurul mijlocului stăpânei sale și o conduse afară din cameră.

— A fost cu ea toată viața ei, spuse Hopkins. A alăptat-o când era mică și a venit cu ea în Anglia acum optsprezece ani, când au plecat pentru prima dată din Australia. Numele ei este Theresa Wright și este genul de servitoare care nu se mai găsește azi. Pe aici, domnule Holmes, dacă doriți!

Interesul acut de pe chipul expresiv al lui Holmes dispăruse și știam că odată cu misterul se dusese și tot farmecul cazului. Mai rămăsese de efectuat arestarea, dar cine erau tâlharii aceștia ordinari ca să-și mânjească el mâinile cu ei? Un medic deosebit de experimentat care descoperă că a fost chemat pentru un caz de pojar ar trece prin aceeași stare de nervozitate pe care o citesc eu acum în ochii prietenului meu. Și totuși, scena din sufrageria de la Abbey Grange era destul de bizară ca să-i capteze atenția și să facă să-i renască interesul diminuat. Era o cameră foarte mare și înaltă, cu tavanul din lemn de stejar sculptat, pereții placați cu lemn de stejar și o superbă desfășurare de capete de căprioare și arme vechi. La capătul celălalt al camerei se afla fereastra franțuzească despre care auzisem. Trei ferestre mici de partea dreaptă umpleau camera cu lumina rece a soarelui de iarnă. Pe stânga se afla un șemineu mare, adânc, cu o poliță masivă, din stejar.

Lângă șemineu era un scaun greu din stejar, cu brațe și bare dedesubt. Prin lucrătura spartă a scaunului se împletea un cordon purpuriu ale cărui capete erau legate de barele

de dedesubt. Când i-au dat drumul doamnei, cordonul a fost scos de pe ea, dar nodurile de care era legată rămăseseră intacte. Acele detalii mi-au atras atenția abia mai târziu, întrucât gândurile erau concentrate asupra a ceea ce se afla pe blana de tigru din fața şemineului. Era cadavrul unui bărbat înalt, bine făcut, de vreo patruzeci de ani. Zăcea pe spate, cu fața în sus, cu dinții albi rânjind prin barba scurtă şi neagră. Ambele-i mâini erau încleştate deasupra capului, între ele încă mai aflându-se o bâtă grea din porumbar. Frumoasele lui trăsături erau încremenite într-un spasm de ură răzbunătoare care conferea chipului fără suflare o expresie diabolică. Era clar că înainte de a se fi dat alarma bărbatul fusese în pat, pentru că purta o cămaşă de noapte frumos brodată şi din pantaloni ieşeau picioarele goale. Capul suferise lovituri îngrozitoare şi întreaga cameră păstra urme ale ferocității cu care victima fusese doborâtă. Lângă cadavru se afla vătraiul greu, îndoit în urma loviturii. Holmes l-a examinat, împreună cu dezastrul provocat.

— Trebuie să fie un bărbat puternic acest bătrân Randall, remarcă el.

— Da, spuse Hopkins, ştiu câte ceva despre individ şi este complet lipsit de orice maniere.

— N-ar trebui să-ți fie greu să-l prinzi.

— Nu, deloc. L-am urmărit şi am auzit că ar fi fugit în America. Acum, că ştiu că banda *este aici*, nu *văd* cum mi-ar putea scăpa. Am împrăştiat deja vestea prin toate porturile şi până diseară oferim şi o recompensă. Ce nu înțeleg este cum au putut să facă un lucru atât de nebunesc ştiind că doamna i-ar putea descrie, iar noi i-am recunoaşte clar.

— Exact. Te-ai fi aşteptat să o reducă la tăcere şi pe doamna Brackenstall.

— Da, se poate. Dacă n-ar fi fost inconştientă, ar fi omorât-o. Ce poți să-mi spui despre sărmanul individ, Hopkins? Am auzit poveşti ciudate despre el.

— Era om bun când era treaz, dar un nemernic când era beat sau, mai degrabă, când era pe jumătate beat, pentru că rareori se îmbăta de-a binelea. În acele momente părea posedat de diavol, era capabil de orice. Din câte am auzit, în

ciuda averii şi a titlurilor lui, se pare că a fost foarte aproape să intre în evidenţa poliţiei de câteva ori. A fost un scandal despre un câine pe care l-a îmbibat cu petrol şi i-a dat foc – câinele doamnei, ca să agraveze şi mai rău lucrurile – şi acest incident a fost foarte greu muşamalizat. Pe urmă, a aruncat cu o carafă în slujnică, în Theresa Wright; au fost necazuri şi în legătură cu asta. Una peste alta, şi între noi fie vorba, va fi mult mai linişte fără el. Acum la ce vă uitaţi?

Holmes era aplecat în genunchi şi examina cu mare atenţie nodurile de pe cordonul roşu cu care fusese legată doamna. Apoi cercetă amănunţit capătul rupt şi uzat de unde trăsese tâlharul când l-a dat jos.

— Când a fost tras cordonul, clopotul din bucătărie trebuie că a sunat foarte tare, remarcă el.

— Nu avea cine să-l audă. Bucătăria era chiar în capătul celălalt al casei.

— De unde a ştiut hoţul că nu-l va auzi nimeni? Cum a putut să fie atât de nesăbuit încât să rupă cordonul de la sonerie?

— Exact, domnule Holmes, exact. Puneţi aceeaşi întrebare pe care eu mi-am repetat-o de atâtea ori. Fără îndoială că individul acesta cunoştea casa şi obiceiurile de aici. Trebuie să fi ştiut că toţi servitorii aveau să fie în pat la acea oră, relativ devreme, şi că nimeni nu ar fi putut auzi soneria din bucătărie. Aşadar, trebuie să fi avut legături cu unul dintre servitori. Este evident, desigur. Dar sunt opt servitori şi toţi demni de încredere.

— Altfel fiind spus, zise Holmes, ar putea fi suspectat cel în care stăpânul a aruncat cu carafa. Dar asta ar însemna trădare faţă de doamna căreia îi pare atât de devotată. Mă rog, este un detaliu minor, iar când îl prindeţi pe Randall, cu siguranţă veţi afla şi complicele lui. Povestea doamnei este confirmată, dacă avea nevoie de confirmare, de fiecare detaliu pe care-l vedem în faţa noastră.

Merse până la fereastra franţuzească şi o deschise.

— Aici nu se văd semne, dar pământul este foarte tare şi nici nu am avea cum să vedem. Văd că lumânările acestea de pe poliţă au fost aprinse.

— Da, la lumina lor şi a lumânării din dormitorul doamnei au reuşit hoții să intre.

— Şi ce au luat?

— Păi, nu au luat mult – o jumătate de duzină de farfurii din bufet. Doamna Brackenstall crede că şi ei au fost şocați de moartea domnului Eustace şi că din această cauză nu au prădat toată casa, cum ar fi făcut-o în alte condiții.

— Fără îndoială că este adevărat. Şi totuşi, înțeleg că au băut vin.

— Ca să-şi calmeze nervii.

— Exact. Presupun că cele trei pahare de pe bufet nu au fost atinse.

— Nu, chiar şi sticla a rămas aşa cum au lăsat-o.

— Ia să ne uităm. Ia te uită! Ce este asta?

Cele trei pahare erau puse unul lângă celălalt, toate pătate de vin, unul dintre ele având resturi din pojghița care se formează pe vinul vechi. Sticla se afla lângă ele, două treimi plină, iar lângă ea era un dop lung, foarte pătat. După cum arăta şi după praful de pe sticlă, criminalii nu savuraseră un vin oarecare. Comportamentul lui Holmes se schimbă. Îi pierise nepăsarea şi am văzut din nou în ochii lui ageri, afundați, o rază de interes. Ridică dopul şi îl examină minuțios.

— Cum l-au scos?

Hopkins arătă spre un sertar pe jumătate deschis. Înăuntru erau câteva fețe de masă şi un tirbuşon mare.

— Doamna Brackenstall a declarat cumva că au folosit tirbuşonul?

— Nu. Vă amintiți că în momentul când au deschis sticla ea era inconştientă.

— Da. De fapt, tirbuşonul NU a fost folosit. Sticla aceea a fost deschisă cu un tirbuşon de buzunar, probabil dintr-un briceag, nu mai mare de un inch[1] şi jumătate. Dacă te uiți la dop, vei observa că tirbuşonul a fost folosit de trei ori până au scos dopul. Nu a fost niciodată străpuns. Tirbuşonul acesta lung l-ar fi străpuns şi l-ar fi scos din prima. Când îl veți prinde pe individ, veți vedea că deține un briceag din acela cu multiple întrebuințări.

[1] Unitate de măsură pentru lungime, egală cu 2,54 cm.

— Excelent!, spuse Hopkins.

—Dar trebuie să mărturisesc că paharele astea îmi creează o oarecare nedumerire. Doamna Brackenstall chiar i-a văzut pe cei trei bând, nu?

— Da, a fost destul de clară asupra acestui aspect.

— Atunci asta e! Ce altceva mai este de spus? Şi totuşi, trebuie să recunoaşteți că aceste pahare sunt remarcabile, Hopkins. Ce, nu remarci nimic? Bine, să trecem peste. Poate că, atunci când ai abilități şi cunoştințe speciale, ca mine, cauți să găseşti explicații mai complicate când una uşoară este mai la îndemână. Desigur, trebuie să fie doar o coincidență povestea cu paharele. Aşadar, Hopkins, bună dimineața! Nu văd cum îți mai pot fi de folos, iar cazul pare foarte clar. Să mă anunți când Randall este arestat şi orice alte descoperiri mai faci. Cred că, foarte curând, te voi felicita pentru o reuşită remarcabilă. Hai, Watson, cred că putem fi mai de folos acasă.

Pe drumul de întoarcere am observat că Holmes era nedumerit de ceva ce remarcase. Din când în când, cu zgârcenie, vorbea şi dădea impresia că lucrurile erau clare, dar apoi îndoielile îl năpădeau din nou, iar sprâncenele lui încruntate şi privirea absentă demonstrau că gândurile lui erau tot la sufrageria din Abbey Grange unde avusese loc tragedia de la miezul nopții. Într-un final, sub impulsul momentului, când trenul nostru tocmai ieşea dintr-o gară suburbană, sări pe platformă şi mă trase şi pe mine după el.

—Scuză-mă, dragul meu – spuse el când priveam ultimele vagoane ale trenului dispărând după curbă –, îmi pare rău că eşti victima unui simplu capriciu în aparență, dar îți spun pe viața mea, Watson, pur şi simplu NU POT lăsa cazul în starea asta. Instinctul îmi spune că nu este în regulă. Este în neregulă... Totul este în neregulă... Îți jur că este în neregulă. Totuşi, povestea doamnei este completă, confirmarea slujnicei e suficientă, detaliile sunt relativ exacte. Ce argument am eu? Trei pahare de vin, asta e tot. Dar, dacă nu aş fi luat lucrurile de bune, dacă aş fi examinat totul cu grija cu care aş fi făcut-o, atunci când aş fi abordat cazul DE NOVO şi nu ar fi existat nicio poveste de-a gata, care să-mi abată gândurile,

atunci nu aş fi găsit o pistă clară? Bineînțeles că aş fi găsit. Watson, stai pe banca asta până la sosirea unui tren spre Chislehurst şi permite-mi să-ți prezint faptele, cu rugămintea să nu consideri a priori că spusele slujnicei sau ale stăpânei ei trebuie neapărat să fie adevărate. Nu putem permite ca personalitatea fermecătoare a doamnei să ne întunece judecata. Desigur, sunt detalii în povestea ei care, privite la rece, ne-ar atrage suspiciunea. In urmă cu două săptămâni, aceşti tâlhari au dat o lovitură la Sydenham. Ziarele au publicat câte ceva despre ei şi despre înfățişarea lor, aşa că oricine ar fi vrut să însceneze un jaf ar fi avut toate detaliile. De fapt, tâlharii care au dat o lovitură bună, de regulă, savurează prada în tăcere fără a se mai aventura prea curând într-o altă lovitură. Pe urmă, este neobişnuit ca hoții să opereze la acea oră; este neobişnuit că un hoț loveşte o doamnă ca să nu țipe, din moment ce acesta este un mod sigur de a o face să țipe; este neobişnuit că au comis o crimă când erau destui ca număr ca să-l poată stăpâni pe bărbat; este neobişnuit că s-au mulțumit cu o pradă măruntă când puteau lua atâtea; şi, în final, aş spune că este foarte neobişuit ca astfel de oameni să lase o sticlă pe jumătate neterminată. Cum ți se par aceste ciudățenii, Watson?

— Efectul lor cumulat este, desigur, demn de luat în seamă şi totuşi fiecare fapt în parte este discutabil. Mie cel mai neobişnuit lucru mi se pare acela că au legat-o pe doamnă de scaun.

— Asta nu îmi este clar, Watson, pentru că mi se pare evident că trebuiau ori s-o omoare, ori s-o lege cumva ca să nu poată semnala imediat fuga lor. Dar oricum, am arătat că există un element de improbabilitate în povestea doamnei, nu-i aşa? Şi, pe deasupra, mai este şi ciudățenia cu paharele de vin.

— Ce este în neregulă cu paharele de vin?

— Poți să ți le aduci aminte?

— Foarte clar.

— Ni s-a spus că trei bărbați au băut din ele. Ți se pare că a fost aşa?

— De ce nu? Era vin în fiecare pahar.

— Exact; dar pojghița care se face deasupra vinului era într-un singur pahar. Cred că ai băgat de seamă. Ce-ți sugerează asta?

— Ultimul pahar umplut este cel mai posibil să conțină pojghiță.

— Ba deloc. Sticla era plină de pojghiță şi nu se poate ca primele două să fie limpezi şi al treilea încărcat. Sunt două explicații posibile, doar două. Una este că, după ce a fost turnat al doilea pahar, sticla a fost agitată, astfel că al treilea pahar a fost plin de pojghiță. Asta nu este prea probabil. Nu, nu; sunt sigur că am dreptate.

— Şi atunci, ce crezi?

— Cred că doar două pahare au fost folosite şi rămăşițele au fost turnate într-un al treilea ca să dea falsa impresie că trei oameni au fost acolo. Aşa, toată pojghița ar fi în al treilea pahar, nu? Da, sunt convins că aşa a fost. Dar, dacă am găsit explicația adevărată a acestui mărunt fapt, atunci cazul acesta s-ar transforma din obişnuit în extrem de interesant, pentru că nu ar putea însemna decât că doamna Brackenstall şi slujnica ei ne-au mințit intenționat, că niciun cuvânt din povestea lor nu este credibil, că au un motiv întemeiat pentru a-l acoperi pe adevăratul criminal şi că trebuie să ne construim cazul fără ajutor din partea lor. Asta este misiunea care ne aşteaptă şi iată, Watson, trenul de Chislehurst.

Cei de la Abbey Grange au fost foarte surprinşi de întoarcerea noastră, dar Sherlock Holmes, aflând că Stanley Hopkins plecase să raporteze la sediu, se duse în sufragerie, încuie uşa pe dinăuntru şi timp de două ore se dedică uneia dintre acele investigații laborioase şi minuțioase care constituie baza pe care au fost clădite aceste edificii ale deducției. Aşezat într-un colț ca un student interesat să fie atent la demonstrația profesorului său, am urmărit fiecare pas din această investigație deosebită. Fereastra, perdelele, covorul, scaunul, sfoara – fiecare obiect în parte a fost atent examinat. Cadavrul nefericitului baronet fusese luat, dar în rest totul rămăsese aşa cum era de dimineață.

Deodată, spre uimirea mea, Holmes se cățără pe polița masivă de deasupra căminului. Mult deasupra capului său,

câțiva centimetri de cordon roşu încă mai atârnau de sârmă. Mult timp s-a uitat în sus la cordon şi apoi, încercând să ajungă la el, şi-a sprijinit piciorul de o consolă de pe perete. Astfel, ajungea cu mâna la capătul rupt, dar nu atât asta, cât consola în sine părea să-i atragă atenția. Într-un final, sări jos cu o exclamație de satisfacție.

— E în regulă, Watson, spuse el. Avem cazul... Unul dintre cele mai deosebite din colecția noastră. Vai mie, dar cât de nesăbuit şi cât de aproape am fost de a comite cea mai mare gafă din viața mea! Acum cred că, în afara câtorva detalii, argumentul meu este complet.

— Ştii cine sunt făptaşii?

— Făptaşul, Watson, făptaşul! Unul singur, dar o persoană formidabilă, puternică precum un leu – dovadă fiind lovitura care a îndoit vătraiul. Peste un metru şi optzeci şi cinci de centimetri în înălțime, sprinten ca o veveriță, cu degetele abile, mă rog, de o isteție ieşită din comun, pentru că toată această poveste ingenioasă îi aparține. Da, Watson, am dat peste opera unui individ fantastic. Şi totuşi, la cordonul de la sonerie ne-a oferit un indiciu care nu ar fi trebuit să ne lase nici urmă de îndoială.

— Unde era indiciul?

— Păi, Watson, dacă ai trage de cordonul de la sonerie, de unde te-ai aştepta să se rupă? Desigur, din locul de unde este ataşat de sârmă. De ce s-ar rupe la cinci-şase centimetri de capăt, ca acesta?

— Pentru că acolo era ros?

— Exact. Capătul acesta pe care-l putem examina este scămoşat în urma frecării. A fost destul de viclean să facă asta cu un cuțit. Dar celălalt capăt nu este ros. Nu se poate observa de aici, dar, dacă te urci pe poliță, vei vedea că este tăiat perfect, fără vreo urmă de rosătură. Poți să-ți dai seama ce s-a întâmplat. Bărbatul avea nevoie de frânghie. Nu voia s-o smulgă, de teamă că, sunând la clopoțel, s-ar da alarma. Ce a făcut? S-a cățărat pe poliță, nu a reuşit să ajungă, şi-a pus genunchiul pe consolă – se vede urma pe praf – şi aşa a ajuns cu cuțitul la sfoară. Mie îmi mai trebuiau cel puțin cinci-şase centimetri ca să ajung, aşa că deduc că bărbatul este cu cel

puțin cu atât mai înalt decât mine. Privește urma aceea de pe scaunul din stejar! Ce este?

— Sânge.

— Fără îndoială că este sânge. Doar acest amănunt și e suficient să punem la îndoială povestea doamnei noastre. Dacă ea era pe scaun când crima a fost comisă, atunci ce-i cu pata? Nu, nu; ea a fost așezată pe scaun DUPĂ moartea soțului ei. Pun rămășag că rochia ei neagră are o pată care se potrivește cu asta. Bătălia aceasta nu este Waterloo, Watson, dar este Marengo, pentru că începe cu o înfrângere, dar se termină cu o victorie. Acum aș vrea să schimb câteva vorbe cu infirmiera Theresa. Trebuie să fim precauți un timp dacă vrem să aflăm informațiile pe care le căutăm.

Era o persoană interesantă această severă infirmieră australiancă. Tăcută, suspicioasă, deloc amiabilă... Lui Holmes i-a luat ceva timp până când comportamentul lui plăcut și sinceritatea cu care accepta tot ce-i spunea au convins-o să-i răspundă cu aceeași amabilitate. Nici măcar nu a încercat să-și ascundă ura pentru răposatul ei stăpân.

— Da, domnule, este adevărat că a aruncat cu carafa după mine. L-am auzit jignind-o pe stăpâna mea și i-am spus că nu ar fi îndrăznit să-i vorbească așa în prezența fratelui ei. Atunci a aruncat cu carafa în mine. Ar fi putut arunca o duzină, doar s-o lase în pace pe micuța mea. O maltrata mereu, iar ea era prea mândră ca să se plângă. Nici măcar nu-mi spune tot ce i-a făcut. Nu mi-a spus niciodată despre urmele acelea de pe brațe pe care le-ați văzut de dimineață, dar știu foarte bine că a înțepat-o cu un ac de pălărie. Nemernic viclean... să mă ierte Dumnezeu că vorbesc așa despre el acum că e mort, dar, dacă a existat vreodată cu adevărat un nemernic, el a fost acela. Când l-am cunoscut prima dată, acum optsprezece luni, era tot numai lapte și miere... parcă au trecut optsprezece ani de atunci. Ea tocmai ajunsese în Londra. Da, era prima ei călătorie, până atunci nu mai plecase niciodată de acasă. A fermecat-o cu titlul, banii și comportamentul lui fals londonez. Dacă a făcut o greșeală, a plătit pentru ea cu vârf și îndesat. În ce lună l-am cunoscut? Pot să vă spun că la scurt timp după ce am sosit... Noi am ajuns în iunie, deci în iulie. S-au

căsătorit anul trecut în ianuarie. Da, este din nou în salonaş şi nu mă îndoiesc că o să vă vadă, dar nu-i cereți prea mult, a trecut deja prin destule.

Doamna Brackenstall se odihnea pe aceeaşi canapea, dar părea mai înviorată ca înainte.

Slujnica a intrat cu noi şi a început din nou să oblojească vânătaia de pe fruntea stăpânei.

— Sper că nu ați venit să mă interogați din nou!, spuse doamna.

— Nu, răspunse Holmes cu o voce extrem de blajină. Nu vă voi deranja mai mult decât este nevoie, doamnă Brackenstall, şi tot ce îmi doresc este să vă menajez întrucât sunt convins că sunteți o femeie încercată. Dacă mă tratați ca pe un prieten şi aveți încredere în mine, veți vedea că nu vă voi înşela aşteptările.

— Ce vreți să fac?

— Să-mi spuneți adevărul.

— Domnule Holmes!

— Nu, nu, doamnă Brackenstall, nu are rost. Poate că ați auzit de reputația mea, măcar un pic. O pun pe toată la bătaie, susținând că povestea dumneavoastră este o simplă fabricație.

Stăpâna şi slujnica se uitau amândouă la Holmes palide şi cu priviri îngrozite.

— Sunteți impertinent!, strigă Theresa. Insistați că stăpâna mea v-a mințit?

Holmes se ridică de pe scaun.

— Nu aveți nimic să-mi spuneți?

— V-am spus totul.

— Mai gândiți-vă o dată, doamnă Brackenstall. Nu ar fi mai bine să fiți onestă?

Pe moment, pe chipul ei frumos se citi ezitarea. Apoi, un nou gând, puternic, o determină să adopte o mască.

— V-am spus tot ce ştiu.

Holmes îşi luă pălăria şi ridică din umeri.

— Îmi pare rău!, spuse el.

Şi, fără a mai spune un singur cuvânt, am plecat din cameră şi din casă.

În grădină era un iaz şi acolo ne-a condus amicul meu. Era înghețat pe deasupra, doar o singură gaură rămăsese pentru o lebădă solitară. Holmes o privi şi apoi trecu pe la poartă. Acolo scrijeli un bilețel pentru Stanley Hopkins şi i-l înmână paznicului.

— Poate că mă înşel, poate că nu, dar trebuie să facem ceva pentru amicul Hopkins ca să justificăm această a doua vizită, spuse el. Încă nu-i voi spune nimic. Cred că următorul pas al operațiunii noastre va fi Biroul de expediții pentru ruta Adelaide-Southampton care se află la capătul Pall Mallului dacă-mi aduc bine aminte. Este o rută secundară de corăbii cu aburi care leagă sudul Australiei de Anglia, dar vom verifica întâi ruta principală.

Cartea de vizită trimisă de Holmes managerului asigură imediata sa atenție şi în scurt timp deținea toate informațiile de care avea nevoie. În iunie 1895, doar o singură corabie ancorase într-un port britanic. Era vorba despre „Stânca Gibraltarului", cea mai mare şi cea mai performantă navă a lor. În lista de pasageri figura că domnişoara Fraser din Adelaide şi slujnica ei călătoriseră cu această corabie. În prezent, corabia era în drum spre Australia, undeva la sud de Canalul de Suez. Ofițerii de comandă erau aceiaşi ca în 1895, cu o singură excepție.

Primul ofițer, domnul Jack Croker, fusese numit căpitan şi urma să ia cârma noii corăbii, „Stânca de jos", care în două zile pleacă din Southampton. El locuia la Sydenham, dar cel mai probabil urma să fie acolo în dimineața aceea pentru instrucțiuni, în caz că doream să-l aşteptăm. Nu, domnul Holmes nu dorea să-l vadă, dar dorea să ştie mai multe despre activitatea şi caracterul lui. Avea un dosar impresionanat. Niciun ofițer din flotă nu-l putea atinge. Cât despre caracterul lui, era un om de încredere când era la cârmă, dar când nu lucra, era un tip temperamental, disperat, iute la mânie, irascibil, dar loial, onest şi bun la suflet. Cam aceasta este esența informațiilor cu care Holmes a părăsit biroul companiei Adelaide-Southampton. De acolo a mers la Scotland Yard, dar, în loc să intre, a rămas în brişcă, adâncit în gânduri. Într-un final se duse la oficiul telegrafic de pe strada Charing Cross, trimise

un mesaj şi apoi, în sfârşit, ne-am îndreptat încă o dată spre strada Baker.

— Nu, nu am putut, Watson, spuse el pe când intram din nou în camera noastră. Odată emis mandatul, nimic pe lume nu i-ar mai putea salva. O dată sau de două ori în cariera mea am simțit că am făcut mai mult rău descoperindu-l pe criminal decât a făcut el prin crima lui. Am învățat să fiu prudent şi prefer să joc pe degete legea decât conştiința mea. Hai să mai aflăm câte ceva înainte de a acționa.

Înainte de lăsarea serii am primit o vizită de la inspectorul Stanley Hopkins. Lucrurile nu-i mergeau foarte bine.

— Cred că sunteți magician, domnule Holmes. Câteodată chiar am impresia că aveți puteri ce nu țin de natura umană. Cum Dumnezeu ați ştiut că argintăria furată era pe fundul iazului?

— N-am ştiut.

— Dar mi-ați spus să cercetez.

— Înseamnă că le-ai găsit?

— Da, le-am găsit.

— Sunt bucuros că te-am ajutat.

— Dar nu m-ați ajutat. Ați înrăutățit situația. Ce hoți sunt aceia care fură argintăria şi apoi o aruncă în cel mai apropiat iaz?

— Într-adevăr, este un comportament excentric. Pur şi simplu ne-am gândit că, dacă argintul a fost luat de persoane care nu-l voiau şi l-au luat doar ca acoperire, atunci ar fi fost nerăbdători să scape de el.

— Dar de ce v-ar trece o asemenea idee prin cap?

— Nu ştiu, m-am gândit că este posibil. Când au ieşit prin fereastra franțuzească, au zărit locul cu o tentantă gaură în gheață, chiar sub nasul lor. Ar fi putut fi o altă ascunzătoare mai bună?

— Aa, o ascunzătoare... aşa mai merge!, strigă Stanley Hopkins. Da, da. Acum îmi dau seama! Era devreme, erau oameni pe stradă, se temeau să nu fie văzuți cu argintul, aşa că l-au aruncat în iaz cu intenția de a se întoarce după el când nu mai era pericol. Excelent, domnule Holmes – e mai bună decât ideea că l-au folosit ca acoperire.

— Chiar aşa; ai o teorie admirabilă. Nu mă îndoiesc că ideile mele erau cam excentrice, dar trebuie să recunoşti că ai sfârşit prin a descoperi argintăria.

— Da, domnule, da. Este numai meritul dumneavoastră. Dar am întâmpinat o piedică.

— O piedică?

— Da, domnule Holmes. Banda Randall a fost arestată azi-dimineaţă la New York.

— Vai de mine, Hopkins! Asta cu siguranţă infirmă teoria dumitale că au comis crima de azi-noapte din Kent.

— Este dezastruos, domnule Holmes, dezastruos. Totuşi, mai sunt şi alte bande din trei oameni în afară de familia Randall, sau poate că e vorba despre o bandă nouă despre care poliţia nu a auzit până acum.

— Se poate; este perfect posibil. Ce, ai terminat?

— Da, domnule Holmes; nu mă voi odihni până nu dau de capătul acestui caz. Presupun că nu aveţi vreun indiciu să-mi daţi?

— Ţi-am dat unul.

— Care?

— Păi, am sugerat o acoperire.

— Dar de ce, domnule Holmes, de ce?

— Aa, desigur, asta este întrebarea. Dar te sfătuiesc să te mai gândeşti. Poate descoperi ceva. Nu rămâi la cină? Bine, atunci, la revedere şi să ne anunţi cum merg lucrurile.

Am terminat de cinat şi am eliberat masa înainte ca Holmes să mai aducă vorba despre această situaţie. Şi-a aprins pipa şi-şi ţinea picioarele aproape de flăcările vesele ale focului. Deodată, se uită la ceas.

— Aştept să se întâmple ceva, Watson.

— Când?

— Acum... în câteva minute. Gândeşti că nu m-am purtat tocmai cum trebuie cu Stanley Hopkins mai adineauri?

— Am încredere în dumneata.

— O replică de bun-simţ, Watson. Trebuie s-o priveşti aşa: ceea ce ştiu eu nu este oficial; ceea ce ştie el este oficial. Eu am dreptul la o judecată privată, dar el nu. El trebuie să dezvăluie totul, altfel este trădător faţă de munca lui. Dacă

aş fi avut dubii, nu l-aş fi pus într-o poziție atât de neplăcută, aşa că voi păstra informațiile pentru mine până când voi avea situația clară.

— Şi asta când va fi?

— A venit timpul. Acum vei fi martor la ultima scenă a acestei deosebite drame.

Se auzi un sunet pe scări şi uşa se deschise pentru a intra un exemplar excepțional de virilitate. Era un bărbat foarte înalt, cu mustață aurie, ochi albaştri, pielea arsă de soarele tropical şi un pas alert care demonstra că ființa uriaşă era atât de activă pe cât era de puternică. Închise uşa în urma lui şi rămase în picioare cu mâinile încleştate şi respirând greu, încercând să-şi stăpânească emoția copleşitoare.

— Luați loc, căpitane Croker. Ați primit telegrama mea?

Musafirul nostru se afundă într-un fotoliu şi ne privi pe rând cu ochi întrebători.

— Am primit telegrama dumneavoastră şi am venit la ora la care mi-ați spus. Am auzit că ați fost la birou. Nu aveam cum scăpa de dumneavoastră. Să auzim vestea proastă. Ce veți face cu mine? Mă arestați? Vorbeşte, omule! Nu poți sta acolo să te joci cu mine de-a pisica şi şoarecele.

— Dă-i un trabuc, spuse Holmes. Ocupă-te de asta, căpitane Croker, şi nu-ți lăsa nervii să-şi facă de cap. Nu aş sta aici fumând cu dumneata dacă aş fi crezut că eşti un criminal de rând, de asta poți fi sigur. Fii sincer cu mine şi vom putea face un bine. Încearcă să mă înşeli şi te voi zdrobi.

— Ce vreți să fac?

— Să-mi povesteşti adevărul despre ce s-a întâmplat azi-noapte la Abbey Grange – ADEVĂRUL, ia aminte, fără să adaugi sau să omiți ceva. Deja ştiu atâta încât, dacă te abați cu un inch de la calea cea dreaptă, voi chema poliția de la fereastră şi situația-mi scapă din mâini pentru totdeauna.

Marinarul căzu pe gânduri un timp. Apoi plesni piciorul cu mâna lui mare, arsă de soare.

— Voi risca, spuse el. Cred că sunteți un om de cuvânt şi deschis, aşa că vă voi spune întreaga poveste. Dar înainte, vreau să spun un lucru. În ceea ce mă priveşte, nu regret nimic şi nu mă tem de nimic, şi aş face totul de la capăt şi aş fi

mândru. Blestemată fie bestia, dacă ar fi avut tot atâtea vieți ca și o pisică, pe toate mi le-ar datora mie! Dar este doamna Mary – Mary Fraser – pentru că niciodată nu o voi striga după numele acela blestemat. Când mă gândesc că o bag în necazuri, eu, care mi-aș da viața doar ca să aduc un zâmbet pe chipul ei drag, asta mă topește. Și totuși... și totuși, ce altceva aș fi putut face?

Vă voi spune povestea mea, domnilor, și vă întreb ca de la bărbat la bărbat, ce altceva aș fi putut face? Trebuie să vă povestesc ceva. Păreți să știți totul, așa că bănuiesc că știți că am cunoscut-o când era pasageră, iar eu eram secund pe „Stânca Gibraltarului". Din prima zi când am cunoscut-o, a fost singura femeie pentru mine. Cu fiecare zi a călătoriei o iubeam mai mult și de atunci, de multe ori, am îngenuncheat în întunericul nopții și am sărutat puntea pentru că știam că picioarele ei călcaseră pe acolo. Nu a fost niciodată logodită cu mine. Întotdeauna m-a tratat drept așa cum o femeie tratează un bărbat. Nu am de ce să mă plâng. Din partea mea era iubire, din partea ei camaraderie, amiciție. Când ne-am despărțit, era o femeie liberă, dar eu nu aveam să fiu niciodată un bărbat liber.

Cu următoarea ocazie când m-am întors de pe mare, am auzit de căsătoria ei. Și de ce nu s-ar fi căsătorit cu cine voia? Titluri și bani – cine ar fi fost mai demn de ele decât ea? A fost născută pentru tot ce este frumos și gingaș. Nu am plâns pentru că s-a căsătorit. Nu sunt atât de egoist. M-am bucurat că a dat norocul peste ea, că nu s-a irosit cu un marinar sărac. Așa am iubit-o eu pe Mary Fraser. Ei bine, nu am crezut s-o mai văd vreodată, dar călătoria trecută am fost promovat, iar noul vas nu a fost încă lansat, așa că a trebuit să aștept câteva luni cu oamenii mei la Sydenham. Într-o zi am întâlnit-o pe Theresa Wright, bătrâna ei servitoare, pe o alee de țară. Mi-a povestit despre ea, despre el, despre tot. Vă spun, domnilor, aproape că am înnebunit. Nemernicul acela bețiv, să îndrăznească el să ridice mâna asupra ei când el nu era demn nici să-i pupe picioarele! Am întâlnit-o din nou pe Theresa. Apoi chiar pe Mary... și încă o dată. Pe urmă nu a mai vrut să mă vadă. Dar ieri am primit aviz că urma să plec

în călătorie într-o săptămână şi m-am hotărât s-o mai văd o dată înainte să plec. Theresa mi-a fost întotdeauna prietenă pentru că o iubea pe Mary şi-l ura pe ticălosul acela aproape la fel de mult ca mine. De la ea am aflat obiceiurile casei. Mary obişnuia să citească până târziu în camera ei mică de la parter. M-am furişat acolo azi-noapte şi am bătut în geam. La început n-a vrut să-mi deschidă, dar ştiu că în inima ei mă iubeşte şi nu putea să mă lase în gerul de afară. Mi-a şoptit să vin la fereastra cea mare din față, pe care am găsit-o deschisă, ca să pot intra în sufragerie. Din nou am auzit din gura ei lucruri care mi-au făcut sângele să clocotească şi din nou am blestemat-o pe bruta care o maltrata pe femeia pe care eu o iubeam.

Ei bine, domnilor, stăteam cu ea înăuntru, lângă fereastră, perfect nevinovați, Dumnezeu mi-e martor, când el a intrat ca un nebun în cameră, i-a spus cel mai groaznic lucru pe care-l poate spune un bărbat unei femei şi a izbit-o peste față cu bățul pe care-l avea în mână. Eu m-am repezit la vătrai şi a avut loc o luptă egală între noi. Uitați aici, pe mână, unde m-a lovit el. Pe urmă a venit rândul meu şi l-am zdrobit ca pe un dovleac stricat. Credeți că mi-a părut rău? Mie nu! Era viața lui sau a mea, dar, mai presus de atât, era viața lui sau a ei, pentru că oare cum aş fi putut s-o las la cheremul acestui nebun? Aşa l-am omorât. Am greşit? Dumneavoastră, domnilor, ce ați fi făcut dacă ați fi fost în locul meu? A țipat când a lovit-o şi asta a adus-o pe Theresa din camera de sus. Pe bufet era o sticlă cu vin pe care am deschis-o şi i-am turnat lui Mary pe buze pentru că era pe jumătate moartă din cauza şocului. Apoi am băut şi eu un strop. Theresa a avut mult sânge rece şi am complotat împreună. Trebuia să facem în aşa fel încât să pară că a fost mâna unor tâlhari. Theresa îi tot repeta stăpânei ei povestea noastră, în timp ce eu m-am cățărat şi am tăiat frânghia de la sonerie. Pe urmă am legat-o de scaun şi am destrămat capătul frânghiei ca să pară natural, altfel s-ar fi întrebat cum Dumnezeului a reuşit un tâlhar să urce acolo să-l taie?

Pe urmă am adunat câteva farfurii şi oale de argint ca să lăsăm impresia unui jaf şi am plecat lăsându-le instrucțiuni

să dea alarma la un sfert de oră după ce dispar eu. Am aruncat argintăria în iaz şi am plecat spre Sydenham simțind că pentru prima dată în viață am făcut o treabă bună. Şi acesta este adevărul, întregul adevăr, domnule Holmes, chiar dacă mă costă viața.

Holmes petrecu un timp fumând în tăcere, apoi traversă camera şi strânse mâna musafirului nostru.

— Iată ce cred eu, spuse el. Ştiu că fiecare cuvânt este adevărat, pentru că nu prea ați spus ceva să nu fi ştiut. Doar un acrobat sau un marinar ar fi putut ajunge de pe consolă la frânghia de la sonerie. Şi doar un marinar ar fi putut face nodurile cu care cordonul era legat de scaun. Doamna aceasta venise în contact cu marinari o singură dată în viață, în timpul călătoriei, şi era cineva de rangul ei din moment ce se chinuia atât să-l acopere astfel arătând că-l iubea. Ai văzut ce uşor mi-a fost să pun mâna pe tine odată ce am pornit pe pista bună.

— Am crezut că poliția nu-şi va da seama niciodată de farsa noastră.

— Şi nu şi-a dat seama; şi, din câte cred, nici nu-şi vor da seama. Ascultați-mă, căpitane Croker, este o problemă foarte gravă, deşi sunt pregătit să admit că ați acționat în urma unei provocări la care orice alt bărbat ar fi reacționat la fel. Nu sunt sigur că s-ar putea pronunța legitimă apărare. Oricum, asta nu o poate decide decât un juriu britanic. Între timp, vă apreciez atât de mult încât, dacă doriți să vă faceți dispărut în următoarele douăzeci şi patru de ore, vă promit că nimeni nu vă va împiedica.

— Şi pe urmă totul va ieşi la suprafață?

— Cu siguranță va ieşi la suprafață.

Marinarul se înroşi de furie.

— Ce fel de propunere mai este şi asta? Cunosc legile destul de bine ca să înțeleg că Mary ar fi reținută drept complice. Chiar credeți că aş lăsa-o singură în fața necazurilor şi eu să dispar? Nu, domnule; lăsați-i să-mi facă mie ce vor, dar, pentru numele lui Dumnezeu, domnule Holmes, găsiți un mod de a o ține pe Mary departe de tribunal.

Pentru a doua oară, Holmes îi întinse mâna marinarului.

— Te testam doar, şi de fiecare dată ai fost sincer. Ei bine, iau asupra mea o mare responsabilitate, dar i-am dat lui Hopkins un indiciu excelent şi, dacă nu se poate folosi de el, eu nu mai pot face nimic. Vedeți, căpitane Croker, vom proceda conform legii. Dumneavoastră sunteți prizonierul. Watson, tu reprezinți juriul britanic şi nu cunosc om mai potrivit pentru a-l reprezenta pe judecător. Eu voi fi acela. Acum, domnilor jurați, ați auzit mărturia. Îl găsiți pe prizonier vinovat sau nevinovat?

— Nevinovat domnule, am spus eu.

— *Vox populi, vox dei.* Sunteți achitat, căpitane Croker. Atât timp cât legea nu găseşte alte victime, nu vă faceți griji din partea mea. Reîntoarceți-vă la doamna peste un an şi fie ca viitorul ei şi al dumneavoastră să justifice sentința pronunțată în această seară!

Sfârşit

Cea de-a doua pată

Intenționasem ca „Aventura de la Abbey Grange“ să fie ultima dintre isprăvile prietenului meu, domnul Sherlock Holmes, pe care aveam să le public. Această hotărâre a mea nu se datora lipsei de material, pentru că am notițe de la sute de cazuri la care nici măcar nu am făcut aluzie și nici nu era cauzată de o diminuare a interesului cititorilor mei pentru personalitatea deosebită și metodele unice ale acestui om remarcabil. Cât timp a profesat efectiv, o evidență a succeselor lui îi era chiar de folos; dar de când s-a retras definitiv din Londra și s-a dedicat studiului și apiculturii în dealurile din Sussex, notorietatea nu i s-a mai părut atrăgătoare și a cerut imperios ca dorințele lui să fie respectate. Doar după ce i-am spus că promisesem publicarea unei relatări a „Aventurii celei de-a doua pete“, după ce se liniștea lucrurile și după ce am subliniat că acest lung șir de episoade ar trebui să culmineze cu cel mai important caz internațional pe care a fost rugat să-l soluționeze, de-abia atunci am obținut acordul lui pentru publicarea unei relatări atente a incidentului. Dacă în istorisirea poveștii voi reda vag anumite detalii, publicul va înțelege că am avut motive întemeiate pentru a fi reținut.

Așadar, într-un an, și chiar într-o decadă ce va rămâne nespecificată, într-o marți dimineață a unei zile de toamnă, ne-am trezit cu doi musafiri de faimă europeană în umila noastră cameră din strada Baker. Unul dintre ei, sobru, cu nasul pe sus, ochi de vultur, o prezență dominantă, nu era nimeni

altul decât ilustrul lord Bellinger, de două ori premier al Marii Britanii. Celălalt, brunet, îmbrăcat la patru ace, elegant, până în patruzeci de ani, înzestrat cu o deosebită frumusețe fizică și mentală, era membrul Camerei Lorzilor, Trelawney Hope, secretarul cu afaceri europene și cel mai eminent om de stat din țară. Stăteau unul lângă celălalt pe canapeaua noastră plină de ziare și, după chipurile lor obosite și nervoase, ne-am dat seama că îi adusese o problemă presantă. Mâinile subțiri, cu multe vinișoare ale premierului, erau încleștate pe mânerul de fildeș al umbrelei, iar chipul lui tras, ascetic, privea posomorât când la Holmes, când la mine. Secretarul pentru probleme europene se trăgea nervos de mustață și se juca cu închizătoarea de la lanțul ceasului.

— Când am descoperit dispariția, domnule Holmes, la ora opt azi-dimineață, l-am informat de îndată pe prim-ministru. La sugestia lui am venit amândoi la dumneavoastră.

— Ați anunțat poliția?

— Nu, domnule, spuse prim-ministrul cu maniera lui rapidă, hotărâtă, pentru care era celebru. Nu am făcut asta și nici nu putem. Anunțarea poliției ar însemna pe termen lung informarea publicului larg. Și exact asta încercăm să prevenim.

— De ce, domnule?

— Pentru că documentul în cauză este de o importanță uriașă, iar publicarea lui ar putea foarte ușor – aș zice foarte probabil – conduce la complicații la nivel european, de ultim moment. Nu exagerez spunând că este o problemă de război sau pace. Dacă documentul nu este recuperat cu maximă discreție, atunci nu mai are rost recuperarea lui, pentru că unicul scop al celor care l-au luat este dezvăluirea conținutului său către publicul larg.

— Înțeleg. Acum, domnule Trelawney Hope, v-aș fi recunoscător dacă mi-ați explica exact circumstanțele în care a dispărut acest document.

— Asta se realizează în câteva cuvinte, domnule Holmes. Scrisoarea – pentru că era o scrisoare de la un potentat străin – a sosit în urmă cu șase zile. Este atât de importantă încât nu am lăsat-o nicio secundă în seif, ci am luat-o în fiecare seară

cu mine, acasă, la Whitehall Terrace, şi am ţinut-o încuiată într-o cutie de acte oficiale, la mine în dormitor. Aseară era acolo. Sunt sigur de asta. Chiar am deschis cutia când mă îmbrăcam pentru cină şi am văzut documentul înăuntru. Astăzi de dimineaţă nu mai era. Cutia stătuse toată noaptea lângă paharul de pe toaleta mea. Avem somnul foarte uşor şi eu, şi soţia mea. Amândoi putem jura că nimeni nu ar fi putut intra în cameră pe timpul nopţii. Şi totuşi, vă repet că hârtia a dispărut.

— La ce oră aţi cinat?

— La şapte şi jumătate.

— După cât timp v-aţi culcat?

— Soţia mea s-a dus la teatru. Am aşteptat să se întoarcă. Era unsprezece şi jumătate când ne-am retras în camera noastră.

— Deci, timp de patru ore cutia a rămas nepăzită?

— Nimeni nu are voie să intre în camera aceea în afară de menajeră, dimineaţa, şi de valetul meu sau de slujnica soţiei, în restul zilei. Amândoi sunt oameni de încredere; sunt de ceva timp în slujba noastră. Şi apoi, nici unul dintre ei nu avea de unde să ştie că în cutia mea de documente era ceva mai valoros decât actele obişnuite ale cabinetului.

— Cine ştia de existenţa acestei scrisori?

— Nimeni din casă.

— Desigur, soţia dumneavoastră ştia?

— Nu, nu, domnule! Nu i-am spus nimic soţiei mele până azi-dimineaţă, când am văzut că lipseşte hârtia.

Premierul aprobă din cap.

— Ştiu deja cât de mult preţuiţi simţul datoriei publice, spuse el. Sunt convins că în cazul unui secret de o asemenea importanţă acesta ar fi mai presus decât orice legături de familie.

Secretarul european se înclină.

— Mă onoraţi, domnule. Până azi-dimineaţă nu am suflat niciun cuvânt soţiei mele despre această problemă.

— Ar fi putut bănui?

— Nu, domnule Holmes, nu ar fi putut bănui... nici ea, nici altcineva.

— Ați mai pierdut documente vreodată?

— Nu, domnule.

— Cine altcineva din Anglia mai știa despre existența acestei scrisori?

— Toți membrii Cabinetului au fost informați ieri. Dar angajamentul de a păstra secrete toate informațiile discutate în cadrul întrunirilor a fost întărit de avertizarea solemnă a prim-ministrului. Doamne, Dumnezeule, când te gândești că în câteva ore chiar eu am pierdut-o!

Chipul lui frumos era deformat de un spasm de disperare și se trăgea cu mâinile de păr. Într-o secundă, am zărit adevărata față a omului: impulsiv, cu spirit înflăcărat, extrem de sensibil. În secunda următoare, masca aristocratică îi reveni împreună cu glasul blând.

— Pe lângă membrii Cabinetului, mai sunt doi, poate trei ofciali ai departamentului care știu de existența scrisorii. Nimeni altcineva din Anglia, domnule Holmes, vă asigur.

— Dar în afara țării?

— Cred că nimeni din afara țării nu a văzut-o, cu excepția celui care a scris-o. Sunt ferm convins că miniștrii... că nu au fost implicate canale oficiale.

Holmes reflectă un timp.

— Acum, domnule, trebuie să vă întreb în amănunt ce este acest document și de ce dispariția lui ar avea urmări atât de însemnate?

Cei doi politicieni schimbară priviri, iar sprâncenele stufoase ale premierului se încruntară.

— Domnule Holmes, este un plic lung, subțire, de culoare bleu. Are un sigiliu de ceară roșie, cu o ștampilă reprezentând un leu ghemuit. Este scris lăbărțat, cu litere mari, și este adresat...

— Domnule, spuse Holmes, mă tem că oricât de interesante și, într-adevăr, de esențiale sunt aceste detalii, întrebarea mea se referea mai degrabă la miezul problemei. DESPRE CE era vorba în scrisoare?

— Acesta este un secret de stat de maximă importanță și mă tem că nu vă pot spune și nici nu văd de ce ar fi necesar. În cazul în care, cu abilitățile pe care se spune că le posedați,

puteți găsi un plic ca acela pe care l-am descris, împreună cu scrisoarea, v-ați servit bine țara şi ați câştigat orice recompensă stă în puterea noastră să vă oferim.

Sherlock Holmes se ridică zâmbind.

— Sunteți doi dintre cei mai ocupați oameni din țară, spuse el, şi în felul meu, şi eu sunt un om extrem de ocupat. Regret enorm că nu vă pot ajuta în această problemă şi orice continuare a acestei întrevederi ar fi o pierdere de timp.

Premierul sări în picioare cu acea privire floroasă emanată de ochii săi afundați de care se temea întregul Cabinet.

— Domnule, nu sunt obişnuit, începu el, dar îşi stăpâni furia şi luă loc.

Un minut sau poate mai multe, am stat cu toții în tăcere. Apoi, bătrânul politician ridică din umeri.

— Trebuie să vă acceptăm condițiile, domnule Holmes. Fără îndoială că aveți dreptate; este nedrept din partea noastră să aşteptăm să ne ajutați dacă nu avem încredere în dumneavoastră.

— Sunt de acord, domnule, spuse politicianul mai tânăr.

— Atunci vă voi spune, bazându-mă în întregime pe onoarea dumneavoastră şi a colegului dumneavoastră, doctorul Watson. De asemenea, voi face apel la patriotismul dumneavoastră, pentru că nu mi-aş putea imagina nenorocire mai mare pentru țară decât dacă s-ar afla această problemă.

— Puteți avea încredere în noi.

— Aşadar, scrisoarea este de la un anumit potentat străin care a fost deranjat de anumite desfăşurări recente din coloniile acestei țări. Scrisoarea a fost redactată în grabă şi este în întregime responsabilitatea dumnealui. Cercetările au demonstrat că miniştrii săi nu ştiu nimic despre această problemă. În acelaşi timp, este formulată în aşa fel, iar anumite fraze sunt atât de instigante încât publicarea ei ar duce, fără îndoială, la o atmosferă foarte periculoasă în această țară. Ar fi aşa o agitație, domnule, încât mă tem că la câteva săptămâni de la publicarea scrisorii această țară va fi implicată într-un război uriaş.

Holmes scrise un nume pe o bucată de hârtie şi o înmânã premierului.

— Exact. El a fost. Şi aceasta este scrisoarea – scrisoare care ar însemna costuri de mii de milioane şi de sute de mii de vieţi umane – care s-a pierdut într-o manieră inexplicabilă.

— L-aţi anunţat pe expeditor?

— Da, domnule, a fost trimisă o telegramă cifrată.

— Poate că dumnealui doreşte publicarea scrisorii.

— Nu, domnule, avem motive bine întemeiate să credem că a înţeles deja că a acţionat indiscret, sub impulsul momentului. Pentru el şi ţara lui ar fi o lovitură mult mai grea decât pentru noi dacă scrisoarea ar fi dezvăluită.

— Dacă este aşa, cine ar beneficia de pe urma publicării acestei scrisori? De ce ar dori cineva s-o fure şi s-o publice?

— Aici, domnule Holmes, intrăm în sfera politicii internaţionale. Dar, dacă luaţi în considerare situaţia Europei, nu vă va fi greu să descoperiţi motivul. Întreaga Europă este un câmp de luptă. Există două confederaţii cu puteri egale în materie de forţă armată. Marea Britanie deţine supremaţia. Dacă Britania s-ar angaja în război cu una dintre confederaţii, atunci ar asigura supremaţia celeilalte confederaţii, indiferent dacă ar intra în război sau nu. Mă înţelegeţi?

— Foarte clar. Atunci este în interesul inamicilor acestui potentat să deţină şi să publice această scrisoare pentru a crea o situaţie conflictuală între ţara lui şi a noastră?

— Da, domnule.

— Şi cui ar fi trimis acest document dacă ar cădea în mâinile unui duşman?

— Oricărei dintre marile cancelarii europene. Probabil că tocmai acum se îndreaptă spre destinaţie, cu viteza cu care o poate duce aburul.

Domnul Trelawney Hope îşi lăsă capul în jos şi suspină. Premierul puse blajin mâna pe umărul lui.

— Este ghinionul tău, dragul meu. Nimeni nu te poate învinovăţi. Ai luat toate măsurile de precauţie, fără să fi neglijat ceva. Acum, domnule Holmes, cunoaşteţi faptele în întregime. Ce ne recomandaţi?

Holmes scutură trist din cap.

— Domnule, credeţi că, dacă nu se recuperează acel document, va fi stare de război?

— Cred că este foarte posibil.

— Atunci, domnule, pregătiți-vă pentru război.

— Nu vorbiți serios, domnule Holmes.

— Gândiți-vă şi dumneavoastră, domnule. Este imposibil să fi fost luată după ora unsprezece treizeci, azi-noapte, pentru că am înțeles că, de la acea oră şi până la descoperirea dispariției, domnul Hope şi soția sa au fost amândoi în cameră. Prin urmare, a fost luată ieri-seară, între şapte treizeci şi unsprezece treizeci, probabil mai aproape de şapte treizeci pentru că, oricine l-a luat, evident că ştia unde se afiă şi, normal, l-a luat cât mai devreme posibil. Deci, domnule, dacă un document a fost luat la acea oră, unde ar putea fi acum? Nimeni nu ar avea vreun motiv să-l țină. A fost trimis rapid către cei care au nevoie de el. Ce şanse avem să-l recuperăm sau chiar să-i dăm de urmă? Nu-l mai putem găsi.

Prim-ministrul se ridică de pe canapea.

— Ceea ce spuneți, domnule Holmes, este perfect logic. Într-adevăr, simt că problema nu mai este de competența noastră.

— Să presupunem prin absurd că documentul a fost luat de menajeră sau de valet...

— Ambii sunt servitori bătrâni şi încercați.

— Am înțeles din ce ați spus că la etajul al doilea se afiă camera dumneavoastră şi că nu se poate intra acolo din exterior, iar prin interior nu ar fi putut trece nimeni neobservat. Atunci, cel care l-a luat trebuie să fie cineva din casă. Cui l-ar duce hoțul? Unuia dintre spionii şi agenții secreți internaționali ale căror nume le cunosc destul de bine. Sunt trei oameni care sunt cunoscuți ca fiind cei mai buni în profesia lor. Îmi voi începe investigația încercând să văd dacă se află toți la post. Dacă lipseşte vreunul – mai ales dacă a dispărut azi-noapte –, vom avea câteva indicii despre destinația documentului.

— De ce ar trebui să lipsească?, întrebă secretarul european. Cel mai probabil, ar duce scrisoarea la o ambasadă din Londra.

— Nu prea cred. Aceşti agenți lucrează independent şi, de cele mai multe ori, relațiile lor cu ambasadele nu sunt tocmai cordiale.

Prim-ministrul înclină afirmativ din cap.

— Cred că aveți dreptate, domnule Holmes. Un premiu atât de valoros l-ar duce de unul singur la sediu. Cred că abordarea dumneavoastră este excelentă. Între timp, Hope, nu putem neglija toate celelalte îndatoriri ale noastre doar din cauza acestei neşanse. În cazul în care apar date noi pe parcursul zilei, vă vom comunica, iar dumneavoastră, fără îndoială, ne veți comunica rezultatele investigației dumneavoastră.

Cei doi oameni de stat se înclinară şi părăsiră sobri camera. După ce iluştrii noştri musafiri au plecat, Holmes şi-a aprins în tăcere pipa şi a petrecut un timp adâncit în gânduri. Eu deschisesem ziarul de dimineață şi eram absorbit de o crimă senzațională ce avusese loc în urmă cu o noapte în Londra, când amicul meu scoase un sunet de victorie, sări în picioare şi lăsă pipa pe polița căminului.

— Da, spuse el, nu există modalitate mai adecvată de abordare. Situația este disperată, dar nu fără scăpare. Chiar şi acum, dacă am şti sigur cine a luat-o, este foarte posibil să nu ne fi scăpat încă. In fond, la indivizii ăştia este o problemă de bani, iar eu sunt susținut de Trezoreria Britanică. Dacă este pe piață, o voi cumpăra – chiar dacă înseamnă un ban în plus la impozitul pe venit. Se poate ca individul s-o fi păstrat ca să vadă ce oferte are din partea noastră înainte să-şi încerce norocul cu cealaltă. Doar cei trei sunt în stare de aşa ceva: Oberstein, La Rothiere şi Eduardo Lucas. Aşadar, mă voi întâlni cu toți.

M-am uitat în ziarul de dimineață.

— Este cumva vorba despre Eduardo Lucas de pe strada Godolphin?

— Da.

— N-o să-l vezi.

— De ce nu?

— A fost ucis azi-noapte la el acasă.

Prietenul meu m-a uimit de atâtea ori pe parcursul aventurilor noastre încât am rămas înmărmurit când am realizat că-l uimisem complet. Mă privi mirat şi-mi smulse ziarul din mâini. Acesta este paragraful pe care-l citeam când s-a ridicat el de pe scaun:

CRIMĂ LA WESTMINSTER

O crimă misterioasă a avut loc azi-noapte pe strada Godolphin, la numărul 16, una din acea înşiruire de case izolate, de modă veche, din secolul al XVIII-lea, care se află între râu şi mănăstire, aproape în umbra Turnului Parlamentului. Timp de câţiva ani, această vilă mică, dar selectă, a fost locuită de domnul Eduardo Lucas, bine cunoscut în cercurile societăţii, atât datorită personalităţii sale fermecătoare, cât şi pentru reputaţia sa binemeritată de a fi unul dintre cei mai buni tenori amatori din ţară. Domnul Lucas era necăsătorit, avea treizeci şi patru de ani şi în casa lui mai locuiau doamna Pringle, o menajeră în vârstă, şi Mitton, valetul lui. Acesta din urmă se retrage seara devreme şi doarme într-o cameră la etaj. În seara respectivă, valetul nu era în casă, era în vizită la un prieten din Hammersmith. De la ora zece, domnul Lucas a avut casa numai pentru el. Ce s-a întâmplat în acest timp încă nu se ştie, dar, la douăsprezece fără un sfert, ofiţerul de poliţie Barnett, trecând pe strada Godolphin, a observat că uşa de la numărul şaisprezece era întredeschisă. A bătut, dar nu a primit niciun răspuns. Observând lumina aprinsă în camera din faţă, a intrat în hol şi din nou a bătut, dar fără răspuns. Atunci a deschis uşa şi a intrat. Camera era într-o stare groaznică de dezordine, toată mobila fiind împinsă într-o parte şi un scaun era răsturnat în centru. Lângă acest scaun, încă ţinându-se de unul dintre picioare, se afla nefericitul chiriaş al casei. Fusese înjunghiat în inimă şi probabil că a murit instantaneu. Cuţitul cu care fusese comisă crima era un pumnal indian curbat, luat de pe o panoplie de arme orientale care împodobea unul dintre pereţi. Motivul crimei nu pare să fi fost jaful, întrucât nu erau semne că s-ar fi luat lucruri de valoare din cameră. Domnul Eduardo Lucas era atât de cunoscut încât soarta lui violentă şi misterioasă va trezi profunde condoleanţe şi dureroase interese într-un foarte mare cerc de prieteni.

— Ei bine, Watson, ce zici de asta?, întrebă Holmes după o pauză lungă.

— Este o coincidenţă uimitoare.

— Coincidență?! Este vorba despre unul dintre cei trei bărbați pe care-i bănuiam că a luat parte la această dramă şi are parte de o moarte violentă chiar în acelaşi timp când s-a întâmplat nenorocirea. Nu prea sunt şanse să fi fost o simplă coincidență. Nici nu se poate calcula în cifre. Nu, dragul meu Watson, cele două evenimente sunt legate... TREBUIE să fie legate! De noi depinde să găsim legătura.

— Dar acum, poliția ştie totul.

— Deloc. Ştiu doar ce văd în strada Godolphin. Nu ştiu – şi nu vor şti nimic – despre Whitehall Terrace. Doar noi cunoaştem ambele evenimente şi putem face legătura între ele. În orice caz, există un detaliu evident care mi-ar fi atras atenția asupra lui Lucas. Strada Godolphin din Westminster este la câteva minute de mers pe jos de Whitehall Terrace. Ceilalți agenți secreți pe care i-am amintit locuiesc în capătul vestic extrem. Aşadar, era mai uşor pentru Lucas decât pentru ceilalți să stabilească o legătură sau să primească un mesaj din locuința secretarului european... un detaliu minor şi totuşi, când evenimentele au loc în decurs de câteva ore, s-ar putea dovedi esențial. Hei! Ce avem aici?

Doamna Hudson apăruse cu cartea de vizită a unei doamne pe tava ei de argint. Holmes o privi, ridică din sprâncene şi mi-o înmână.

— Roag-o pe doamna Hilda Trelawney Hope să urce dacă este drăguță, spuse el.

Un moment mai târziu, modestul nostru apartament, deja atât de onorat de dimineață, a fost din nou onorat prin prezența celei mai fermecătoare femei din Londra.

Auzisem adeseori vorbindu-se despre frumusețea celei mai mici fiice a ducelui de Belminster, dar nicio descriere, nicio contemplare a unor fotografii lipsite de culoare nu ne-au pregătit pentru farmecul subtil, delicat şi culorile frumoase ale acestei fizionomii deosebite. Şi totuşi, după cum ne-am dat noi seama în acea dimineață de toamnă, nu frumusețea era primul lucru care-l impresiona pe observator. Obrajii erau superbi, dar palizi de emoție; ochii erau luminoşi, dar era lucirea febrei; gura delicată era strânsă într-un efort de stăpânire de sine. Teama ei – nu frumusețea – ne sări în ochi atunci

când frumoasa noastră musafiră intră şi stătu nemişcată o secundă în dreptul uşii.

— Domnule Holmes, soțul meu a fost aici?

— Da, doamnă, a fost aici.

— Vă implor, domnule, nu-i spuneți că am venit aici!

Holmes se aplecă distant şi cu o mişcare o pofti pe doamnă să ia loc.

— Domnia Voastră mă pune într-o poziție foarte delicată. Vă rog să luați loc şi să-mi spuneți ce doriți; dar mă tem că nu pot face promisiuni necondiționate.

Ea se duse în cealaltă parte a camerei şi se aşează cu spatele la geam. Era o prezență regească – înaltă, grațioasă, extrem de feminină.

— Domnule Holmes, spuse ea şi pe măsură ce vorbea îşi frângea mâinile îmbrăcate în mănuşi albe. Voi fi sinceră cu dumneavoastră, în speranța că asta vă va determina să fiți şi dumneavoastră sincer cu mine. Între mine şi soțul meu este o încredere deplină în toate privințele, mai puțin una: politica. In această privință, buzele-i sunt pecetluite. Nu-mi spune nimic. Acum îmi dau seama că, azi-noapte, în casa noastră a avut loc un incident lamentabil. Ştiu că a dispărut un document. Dar, întrucât este o problemă de ordin politic, soțul meu refuză să-mi spună despre ce este vorba. Este esențial – esențial, vă spun – să înțeleg despre ce este vorba. Dumneavoastră sunteți singura persoană – în afară de ceilalți politicieni – care ştie adevăratele fapte. Aşa că, domnule Holmes, vă implor să-mi spuneți exact ce s-a întâmplat şi ce urmări vor fi. Spuneți-mi tot, domnule Holmes. Nu păstrați tăcerea în interesul clientului dumneavoastră, pentru că, vă asigur, interesele lui ar fi cel mai bine servite dacă aveți încredere în mine... doar dacă şi-ar da seama de asta. Ce era acest document care a fost furat?

— Doamnă, ceea ce mă rugați este imposibil.

Femeia suspină şi-şi îngropă fața în palme.

— Trebuie să înțelegeți, doamnă. Dacă soțul dumneavoastră consideră că este mai bine să nu vă spună nimic în legătură cu acest subiect, este de competența mea, care am aflat adevărul doar în urma angajamentului profesional de

a păstra taina, să vă spun eu ceea ce el v-a ascuns? Nu este drept să-mi cereți asta. Pe el trebuie să îl întrebați.

— L-am întrebat. Am apelat la dumneavoastră în ultimă instanță. Dar fără să-mi spuneți nimic concret, domnule Holmes, mi-ați face un serviciu dacă m-ați lămuri asupra unui aspect.

— Care este, doamnă?

— Cariera politică a soțului meu va avea de suferit în urma acestui incident?

— Păi, doamnă, dacă lucrurile nu se îndreaptă, va avea un efect foarte nefericit.

— Ah!

Trase aer în piept ca şi cum i s-ar fi clarificat dubiile.

— Încă o întrebare, domnule Holmes. După o expresie scăpată de soțul meu în urma şocului provocat de dezastru, am înțeles că pierderea acestui document ar putea avea teribile consecințe la nivel public.

— Dacă aşa a spus, eu nu pot nega.

— De ce natură sunt?

— Nu, doamnă, din nou mă întrebați mai mult decât vă pot răspunde.

— Atunci, nu vă voi mai răpi timpul. Domnule Holmes, nu vă pot învinovăți că ați refuzat să-mi spuneți mai multe, iar dumneavoastră sunt sigură că nu veți gândi ce este mai rău despre mine pentru că am vrut, chiar împotriva dorinței soțului meu, să împărtăşesc necazurile lui. Încă o dată vă rog să nu spuneți nimic despre vizita mea.

Ne mai privi o dată de la uşă şi am văzut din nou acel chip chinuit, ochii speriați şi gura trasă.

Apoi a plecat.

— Ei bine, Watson, sexul frumos este specialitatea ta, spuse Holmes zâmbind când foşnetul din ce în ce mai slab al fustelor fu acoperit de zgomotul făcut de uşa închisă. Ce joc juca frumoasa doamnă? Ce voia de fapt?

— Desigur că vorbele ei au fost cât se poate de clare şi neliniştea sa, autentică.

— Hmm! Gândeşte-te la înfățişarea ei, Watson – la comportamentul ei, la nervozitatea înăbuşită, la neliniște, la

tenacitatea cu care mi-a pus întrebările. Ține minte că provine dintr-o castă care nu-şi arată cu uşurință sentimentele.

— Cu siguranță că a fost profund mişcată.

— Aminteşte-ți, de asemenea, sinceritatea absolut bizară cu care m-a asigurat că cel mai bine pentru soțul ei ar fi ca ea să ştie totul. Ce a vrut să spună cu asta? Şi cred că ai observat, Watson, cum a făcut ca lumina să-i vină din spate. Nu a vrut să-i vedem expresiile.

— Da, a ales singurul scaun din cameră.

— Şi totuşi, motivele femeilor sunt atât de impenetrabile. Îți aminteşti de femeia de la Margate pe care am suspectat-o din acelaşi motiv? Cum poți clădi un argument pe asemenea nisipuri mişcătoare? Cea mai neînsemnată mişcare a lor poate însemna orice sau cel mai fantastic comportament poate depinde de un ac de păr sau de un ondulator. Dar... la revedere, Watson!

— Pleci?

— Da; voi pierde vremea pe strada Godolphin cu prietenii noştri din poliție. Răspunsul problemei noastre se află la Eduardo Lucas, deşi trebuie să recunosc că nu am nici cea mai vagă bănuială care ar putea fi acesta. O greşeală majoră este să teoretizezi înaintea faptelor. Tu, dragul meu Watson, stai de gardă şi primeşte-i pe noii musafiri. Voi veni la prânz, dacă pot.

În acea zi şi în următoarele două, Holmes s-a aflat în starea aceea pe care prietenii lui o numesc tăcută, iar ceilalți, ursuză. Venea şi pleca, fuma fără încetare, cânta arii la vioară, se adâncea în gânduri, devora sandviciuri la ore neobişnuite şi de-abia dacă răspundea la ocazionalele întrebări pe care i le puneam. Îmi era clar că lucrurile nu mergeau bine cu el sau cu ancheta lui. Nu voia să spună nimic despre caz şi din ziar am aflat detalii despre investigație şi despre arestarea şi apoi eliberarea lui John Mitton, valetul decedatului. Legistul a conchis că fusese o crimă cu premeditare, dar făptaşii au rămas la fel de necunoscuți ca până atunci. Nu se sugera niciun motiv. Camera era plină de obiecte de valoare, dar niciunul nu fusese luat. Nu se umblase în hârtiile mortului. Au fost examinate atent şi demonstrau că era un student abil

la politică internațională, un bârfitor neobosit, un lingvist remarcabil şi un pasionat de scrierea scrisorilor. Era în relații cordiale cu politicieni de elită din mai multe țări. Dar nimic senzațional nu a fost găsit printre documentele din sertare. Cât despre relațiile lui cu femeile, păreau să fi fost promiscue, dar superficiale. Avea multe cunoştințe feminine, dar puține prietene şi niciuna pe care s-o iubească. Avea obiceiuri normale, se purta inofensiv. Moartea lui era un mister absolut şi părea că aşa va rămâne.

Cât despre arestarea valetului John Mitton, a fost un gest de disperare datorat lipsei unei alternative. Dar nu au putut fi susținute argumente împotriva lui. În seara aceea fusese în vizită la nişte prieteni din Hammersmith. Alibiul era complet. Este drept că a plecat spre casă la o oră care ar fi permis întoarcerea lui la Westminster înainte de descoperirea crimei, dar explicația lui cum că ar fi mers pe jos o parte din drum părea destul de credibilă, ținând cont că era o noapte frumoasă. Ajunsese la ora douăsprezece şi părea să fi fost copleşit de neaşteptata tragedie. Intotdeauna se înțelesese bine cu stăpânul lui.

Mai multe dintre obiectele decedatului – în special o cutie cu lame de ras – au fost găsite printre lucrurile personale ale valetului, dar el a explicat că fuseseră cadouri de la răposat, iar menajera a confirmat povestea. Mitton lucra de trei ani la Lucas. De remarcat este faptul că Lucas nu-l luase pe Mitton cu el pe continent. Câteodată, vizita Parisul trei luni consecutiv, dar Mitton era lăsat să aibă grijă de casa din strada Godolphin. Cât despre menajeră, ea nu auzise nimic în noaptea crimei. Dacă stăpânul avusese un musafir, atunci l-a primit singur.

Aşadar, din câte am citit în ziare, misterul rămăsese trei dimineți la rând. Dacă Holmes ştia mai multe, atunci ținea totul pentru el, dar, din moment ce mi-a spus că inspectorul Lestrade îi spunea tot ce ştia despre caz, am fost convins că era la curent cu fiecare descoperire. În cea de-a patra zi apăru o telegramă lungă de la Paris, care părea să fie soluția întregii probleme.

„Daily Telegraph“ relata:

Poliția pariziană a făcut o descoperire care luminează cazul tragicului destin al domnului Eduardo Lucas, care a murit violent lunea trecută în strada Godolphin, Westminster. Cititorii noştri îşi vor aminti că decedatul a fost găsit înjunghiat în camera sa şi că suspiciunile au căzut pe valetul său, care însă a dovedit că avea alibi. Ieri, o doamnă, cunoscută sub numele de Henri Fournaye, locuind într-o vilă mică din Rue Austerlitz, a fost reclamată autorităților de servitorii ei ca fiind nebună. În urma unei examinări, s-a demonstrat că, într-adevăr, căpătase o formă de manie periculoasă şi permanentă. În urma anchetei, poliția a descoperit că doamna Henri Fournaye tocmai se întorsese marțea trecută dintr-o călătorie la Londra şi sunt dovezi care o pun în legătură cu crima de la Westminster. Comparând fotografiile, s-a demonstrat că domnul Henri Fournaye şi Eduardo Lucas erau una şi aceeaşi persoană şi, nu se ştie din ce motiv, a dus o viață dublă, la Londra şi Paris.

Doamna Fournaye, care este creolă, este o persoană extrem de irascibilă şi a suferit în trecut nişte atacuri de gelozie care au degenerat în nebunie. S-a crezut că, într-o criză din aceasta, a comis oribila crimă care a făcut atâta senzație în Londra. Încă nu s-au descoperit acțiunile ei de luni seara, dar, fără îndoială, o femeie care corespundea semnalmentelor ei a atras atenția marți dimineață, la gara din Charing Cross, având în vedere apariția ei excentrică şi violența gesturilor ei. Prin urmare, este posibil ca omorul să fi fost înfăptuit într-un moment de nebunie, iar efectul acestuia să fie ieşirea din minți a femeii. În prezent este incapabilă să relateze coerent vreo întâmplare din trecut şi doctorii nu au speranțe că îi va reveni judecata. Sunt dovezi care susțin că, luni seara, o femeie, care ar fi putut fi doamna Fournaye, a fost văzută supraveghind casa din strada Godolphin.

— Ce părere ai despre asta, Holmes?

Am citit relatarea în timp ce el îşi termina micul dejun.

— Dragul meu Watson, spuse el ridicându-se de la masă şi mergând de-a lungul camerei. Eşti foarte răbdător, dar, dacă nu ți-am spus nimic în ultimele trei zile, este pentru că nu

am ce să-ți spun. Chiar şi acum, raportul acesta de la Paris nu ne ajută prea mult.

— Desigur, a clarificat moartea bărbatului.

— Moartea bărbatului este un simplu incident – un episod banal – în comparație cu adevărata noastră sarcină, care este descoperirea acestui document şi salvarea Europei de la o catastrofă. Un singur lucru important s-a întâmplat în ultimele trei zile, şi anume că nimic nu s-a întâmplat. Primesc rapoarte de la guvern aproape din oră în oră şi este cert că niciunde în Europa nu sunt semne de necazuri. Acum, dacă scrisoarea ar fi liberă – nu, NU POATE fi liberă... Dar, dacă nu este liberă, unde poate fi? Cine o are? De ce este reținută? Astea sunt întrebările care mă rod. A fost într-adevăr o coincidență că Lucas a fost ucis în aceeaşi noapte când a dispărut scrisoarea? Scrisoarea a ajuns vreodată la el? Dacă da, de ce nu este printre documentele lui? Soția asta nebună a lui o fi luat-o cu ea? Dacă da, este în casa ei din Paris? Cum aş putea s-o caut fără să atrag suspiciunile poliției franceze? Dragul meu Watson, avem de-a face cu un caz în care legea este la fel de periculoasă pentru noi ca şi criminalii. Toți ne sunt împotrivă şi totuşi interesele sunt colosale. Dacă reuşesc să-l rezolv, va fi apogeul carierei mele. Ah, iată ultimele veşti de pe front!

Privi în grabă biletul ce-i fu înmânat.

— Poftim!, se pare că Lestrade a descoperit ceva interesant. Pune-ți pălăria, Watson, şi să facem împreună o plimbare la Westminster.

Era prima mea vizită pe scena crimei. O casă înaltă, sumbră, îngustă, ordonată, solidă şi formală, ca şi secolul care i-a dat naştere. Lestrade, cu trăsăturile lui de buldog, ne privea de la fereastra frontală şi ne-a primit călduros când un ofițer înalt ne-a deschis uşa şi ne-a poftit înăuntru. Camera în care am fost poftiți era aceeaşi în care fusese comisă crima, dar acum nu mai erau urme, cu excepția unei pete urâte, neregulate, de pe covor. Covorul acesta era unul mic, pătrat, aşezat în centrul camerei, înconjurat de o podea lată de lemn, frumoasă, pe stil vechi, cu fragmente foarte lustruite. Deasupra şemineului se afla o magnifică panoplie cu arme, dintre care

una fusese folosită în acea tragică noapte. Lângă geam era un birou somptuos şi fiecare detaliu al apartamentului – tablourile, covoarele, draperiile – demonstra un gust pentru lux cu puternice accente feminine.

— Ai văzut veştile de la Paris?, întrebă Lestrade.

Holmes dădu afirmativ din cap.

— Se pare că prietenii noştri francezi au dat lovitura de data asta. Fără îndoială că este aşa cum au spus. A auzit bătăi în uşă – o vizită-surpriză bănuiesc, pentru că era un tip izolat. A poftit-o înăuntru... nu putea s-o lase în stradă. Ea i-a spus cum i-a dat de urmă, i-a reproşat totul şi, de la una la alta, a ales să pună capăt conflictului cu acel pumnal. Totuşi, nu s-a petrecut totul dintr-odată, pentru că scaunele astea erau mutate *acolo* şi el avea unul în mână de parcă ar fi încercat s-o ţină la distanţă cu el. Asta este clar, ca şi cum am fi văzut cu ochii noştri întâmplarea.

Holmes ridică din sprâncene.

— Şi totuşi, ai trimis după mine?

— A, da, asta este altă problemă... O banalitate, dar genul de lucruri care te interesează... Ştii, ciudat, e ceea ce ai numi bizarerie. Nu are nicio legătură cu principalul eveniment... nu poate avea legătură.

— Atunci, ce este?

— Ştii că după o astfel de crimă avem grijă să păstrăm lucrurile în poziţia în care le găsim. Nimic nu a fost mişcat. Zi şi noapte au fost aici ofiţeri de serviciu. În dimineaţa aceasta, întrucât bărbatul a fost înmormântat şi investigaţia a luat sfârşit – în ceea ce priveşte camera asta –, ne-am gândit să facem puţină ordine. Vezi, covorul acesta nu este fixat; doar stă deasupra. Am avut ocazia să-l ridicăm. Am găsit...

— Da? Ai găsit...

Chipul lui Holmes era tensionat de nerăbdare.

— Ei bine, cred că nu ai ghici niciodată ce am găsit. Vezi pata aceea de pe covor? Trebuie să se fi scurs mult sânge, nu?

— Fără îndoială.

— Ei bine, vei fi surprins să afli că pe podeaua de lemn alb nu era nicio pată.

— Nicio pată?! Dar trebuie...

— Da, aşa s-ar zice. Dar este cert că nu era nicio pată.

Apucă de colțul covorului şi, dându-l la o parte, ne arătă că într-adevăr era aşa cum spunea.

— Dar pe dedesubt este la fel de pătată. Trebuie să fi lăsat o urmă.

Lestrade chicoti satisfăcut pentru că-l uimise pe celebrul expert.

— Acum îți voi arăta explicația. EXISTĂ o a doua pată, dar nu corespunde primei pete. Vezi şi singur.

Vorbind, întoarse o altă bucată de covor şi dezvălui o pată mare, purpurie, pe suprafața albă, pătrată a podelei cam demodate.

— Ce spuneți despre asta, domnule Holmes?

— Dar este simplu. Cele două corespund, însă covorul a fost întors invers. Întrucât este pătrat şi nefixat, s-a rezolvat repede.

— Domnule Holmes, poliția nu avea nevoie de dumneavoastră să-i spuneți că a fost întors invers covorul. Asta este destul de clar pentru că petele sunt una peste cealaltă... dacă pui covorul aşa. Dar ceea ce vreau eu să ştiu este cine a inversat covorul şi de ce?

După chipul rigid al lui Holmes mi-am dat seama că simțea o nelinişte interioară.

— Ascultă aici, Lestrade, spuse el. Ofițerul din hol a supravegheat locul acesta tot timpul?

— Da.

— Atunci, ascultă sfatul meu. Examinează-l cu grijă, nu în prezența noastră. Noi vom aştepta aici. Tu ia-l în camera din spate. Cel mai probabil, vei scoate de la el o mărturie. Întreabă-l cum a îndrăznit să primească oameni şi să-i lase singuri în camera aceasta. Nu-l întreba dacă aşa a făcut, lasă-l să creadă că ştii că-i aşa. Spune-i că ŞTII că a fost cineva aici. Forțează-i mâna. Singura lui şansă de a fi iertat este să mărturisească. Fă cum ți-am spus!

— Pentru numele Sfântului George, dacă ştie, scot eu totul de la el!, strigă Lestrade.

Se duse țintă în hol şi, câteva minute mai târziu, vocea lui se auzea țipând din camera din spate.

— Acum, Watson, hai, acum e acum!, strigă Holmes plin de nerăbdare.

Toată forța demonică a bărbatului, mascată în spatele neliniştii lui, izbucni într-un paroxism de energie.

Smulse preşul de pe jos şi într-o secundă fu în patru labe, încercând fiecare pătrat de lemn de dedesubt. Unul se răsturnă când Holmes împinse cu degetele o margine a lui. Se deschise ca un capac al unei cutii.

Apăru o cavitate neagră. Holmes îşi introduse mâna nerăbdătoare înăuntru şi o scoase cu un rânjet amar de furie şi dezamăgire. Era goală.

— Repede, Watson, repede! Pune-l la loc!

Capacul de lemn fu pus la loc şi preşul tocmai fusese îndreptat când vocea lui Lestrade se auzi pe hol. Îl găsi pe Holmes sprijinindu-se nonşalant de polița căminului, calm şi resemnat, încercând să-şi ascundă dorința ireprimabilă de a căsca.

— Regret că v-am lăsat să mă aşteptați, domnule Holmes. Văd că sunteți plictisit de moarte de toată această situație. Ei bine, a mărturisit. Vino aici, MacPherson. Spune-le şi domnilor despre purtarea ta, care nu are nicio scuză.

Ofițerul masiv, foarte ruşinat şi pocăit, intră în cameră.

— N-am vrut să fac rău, domnule. Tânăra a venit ieri-seară la uşă... Greşise casa. Pe urmă am început să vorbim. Eşti cam singur când stai aici toată ziua de pază.

— Şi ce s-a întâmplat pe urmă?

— A vrut să vadă unde a fost comisă crima... A zis că a citit despre asta în ziar. Era o tânără foarte respectabilă, vorbea frumos şi n-am văzut niciun rău în a o lăsa să privească puțin. Când a văzut pata de pe covor, a căzut pe podea şi parcă era moartă. Am fugit în spate şi am adus nişte apă, dar nu şi-a revenit. Pe urmă m-am dus după colț, la „Ivy Plant", să iau nişte coniac şi, până să vin eu înapoi, tânăra îşi revenise şi fugise... ruşinată şi îndrăznesc să spun că nu a avut curajul să dea ochii cu mine.

— Şi ce-i cu preşul acela mutat?

— Desigur, domnule, era puțin mutat când am venit înapoi. Vedeți dumneavoastră, ea a căzut pe covor şi dedesubt

este o podea lustruită, iar preşul nu este fixat. L-am îndreptat eu după aceea.

— Asta ca să te înveți minte că nu poți să mă înşeli, ofițer MacPherson, spuse Lestrade cu demnitate. Desigur, te-ai gândit că nu se va descoperi niciodată ce ai făcut în timpul serviciului şi totuşi, o simplă privire la acel covor a fost îndeajuns să mă convingă că cineva a intrat în cameră. Norocul tău că nu lipseşte nimic, pentru că altfel te trezeai în stradă! Domnule Holmes, îmi cer scuze că v-am chemat până aici doar pentru aşa ceva, dar m-am gândit la faptul că cea de-a doua pată nu corespundea cu prima şi poate asta v-ar interesa.

— Desigur, a fost foarte interesant. Ofițer, femeia aceea a venit o singură dată?

— Da, domnule, doar o dată.

— Cine era?

— Nu-i ştiu numele, domnule. Răspundea unui anunț pentru o dactilografă şi a nimerit la altă casă... O tânără foarte plăcută şi amabilă, domnule.

— Înaltă? Frumoasă?

— Da, domnule, era o tânără foarte bine făcută. Cred că se poate spune că era frumoasă. Unii ar spune că era foarte frumoasă. „Vai, domnule polițist, lăsați-mă să mă uit un pic!“, mi-a spus. Era drăguță, măgulitoare, cum ați spune dumneavoastră, şi m-am gândit că nu fac niciun rău dacă o las să bage capul pe uşă.

— Cum era îmbrăcată?

— Obişnuit, domnule... O manta lungă până-n pământ.

— Cât era ceasul?

— Tocmai se înseră. Când m-am întors cu coniacul, se aprindeau felinarele.

— Foarte bine, spuse Holmes. Hai, Watson, cred că avem o treabă mai importantă în altă parte.

Am părăsit casa.

Lestrade rămase în cameră, în timp ce ofițerul, regretând cele întâmplate, ne deschise uşa să ieşim.

Holmes se întoarse pe scări şi ridică ceva în mână. Ofițerul privi îndelung.

— Doamne, Dumnezeule!, strigă el uimit.

Holmes îi puse degetul la gură, băgă la loc mâna în buzunarul de la piept şi, pe când ieşeam în stradă, izbucni în râs.

— Excelent!, spuse el. Hai, amice Watson, se trage cortina pentru ultimul act. Vei fi mulţumit să afli că nu va fi război, că strălucita carieră a domnului Trelawney Hope nu va avea de suferit, că suveranul nu va fi pedepsit pentru indiscreţia lui, că prim-ministrul nu se va confrunta cu complicaţii la nivel european şi că, doar cu puţin tact şi iscusinţă din partea noastră, nimeni nu va avea de suferit în urma acestui incident care putea fi foarte urât.

Eram plin de admiraţie pentru acest om extraordinar.

— L-ai rezolvat!, am strigat eu.

— Nu chiar, Watson. Sunt câteva aspecte la fel de necunoscute ca înainte. Dar avem atâtea încât va fi numai vina noastră dacă nu găsim restul. Mergem direct pe Whitehall Terrace ca să desluşim totul.

Când am ajuns la reşedinţa secretarului european, Holmes a întrebat de doamna Hilda Trelawney Hope. Am fost poftiţi în salon.

— Domnule Holmes!, spuse doamna şi faţa i se înroşi de indignare, este foarte nedrept şi deloc generos din partea dumneavoastră. V-am explicat că doresc să păstrez secretă vizita mea la dumneavoastră, altfel soţul meu ar crede că mă amestec în treburile sale. Şi totuşi, dumneavoastră mă compromiteţi venind aici şi arătând astfel că între noi există relaţii profesionale.

— Din păcate, doamnă, nu am avut de ales. Am fost angajat să recuperez un document extrem de important. Prin urmare, doamnă, trebuie să vă rog să fiţi drăguţă să mi-l înmânaţi.

Doamna sări în picioare şi toată culoarea din obraji dispăru deodată de pe chipul ei frumos. Ochii îi luceau, se clătina, încât am crezut că va leşina. Apoi, cu un efort deosebit, îşi reveni de pe urma şocului şi pe chipul ei îşi făcură loc uimirea imensă şi indignarea.

— Dumneavoastră... dumneavoastră, domnule Holmes, mă jigniţi!

— Haideţi, doamnă, este inutil. Daţi-mi scrisoarea.

Ea se repezi spre sonerie.

— Valetul vă va pofti afară.

— Doamnă Hilda, nu sunați. Dacă sunați, toate sincerele mele eforturi de a evita un scandal vor fi spulberate. Dați-mi scrisoarea şi totul va fi în regulă. Dacă o să cooperați cu mine, pot aranja totul. Dacă nu cooperați, ei bine, va trebui să vă demasc.

Ea stătea sfidătoare, un chip de regină, cu privirea fixată pe ochii lui de parcă ar fi putut să-i citească în suflet. Ținea mâna pe sonerie, dar se abținu şi nu sună.

— Încercați să mă speriați. Nu este frumos din partea unui bărbat să vină aici şi să bage spaima într-o femeie, domnule Holmes. Spuneți că ştiți ceva. Ce anume ştiți?

— Vă rog să luați loc, doamnă. O să vă loviți dacă leşinați. Nu voi vorbi până nu luați loc. Mulțumesc.

— Aveți cinci minute la dispoziție, domnule Holmes.

— Unul este de-ajuns, doamnă Hilda. Ştiu despre vizita dumneavoastră la Eduardo Lucas, ştiu că i-ați dat acest document, ştiu despre ingenioasa dumneavoastră revenire de aseară în acea cameră şi ştiu cum ați luat scrisoarea din ascunzătoarea de sub covor.

Ea îl privi cu fața pământie şi înghiți de două ori înainte să poată vorbi.

— Sunteți nebun, domnule Holmes... sunteți nebun!, strigă ea într-un sfârşit.

El scoase din buzunar o bucată mică de carton. Era chipul unei femei tăiat dintr-un portret.

— Am păstrat asta pentru că m-am gândit că mi-ar fi de folos, spuse el. Polițistul v-a recunoscut.

Femeia scoase un suspin şi capul îi căzu pe spate.

— Haideți, haideți, doamnă Hilda! Aveți scrisoarea. Situația încă mai poate fi îndreptată. Nu doresc să vă aduc necazuri. Sarcina mea ia sfârşit în momentul în care returnez soțului dumneavoastră scrisoarea pierdută. Ascultați-mă şi fiți sinceră cu mine; este singura dumneavoastră şansă.

Curajul ei era admirabil. Nici acum nu se dădea bătută.

— Vă spun din nou, domnule Holmes, că imaginația dumneavoastră...

Holmes se ridică de pe scaun.

— Îmi pare rău pentru dumneavoastră, doamnă Hilda. Am făcut tot ce am putut pentru dumneavoastră; văd că totul a fost în van.

Sună la sonerie. Valetul intră.

— Domnul Trelawney Hope e acasă?

— Va veni, domnule, la unu fără un sfert.

Holmes se uită la ceas.

— Încă un sfert de oră, spuse el. Foarte bine, voi aştepta.

De-abia închisese valetul uşa după el, că doamna Hilda se aruncă în genunchi la picioarele lui Holmes, cu mâinile întinse, chipul ei frumos privind în sus, udat de lacrimi.

— Ah, domnule Holmes, cruțați-mă! Cruțați-mă!, imploră ea. Pentru numele lui Dumnezeu, nu-i spuneți! Îl iubesc atât de mult! N-aş putea să-i fac vreun rău şi ştiu că asta va frânge inima lui nobilă.

Holmes o ajută să se ridice.

— Doamnă, mă bucur că v-ați revenit, chiar dacă în ultimul moment. Nu avem nicio secundă de pierdut. Unde este scrisoarea?

Ea fugi spre un birou, îl descuie şi scoase un plic lung, albastru.

— Iat-o, iat-o, domnule Holmes. Îmi doresc să n-o fi văzut niciodată!

— Cum o putem înapoia?, mormăi Holmes. Repede, repede, trebuie să găsim un mod! Unde este cutia cu acte?

— Tot în dormitorul lui.

— Ce noroc! Repede doamnă, aduceți-o aici!

O secundă mai târziu, femeia apăru cu o cutie plată şi roşie în mână.

— Cum ați deschis-o înainte? Aveți o altă cheie? Da, desigur că aveți. Deschideți-o!

Doamna Hilda scoase din sân o cheie mică. Cutia se deschise. Era plină cu documente. Holmes vârî plicul albastru adânc între ele, între foile unui alt document. Cutia fu închisă, încuiată şi pusă la *loc în dormitor*.

— Acum suntem pregătiți, spuse Holmes; încă mai avem zece minute. Acum, doamnă Hilda, îmi veți povesti sincer adevăratul sens al acestei poveşti extraordinare.

— Domnule Holmes, vă voi spune tot, strigă femeia. Ah, domnule Holmes, mai bine mi-ați tăia mâna dreaptă decât să-i pricinuiesc un moment de supărare! Nu există femeie în Londra care să-şi iubească soțul mai mult ca mine şi, cu toate astea, dacă ar şti ce am făcut – ce am fost obligată să fac – nu m-ar ierta niciodată, pentru că este un om atât de onorabil încât nu poate uita sau ierta o greşeală a altcuiva. Ajutați-mă, domnule Holmes! Fericirea mea, fericirea lui, înseşi viețile noastre sunt în primejdie.

— Repede doamnă, se scurge timpul!

— Este vorba despre o scrisoare de-a mea, domnule Holmes. O indiscretă scrisoare dinaintea căsătoriei mele – o scrisoare nebunească, o scrisoare a unei fete impulsive, iubitoare. N-am avut intenții rele, doar el ar fi considerat-o criminală. Dacă ar fi citit scrisoarea aceea, încrederea lui ar fi fost pentru totdeauna distrusă. Au trecut ani buni de când am scris-o. Am crezut că toată treaba a fost uitată. Apoi am aflat de la bărbatul acesta, Lucas, că ajunsese în mâinile lui şi că avea de gând s-o arate soțului meu. L-am rugat să aibă milă. Mi-a spus că îmi va înapoia scrisoarea doar dacă îi aduc din cutia cu acte a soțului meu un anumit document pe care mi l-a descris. Avea un spion în birou care îi spusese de existența lui. M-a asigurat că soțul meu nu va păți nimic. Puneți-vă în situația mea, domnule Holmes! Ce era să fac?

— Să mărturisiți soțului dumneavoastră totul.

— N-am putut, domnule Holmes, n-am putut! Pe de-o parte, ar fi însemnat nenorocire; pe de altă parte, oricât de groaznic ar fi părut să iau documentul soțului meu, în ceea ce priveşte politica, nu-mi dau seama de consecințe, pe când în ceea ce priveşte dragostea şi încrederea, totul îmi părea foarte clar. Am făcut-o, domnule Holmes! Am luat un mulaj după cheia lui; bărbatul acesta, Lucas, mi-a făcut o dublură. Am deschis cutia cu acte, am scos documentul şi i l-am dus în strada Godolphin.

— Ce s-a întâmplat acolo, doamnă?

— Am bătut la uşă aşa cum stabiliserăm. Lucas a deschis. L-am urmat în camera lui lăsând uşa întredeschisă în urma mea, pentru că mă temeam să fiu singură cu el. Îmi aduc

aminte că era o femeie afară când am intrat. Noi am terminat repede. El avea scrisoarea mea pe birou; eu i-am dat documentul. El mi-a dat scrisoarea. În acel moment s-a auzit un zgomot la uşă. Erau paşi pe hol. Lucas a întors repede covorul, a pus documentul într-o ascunzătoare de acolo şi a acoperit la loc. Ceea ce a urmat seamănă cu un coşmar. Am imaginea unui chip întunecat, disperat, vocea unei femei care strigă în franceză: „N-am aşteptat degeaba. In sfârşit, în sfârşit, te-am găsit cu ea!". A avut loc o luptă crâncenă, l-am văzut pe el cu un scaun în mână, pe ea cu un cuţit. Am fugit din acel loc oribil, am fugit din casă şi de-abia a doua zi dimineaţă am aflat din ziar deznodământul terifiant. Noaptea aceea am fost fericită pentru că aveam scrisoarea şi nu realizasem încă ce mă aştepta.

De-abia a doua zi dimineaţă mi-am dat seama că schimbasem un necaz cu altul. Tulburarea soţului meu, din momentul în care şi-a dat seama de dispariţia hârtiei, mi-a sfâşiat inima. De-abia m-am putut abţine să nu îngenunchez la picioarele lui, atunci şi acolo, şi să-i spun ce am făcut. Dar asta ar fi însemnat să mărturisesc. Am venit la dumneavoastră în dimineaţa aceea ca să înţeleg ce ofensă adusesem prin purtarea mea. Din momentul în care mi-am dat seama, nu m-am mai gândit decât cum să fac să recuperez documentul soţului meu. M-am gândit că trebuie să fi rămas acolo unde l-a pus Lucas, pentru că a fost ascuns înainte ca acea femeie îngrozitoare să intre în cameră. Dacă nu ar fi venit ea, nu aş fi ştiut niciodată unde este ascunzătoarea lui. Dar cum să intru în cameră? Două zile la rând am stat şi am urmărit locul, dar uşa nu era niciodată lăsată deschisă. Aseară am făcut o ultimă încercare. Ce am făcut şi cum am reuşit ştiţi deja. Am adus hârtia cu mine şi m-am gândit s-o distrug, din moment ce nu aveam cum s-o înapoiez fără să-mi recunosc vina în faţa soţului meu. Dumnezeule, aud paşi pe scări!

Secretarul european năvăli entuziasmat în cameră.

— Aveţi veşti, domnule Holmes, aveţi veşti?, strigă el.

— Am speranţe.

— Ah, slavă Domnului!

Chipul lui radia de fericire.

— Prim-ministrul va lua prânzul cu mine. Poate împărtăşi şi el speranțele dumneavoastră? Are nervi de oțel şi, cu toate astea, ştiu că de-abia dacă a dormit de când a avut loc acest eveniment teribil. Jacobs, vrei să-l rogi pe prim-ministru să urce? Cât despre tine, draga mea, mă tem că este vorba despre politică. Vom veni şi noi în câteva minute în sufragerie.

Prim-ministrul era abătut, dar, după strălucirea ochilor şi tremurul mâinilor lui osoase, mi-am dat seama că împărtăşea nerăbdarea colegului său mai tânăr.

— Am înțeles că aveți ceva de raportat, domnule Holmes.

— Nimic pozitiv deocamdată, răspunse prietenul meu. Am cercetat peste tot pe unde s-ar fi putut afla şi sunt sigur că nu este niciun pericol.

— Dar asta nu este îndeajuns, domnule Holmes. Nu putem trăi aşa ştiind că în orice moment ar putea izbucni o nenorocire. Trebuie să avem ceva sigur.

— Am mari speranțe că o s-o găsim. De asta mă aflu aici. Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât sunt mai convins că scrisoarea nu a părăsit niciodată această casă.

— Domnule Holmes!

— Da, da, dacă ar fi fost aşa, până acum totul ar fi fost făcut public.

— Dar de ce ar lua-o cineva doar ca s-o țină în casă?

— Nu sunt convins că a luat-o cineva.

— Atunci cum ar fi putut să dispară din cutia cu acte?

— Eu, unul, nu sunt convins că a dispărut vreodată din cutia cu acte.

— Domnule Holmes, v-ați ales un moment foarte prost pentru a face glume. Vă asigur că a dispărut din cutie.

— Ați mai căutat în cutie de marți dimineață?

— Nu, nu a fost necesar.

— Poate că nu ați văzut-o.

— Vă spun că este imposibil.

— Dar eu nu sunt convins; lucrurile acestea se mai întâmplă. Presupun că mai sunt şi alte documente acolo. Poate că s-a amestecat printre ele.

— Era deasupra.

— Poate că cineva a zgâlțâit cutia şi i-a mutat locul.

— Nu, nu, am scos totul afară.

—Desigur, putem verifica, Hope, spuse premierul. Cheamă pe cineva să ne aducă de îndată cutia cu acte.

Secretarul sună din clopoțel.

— Jacobs, adu jos cutia mea cu acte. Este o mare pierdere de timp, se adresă apoi lui Holmes. Dar, dacă nimic altceva nu vă mulțumeşte, aşa vom face. Mulțumesc, Jacobs; pune-o aici. Întotdeauna am ținut cheia pe lanțul de la ceas. Iată scrisorile, vedeți? Scrisoarea de la lordul Merrow, raportul de la Sir Charles Hardy, un memorandum din Belgrad, o notă asupra taxelor ruso-germane pentru grâne, scrisoare de la Madrid, bilet de la lordul Flowers... Doamne, Dumnezeule!, ce este asta? Lord Bellinger! Lord Bellinger!

Premierul smulse din mâna lui plicul albastru.

— Da, asta este!... Şi scrisoarea este intactă. Holmes, te felicit!

—Mulțumesc! Mulțumesc! Mi s-a luat o piatră de pe inimă, dar este de neconceput... imposibil! Domnule Holmes, sunteți un magician, un vrăjitor! De unde ați ştiut că este acolo?

— Pentru că nu era nicăieri.

— Nu-mi vine să cred ochilor.

Fugi disperat la uşă.

— Unde este soția mea? Trebuie să-i spun totul. S-a rezolvat. Hilda! Hilda!, i-am auzit noi vocea țipând pe scări.

Premierul îl privi pe Holmes cu ochi întrebători.

— Haideți, domnule, spuse el. Este ceva mai mult de atât. Cum a apărut scrisoarea înapoi în cutie?

Holmes se îndepărtă, zâmbind, de privirea aprigă a acelor ochi minunați.

— Avem şi noi secretele noastre diplomatice, spuse el luându-şi pălăria şi îndreptându-se spre uşă.

Sfârşit

Câinele din Baskerville

Traducere şi note de Ileana Ionescu

1

Domnul Sherlock Holmes

În acea dimineaţă, domnul Sherlock Holmes, care, în afara cazurilor destul de frecvente când nu dormea nopţile, se trezea târziu, era aşezat în faţa mesei din living. Eu stăteam în picioare lângă şemineu, examinând bastonul uitat de vizitatorul nostru din ziua precedentă. Era un exemplar frumos, solid, terminat printr-o măciulie grea – unul dintre cunoscutele bastoane de lemn din Indochina, cu o greutate de plumb la cap.

Imediat sub măciulie se afla un cerc aurit, lat de doi centimetri, purtând inscripţia şi data următoare:

Dlui James Mortimer, prietenii săi de la C.C.H. – 1884

Acest baston semăna cu acelea de care se servesc medicii de modă veche.

— Ei bine, Watson, îmi zice prietenul meu Holmes, la ce concluzii ai ajuns?

Holmes era cu spatele la mine şi nimic nu-i putea sugera cu ce mă ocupam eu.

— Cum de ştii ce fac? Cred că ai, într-adevăr, ochi la spate.

— Nu, dar am în faţa mea o cafetieră din argint, lustruită ca o oglindă. Spune-mi, aşadar, ce îţi sugerează acest baston. Am avut ieri ghinionul să nu-l întâlnim pe proprietar şi, cum nu

cunoaştem scopul vizitei sale, această bucată de lemn capătă o anumită importanță.

— Cred, am răspuns eu urmând cât puteam de bine metoda tovarăşului meu, că doctorul Mortimer trebuie să fie vreun medic bătrân, foarte ocupat şi foarte stimat, din moment ce aceia care-l cunosc i-au oferit această dovadă de simpatie.

— Bine, aprobă Holmes, foarte bine!

— Mai cred că este foarte probabil ca doctorul Mortimer să fie un medic de țară care-şi vizitează bolnavii cel mai adesea pe jos.

— De ce?

— Pentru că acest baston, foarte frumos când era nou, mi se pare atât de uzat încât nu-l văd în mâinile unui medic de oraş. Uzura capătului din fier este dovada unei folosințe îndelungate.

— O logică imbatabilă!, aprobă Holmes.

— Şi apoi mai sunt aceste cuvinte: „Prietenii săi de la C.C.H.“. Bănuiesc că este vorba despre o societate de vânătoare... Probabil că doctorul i-a îngrijit pe câțiva dintre membrii acesteia, care, drept recunoştință, i-au oferit acest mic cadou.

— Drept să spun, Watson, te întreci pe tine însuți, făcu Holmes împingându-şi scaunul pentru a-şi aprinde o țigară. Trebuie să-ți mărturisesc că, în nici unul dintre rapoartele pe care ai binevoit să le redactezi despre umilele mele realizări, nu ai avut mai multă dreptate. Poate că nu eşti strălucitor tu însuți, dar te consider un excelent călăuzitor spre lumină. Există oameni care, fără a avea geniu, au talentul de a-l stimula la ceilalți. Îți mărturisesc, dragă prietene, că îți sunt îndatorat.

Înainte, Holmes nu-mi vorbise niciodată aşa.

Aceste cuvinte îmi făcură cea mai mare plăcere, pentru că, până atunci, indiferența lui atât față de prețuirea mea, cât şi față de eforturile depuse pentru a-i populariza metodele mă jignise. Mai mult, eram mândru de a-mi fi însuşit sistemul său, astfel încât să-i merit aprobarea atunci când îl aplicam.

Holmes îmi luă bastonul din mâini şi îl examină, la rândul lui, câteva minute. Apoi, cu un interes trezit brusc, îşi lăsă ţigara, se apropie de fereastră şi îl privi din nou cu o lupă.

— Interesant, deşi elementar, zise întorcându-se să se aşeze pe canapea, în colţul său preferat. Observ pe acest baston una sau două indicaţii pe baza cărora putem face nişte deducţii.

— Mi-a scăpat cumva ceva?, am spus cu un aer lipsit de modestie. Nu cred că am neglijat vreun detaliu esenţial.

— Mă tem, dragă Watson, că majoritatea concluziilor tale sunt greşite. Când spuneam că mă stimulezi, acest lucru însemna că, evidenţiind greşelile tale, ajungeam, întâmplător, să descopăr adevărul... O, dar în acest caz nu te înşeli complet. Omul nostru este, cu siguranţă, un medic de ţară... şi merge mult pe jos.

— Aveam deci dreptate.

— Da, aici da.

— Şi asta-i tot?

— Nu, nu, dragă Watson... nu e tot. Sunt destul de multe lacune. Cred, de pildă, că un cadou făcut unui doctor se explică mai bine venind de la un spital decât de la o societate de vânătoare. Astfel, iniţialele „C.C." fiind plasate înaintea celei care desemnează spitalul, cuvintele „Charing Cross" se impun de la sine.

— Poate.

— Probabilităţile sunt în favoarea explicaţiei mele. Şi, dacă acceptăm această ipoteză, avem un nou temei care ne permite să reconstituim personalitatea vizitatorului nostru necunoscut.

— Aşadar, presupunând că C.C.H. înseamnă „Charing Cross Hospital", ce mai putem deduce de aici?

— Nu-ţi dai seama?... Cunoşti metoda mea... Aplic-o!

— Singura concluzie evidentă este că omul nostru practica medicina la oraş înainte de a o practica la ţară.

— Trebuie să avansăm mai mult cu presupunerile noastre. Urmează această pistă. Cu ce ocazie a fost oferit, cel mai probabil, acest cadou? Când au cotizat prietenii doctorului Mortimer ca să-i dea un suvenir? Bineînţeles, în momentul

în care a părăsit spitalul pentru a se stabili... Ştim că a fost vorba de un cadou... Credem că a fost o trecere de la o slujbă la spital, la practicarea medicinei într-o comunitate rurală. În acest caz, îndrăznim prea mult dacă presupunem că acest cadou a fost cu ocazia acestei schimbări de situație?

— Pare foarte plauzibil.

— Acum vei observa că doctorul Mortimer nu aparținea probabil personalului obişnuit al spitalului. Aceste slujbe nu se acordă decât primilor medici din Londra – şi aceia nu vor practica niciodată la țară. Ce era el atunci? Un medic auxiliar... A plecat acum cinci ani... citeşte data de pe baston. Aşa că medicul tău grav, între două vârste, dispare în ceață, dragă Watson, şi, în locul lui, vedem cum apare un tânăr de vreo treizeci de ani, amabil, modest, imprecis, mai mare decât un terrier şi mai mic decât un mastiff[1].

Am surâs cu un aer incredul, în timp ce Holmes se lăsă pe canapea, trimițând în tavan câteva rotocoale de fum.

— Nu pot controla această ultimă afirmație, am spus, dar nimic nu este mai simplu decât să facem rost de câteva informații despre vârsta şi antecedentele profesionale ale necunoscutului nostru.

Am luat de pe un raft al bibliotecii anuarul medical şi am căutat litera M. Am găsit aici mai mulți Mortimer, însă unul singur ar putea fi vizitatorul nostru.

Am citit cu voce tare:

— Mortimer, James, M.R.C.S.[2], 1882; Grimpen, Dartmoor, Devon. Medic intern între 1882 şi 1884 la spitalul din Charing Cross. Laureat al Premiului Jackson pentru un studiu de patologie comparată, intitulat: „Este ereditatea o boală?". Membru corespondent al Societății patologice suedeze. A publicat „Câteva capricii ale atavismului" (*The Lancet*, 1882), „Oare, progresăm?" (*Journal of Pathologie*, 1883). Medic autorizat pentru parohiile Grimpen, Thornsley şi High Barrow.

— Ei, Watson, după cum vezi, nici vorbă despre vreo societate de vânătoare, zise Holmes cu un zâmbet şiret; avem totuşi

[1] Dog englezesc, dulău.

[2] Member of Royal College Surgeons – membru al Colegiului Regal al Chirurgilor.

un medic de țară, așa cum într-un mod subtil ai presupus, de altfel. Deducțiile mele se confirmă. Cât despre calificativele pe care le-am folosit, am spus, dacă mi-aduc bine aminte: amabil, modest și distrat. Doar oamenii amabili primesc cadouri, doar un modest părăsește Londra pentru a se retrage la țară și numai un distrat își lasă bastonul în loc de carte de vizită după ce a așteptat o oră în salonul nostru.

— Și câinele?, reluai eu.

— Câinele duce, de obicei, bastonul stăpânului său. Bastonul fiind greu, îl ține de mijloc, cu putere. Privește urma colților! Îți va arăta că maxilarul este prea larg pentru un câine din rasa terrier și prea îngust pentru rasa mastiff. Poate că este... da, este un caniș!

În timp ce vorbea, Holmes se ridicase și umbla cu pași mari încoace și încolo prin cameră. Se oprise în fața ferestrei. Avea în glas un asemenea accent de convingere, că ridicai capul surprins.

— Dragă prietene, cum poți afirma asta?

— Pentru simplul motiv că văd câinele la ușă și iată stăpânul său sună... Rămâi și tu, Watson, doctorul Mortimer este unul dintre confrații tăi, iar prezența ta îmi va fi poate utilă... Ce vânt îl aduce pe doctorul Mortimer, om de știință, la Sherlock Holmes, specialist în criminalistică?... Intrați!

Așteptându-mă să văd tipul de medic de țară pe care îl descrisesem, apariția musafirului nostru a fost pentru mine o adevărată surpriză.

Doctorul Mortimer era înalt, zvelt, cu un nas lung și coroiat, care se revărsa între doi ochi cenușii, pătrunzători, apropiați unul de altul și care sclipeau în spatele ochelarilor de aur. Purta costumul tradițional, dar oarecum neglijent, adoptat de cei din profesia lui; redingota era de culoare închisă și pantalonii aveau franjuri. Deși tânăr, spatele îi era deja rotunjit; mergea cu capul aplecat înainte și pe chipul său se citea un aer de mare bonomie.

Intrând, își văzu bastonul în mâinile lui Holmes și înaintă cu o expresie de bucurie:

— Este un cadou, nu-i așa?, întrebă Holmes.

— Da, domnule.

— De la Spitalul Charing Cross?

— De la câțiva prieteni pe care îi aveam acolo... Oferit cu ocazia căsătoriei mele.

— Ah, drace, ce enervant poate fi!, replică Holmes clătinând din cap.

Doctorul Mortimer, uşor uimit, clipi din ochi:

— Ce este enervant?

— Ați deranjat micile noastre deducții... Ați spus: căsătoria dumneavoastră?

— Da, ca să mă căsătoresc, am părăsit spitalul... Voiam să îmi fac un cămin.

— Ei, zise Holmes, la urma urmelor, nu ne-am înşelat cu mult... Şi acum, doctore Mortimer...

— Nu, domnule! Domnul Mortimer şi atâta tot! Un simplu M.R.C.S.

— Şi evident, un om cu spirit practic.

— Oh, un simplu *minus habens*, un amator care strânge scoici pe malul marelui ocean necunoscut al ştiinței. Vorbesc cu domnul Sherlock Holmes, nu-i aşa?

— Da, iar acesta este prietenul meu, doctorul Watson.

— Sunt bucuros să vă cunosc, domnule. Am auzit adesea pomenindu-se numele dumneavoastră şi al prietenului dumneavoastră. Mă interesați în mod deosebit, domnule Holmes. Rareori am avut ocazia să văd un craniu aşa de dolicocefalic ca al dumneavoastră şi protuberanțe supraorbitale atât de dezvoltate. Îmi permiteți să îmi plimb degetul pe sutura dumneavoastră parietală? Un mulaj al craniului dumneavoastră, în aşteptarea piesei originale, ar putea împodobi un muzeu de antropologie. Departe de mine orice gând macabru! Dar râvnesc la craniul dumneavoastră!

Holmes îi arătă un scaun musafirului nostru ciudat.

— Sunteți un entuziast al profesiei dumneavoastră, aşa cum eu sunt unul al profesiei mele, spuse. Ghicesc după arătătorul dumneavoastră că fumați țigări. Nu vă jenați să aprindeți una.

Omul nostru scoase din buzunar hârtie şi tutun şi rulă o țigară cu o dexteritate surprinzătoare. Avea degete lungi, la fel de agile şi de mobile ca antenele unei insecte.

Holmes stătea tăcut, dar privirile sale, fixate cu încăpățânare asupra tovarăşului nostru neobişnuit, îmi dovedeau cât de mult îl interesa acesta.

În sfârşit, Holmes vorbi.

— Bănuiesc domnule, spuse el, că nu numai pentru a-mi examina craniul mi-ați făcut onoarea să mă vizitați ieri şi să reveniți astăzi.

— Nu, domnule, nu... deşi mă încântă examenul făcut. Domnule Holmes, am venit pentru că recunosc că nu sunt un om deosebit de descurcăreț şi pentru că împrejurările m-au pus în fața unei probleme pe cât de grave, pe atât de misterioase. Vă consider al doilea dintre cei mai abili experți din Europa.

— Aşa! Pot să vă întreb care este numele celui pe care îl aşezați pe primul loc?, zise Holmes cu puțină amărăciune.

— Opera domnului Bertillon lasă cu siguranță o profundă impresie asupra spiritului oricărui om îndrăgostit de precizia ştiințifică.

— Atunci, de ce nu-l consultați pe el?

— M-am referit la precizia ştiințifică. Însă, în ceea ce priveşte ştiința practică, nu sunteți decât dumneavoastră. Sper, domnule, că nu v-am...

— Puțin, îl întrerupse Holmes. Domnule doctor, cred că, lăsând asta deoparte, ar fi bine să-mi explicați exact problema pentru rezolvarea căreia îmi cereți ajutorul.

2

Blestemul familiei Baskerville

Am în buzunar un manuscris, începu doctorul.
— L-am zărit când ați intrat, spuse Holmes.
— Este foarte vechi.
— Din secolul al XVIII-lea, numai dacă nu este fals.
— Cum v-ați dat seama?
— În timp ce vorbeați, am întrezărit cinci-şase centimetri din el. Numai un detectiv nepriceput nu ar putea preciza, după aceasta, data unui document cu o aproximație de vreo zece ani. Ați citit mica mea monografie pe această temă? Pe al dumneavoastră îl situez în anul 1730.
— Datează exact din 1742, răspunse Mortimer scoțând manuscrisul din buzunar. Aceste hârtii mi-au fost încredințate de Sir Charles Baskerville, a cărui moarte tragică a produs recent o mare tulburare în Devonshire. Eram medicul şi, totodată, prietenul său. Cu un spirit superior, pătrunzător, practic, nu avea prea multă imaginație, cum, într-o mare măsură, nu am nici eu însumi. Totuşi, credea foarte serios în povestea din document şi această credință a lui l-a pregătit cu adevărat pentru genul de moarte care l-a lovit.
Holmes luă manuscrisul şi îl deschise pe genunchi.
— Vei vedea, Watson, că *s*-urile sunt, fără deosebire, lungi şi scurte. Este unul dintre cele câteva indicii care mi-au permis să precizez data.

M-am uitat pe deasupra umărului său la hârtia îngălbenită şi la scrisul aproape şters. În antet era scris „Baskerville Hall“ şi dedesubt, cu cifre groase prost trasate, „1742“.

— Văd că este vorba de o vrajă, zise Holmes.

— Da, este relatarea unei legende care circulă despre familia Baskerville.

— Credeam că vreți să mă consultați asupra unui fapt mai modern şi mai precis.

— Este foarte modern... Şi se referă la o problemă precisă, urgentă, care trebuie elucidată în douăzeci şi patru de ore. Dar acest manuscris este, incontestabil, legat de acest caz. Vi-l voi citi, cu permisiunea dumneavoastră.

Holmes se înfundă în fotoliul său, îşi împreună mâinile şi închise ochii, cu o atitudine de resemnare.

Doctorul Mortimer îndreptă documentul spre lumină şi apoi citi cu o voce clară şi sonoră povestea ciudată care urmează:

S-a vorbit adesea de Câinele din Baskerville. Fiind un descendent în linie directă al lui Hugo Baskerville şi aflând această poveste de la tatăl meu, care o aflase de la tatăl său, am scris-o sincer convins de veridicitatea ei.

Aş vrea ca descendenții mei să creadă că aceeaşi dreptate care pedepseşte păcatele le poate şi ierta şi că nu există un blestem atât de îngrozitor încât să nu-l poată răscumpăra căința şi rugăciunile.

Aş vrea ca, pentru mântuirea lor, nepoții mei să învețe nu să se teamă de urmările trecutului, ci să devină mai circumspecți în viitor şi să se ferească de patimile dezgustătoare care au supus familia noastră la încercări atât de dureroase.

În vremea marii noastre revoluții, conacul din Baskerville îi aparținea lui Hugo, purtând acelaşi nume, om nelegiuit şi destrăbălat.

Vecinii săi i-ar fi putut ierta aceste defecte, căci de pe aceste plaiuri nu s-au ridicat niciodată sfinți, dar cruzimea şi desfrâurile sale deveniseră proverbiale în provincia noastră.

Se întâmplă ca Hugo să se îndrăgostească (dacă nu cumva, în acest caz, folosirea acestui cuvânt n-ar face decât

să-i deturneze sensul gingaş) de fiica unui fermier vecin. Domnişoara, rezervată şi cu o bună reputaţie, îl evita înspăimântată de prostul său renume.

Într-o seară, în ajun de Sf. Mihai, Hugo, în înţelegere cu cinci sau şase dintre tovarăşii săi de petrecere, merse la fermă şi o răpi pe tânăra fată în timp ce tatăl şi fraţii ei lipseau de acasă. O aduseră la castel şi o închiseră într-un donjon, apoi coborâră să chefuiască până noaptea târziu, după cum aveau obiceiul.

Sus în temniţă, biata copilă tremura la auzul cântecelor şi blestemelor care urcau până la ea. În disperarea ei, încercă ceea ce i-ar fi făcut să se teamă pe cei mai curajoşi: cu ajutorul iederei care urca pe zid, se lăsă în jos de-a lungul burlanului şi o luă la fugă pe câmp, spre casa tatălui ei, care se afla cam la trei leghe.

După ceva vreme, Hugo îşi lăsă prietenii pentru a-i duce puţină hrană prizonierei sale.

Găsi colivia goală, căci pasărea îşi luase zborul.

Deveni atunci parcă posedat de diavol.

Coborî valvârtej scara, intră ca un nebun în salon, sări pe masă şi jură în faţa tuturor că, dacă va reuşi chiar în acea noapte să o prindă din nou pe fugară, îşi va dărui trupul şi sufletul diavolului.

Toţi mesenii îl priveau năuciţi. În acel moment, unul dintre ei, mai rău – sau mai beat – decât ceilalţi, a propus să se pună câinii pe urmele fetei.

Hugo ieşi din castel, ordonă grăjdarilor să-i înşeueze iapa, rândaşilor să dea drumul haitei şi, după ce le-a aruncat câinilor o batistă ce-i aparţinuse prizonierei, i-a pus să ia urma.

Omul care înjura şi animalele ce urlau coborâră repede spre câmpie, sub razele stinse ale lunii.

Totul se petrecu atât de repede încât, la început, ceilalţi comeseni n-au înţeles nimic.

Dar, deodată, se luminară.

Se făcu atunci un vacarm infernal, unii îşi cereau pistoalele, alţii, caii, alţii, noi sticle cu vin.

În sfârşit, după ce reveni calmul, începu urmărirea.

Caii goneau pe drumul pe care trebuie că apucase fata pentru a se întoarce cât mai repede acasă.

Prietenii lui Hugo galopau de vreo doi kilometri, când întâlniră un cioban a cărui turmă păştea pe câmpie. Trecând pe lângă el, îl întrebară dacă nu a văzut haita de vânătoare. Se spune că frica l-a împiedicat pe om să răspundă imediat. A reuşit totuşi să spună că o zărise pe nenorocita fată urmărită de câini.

— Am mai văzut ceva, adăugă el, am văzut cum galopa în linişte, pe urmele seniorului Baskerville, un câine mare şi negru, care mă rog lui Dumnezeu să nu fie vreodată asmuțit asupra mea.

Beţivii îl trimiseră pe cioban la toţii dracii şi-şi continuară cursa.

Dar, la puțină vreme, sângele le îngheță în vene.

Pe câmpie răsună galopul unui cal şi iapa lui Hugo, albă toată de spumă, trecu pe lângă ei, cu hăţurile în vânt şi şaua goală.

Înspăimântaţi, călăreţii se strânseră unii în alţii, dar continuară urmărirea, deşi oricare dintre ei, dacă ar fi fost singur, ar fi făcut imediat cale întoarsă.

Dădură, în sfârşit, peste câini.

Haita era renumită pentru curajul ei şi pentru calităţile rasei; cu toate acestea, câinii urlau lugubru în jurul unui tufiş crescut pe marginea unei văgăuni adânci. Unii păreau că vor să se îndepărteze, în timp ce alţii, cu părul zbârlit şi parcă turbaţi, priveau în jos, în vale.

Chefliii, puţin mai treji acum, se opriră. Nimeni nu îndrăznea să înainteze, doar trei, cei mai curajoşi – sau poate cei mai beţi –, coborâră în văgăună.

Luna lumina slab valea îngustă, formată în adâncul trecătorii. În mijloc, biata fată zăcea fără viaţă, în locul unde se prăbuşise, moartă de oboseală sau de frică.

Dar nici cadavrul ei, nici cel al lui Hugo, întins nemişcat la câţiva paşi mai încolo, nu-i îngroziră cel mai mult pe cei trei aşa-zişi viteji, ci o fiară oribilă, neagră, mare, care semăna cu un câine de proporţii până atunci nemaivăzute.

Fiara îşi ţinea colţii înfipţi în beregata lui Hugo.

Când cei trei se apropiară, smulse o fâşie din gâtul lui şi-şi întoarse spre ei pupilele în flăcări şi botul roşu de sânge... Cei trei, îngroziți, o luară la fugă țipând.

Se spune că unul dintre cei trei muri chiar în noaptea aceea, iar ceilalți doi rămaseră atinşi de nebunie până la moarte.

Aşa se povesteşte că a fost, copiii mei, prima apariție a câinelui, care, de atunci, a supus, se spune, la grele încercări familia noastră. Am scris această povestire pentru că exagerările şi presupunerile răspândesc întotdeauna mai multă groază decât lucrurile perfect definite.

Mai mulți membri ai familiei, nu se poate nega, au murit de o moarte violentă şi misterioasă. Trebuie însă să ne încredințăm bunătății infinite a sorții, care rareori îl pedepseşte pe cel nevinovat dincolo de a treia sau a patra generație, aşa cum stă scris în Cartea Sfântă.

Vă las în paza acestei sorți, dragii mei copii, şi vă sfătuiesc să evitați, ca o măsură de prudență, să traversați pustietatea în ceasurile întunecate, când bântuie spiritul răului.

(De la Hugo Baskerville, fiilor săi Roger şi John, cu recomandarea expresă de a nu spune nimic din acestea surorii lor Elizabeth.)

Când termină lectura, doctorul Mortimer îşi ridică ochelarii pe frunte şi îl privi pe Sherlock Holmes. Acesta căscă, îşi aruncă chiştocul țigării în foc şi întrebă laconic:

— Ei bine?

— Nu găsiți interesantă această poveste?

— Da, pentru un amator de basme.

Mortimer scoase din buzunar un ziar îndoit cu grijă.

— Acum, domnule Holmes, zise el, voi citi ceva mai recent. Este un număr din „Devon Country Chronicle“, apărut pe 14 mai anul acesta şi care conține amănunte despre moartea lui Sir Charles Baskerville, survenită cu câteva zile înainte de această dată.

Prietenul meu luă o atitudine mai puțin indiferentă. Doctorul îşi puse din nou ochelarii şi începu:

Moartea recentă a lui Sir Charles Baskerville, desemnat drept candidatul probabil al Partidului Liberal la alegerile viitoare din Mid-Devon, a întristat întreg comitatul. Deşi Sir Charles nu a stat la Baskerville Hall decât pentru puțin timp, amabilitatea, ținuta sa deosebită şi marea sa generozitate i-au câştigat afecțiunea şi respectul tuturor celor care l-au cunoscut.

In aceste timpuri ale nouveaux riches[1]*, este binefăcător să vezi vlăstare ale vechilor familii, care au trecut prin zile grele, cum îşi refac averea şi restaurează măreția străveche a casei lor.*

Se ştie că Sir Charles câştigase mulți bani în Africa de Sud. Mai înțelept decât cei care îşi continuă speculațiile până când norocul se întoarce împotriva lor, obținuse profitul dorit şi se întorsese în Anglia.

Locuia la Baskerville de doi ani şi nutrea proiectul grandios de a reconstrui castelul şi de a reface domeniul, proiect pe care moartea sa tocmai l-a spulberat.

Neavând copii, voia ca toată regiunea să beneficieze de averea lui şi sunt mulți cei care deplâng sfârşitul său prematur.

Am relatat adesea în aceste coloane donațiile sale generoase pentru toate acțiunile caritabile din comitat.

Ancheta nu a putut preciza împrejurările morții lui Sir Charles Baskerville, dar, cel puțin, a risipit anumite zvonuri născute din superstițiile localnicilor.

Sir Charles era văduv.

Era considerat puțin excentric. În ciuda averii sale considerabile, ducea un trai foarte simplu.

Servitorii casei erau un cuplu, pe nume Barrymore: soțul era valet, iar femeia făcea menajul la castel.

Mărturia lor, confirmată de cea a mai multor prieteni, încearcă să arate că, de ceva vreme, sănătatea lui Sir Charles era foarte şubrezită. Suferea de tulburări cardiace care se manifestau prin alterări ale tenului, sufocare şi accese de depresie nervoasă. Declarația doctorului Mortimer, prieten şi medic al defunctului, este în acelaşi sens. Faptele sunt de

[1] Noilor îmbogățiți (în francezã în text).

o mare simplitate. În fiecare seară, înainte de a se culca, Sir Charles avea obiceiul să se plimbe pe celebra alee a Tiselor de la Baskerville Hall.

Acest lucru a fost stabilit ca sigur de depoziția soților Barrymore.

În data de 4 mai, Sir Charles şi-a declarat hotărârea de a pleca a doua zi la Londra şi i-a ordonat lui Barrymore să-i facă bagajele.

Seara a ieşit să-şi facă plimbarea nocturnă, în timpul căreia fuma întotdeauna un trabuc.

Nu a fost văzut întorcându-se.

La miezul nopții, Barrymore, găsind deschisă încă uşa castelului, s-a speriat şi, aprinzând un felinar, a pornit să-şi caute stăpânul.

Plouase în timpul zilei şi pe alee rămăseseră urmele paşilor lui Sir Charles.

În mijlocul acestei alei se află o poartă care duce spre câmpia pustie. Urme mai adânci arătau că Sir Charles stătuse în acest loc.

Trebuie că-şi reluase apoi plimbarea, căci cadavrul său fu găsit mult mai departe.

Există un punct al declarației lui Barrymore care rămâne încă fără explicație: s-ar părea că forma urmelor s-a modificat după ce Sir Charles Baskerville şi-a reluat plimbarea. Se pare că a mers apoi numai în vârful picioarelor.

Un anume Murphy, un nomad, se găsea la acea oră foarte aproape de acel loc, dar, după cum singur a declarat, era complet beat.

A declarat totuşi că a auzit țipete, fără a putea să spună de unde veneau.

Nu s-a descoperit pe corpul lui Sir Charles nicio urmă de violență, deşi raportul medicului menționează o convulsie anormală a feței – o asemenea convulsie, încât doctorul Mortimer, în prima clipă, a refuzat să recunoască în cadavru corpul prietenului său.

Simptomul a fost adesea remarcat în cazurile de dispnee şi de moarte provocată de uzura inimii. Acest diagnostic a

fost confirmat de autopsie şi comisia coronerului[1] *a dat un verdict conform cu concluziile raportului medical.*

Salutăm acest rezultat!

Este, într-adevăr, foarte important ca moştenitorul lui Sir Charles să se stabilească la castel şi să continue opera, atât de trist întreruptă, a predecesorului său. Dacă decizia prozaică a coronerului nu ar fi distrus definitiv poveştile romaneşti care circulau în popor despre această moarte, Baskerville Hall nu ar fi putut fi închiriat.

Moştenitorul defunctului – dacă mai trăieşte – este domnul Henry Baskerville, fiul celui mai mic frate al lui Sir Charles.

Ultimele scrisori ale tânărului erau din America; s-a telegrafiat în toate direcţiile pentru a-l informa despre moştenirea care-i revine.

Terminând de citit, doctorul Mortimer îndoi ziarul şi îl puse la loc în buzunar.

— Acestea sunt faptele de notorietate publică, domnule Holmes, spuse el.

— Vă mulţumesc, spuse Sherlock, că mi-aţi atras atenţia asupra acestui caz, interesant, cu siguranţă, în câteva puncte... Aşadar, acest articol rezumă tot ceea ce cunoaşte publicul?

— Da.

— Spuneţi-mi acum ceea ce nu cunoaşte.

Holmes se lăsă din nou în fotoliu şi chipul său îşi reluă expresia gravă şi impasibilă.

— Mă supun dorinţei dumneavoastră, zise doctorul Mortimer, care începea deja să manifeste o vădită emoţie, şi vă voi povesti ceea ce nu am mai spus nimănui. Am tăcut în faţa coronerului pentru că un om de ştiinţă se uită de două ori înainte de a-şi asuma o superstiţie populară... Şi eu cred că ar fi imposibil să se închirieze Baskerville Hall dacă ar mai apărea ceva care să-i accentueze oribila reputaţie. Pentru aceste două motive, am spus mai puţin decât ştiam – nu ar

[1] Ofiţer de poliţie judiciară în ţările anglo-saxone.

fi dus, practic, la nimic bun. Dar, cu dumneavoastră, nu mai am aceleaşi motive de a tăcea.

Ţinutul acela mlăştinos este aproape nelocuit, iar cei care sunt vecini sunt strâns legaţi unii de alţii, iată motivul intimităţii care exista între mine şi Sir Charles Baskerville.

În afară de domnul Frankland, de la Lafter Hall, şi de domnul Stapleton, naturalistul, nu mai sunt, pe o rază de mai multe mile, oameni bine instruiţi.

Lui Sir Charles îi plăcea viaţa retrasă, dar boala sa generă între noi o apropiere care a fost repede consolidată de o dragoste comună pentru ştiinţă. Adusese din sudul Africii numeroase observaţii ştiinţifice şi am petrecut împreună mai multe seri plăcute, discutând anatomia comparată a boşimanilor şi a hotentoţilor.

În timpul ultimelor luni ale vieţii sale am constatat surescitarea progresivă a sistemului său nervos.

Legenda pe care tocmai v-am citit-o îl obseda atât de mult, că nimic nu l-ar fi făcut să treacă noaptea dincolo de gardul castelului.

Oricât de incredibil vi s-ar părea, era sincer convins că o teribilă fatalitate apasă asupra familiei sale şi, din nefericire, arhivele casei sale nu erau prea încurajatoare.

Gândul la o prezenţă ocultă, permanentă, nu-i dădea pace. Foarte des mă întreba dacă, în timpul ieşirilor mele nocturne, nu am zărit vreo fiinţă fantastică sau dacă nu am auzit lătrături de câine.

Repeta de multe ori această ultimă întrebare – şi întotdeauna cu o voce vibrând de emoţie.

Îmi amintesc perfect un incident care a avut loc cu câteva săptămâni înainte de moartea sa.

Într-o seară am sosit la castel în trăsură. Din întâmplare, Sir Charles se afla în poartă. Coborâsem din *tilbury*[1]-ul meu şi stăteam faţă în faţă. Deodată, privirea îi trecu pe deasupra umărului meu şi am remarcat în ochii lui o expresie a groazei. M-am întors exact la timp pentru a distinge confuz, la cotitura drumului, ceva pe care l-am luat drept un enorm viţel negru.

[1] Trăsurică, specific englezească, pentru o persoană.

Această apariție îl tulbură într-atât pe Sir Charles, că alergă în locul unde văzuse năluca şi o căută peste tot cu privirea.

Dar fiara dispăruse. Acest incident lăsă o impresie jalnică asupra psihicului său.

Mi-am petrecut toată seara aceea cu el şi, pentru a-mi explica emoția resimțită, mi-a încredințat spre păstrare înscrisul pe care vi l-am citit. Acest mic episod nu este important decât prin tragedia care a urmat; dar atunci, pe moment, nu i-am dat nicio importanță şi am considerat puerilă exaltarea prietenului meu.

În sfârşit, la insistențele mele, Sir Charles se hotărî să plece la Londra.

Inima-i era afectată şi neliniştea constantă care-l stăpânea – oricât de himerică ar fi fost cauza acesteia – avea repercusiuni asupra sănătății sale.

Credeam că distracțiile din oraş l-ar restabili repede. Domnul Stapleton, consultat şi el, a fost de aceeaşi părere.

In ultimul moment se produse teribila catastrofă.

În noaptea morții lui Sir Charles Baskerville, Barrymore, valetul care a făcut lugubra descoperire, a trimis după mine un om de la grajd. Nu mă culcasem încă şi, o oră mai târziu, am ajuns la castel.

Am verificat toate faptele menționate în anchetă: am urmărit şirul paşilor pe aleea Tiselor şi am văzut, lângă gard, locul unde se oprise defunctul. Din acel loc am observat noua formă a urmelor.

Pe nisipul fin nu mai erau alți paşi decât cei ai lui Barrymore; apoi am examinat atent cadavrul, care nu fusese încă atins.

Sir Charles era întins cu fața la pământ, cu brațele încrucişate, cu degetele crispate înfipte în pământ şi cu trăsăturile atât de convulsionate, sub imperiul groazei, că am avut mari dubii să-i confirm identitatea.

Corpul nu prezenta nicio rană.

Dar depoziția lui Barrymore era incompletă. A spus că lângă cadavru nu mai exista nicio urmă de paşi... Nu văzuse...

Mie nu mi-au scăpat... clare şi proaspete... la o oarecare distanţă de locul faptei!...

— Urme de paşi?

— Da, urme de paşi.

— De bărbat sau de femeie?

Mortimer ne privi o secundă într-un mod straniu. Când răspunse, vocea sa nu mai era decât un murmur slab:

— Domnule Holmes, am recunoscut urma labei unui câine gigantic!

3
Problema

Mărturisesc că aceste cuvinte îmi dădură un fior. Tulburarea din glasul doctorului Mortimer dovedea că propria sa povestire îl mişcase profund.

Aplecat spre doctor, Holmes îl asculta, având în priviri acea strălucire care la el arată întotdeauna că spusele unui interlocutor îi stârnesc interesul.

— Aţi văzut aceste urme?, întrebă el.

— La fel de clar cum vă văd pe dumneavoastră.

— Şi nu aţi spus nimic despre asta?

— De ce aş fi vorbit?

— Cum vă explicaţi că sunteţi singurul care aţi remarcat aceste urme?

— Începeau de-abia la douăzeci de metri de cadavru. Nimeni nu le-a dat atenţie. Dacă nu aş fi ştiut legenda, probabil că aş fi acţionat ca toţi ceilalţi.

— Sunt mulţi câini ciobăneşti prin mlaştină?

— Da. Dar acela nu era un câine ciobănesc.

— Spuneţi că îl consideraţi a fi de mari dimensiuni?

— Enorm.

— Şi că nu se apropiase de cadavru?

— Nu.

— Cum era noaptea?

— Umedă şi rece.

— Ploua?

— Nu.

— Descrieți-mi aleea Tiselor.

— Este formată din două rânduri de tise bătrâne, înalte de douăsprezece picioare[1] şi absolut de netrecut. Te poți plimba pe partea cuprinsă între arbuşti, largă de opt picioare.

— Între tise şi această parte, cu nisip fără îndoială, nu se află nimic?

— Ba da. Există, de fiecare parte, o fâşie de iarbă de aproximativ şase picioare.

— Bordura de tise, aşa cum mi-ați spus, este tăiată de o poartă?

— Da, care dă spre zona mlăştinoasă.

— Nu mai există o altă deschidere?

— Niciuna.

— Prin urmare, nu se poate ajunge pe aleea Tiselor decât din casă sau pe această poartă?

— Se mai poate ajunge şi printr-o seră construită la capătul aleii.

— Sir Charles a ajuns, în plimbarea lui, până acolo?

— Nu, era la cincizeci de yarzi de această seră.

— Acum v-aş ruga să-mi spuneți, doctore Mortimer, şi acest amănunt are importanța lui, dacă urmele pe care le-ați observat se găseau pe nisipul aleii sau pe iarbă?

— Nu am putut distinge nicio urmă pe iarbă.

— Se aflau pe aceeaşi parte cu poarta?

— Da, da, la marginea aleii cu nisip, pe aceeaşi parte cu poarta.

— Îmi treziți un deosebit interes... Altceva: poarta era cumva închisă?

— Închisă şi ferecată.

— Ce înălțime are?

— Patru picioare.

— Prin urmare, s-ar fi putut sări peste ea?

— Cu uşurință.

— Lângă poartă exista vreo urmă deosebită?

---

[1] Un picior = 0,30 m (unitate de măsură folosită în Marea Britanie şi în Statele Unite ale Americii).

— Nu.

— Hm!... A mai făcut cineva cercetări în acest loc?

— Nimeni altcineva în afară de mine.

— Şi nu aţi descoperit nimic?

— Sir Charles trebuie că a bătut acolo pasul pe loc. În mod cert, a rămas în acest loc cinci sau zece minute.

— Cum v-aţi dat seama de asta?

— Pentru că i-a căzut de două ori scrumul din trabuc.

— Foarte bine dedus, aprobă Holmes. Watson, iată un coleg pe gustul nostru... Dar acele urme?

— Erau neclare, din cauza aglomeraţiei de paşi. În afară de urmele paşilor lui Sir Charles, mi-a fost imposibil să mai disting altele.

Sherlock Holmes îşi lovi genunchiul cu mâna, într-un gest de nerăbdare.

— Dacă aş fi fost acolo!, strigă el. Cazul prezintă un interes palpitant. Acea porţiune de pietriş pe care aş fi putut citi atâtea lucruri, ploaia şi saboţii ţăranilor curioşi au făcut-o indescifrabilă. Ah! Doctore Mortimer, de ce nu m-aţi chemat? Sunteţi foarte vinovat!

— Nu vă puteam chema, domnule Holmes, fără a face cunoscute toate aceste lucruri şi v-am spus deja motivele pentru care doream să păstrez tăcerea. De altfel... de altfel...

— De ce această ezitare?

— Într-un anumit domeniu, detectivul cel mai experimentat şi mai subtil rămâne neputincios.

— Vreţi să spuneţi că aceste întâmplări ţin de domeniul supranaturalului?

— N-o spun cu certitudine.

— Dar gândiţi evident asta.

— După drama care a avut loc, domnule Holmes, mi s-au povestit diverse incidente, care sunt dificil de clasat printre evenimentele fireşti.

— De exemplu?

— Am aflat că, înainte de teribila noapte, mai multe persoane au văzut prin pustietăţi un animal care, după semnalmente, aducea cu demonul din Baskerville... Animalul nu aparţine niciunei specii catalogate. Toţi au spus că avea

un aspect înfricoşător, fantastic, spectral. Am stat de vorbă cu aceşti oameni – un țăran obtuz, un fierar şi un fermier. Au făcut acelaşi portret al sinistrei apariții. Era încarnarea exactă a câinelui legendar venit din infern. În districtul nostru domneşte teroarea şi cel care s-ar aventura noaptea prin mlaştină ar fi un adevărat temerar.

— Dar dumneavoastră, om de ştiință, admiteți o manifestare supranaturală?

— Nu ştiu ce să cred.

Holmes ridică din umeri.

— Până acum, spuse el, mi-am limitat investigațiile la lucruri din lumea aceasta. În limita mijloacelor mele modeste, am combătut răul din oameni, dar ar fi o misiune prea ambițioasă să-l atac pe diavolul însuşi. Totuşi, trebuie să admiteți materialitatea urmelor!

— Câinele de care se vorbea în manuscris era suficient de material pentru a sfâşia gâtul unui om şi totuşi era de esență supranaturală!

— Văd că ați trecut de partea adepților supranaturalului! Mai răspundeți-mi la o chestiune: De vreme ce gândiți astfel, de ce ați venit să mă consultați? Îmi cereți să nu cercetez cauzele morții lui Sir Charles Baskerville şi, în acelaşi timp, mă rugați să mă ocup de acest caz.

— Nu v-am rugat.

— Atunci, cum vă pot ajuta?

— Indicându-mi ce atitudine trebuie să am față de Sir Henry Baskerville, care soseşte la gara Waterloo – în acest moment doctorul Mortimer îşi scoase ceasul – într-o oră şi un sfert.

— El este moştenitorul?

— Da, da. La moartea lui Sir Charles, ne-am interesat asupra acestui tânăr şi am aflat că se ocupă cu agricultura, tocmai în Canada. Informațiile primite despre el sunt excelente, din absolut toate punctele de vedere... Şi nu vorbesc acum ca medic, ci ca executor testamentar al lui Sir Charles Baskerville.

— Nu mai există alți pretendenți la averea defunctului, bănuiesc.

— Nu mai există alții, singura rudă căreia i-am dat de urmă se numeşte – sau, mai bine zis, se numea – Roger Baskerville, era cel de-al treilea frate al lui Sir Charles. Cel de-al doilea frate, mort tânăr, nu a avut decât un fiu, Henry. Cel de-al treilea frate, Roger, era considerat oaia neagră a familiei. Perpetua vechiul tip al familiei Baskerville şi continua, mi s-a spus, rătăcirile străbunului Hugo. Şederea în Anglia i se părea nesănătoasă, s-a expatriat în America Centrală, unde a murit de friguri galbene, în 1876. Aşadar, Henry este ultimul Baskerville... Într-o oră şi cinci minute îl voi întâlni la gara Waterloo... Mi-a telegrafiat de la Southampton că va sosi în această dimineață... Ce trebuie să fac, domnule Holmes?

— De ce nu ar merge la căminul strămoşilor săi?

— Pare foarte firesc, nu-i aşa? Şi totuşi, trebuie să ne amintim că toți din familia Baskerville care au locuit în castel au murit de moarte violentă. Sunt convins că, dacă Sir Charles ar fi putut să-mi vorbească înainte de moartea sa, mi-ar fi recomandat insistent să nu-l aduc acolo pe ultimul reprezentant al familiei sale şi pe moştenitorul marii sale averi. Pe de altă parte, este de necontestat că prosperitatea acestei sărmane regiuni depinde în mod absolut de prezența lui Sir Henry. Tot binele început de Sir Charles va fi pierdut dacă până la urmă castelul rămâne pustiu. Am venit să vă cer o părere, domnule Holmes, pentru că mă tem să mă las condus de propriul interes, prea evident în acest caz.

Holmes rămase pe gânduri un moment, apoi zise:

— Cu alte cuvinte, iată care este opinia dumneavoastră: credeți că o influență diabolică face şederea în Dartmoor nesănătoasă pentru cei din familia Baskerville. Am exprimat bine temerea dumneavoastră?

— Oare nu am temeiuri să cred asta?

— Sunt de acord. Dar, dacă teoria dumneavoastră despre supranatural este exactă, tânărul nostru poate foarte bine să-i suporte efectele la Londra sau în Devonshire. Îmi vine greu să cred că puterile unui diavol sunt limitate local – ca şi cele ale unui consiliu parohial.

— Ați trata probabil problema mai serios, domnule Holmes, dacă ați trăi într-un contact permanent cu aceste lucruri.

Aşadar, după dumneavoastră, acest tânăr nu ar fi în mai mare pericol în Devonshire decât la Londra?... Va sosi în cincizeci de minute. Ce mă sfătuiți să fac?

— Vă sfătuiesc să luați o cabrioletă, să vă chemați canişul care zgârie la uşa mea de la intrare şi să mergeți în întâmpinarea lui Sir Henry Baskerville, la gara Waterloo.

— Şi apoi?

— Apoi, nu îi spuneți nimic până ce nu mă mai gândesc la această problemă.

— De cât timp credeți că aveți nevoie?

— Douăzeci şi patru de ore. Doctore Mortimer, v-aş fi foarte recunoscător să mă vizitați din nou aici mâine-dimineață, la ora zece. Pentru dispozițiile mele viitoare, am nevoie să-l aduceți cu dumneavoastră pe Sir Henry.

— Fiți sigur de asta, domnule Holmes.

Doctorul Mortimer îşi însemnă întâlnirea şi ieşi.

Holmes îl opri în capul scărilor.

— Încă o întrebare, doctore Mortimer. Mi-ați spus că, înaintea morții lui Sir Charles Baskerville, mai multe persoane au zărit prin pustietate strania apariție?

— Da, trei persoane.

— Arătarea a mai fost văzută după aceea?

— Nu am mai auzit vorbindu-se de ea.

— Mulțumesc. La revedere.

Holmes se reaşează cu acel aer de satisfacție interioară care însemna că întrevede o misiune agreabilă.

— Ieşi în oraş, Watson?, mă întrebă.

— Da, numai dacă nu-ți pot fi de vreun folos.

— Nu, dragă prietene, nu-ți cer ajutorul decât când trebuie să acționăm. Cazul acesta este superb, unic în genul lui, din anumite puncte de vedere... Când treci prin fața prăvăliei lui Bradley, roagă-l să-mi trimită o livră din tutunul lui cel mai tare... Fii, te rog, amabil şi lasă-mă singur până diseară. Ne vom comunica atunci impresiile asupra problemei foarte interesante pe care a supus-o atenției noastre, în această dimineață, doctorul Mortimer.

Lui Holmes îi plăcea să se izoleze astfel, timp de mai multe ore de încordare a minții, pentru a cântări lucrurile pe toate

părțile. Construia atunci teorii contradictorii, le discuta şi îşi fixa mintea asupra punctelor esențiale.

Mi-am petrecut după-amiaza la club şi nu m-am întors în strada Baker decât pe seară.

Era aproape ora nouă când mă aflam din nou în salonul lui Sherlock Holmes. Deschizând uşa, la o primă impresie, camera luase foc. Fumul întuneca atât de mult încăperea, că de-abia se vedea lumina lămpii de pe masă.

Am făcut câțiva paşi în salon şi temerile mele s-au liniştit imediat: nu era decât fumul produs de un tutun de proastă calitate.

Fumul inhalat mă făcu să tuşesc.

În sfârşit, prin acest nor gros, am reuşit să-l descopăr pe Holmes, înfăşurat în halatul său de casă, înfundat într-un fotoliu larg şi ținând între dinți o pipă din lut negru.

Mai multe rulouri de hârtie erau răspândite pe covor în jurul lui.

— Ai răcit, Watson?, mă întrebă.

— Nu... este de la atmosfera asta otrăvită.

— Cred că este, într-adevăr, puțin cam densă.

— Densă?! Este irespirabilă!

— Bine, deschide fereastra. Pun pariu că nu te-ai mişcat de la clubul tău.

— Dragă Holmes... Aşa este. Dar cum...

Sherlock Holmes râse de uimirea mea.

— Eşti de o naivitate delicioasă, zise el. Mă bucur să-mi pot exersa pe seama ta aptitudinile modeste pe care le posed. Aşadar, un domn, despre care nu ştim să aibă prieteni intimi, iese când afară e ploaie şi noroi. Se întoarce seara, imaculat, cu pălăria şi ghetele la fel de strălucitoare ca dimineața. Ce reiese de aici? Că a stat țintuit undeva toată ziulica. Nu e evident?

— Într-adevăr, este destul de evident.

— Sunt peste tot în lume o mulțime de lucruri evidente, pe care nimeni nu le observă. Iar eu unde crezi că am fost?

— Ai stat, de asemenea, țintuit aici.

— Greşit!... Am vizitat ținutul Devonshire.

— Cu gândul?

— Da. Corpul meu nu a părăsit acest fotoliu şi a consumat, în absența minții mele, constat cu regret, contravaloarea a două mari căni de cafea şi o cantitate incredibilă de tutun. După ce ai plecat, am trimis pe cineva să caute la Stamford harta oficială a ținutului mlăştinos din Dartmoor şi am parcurs-o cu mintea în toate sensurile. La această oră mă pot lăuda că mă descurc fără ghid.

— Aşadar, harta este la o scară mare?

— Foarte mare.

Holmes dezdoi o parte, pe care o ținu întinsă pe genunchi.

— Iată districtul care ne interesează, zise el. Aici, în centru, poți vedea Baskerville Hall.

— Cu acest brâu de pădure?

— Da. Deşi aleea Tiselor nu este desemnată cu vreun nume, pot să jur că se întinde de-a lungul acestei linii, având mlaştina în dreapta. Grupul de case de aici reprezintă cătunul Grimpen, unde prietenul nostru, doctorul Mortimer, şi-a instalat cartierul general. Poți constata că, pe o rază de cinci mile, casele sunt rare. Iată şi Lafter Hall, despre care se vorbeşte în manuscrisul cel vechi. Construcția indicată mai departe trebuie să fie casa naturalistului Stapleton, dacă i-am reținut bine numele. În sfârşit, sunt aici două ferme: High Tor şi Foulmire. La paisprezece mile de aici se înalță închisoarea Princetown. În jurul şi între aceste câteva case se întinde pustietatea, sumbră, dezolantă. Aici a avut loc drama, aici vom încerca să o reconstituim.

— Locul este sălbatic?

— Se pare că da. Dacă diavolul ar vrea să se amestece în treburile oamenilor...

— Prin urmare, şi tu înclini în favoarea unei intervenții supranaturale?

— Oare diavolul nu se poate servi de agenți în carne şi oase? De la început, trebuie să răspundem la două întrebări. Prima dintre ele: a fost o crimă? A doua: care este această crimă şi cum a fost comisă? Dacă presupunerile doctorului Mortimer sunt întemeiate şi ne aflăm în prezența unor forțe care scapă legilor obişnuite ale naturii, atunci, cu siguranță, este mai

bine să nu avansăm cu investigațiile, dar trebuie să epuizăm toate celelalte ipoteze înainte de a ne opri la aceasta. Am face bine să închidem fereastra, ce crezi? Recunosc că sunt ciudat, dar mi se pare că o atmosferă concentrată favorizează întotdeauna o stimulare a activității mintale. Nu merg până la a mă închide într-o cutie pentru a reflecta... Aceasta ar fi totuşi consecința logică a convingerilor mele... Dar tu, Watson, te-ai gândit la acest caz?

— Da, mult, de-a lungul zilei.

— Ce crezi?

— Mă declar foarte încurcat.

— Cazul ăsta nu seamănă, e drept, cu niciun altul... Diferă în multe puncte... Modificarea urmelor de paşi, de exemplu... Cum ai explica-o?

— Mortimer spune că Sir Charles Baskerville a parcurs o parte din alee în vârful picioarelor.

— Nu a făcut decât să repete declarația vreunui idiot făcută în anchetă. De ce s-ar fi plimbat pe o alee în vârful picioarelor?

— Atunci?

— Fugea, Watson! Sir Charles fugea disperat! Fugea pentru a se salva, până în momentul în care o ruptură de anevrism l-a aruncat cu fața la pământ.

— De ce fugea?

— Aici e problema. Unele indicii mă fac să cred că era deja mort de frică încă înainte de a începe să fugă.

— Pe ce dovezi îți întemeiezi acest raționament?

— Admit că motivul fricii sale se găsea în mlaştină. Dacă a fost aşa – şi asta pare probabil –, doar un om înnebunit ar fi fugit întorcând spatele casei sale în loc să se îndrepte spre ea. Dacă acceptăm drept adevărată povestirea beţivului, Sir Charles fugea, strigând după ajutor, în direcția de unde era cel mai puțin probabil să-l primească... Şi apoi, ce aştepta în acea noapte? De ce aştepta pe aleea Tiselor, şi nu la castel?

— Crezi că aştepta pe cineva?

— Doctorul Mortimer ne-a prezentat un Sir Charles Baskerville bătrân şi slăbit. Putem accepta plimbările după apusul soarelui, dar, în acea seară, pământul era umed şi era

frig. Se poate crede că s-a oprit cinci sau zece minute, aşa cum doctorul Mortimer, cu o perspicacitate pe care nu i-o bănuiam, a dedus foarte logic după scrumul căzut din trabuc?

— Dar ieşea în fiecare seară.

— Nu cred că se oprea în fiecare seară la poarta care dădea spre zona pustie. Dimpotrivă, toate depoziţiile arată că evita mlaştina. Or, în acea seară, s-a postat în acel loc... A doua zi pleca la Londra... Problema începe să se clarifice, Watson, devine coerentă! Îmi dai vioara, te rog? Să nu ne mai gândim pentru moment la acest caz şi să aşteptăm vizita doctorului Mortimer şi a lui Sir Henry Baskerville.

4

Sir Henry Baskerville

În acea dimineață am luat micul dejun devreme. Sherlock Holmes, în halat de casă, aştepta sosirea musafirilor noştri. Au fost punctuali la întâlnire: de-abia sunase de ora zece, când a intrat doctorul Mortimer, urmat de tânărul baronet.

Avea cam treizeci de ani. Mărunțel, vioi, cu ochii negri, avea o constituție foarte solidă. Sprâncenele foarte bogate îi dădeau chipului său o expresie energică.

Purta un costum de culoare roşiatică. Chipul bronzat arăta mulți ani petrecuți în aer liber. Calmul privirii şi siguranța liniştită a ținutei sale denotau un om bine-crescut.

— Vi-l prezint pe Sir Henry Baskerville, spuse doctorul Mortimer.

— Chiar el, adăugă tânărul. Şi ceea ce este şi mai ciudat, domnule Holmes, este că, dacă prietenul meu aici prezent nu mi-ar fi propus să mă întâlnesc cu dumneavoastră, aş fi venit din proprie inițiativă. Ştiu că vă plac enigmele... Ei bine, din această dimineață am şi eu una, care, pentru a fi rezolvată, necesită mai mult timp decât pot eu să-i acord.

Holmes se înclină şi zise.

— Aşezați-vă, vă rog, Sir Henry. Să înțeleg că, după scurta dumneavoastră şedere la Londra, ați trecut printr-o întâmplare neprevăzută?

— O, nimic important, domnule Holmes. Ar putea fi vorba de o glumă. Scrisoarea asta – dacă poate fi demnă de acest nume – mi-a fost remisă în această dimineață.

Şi Sir Henry puse pe masă un plic.

Ne apropiarăm cu toții să-l privim.

Hârtia era de culoare gri şi de calitate comună.

O mână neîndemânatică scrisese adresa următoare:

Sir Henry Baskerville, Northumberland Hotel

Scrisoarea avea timbrul biroului poştal din Charing Cross şi fusese pusă la cutie în seara zilei precedente.

— Cine ştia că veți trage la Northumberland Hotel?, întrebă Holmes privindu-l cu atenție pe musafirul nostru.

— Nimeni. Şi m-am hotărât abia după ce m-am întâlnit cu doctorul Mortimer.

— Desigur, domnul Mortimer locuia deja acolo?

— Nu, trăsesem la un prieten, răspunse doctorul. Era imposibil de prevăzut că vom merge la acel hotel.

— Hm! Am impresia că cineva este la curent cu mişcările dumneavoastră.

Holmes scoase din plic jumătatea unei coli de hârtie şcolară, pliată în patru, şi o desfăcu pe masă. În mijloc, litere tipărite, decupate şi lipite, formau o singură frază. Suna astfel:

Dacă puneți preț pe judecata sau pe viața dumneavoastră, evitați mlaştina!

Doar cuvântul „mlaştina“ era scris de mână.

— Îmi veți spune poate, domnule Holmes, zise Sir Henry Baskerville, ce înseamnă toate astea şi cine se interesează atât de mult de mine?

— Ce credeți, doctore Mortimer? Sunteți de acord, în orice caz, că aici nu mai este vorba de nimic supranatural.

— Sunt de acord, domnule. Dar această avertizare nu este oare trimisă de o persoană convinsă că ne aflăm în prezența unor fapte supranaturale?

— Înainte de a ieşi din această încăpere, replică Sherlock Holmes, veți şti la fel de mult ca noi, vă promit. Pentru moment, cu permisiunea dumneavoastră, ne vom concentra

asupra examinării acestui document deosebit de interesant. A fost probabil confecționat ieri-seară și pus imediat la poștă. Watson, ai ziarul „Times“ de ieri?

— E acolo, pe colțul mesei tale.

— Dacă sunteți amabil să mi-l dați... pagina interioară, vă rog... cea care conține editorialele.

Holmes parcurse repede coloanele cotidianului central.

— Articolul principal este despre chestiunea libertății comerțului, zise el. Permiteți-mi să vă citesc un pasaj:

Vă înșelați crezând că tarifele de protecție încurajează comerțul și industria dumneavoastră națională. Dacă puneți preț pe importuri, evitați o aplicare prea îndelungată a acestei legislații, care va scădea rapid nivelul general de viață pe această insulă... Judecata vă va demonstra acest pericol.

— Ce părere ai de asta, Watson?, strigă bucuros Holmes frecându-și mâinile, vizibil satisfăcut.

Doctorul Mortimer îl privi pe Holmes cu un aer de interes profesional, în timp ce Sir Henry își întoarse spre mine privirile uimite.

— Nu înțeleg mare lucru din chestiunile de tarife și de economie politică, zise el. De altfel, mi se pare că această scrisoare ne-a deturnat puțin de la subiectul nostru.

— Din contră, Sir Henry, cred că suntem în miezul lui. Watson este mai inițiat decât dumneavoastră în metoda mea și totuși mă tem că nu a sesizat importanța acestui citat.

— Nu, am răspuns, nu văd ce legătură...

— Există una, chiar foarte strânsă: *dumneavoastră, viață, judecata, puneți preț pe, evitați*... Înțelegeți acum de unde au fost luate aceste cuvinte?

— Desigur!, strigă Sir Henry. Este foarte ingenios.

— Și dacă mai aveam o îndoială, continuă Holmes, mi-ar fi fost risipită de faptul că expresiile *evitați* și *puneți preț pe* sunt decupate dintr-o singură tăietură.

— Într-adevăr, domnule Holmes, asta depășește tot ce mi-aș fi putut imagina, spuse Mortimer privindu-l pe prietenul meu cu stupefacție. Înțeleg că se putea ghici că aceste cuvinte au fost decupate dintr-un ziar... Dar să spui din care

şi să adaugi că provin dintr-un editorial este cu adevărat uimitor! Cum v-ați dat seama?

— Presupun, domnule doctor, că puteți deosebi craniile negrilor de cele ale eschimoşilor?

— Bineînțeles.

— De ce?

— Asta-i meseria mea. Diferențele sar în ochi... Osul frontal, unghiul facial, curba maxilarelor...

— Ei bine, meseria mea este aceasta! Diferențele îmi sar şi mie în ochi. Găsesc la fel de multe deosebiri între caracterele din „Times“ şi cele dintr-o fițuică oarecare ca dumneavoastră între negri şi eschimoşi. Să deosebeşti literele tipărite, unele de altele, iată cea mai elementară pricepere a unui expert criminalist. Mărturisesc totuşi că, în tinerețe, confundam „Leeds Mercury“ cu „Western Morning News“. Un „Times“ în prima ediție de la Londra este perfect recognoscibil, iar aceste cuvinte nu puteau fi luate decât de aici. Scrisoarea fiind de ieri, devenea aproape sigur că le voi găsi în numărul apărut în această dată.

— Aşadar, întrebă Sir Henry Baskerville, cineva le-a decupat cu foarfeca?...

— Cu foarfeca de unghii, precizează Holmes. Vedeți că lama era foarte scurtă, de vreme ce acela care o mânuia s-a oprit de două ori la cuvintele *evitați* şi *puneți preț pe*.

— Într-adevăr. Prin urmare, cineva a decupat cuvintele cu o foarfecă mică de unghii şi le-a fixat apoi cu lipici.

— Nu, cu gumă arabică, rectifică Holmes.

— Cu gumă, pe hârtie, continuă Sir Henry. Mai explicați-mi o dată, vă rog, de ce cuvântul „mlaştină“ este scris de mână?

— Pentru că nu apare în articol. Celelalte cuvinte sunt uzuale, se pot găsi în toate ziarele, mai uşor decât „mlaştina“, care este mult mai puțin comun.

— Accept explicația dumneavoastră, domnule Holmes. Ați mai descifrat altceva în acest mesaj?

— Am mai cules unul sau două indicii, deşi s-au luat tot felul de precauții pentru a induce în eroare. Puteți observa că adresa, cu un scris deformat, este de mână. Or, „Times“

este ziarul inteligențelor cultivate. Putem trage concluzia că scrisoarea a fost compusă de un om instruit, care voia să treacă drept altcineva decât este. Apoi, eforturile pentru a deghiza scrisul sugerează ideea că dumneavoastră cunoașteți acest scris sau că veți putea să-l cunoașteți într-o zi. Mai puteți observa că nici cuvintele nu sunt lipite, urmând o linie dreaptă, ci unele sunt așezate mai sus decât celelalte. „Viața", de exemplu, este complet în afara liniei. Să atribuim această lipsă de grijă neglijenței decupatorului sau agitației și grabei sale? Înclin pentru această din urmă explicație. Acest mesaj era important și se pare că cel care-l compunea îi dădea toată atenția. Dacă admitem graba, trebuie să-i căutăm cauza, pentru că aceeași scrisoare pusă la cutie dimineața devreme, în loc de seara, l-ar fi prins totuși pe Sir Henry înainte de a părăsi hotelul. Corespondentul lui Sir Henry se temea oare să nu fie întrerupt? Și de către cine?

— Acum intrăm pe terenul ipotezelor, sublinie doctorul Mortimer.

— Mai degrabă, replică Holmes, intrăm pe terenul probabilităților... Și să o alegem pe cea mai veridică. Asta se cheamă a aplica ipotezele științei. Oare nu avem întotdeauna la dispoziție un fapt material pe care ne întemeiem speculațiile? Mă veți acuza, din nou, că mă las pradă imaginației, dar sunt absolut sigur că această scrisoare a fost compusă într-un hotel.

— Ce vă face să spuneți asta?, întrebă Mortimer.

— Dacă examinați cu atenție scrisoarea, veți vedea că pana și cerneala lăsau de dorit. Pana a picurat de două ori în același cuvânt și a mers pe uscat de trei ori în adresă, care este totuși scurtă. Pana era, prin urmare, proastă, iar călimara avea puțină cerneală. Or, pana și călimara dintr-o casă sunt rareori într-o asemenea stare și încă și mai rar amândouă în același timp. Iar penele și călimările din hoteluri le cunoașteți, nu-i așa? Prin urmare, nu ezit să spun că trebuie să scotocim prin coșurile de hârtie ale hotelurilor de lângă Charing Cross până când vom găsi numărul mutilat din „Times". Cu ajutorul lui, îl vom prinde pe expeditorul acestui mesaj straniu... Ia te uită!

Holmes ridicase în fața ochilor hârtia pe care fuseseră lipite cuvintele...

O examină cu multă atenție.

— Ei bine?, întrebai eu.

— Nimic, spuse el lăsând foaia pe masă. Hârtia este complet albă, nu are nici măcar filigran. Cred că am extras din această scrisoare ciudată toate indiciile pe care ni le putea furniza. Acum, spuneți-mi, Sir Henry, vi s-a întâmplat ceva de când ați coborât din tren?

— Nu, domnule Holmes. Nu-mi aduc aminte.

— Nu ați remarcat că v-ar fi observat sau v-ar fi urmărit cineva?

— Am impresia că merg printre tenebrele unui foileton sumbru, răspunse musafirul nostru. De ce naiba să mă fi observat sau urmărit cineva?

— Totuşi, aşa mi se pare că a fost. Mai aveți ceva să ne comunicați înainte de a începe să cercetăm această supraveghere la care sunteți supus?

— Asta depinde de ce credeți dumneavoastră demn să vă fie comunicat. Orice iese din mersul obişnuit al vieții merită să fie spus.

Sir Henry surâse.

— Nu cunosc aproape nimic din modul de viață britanic, pentru că cea mai mare parte a existenței mele mi-am petrecut-o în Statele Unite sau în Canada. Cu toate acestea, nu cred că pierderea unei ghete constituie aici un eveniment care să iasă din „mersul obişnuit al vieții".

— V-ați pierdut o gheată?

— A rătăcit-o doar, interveni Mortimer. O veți găsi când vă întoarceți la hotel. La ce bun să-l plictisim pe domnul Holmes cu asemenea nimicuri?

— M-a întrebat şi i-am răspuns, replică Sir Henry.

— Perfect, zise Holmes. Spuneți-mi tot, oricât de neglijabile vă pot părea aceste incidente. Aşadar, v-ați pierdut o gheată?

— Cel puțin, am rătăcit-o. Am pus perechea noaptea trecută la uşa camerei şi, azi-dimineață, nu mai aveam decât una. Chestionat, servitorul nu mi-a putut da nicio explicație.

Mai rău este că le cumpărasem cu o zi înainte, pe Strand, şi că nu am apucat încă să le port.

— Dacă nu le-aţi purtat până acum, atunci de ce le-aţi dat la curăţat?

— Pielea, arămie, nu fusese încă lustruită... De-asta le-am pus afară.

— Prin urmare, ieri, cum aţi ajuns la Londra, aţi ieşit imediat şi v-aţi cumpărat ghetele?

— Am cumpărat diverse lucruri... Doctorul Mortimer m-a însoţit. Dacă trebuie să fac pe marele senior, trebuie să am şi hainele potrivite, păi nu? În Far-West nu prea mă îngrijeam de ţinută. Printre alte târguieli se afia şi această pereche de ghete galbene. Am dat pe ele şase dolari şi mi s-a furat una înainte să apuc să le port.

— Nu văd utilitatea acestui furt, spuse Holmes. Sunt de părerea doctorului Mortimer... o veţi găsi în curând.

— Domnilor, cred că am discutat destul despre mine, spuse baronetul. A venit momentul să-mi spuneţi şi dumneavoastră tot ceea ce ştiţi.

— Dorinţa dumneavoastră este foarte legitimă, răspunse Sherlock Holmes. Doctore Mortimer, reia pentru Sir Henry povestea dumitale de ieri-dimineaţă.

Astfel încurajat, prietenul nostru îşi scoase tacticos hârtiile din buzunar şi istorisi toată povestea pe care cititorul o cunoaşte deja.

Sir Henry Baskerville o ascultă cu cea mai mare atenţie. Din când în când, îi scăpa un strigăt de surpriză.

Când doctorul Mortimer tăcu, exclamă:

— Am primit aşadar o moştenire blestemată! Sigur că de când eram mic copil am auzit vorbindu-se de acest câine. Este povestea favorită a familiei, dar nu mă gândeam niciodată să o iau în serios. Cât despre moartea unchiului meu... mi se pare că-mi fierbe capul... nu pot să leg două idei... Mă întreb dacă ceea ce mi-aţi spus necesită o anchetă judiciară sau un exorcism.

— Aşa este.

— Apoi, chiar scrisoarea asta cu adresa hotelului meu... cade la fix.

— Scrisoarea arată că cineva ştie mai bine decât noi ce se petrece prin mlaştină, spuse Mortimer.

— Şi că acest cineva vă vrea binele, din moment ce vă previne asupra pericolului, adăugă Holmes.

— Prezența mea acolo încurcă poate anumite planuri...

— Şi asta este posibil. Vă mulțumesc, doctore Mortimer, că ați supus atenției mele o problemă care conține un număr aşa de mare de alternative atât de interesante. Acum, Sir Henry Baskerville, nu ne mai rămâne decât un singur punct în suspensie: da sau nu? Aşadar, trebuie sau nu să mergeți la castel?

— De ce nu aş merge?

— Se pare că este un pericol acolo.

— Un pericol provenind de la demonul familiei sau de la niște ființe umane?

— Asta trebuie elucidat.

— Oricare ar fi decizia dumneavoastră, hotărârea mea e luată. Nu există în infern niciun diavol, domnule Holmes, şi nici pe pământ vreun om în stare să mă împiedice să merg în casa strămoşilor mei. Acesta este ultimul meu cuvânt.

Sir Henry încruntă din sprâncene şi chipul lui, în timp ce vorbea, se făcu roşu-aprins.

Era evident că ultimul vlăstar al familiei Baskerville moştenise caracterul năvalnic al străbunilor săi.

— Am nevoie să meditez o vreme asupra a tot ceea ce mi-ați spus, reluă el. Este greu să mă hotărăsc aşa repede. Acordați-mi o oră de gândire. Este ora unsprezece şi jumătate, mă voi întoarce direct la hotel. Vă invit, pe dumneavoastră şi pe domnul Watson, să dejunăm împreună la ora două. Vă voi răspunde atunci mai clar.

— Îți convine aşa, Watson?, mă întrebă Holmes.

— De minune.

— Vom veni, deci. Să vă chem o trăsură?

— Vă voi însoți la plimbare, spuse Mortimer.

— La ora două, ne-am înțeles?, repetă Sir Henry.

— Da, la revedere, răspunserăm Holmes şi cu mine.

Auzirăm paşii musafirilor noştri răsunând pe scară şi poarta de la stradă închizându-se după ei.

Imediat, Holmes părăsi atitudinea visătoare şi se trezi în el omul de acţiune.

— Repede! Ia-ţi pălăria, Watson!

Alergă în halat de casă în camera de toaletă, de unde ieşi câteva secunde mai târziu în redingotă.

Coborârăm scările câte patru trepte şi ne repezirăm în stradă.

La două sute de yarzi în faţa noastră îi zărirăm pe doctorul Mortimer şi pe Sir Henry Baskerville îndreptându-se spre strada Oxford.

Îl întrebai pe prietenul meu:

— Vrei să fug după ei şi să-i opresc?

— Stai liniştit, Watson. Compania ta îmi ajunge, dacă a mea nu-ţi displace. Aceşti domni aveau dreptate, este foarte plăcut să te plimbi în dimineaţa asta.

Holmes grăbi pasul, până când am redus la jumătate distanţa care ne separa de noii noştri prieteni. Aşa că, lăsând între ei şi noi un interval de aproximativ o sută de yarzi, parcurserăm strada Oxford, apoi strada Regent.

În curând, Holmes scoase un strigăt de bucurie. Am urmat direcţia privirii lui şi am văzut o trăsură care se repunea în mişcare de-a lungul trotuarului. Avea un pasager...

— Iată-l pe omul nostru!, strigă Holmes. Vino repede! Vom putea măcar să-l privim mai bine, în lipsă de altceva!

Ca un fulger, am văzut o barbă neagră zbârlită şi nişte ochi pătrunzători care ne priveau prin geamul trăsurii. Imediat, ferestruica prin care se comunică din interior cu vizitiul se deschise şi fu dat un ordin. Vehiculul plecă cu viteză spre Trafalgar Square.

Holmes căută pe dată în apropiere o trăsură goală, dar nu găsi. Într-o cursă nebună, se aruncă în mijlocul înghesuielii străzii. Dar trăsura avea un avans prea mare faţă de prietenul meu, care o pierdu în curând din vedere.

— Ei drăcie!, zise Holmes cu amărăciune ieşind gâfâind dintre şirurile de trăsuri, ce ghinion, dar şi ce lipsă de prevedere din partea mea! Dacă eşti corect, Watson, vei înregistra această întâmplare la capitolul eşecuri.

— Ce fel de om era?

— Nu am nici cea mai mică idee.

— Un spion?

— Din ceea ce am afiat, este sigur că o umbră l-a urmărit pas cu pas pe Baskerville de la sosirea sa la Londra. Cum s-ar fi putut şti atât de repede că a ales Northumberland Hotel? Dacă a fost spionat în prima zi, sunt sigur că va fi spionat şi a doua zi. Îți amintești că în dimineața asta, în timp ce doctorul Mortimer citea documentele, m-am apropiat de două ori de fereastră?

— Da, îmi amintesc.

— Mă uitam dacă nu se plimbă nimeni pe stradă. Nu am remarcat nimic suspect. Ah, Watson, avem de-a face cu un om abil! Lucrurile se complică. Chiar dacă îmi este încă imposibil să-mi dau seama dacă ne aflăm în prezența unei intervenții amicale sau a uneia ostile, recunosc că o intervenție există. Când prietenii noştri au plecat, i-am urmărit pentru a-l descoperi pe urmăritorul lor invizibil. Acest om este atât de şiret, întrucât, în loc să meargă pe jos, a preferat să ia o trăsură. Putea astfel să rămână în urma celor pe care îi observă sau să-i devanseze pentru a scăpa atenției lor. Acest procedeu prezenta şi avantajul de a păstra contactul cu ei, dacă cei doi ar fi luat o trăsură, dar avea şi un dezavantaj evident.

— Acela de a-l lăsa pe autorul lui la discreția vizitiului?

— Evident.

— Ce păcat că nu avem numărul lui!

— Dragă Watson, am fost neîndemânatic, sunt de acord. Totuşi, nu-ți poți imagina că am uitat să-l notez aici!

Şi Holmes se lovi peste frunte.

— Am citit pe trăsură numărul 2.704. Dar, pentru moment, asta are puțină importanță pentru noi.

— Ce ai fi putut să faci în plus?

— Dacă aş fi remarcat trăsura, m-aş fi întors şi aş fi luat-o în altă direcție. Aş fi putut atunci foarte bine să chem o alta şi, de la o distanță suficientă, aş fi urmărit-o la pas pe prima, până la Northumberland Hotel. Acolo, aş fi aşteptat. Apoi, când necunoscutul ar fi intrat după Sir Henry Baskerville, l-am fi urmărit la rândul nostru. În schimb, printr-o grabă intempestivă, de care adversarul nostru a ştiut să profite cu

o determinare ieşită din comun, ne-am dat în vileag şi i-am pierdut urma.

Vorbind şi mergând agale în faţa magazinelor de pe strada Regent, îi pierduserăm din vedere pe doctorul Mortimer şi pe tovarăşul lui.

— E inutil să-i mai urmărim, spuse Holmes. Umbra a dispărut şi nu va mai reapărea. Ne-au mai rămas cărţi în mâini, să le jucăm cu curaj. L-ai recunoaşte pe omul din trăsură?

— Nu i-aş recunoaşte decât barba.

— Şi eu la fel. Dar aş jura că este falsă. Un om angajat într-o „filare“ atât de delicată nu poate purta o asemenea barbă decât pentru a-şi disimula trăsăturile. Să intrăm aici, Watson.

Holmes intră într-unul dintre acele birouri de cartier unde comisionarii stau la orice oră din zi şi din noapte la dispoziţia publicului.

Directorul îl primi cu un salut cald.

— Observ cu plăcere, dragă Wilson, spuse prietenul meu, că nu ai uitat micul serviciu pe care ţi l-am făcut.

— Sigur că nu, domnule. Mi-aţi salvat reputaţia şi poate chiar viaţa.

— Exagerezi, dragul meu. Mi-amintesc că ai, printre băieţii dumitale, un puşti pe nume Cartwright care a dat dovadă de o anumită îndemânare în timpul anchetei.

— Da, domnule, este tot aici.

— Atunci, adu-l, te rog. Poţi să-mi schimbi bancnota asta de cinci lire?

Un băiat de vreo paisprezece ani, cu o privire inteligentă şi isteaţă, răspunse la soneria directorului.

Veni în faţa lui Holmes, pe care îl privea respectuos.

— Dă-mi anuarul hotelurilor, îi spuse prietenul meu. Iată, Cartwright, numele a douăzeci şi trei de hoteluri care se află în imediata apropiere de Charing Cross. Le vezi bine?

— Da, domnule.

— Vei merge la toate, unul după altul.

— Da, domnule.

— Vei începe prin a da portarului fiecărui hotel câte un şiling. Uite aici douăzeci şi trei de şilingi.

— Da, domnule.

— Le vei cere să-ți dea coşurile cu hârtie de ieri. O să le spui că a fost lăsată la o adresă greşită o telegramă importantă pe care trebuie să o găseşti. Înțelegi?

— Da, domnule.

— Ce va trebui într-adevăr să cauți nu este o telegramă, ci o pagină interioară din „Times“ în care s-au făcut tăieturi cu foarfeca, iată numărul din „Times“ şi pagina despre care e vorba. O poți recunoaşte uşor, nu-i aşa?

— Da, domnule.

— La fiecare hotel, portarul te va trimite la valetul din hol, căruia îi vei da, de asemenea, un şiling. Îți mai dau douăzeci şi trei de şilingi. Probabil că la douăzeci de hoteluri din douăzeci şi trei ți se va răspunde că ceea ce se găsea în coşurile de ieri s-a aruncat sau s-a ars. În cele trei hoteluri rămase, vei fi dus în fața unor mormane de hârtie în care va trebui să cauți această pagină din „Times“. Ai foarte puține şanse să o găseşti. Uite încă zece şilingi pentru situații neprevăzute. Trimite-mi în strada Baker, până diseară, rezultatul investigațiilor tale. Acum, Watson, să trimitem o telegramă ca să aflăm identitatea vizitiului care conduce trăsura 2.704. După aceea, în aşteptarea orei la care trebuie să ne prezentăm la Northumberland Hotel, vom vizita una dintre expozițiile de pictură de pe strada Bond.

5

Fire rupte

Sherlock Holmes avea dezvoltată la maximum capacitatea de a-şi detaşa spiritul de gândurile cele mai captivante.

Timp de două ore a părut că a uitat cazul ciudat în care eram amestecaţi şi s-a cufundat în examinarea tablourilor şcolii belgiene. Pe drumul dintre strada Bond şi Northumberland Hotel n-a vrut să vorbească decât despre artă – domeniu în care, de altfel, nu are decât cunoştinţe imperfecte.

— Sir Henry Baskerville vă aşteaptă în camera sa, ne spuse portarul hotelului. A cerut să fie înştiinţat de îndată ce sosiţi.

— Consideraţi că suntem indiscreţi dacă ne uităm în registrul dumitale?

— Deloc.

După numele de Baskerville, în registru nu mai erau decât numele a doi călători: Theophile Johnson şi familia sa, din Newcastle, şi doamna Oldmore cu fiica sa, din High Lodge, Alton.

— Este cu siguranţă acel Johnson pe care îl ştiu eu, îi spuse Holmes portarului. Un avocat, nu-i aşa? Cu barba complet cenuşie... şi care şchiopătează uşor?

— Nu, domnule. Acest Johnson este un mare comerciant de cărbune, foarte sprinten, cam de vârsta dumneavoastră.

— Probabil vă înşelați asupra profesiei sale.

— Nu, domnule. De mai mulți ani trage la acest hotel şi îl cunoaştem toți.

— Atunci, e altcineva. Şi doamna Oldmore? Cred că îmi amintesc numele. Scuzați-mi curiozitatea, dar, adesea, când vii în vizită la un prieten, întâlneşti un altul.

— Este invalidă. Soțul ei a fost, timp de câțiva ani, primar în Gloucester. O socotim printre cei mai buni clienți ai noştri.

— Îți mulțumesc pentru explicații. Regret că nu mă pot recomanda ca prieten al dumneaei.

Urcând scara, Sherlock Holmes reluă pe o voce joasă:

— Am fixat un punct important: ştim acum că cei care se ocupă atât de activ de prietenul nostru nu sunt cazați în acelaşi hotel cu el. Aceasta dovedeşte că, oricât interes ar avea să îl spioneze, aşa cum am constatat, nu doresc să fie văzuți de către el. Asta spune multe.

— Prin ce?

— Prin asta... Doamne! Dar ce naiba se întâmplă?

— De cum intrarăm pe coridorul hotelului ne lovirăm chiar de Sir Henry Baskerville.

— Era roşu de mânie la față şi ținea în mână o gheată veche plină de praf.

— Părea atât de furios, că de-abia putea să vorbească. Când putu să-şi reprime nervozitatea, se exprimă accentuând şi mai mult jargonul din Far-West, de care se folosise şi de dimineață.

— E o bătaie de joc în acest hotel, striga el. Dacă nu au grijă, le arăt eu că nu pot să-şi râdă de oameni în felul acesta! Ei drăcie! Dacă servitorul nu-mi găseşte gheata care-mi lipseşte, o să vadă el! Sigur că înțeleg o glumă, domnule Holmes, dar asta întrece orice limite!

— Încă vă mai căutați gheata?

— Da, da, domnule... şi cred că ar trebui neapărat să fie găsită!

— Spuneați că este vorba de o gheată din piele arămie?

— Da... Dar acum cea rătăcită este una neagră.

— Cum aşa?

Mărieș 2010

— Așa este. Nu am decât trei perechi de ghete: galbene, care sunt noi, negre, vechi, și cele cu care sunt încălțat. Noaptea trecută mi s-a luat o gheată galbenă și, în dimineața asta, mi s-a luat una neagră. Ei bine, ai găsit-o? Vorbește, idiotule, nu te mai holba la mine!

Un servitor, neamț de origine, tocmai apăruse:

— Nu, domnule, răspunse el, nu am găsit-o... Am întrebat în tot hotelul.

— Îmi veți găsi gheata asta până diseară sau îl voi avertiza pe director că îi părăsesc imediat maghernița.

— O vom găsi, domnule... vă promit, dacă binevoiți să aveți răbdare.

— Vă previn că este ultimul lucru pe care accept să-l pierd în acest cuib de hoți. Vă cer scuze, domnule Holmes, că vă deranjez cu aceste nimicuri.

— Nu este niciun deranj. Este ceva care merită toată atenția, gheata asta...

— Chiar credeți asta?

— Sigur. Dar cum vă explicați aceste întâmplări?

— Nici măcar nu caut o explicație. Este lucrul cel mai curios, cel mai nebunesc care mi s-a întâmplat vreodată.

— Cel mai curios... poate, replică Holmes pe gânduri.

— Dumneavoastră ce credeți?

— Deocamdată, nimic. Cazul dumneavoastră este foarte complicat. Dacă apropii de moartea unchiului dumneavoastră evenimentele care vă privesc pe dumneavoastră personal, nu cred că, din cele cinci sute de cazuri de care a trebuit să mă ocup, a fost vreunul mai dificil. Dar am prins mai multe fire și trebuie să sperăm că toate ne vor conduce la rezolvare. Nu are importanță că pierdem timp descurcând numeroasele ițe ale cazului... Mai devreme sau mai târziu, vom pune mâna pe firul cel bun.

În timpul prânzului se vorbi puțin de ceea ce ne adunase la un loc.

Când ne întoarserăm în salon, Holmes îl întrebă pe Baskerville ce intenții are.

— Să merg la castel.

— Când?

— La sfârşitul săptămânii.

— Orice ar fi, spuse Holmes, cred că este decizia cea mai înțeleaptă. Sunt convins că la Londra sunteți spionat. Or, în mijlocul acestei populații de mai multe milioane de locuitori, nu este uşor să ştii în fața cui te afli, cu atât mai mult să descoperi scopul urmărit de celălalt. Apoi, dacă vi se vrea răul, vom fi incapabili să-l împiedicăm. Ai remarcat, doctore Mortimer, că eraţi urmăriți de dimineață, din momentul în care ați ieşit din hotel până când v-ați întors?

Mortimer tresări.

— Urmăriți? De cine?

— Asta, din nefericire, nu vă pot spune. Există, printre vecinii sau cunoştințele dumitale din Dartmoor, un om care să poarte o barbă lungă neagră?

— Nu. Ba da!... Da, Barrymore, valetul lui Sir Charles poartă o barbă mare... şi este neagră.

— Hm! Unde locuieşte acest Barrymore?

— I-a fost încredințată paza castelului.

— Trebuie să ştim dacă se află acolo sau dacă nu cumva şi-a părăsit postul pentru a veni la Londra.

— Cum să facem asta?

— Dați-mi o foaie de telegramă.

Sherlock Holmes scrise în grabă nişte cuvinte. Citi:

Totul este pregătit pentru a-l primi pe Sir Henry?

— Asta va fi de-ajuns. Trimit această depeşă domnului Barrymore la castelul Baskerville. Care este cel mai apropiat oficiu poştal? Grimpen... Foarte bine. Îi vom expedia directorului acestui oficiu o telegramă care va suna aşa: „Înmânați-i direct domnului Barrymore această depeşă. Dacă nu îl găsiți, returnați-o lui Sir Henry Baskerville, Northumberland Hotel“. Vom afla astfel, până diseară, dacă Barrymore se află sau nu la postul său din Devonshire.

— Perfect, spuse Sir Henry. Apropo, doctore Mortimer, vorbeşte-ne puțin despre acest Barrymore.

— Este fiul unui fost intendent al familiei Baskerville. Locuiesc la castel de patru generații. Din ce mi s-a spus, soția lui şi el sunt oameni absolut onorabili.

— Nu este mai puțin adevărat, spuse Baskerville, că, atâta vreme cât niciun membru al familiei nu va locui la castel, acești oameni își vor găsi un bun adăpost acolo și nu vor avea nimic de făcut.

— Este adevărat.

— Soții Barrymore figurau în testamentul lui Sir Charles?, întrebă Holmes.

— Cu câte cinci sute de lire sterline fiecare.

— Hm! Ei aveau cunoștință de această generozitate?

— Da. Lui Sir Charles îi plăcea să vorbească despre dispozițiile sale testamentare.

— Este foarte interesant.

— Vreau să cred, zise Mortimer, că bănuielile dumneavoastră nu se întind asupra tuturor acelora care au primit o moștenire de la Sir Charles... Mie mi-a lăsat o mie de lire.

— Așa!... Cui a mai lăsat?

— A mai lăsat unor particulari câteva sume nesemnificative, dar și altele, absolut considerabile, pentru opere de binefacere.

— La cât se ridica totalul averii sale?

— La șapte sute patruzeci de mii de lire.

Holmes făcu ochii mari de uimire:

— Nu-mi imaginam că Sir Charles poseda o avere de asemenea proporții.

— Sir Charles trecea drept un om bogat, dar, până în ziua inventarierii, nu bănuiam valoarea averii sale, al cărei total se apropia de un milion de lire.

— Drace! Iată niște bănișori pentru care un om poate risca totul... Încă o întrebare, doctore Mortimer. Presupunând că i se întâmplă ceva rău tânărului nostru prieten – iertați-mă, Sir Henry, pentru această ipoteză neplăcută –, cui îi va reveni această avere?

— Cum Roger Baskerville, cel mai mic frate al lui Sir Charles, a murit de mic, averea va reveni unor veri îndepărtați, din familia Desmond. James Desmond este un pastor bătrân din Westmoreland.

— Mulțumesc. Aceste detalii sunt de cel mai mare interes. Îl cunoașteți pe domnul James Desmond?

— Da, l-am văzut o dată la Sir Charles. Are o înfățișare venerabilă şi duce, se spune, o viață exemplară. Îmi amintesc că a rezistat la solicitările lui Sir Charles, care insista pentru a-l face să accepte o donație destul de importantă.

— Prin urmare, acest om, cu gusturi simple, ar deveni moştenitorul milioanelor lui Sir Charles?

— Aşa este... Conform ordinii succesiunilor, el ar moşteni domeniul. Ar intra, de asemenea, în posesia tuturor valorilor, numai dacă nu decide altfel precedentul proprietar, care poate, prin testament, să dispună după voința lui.

— V-ați făcut testamentul, Sir Henry?, întrebă Sherlock Holmes.

— Nu. Nu am avut încă timp, pentru că nu am aflat decât de ieri cum stau lucrurile. Dar, în orice caz, valorile mobiliare vor urma domeniul şi titlul. Asta era voința bietului meu unchi. Cum ar putea proprietarul domeniului Baskerville să întrețină castelul dacă este sărac? Casă, pământuri, bani, toate trebuie să revină aceleiaşi persoane.

— Perfect. Vă aprob plecarea imediată în Devonshire. Nu pun decât o singură condiție pentru a vă duce la îndeplinire planul: să nu plecați singur!

— Mă însoțeşte doctorul Mortimer.

— Dar doctorul Mortimer are treburile lui şi casa lui se află la mai multe mile de castel. Chiar dacă ar vrea nespus de mult, i-ar fi imposibil să vă sară în ajutor. Nu, Sir Henry, trebuie să luați cu dumneavoastră o persoană de încredere care să rămână în permanență în apropiere.

— Ați putea să veniți dumneavoastră, domnule Holmes?

— La momentul critic, mă voi strădui să fiu acolo. Dar înțelegeți că, din cauza consultațiilor care mi se cer din toate părțile şi a apelurilor pe care le primesc din toate cartierele Londrei, nu pot să lipsesc pentru o perioadă nedeterminată. Astfel, chiar la această oră, unul dintre numele cele mai onorabile ale Angliei este expus atacurilor unui şantajist, iar eu sunt singurul în stare să pun capăt acestui scandal. În aceste condiții, cum să merg în Dartmoor?

— Atunci, pe cine îmi recomandați?

Holmes îşi puse mâna pe brațul meu.

— Dacă prietenul meu ar consimți să accepte această misiune, spuse el, nimeni nu ar fi mai demn decât el să o îndeplinească. Îi acord toată încrederea mea.

Această propunere mă luă prin surprindere şi, fără să-mi lase timp pentru a răspunde, Sir Henry îmi prinse mâna şi o strânse cu căldură.

— Vă mulțumesc pentru bunăvoința dumneavoastră, doctore Watson. Acum mă cunoaşteți şi ştiți la fel de mult ca şi mine despre acest caz. Dacă acceptați să mă însoțiți la castelul Baskerville şi să-mi țineți tovărăşie acolo, nu voi uita niciodată.

Expedițiile aventuroase au exercitat întotdeauna asupra mea o fascinație irezistibilă. În plus, cuvintele elogioase pronunțate de Holmes la adresa mea, ca şi graba baronetului de a mă accepta drept tovarăş mă determinară să mă hotărăsc repede.

— Voi veni cu plăcere, am răspuns. Cu greu aş găsi un mod mai bun de a-mi petrece timpul.

— Mă vei ține la curent în mod exact cu tot ce se întâmplă, spuse Holmes. Când va avea loc criza – şi, cu siguranță, va avea loc –, vă voi spune ce să faceți. Sper că veți fi în măsură să plecați sâmbătă, nu-i aşa, Sir Henry?

— Această dată convine doctorului Watson?, întrebă el.

— Absolut.

— Atunci, pe sâmbătă! Dacă nu vă voi comunica altfel, ne vom reîntâlni la gara Paddington pentru trenul de zece şi jumătate.

Ne ridicam pentru a ne lua rămas-bun, când Baskerville scoase un strigăt de victorie.

Se aplecă într-unul din colțurile încăperii şi scoase o gheată galbenă de sub un dulap.

— Gheata care-mi lipsea!, strigă el.

— Fie ca toate necazurile dumneavoastră să se rezolve la fel de uşor!, zise Sherlock Holmes.

— Este foarte curios, interveni doctorul Mortimer. Înainte de dejun, am căutat cu atenție prin toată camera.

— Şi eu la fel, spuse Baskerville. Am răsturnat totul cu fundul în sus. Nu era nicio gheată.

— În acest caz, servitorul probabil că a adus-o în timp ce dejunam.

A fost chemat servitorul, care a declarat că nu ştie nimic şi nu a putut să dea nicio informaţie.

Prin urmare, un nou incident tocmai se alăturase celorlalte mistere care se succedaseră atât de repede.

Neluând în considerare moartea tragică a lui Sir Charles, ne găseam în prezenţa unor fapte inexplicabile, petrecute într-un interval de numai două zile: primirea scrisorii decupate din „Times“, spionul cu barbă neagră ascuns în trăsură, pierderea ghetei galbene, apoi a ghetei vechi negre şi, în sfârşit, găsirea ghetei galbene.

În timp ce ne întorceam în strada Baker, Holmes a păstrat tăcerea. Văzând sprâncenele sale încruntate, figura sa preocupată, îmi dădeam seama că mintea lui, ca şi a mea, de altfel, se străduia să lege între ele aceste episoade stranii şi, în aparenţă, incoerente.

Toată după-amiaza şi aproape toată seara, Holmes a rămas cufundat în gândurile lui şi învăluit de nori de fum.

La ora cinei i se aduseră două telegrame.

Prima suna astfel:

Directorul poştei din Grimpen m-a anunţat că Barrymore este la castel.

Baskerville

A doua spunea următoarele:

Conform dispoziţiei dumneavoastră, am fost la cele douăzeci şi trei de hoteluri; nu am găsit la niciunul numărul decupat din „Times“.

Cartwright

Pe chipul lui Holmes se citea o vie contrarietate.

— Iată deja două fire care se rup în mâinile noastre, zise el. Nimic nu mă pasionează mai mult decât un caz în care totul se întoarce împotriva mea. Trebuie să căutăm o altă pistă.

— O mai avem pe cea a vizitiului trăsurii în care s-a aflat spionul.

— Da. Am telegrafiat la comisariatul de poliţie ca să-mi trimită numele şi adresa lui. I-auzi, nu m-ar mira să fie chiar răspunsul la cererea mea.

La uşa de la intrare se auzea, într-adevăr, soneria.

La scurt timp, în salon a fost introdus un om care era chiar vizitiul.

Înaintă învârtindu-şi chipiul în mâini.

— Am primit de la biroul central un mesaj în care sunt avertizat că un domn din această casă a cules informații despre numărul 2.704. Sunt vizitiu de şapte ani, fără a fi primit un singur reproş... Vin acum direct de la depou ca să-mi explicați în față ce aveți împotriva mea.

— Nu am nimic împotriva dumitale, spuse Holmes. Dimpotrivă, dacă răspunzi clar la întrebările mele, pun deoparte pentru dumneata o jumătate de *sovereign*[1].

— Atunci, înseamnă că nu e nicio greşeală, spuse vizitiul, şi ar fi o zi bună pentru mine. Ce doriți să ştiți?

— Mai întâi, numele şi adresa dumitale, în cazul în care aş mai avea nevoie de dumneata.

— John Clayton, 3 Turpey street. Am depoul la Shipley, aproape de gara Waterloo.

Sherlock Holmes notă aceste informații.

— Clayton, spune-mi acum despre pasagerul care a venit în această dimineață să supravegheze această casă şi care a urmărit apoi doi domni pe strada Regent.

Vizitiul păru mirat şi puțin pus în încurcătură.

— Nu-mi dau seama de ce este nevoie să vă vorbesc de un lucru pe care îl cunoaşteți deja la fel de bine ca mine. Adevărul este că acest pasager mi-a spus că este un detectiv şi mi-a cerut să nu spun nimic despre el nimănui.

— Prietene, reluă Holmes grav, cazul este foarte serios şi te-ai pune într-o situație foarte proastă dacă ai încerca să-mi ascunzi ceva. Aşadar, acest domn ți-a spus că este detectiv?

— Da.

— Când ți-a spus asta?

— Când ne-am despărțit.

— Ți-a mai spus ceva?

— Şi-a dat numele.

Holmes îmi aruncă o privire triumfătoare.

— Aşa, vasăzică! Şi-a dat numele! Ce imprudență! Şi ce nume ți-a dat?

---

[1] Monedă de aur englezească de douăzeci de şilingi.

— Ce nume...?, repetă vizitiul. Sherlock Holmes.

Niciun alt răspuns nu l-a zăpăcit vreodată pe prietenul meu ca acesta. Preț de o clipă, păru uluit.

— Ce lovitură de maestru, Watson! Simt în fața mea o armă la fel de rapidă și de agilă ca și cea pe care o mânuiesc. Așadar, pasagerul dumitale se numea Sherlock Holmes?

— Da, domnule, acesta este numele pe care mi l-a dat.

— Perfect. De unde l-ai luat și ce s-a întâmplat după aceea?

— M-a strigat la ora nouă și jumătate în Trafalgar Square. Mi-a spus că este detectiv și mi-a oferit două guinee pentru toată ziua. Trebuia să merg unde voia el, fără să-i pun întrebări. Nu am putut să refuz această ofertă. L-am dus aproape de Northumberland Hotel, unde am așteptat să iasă doi domni, care s-au urcat într-o trăsură în stația din apropiere. Am urmărit această trăsură până când s-a oprit aici, pe aproape.

— La ușa mea?, spuse Holmes.

— Nu sunt sigur, dar domnul știa unde merg ceilalți. A coborât aproape de mijlocul străzii și, o oră și jumătate, am înțepenit așteptând. Apoi, cei doi domni au plecat pe jos și noi i-am urmărit din nou pe strada Baker și pe...

— Știu, întrerupse Holmes.

— Parcurseserăm cam trei sferturi din strada Regent... În acel moment, pasagerul meu mi-a strigat prin trapă să mă îndrept spre gara Waterloo cât se poate de repede. Am dat bice iepei și, zece minute mai târziu, ajunseserăm la destinație. Mi-a plătit două guinee, ca un tip de treabă, și a intrat în gară. Când ne-am despărțit, s-a întors și mi-a spus: „Vei fi poate bucuros să afli că l-ai condus pe domnul Sherlock Holmes." Iată cum i-am aflat numele.

— Înțeleg... Și nu l-ai mai revăzut?

— Nu. A rămas la gară.

— Fă-mi te rog portretul domnului Sherlock Holmes.

Vizitiul se scărpină în cap.

— Nu e ușor de descris. Este cam de patruzeci de ani... de înălțime mijlocie... măsoară cu doi-trei inchi[1] mai puțin decât

[1] Un inch – 2,54 cm (unitate de măsură folosită în Marea Britanie și SUA).

dumneavoastră. Era îmbrăcat ca un filfizon şi purta o barbă neagră, tăiată în formă pătrată... Mi s-a părut foarte palid... Nu vă pot spune mai multe.

— Ce culoare aveau ochii?

Vizitiul păru a căuta prin amintiri şi răspunse:

— Nu-mi aduc aminte.

— Te-au frapat alte detalii?

— Nu.

— Bine, zise Holmes. Uite o jumătate de *sovereign*. Vei mai primi încă una dacă îmi aduci noi informaţii. Bună seara.

— Bună seara, domnule, şi vă mulţumesc.

John Clayton plecă foarte satisfăcut.

Holmes se întoarse spre mine ridicând din umeri şi cu un surâs descurajat.

— Iată un al treilea fir care se rupe şi nu suntem mai avansaţi decât la început. Ce parşiv este ticălosul! Cunoştea numărul casei mele şi vizita plănuită de Sir Henry Baskerville. Pe strada Regent a mirosit cine sunt... A bănuit că am luat numărul trăsurii şi că-l voi căuta pe vizitiu!... Ah! Watson, de data asta va trebui să luptăm împotriva unui adversar demn de noi. M-a făcut şah mat la Londra, îţi urez mai mult noroc în Devonshire! Dar nu mai sunt la fel de liniştit.

— Pentru ce?

— Pentru soarta ta acolo. Este un caz urât, Watson, urât şi periculos! Cu cât îl studiez mai mult, cu atât îmi place mai puţin. Sigur, dragă prietene, poţi să râzi în voie! Dar îţi jur că voi fi foarte fericit să te revăd teafăr în casa noastră din strada Baker.

6

Castelul din Baskerville

În ziua indicată, Sir Henry Baskerville şi doctorul Mortimer erau gata şi am plecat către Devonshire, cum ne înțelesesem. Sherlock Holmes mă însoți la gară pentru a-mi da, în trăsură, ultimele instrucțiuni.

— Nu te voi tulbura, spuse el, expunându-ți teoriile mele sau încredințându-ți bănuielile mele. Vreau numai să mă ții la curent cu faptele, până în cele mai mici amănunte. Bazează-te pe mine în ceea ce priveşte formularea concluziilor pe care le comportă.

— Ce fel de fapte trebuie să-ți comunic?

— Toate cele care ți se vor părea legate de caz, chiar şi de departe. Să mă informezi despre relațiile tânărului Baskerville cu vecinii şi despre orice afli nou legat de moartea lui Sir Charles. În ultimele zile am desfăşurat câteva cercetări ale căror rezultate, tare mă tem, vor fi negative. Un singur lucru mi se pare sigur: domnul James Desmond, moştenitorul prezumtiv, este un perfect om de lume. Nu este el autorul acestei hăituiri a lui Sir Henry. Trebuie, deci, să-l eliminăm pe acest pastor din calculele noastre. Nu mai rămân decât persoanele care se vor găsi în jurul lui Sir Henry Baskerville prin zona aceea pustie.

— Nu crezi că ar fi bine să scăpăm imediat de soții Barrymore?

— Nu, am face o greşeală. Dacă sunt nevinovați, ar fi o crudă nedreptate; dacă sunt vinovați, ar însemna să renunțăm la posibilitatea de a-i demasca. Nu, nu, să-i păstrăm pe lista de suspecți. Dacă mi-aduc bine aminte, la castel mai este un vizitiu, iar pe bărăgan se află doi fermieri, îi vom găsi acolo şi pe prietenul nostru, doctorul Mortimer, pe care îl consider absolut cinstit, şi pe soția lui, despre care nu avem informații. Mai sunt acolo şi naturalistul Stapleton şi sora lui, despre care se spune că este foarte atrăgătoare; mai sunt domnul Frankland, de la Lafter Hall, care reprezintă un factor necunoscut, precum şi alți doi-trei vecini. Va trebui să-ți axezi investigațiile pe aceşti oameni.

— O voi face cât pot de bine.

— Bănuiesc că ai luat cu tine nişte arme?

— Da, am considerat că este bine.

— Desigur. Zi şi noapte să ai revolverul la îndemână şi să rămâi în permanență vigilent.

Prietenii noştri reținuseră deja un vagon de clasa I şi ne aşteptau pe peron.

— Nu, nu avem nimic nou să vă spunem, zise doctorul Mortimer răspunzând unei întrebări a prietenului meu Holmes. Nu pot să vă spun decât un singur lucru: nimeni nu ne-a urmărit de două zile încoace. Nu am ieşit niciodată fără să ne uităm în toate părțile şi am fi observat cu siguranță un spion.

— Nu v-ați despărțit, bănuiesc?

— Doar ieri după-amiază. Când mă aflu în Londra, întotdeauna acord distracțiilor câteva ore... pe care le-am petrecut la Muzeul Academiei de Chirurgie.

— Iar eu am mers să văd înalta societate, în Hyde Park, spuse Baskerville. Nu s-a întâmplat nimic ieşit din comun.

— A fost totuşi o imprudență, replică grav Holmes clătinând din cap. Sir Henry, vă rog să nu mai plecați singur dacă vreți să vă feriți de nenorociri. V-ați regăsit gheata?

— Nu, este cu adevărat pierdută.

— Este foarte ciudat. Cu bine atunci!, adăugă în timp ce trenul se pusese în mişcare de-a lungul peronului.

Mai spuse:

— Să nu uitați, Sir Henry, această frază din legenda pe care ne-a citit-o doctorul Mortimer: „Evitați ținutul mlăştinos în ceasurile întunecate când bântuie spiritul răului".

Am scos capul pe geam ca să mai privesc peronul, care rămăsese deja mult în urma noastră, şi am zărit silueta înaltă a lui Sherlock Holmes, imobilă şi cu fața spre noi.

Călătoria mi s-a părut scurtă şi plăcută.

Mi-am petrecut timpul cunoscându-mi mai bine tovarăşii şi jucându-mă cu canişul lui Mortimer.

La puține ceasuri după plecarea noastră, pământul şi-a schimbat culoarea: din brun, a devenit roşiatic. Granitul înlocuise piatra de calcar.

Vaci maronii rumegau pe pajişti bogate, dovezi ale unei regiuni mai fertile, dar mai umede.

Tânărul Baskerville, cu fața lipită de geamul vagonului, contempla cu interes peisajul şi se entuziasma la vederea orizonturilor familiare din Devonshire.

— De când am părăsit Anglia, spuse el, am parcurs jumătate din lume, dar nu am găsit nimic care să se compare cu aşa ceva!

— Rareori întâlneşti un locuitor al ținutului Devonshire, am observat eu, care să nu fie îndrăgostit de locul său de baştină.

— Asta depinde atât de individ, cât şi de ținut, replică Mortimer. O examinare superficială a prietenului nostru relevă un cap de celt în care sunt foarte dezvoltate proeminențele entuziasmului şi ataşamentului. Craniul bietului Sir Charles prezenta particularitățile unui tip foarte rar, jumătate galic, jumătate ivemian[1]... Erați foarte tânăr, nu-i aşa, Sir Henry, când ați fost ultima oară la castelul Baskerville?

— La moartea fratelui meu aveam vreo 10 ani şi nu am venit deloc la castel. Locuiam într-o căsuță pe coasta meridională a Angliei. De acolo, am plecat să mă alătur unui prieten în America. Regiunea pe care o traversăm este la fel de nouă

[1] Populație preistorică din Insulele Britanice care a precedat celții (circa 8000–800 î.Hr.).

pentru mine ca şi pentru doctorul Watson; asta vă explică extrema curiozitate pe care mi-o trezeşte pustietatea asta.

— V-o veți putea satisface, spuse Mortimer arătând fereastra vagonului. De aici îl puteți zări.

În depărtare, deasupra vegetației câmpurilor, lângă o pădurice, se înălța un deal cenuşiu, cu pante line, terminat printr-o coamă dantelată ale cărei creste, de la această distanță, îşi pierdeau din claritate şi vigoare. Semăna cu un peisaj fantastic întrevăzut ca prin vis.

Baskerville a stat mult timp cu ochii ațintiți asupra acelui colț de cer şi pe chipul lui mobil am citit impresia pe care o lăsa asupra sa vederea acestei regiuni, unde cei din neamul lui trăiseră timp de secole şi lăsaseră urme atât de adânci ale trecerii lor.

Stătea în fața mea, în colțul unui simplu vagon de tren, îmbrăcat în costumul său gri, vorbind cu acel accent american foarte pronunțat şi, în timp ce studiam în detaliu figura sa energică, simțeam mai mult ca niciodată că este într-adevăr descendentul acelui lung şir de oameni înflăcărați şi curajoşi.

Sub sprâncenele sale dese, în nările mobile şi în ochii căprui se observau hotărâre, vitejie şi forță.

Dacă ar fi trebuit să întreprindem o anchetă dificilă şi periculoasă pe acest tărâm cu aspect sălbatic, am fi avut în Sir Henry un tovarăş cu care puteam porni în aventură, siguri fiind că va face față cu brio tuturor pericolelor.

Trenul se opri într-o mică gară.

Coborârăm. Afară, dincolo de o mică barieră vopsită în alb, aştepta o trăsură la care erau înhămați doi cai micuți, dar voinici.

Sosirea noastră era, cu siguranță, un mare eveniment, de vreme ce şeful de gară şi oamenii săi alergară în întâmpinarea noastră ca să ne ia bagajele.

Era o haltă simplă de țară. Am fost, deci, surprins să remarc că, de fiecare parte a porții, câțiva soldați stăteau sprijiniți în arme. Când trecurăm prin dreptul lor, ne priviră cu insistență şi curiozitate.

Vizitiul, scurt şi îndesat, îl salută pe Henry Baskerville şi, câteva minute mai târziu, înaintam pe un drum alb şi prăfos.

Traversam o regiune cu vâlcele, acoperite de pajişti.

Deasupra frunzişurilor bogate ale copacilor se ridicau acoperişurile câtorva case, dar, dincolo de acest peisaj liniştit de țară, luminat de razele soarelui care apunea pe azuriul cerului, se contura forma prelungă, întunecată, a mlaştinii.

Trăsura intră pe un drum lateral.

Urcarăm pe poteci abrupte, mărginite de povârnişuri înalte, acoperite de muşchi şi de buruieni, unde, timp de secole, trecerea roților lăsase urme adânci. Ferigi ruginite de brumă, muri cu fructe sângerii sclipeau sub ultimele raze ale soarelui.

Am traversat un mic pod de granit şi am trecut pe lângă un pârâu care curgea repede într-o albie cu pietre cenuşii. Drumul şi pârâul urmau o vale plină de stejari pipernicițti şi brazi costelivi.

Baskerville saluta fiecare cotitură a drumului cu o exclamație de surpriză.

Totul i se părea frumos, în timp ce eu simțeam o tristețe nedefinită văzând acest peisaj de țară care purta semnele apropierii inevitabile a iernii.

Deodată, Mortimer strigă:

— Priviți!

Un perete râpos, un fel de pinten format din coasta dealului şi care intra în vale, se ridica în fața noastră. Pe coama lui, asemănător unei statui ecvestre, zărirăm un soldat călare, cu arma sprijinită pe brațul stâng, gata să tragă. Supraveghea drumul pe care mergeam noi.

— Ce vrea să însemne asta, Perkins?, îl întrebă Mortimer pe vizitiu.

Acesta se întoarse pe jumătate pe capră.

— Un deținut a evadat, acum trei zile, din închisoarea Princetown. Au fost puse santinele pe toate drumurile şi în toate gările. Încă nu l-au găsit, iar fermierii din împrejurimi sunt foarte agitați.

— Înțeleg... ar primi o recompensă de cinci lire în schimbul unei informații oarecare.

— Da, domnule. Dar o recompensă de cinci lire reprezintă foarte puțin lucru în comparație cu pericolul la care se expun de a li se tăia gâtul. Ah! Nu este un deținut obișnuit! E în stare de orice.

— Cine este?

— Selden, asasinul din Notting Hill.

Îmi aduceam perfect aminte de această crimă. A fost una dintre cele care l-au interesat cel mai mult pe Sherlock Holmes, din cauza particularităților deosebit de crude ale crimei și a brutalității odioase cu care asasinul și-a săvârșit fapta. Totuși, sentința de condamnare la moarte pronunțată împotriva vinovatului fusese comutată din cauza unor îndoieli privind discernământul său mental.

Trăsura noastră urcase o pantă și, în fața noastră, se întindea mlaștina, în toată imensitatea ei. Vântul înghețat care o mătura ne făcu să tremurăm.

Așadar, undeva pe această câmpie dezolantă, se ascundea, ca o fiară sălbatică, acea creatură infernală a cărei inimă trebuie că blestema omenirea care o aruncase din mijlocul ei.

Doar asta mai lipsea pentru a completa impresia lugubră lăsată de această vastă solitudine, de vântul înghețat și de cerul care se întuneca tot mai mult cu fiece clipă.

Chiar Sir Henry Baskerville deveni tăcut și-și strânse mai mult în jurul său pulpanele mantalei.

Acum, câmpiile fertile se întindeau în spatele și dedesubtul nostru.

Am vrut să le mai contemplăm o dată. Razele oblice ale soarelui coborât la orizont colorau în aur apele pârâului și făceau să strălucească pământul roșu, proaspăt întors de brăzdarul plugului.

În fața noastră, drumul, cu pantele sale abrupte presărate de stânci roșietice enorme, părea din ce în ce mai sălbatic.

Mergând mai departe, trecurăm pe lângă o cabană, construită și acoperită cu pietre, ale cărei linii rigide nu erau atenuate de nicio plantă cățărătoare.

Deodată, văzurăm o depresiune de teren, în formă de pâlnie, unde creşteau stejari aplecaţi şi brazi zbârliţi şi răsuciţi de secole de intemperii. Două turnuri lungi şi înalte se vedeau deasupra copacilor.

Vizitiul le arătă cu biciul spunând:

— Castelul Baskerville.

Cu obrajii îmbujoraţi, cu ochii strălucitori, Sir Henry se ridicase şi privea.

Câteva minute mai târziu ajungeam la gardul castelului, susţinut de stâlpi ruginiţi de timp, acoperiţi de licheni şi având în vârf capete de mistreţi, blazonul familiei Baskerville.

Pavilionul portarului nu mai era decât o ruină de granit negru, deasupra căreia se încâlcea o plasă de căpriori dezgoliţi de acoperişul pe care-l susţinuseră cândva. În faţă se înălţa o nouă clădire, a cărei definitivare fusese întreruptă de moartea lui Sir Charles.

Poarta se deschidea spre o alee unde roţile trăsurii se afundară într-un strat de frunze moarte. Ramurile arborilor seculari care o mărgineau se uneau deasupra capetelor noastre formând un tunel întunecat.

Henry Baskerville tremură la vederea acestei alei lugubre la capătul căreia se vedea castelul.

— Aici este?, întrebă el cu voce joasă.

— Nu, aleea Tiselor este de cealaltă parte.

— Nu mă miră că, într-un asemenea loc, spiritul unchiului meu a luat-o razna. Nu e nevoie de nimic mai mult ca să deprimi un om. Nu ar fi trecut şase luni şi aş fi instalat aici şi în faţa castelului un rând dublu de lămpi electrice.

Aleea dădea într-o peluză largă, dincolo de care se distingea castelul.

În lumina palidă a acestei seri de toamnă am văzut că centrul era format dintr-o construcţie masivă, cu un portal în relief.

Faţada dispărea sub iederă. Ferestrele şi câteva blazoane cu însemnele familiei Baskerville tăiau din loc în loc uniformitatea acestui verde-sumbru.

Din această parte centrală se ridicau cele două turnuri străvechi, crenelate, străpunse de numeroase găuri, prin care

se aruncau odinioară proiectilele. La dreapta şi la stânga acestor turnuri fusese adăugată câte o aripă, într-un stil mai modern.

— Sir Henry, bine ați venit la castelul Baskerville!, spuse o voce.

Un om înalt înaintase pentru a deschide portiera trăsurii. O siluetă de femeie se profila în cadrul uşii. Ieşi şi ea şi îl ajută pe bărbat să coboare bagajele.

— Sir Henry, vă cer permisiunea să mă întorc direct acasă, zise Mortimer. Soția mea mă aşteaptă.

— Nu vreți să cinați cu noi?

— Nu, trebuie să plec. Am probabil bolnavi care mă aşteaptă. Aş fi fost bucuros să vă pot arăta castelul, dar Barrymore va fi un ghid mai bun decât mine. La revedere şi, dacă pot să vă ajut, nu ezitați să mă chemați la orice oră din zi sau din noapte.

Zgomotul trăsurii care îl ducea pe doctor se stinse curând în depărtare.

Sir Henry şi cu mine intrarăm în castel şi uşa se închise greu în urma noastră.

Ne găseam într-o încăpere mare, al cărei tavan, foarte ridicat, era susținut de stâlpi puternici de stejar, înnegriți de trecerea timpului. Într-un şemineu monumental, lemnele trosneau în foc pe nişte suporți înalți. Ne apropiarăm mâinile înghețate de frigul călătoriei.

Examinarăm curioşi ferestrele înalte şi lungi, cu vitralii multicolore, lambriurile de stejar, capetele de cerb şi armele agățate de ziduri – totul trist şi tenebros sub lumina slabă a unei lămpi agățate în mijlocul plafonului.

— Chiar aşa îmi imaginam că arată castelul, zise Sir Henry. Nu seamănă cu un vechi tablou de interior? Încăperea asta nu s-a schimbat în cei cinci sute de ani cât au trăit aici strămoşii mei.

În timp ce privea în jurul lui, chipul său bronzat se luminã de un entuziasm juvenil. Dar, la un moment dat, lumina căzu direct pe el, în timp ce dâre lungi de umbră se scurgeau pe ziduri, formând deasupra capului său şi în spatele lui un fel de acoperământ funerar.

Barrymore se întorsese după ce ne dusese bagajele în camere. Stătea în fața noastră cu atitudinea respectuoasă a servitorului unei înalte case. Avea o înfățișare foarte demnă, înalt, cu barba neagră tăiată în formă de pătrat şi cu figura sa, căreia nu-i lipsea o oarecare distincție.

— Doriți să fiți serviți imediat, domnule?, întrebă el.

— Este gata?

— In câteva minute... veți găsi apă caldă în camerele dumneavoastră. Sir Henry, soția mea şi cu mine vom fi bucuroşi să rămânem lângă dumneavoastră până ce veți da noi dispoziții. Acum, întreținerea acestei case va necesita un personal mai numeros.

— De ce „acum“?

— Vreau să spun că Sir Charles ducea o existență foarte retrasă şi că noi eram de-ajuns pentru a-l servi. Dumneavoastră, este foarte firesc, veți primi mai mult şi, prin urmare, va trebui să vă măriți personalul.

— Să înțeleg din asta că aveți intenția să mă părăsiți?

— Da, dar numai atunci când ne veți permite să facem acest lucru.

— Familia voastră nu este în serviciul nostru de mai multe generații? Mi-ar părea rău să-mi încep viața aici despărțindu-mă de servitori ca voi.

Mi se păru că văd câteva urme de emoție pe chipul palid al valetului.

— Şi soția mea, şi eu avem acelaşi sentiment, reluă Barrymore. Dar, ca să vă spun adevărul, eram foarte legați de Sir Charles; moartea lui a fost o lovitură teribilă pentru noi şi ne este greu să vedem acum toate aceste lucruri care îi aparțineau. Mă tem că nu vom mai putea suporta să stăm la castel.

— Ce aveți de gând să faceți?

— Ne-am hotărât să pornim un mic comerț, generozitatea lui Sir Charles ne-a oferit mijloacele pentru aceasta. Doriți să vă conduc la camerele dumneavoastră?

O galerie se întindea de-a lungul holului. Se ajungea la ea pe o scară cu dublă spirală. Din acest punct central, două

coridoare, spre care dădeau camerele, traversau castelul în toată lungimea sa.

Camera mea se afia în aceeaşi aripă cu cea a lui Sir Henry şi aproape uşă în uşă.

Aceste încăperi erau mobilate mai modern decât restul casei; tapetul luminos şi nenumăratele lumânări, aprinse aproape peste tot, mai alungară din impresia sumbră pe care o avuseserăm la sosire. Sufrageria, care comunica cu holul, era plină însă de umbre şi de tristeţe. Încă se mai punea masa pe un fel de estradă în jurul căreia altădată trebuie că stăteau servitorii. La un capăt al încăperii, o logie, rezervată muzicanţilor, domina sala.

La lumina torţelor, cu veselia gălăgioasă a banchetelor de pe vremuri, aspectul mohorât putea fi atenuat. Dar în zilele noastre, în prezenţa a doi domni îmbrăcaţi în negru, aşezaţi în cercul de lumină proiectat de o lampă acoperită de un abajur, vocea era tulburată şi spiritul devenea neliniştit.

Un şir întreg de străbuni îmbrăcaţi în toate costumele secolelor trecute, de la cavalerul din vremea reginei Elisabeta până la micul nobil din timpul Regenţei, ne priveau fix din înaltul ramelor şi ne deranjau prin prezenţa lor mută.

Am vorbit puţin şi m-am simţit uşurat când, odată masa terminată, am mers să fumăm o ţigară în sala de biliard.

— Ei bine, nu e un loc prea vesel, spuse Sir Henry. Cred că mă pot descurca aici, dar mă simt încă dezrădăcinat. Nu mă miră că, trăind singur în casa asta, unchiul meu s-a ţicnit puţin... Vrei să ne retragem devreme în camere? Mâine-dimineaţă, lucrurile ni se vor părea poate mai vesele.

Înainte de a mă culca, am dat la o parte draperiile pentru a arunca o privire câmpiei. Fereastra mea dădea spre peluza din faţa uşii de la intrare. Mai încolo, două mănunchiuri de copaci se agitau trosnind în bătaia vântului.

O parte a discului lunii apărea între fâşii de nori. Sub această lumină palidă se vedeau, în spatele copacilor, stâncile dantelate, ca şi întinderea interminabilă şi posomorâtă a mlaştinii.

Trăsei la loc draperia cu senzaţia că această ultimă impresie nu era cu nimic mai prejos decât cele deja încercate.

Şi totuşi, fu urmată de o alta nu mai puţin puternică!

Oboseala mă ţinea treaz. Mă răsuceam în pat, în căutarea somnului care fugea fără încetare.

În depărtare, un clopot-orologiu suna din sfert în sfert de oră. Doar el străpungea liniştea de moarte care apăsa asupra casei.

Deodată, ajunse la urechea mea un zgomot distinct, sonor, recognoscibil.

Era un geamăt de femeie, geamătul sufocat al cuiva pradă unei adânci suferinţe.

M-am ridicat în capul oaselor şi am ascultat foarte atent.

Zgomotul era apropiat şi venea, cu siguranţă, din interiorul castelului.

Cu nervii întinşi, am rămas aşa mai mult de o jumătate de oră; dar nu am mai auzit nimic în afară de clopotul orologiului şi foşnetul frunzelor de iederă pe obloanele de la fereastră.

7

Familia Stapleton de la Merripit House

A doua zi, frumusețea dimineții risipi puțin impresia de tristețe lăsată asupra noastră de prima cercetare a castelului Baskerville.

În timp ce luam masa cu Sir Henry, soarele lumina ferestrele cu cercevele, dând tonuri de acuarelă tuturor vitraliilor cu steme care le împodobeau.

Sub razele aurite, lambriurile întunecate căpătau strălucirea bronzului.

Era greu de recunoscut acum încăperea care, cu o zi înainte, ne adusese atâta melancolie în suflete.

— Cred, spuse baronetul, că numai noi suntem de vină pentru ceea ce am simțit ieri. Casa nu are nicio legătură... Călătoria ne obosise, înghețasem în trăsură... toate acestea ne-au influențat imaginația. Acum, de dimineață, iată-ne odihniți, refăcuți şi totul ni se pare mai vesel.

— Nu sunt de aceeaşi părere, am răspuns eu, în ceea ce priveşte jocul imaginației noastre. Spune-mi, nu-i aşa că ai auzit pe cineva – o femeie, cred – care a plâns toată noaptea?

— Da, eram pe jumătate adormit şi mi s-a părut că am auzit un zgomot de acest fel. Am ascultat o clipă, dar, cum liniştea a revenit, am tras concluzia că visasem.

— Eu am auzit foarte clar acest zgomot şi pot să jur că erau gemetele unei femei... Trebuie să ne lămurim asupra acestui fapt.

Sir Henry îl sună pe Barrymore şi îi ceru câteva explicații. La întrebările stăpânului său, mi s-a părut că fața deja palidă a valetului păleа şi mai mult.

— Nu sunt decât două femei în casă, Sir Henry, spuse el: fata de la bucătărie, care doarme în cealaltă aripă a castelului, şi soția mea. Despre ea pot să vă afirm că nu are absolut nicio legătură cu zgomotul de care vorbiți.

Servitorul mințea, fără îndoială, pentru că, după dejun, am întâlnit-o pe doamna Barrymore pe coridor. Era în plină lumină. Este o femeie înaltă, impasibilă, cu trăsături accentuate, cu o cută amară pe buze. Avea ochii roşii şi, de sub pleoapele sale umfiate, privirea i se opri asupra mea.

Trebuie că plânsese toată noaptea şi, dacă era aşa, soțul ei nu putea să nu ştie. Atunci, de ce acceptase el riscul acestei descoperiri declarând contrariul? De unde acel ton afirmativ? Şi, mai ales, de ce soția lui plângea atât de convulsiv?

O atmosferă misterioasă şi întunecată se forma deja în jurul acestui bărbat cu tenul palid, care avea o superbă barbă neagră.

Nu era el cel care descoperise primul cadavrul lui Sir Charles Baskerville? Nu era el singurul martor care putea să ne ofere informații despre împrejurările morții bătrânului gentilom? Era oare imposibil să fi fost el pasagerul zărit în trăsură la Londra? Barba lui semăna uimitor de mult cu cea a necunoscutului.

Vizitiul ni-l descrisese pe clientul său ca pe un om mai degrabă mărunțel... Dar dacă se înşelase?

Cum să faci lumină în acest caz?

Evident, cel mai urgent trebuia interogat directorul oficiului poştal din Grimpen, pentru a afla dacă telegrama adresată lui Barrymore îi fusese înmânată personal. Oricare ar fi fost răspunsul, aş fi avut cel puțin un amănunt să-i comunic lui Sherlock Holmes.

Sir Henry avea o mulțime de documente de studiat. M-am folosit deci de acest timp pentru a-mi îndeplini planul.

O plimbare foarte plăcută pe câmpie mă conduse la un mic cătun în mijlocul căruia se înălțau două construcții care arătau mai bine decât celelalte. Una era hanul, cealaltă, casa doctorului Mortimer.

Directorul poştei, care ținea şi o băcănie, îşi amintea foarte bine de telegramă.

— Sigur, domnule, îmi spuse, depeşa i-a fost remisă domnului Barrymore, aşa cum era indicat în adresă.

— Cine a remis-o?

— Fiul meu, aici de față.

Funcționarul-băcan chemă un copil care îşi făcea de lucru într-un colț.

— James, îl întrebă, nu-i aşa că săptămâna trecută ai dus o depeşă domnului Barrymore?

— Da, tată.

— Domnului Barrymore însuşi?, insistai eu.

— În acel moment era în hambar şi nu am putut să i-o dau chiar lui; dar i-am dat-o doamnei Barrymore, care mi-a promis că i-o va da imediat.

— L-ai văzut pe domnul Barrymore?

— Nu, domnule, v-am spus că era în hambar.

— Dacă nu l-ai văzut, cum ştii că era în hambar?

— Soția lui trebuie că ştia unde era, interveni directorul poştei. Nu a primit cumva telegrama? Dacă este vreo greşeală, să se plângă domnul Barrymore!

Mi se părea inutil să mai continui ancheta.

Aşa că, în ciuda şmecheriei inventate de Sherlock Holmes, nu aveam dovada că Barrymore s-a aflat la castel în săptămâna precedentă.

Să presupunem contrariul... Să presupunem că omul care l-a văzut ultimul în viață pe Sir Charles a fost primul interesat să-l spioneze pe moştenitorul lui, chiar de la revenirea acestuia în Anglia.

Ce ar fi însemnat asta?

Era el instrumentul cuiva sau făurea planuri sinistre numai în folosul său?

Ce interes avea să persecute familia Baskerville? M-am gândit la ciudatul avertisment decupat din coloanele ziarului

„Times". Era opera lui Barrymore sau a unui terț care se străduia să-i contracareze planurile?

Sir Henry pronunțase versiunea cea mai plauzibilă: dacă familia Baskerville era îndepărtată de la castel, Barrymore şi soția sa ar fi găsit acolo un adăpost confortabil şi pentru un timp nedefinit.

Desigur, o asemenea explicație nu era suficientă pentru a justifica planul care părea să-l cuprindă pe baronet ca plasa unui năvod invizibil.

Chiar Holmes declarase că niciodată, de-a lungul senzaționalelor sale anchete, nu i se prezentase un caz mai complex.

În timp ce mă întorceam la castel pe acel drum solitar, mă rugam ca prietenul meu, eliberat de preocupările sale, să vină cât mai repede şi să ia greaua răspundere care apăsa pe umerii mei.

Deodată, un zgomot de paşi îmi întrerupse reflecțiile. Cineva alerga în spatele meu chemându-mă pe nume.

Crezând că-l voi vedea pe doctorul Mortimer, m-am întors, dar, spre marea mea surpriză, pe urmele mele am descoperit un necunoscut.

Era un bărbat de înălțime medie, slăbuț, zvelt, blond, cu fața rasă, în vârstă de vreo treizeci şi cinci de ani, îmbrăcat într-un costum gri şi cu o pălărie de pai pe cap. În spate purta cutia de tinichea a naturaliştilor şi ținea în mână o plasă mare verde pentru fluturi.

— Vă rog să-mi scuzați indiscreția, doctore Watson, spuse el oprindu-se gâfâind în fața mea. În aceste pustietăți nu este nevoie de prezentările obişnuite. Mortimer, prietenul nostru comun, v-a vorbit probabil despre mine... Sunt Stapleton, de la Merripit House.

— Mi-aş fi dat oricum seama după plasa şi cutia dumneavoastră, am răspuns eu, pentru că ştiu că domnul Stapleton este un savant naturalist. Dar cum mă cunoaşteți?

— Am fost în vizită la Mortimer şi, în timp ce treceați pe drum, mi-ați fost arătat pe fereastra cabinetului. Cum mergem pe acelaşi drum, m-am gândit că vă voi prinde din urmă şi mă voi prezenta singur. Călătoria nu l-a obosit prea mult pe Sir Henry, cel puțin aşa sper...

— Nu, mulțumesc, se simte excelent.

— Toată lumea de aici se temea că, după moartea lui Sir Charles, noul baronet nu va veni să locuiască la castel. Este prea mult să-i ceri unui bărbat tânăr și bogat să se îngroape într-un asemenea loc și nu pot să vă spun cât de mult era interesat ținutul nostru de această chestiune; sper că Sir Henry nu împărtășește temerile superstițioase ale oamenilor simpli?

— Nu cred.

— Cunoașteți fără îndoială legenda câinelui blestemat, care este spaima familiei?

— Mi-a fost povestită.

— Țăranii de pe aceste meleaguri sunt nemaipomenit de creduli. Mulți ar putea să jure că au întâlnit prin mlaștină acest animal fantastic.

Stapleton vorbea cu surâsul pe buze, dar mi se păru că citesc în ochii lui că lua lucrurile mult mai în serios.

— Această poveste îi bântuia imaginația lui Sir Charles și sunt sigur că a contribuit la sfârșitul său tragic, reluă el.

— Cum așa?

— Nervii săi erau atât de întinși încât apariția unui câine oarecare ar fi produs un efect dezastruos asupra inimii sale, afectată iremediabil. Îmi închipui că a văzut într-adevăr ceva de acest gen în timpul ultimei sale plimbări de-a lungul aleii Tiselor. Mă temeam tot timpul de o nenorocire, căci țineam mult la Sir Charles și știam că are inima foarte bolnavă.

— Cum ați aflat asta?

— Prin prietenul său, doctorul Mortimer.

— Credeți așadar că un câine l-a urmărit pe Sir Charles și că frica i-a produs moartea?

— Îmi puteți oferi o explicație mai bună?

— Nu ține de mine să trag concluziile.

— Care este părerea domnului Sherlock Holmes?

Preț de câteva secunde, această întrebare mă lăsă mut. Dar, aruncând o privire figurii placide și ochilor încrezători ai tovarășului meu, mi-am dat seama că această întrebare nu ascundea niciun gând secret.

— Am încerca în zadar să pretindem că nu vă cunoaștem, doctore Watson, continuă Stapleton. Faptele deosebite ale

prietenului dumneavoastră, detectivul, au ajuns până la noi şi nu le puteați lăuda fără a deveni dumneavoastră înşivă popular. Când Mortimer v-a spus numele, am stabilit imediat identitatea dumneavoastră. Vă aflați aici pentru că domnul Sherlock Holmes se ocupă de acest caz şi este normal să încerc să-i cunosc părerea.

— Îmi pare rău, dar nu sunt în măsură să vă răspund la această întrebare.

— Pot cel puțin să vă întreb dacă ne va onora cu o vizită?

— Alte anchete îl rețin în oraş în acest moment.

— Ce păcat! Ar arunca puțină lumină asupra a tot ce rămâne atât de întunecat pentru noi. Cât despre cercetările dumneavoastră personale, dacă veți crede că vă sunt de vreun folos, sper că nu veți ezita să apelați la ajutorul meu. Dacă mi-ați indica măcar natura bănuielilor dumneavoastră sau în ce parte vă veți îndrepta investigațiile, aş putea să vă dau de pe acum un sfat sau un ajutor.

— Sunt doar în vizită la prietenul meu, Sir Henry, şi nu am nevoie de niciun fel de ajutor.

— Perfect!, spuse Stapleton. Aveți dreptate să fiți aşa de prudent şi circumspect. Regret că v-am adresat această întrebare indiscretă şi vă promit să mă abțin de acum înainte de la cea mai mică aluzie la acest subiect.

Ajunseserăm într-un loc în care o potecă îngustă aşternută cu muşchi se desprindea din drum traversând locul pustiu.

Pe dreapta, o movilă abruptă, cu pietriş, fusese exploatată probabil odinioară drept carieră de granit. În fața noastră se înălța un versant perpendicular; în adânciturile stâncii creşteau ferigi şi mărăcini.

In depărtare, o trâmbă de fum urca drept spre cer.

— Mergând câteva minute pe această potecă pierdută, vom ajunge la Merripit House, spuse Stapleton. Binevoiți să-mi acordați o oră? Vă voi prezenta surorii mele.

Prima mea pornire a fost să-l refuz. Datoria îmi cerea să mă întorc lângă Sir Henry.

Dar mi-am amintit de mulțimea de hârtii care îi acoperea masa şi mi-am spus că nu-l puteam ajuta în niciun fel la examinarea lor.

De altfel, nu chiar Holmes îmi recomandase să-i studiez pe toți locuitorii din zona mlăştinoasă?

Am acceptat aşadar invitația lui Stapleton şi pornirăm pe micul drumeag.

— Ce loc minunat este această mlaştină!, spuse tovarăşul meu aruncând o privire circulară pe ondulațiile muntoase care semănau cu nişte valuri gigantice de granit. Nu te plictiseşti niciodată de spectacolul pe care îl oferă privirii. Nu vă puteți închipui ce secrete uimitoare ascunde această singurătate! Este atât de vastă, de dezgolită, de misterioasă!

— O cunoaşteți bine, aşadar!

— Nu mă aflu aici decât de doi ani. Oamenii locului mă consideră un nou-venit. Ne-am stabilit aici la puțin timp după venirea lui Sir Charles. Mi-a plăcut să explorez regiunea până în cele mai mici colțuri. Nu cred să existe cineva care să o cunoască mai bine decât mine.

— Să înțeleg că este un lucru greu?

— Foarte greu. Vedeți, de exemplu, câmpia întinsă de acolo, spre nord, cu acele proeminențe bizare? Ce găsiți deosebit la ea?

— Ar fi bună pentru un galop.

— E firesc să-mi dați acest răspuns... Destui au fost cei care au făcut această greşeală şi au plătit cu viața. Zăriți locurile verzi răspândite pe suprafața ei?

— Solul pare a fi mai fertil acolo.

Stapleton izbucni în râs.

— Este marea mlaştină Grimpen, spuse el. Acolo, un pas greşit înseamnă o moarte sigură pentru om sau animal. Nu mai departe decât ieri, l-am văzut intrând acolo pe unul dintre caii care rătăcesc prin mlaştină. Nu a mai ieşit... Pentru o clipă, capul i s-a agitat deasupra mâlului, apoi noroiul l-a înghițit! Este periculos să traversezi mlaştina şi în sezonul uscat, dar, după trecerea toamnei, locul este absolut înfiorător. Şi totuşi, pot să mă plimb pe acolo în toate direcțiile şi să ies fără grijă. Uitați! Iată încă unul dintre acei bieți cai!

O formă brună se ducea şi se întorcea în mijlocul drobițelor. Deodată, grumazul i se înălță, în timp ce un nechezat lugubru trezi toate ecourile bărăganului.

Mă străbătu un tremur de groază. Nervii tovarăşului meu mi s-au părut mult mai puțin impresionabili decât ai mei.

— S-a sfârşit, îmi spuse. Mlaştina l-a înhățat... Asta se întâmplă din două în două zile... Şi alții îl vor urma. În timpul secetei au obiceiul să pască în acele locuri şi, când îşi dau seama că solul şi-a pierdut din consistență, mlaştina i-a şi înhățat.

— Şi spuneți că dumneavoastră puteți să vă aventurați într-acolo?

— Da. Există una sau două poteci pe care un om curajos poate risca... Eu le-am descoperit.

— Dar de ce ați dorit să pătrundeți într-un loc atât de înfricoşător?

— Priviți acele movilițe acolo, departe! Sunt adevărate insule de verdeață decupate în imensitatea mlaştinii. Acolo se pot întâlni raritățI de plante şi fluturi... Nu v-ați duce dacă inima v-ar îndemna să mergeți să-i căutați?...

— Într-o zi, voi încerca.

Stapleton mă privi cu uimire:

— Pentru numele cerului, strigă el, abandonați acest plan funest! Vă spun că nu aveți nici cea mai mică şansă să scăpați viu de acolo. Eu nu reuşesc asta decât servindu-mă de puncte de reper foarte complicate.

— Ei!, exclamai. Acum ce mai este?

Un geamăt lung, îngrozitor de trist, străbătu pustietatea. Chiar dacă făcuse să tremure aerul, era imposibil de precizat de unde venea.

Început printr-o modulație surdă, asemănătoare unui murmur, se preschimbă într-un răget adânc, pentru a se sfârşi într-un nou murmur, melancolic, pătrunzător.

— Da, straniu loc această mlaştină!, repetă Stapleton.

— Ce-a fost asta?

— Țăranii cred că este câinele din Baskerville, care urlă pentru a-şi atrage prada. L-am mai auzit o dată sau de două ori, dar niciodată atât de clar.

Cu o tresărire de teamă în adâncul inimii, am privit întinderea imensă a câmpiei, presărată de largi pete verzi, formate din drobițe.

În afară de doi corbi care croncăneau lugubru pe vârful unui pisc, o imobilitate de moarte domnea peste tot.

— Sunteți un om instruit, am spus, nu puteți crede asemenea baliverne! Ce cauză credeți că are acest zgomot ciudat?

— Mlaştinile produc adesea sunete bizare, inexplicabile... Noroiul se afundă... apa țâşneşte sau altceva...

— Nu, nu, l-am contrazis, era o voce umană.

— Se prea poate, răspunse Stapleton. Ați auzit vreodată un buhai-de-baltă luându-şi zborul?

— Nu, niciodată.

— Este o pasăre foarte rară, aproape complet dispărută din Anglia, dar, în mlaştină, nimic nu este imposibil. Da, nu m-ar mira să aflu că țipătul care ne-a asurzit a fost al ultimului buhai-de-baltă.

— Ce zgomot straniu!

— Aceste meleaguri sunt pline de surprize. Priviți coasta dealului... Ce credeți că este ceea ce zăriți?

Am observat vreo douăzeci de grămezi de pietre cenuşii strânse în formă circulară.

— Nu ştiu... Adăposturi ale ciobanilor?

— Nu. Acolo locuiau strămoşii noştri. Omul preistoric trăia în mlaştină şi, cum de atunci nimeni nu l-a imitat, încă putem găsi aici, aproape intacte, urmele existenței sale. Ceea ce vedeți sunt colibe cu acoperişuri. Dacă ați avea curiozitatea să le vizitați, veți vedea un cămin, un dormitor...

— Parcă ar fi un orăşel. Când era populat?

— Pe vremea omului neolitic... nu se ştie exact.

— Cu ce se ocupa acest om neolitic?

— Îşi ducea turma să pască pe dealuri, iar după ce armele de bronz au înlocuit târnăcoapele de piatră, săpa în adâncul pământului pentru a găsi zinc. Vedeți acea tranşee mare pe dealul opus? Este dovada a ceea ce spun. Ah, veți întâlni subiecte de studiu foarte ciudate prin acest ținut mlăştinos! Scuzați-mă o clipă, doctore Watson... este cu siguranță un Cyclopidae!

O mică insectă traversase drumul şi Stapleton porni imediat în urmărirea ei. Spre marea mea dezamăgire, vietatea zbură drept spre mlaştină, iar noua mea cunoştință, sărind

din tufă în tufă, alerga după ea, cu marea sa plasă verde balansându-se în aer. Cu hainele sale cenuşii, cu deplasarea sa sacadată neregulată, în salturi, semăna chiar el cu un fluture gigantic.

Mă oprisem pentru a urmări vânătoarea la care pornise şi simțeam un amestec de admirație, pentru agilitatea sa extraordinară, şi de teamă, pentru pericolul la care se expunea în acea mlaştină perfidă.

Un zgomot de paşi mă făcu să mă întorc; o femeie înainta pe drum spre mine.

Venea dinspre locul unde firul de fum indica Merripit House, dar curbura câmpiei o ascunsese ochilor mei până în momentul în care a fost aproape de mine.

Am recunoscut-o pe domnişoara Stapleton, despre care mi se vorbise. A fost un moment plăcut, căci, în afara faptului că prin mlaştină se află puține femei, ea îmi fusese descrisă ca o persoană de o reală frumusețe. Femeia care se apropia de mine corespundea cu siguranță descrierii, frumusețea ei fiind absolut neobişnuită.

Este imposibil de imaginat un contrast mai mare între un frate şi o soră. Stapleton era un oarecare, cu părul său blond şi ochii cenuşii, în timp ce tânăra avea acel ten cald al brunetelor, atât de rar în Anglia. Chipul său, puțin semeț, dar fin modelat, ar fi părut impasibil prin regularitatea sa, fără expresia senzuală a gurii şi vioiciunea ochilor mari şi negri. Cu talia sa perfectă, mulată într-o rochie elegantă, părea, pe acest drum pustiu, o apariție stranie.

În momentul în care mă întorceam, îşi privea fratele. Ea îşi grăbi atunci pasul spre mine.

Îmi scosesem pălăria şi urma să-i spun câteva cuvinte de convenință, când vorbele ei dădură o altă direcție gândurilor mele.

— Plecați!, strigă ea. Întoarceți-vă repede la Londra!

Atât de mare îmi fu surpriza, că am rămas înlemnit.

Privindu-mă, ochii îi străluceau şi piciorul ei bătea pământul cu nerăbdare.

— De ce să plec?

— Nu pot să vă spun.

Hoiești 2010

Vorbea cu o voce joasă, precipitată, cu o pronunție ușor graseiată.

— Pentru numele lui Dumnezeu, faceți ce vă sfătuiesc, întoarceți-vă repede și să nu mai puneți niciodată piciorul prin mlaştină!

— Dar de-abia am venit.

— De ce nu vreți să țineți seama de un avertisment dat numai în interesul dumneavoastră? Intoarceți-vă la Londra! Plecați chiar în seara asta! Părăsiți cu orice preț aceste locuri! Aveți grijă! Uite că vine fratele meu, nu spuneți niciun cuvânt din ce v-am zis. Fiți vă rog aşa drăguț şi culegeți-mi o orhidee, de acolo... Mlaştina este foarte bogată în orhidee... veți vedea şi singur, chiar dacă ați venit într-un anotimp prea târziu pentru a vă putea bucura de toate frumusețile naturii.

Stapleton renunțase la urmărire şi se întorcea spre noi, gâfâind, roşu la față după alergare.

— Hei, Beryl!, strigă el.

Mi se păru că tonul acestei interpelări era totuşi lipsit de cordialitate.

— Te-ai încălzit mult, Jack.

— Da. Urmăream un Cyclopidae. Sunt foarte rari, mai ales la sfârşitul toamnei. Ce păcat că nu am putut să-l prind!

Vorbea cu un aer degajat, dar micii săi ochi cenuşii se plimbau fără încetare de la față la mine.

— Văd că prezentările sunt făcute, continuă el.

— Da, îi spuneam lui Sir Henry că este puțin cam târziu pentru a admira frumusețile pustietății.

— Cu cine crezi că vorbeşti?

— Cu Sir Henry Baskerville.

— Nu, nu, zisei eu. Nu sunt Sir Henry, ci un om de rând, dar prieten al său. Sunt doctorul Watson.

O expresie de contrarietate trecu pe chipul domnişoarei Stapleton.

— N-am reuşit să ne înțelegem, spuse ea.

— De ce, doar nu ați vorbit prea mult?, întrebă fratele ei cu aceeaşi privire interogatoare.

— Am vorbit cu doctorul Watson ca şi cum, în locul unui simplu vizitator, ar fi fost un om de-al locului. Nu cred că-l

interesează prea mult care este anotimpul orhideelor! Dar nu-i aşa că ne veţi face plăcerea să ne însoţiţi la Merripit House?, mă întrebă.

După câteva clipe, ajungeam la o casă modestă, care servise odinioară drept locuinţă unui crescător de vite, fiind apoi reparată şi modernizată.

Era înconjurată de o livadă. Copacii, ca toţi copacii din mlaştină, erau piperniciţi şi jupuiţi. Aspectul acestui loc îţi umplea sufletul de o vagă tristeţe.

Ne primi un bătrânel simpatic care părea să facă de strajă în jurul casei.

Înăuntru, încăperile erau spaţioase şi mobilate cu o eleganţă care arăta bunul-gust al stăpânei casei.

În timp ce aruncam o privire pe fereastra întredeschisă asupra peisajului sălbatic care se întindea în faţa mea, mă întrebam ce-i adusese în acest ţinut neprimitor pe acel om cu un spirit cultivat şi pe superba creatură care era sora sa.

— Ciudat loc de locuit, nu-i aşa?, zise Stapleton răspunzând astfel gândurilor mele. Şi totuşi am reuşit să fim fericiţi aici, nu-i aşa Beryl?

— Foarte fericiţi, replică tânăra fată, al cărei ton mi se păru totuşi lipsit de convingere.

— Pe vremuri conduceam o şcoală, continuă Stapleton, în nordul Angliei... Pentru un om cu temperamentul meu, această activitate era prea maşinală şi lipsită de interes. Însă îmi plăcea să trăiesc în mijlocul tinerilor, să modelez aceste inteligenţe fragede după placul meu şi să le transmit ideile şi preferinţele mele. Dar s-a amestecat ghinionul: în sat a apărut o epidemie şi trei copii au murit. Instituţia mea nu şi-a mai revenit în urma acestei lovituri şi o mare parte din averea mea s-a pierdut. Dacă nu aş fi regretat tovărăşia fermecătoare a şcolarilor mei, m-aş fi bucurat de acest incident. Cu dragostea mea nemăsurată pentru botanică şi zoologie, cu greu aş fi găsit un câmp mai deschis pentru cercetările noastre, pentru că sora mea este la fel de îndrăgostită de natură ca şi mine. Aceste lucruri, doctore Watson, răspund unei întrebări pe care am citit-o pe chipul dumneavoastră în timp ce priveaţi mlaştina.

— Într-adevăr, îmi spuneam că şederea aici trebuie să fie foarte tristă, dacă nu pentru dumneavoastră, cel puțin pentru sora dumneavoastră.

— Nu, nu, spuse cu vioiciune domnişoara Stapleton, nu cunosc tristețea.

— Avem studiile, cărțile noastre şi vecini de treabă, parafrază gazda mea. Doctorul Mortimer este un adevărat savant. Apoi, aveam în bietul Sir Charles un tovarăş deosebit de agreabil. Îl apreciam mult şi resimțim mai mult decât vă pot spune golul lăsat de moartea sa. Aş fi indiscret dacă m-aş prezenta azi după-amiază la castel pentru a face o vizită lui Sir Henry?

— Sunt sigur că i-ați face cea mai mare plăcere.

— Atunci anunțați-i vă rog venirea mea. Vom face tot ce ne stă în puteri ca să se obişnuiască aici. Doctore Watson, n-ați vrea să-mi vedeți colecția de lepidoptere? Nu cred că există alta mai completă în tot sudul Angliei. În timp ce o veți admira, ni se va pregăti prânzul.

Mă grăbeam să-mi reiau funcția mea de gardă de corp lângă Sir Henry. De altfel, solitudinea pustietății, moartea calului nefericit, înghițit de mlaştină, zgomotul ciudat pe care oamenii îl asociau cu legenda oribilă a neamului Baskerville, toate astea îmi strângeau inima. Eram şi sub impresia produsă de îndemnul domnişoarei Stapleton, îndemn atât de precis şi de clar, că nu-l puteam atribui decât unui motiv foarte grav.

Am rezistat deci tuturor insistențelor gazdei mele şi mi-am reluat, pe aceeaşi potecă îngustă, drumul spre castel.

Dar trebuie că există o scurtătură cunoscută de oamenii locului, pentru că, înainte să fi ajuns în drumul mare, am fost foarte mirat să o văd pe domnişoara Stapleton aşezată pe o bucată de stâncă, la încrucişarea a două drumuri.

Mersese foarte repede şi graba îi îmbujorase obrajii.

— Am fugit din toate puterile ca să v-o iau înainte, îmi spuse. Nici nu am mai stat să-mi pun pălăria... Vă voi spune repede... Fratele meu mi-ar observa absența. Voiam să vă spun cât de rău îmi pare de greşeala stupidă pe care am făcut-o confundându-vă cu Sir Henry. Uitați cuvintele mele, ele nu vă privesc.

— Cum să le uit, domnişoară Stapleton?! Sunt prietenul lui Sir Henry şi sarcina siguranței sale îmi revine în mod deosebit. Spuneți-mi de ce doriți cu atâta ardoare să se întoarcă la Londra.

— Capriciu de femeie, doctore Watson! Când mă veți cunoaşte mai bine, veți înțelege că nu pot întotdeauna să dau o explicație cuvintelor sau faptelor mele.

— Nu, nu... Imi amintesc tremurul vocii, expresia privirii dumneavoastră... Vă rog, vă implor, fiți sinceră, domnişoară Stapleton! De când am pus piciorul în acest ținut, mă simt înconjurat de mistere. Viața pe aici seamănă cu mlaştina de la Grimpen: este presărată cu insule de verdeață lângă care te pândeşte abisul şi niciun ghid nu vrea să te îndepărteze de pericol. Ce voiați să spuneți? Spuneți-mi şi vă promit să-i comunic lui Sir Henry avertismentul dumneavoastră.

Preț de un minut, o luptă se dădu în sufletul tinerei fete.

Totuşi, chipul său îşi reluă expresia hotărâtă când îmi răspunse:

— Dați cuvintelor mele mai multă importanță decât au. Moartea lui Sir Charles ne-a impresionat puternic pe mine şi pe fratele meu. Eram foarte apropiați... Plimbarea lui preferată era să vină la noi prin mlaştină. Soarta care îi apăsa familia îl obseda şi, când s-a produs tragicul eveniment, am crezut că temerile sale aveau, până la un anumit punct, un temei. Când s-a anunțat că un nou membru al familiei Baskerville va locui la castel, m-am temut pentru el şi am crezut că fac bine prevenindu-l de pericolul la care se expune, iată care a fost motivul meu.

— Dar care este acest pericol?

— Cunoaşteți povestea câinelui?

— Nu am nicio încredere în asemenea absurdități.

— Eu am. Dacă aveți vreo influență asupra lui Sir Henry, duceți-l departe de acest ținut care a adus deja atâta nefericire familiei sale. Lumea e mare... De ce s-ar încăpățâna să trăiască în miezul pericolului?

— Tocmai pentru că există pericolul. Aşa este făcut Sir Henry. Mă tem că, fără un îndemn mai bine motivat decât cel pe care mi l-ați adresat, îmi va fi imposibil să-l fac să plece.

— Nu vă pot spune altceva... nu ştiu nimic precis.

— Îmi permiteţi să vă adresez o ultimă întrebare, domnişoară Stapleton? Când mi-aţi vorbit adineauri, dacă vă era imposibil să-mi spuneţi mai mult, de ce vă temeaţi atât de mult să nu vă audă fratele dumneavoastră? În ce mi-aţi spus nu era nimic ce ar fi trebuit ascuns, de el sau de altcineva.

— Fratele meu vrea ca totuşi castelul să fie locuit, crede că este bine pentru fericirea bieţilor oameni din acest ţinut. Orice sfat care l-ar fi îndemnat pe Sir Henry să se îndepărteze l-ar fi nemulţumit... Acum mi-am făcut datoria şi nu voi mai adăuga nimic altceva. Mă întorc repede acasă pentru ca fratele meu să nu aibă vreo bănuială că am vorbit. La revedere.

Domnişoara Stapleton se întoarse pe poteca pe care venise, iar eu, sub povara acestor avertismente nedefinite, mi-am continuat drumul spre castel.

8
Primul raport
al doctorului Watson

Am sub ochi, răspândite pe masă, scrisorile pe care i le scriam lui Sherlock Holmes pe parcursul desfăşurării evenimentelor. O pagină lipseşte, dar, în afară de această lacună, ele sunt expresia exactă a realității. În plus, ele redau impresiile şi temerile mele, mai fidel decât ar putea-o face memoria mea, chiar dacă amintirile pe care le păstrează din acele ore tragice sunt de neşters.

Voi reproduce deci aceste scrisori pentru a putea relata faptele aşa cum s-au înlănțuit.

Castelul din Baskerville, 13 octombrie

Dragă Holmes,

Depeşele şi scrisorile mele precedente te-au ținut cât de cât la curent cu tot ce s-a întâmplat până astăzi în acest colț de lume, cu siguranță uitat de Dumnezeu.

Cu cât stai mai mult aici, cu atât îți pătrunde în suflet sentimentul imensității, dar şi al farmecului dătător de fiori al mlaştinii.

De când ai pus piciorul pe acest pământ, pierzi noțiunea de Anglie modernă. La fiecare pas dai peste vestigiile rămase de

la oamenii din timpurile preistorice. Oriunde te-ai îndrepta, întâlneşti adăposturile acestei rase stinse, mormintele ei şi monoliţii enormi care marchează, din câte se crede, locurile unde se aflau templele lor.

Dacă cel care studiază aceste colibe de pietre cenuşii aşezate lângă coasta roasă de şuvoaie a dealurilor ar vedea un om cu barba şi părul în dezordine, cu corpul acoperit de o piele de animal, ieşind dintr-una dintre colibe şi fixând pe coarda arcului o săgeată terminată printr-un silex ascuţit, acela ar crede că a ajuns într-o altă epocă şi ar jura că prezenţa în acele locuri a acelei fiinţe, de mult dispărută, este mai firească decât a sa proprie.

Lumea se întreabă cu uimire cum au putut fiinţe umane să trăiască într-un număr atât de mare pe acest pământ, cunoscut dintotdeauna ca sterp. Nu ştiu nimic despre lucrurile din vechime, dar bănuiesc că au existat neamuri pacifiste şi oprimate care au trebuit să se mulţumească cu teritoriile disprețuite de alte popoare mai războinice.

Toate acestea sunt străine de misiunea pe care mi-ai încredinţat-o şi nu vor interesa decât foarte puţin spiritul tău atât de practic. Îmi amintesc de indiferenţa ta orgolioasă faţă de mişcarea terestră. Ce importanţă are pentru tine care astru, dintre Pământ şi Soare, se roteşte în jurul celuilalt!

Revin la faptele care-l privesc pe Sir Henry Baskerville.

În ultimele zile nu ţi-am mai trimis niciun raport pentru că, până la această oră, nu am avut nimic remarcabil să-ţi semnalez.

Dar tocmai s-a produs un fapt important, pe care trebuie să ţi-l povestesc.

Totuşi, înainte de a o face, aş vrea să iei la cunoştinţă câţiva factori ai problemei pe care trebuie să o rezolvăm. Unul dintre ei este acest prizonier evadat, care rătăceşte prin ţinut şi despre care ţi-am vorbit pe scurt. Sunt o grămadă de motive pentru care se poate crede că a părăsit aceste locuri – spre marea liniştire a locuitorilor districtului.

A trecut o săptămână de la evadarea lui şi nu a mai fost văzut, nici nu s-a mai auzit vorbindu-se de el. Ar fi de neconceput să fi stat în mlaştină tot acest timp.

Sigur că unele dintre aceste colibe de pietre i-ar fi servit cu uşurinţă drept ascunzătoare, dar cu ce s-ar fi hrănit în acest ţinut unde, dacă nu te apuci să omori oile care pasc iarba rasă a dealurilor, nu este nimic de mâncare?

Credem aşadar că a fugit, iar stăpânii fermelor îndepărtate se bucură din nou de un somn liniştit.

Aici suntem patru bărbaţi în stare să ne apărăm; nu este la fel la cei doi Stapleton şi mărturisesc că, gândindu-mă la izolarea lor, sunt îngrijorat pentru ei.

Fratele, sora, un servitor bătrân şi o slujnică trăiesc departe de orice ajutor. Sunt fără apărare şi un om care nu are frică de nimic, cum este acest criminal din Notting Hill, ar putea să intre cu uşurinţă în casa lor.

Sir Henry şi cu mine, preocupaţi de această situaţie, ne hotărâsem ca Perkins, vizitiul, să meargă să doarmă la Stapleton, dar acesta din urmă s-a opus.

Prietenul nostru, baronetul, face dovada unui interes considerabil pentru frumoasa noastră vecină. Nu este nimic de mirare în acest ţinut pustiu, unde orele apasă greu asupra unui om atât de activ ca Sir Henry...

Şi apoi, domnişoara Beryl Stapleton este foarte atrăgătoare! Are în ea ceva exotic, tropical, care este în puternic contrast cu fratele ei, atât de rece, de impasibil.

Totuşi, Stapleton te duce cu gândul la acele focuri care mocnesc sub cenuşă. Exercită o influenţă puternică asupra surorii lui.

Am remarcat că fata, în timp ce vorbea, căuta în mod constant privirea fratelui său pentru a citi în ea aprobarea. Strălucirea metalică a pupilelor acestui om şi buzele sale subţiri, cu o linie atât de fermă, denotă o natură autoritară. Îl vei găsi demn de toată atenţia.

În după-amiaza în care l-am întâlnit pe Stapleton, acesta a venit la Baskerville şi, a doua zi dimineaţa, ne-a condus la locul unde se bănuieşte că au avut loc, conform legendei, faptele legate de acel nefericit Hugo Baskerville.

Am mers câteva mile prin câmpia pustie, până la un loc cu un aspect atât de sinistru, că nu trebuia nimic mai mult pentru a acredita legenda.

O vale îngustă, strânsă între două creste stâncoase, conduce la un spațiu acoperit cu iarbă, pe care crescuseră flori de câmp.

În mijloc se înălțau două pietre mari, tocite şi parcă ascuțite la capete, semănând chiar cu caninii monstruoşi ai unui animal fantastic.

Acest decor corespundea în întregime cu scena dramei de odinioară.

Foarte interesat, Sir Henry îl întrebă de mai multe ori pe Stapleton dacă crede într-adevăr în intervențiile supranaturale în treburile oamenilor.

Vorbea pe un ton glumeț, dar era evident că îşi exagera buna dispoziție.

Stapleton s-a arătat circumspect în răspunsurile sale, dar nu era mai puțin clar că, din grijă pentru starea de spirit a baronetului, îşi ascundea o parte din gânduri. Ne-a citat cazurile mai multor familii care suferiseră influențe maligne şi ne-a lăsat sub impresia că împărtăşeşte credința populară în materie.

Întorcându-ne, ne-am oprit la Merripit House pentru a lua prânzul. Acolo a făcut cunoştință Sir Henry cu domnişoara Stapleton.

De la această primă întâlnire, mi s-a părut că tânăra fată l-a impresionat profund pe prietenul meu şi m-aş înşela cu siguranță dacă sentimentul nu a fost reciproc.

În timp ce ne întorceam la castel, baronetul mi-a vorbit tot timpul de vecina noastră şi, de atunci, nu a mai trecut vreo zi fără să-i vedem pe vreunul dintre ei, pe frate sau pe soră.

Ieri au luat cina aici şi s-a vorbit, în principiu, despre o vizită pe care le-o vom face săptămâna viitoare.

Îți dai seama că o asemenea legătură l-ar încânta pe Stapleton. Totuşi, când Sir Henry devenea prea atent cu sora lui, am surprins de mai multe ori în ochii fratelui o privire de dezaprobare fără echivoc.

Este probabil împărțit între afecțiunea pe care i-o poartă şi teama de existența solitară pe care ar duce-o după plecarea ei. Totuşi, ar fi culmea egoismului să se opună unei căsătorii atât de strălucite.

Am convingerea că Stapleton nu doreşte ca această intimitate să se transforme în dragoste şi am remarcat adesea că se străduia din răsputeri pentru a-i împiedica să rămână între patru ochi.

În treacăt fie zis, recomandarea pe care mi-ai făcut-o de a nu-l lăsa niciodată pe Sir Henry să iasă singur ar deveni foarte greu de urmat dacă o poveste de dragoste ar veni să se adauge celorlalte griji ale noastre. Relațiile mele bune cu Sir Henry s-ar resimți cu siguranță de pe urma executării prea riguroase a ordinelor tale.

Ieri – marți, ca să fiu mai exact –, doctorul Mortimer a dejunat cu noi. A făcut săpături într-un tumulus, la Long Down, şi a găsit acolo un craniu din epoca preistorică, lucru care l-a umplut de bucurie. Nu cred că se poate compara cu vreun alt pasionat!

Cei doi Stapleton au sosit la puțin timp după doctor. Mortimer, la cererea lui Sir Henry, ne-a condus pe toți pe aleea Tiselor pentru a ne expune cum s-a întâmplat probabil evenimentul în noaptea fatală.

Ce promenadă lugubră această alee a Tiselor!

Închipuie-ți un drum mărginit de fiecare parte de peretele gros şi sumbru al unui gard viu tăiat cu foarfecile şi având, pe dreapta şi pe stânga, o fâşie îngustă de iarbă.

Extremitatea aleii din partea opusă castelului dă într-o seră pe jumătate demolată.

În mijlocul acestei alei, o poartă dă spre mlaştină.

Acesta este locul în care, de două ori, Sir Charles a scuturat scrumul trabucului. Această poartă, din lemn vopsit în alb, nu se închide decât cu un zăvor. Dincolo de ea se întinde imensitatea ținutului mlăştinos.

Îmi aduc aminte de teoria ta asupra acestui caz şi am încercat să reconstitui scena.

În timp ce bătrânul gentilom s-a oprit, trebuie că a venit din afară ceva care l-a înspăimântat atât de mult, că s-a pierdut cu firea şi a fugit, a fugit, până ce a căzut doborât de frică şi de epuizare.

Acela era lungul culoar de verdeață pe unde a fugit.

De ce fugise?

De un câine de stână? Sau de un câine negru, tăcut, monstruos, fantastic?

Sau era vorba, din contră, de o capcană care nu ținea deloc de supranatural?

Palidul şi vigilentul Barrymore ştia oare mai mult decât voia să spună?

Totul era vag, sumbru – şi mai sumbru mai ales din cauza crimei pe care o bănuiam.

De la ultima mea scrisoare, am făcut cunoştință cu un alt vecin, domnul Frankland, de la Lafter Hall, care locuieşte la patru mile de noi, spre sud.

Este un om în vârstă, cu fața roşie şi părul alb. Este coleric. Îl pasionează legislația engleză şi a risipit prin procese o adevărată avere. Pledează doar pentru plăcerea de a pleda. Este întotdeauna dispus să susțină una sau cealaltă fațetă a unei chestiuni, şi nu trebuie să mire pe nimeni că acest amuzament l-a costat foarte scump.

Într-o zi a suprimat un drept de trecere şi a provocat comunitatea să-l oblige să-l restabilească.

În altă zi a dărâmat cu propriile mâini gardul unui vecin şi a declarat că pe acolo a fost loc de trecere din timpuri imemoriale, provocându-l de astă dată pe proprietar să-l dea în judecată pentru violarea proprietății.

Este un as în materie de drepturi senioriale şi comunale şi îşi foloseşte cunoştințele juridice când în favoarea țăranilor din Fenworthy, când împotriva lor, astfel că, periodic şi în funcție de cea mai recentă interpretare pe care o dă legilor, este purtat în triumf în sat sau i se arde efigia.

Se crede că, în acest moment, susține şapte procese, care vor absorbi probabil ceea ce a mai rămas din averea sa şi îi vor tăia orice poftă de a mai pleda în viitor.

Lăsând deoparte această bizarerie de caracter, cred că este un om de treabă şi nu-ți vorbesc despre el decât pentru a-ți satisface dorința de a-i cunoaşte pe toți cei care ne înconjoară.

În prezent are o altă marotă.

În calitatea sa de astronom amator, dispune de un excelent telescop, pe care l-a instalat pe acoperiş şi cu ajutorul căruia îşi petrece vremea observând mlaştina.

Asta, mai mult ca sigur, pentru a-l descoperi pe prizonierul evadat de la Princetown.

Dacă şi-ar dedica activitatea numai acestui scop lăudabil, ar fi foarte bine, dar circulă zvonul că intenţionează să-l dea în judecată pe doctorul Mortimer pentru că a deschis un mormânt fără a fi avut acordul rudelor defunctului – este vorba de craniul din epoca neolitică pe care l-a scos din tumulusul de la Long Down. Intr-un cuvânt, sparge monotonia existenţei pe care o ducem şi dă o notă veselă în această atmosferă, care are într-adevăr nevoie de aşa ceva.

Acum, că ţi-am povestit despre prizonierul evadat, despre cei doi Stapleton, despre doctorul Mortimer, despre Frankland, permite-mi să închei printr-un fapt foarte important, care îi priveşte pe cei doi Barrymore.

Îţi aminteşti de telegrama trimisă de la Londra pentru a ne asigura că cei doi Barrymore se află aici?

Te-am informat deja că mărturia directorului poştei din Grimpen nu a fost concludentă nici într-un sens, nici în altul.

I-am spus lui Sir Henry despre ce e vorba. L-a chemat imediat pe Barrymore şi l-a întrebat dacă a primit chiar el telegrama.

Barrymore a răspuns afirmativ. „Micul poştaş ţi-a înmânat direct telegrama?", a întrebat Sir Henry.

Barrymore a părut mirat şi s-a gândit câteva secunde. „Nu, a spus el. Eram în hambar în acel moment, soţia mea a urcat cu telegrama." „Tu ai trimis răspunsul?" „Nu. I-am spus soţiei mele ce trebuia să răspundă şi a coborât ca să scrie."

În cursul serii, valetul reveni chiar el asupra subiectului. „Sir Henry, încerc să înţeleg scopul întrebărilor dumneavoastră. Sper că ele nu încearcă să ateste că am făcut ceva care îmi poate pierde încrederea dumneavoastră." Sir Henry l-a asigurat că nu e vorba de aşa ceva. L-a liniştit complet, dându-i, aproape în întregime, vechea sa garderobă.

Doamna Barrymore mi-a trezit cel mai viu interes. Este o femeie puţin corpolentă, excesiv de respectabilă, cu moravuri puritane şi cu o inteligenţă destul de limitată. Cu greu ţi-ai putea închipui o fire mai glacială.

Ți-am povestit cum am auzit-o hohotind de plâns în noaptea când am sosit la castel. De atunci am surprins de mai multe ori urme de lacrimi pe fața ei. O suferință profundă îi chinuieşte inima.

Oare o bântuie amintirea unei greşeli?

Sau Barrymore o tiranizează?

Am avut mereu presentimentul că este ceva anormal şi necurat în comportamentul acestui om. Intâmplarea din noaptea trecută mi-a întărit bănuielile.

Şi totuşi, prin ea însăşi, pare a avea puțină importanță!

Ştii că, de obicei, am somnul uşor. Este şi mai uşor de când m-ai pus de pază lângă Sir Henry. Or, în noaptea trecută, pe la orele două, am fost trezit de un zgomot de paşi care se strecurau pe furiş pe coridor.

M-am ridicat şi am deschis uşa ca să arunc o privire.

O umbră neagră alungită, cea a unui bărbat care ținea o lumânare în mână, se întindea pe covor.

Bărbatul era în cămaşă şi în picioarele goale.

Nu vedeam decât conturul umbrei sale, dar, după dimensiunile acesteia, mi-am dat seama că nu putea fi decât a lui Barrymore. Mergea încet, cu precauție. În mersul său era ceva nedefinit – ceva criminal şi temător totodată.

Ți-am scris că balconul care se întinde în jurul holului taie în două coridorul şi că acesta din urmă se prelungeşte la dreapta şi la stânga până la fiecare extremitate a castelului.

Am aşteptat ca Barrymore să se îndepărteze şi apoi l-am urmărit.

Când am ajuns la cotitura balconului, ajunsese în capătul coridorului şi, la lumina care ieşea printr-o uşă întredeschisă, am văzut că a intrat într-o cameră.

Toate aceste camere fiind goale şi neocupate, expediția lui devenea cu atât mai de neînțeles pentru mine.

Încercând să fac cât mai puțin zgomot, m-am strecurat de-a lungul coridorului şi am băgat capul prin deschizătura uşii.

Barrymore era ascuns în colțul ferestrei, cu lumânarea aproape de geam. Profilul său era pe jumătate întors spre mine, iar pe chipul său, în timp ce scruta tenebrele pustietății, era întipărită o expresie de aşteptare plină de nerăbdare.

Timp de câteva minute, privirea lui a fost de o fixitate uimitoare. A scos apoi un suspin profund şi, cu un gest de proastă dispoziţie, a stins lumânarea.

La fel de tiptil am ajuns la loc în camera mea şi, puţin timp după aceea, l-am auzit pe Barrymore care se întorcea şi el în cameră.

A trecut o oră. Am auzit atunci vag, în starea mea de semitrezie, scârţâitul unei chei într-o broască, dar nu am putut distinge de unde venea acest zgomot.

Cum să-mi dau seama ce înseamnă asta? În casa asta se petrec, cu siguranţă, lucruri misterioase pe care le vom descoperi într-o zi sau alta.

Nu te voi plictisi cu teoriile mele, pentru că nu mi-ai cerut decât fapte. În această dimineaţă însă am avut o lungă conversaţie cu Sir Henry şi am întocmit un plan de luptă bazat pe descoperirea mea din noaptea precedentă.

Nu-ţi voi prezenta acest plan astăzi, el va face obiectul viitorului meu raport, a cărui lectură, în mod sigur, te va interesa.

9

Al doilea raport al doctorului Watson

Baskerville, 15 octombrie

Dragă Holmes, dacă timp de câteva zile te-am lăsat fără veşti, vei fi de acord că azi recuperez timpul pierdut. Evenimentele se precipită în jurul nostru.

În ultimul meu raport încheiam cu descrierea plimbării nocturne a lui Barrymore. Astăzi, iată o avalanşă de informaţii care te vor surprinde cu siguranţă.

Lucrurile au luat o turnură pe care nu o puteam prevedea. În timpul celor patruzeci şi opt de ore care au trecut au apărut câteva clarificări care, pe de altă parte, dacă pot îndrăzni să mă exprim astfel, au complicat şi mai mult situaţia.

Îţi voi povesti totul şi vei judeca singur.

A doua zi după aventura mea, am mers, înainte de dejun, să examinez camera în care intrase Barrymore în noaptea precedentă.

Am remarcat că fereastra prin care omul nostru privise atât de atent spre mlaştină avea o particularitate, aceea că dădea cel mai aproape spre câmpie.

Printr-o deschidere între două rânduri de copaci, o persoană aşezată în locul ocupat de valet putea descoperi un

orizont destul de larg, în timp ce, de la alte ferestre, nu ar fi zărit decât o porțiune foarte restrânsă.

Rezulta din această constatare că Barrymore alesese această fereastră cu scopul de a vedea ceva sau pe cineva prin mlaştină. Dar, cum noaptea fusese întunecată, nu se putea bănui că avusese intenția să vadă pe cineva.

M-am gândit mai întâi la o poveste de dragoste. Aceasta ar fi explicat şi paşii săi furişați, şi plânsetele soției sale.

Barrymore este un bărbat foarte arătos, bine făcut, care poate seduce o fată de la țară.

Această supoziție părea deci foarte probabilă. În plus, poarta, deschisă după întoarcerea mea în cameră, arăta că ieşise pentru a merge la vreo întâlnire de taină.

A doua zi dimineața judecam în acest fel şi îți spun spre ce se îndreptau bănuielile mele, chiar dacă ceea ce a urmat a arătat cât de puțin erau acestea fondate.

Purtarea lui Barrymore se putea explica în modul cel mai firesc din lume; totuşi, nu am crezut că trebuie să-i ascund descoperirea mea lui Sir Henry.

Am avut o discuție cu baronetul şi i-am spus tot ceea ce văzusem. „Ştiam că Barrymore se plimbă nopțile, îmi spuse el, şi voiam să-l interoghez pe această temă. De două sau trei ori, la aceeaşi oră ca şi dumneata, l-am auzit ducându-se şi întorcându-se pe coridor.“ „Poate că merge în fiecare noapte la acea fereastră“, am presupus eu. „Poate. Să-l pândim, vom afla repede motivul acestor plimbări. Mă întreb ce ar face prietenul dumitale Holmes dacă ar fi aici.“ „S-ar opri desigur la propunerea dumitale: l-ar urmări pe Barrymore.“ „Atunci, îl vom urmări şi noi.“ „Nu ne va putea auzi?“ „Nu, este cam surd. În orice caz, trebuie să încercăm. Noaptea asta, vom sta de veghe în camera mea şi-l vom aştepta să treacă.“

Sir Henry îşi freca mâinile de plăcere. Evident, se bucura de această perspectivă, care aducea o schimbare în monotonia existenței sale.

Baronetul a luat legătura cu arhitectul care a făcut planurile de refacere a castelului pentru Sir Charles. A tratat cu un antreprenor din Londra şi reparațiile vor începe în curând. A comandat decoratori şi tapițeri din Plymouth şi, fără nicio

îndoială, tânărul nostru prieten nu vrea să neglijeze nimic pentru a păstra vechiul rang al familiei sale.

Când casa va fi reparată şi remobilată, nu va mai lipsi decât prezenţa unei femei.

Între noi fie vorba, există indicii caracteristice pentru punerea rapidă în practică a acestui proiect, numai dacă domnişoara consimte. Într-adevăr, rareori am întâlnit un bărbat care să fie înflăcărat de o femeie aşa cum este Sir Henry de frumoasa noastră vecină, domnişoara Stapleton. Totuşi, călătoria lor pe fluviul dragostei nu este foarte liniştită.

Astăzi, de exemplu, oglinda apei dragi îndrăgostiţilor a fost încreţită de o adiere neaşteptată de vânt, care i-a produs o vie nemulţumire prietenului nostru.

Când conversaţia noastră despre Barrymore s-a încheiat, Sir Henry şi-a pus pălăria şi se pregătea să iasă.

Normal, eu am făcut acelaşi lucru. „Unde pleci, Watson?", m-a întrebat privindu-mă cu curiozitate. „Depinde", i-am răspuns. „Vrei să traversezi mlaştina?" „Da." „Atunci ştii ce instrucţiuni am. Regret să te inoportunez cu persoana mea, dar ştii că Holmes mi-a recomandat cu insistenţă să nu te pierd din ochi, mai ales când mergi prin pustietăţile astea." Sir Henry îşi puse râzând mâna pe umărul meu. „Dragă prietene, zise, cu toată perspicacitatea lui, Holmes nu a prevăzut anumite lucruri care s-au petrecut de la venirea mea aici. Mă înţelegi? Sunt sigur că eşti ultimul om care ar vrea să-mi strice dispoziţia. Trebuie să plec singur."

Aceste cuvinte m-au pus într-o situaţie stânjenitoare. Nu prea ştiam nici ce să spun, nici ce să fac şi, înainte de a-mi depăşi nehotărârea, Sir Henry îşi luase bastonul din cuier şi se îndepărtase.

Gândindu-mă, conştiinţa îmi reproşa cu amar că nu i-am cerut baronetului, sub un pretext oarecare, să merg cu el.

Îmi imaginam poziţia pe care aş avea-o faţă de tine dacă m-aş întoarce în strada Baker şi ţi-aş spune că, din cauză că nu ţi-am respectat ordinele, s-a produs o nenorocire.

Te asigur că la acest gând obrajii mi-au luat foc.

M-am gândit că mai pot încă să-l prind pe prietenul nostru şi am plecat imediat spre Merripit House.

Am alergat cât m-au ținut picioarele până la punctul unde drumul se bifurcă spre mlaştină. Sir Henry nu se vedea.

Atunci, temându-mă că am urmat o direcție greşită, am urcat pe un deal – cel care fusese cândva o carieră de granit – din vârful căruia puteam vedea aproape întreg ținutul.

Imediat l-am zărit pe baronet la cinci-şase sute de yarzi[1] *în fața mea. O luase pe o mică potecă. O femeie, care nu putea fi decât domnişoara Stapleton, mergea lângă el.*

Cu siguranță, exista o înțelegere între ei şi surprinsesem o întâlnire stabilită.

Mergeau încet, absorbiți de conversație.

Am văzut cum domnişoara Stapleton făcea mişcări repezi cu mâna, ca şi cum ar fi vrut să sublinieze ceea ce spunea, în timp ce Sir Henry o asculta atent şi dădea uneori negativ din cap.

Mă ascunsesem în spatele unei stânci, curios să văd cum se va sfârşi totul.

Să mă arunc în mijlocul discuției lor ar fi însemnat să comit o impertinență de care mă simțeam incapabil.

Dar, pe de altă parte, consemnul îmi ordona să-i urmez paşii lui Sir Henry.

Să spionezi un prieten este o faptă odioasă. Totuşi, m-am hotărât să-l observ de la înălțimea ascunzătorii mele şi să-i mărturisesc mai târziu greşeala mea. Eram sigur că va fi de acord cu mine asupra dificultății situației mele şi că va aproba hotărârea pe care o luasem, deşi, dacă un pericol brusc l-ar fi amenințat, aş fi fost prea departe pentru a-i da ajutor la timp.

Sir Henry şi tovarăşa sa, absorbiți cu totul de conversație, se opriseră în mijlocul potecii.

Deodată, am avut senzația că nu eram singurul martor al întrevederii lor.

Ceva verde, fluturând prin aer, mi-a atras atenția.

Privind din nou, am observat că acel ceva era fixat la capătul unui baston, purtat de un bărbat care străbătea stâncile cu paşi mari.

L-am recunoscut pe Stapleton, cu plasa lui.

---

[1] Un yard = 0,91 m (unitate de măsură folosită în Marea Britanie şi SUA).

Distanța care îl separa de cuplu era mai mică decât cea care mă separa pe mine şi mi se părea că se îndreaptă în direcția celor doi tineri. În acel moment, Sir Henry a tras-o pe domnişoara Stapleton spre el. Şi-a trecut brațul în jurul taliei lui Beryl, care s-a dat înapoi întorcându-şi fața. S-a aplecat spre ea, dar ea a întins mâna pentru a se feri.

O secundă mai târziu i-am văzut îndepărtându-se în grabă unul de celălalt şi întorcându-se.

Stapleton era cel care provocase această despărțire bruscă. Năvălise în fața lor, cu plasa lui ridicolă balansându-i-se pe umăr. Gesticula ca un apucat şi era atât de surescitat că aproape dansa în fața celor doi îndrăgostiți.

Nu-mi puteam imagina ce se petrecea. Totuşi, bănuiam că Stapleton îl bruftuluia pe Sir Henry, că acesta din urmă prezenta nişte explicații şi că furia sa creştea pe măsură ce celălalt refuza să le accepte.

Domnişoara păstra o tăcere mândră.

În sfârşit, Stapleton se răsuci şi îi făcu surorii sale un semn peremptoriu cu mâna. Aceasta, după o privire plină de ezitare către Sir Henry, se hotărî să-şi urmeze fratele.

Gesturile de furie ale naturalistului arătau că tânăra fată îl nemulțumise profund.

După ce îi privi pe amândoi preț de un minut, baronetul, cu capul plecat şi cu un aer abătut, reluă încet drumul pe care venise.

Nu puteam ghici ce însemnau toate astea, dar mi-era ruşine că asistasem la această scenă fără ştirea prietenului meu. Am coborât în goană dealul pentru a merge în întâmpinarea lui Sir Henry. Avea fața roşie de mânie şi sprâncenele încruntate, ca cineva scos din răbdări. „Hei, Watson, de unde ai răsărit? Aş vrea să cred că nu m-ai urmărit...“ I-am explicat totul: cum mi-am dat seama că nu-l pot lăsa să meargă singur prin mlaştină şi cum am asistat la ceea ce tocmai se întâmplase.

Un moment, ochii săi aruncară flăcări, dar sinceritatea mea îl dezarmă şi surâse trist. „Se părea că această pustietate oferă un adăpost sigur! Aiurea! Tot ținutul pare că s-a strâns pentru a mă vedea cum fac curte – şi ce spectacol mizerabil! Unde ai avut loc?“ „Pe deal.“ „Ehe, în ultimul rând! Fratele

ei era aşezat în prima lojă!... L-ai văzut când se apropia de noi?" „Da." „Ai remarcat vreodată că este cam țicnit?" „Nu." „Nici eu. Până astăzi, îl credeam zdravăn la cap... Dar, la ora aceasta, pot să-ți spun că unul dintre noi merită o cămaşă de forță. Ce are cu mine? Sunt deja mai multe săptămâni, Watson, de când suntem vecini. Spune-mi sincer... Există vreun motiv care să mă împiedice să fiu un bun soț pentru femeia pe care o iubesc?" „Nu văd niciunul." „Stapleton nu poate critica situația mea socială... Deci, persoana mea o disprețuieşte! Ce are împotriva mea? Din câte ştiu, nu am greşit vreodată cuiva cu ceva! Şi totuşi, nu-mi permite să-i ating nici vârfurile degetelor surorii lui." „Nu?" „Nu, şi mai mult. Ascultă, Watson... Nu o cunosc pe domnişoara Stapleton decât de câteva săptămâni, dar, din ziua când am întâlnit-o pentru prima dată, am simțit că Dumnezeu mi-a menit-o mie – şi ea crede la fel. Era fericită să se afle în preajma mea, pot s-o jur! Prin ochii femeilor trec străluciri care sunt mai elocvente decât cuvintele... Fratele ei nu ne permitea să rămânem singuri împreună şi abia astăzi am avut ocazia să vorbesc cu ea fără martori. Intâlnirea noastră a umplut-o de bucurie... dar nu despre dragoste voia să-mi vorbească şi, dacă m-ar fi putut împiedica, nu mi-ar fi permis să-i vorbesc nici eu despre asta. A început să insiste asupra pericolului la care mă expun aici şi asupra neliniştii în care ar trăi dacă nu aş părăsi Baskerville. I-am răspuns că, de când o cunosc, nu mă mai grăbesc să plec şi că, dacă vrea într-adevăr să plec, cel mai bun mijloc de a-şi atinge scopul era să facă în aşa fel încât să mă însoțească. I-am propus să o iau de soție, dar, înainte să apuce să-mi răspundă, fratele ei s-a repezit spre noi ca un apucat ce este. Chipul îi era palid de furie şi în ochi i se aprinseseră fulgere sinistre de nebunie.

Ce fac cu domnişoara?... Cum îndrăznesc să-i fac propuneri care nu-i trezesc decât dezgustul?... Oare titlul meu de baronet îmi permite o purtare atât de impertinentă?

Dacă Stapleton nu ar fi fost fratele lui Beryl, aş fi ştiut mai bine ce să-i răspund. În orice caz, i-am spus ce sentimente îmi inspiră sora sa şi că speram să-mi facă onoarea de a deveni soția mea. În loc să se calmeze, aceste vorbe îl iritară şi mai mult. M-am enervat la rândul meu şi am replicat cu puțin

mai multă răutate decât ar fi trebuit, Beryl fiind de față la această altercație.

Plecarea lor în grabă a pus capăt acestei scene penibile și ai acum în fața dumitale omul cel mai bulversat din tot comitatul.

Am încercat una-două explicații, dar eram, de fapt, la fel de tulburat ca Sir Henry.

Titlul prietenului meu, averea sa, vârsta, manierele, fizicul, totul era în favoarea sa. Nu i se putea reproșa nimic – nimic în afara destinului fatal care se înverșuna împotriva familiei sale.

De ce să-i respingi brusc avansurile, fără a cere măcar părerea persoanei care constituia obiectul lor? Și de ce domnișoara Stapleton și-a ascultat fratele, fără a avea altă reacție decât spaima?

După-amiaza, vizita naturalistului a pus capăt presupunerilor noastre.

A venit să se scuze pentru purtarea sa grosolană.

După o lungă discuție cu Sir Henry, în cabinetul acestuia din urmă, orice neînțelegere a fost risipită și am convenit ca, pentru a sărbători această împăcare, să mergem să cinăm vinerea viitoare la Merripit House. „Acest demers al lui Stapleton nu-mi schimbă părerea despre el, îmi spuse Sir Henry. Îl consider în continuare ca fiind puțin țicnit. Nu pot uita expresia privirii lui, când s-a repezit la mine azi-dimineață. Totuși, trebuie să recunosc că s-a scuzat foarte sincer." „Ți-a dat o explicație pentru comportamentul lui?" „Da. Pretinde că îi poartă surorii lui toată afecțiunea de care este în stare. Asta este foarte firesc și mă bucur de aceste sentimente pe care le are față de ea. Mi-a spus că au trăit întotdeauna împreună, ducând o existență ascetică, și că nu putea suporta gândul că o va pierde. A mai adăugat că nu și-a dat seama de la început de sentimentele mele pentru domnișoara Stapleton, dar că, atunci când a văzut cu propriii ochi impresia lăsată asupra mea de sora lui și când a înțeles că va veni poate o zi când va fi obligat să se despartă de ea, a resimțit un asemenea șoc că, preț de câteva clipe, nu a mai fost conștient de ce spune sau de ce face. S-a pierdut în scuze și a recunoscut de ce nebunie și de ce

egoism se făcuse vinovat, vrând să păstreze pentru totdeauna lângă el o ființă atât de frumoasă cum este sora lui. A încheiat prin a fi de acord că, dacă trebuie să-l părăsească, era mai bine să fie măritându-se cu un vecin ca mine." „Adevărat?" „A insistat asupra cruzimii acestei lovituri și asupra timpului de care va avea nevoie pentru a se obișnui. S-a angajat să nu se mai opună planurilor mele dacă îi promit să nu mai vorbesc despre ele timp de trei luni și dacă, în acest timp, mă voi mulțumi cu prietenia domnișoarei Beryl fără a-i cere dragostea. I-am promis tot ce voia și așa s-a încheiat discuția." Iată deci lămurit unul dintre micile noastre mistere. Știm acum de ce Stapleton îl avea în dizgrație pe cel îndrăgostit de sora lui – chiar dacă acest îndrăgostit este o partidă atât de invidiat ca Sir Henry.

Să trecem acum la un alt fir pe care l-am descurcat din acest ghem atât de încâlcit. Vreau să-ți vorbesc despre hohotele nocturne, despre fața plânsă a doamnei Barrymore și despre peregrinările clandestine ale soțului său.

Trebuie să mă feliciți, dragul meu Holmes! Spune-mi că nu ți-am dezamăgit speranțele pe care ți le-ai pus în calitățile mele de detectiv și că nu regreți încrederea cu care m-ai onorat trimițându-mă aici. Nu mi-a trebuit decât o noapte pentru a clarifica totul!

Când spun o noapte, exagerez. Două nopți mi-au fost necesare, pentru că în prima noapte am dat greș.

Am rămas în camera lui Sir Henry și am fumat până la trei dimineața. În afară de clopotul orologiului din hol, niciun zgomot nu a ajuns până la noi.

Nu a fost o veghe prea reușită, căci am sfârșit prin a ațipi în fotolii. Însă nu ne-am descurajat și am convenit să o luăm de la capăt.

În noaptea următoare am făcut lampa mai mică și, fumând țigară după țigară, ne-am ținut treji. Vai, ce greu au trecut ceasurile! Ne susținea totuși ardoarea vânătorului care supraveghează capcana în care speră să cadă animalul vânat.

Bătu de ora unu, apoi de ora două.

Urma să ne despărțim pentru a doua oară cu coada între picioare, când, dintr-o singură mișcare, am sărit din fotolii.

Niște pași se strecurau furișându-se de-a lungul coridorului. Când se îndepărtară, baronetul a deschis, foarte încet, ușa și am ieșit din cameră.

Omul nostru trecuse deja de balconul holului.

Coridorul era cufundat în întuneric. L-am parcurs până la cealaltă aripă a castelului.

Am ajuns destul de repede pentru a zări silueta unui bărbat cu barbă, înalt, care mergea pe vârfurile picioarelor, cu umerii aplecați.

Împinse aceeași ușă ca în urmă cu două nopți. Licărirea lumânării contură cadrul ușii și tăie cu o rază de lumină galbenă întunericul coridorului.

Cu multă precauție, ne-am îndreptat în acea direcție, pipăind cu piciorul fiecare dală de parchet înainte de a-i încredința greutatea corpului nostru.

Ne scosesem în prealabil ghetele, dar podeaua mâncată de carii se lăsa și scârțâia sub pașii noștri.

Uneori ni se părea imposibil ca Barrymore să nu ne audă. Din fericire este surd și grija de a nu face zgomot îl absorbea în întregime.

În sfârșit, am ajuns la ușa în spatele căreia dispăruse și am aruncat o privire în cameră.

Barrymore, cu lumânarea în mână, era aproape lipit de fereastră și privea atent prin geam, în aceeași poziție ca în nopțile precedente.

Nu ne înțeleseserăm în vreun fel. Dar caracterul hotărât al baronetului îl împinge întotdeauna, în mod firesc, să meargă drept până la capăt.

A intrat în cameră.

La auzul zgomotului, Barrymore s-a retras brusc de la fereastră și stătea tremurând în fața noastră, livid, gâfâind. Ochii săi negri, mai strălucitori acum din cauza palorii cadaverice a chipului său, aveau, în timp ce ne priveau pe Sir Henry și pe mine, o expresie de uimire și de groază. „Ce faci aici, Barrymore?", a întrebat baronetul. „Nimic, domnule."

Spaima sa era atât de mare, că de-abia putea vorbi și tremurul mâinii sale mișca atât de tare lumânarea, că umbrele dansau pe pereți. „Pentru fereastră, reîncepu el... Fac un

tur în fiecare noapte pentru a mă asigura că sunt toate bine închise.“„La al doilea etaj?“„Da, domnule... toate ferestrele.“ „Ascultă-mă, Barrymore!, spuse Sir Henry cu severitate. Suntem hotărâți să-ți smulgem adevărul... Asta te va scuti de neplăceri. Așa că fără minciuni! Ce făceai la fereastra asta?“

Nenorocitul ne aruncă o privire disperată și își împreună mâinile într-un gest de implorare mută. „Nu făceam nimic rău, domnule... Țineam o lumânare lângă fereastră.“„În ce scop?“„Nu mă întrebați, Sir Henry!... Nu mă întrebați!... Vă jur că acest secret nu-mi aparține și nu pot să vi-l spun. Dacă m-ar interesa numai pe mine, vi l-aș încredința fără ezitare.“ Brusc, mi-a venit un gând și am luat lumânarea din mâinile tremurătoare ale valetului. „Probabil că este un semnal, i-am zis baronetului. Să vedem dacă este vreun răspuns.“Am făcut aceeași mișcare ca Barrymore și, privind afară, am încercat să pătrund tenebrele nopții. Nori grei ascundeau luna. Am distins cu greu linia întunecată formată de coamele copacilor și, dincolo de ea, o întindere vastă mai luminată: mlaștina. Deodată, îmi scăpă un strigăt de bucurie. Un punct luminos apăruse în depărtare. „Iată-l!“, am strigat. „Nu, domnule... Nu, nu este nimic!, răspunse valetul... Vă asigur...“„Mișcă lumânarea în fața ferestrei, Watson, îmi spuse baronetul. Ia uite, cealaltă luminiță se mișcă și ea. Și acum, netrebnicule, negi că era un semnal? Vorbește! Cine este complicele tău de afară și împotriva cui conspirați?“ Pe chipul lui Barrymore se citi pe dată o neîncredere manifestă. „Este treaba mea, și nu a dumneavoastră!... Nu vă voi spune nimic!“„Atunci să ieși din serviciul meu... imediat!“„Foarte bine, domnule.“„Te alung! Să-ți fie rușine de comportamentul tău... Familia ta a trăit timp de mai multe secole sub același acoperiș cu a mea și acum te găsesc amestecat într-un complot împotriva mea!...“ „Nu, domnule... nu împotriva dumneavoastră“, spuse o voce de femeie. Ne întoarserăm și, în pragul ușii, o văzurăm pe doamna Barrymore mai palidă și mai îngrozită decât soțul ei. Înfășurată într-un șal, în jupon, ar fi părut grotescă în aceste veșminte caraghioase dacă nu ar fi fost intensitatea sentimentelor întipărite pe chipul său. „Trebuie să plecăm, Elisa, îi spuse Barrymore. Asta este... Fă bagajele.“„Ah, John, John,

răspunse ea, din cauza mea eşti alungat... Eu sunt singura vinovată!... Nu a făcut decât ceea ce i-am cerut...“ „Vorbeşte, atunci!, ordonă Sir Henry. Ce vrei să spui?“ „Nefericitul meu frate moare de foame prin mlaştină. Nu-l putem lăsa să piară atât de aproape de noi... Cu ajutorul acestei lumânări îl anunţăm că i-am pregătit de mâncare şi luminiţa pe care aţi zărit-o acolo, departe, ne indică locul unde trebuie să i-o ducem.“ „Fratele tău este...?“ „Prizonierul evadat de la Princetown... Asasinul Selden.“ „Iată adevărul, domnule, zise Barrymore. V-am spus că acest secret nu-mi aparţine şi că mi-era imposibil să vi-l spun. Acum îl ştiţi şi vedeţi că, dacă este un complot, nu este îndreptat împotriva dumneavoastră.“

Astfel se explică expediţiile nocturne ale lui Barrymore şi schimburile de semnale între castel şi mlaştină.

Sir Henry şi cu mine o priveam stupefiaţi pe doamna Barrymore. Această persoană, cu o înfăţişare atât de respectabilă, avea aşadar acelaşi sânge cu unul dintre cei mai cunoscuţi criminali din Anglia? „Da, domnule, reluă ea, mă numesc Selden, iar el este fratele meu. L-am răsfăţat prea mult cât a fost copil... A ajuns să creadă că lumea nu a fost creată decât pentru plăcerea lui şi că este liber să facă orice vrea... Crescând, s-a înhăitat cu tot felul de tovarăşi dubioşi, iar supărarea cauzată de reaua sa purtare a grăbit moartea bietei noastre mame. Din crimă în crimă, a coborât mereu mai jos şi a scăpat de eşafod doar prin mila lui Dumnezeu. Dar pentru mine, bunule domn, a rămas mereu copilaşul cu păr cârlionţat de care am avut grijă, cu care m-am jucat odinioară, ca soră mai mare iubitoare şi grijulie. Îmi cunoaşte sentimentele şi asta l-a hotărât să evadeze din închisoare. A venit să mă caute, sigur dinainte că nu voi refuza să-l ajut. A sosit aici într-o noapte, mort de oboseală şi de foame, urmărit de poliţie. Ce puteam să facem? L-am primit, i-am dat de mâncare şi am avut grijă de el. Când ni s-a anunţat venirea dumneavoastră aici, fratele meu s-a gândit că ar fi mai în siguranţă în mlaştină decât oriunde în altă parte. Aşteaptă acolo, ascuns, să se aştearnă uitarea peste numele lui. La fiecare două nopţi, ţinem o lumânare în faţa ferestrei pentru a fi siguri de prezenţa lui; dacă ne răspunde prin acelaşi semnal, soţul meu

merge să-i ducă de mâncare. Sperăm în continuare că va putea să fugă, dar, cât timp va fi acolo, nu-l vom abandona. Dacă aveți încredere în cinstea mea, acesta este, domnule, întregul adevăr. Veți fi de acord că, dacă cineva merită să fie blamat, acela nu este soțul meu, ci numai eu, pentru dragostea cu care am făcut totul." Doamna Barrymore vorbea cu un aer de sinceritate care făcea ca totul să pară convingător. „Este adevărat, Barrymore?", întrebă baronetul. „Da, Sir Henry, absolut adevărat." „Nu pot să te acuz că ți-ai ajutat soția. Uită ce am spus. Întoarceți-vă în camera voastră, vom vorbi despre toate astea mâine-dimineață."

Când cei doi soți ieşiră, noi priveam pe fereastră. Sir Henry o deschisese larg. Vântul înghețat al nopții ne biciuia obrazul. În depărtare, punctul luminos strălucea în continuare. „Mă întreb cum are curaj Selden să aprindă lumânarea", spuse Sir Henry. „Probabil o manevrează astfel încât să nu fie văzută decât de la castel." „Se prea poate. La ce distanță crezi că ne aflăm de ea?" „Ei, ar trebui să fie aproape de Cleft-Tor." „La o milă sau două?" „Cel mult." „Aşa este... De vreme ce Barrymore trebuie să-i ducă provizii, nu poate fi la o distanță prea mare... Şi când te gândeşti că mizerabilul aşteaptă lângă lumânare! Watson, am cu adevărat chef să ies şi să-l prind pe acest om!"

O dorință asemănătoare simțisem şi eu. Cu siguranță nu aş fi avut-o dacă cei doi Barrymore ne-ar fi mărturisit totul din proprie inițiativă. Dar fuseserăm forțați să le smulgem acest secret.

Şi apoi, acel om nu era un pericol permanent pentru societate? Nu era un criminal înrăit, care nu merita mila? Într-un cuvânt, nu ne făceam decât datoria încercând să-l închidem din nou în celulă, unde ar fi fost inofensiv.

Dacă nu am fi acționat în acest fel, cine ştie dacă alții nu ar fi plătit cu viața prețul indiferenței noastre!

Cine ştie, de pildă, dacă, într-o noapte, nu i-ar ataca pe vecinii noştri, pe cei doi Stapleton!

Bănuiesc că Sir Henry a ascultat de acest gând când s-a arătat atât de hotărât să încerce această aventură. „Te însoțesc, am spus." „Atunci ia-ți revolverul şi ghetele. Cu cât plecăm

mai repede, cu atât va fi mai bine... Ticălosul poate să stingă lumânarea şi s-o şteargă...“

Cinci minute mai târziu eram afară şi porniserăm în expediţia noastră.

Mergeam prin desiş, prin vântul trist de toamnă, iar sub paşii noştri foşneau frunzele moarte. Aerul nopţii era încărcat de umiditate şi din pământ ieşea mirosul acru al plantelor în descompunere. Din când în când, luna apărea dintre nori, dar negurile se strângeau imediat la loc şi acopereau din nou tot cerul. În momentul în care am păşit spre mlaştină, o ploaie măruntă începu să cadă. În faţa noastră, luminiţa galbenă pâlpâia în continuare.

„Eşti înarmat?“, îl întrebai cu voce joasă pe Sir Henry. „Am o puşcă de vânătoare cu repetiţie.“ „Va trebui să-l surprindem pe Selden şi să-l prindem înainte de a putea să se apere. Se pare că este un tip hotărât.“ „Ia spune, Watson, ce ar zice domnul Sherlock Holmes văzându-ne aşa, prin mlaştină, la ceasul întunecat când bântuie spiritul răului?“

Ca un răspuns la aceste cuvinte, din vasta solitudine a pustietăţii se ridică acel strigăt straniu pe care îl auzisem deja aproape de marea mlaştină din Grimpen.

Purtat de vânt prin liniştea nopţii, ajunse până la noi acel murmur lung, urmat imediat de un urlet sonor şi încheiat cu un fel de geamăt lugubru. Răsună de mai multe ori, strident, sălbatic, ameninţător, cutremurând întreaga natură. Baronetul mă strânse de braţ şi, în ciuda întunericului, l-am văzut pălind. „Doamne, Watson, ce-a fost asta?“ „Nu ştiu. Este un zgomot al mlaştinii. L-am mai auzit o dată.“

Ţipătul nu se mai auzi şi o linişte de moarte ne înconjură. Ascultarăm atent, dar în zadar.

„Watson – îmi zise baronetul – era urletul unui câine.“

Sângele îmi îngheţă în vene. În timp ce Sir Henry vorbea, vocea sa fu cuprinsă de un tremur care arăta groaza bruscă care pusese stăpânire pe el. „Cum îi spun ei acestui zgomot?“ „Cine, ei?“ „Localnicii.“ „Sunt ţărani ignoranţi... Ce importanţă are cum îl numesc!“ „Spune-mi totuşi, Watson!“ Am ezitat. Totuşi, nu am putut să eludez chestiunea. „Ei cred că este urletul câinelui din Baskerville.“

Sir Henry suspină şi rămase o clipă tăcut. „Un câine, fie!, zise el în sfârşit. În orice caz, mi se pare că sunetul venea de departe, de la mai multe mile distanță.“ „Este greu să-ți dai seama de direcție.“ „Creştea şi scădea în funcție de vânt. Nu venea dinspre marea mlaştină de la Grimpen?“ „Da.“ „Nu crezi şi tu că a fost urletul unui câine? Nu mai sunt un copil... Nu te teme să-mi spui adevărul.“ „Când l-am auzit pentru prima oară eram cu Stapleton. Mi-a spus că poate este strigătul unei păsări călătoare.“ „Nu, nu... era sigur un câine... Dumnezeule! Oare este ceva adevărat în toate poveştile astea? Sunt într-adevăr amenințat de un pericol de origine misterioasă? Tu nu crezi asta, nu-i aşa, Watson?“ „Nu... sigur că nu.“ „Una e să glumeşti de asta la Londra şi alta e să auzi un asemenea strigăt, aici, prin pustiul ăsta... Şi unchiul meu? Nu a fost observată, aproape de cadavrul lui, urma unei labe de câine? Totul are un temei. Nu cred că sunt un laş, Watson, dar acest zgomot mi-a înghețat sângele în vene. Atinge-mi mâinile!“ „Nu va mai apărea, i-am spus lui Sir Henry ca să-l încurajez.“ „Mă tem că nu voi putea alunga acel strigăt din minte... Ce crezi că e mai bine să facem acum?“ „Să ne întoarcem la castel.“ „Nici gând! Am venit ca să-l prindem pe Selden şi-l vom prinde. Noi suntem pe urmele evadatului, iar pe urmele noastre, un câine-fantomă!... Înainte! Vom vedea dacă diavolul a aruncat în această mlaştină toți demonii din infern.“

Conduşi în continuare de luminița care pâlpâia în fața noastră, ne-am reluat drumul, împiedicându-ne în mărăcini la fiecare pas.

Într-o noapte cu întuneric beznă te poți înşela uşor în evaluarea distanței la care se vede o lumină. Uneori ne părea foarte departe, iar în unele momente am fi crezut că se află la câțiva metri de noi.

În sfârşit, am ajuns la ea. Era o lumânare lipită cu propria ceară într-o crăpătură a stâncilor. Această precauție avea dublul avantaj că o apăra de vânt şi nu o făcea vizibilă decât de la castel.

Un bloc de granit ne ascundea prezența.

Înghesuiți în spatele acestui bolovan, ne aplecarăm capetele pentru a examina acel far minuscul.

Această lumânare simplă, arzând în mijlocul mlaştinii fără vreun alt semn de viaţă în jurul ei, era un spectacol bizar. „Ce facem?", mi-a şoptit Sir Henry la ureche. „Aşteptăm, am răspuns eu pe acelaşi ton. Omul nostru trebuie să se afle în apropierea luminii. Să încercăm să-l zărim." De-abia pronunţasem aceste cuvinte, că dorinţa mi-a fost îndeplinită. Pe stâncile care stăteau aplecate deasupra crăpăturii în care ardea lumânarea se profila silueta unui om a cărui figură fioroasă dezvăluia cele mai josnice patimi.

Murdar de noroi, cu barba în dezordine şi părul lung, încâlcit, semăna cu una dintre acele creaturi primitive, îngropate de secole în sarcofagele muntelui. Lumina lumânării urca până la el şi juca în ochii lui, mici, vicleni, care scrutau febrili în dreapta şi în stânga bezna adâncă, ca o fiară sălbatică ce adulmecă prezenţa vânătorilor.

Ceva îi trezise cu siguranţă bănuielile. Omisesem poate un semnal convenit între el şi Barrymore. Sau ticălosul avea vreun motiv să creadă că-l paşte vreun pericol. În orice caz, pe chipul său oribil se putea citi teama.

În orice moment putea să iasă din cercul luminos care îl înconjura şi să dispară în noapte.

Am sărit înainte, urmat de Sir Henry.

În aceeaşi clipă evadatul proferă un blestem îngrozitor şi rostogoli peste noi un pietroi, care se sparse de blocul de granit în spatele căruia ne adăposteam.

O fracţiune de secundă l-am văzut foarte clar, în timp ce se ridica pentru a fugi – era mic de statură, solid şi foarte bine clădit.

Printr-o fericită întâmplare, luna tocmai sfâşiase vălul de nori care o acoperea. Urcarăm movila. Ajunşi în vârf, îl zăirăm pe Selden care cobora în grabă panta abruptă, ca o capră neagră, făcând să zboare pietricelele în toate părţile.

Aş fi putut să-l dobor cu un foc de revolver, dar nu luasem cu mine această armă decât pentru situaţia unui atac, şi nu pentru a trage asupra unui fugar fără apărare.

Sir Henry şi cu mine suntem alergători excelenţi, perfect antrenaţi. Dar ne-am dat foarte repede seama că nu-l putem prinde pe omul nostru.

L-am urmărit mult timp la lumina lunii, până când nu se mai văzu decât un punct imperceptibil, care se strecura repede printre stâncile care presărau un deal îndepărtat.

Am alergat până ne-am pierdut răsuflarea, dar distanța dintre el şi noi creştea din ce în ce mai mult. În sfârşit, ne-am oprit, extenuați, am stat jos şi l-am privit cum dispărea în depărtare.

În acest moment s-a petrecut lucrul cel mai extraordinar şi mai neaşteptat din lume. Tocmai ne ridicaserăm şi ne pregăteam să ne reluăm drumul spre castel şi să renunțăm la acea urmărire inutilă. În dreapta, luna cobora spre orizont. Creasta unui vârf muşcase deja din partea inferioară a discului ei de argint. Atunci, chiar acolo, pe acel vârf, se contură, neagră ca o statuie de abanos pe acel fundal strălucitor de lumină, silueta unui bărbat.

Să nu cumva să crezi, dragă Holmes, că am fost victima unei iluzii. Te asigur că niciodată nu am văzut ceva mai distinct. Din câte mi-am dat seama, acest bărbat mi s-a părut înalt şi slab. Stătea cu picioarele puțin depărtate, cu brațele încrucişate, cu capul aplecat, având înfățişarea cuiva care meditează asupra imensității care se întinde în fața sa. Ai fi putut crede că este geniul acestor locuri înfricoşătoare.

Nu era Selden, căci acesta se afla foarte departe de locul în care evadatul dispăruse din ochii noştri. De altfel, părea mult mai înalt decât fratele doamnei Barrymore.

Mi-am înăbuşit un strigăt de surpriză şi tocmai voiam să i-l arăt baronetului, însă, în secunda în care i-am strâns brațul prietenului meu, bărbatul dispăru.

Creasta dealului tăiase şi mai adânc discul lunii, însă pe vârf nu mai era nicio urmă a acelei apariții mute.

Am vrut să mă îndrept spre acel loc şi să scotocesc toată acea zonă a mlaştinii, dar am renunțat, fiind prea departe de noi.

Nervii baronetului vibrau încă în urma strigătului care-i amintea povestea sumbră a familiei sale. Nu-l simțeam în stare de noi încercări.

Sir Henry nu-l văzuse pe omul de pe creastă şi nu putea să împărtăşească şi el fiorul pe care mi-l produseseră în toată ființa mea prezența stranie şi atitudinea lui maiestuoasă.

„O fi fost vreo santinelă!, spuse el. De la evadarea lui Selden, mlaştina mişună de santinele.“

În ciuda probabilității acestei explicații, nu sunt convins de asta. Voi căuta dovezile. Astăzi îi vom scrie directorului închisorii din Princetown pentru a-i indica zona unde se ascunde fugarul. Dar ce păcat că nu l-am putut prinde şi aduce în triumf în celula sa!

Acestea sunt, dragă Holmes, aventurile din noaptea trecută.

Nu te vei plânge de întinderea raportului meu. Sigur că acesta conține multe detalii care nu sunt legate decât de departe de caz. Totuşi, cred că este mai bine să fii ținut la curent cu totul şi să-ți alegi singur informațiile utile care te pot ajuta să-ți formezi o opinie.

Trebuie să recunoşti că am avansat câțiva paşi.

În ceea ce-i priveşte pe soții Barrymore, am descoperit mobilul acțiunilor lor şi, în partea aceasta, terenul este curățat.

Numai mlaştina, cu misterele şi locuitorii ei ciudați, rămâne în continuare mai insondabilă ca niciodată.

Poate în viitoarea mea scrisoare îți voi putea furniza câteva lămuriri asupra a ceea ce se întâmplă prin acele locuri.

Cel mai bine ar fi să vii cât mai curând. În orice caz, vei primi alte noutăți peste puține zile.

10

Extrase din jurnalul lui Watson

Până acum am citat anumite fragmente din rapoartele pe care le trimiteam aproape zilnic lui Sherlock Holmes. Astăzi am ajuns la un punct al povestirii mele în care mă văd obligat să abandonez acest procedeu şi să recurg la amintirile mele personale, ajutat în această privinţă de jurnalul pe care l-am ţinut în acea perioadă. Câteva extrase îmi readuc în memorie detaliile acelor scene fixate pentru totdeauna în mintea mea.

Reiau, aşadar, din dimineaţa de după zadarnica noastră urmărire a lui Selden şi a celorlalte aventuri pe care le-am avut pe acele coclauri.

16 OCTOMBRIE – Zi tristă, ceţoasă; burniţează aproape fără oprire. Norii, deşi înconjoară castelul, uneori se destramă şi lasă să se întrevadă ondulaţiile ţinutului mlăştinos, brăzdat de fire subţiri argintii, pâraie formate vremelnic de ploaia care curge pe pantele surpate ale dealurilor.

Melancolia stăpâneşte atât afară, cât şi înăuntru.

Baronetul suportă acum urmările emoţiilor prea vii din noaptea precedentă.

Cât despre mine, eu simt povara unui pericol care ne ameninţă – pericol prezent fără încetare şi cu atât mai înfricoşător cu cât nu-l pot preciza.

Oare nu am motive să mă tem? Această lungă serie de incidente nu denotă o influență malignă care ne înconjoară? În primul rând, este sfârșitul tragic al ultimului stăpân al castelului Baskerville, care a murit de aceeași moarte ca strămoșul său Hugo. Sunt apoi afirmațiile țăranilor legate de prezența în mlaștină a unui animal fantastic. Oare nu am auzit de două ori, cu propriile urechi, un zgomot care semăna cu lătratul îndepărtat al unui câine?

Dar este incredibil, inadmisibil ca acest zgomot să se datoreze unei cauze supranaturale. Cum ar putea un câine-fantomă să-și lase pe pământ urma pașilor și cum ar putea să umple aerul cu urletele sale?

Stapleton poate avea asemenea superstiții, Mortimer, de asemenea.

Dar eu?

Eu mă pot lăuda că posed o calitate de-a dreptul neprețuită – bunul-simț – și nimic nu mă va face să cred asemenea absurdități. Credulitatea m-ar coborî la nivelul acestor țărani inculți, care nu se mulțumesc numai să afirme existența unui animal fantastic, dar îl și descriu ca aruncând flăcări pe gură și prin ochi. Holmes nu ar acorda nicio încredere acestor invenții – iar eu sunt trimisul lui.

Dar, pe de altă parte, faptele sunt fapte și, de două ori, am auzit aceste urlete în pustiul mlaștinii.

Să presupunem o clipă că un animal fabulos, dintr-o specie necunoscută, rătăcește noaptea pe câmpie. Prezența lui nu ar fi de-ajuns pentru a explica totul?

Atunci, unde s-ar ascunde acest câine? De unde și-ar lua hrana? De unde ar putea veni și de ce nu a fost văzut niciodată la lumina zilei?

Trebuie să mărturisesc că o explicație naturală a acestor fapte prezintă tot atâta dificultate ca și acceptarea unei intervenții supranaturale.

În afara câinelui, mai rămân faptele materiale: bărbatul zărit în trăsură și scrisoarea care îl avertiza pe Sir Henry asupra pericolelor din mlaștină.

Aceste lucruri, cel puțin, țin în mod sigur de realitate; dar pot fi opera unui prieten, la fel de bine ca a unui dușman, în

acest moment, unde se găseşte acest prieten sau duşman? A părăsit oare Londra sau a venit cu noi până aici? Dacă este... Da, dacă este necunoscutul pe care l-am zărit pe creastă?

Recunosc că nu l-am văzut decât preț de o secundă, dar sunt gata să jur anumite lucruri în privința lui.

În primul rând, nu seamănă cu nici una dintre persoanele pe care le-am întâlnit în ținut, şi acum îi cunosc pe toți vecinii. Acest bărbat era mai înalt decât Stapleton şi mai slab decât Frankland. Se apropia mai mult de înfățişarea lui Barrymore. Dar valetul rămăsese la castel, în urma noastră, şi sunt sigur că nu ar fi putut să ne urmărească.

Atunci, un necunoscut ne spionează aici, tot aşa cum un necunoscut ne spiona la Londra. Dacă voi pune vreodată mâna pe acest om, în acel moment, necazurile noastre se vor fi încheiat.

Îmi voi îndrepta toate eforturile spre acest singur scop.

Primul meu impuls a fost să-mi încredințez planurile lui Sir Henry. Ai doilea – mult mai înțelept – m-a îndemnat să joc partida singur şi să vorbesc cât mai puțin posibil de ceea ce aveam de gând să întreprind.

Baronetul este preocupat. Acel zgomot auzit în pustiu l-a tulburat nervos. Nu-i voi accentua angoasele, dar îmi voi lua toate măsurile pentru a reuşi.

În dimineața asta s-a petrecut la castel o mică scenă care merită să fie povestită.

Barrymore i-a cerut lui Sir Henry să-i acorde o întrevedere. S-au închis pentru ceva vreme în bibliotecă.

Am rămas în sala de biliard, de unde am auzit, de mai multe ori, două voci discutând pe un ton foarte ridicat. Bănuiam care era subiectul conversației lor.

În sfârşit, baronetul a deschis uşa şi m-a chemat. „Barrymore a formulat o plângere împotriva noastră. Crede că a fost nedelicat din partea noastră să pornim în căutarea cumnatului său, din moment ce el ne vorbise în secret despre prezența acestuia în ținut."

Valetul stătea în picioare în fața noastră, foarte palid, dar şi foarte calm. „Poate, răspunse el, am greşit mâniindu-mă... Dacă este aşa, vă rog să mă iertați, Sir Henry. Totuşi am fost

foarte surprins să aflu în dimineața asta că l-ați urmărit pe Selden. Bietul băiat are deja mulți pe urmele sale şi fără ca eu să le cresc numărul prin faptele mele.“ „Dacă ne-ai fi spus totul din proprie inițiativă – reluă baronetul –, lucrurile ar fi stat cu totul altfel. Dar nu ai început sau, mai bine zis, soția ta nu a început să facă mărturisiri decât constrânsă de noi şi într-un moment în care v-ar fi fost greu amândurora să faceți altfel.“ „Sir Henry, nu mă aşteptam să profitați de mărturisirea noastră... Nu, chiar nu mă aşteptam!“ „Acest om este un pericol public. Prin mlaştină există, risipite, case izolate, iar el este un ticălos pe care nu l-ar opri nimic. Nu trebuie decât să-l priveşti ca să-ți dai seama. Uite, de exemplu, casa domnului Stapleton. Naturalistul este singurul apărător al căminului său. Nu, acest ținut nu va fi sigur decât atunci când Selden se va găsi definitiv la închisoare.“ „Selden nu va intra în nicio casă, domnule, vă dau solemn cuvântul meu de onoare. De altfel, ținutul va scăpa în curând de prezența sa. Vă asigur, Sir Henry, că, peste puține zile, totul va fi aranjat ca să se îmbarce pentru America de Sud. Pentru numele lui Dumnezeu, vă implor să nu-l denunțați poliției... S-a renunțat la căutarea lui; lăsați-l să trăiască liniştit cele câteva zile care-l despart încă de plecare! Dacă atrageți din nou atenția poliției asupra lui, ar însemna să ne faceți mari necazuri soției mele şi mie... Domnule, vă rog, nu spuneți nimic.“ „Ce părere ai, Watson?“, mă întrebă Sir Henry.

Am ridicat din umeri. „Dacă pleacă să fie spânzurat în altă parte, am răspuns, va fi o taxă mai puțin pentru contribuabili.“ „Da, dar aşteptând să plece, cum să-l împiedicăm să comită fapte rele?“, replică tânărul meu prieten. „Nu aveți a vă teme de aşa ceva din partea lui, insistă Barrymore. I-am dat noi tot ceea ce avea nevoie. Şi apoi, să comită o crimă, ar însemna să dea la iveală locul unde se ascunde.“ „Aşa este – conveni Sir Henry. Fie, Barrymore, nu vom spune nimic.“ „Dumnezeu să vă binecuvânteze, domnule, şi vă mulțumesc din adâncul inimii. Dacă fratele ei ar fi prins, soția mea ar muri de durere.“

Baronetul păru să regrete imediat promisiunea făcută, pentru că, adresându-mi-se, reluă: „Într-un cuvânt, protejăm şi încurajăm un criminal... În fine, după cele spuse de

Barrymore, nu mai am curajul de a-l preda pe acest om. Ei, să nu mai vorbim despre asta... Te poți retrage.“

Cu tot felul de asigurări de gratitudine, valetul se pregătea să iasă. Deodată se opri şi se întoarse. „V-ați arătat atât de bun cu mine – spuse el adresându-se lui Sir Henry – încât vreau să vă fac dovada recunoştinței mele. Ştiu un lucru pe care l-aş fi povestit deja dacă nu l-aş fi aflat abia după încheierea anchetei. Nu am suflat niciun cuvânt nimănui... Este ceva despre moartea bietului Sir Charles.“

La aceste cuvinte, ne ridicarăm amândoi, baronetul şi cu mine. „Ştii cum a murit?“ „Nu, domnule, nu este vorba despre asta.“ „Dar atunci despre ce?“ „Despre motivul pentru care Sir Charles se afla la poarta spre mlaştină. Aştepta o femeie.“ „Aştepta o femeie! El?“ „Da, domnule.“ „Care este numele acestei femei?“ „Nu-i ştiu numele, dar vă pot da inițialele ei.“ „Care sunt acestea?“ „L.L.“ „De unde le ştii?“ „Iată de unde. În dimineața în care a murit, unchiul dumneavoastră a primit o scrisoare. Primea zilnic o mulțime de scrisori... Era genetos din fire şi toți cei care erau la ananghie nu ezitau să i se adreseze. În mod excepțional, în acea dimineață, poştaşul nu a adus decât o scrisoare, astfel că am ținut-o minte. Venea de la Coombe Tracey. Adresa era scrisă de o femeie.“ „Şi apoi?“ „Nu m-am mai gândit la asta şi, dacă nu ar fi fost soția mea, cu siguranță nu mi-aş mai fi amintit. Numai că, acum câteva zile, făcând curățenie în biroul lui Sir Charles – nu mai intrasem acolo din ziua morții sale –, Elisa a găsit în fundul şemineului cenuşa unei scrisori care fusese arsă. Înainte fusese ruptă în bucățele. Totuşi, pe o mică fâşie de hârtie – la sfârşitul unei pagini – se mai putea citi scrisul care se detaşa, cenuşiu, pe foaia velină calcinată. Ni s-a părut că este un post-scriptum. Am citit aceste cuvinte: «Vă rog, vă implor, sunteți un om de onoare, ardeți această scrisoare şi veniți astă-seară, la ora zece, la poarta dinspre mlaştină.» Era semnată cu două inițiale: L.L.“ „Ați păstrat acea fâşie de hârtie?“ „Nu, domnule; cum am atins-o, s-a făcut fărâme.“ „Sir Charles mai primise şi alte scrisori cu acelaşi scris?“ „Nu eram atent la scrisorile sale. Nu aş fi acordat nicio atenție nici acesteia dacă ar fi venit împreună cu altele.“ „Nu ai vreo bănuială cine ar putea fi L.L.?“

„Nu, domnule... nu mai mult decât dumneavoastră. Cred că, dacă reuşim să scoatem din anonimat această femeie, vom şti mai multe despre moartea lui Sir Charles.“ „Nu-mi explic, Barrymore, de ce ai ținut ascuns un amănunt de o asemenea importanță?“ „Ce să fi făcut, domnule?... Nenorocirea ne lovise şi pe noi... Selden, cumnatul meu!... Şi apoi, am ținut mult la Sir Charles... ne-a făcut atât de mult bine!... Dacă povesteam acest amănunt, asta nu l-ar fi adus pe bietul nostru stăpân printre cei vii; am tăcut gândindu-ne la el... Păi, nu-i aşa? Trebuie întotdeauna să fii prudent când în joc se află reputația unei femei. Cel mai bun dintre noi...“ „Ce ar fi avut de suferit memoria unchiului meu?“ „În orice caz, nu credeam că scoaterea la iveală a acestui fapt ar fi servit-o. Dar acum, ar fi însemnat să nu vă recunosc bunătatea dacă nu v-aş fi spus tot ce ştiu pe această temă.“ „Foarte bine, Barrymore, poți să te retragi.“

După ce valetul ieşi, Sir Henry se întoarse spre mine. „Ei bine, Watson, care-i părerea ta despre acest fapt nou?“ „Cred că aruncă întregul caz într-o beznă şi mai adâncă decât până acum.“ „Asta-i şi părerea mea. Ah, dacă am descoperi cine este această L.L., s-ar face lumină complet. Am făcut totuşi un mare pas. Ştim că există o femeie care, dacă o găsim, trebuie să ne explice acest nou incident. Ce părere ai?“ „Să-i comunicăm mai întâi toate astea lui Sherlock Holmes; deținem poate cheia misterului, pe care, la ora asta, încă o caută.“

Am urcat în camera mea şi am redactat imediat pentru Sherlock Holmes relatarea acestei interesante conversații. Prietenul meu trebuie că era ocupat până peste cap la Londra, căci notele pe care le primeam din strada Baker erau rare, scurte, fără comentarii pe marginea informațiilor transmise de mine şi nu conțineau decât scurte recomandări pentru misiunea mea.

Cazul de şantaj care îi fusese încredințat lui Holmes îi ocupa probabil tot timpul. Totuşi, m-am gândit că acest nou factor apărut în cazul de la Baskerville îi va atrage cu siguranță atenția şi îi va retrezi interesul. Doream din toată inima să fie alături de mine.

17 OCTOMBRIE – Ploaia a căzut fără încetare toată ziua, biciuind ferestrele şi frunzele de iederă care acoperă castelul. Fără să vreau, mă gândeam la prizonierul evadat care rătăcea fără adăpost prin pustiul sumbru şi înghețat. Nenorocitul! Oricare ar fi crimele lui, trebuie să se țină seama de ceea ce a suferit.

Această amintire cheamă altele: aceea a bărbatului zărit prin geamul trăsurii şi silueta care s-a profilat pe cer, pe creasta dealului. Era şi el afară, sub potop, acest prieten al tenebrelor, acest veghetor necunoscut?

Spre seară mi-am luat mantaua de cauciuc şi am ieşit prin mlaştină.

Ploaia îmi bătea în față, iar vântul îmi sufla pe la urechi. Eram cuprins de cele mai sumbre gânduri. Dumnezeu să-i ajute pe cei care pornesc acum prin mlaştina de la Grimpen, căci pământul tare nu mai este decât un mâl imens!

Am urcat pe Piscul Negru, unde îl zărisem pe solitarul veghetor şi, din înaltul crestei sale stâncoase, am contemplat, la rândul meu, câmpia dezgolită care se întindea la picioarele mele. Rafalele de ploaie se spărgeau pe suprafața roşie a pământului şi norii grei, cu nuanțe de ardezie, formau coroane cenuşii pe vârful unor dealuri fantastice.

La stânga, într-o depresiune pe jumătate ascunsă de perdeaua de stropi, cele două turnuri ale castelului din Baskerville se înălțau deasupra copacilor din parc. Aceste turnuri şi colibele preistorice care se înghesuiau pe versanții dealurilor erau singurele semne de viață umană pe care le puteam zări.

Nu am descoperit nicio urmă a bărbatului zărit, cu două nopți în urmă, chiar în locul în care mă găseam.

Întorcându-mă la Baskerville pe o potecuță, m-am întâlnit cu Mortimer, aflat într-un docar. Doctorul se arătase plin de atenție pentru noi. Nu trecea zi să nu vină la castel şi să vadă ce mai facem. Mortimer a insistat să urc în trăsura sa; voia să mă conducă o bucată de drum. Mi-a spus cât de îngrijorat era în urma pierderii canişului său. Câinele scăpase prin mlaştină şi, de atunci, stăpânul lui nu-l mai văzuse.

L-am consolat pe bunul nostru doctor în fel şi chip, dar, revăzând în minte calul care dispărea în mlaştina de la

Grimpen, mi-am spus că prietenul nostru nu-l va mai regăsi niciodată pe fidelul său tovarăş. „Apropo, Mortimer – i-am spus, în timp ce trăsura ne zdruncina –, presupun că le cunoşti pe toate persoanele care locuiesc aici pe o rază de mai multe mile.“ „Aşa este.“ „În acest caz, ai putea să-mi spui cine este femeia ale cărei nume şi prenume încep amândouă cu litera L?“ „Doctorul se gândi o clipă.“ „Nu – zise el. Sunt şi câțiva lucrători, şi câțiva nomazi ale căror nume nu le cunosc; dar, printre soțiile de mici nobili sau de fermieri, nu ştiu pe nimeni cu inițialele astea. Ia stai o clipă! – reluă el după o pauză... Este Laura Lyons... are inițialele L.L., numai că locuieşte la Coombe Tracey.“ „Cine este?“ „Este fiica lui Frankland.“ „Ce?! E fata acelui țicnit bătrân?“ „Chiar aşa. S-a căsătorit cu un artist, pe nume Lyons, care venea să picteze crochiuri prin pustietățile astea. S-a purtat cu ea ca un bădăran... a părăsit-o. Dacă ar fi să dăm crezare zvonurilor, nu era el singurul vinovat. Cât despre Frankland, nu mai vrea să audă de fiica sa, sub pretextul că s-a măritat fără acordul lui – şi poate pentru alte două-trei motive. În orice caz, abandonată şi de soț, şi de tată, tânăra femeie nu are un trai prea fericit.“ „Din ce trăieşte?“ „Cred că Frankland îi trimite ceva bani, destul de puțini, probabil, de vreme ce afacerile lui nu sunt prea prospere. Oricare ar fi vina Laurei, nu puteam să o lăsăm într-o aşa mizerie cruntă. Povestea ei s-a aflat şi mai mulți prieteni de-ai noştri au făcut ce au putut ca să o ajute să-şi câştige cinstit traiul. Stapleton, Sir Charles şi cu mine am contribuit pe măsura posibilităților noastre. Voiam să o plasăm la conducerea unei firme de dactilografie.“

Mortimer încercă să cunoască motivul întrebărilor mele.

Am reuşit să-i satisfac cât de cât curiozitatea, fără însă să-i spun mai mult, căci nu consideram util să-i încredințez planurile mele.

Mi-am promis să mergem, a doua zi dimineață, la Coombe Tracey. Speram că, dacă reuşeam să dau de această Laura Lyons, cu o reputație atât de echivocă, aş fi făcut un mare pas spre lămurirea tuturor acestor mistere întrețesute.

În timpul conversației mele cu Mortimer a trebuit să folosesc şiretenia şarpelui. La un moment dat, doctorul m-a presat

cu întrebări incomode, dar am reuşit să scap chestionându-l cu un aer foarte nevinovat cărei categorii îi aparţinea craniul lui Frankland. Din acel moment, nu am mai vorbit decât despre frenologie. Doar nu petrecusem degeaba atâţia ani lângă Sherlock Holmes!

Să mai notăm pentru acea zi o conversaţie cu Barrymore, care mi-a pus la dispoziţie un atu pe care sper să-l joc la momentul oportun.

L-am oprit pe Mortimer la cină. Seara, el şi baronetul s-au dedat unor partide interminabile de cărţi.

Barrymore mi-a servit cafeaua în bibliotecă şi am profitat că eram singuri pentru a-i pune câteva întrebări. „Cumnatul tău drag a plecat sau tot mai rătăceşte prin mlaştină?" „Nu ştiu, domnule. Vreau să cred că am scăpat în sfârşit de el, căci nu ne-a adus decât necazuri. Ultima dată i-am dus provizii acum trei zile; de atunci nu ne-a mai dat niciun semn de viaţă." „În acea zi l-ai văzut?" „Nu, domnule. Dar, a doua zi, proviziile dispăruseră." „Deci, se afla tot acolo." „Da... numai dacă nu a fost celălalt care le-a luat."

Ceaşca pe care o duceam la gură se opri la jumătatea drumului, iar eu l-am privit pe Barrymore cu mirare."

„Ştii că mai este un om care se ascunde prin pustietate?!" „Da, domnule." „L-ai văzut?" „Nu, domnule." „Atunci, cum ai aflat?" „Selden mi-a vorbit despre el. Şi acest om se ascunde, dar, din câte bănuiesc, nu este un proscris. E ceva necurat în toate astea, doctore Watson... Sincer vă spun, mi se pare ceva foarte necurat."

Barrymore rostise aceste cuvinte cu un puternic accent de sinceritate.

„Ascultă-mă! Singura mea grijă este interesul stăpânului tău şi prezenţa mea la Baskerville nu are alt scop decât să-l ajut. Spune-mi sincer ce ţi se pare necurat."

Barrymore ezită o clipă; oare regreta deja ce mărturisise şi îi era greu să explice ceea ce simţea?

În sfârşit, îşi flutură mâinile spre fereastra biciuită de ploaie şi, arătând mlaştina într-un gest de furie, strigă:

„Circulă tot felul de zvonuri! Nu e lucru curat... Se pregăteşte vreo ticăloşie, pot să jur! Nu voi fi fericit decât când

Sir Henry va fi plecat înapoi la Londra.“ „Din ce cauză eşti atât de îngrijorat?“ „Amintiți-vă de moartea lui Sir Charles! Judecătorul de instrucție ne-a spus că este ieşită din comun... Amintiți-vă de zgomotele care se aud noaptea din mlaştină! Cum apune soarele, nimeni, nici plătit, nu ar îndrăzni să se aventureze acolo...

Şi apoi, acest necunoscut care se ascunde acolo, pândind, aşteptând!

Ce aşteaptă? Ce înseamnă toate astea?

Cu siguranță, nimic bun pentru cel care poartă numele de Baskerville. Mă voi simți cu adevărat eliberat de o mare povară numai în ziua în care noii servitori ai lui Sir Henry vor intra în serviciu la castel.“

„Să vorbim despre acel necunoscut – am zis readucând conversația asupra singurului subiect care mă interesa. Îmi poți spune ceva despre el? Ce ți-a povestit Selden? Ştie de ce se ascunde acest om? Ce intenții are?“

„Cumnatul meu l-a zărit o dată sau de două ori, dar, cum nu e prea vorbăreț, nu mi-a dat prea multe informații. Mai întâi, Selden a crezut că necunoscutul era de la poliție, dar, cum şi el căuta singurătatea, cumnatul meu şi-a dat repede seama că a greşit. Din ceea ce Selden a putut să observe, acest nou locuitor al mlaştinii ar avea alura unui gentleman. Ce face acolo?... Cumnatul meu nu ştia.“ „Unde trăieşte?“ „Pe coasta dealului, în mijlocul acelor colibe de piatră unde locuiau odinioară strămoşii noştri.“ „Cum îşi face rost de hrană?“ „Are grijă de el un băiat şi îi aduce tot ce are nevoie. Selden crede că băiatul merge să se aprovizioneze la Coombe Tracey.“ „Foarte bine, Barrymore – am răspuns. Vom relua mai târziu această conversație.“

După ce valetul ieşi, m-am apropiat de fereastră.

Afară era întuneric.

Prin geamurile aburite, am privit norii pe care vântul îi gonea pe cer şi coroanele copacilor aplecate de vijelie.

Noaptea, grea chiar şi pentru oamenii adăpostiți într-o casă confortabilă, trebuie că era de-a dreptul îngrozitoare pentru cei care nu aveau alt adăpost în pustietate decât o amărâtă colibă de piatră!

Trebuie că era adâncă ura care făcea pe cineva să rătăcească la o asemenea oră şi într-un astfel de loc! Doar un motiv foarte puternic putea justifica o asemenea retragere din lume!

Soluţia problemei pe care doream cu ardoare să o rezolv se afla, aşadar, într-o colibă de pe întinsul mlaştinii.

Am jurat că nu vor trece douăzeci şi patru de ore fără să fi încercat tot ce e omeneşte posibil pentru a ajunge în străfundurile acestui mister.

11

Omul de pe Piscul Negru

Extrasul din jurnalul meu personal, care alcătuieşte capitolul precedent, m-a condus până la 18 OCTOMBRIE, dată la care a început să se precipite rezolvarea acestor stranii evenimente.

Toate incidentele din zilele următoare sunt gravate pentru totdeauna în memoria mea şi le pot povesti în detaliu fără a recurge la notiţele din acea perioadă.

Reiau deci povestirea din ziua care a urmat celei în care am stabilit două fapte de mare însemnătate: primul, că doamna Laura Lyons, din Coombe Tracey, îi scrisese lui Sir Charles Baskerville şi şi-a dat întâlnire cu el chiar în locul şi la ora la care bătrânul gentilom şi-a găsit moartea; cel de-al doilea, că necunoscutul din mlaştină se ascundea în colibele de piatră de pe versantul dealului.

Chiar dacă obţinusem aceste două clarificări, îmi dădeam seama că inteligenţa sau curajul meu nu ar fi totuşi suficient pentru a-mi duce la bun sfârşit acţiunea dacă nu reuşeam să mai arunc o rază de lumină asupra altor chestiuni, încă neclare.

Cu o seară înainte, doctorul Mortimer şi Sir Henry jucaseră cărţi până la o oră târzie din noapte şi nu avusesem încă ocazia să-i comunic baronetului ceea ce aflasem despre doamna Laura Lyons.

În timpul dejunului, i-am spus despre descoperirea mea şi l-am întrebat dacă ar vrea să mă însoțească la Coombe Tracey. La început s-a arătat încântat de această mică excursie, apoi, după o reflecție matură, am considerat amândoi că e de preferat s-o fac singur.

Cu cât vizita era mai ceremonioasă, cu atât ne-ar fi fost mai greu să obținem informații.

L-am părăsit pe Sir Henry – nu fără unele remuşcări – şi am alergat spre această nouă pistă.

După ce am sosit la Coombe Tracey, i-am ordonat lui Perkins să deshame caii şi m-am informat asupra doamnei cu care venisem să stau de vorbă. Am găsit-o fără dificultate: locuia în centrul micii localități.

Servitoarea mă pofti în salon, fără să mă anunțe.

O femeie, aşezată în fața unei maşini de scris, se ridică şi înaintă spre mine cu un surâs în semn de bun venit.

Când dădu cu ochii de un străin, acest surâs se stinse, iar doamna se reaşează şi mă întrebă care era scopul vizitei mele. La prima vedere, doamna Laura Lyons făcea impresia unei femei foarte frumoase.

Ochii căprui şi părul castaniu aveau aceeaşi nuanță caldă; obrajii ei, deşi presărați cu pistrui, aveau strălucirea încântătoare a brunetelor, iar pe pometi se vedea acel roz delicat care străluceşte în miezul trandafirilor galbeni.

Prima impresie, o repet, năştea admirație.

Motivele de critică apăreau de-abia la o a doua privire. Chipul avea ceva care deranja – o expresie vulgară, poate asprimea privirii sau lipsa de fermitate a gurii alterau perfecțiunea frumuseții. Dar observarea acestor defecte nu venea decât după un studiu mai aprofundat al trăsăturilor.

Pe moment nu am avut decât sentimentul de a mă găsi în prezența unei femei foarte frumoase, care mă întreba despre motivul vizitei mele. Până atunci nu mă gândisem la delicatețea demersului meu.

— Am plăcerea, i-am spus, să-l cunosc pe tatăl dumneavoastră.

Acest preambul era neîndemânatic, iar doamna mă făcu imediat să înțeleg asta.

— Nu există nimic comun între tatăl meu şi mine, răspunse ea, iar prietenii lui nu sunt prietenii mei. Dacă nu l-aş fi avut decât pe tatăl meu, în acest moment aş fi fost moartă de foame. Din fericire, Sir Charles Baskerville şi câteva alte suflete generoase...

— Tocmai de Sir Charles Baskerville este legată vizita mea, am întrerupt-o eu.

La aceste cuvinte, pistruii se accentuară pe obrajii doamnei Lyons.

— Ce vă pot spune despre el?, întrebă ea în timp ce degetele ei alergau nervoase pe butoanele maşinii de scris.

— Îl cunoşteaţi, nu-i aşa?

— V-am spus deja că îi rămăsesem îndatorată pentru marile servicii pe care mi le-a făcut. Dacă astăzi mă descurc singură, o datorez mai ales interesului pe care i l-a trezit trista mea situaţie.

— Îi scriaţi?

Doamna îşi înălţă capul cu vioiciune; un fulger de furie trecu prin ochii săi frumoşi, catifelaţi.

— Ce scop au toate aceste întrebări?, făcu ea sec.

— Ce scop? Pentru a evita un scandal public... Este mai bine să vă adresez aceste întrebări aici, în intimitate, fără ca afacerea pentru care am venit să treacă dincolo de această încăpere.

Doamna Lyons rămase tăcută şi obrajii săi deveniră extrem de palizi.

Apoi, aruncându-mi o privire sfidătoare, spuse:

— Fie!, vă voi răspunde. Ce doriţi să ştiţi?

— Corespondaţi cu Sir Charles?

— Da, i-am scris o dată sau de două ori ca să-i mulţumesc pentru delicateţea generozităţii sale.

— Vă amintiţi datele scrisorilor dumneavoastră?

— Nu.

— V-aţi întâlnit?

— O dată sau de două ori, când a venit la Coombe Tracey. Era un om foarte simplu, care făcea binele fără ostentaţie.

— De vreme ce l-aţi văzut puţin şi nu i-aţi scris decât foarte rar, cum putea să ştie de ce aveţi nevoie astfel încât

să vă ajute aşa cum a făcut-o, după propriile dumneavoastră mărturisiri?

Doamna Lyons replică acestei obiecții cu o extremă promptitudine.

—Mai multe persoane care-mi cunoşteau sărăcia se strânseseră să mă ajute. Una dintre ele era domnul Stapleton, vecin şi prieten intim al lui Sir Charles Baskerville. În marea sa bunătate, a consimțit să-i vorbească despre mine lui Sir Charles.

Ştiam deja că, în mai multe cazuri, bătrânul gentilom se servise de Stapleton drept intermediar pentru a-şi împărți binefacerile. Povestea doamnei părea, aşadar, verosimilă.

Continuai:

— I-ați scris lui Sir Charles pentru a-i da o întâlnire?

Mânia îi îmbujoră din nou obrajii doamnei Lyons:

— Domnule, răspunse, îmi puneți cu adevărat o întrebare incredibilă.

— Regret, doamnă, dar trebuie să o repet.

— Vă răspund: sigur că nu!

— Nu a fost chiar în ziua morții lui Sir Charles?

Roşeața chipului doamnei Laura Lyons lăsă locul unei palori cadaverice.

Buzele ei uscate de-abia se deschiseră pentru a lăsa să iasă un *nu* pe care mai degrabă l-am văzut decât l-am auzit.

—Memoria vă trădează, cu siguranță. Vă pot cita un pasaj din scrisoarea dumneavoastră. Iată-l:

Vă rog, vă implor, sunteți un om de onoare, ardeți această scrisoare şi veniți astă-seară, la ora zece, la poarta dinspre mlaştină.

Am crezut că doamna Lyons va leşina, dar, printr-un suprem efort de voință, îşi reveni.

— Credeam că un om de lume nu poate face aşa ceva!, bâigui ea.

— Sunteți nedreaptă cu Sir Charles. A ars scrisoarea dumneavoastră, dar, uneori, o scrisoare, chiar şi carbonizată, rămâne încă lizibilă... Recunoaşteți că ați scris-o?

— Da, am scris-o!, strigă ea.

Şi, revărsându-şi sufletul într-un şuvoi de cuvinte, adăugă:

— Da, am scris-o! De ce aş nega? Nu am de ce să-mi fie ruşine! Voiam să mă ajute şi speram să-l conving, dacă ar fi consimțit să mă asculte. Iată motivul pentru care i-am cerut o întrevedere.

— De ce ați ales acea oră târzie?

— Pentru că aflasem de dimineață că Sir Charles pleca a doua zi la Londra şi că urma să lipsească mai multe luni.

— Dar de ce i-ați dat întâlnire în grădină, şi nu în castel?

— Credeți că este de bună-cuviință ca o femeie singură să meargă, la acea oră, la un bărbat necăsătorit?

— Ce s-a întâmplat în timpul acelei întrevederi?

— Nu m-am dus la Baskerville.

— Doamnă Lyons!

— Vă jur pe ce am mai scump!... Nu, nu m-am dus la Baskerville... Un eveniment neprevăzut m-a împiedicat.

— Care anume?

— Este ceva absolut intim. Nu vă pot spune.

— Recunoaşteți deci că i-ați dat întâlnire lui Sir Charles la ora şi în locul unde şi-a găsit moartea, dar negați că ați mers la întâlnire?

— Nu v-am spus decât adevărul.

De mai multe ori am chestionat-o pe doamna Lyons asupra acestui fapt. Răspunsurile ei au fost aceleaşi.

— Doamnă, am spus ridicându-mă pentru a sfârşi această vizită lungă şi inutilă, prin lipsa dumneavoastră de încredere şi de sinceritate, vă asumați o mare răspundere şi vă puneți într-o situație foarte echivocă. Dacă mă obligați să recurg la intervenția justiției, fiți convinsă că veți fi serios compromisă! Dacă nu sunteți amestecată în această afacere, de ce mai întâi ați negat scrisoarea pe care i-ați trimis-o lui Sir Charles la acea dată?

— Mă temeam să nu se tragă o concluzie greşită din această întâmplare şi să nu fiu astfel amestecată într-un scandal.

— Încă o întrebare: de ce ați insistat atât ca Sir Charles să vă ardă scrisoarea?

— Ar trebui să ştiţi, de vreme ce aţi citit-o.

— Nu pot spune că v-am citit scrisoarea.

— Mi-aţi citat un pasaj.

— Doar o parte din post-scriptum. Aşa cum v-am spus, scrisoarea fusese arsă şi numai această parte rămăsese lizibilă. Vă mai întreb încă o dată: de ce aţi insistat atât de mult ca Sir Charles să ardă această scrisoare, primită cu doar câteva ore înainte de moartea sa?

— Este ceva absolut intim.

— Un motiv în plus să evitaţi o anchetă publică.

— Ei bine, vă voi spune. Dacă ştiţi, cât de cât, care este povestea mea, aţi aflat, probabil, că am făcut o căsătorie ridicolă şi că o deplâng din mai multe motive.

— Ştiu asta.

— Prin persecuţiile sale de fiecare zi, soţul meu – pe care îl detest – mi-a făcut odioasă viaţa noastră în comun. Dar are legea de partea lui şi sunt oricând expusă pericolului să vrea să refacă o căsnicie silnică. La vremea când i-am scris acea scrisoare lui Sir Charles, aflasem că aş putea să-mi recâştig independenţa contra unor cheltuieli care trebuiau făcute. Era în joc ceea ce îmi este cel mai scump pe lume – liniştea sufletească, fericirea, respectul de sine – totul! Îl cunoşteam pe Sir Charles şi îmi spuneam că, dacă mi-ar auzi povestea, spusă chiar de mine, nu mi-ar putea refuza rugăminţile.

— Atunci, de ce nu aţi mers să vă întâlniţi cu el?

— Între timp, am primit un ajutor din altă parte.

— De ce nu i-aţi mai scris o dată lui Sir Charles, să-i explicaţi asta?

— Aş fi făcut-o cu siguranţă dacă ziarele de a doua zi nu i-ar fi anunţat moartea.

La prima vedere, povestea doamnei Lyons era verosimilă şi coerentă.

Pentru a-i controla veridicitatea, nu-mi mai rămânea decât să verific dacă, în acea perioadă, introdusese o acţiune de divorţ împotriva soţului său.

Pe de altă parte, nu puteam crede că îndrăznise să afirme că nu a fost la Baskerville, dacă ar fi mers într-adevăr; ar fi trebuit să meargă cu trăsura şi să nu se întoarcă la Coombe

Tracey decât la primele ore ale dimineții. Or, cum putea o asemenea călătorie să rămână secretă?

După toate probabilitățile, doamna Lyons îmi spusese întreg adevărul – sau, cel puțin, îmi spusese cea mai mare parte din adevăr.

M-am întors confuz şi descurajat.

Mă loveam aşadar, încă o dată, de un obstacol care îmi bara drumul la capătul căruia speram să găsesc cheia misterului pe care aveam misiunea să o descopăr.

Şi totuşi, cu cât mă gândeam mai mult la chipul şi la atitudinea doamnei Lyons, cu atât îmi creştea presentimentul că îmi ascundea ceva.

De ce se făcuse atât de palidă?

De ce fusese nevoie să lupt pentru a-i smulge anumite explicații?

În sfârşit, de ce păstrase tăcerea în momentul dramei?

Apoi, chiar explicațiile ei nu o făceau atât de nevinovată în ochii mei pe cât ar fi vrut ea să pară.

Pentru moment, m-am hotărât să întrerup investigațiile pe lângă doamna Lyons şi să caut, în schimb, soluția problemei printre colibele de piatră din mlaştină.

Informația dată de Barrymore era foarte vagă.

M-am convins de asta întorcându-mă la castel, la vederea şirului de dealuri care purtau, toate, urmele oamenilor din vechime.

Singura indicație precisă era că necunoscutul se găsea într-una dintre aceste locuințe antice, din piatră. Or, estimam că sunt mai mult de o sută răspândite aproape peste tot în mlaştină.

Şi totuşi, după ce-l văzusem pe omul cățărat în vârful Piscului Negru, aveam un punct de reper care să mă ghideze. Mi-am promis să-mi axez cercetările în jurul acestui punct.

De acolo de sus puteam explora pe rând toate colibele, până ce o voi fi găsit pe cea căutată. Dacă îl voi găsi acolo pe necunoscut, voi putea cu siguranță, cu ajutorul revolverului, să-i smulg secretul.

Va trebui să-mi spună cine este şi de ce ne spionează de atât de mult timp!

Ne scăpase în mijlocul mulțimii de pe strada Regent; aici, în acest ținut pustiu, aceeaşi manevră va fi mai dificilă.

Dacă, din contră, coliba era goală, voi rămâne acolo cât timp va fi nevoie pentru a aştepta întoarcerea locatarului.

Holmes îl scăpase la Londra...

Ce triumf ar fi pentru mine dacă aş reuşi acolo unde maestrul meu dăduse greş!

În această anchetă fuseserăm urmăriți de ghinion. Dar, deodată, norocul s-a întors şi a început să-mi surâdă.

Mesagerul norocului apăru în persoana domnului Frankland, care, cu figura sa rubicondă încadrată de favoriții grizonați, stătea în pragul grădinii. Drumul mare pe care mergeam trecea prin fața porții sale.

—Bună ziua, doctore Watson!, strigă el cu o bună dispoziție neobişnuită. Caii dumitale au nevoie de odihnă... Intră să te răcoreşti puțin... O să mă feliciți.

De când ştiam cum se poartă Frankland cu fiica sa, nu mai aveam nicio simpatie pentru el.

Dar cum aveam nevoie de un pretext pentru a-l trimite pe Perkins cu trăsura la castel, această ocazie mi s-a părut excelentă.

Am coborât şi i-am spus vizitiului să-i transmită lui Sir Henry că mă voi întoarce la ora cinei.

Apoi, am intrat în casa lui Frankland.

— E o zi mare pentru mine, spuse acest om excentric, una dintre acele zile memorabile din viața unui om. Astăzi am obținut un dublu succes. Voiam să-i învăț pe oamenii acestui ținut că legea e lege şi că există un om care nu se teme să o invoce. Dragă domnule, am revendicat un drept de trecere chiar prin mijlocul parcului bătrânului Middleton, pe o suprafață de o sută de yarzi şi chiar prin fața porții casei. Ce părere ai? Or să vadă ei, aceşti mari nobili, că n-o să-i strivească la infinit, sub copita cailor, pe oamenii de rând!... Apoi, am îngrădit pădurea unde locuitorii din Fenworthy au obiceiul să meargă la picnic. Bădăranii chiar cred că nu mai există legile care protejează proprietatea şi că pot să-şi lase peste tot hârtiile lor grase şi cioburile de sticlă! Aceste două procese s-au judecat, doctore Watson, şi am obținut câştig de cauză în ambele cazuri. Nu

am mai avut un asemenea succes din ziua în care am obținut condamnarea lui Sir John Morland pentru că trăgea în iepurii din propria sa rezervație.

— Cum naiba v-ați băgat în asta?

— Citeşte revistele de jurisprudență... O să vezi acolo: *Frankland vs Morland*, Curtea de Apel[1]. M-a costat două sute de lire, dar sentința a fost de partea mea!

— Ce ați câştigat de pe urma ei?

— Nimic, domnule, nimic... Sunt mândru să spun că nu aveam niciun interes în acest caz... Îmi fac datoria de cetățean... De exemplu, nu mă îndoiesc că, în seara asta, locuitorii din Fenworthy îmi vor arde efigia. Ultima dată când s-au distrat în acest fel am avertizat poliția că ar trebui să intervină. Însă poliția din comitat este condusă într-un mod deplorabil, domnule, nu mi-a acordat protecția la care aveam dreptul! Procesul *Frankland vs Regina* va aduce cauza în fața opiniei publice... I-am prevenit pe polițişti că le va părea rău pentru atitudinea lor față de mine – şi deja predicția mea se adevereşte.

— Cum?

— Aş putea să le spun ceea ce mor de curiozitate să afle, dar nu i-aş ajuta pe netrebnicii ăştia pentru nimic în lume.

De ceva vreme căutam un pretext pentru a scăpa de trăncănelile acestui bătrân nebun. Dar, auzind aceste ultime cuvinte, am vrut să aflu mai multe.

Cunoşteam destul de bine firea lui Frankland pentru a fi sigur că cel mai mic semn de interes i-ar fi oprit imediat destăinuirile.

— Vreun delict de braconaj, fără îndoială?, am spus cu un aer indiferent.

— Ei, da' de unde!.. Este ceva mult mai important... Ce părere ai despre evadatul care rătăceşte prin mlaştină?

M-am uitat la el stupefiat.

— Vreți să spuneți că ştiți unde este?

— Nu cunosc locul precis unde se ascunde, dar aş putea totuşi ajuta poliția să-l înşface. De ce ar fi nevoie pentru a

[1] Court of Queen's Bench (Curtea Băncii Reginei) – instanță de apel în Anglia în timpul reginei Victoria.

pune mâna pe el? Să descoperim locul unde vine să-şi ia hrana şi, de acolo, să mergem pe urmele lui.

Frankland atinsese, cu siguranță, adevărul.

— Aveți dreptate, i-am spus. Dar cum v-ați dat seama că se află în mlaştină?

— L-am văzut cu ochii mei pe comisionarul care îi aduce provizii.

Am tremurat pentru Barrymore, căci era foarte periculos să te afli la discreția acestui guraliv incorigibil.

Fraza care a urmat m-a liniştit.

— Furnizorul lui este un băiat, adăugă Frankland. Cu telescopul pe care mi l-am instalat pe acoperiş, îl văd în fiecare zi cum parcurge, la aceeaşi oră, acelaşi drum. Cu cine să meargă să se întâlnească, dacă nu cu prizonierul evadat?

Această informație însemna întoarcerea norocului. Totuşi, nu am arătat niciun semn de interes.

Un copil!...

Nu afirmase şi Barrymore că un copil îi aducea hrană necunoscutului? Insemna că Frankland luase urma necunoscutului căutat de mine, şi nu a lui Selden!

Ce căutări lungi şi dificile aş evita dacă ar consimți să-şi împartă secretul cu mine!

Trebuia să joc strâns, să fac permanent pe neîncrezătorul şi pe indiferentul.

— Este mai probabil, reluai eu, să fie fiul vreunui cioban din împrejurimi, care îi duce mâncare tatălui său.

Cea mai mică intenție de contrazicere îl înfuria teribil pe încăpățânatul bătrân. Se uită urât la mine şi favoriții săi gri se ridicară ca părul unei pisici sălbatice.

— Un fiu de fermier!... Zău?, zise el arătând cu mâna pustiul care se vedea prin ferestre. Vezi acolo Piscul Negru?

Făcui un semn afirmativ.

— Vezi mai departe acel deal mai ridicat, acoperit de tufişuri? Este partea cea mai pietroasă a mlaştinii... Un cioban şi-ar aşeza stâna acolo?... Presupunerea dumitale este complet absurdă!

Răspunsei umil, cum că vorbisem fără să cunosc aceste amănunte.

Umilința mea îl dezarmă pe Frankland, care-şi continuă destăinuirile.

— Te asigur că am motive solide ca să cred că nu mă înşel. L-am văzut de multe ori pe acest băiat ducând un pachet pe acelaşi drum. În fiecare zi şi, adeseori, chiar de două ori pe zi, am putut să... Dar ia stai puțin, doctore Watson! Mă înşală cumva privirea? Nu se mişcă ceva pe versantul dealului?

Ne separau mai multe mile de punctul indicat.

Totuşi, am distins o formă care se contura, neagră, pe nuanțele verzi şi cenuşii ale peisajului.

— Vino, domnule, vino!, strigă Frankland alergând spre scară. Vei vedea cu ochii dumitale şi vei judeca.

Un telescop enorm, urcat pe un trepied, aproape că umplea podul casei.

Frankland se uită atent câteva clipe prin el şi scoase un strigăt de satisfacție.

— Repede, doctore Watson, repede, să nu dispară!

Mi-am lipit, la rândul meu, ochiul de lentilă şi am văzut un băiat care, cu un pachet pe umăr, urca dealul.

Ajuns în vârf, silueta i se profila pe albastrul cerului.

S-a uitat în jurul lui, cu aerul neliniştit al celor care se tem să nu fie urmăriți, apoi a dispărut în spatele dealului.

— Ei bine, nu-i aşa că am dreptate?, întrebă Frankland.

— Sunt de acord. Este un băiat care mi se pare pornit într-o expediție secretă.

— Un agent de poliție nu s-ar înşela nici el asupra caracterului acestei expediții. Dar nu le voi spune nimic şi-ți cer, doctore Watson, să faci ca mine. Nicio vorbă! Înțelegi?

— Vă promit.

— Poliția s-a purtat nedemn cu mine... nedemn! Când procesul *Frankland împotriva Reginei* va dezvălui toate faptele, întreg comitatul va tremura de indignare. Nimic nu mă va putea convinge să ajut poliția... Poliția, care ar fi încântată dacă, în locul efigiei, ar fi arsă biata mea persoană! Vei tăcea, nu-i aşa? Fă-mi te rog onoarea de a goli o sticlă în cinstea ultimelor mele izbânzi!

Am rezistat tuturor solicitărilor lui Frankland şi cu mare greutate l-am convins să nu mă conducă până la castel.

Am mers pe drumul cel mare până în momentul în care Frankland nu mă mai putea vedea.

M-am îndreptat apoi spre dealul în spatele căruia dispăruse acel băiat.

Lucrurile luau o întorsătură favorabilă şi mi-am jurat să mă folosesc de toată energia şi de toată perseverenţa pentru a profita de şansele pe care, iată, hazardul mi le punea la dispoziţie.

Soarele asfinţea când am ajuns în vârful dealului.

Pantele lungi care coborau spre câmpie erau acoperite, spre apus, de valuri de raze aurii, în timp ce, pe cealaltă parte, umbra care creştea le acoperea de un cenuşiu-închis.

Ceaţa, deasupra căreia se mai puteau vedea încă proeminenţele dealului Belliver şi ale Piscului Vulpii, creştea încet la orizont.

Niciun zgomot nu tulbura liniştea pustietăţii.

O pasăre mare cenuşie – un pescăruş sau un fluierar – plana pe cerul albastru. Această pasăre şi cu mine păream a fi singurele fiinţe vii care se mişcau între bolta imensă a cerului şi pustiul care se întindea dedesubt.

Peisajul arid, impresia de solitudine, misterul, ca şi pericolele momentului prezent, toate acestea îmi îngheţau inima.

Numai puştiul zărit prin telescopul lui Frankland rămânea nevăzut.

Dar jos, în ruptura dealului, se afiau numeroase colibe de piatră, a căror aglomerare avea forma unui imens cerc. Una dintre ele păstra încă un acoperiş suficient pentru a adăposti pe cineva de intemperii.

La vederea acelei colibe, inima-mi bătu mai să-mi sară din piept.

Necunoscutul pe care-l căutam se afia cu siguranţă acolo! Ajunsesem la ascunzătoarea lui – secretul său era atât de aproape!

Cu aceeaşi precauţie cu care Stapleton se apropia, cu plasa ridicată, de un fluture aşezat pe o floare, am făcut câţiva paşi înainte.

O potecă, abia croită printre blocurile de stâncă, ducea la o deschizătură goală, care ţinea loc de uşă.

Înăuntru domnea liniştea.

Din două una: ori necunoscutul se ascundea în colibă, ori vagabonda prin mlaştină.

Nervii mei vibrau sub gravitatea momentului.

Aruncând ţigara, am prins patul revolverului şi, alergând repede spre uşă, am privit în colibă.

Era goală.

O privire rapidă mi-a arătat că e locuită.

Am văzut cuverturi, dublate de muşama, întinse pe dala cea mare de piatră unde se odihneau oamenii din neolitic. Resturi de cenuşă se îngrămădeau într-o sobă rudimentară. Într-un colţ se aflau câteva ustensile de bucătărie şi un urcior plin cu apă.

Cutiile vechi de conserve, aşezate unele peste altele, arătau că această colibă era locuită de destul de mult timp şi, după ce ochii mei se obişnuiră cu semiîntunericul, am distins o pâine rotundă şi o sticlă de coniac începute.

În mijlocul colibei, o piatră mare, plată, ţinea loc de masă. Pe ea era aşezat un pachet înfăşurat în stofă – fără îndoială, acelaşi pe care puştiul îl dusese pe umeri cu o oră înainte. În pachet erau o bucată de pâine proaspătă, limbă afumată şi două borcane mici de dulceaţă.

Când am pus pachetul la loc pe piatră, după ce l-am examinat, am tresărit la vederea unei foi de hârtie pe care o mână neexperimentată mâzgălise, cu un scris mare, aceste cuvinte:

Doctorul Watson a fost la Coombe Tracey.

Câteva clipe rămăsei nemişcat, cu hârtia în mână, întrebându-mă ce însemna acest mesaj laconic.

Aşadar, eu, şi nu Sir Henry, eram cel pe care îl spiona necunoscutul!

Neîndrăznind să mă urmărească chiar el, a trimis pe cineva pe urmele mele – pe puşti, cu siguranţă – şi aveam sub ochi raportul acestuia!

Poate că de când am sosit în ţinut nu am făcut vreun pas sau nu am spus vreun cuvânt care să nu fi fost observat şi raportat!

Am simțit atunci, brusc, povara unei forțe nevăzute, a unui năvod întins în jurul nostru cu o îndemânare atât de surprinzătoare şi care ne strângea atât de uşor, că trebuia numai o împrejurare gravă pentru a ne da seama că suntem prinşi în mrejele lui.

Trebuie că acest raport fusese precedat de altele.

Le-am căutat peste tot.

Nu am găsit niciun fel de urmă a acestora şi nici vreun indiciu care să arate personalitatea şi intențiile omului care trăia în această sihăstrie.

Observând coliba, nu am putut deduce decât două lucruri: sobrietatea spartană şi disprețul total al locatarului pentru confortul vieții.

Gândindu-mă la ploaia torențială din zilele precedente şi privind deschizăturile dintre pietrele acoperişului, am înțeles cât de puternic şi de neclintit trebuia să fie scopul pentru care stătea într-un asemenea adăpost.

Pe bună dreptate, m-am întrebat dacă acest om era un duşman implacabil sau un înger păzitor.

M-am hotărât să nu părăsesc coliba înainte de a fi aflat acest lucru.

Afară, soarele împurpura orizontul cu şuvoiul ultimelor sale raze. Refiexele sale colorau în roşu bălțile de noroi ale marii mlaştini. În depărtare se ridicau cele două turnuri ale castelului Baskerville şi, mai departe, o trâmbă de fum care urca în văzduh marca satul Grimpen. Între cele două, în spatele dealului, se afla casa lui Stapleton.

Totul era calm, liniştit, netulburat în acest apus magnific. Totuşi, admirându-l, sufletul meu nu împărtăşea liniştea naturii. Simțeam o vagă spaimă la gândul întrevederii pe care fiecare minut o apropia şi mai mult.

Cu nervii întinşi, dar cu inima foarte hotărâtă, m-am aşezat în colțul cel mai întunecat al colibei şi aşteptam cu o nerăbdare febrilă sosirea gazdei.

În sfârşit, l-am auzit venind.

Am auzit sunetul unui toc de gheată care răsuna pe pietrele drumului.

Paşii se apropiau din ce în ce mai mult.

M-am ascuns în colțul meu şi mi-am armat revolverul, hotărât să nu mă arăt decât în momentul când necunoscutul va intra în colibă.

O pauză mai lungă mi-a arătat că se oprise.

Apoi paşii s-au apropiat din nou şi o umbră se desenă în cadrul uşii.

— Ce seară frumoasă, dragul meu Watson!, îmi spuse o voce bine cunoscută. Cred că ne vom simți mai bine afară decât înăuntru.

12

Un mort în pustiul mlaştinii

Preț de unul sau două minute am fost sufocat de surpriză; mi-a fost foarte greu să-mi cred urechilor. Totuşi, mi-am revenit şi, în timp ce respirația îmi redevenea normală, am simțit că mi se ia de pe sufiet povara teribilei răspunderi care mă apăsa. Acest fel de a vorbi rece, incisiv, ironic, nu putea fi decât al unui singur om.

— Holmes!, am strigat... Holmes!

— Vino! Şi ai grijă cu revolverul.

M-am aplecat ca să trec pe sub uşă şi, aproape de colibă, mi-am văzut prietenul, aşezat pe o piatră. Văzându-mi chipul mirat, în ochii săi cenuşii scânteia bucuria.

Holmes părea slăbit, obosit, dar era la fel de vioi şi de sprinten.

În costumul său de şevro, cu pălăria de postav pe cap, l-ai fi putut lua drept un simplu turist care vizitează ținutul. Grijuliu cu persoana sa, precum o pisică cu blana ei – asta e una dintre caracteristicile sale –, se aranjase pentru a avea obrazul la fel de fin ras şi hainele la fel de ireproşabile ca şi cum ar fi ieşit din cabinetul său de toaletă din strada Baker.

— Niciodată nu am fost mai fericit să revăd pe cineva, zisei strângându-i mâna.

— Nici mai mirat, nu-i aşa?

— Recunosc că da.

— Îți mărturisesc, prietene, că surpriza mea nu a fost cu nimic mai prejos. Cum să bănuiesc că mi-ai găsit refugiul temporar?!... Înainte de a ajunge la douăzeci de metri de aici, nici nu mă gândeam că te afii în colibă.

— Mi-ai recunoscut urmele paşilor?

— Nu, Watson. Nu aş încerca o investigație atât de anevoioasă. Numai că, dacă vrei să te ascunzi de mine, te sfătuiesc să-ți schimbi vânzătorul de tutun. Când găsesc un chiştoc având marca Bradley, strada Oxford, îmi dau seama că prietenul meu Watson nu e departe. Uite, pe potecă e unul aproape intact. L-ai aruncat, fără îndoială, în momentul când ai năvălit în coliba goală...

— Da.

— Puteam să pun pariu! Şi, cunoscându-ți admirabila tenacitate, eram sigur că te voi găsi la pândă, cu o armă la îndemână, aşteptând întoarcerea locatarului colibei. Credeai aşadar că este refugiul unui criminal?

— Nu ştiam numele vremelnicului său oaspete, dar eram hotărât să-i descopăr identitatea.

— Foarte bine, Watson. Dar cum ți-ai dat seama de prezența unui necunoscut în acest ținut? Poate că m-ai văzut în noaptea în care l-ați urmărit pe evadat – când am făcut imprudența să mă expun în lumina lunii?

— Aşa este, te-am văzut în acea noapte.

— Atunci, înseamnă că ai căutat prin toate colibele până ai ajuns la asta?

— Nu, l-am pândit pe tânărul tău comisionar şi am ştiut unde să vin direct.

— Înțeleg... bătrânelul cu telescopul lui!... Ar fi trebuit să-l suspectez de când i-am văzut pentru prima dată lentilele telescopului sclipind în razele soarelui.

Holmes se ridică şi aruncă o privire atentă în interiorul colibei.

— Ah, Cartwright m-a aprovizionat... ia te uită, o hârtie!... Ai fost aşadar la Coombe Tracey?

— Da.

— Să o vizitezi pe doamna Laura Lyons?

— Exact.

— O idee bună! Anchetele noastre mergeau pe drumuri paralele şi, atunci când ne vom reuni informaţiile obţinute, nu vom fi departe de clarificarea acestui caz.

— Dacă ai şti, dragă Holmes, cât mă bucur că te-am regăsit! Tot acest mister şi răspunderea apăsau prea greu pe umerii mei. Dar de ce naiba ai venit în Dartmoor şi ce faci aici? Te credeam în continuare în strada Baker, ocupat cu rezolvarea acelui caz de şantaj.

— Aveam interesul să te las să crezi asta.

— Prin urmare, îţi râzi de mine şi, mai mult, îmi refuzi încrederea!, am zis cu puţină amărăciune. Meritam mai mult decât asta, Holmes.

— Dragul meu prieten, în acest caz, ca şi în multe altele, contribuţia ta mi-a fost foarte utilă şi te rog să-mi ierţi această aparentă neîncredere. De fapt, nu m-am ascuns de tine decât din grija pentru propria ta siguranţă şi numai sentimentul pericolului la care erai expus m-a îndemnat să vin să examinez eu însumi situaţia. Lângă Sir Henry şi lângă tine aş fi fost părtaş la modul vostru de a vedea lucrurile şi prezenţa mea i-ar fi pus în gardă pe redutabilii noştri adversari. Dimpotrivă, despărţirea noastră mi-a permis să ajung la un rezultat pe care nu îndrăzneam să-l sper dacă aş fi stat la castel. Rămân un factor necunoscut, gata să se arunce în luptă la momentul oportun.

— De ce nu m-ai prevenit?

— Asta nu ne-ar fi fost de niciun folos şi ar fi dus, probabil, la demascarea mea. Ai vrut să vorbeşti cu mine, iar cu inima miloasă pe care ţi-o ştiu, mi-ai fi adus tot felul de provizii, cine ştie?... Într-un cuvânt, ne-am fi expus unui risc inutil. Cartwright – puştiul de la „Express Office", îl mai ştii? – m-a însoţit şi a răspuns la nevoile mele destul de simple: o bucată de pâine şi un guler curat. Mai trebuie ceva în plus? Apoi, reprezenta o pereche de ochi în plus, deasupra a două picioare deosebit de agile. Am avut mare câştig de pe urma ambelor.

— Rapoartele mele sunt deci pierdute!, am strigat eu.

Amintindu-mi dificultatea şi orgoliul cu care le redactasem, vocea îmi tremura.

Holmes scoase din buzunar un pachet de hârtii.

— Iată-ți rapoartele... citite şi răscitite, te asigur. Am luat toate măsurile pentru a-mi fi reexpediate imediat din strada Baker. Țin să te felicit pentru zelul şi inteligența de care ai făcut dovadă într-un caz atât de dificil.

Încă îi mai purtam pică lui Holmes pentru farsa pe care mi-o jucase, dar spontaneitatea şi căldura laudelor sale îmi alungară destul de repede resentimentele.

In forul meu interior, ştiam că avea dreptate şi că era preferabil, pentru reuşita planurilor noastre, să nu se afie de prezența lui în mlaştină.

— Arăți mai bine acum, spuse prietenul meu văzând cum fața mea posomorâtă se luminează. Dar povesteşte-mi despre vizita la doamna Laura Lyons. Am ghicit cu uşurință că vei merge să stai de vorbă cu ea. Sunt convins că este singura din Coombe Tracey care ne poate ajuta în vreun fel. Dacă nu ai fi făcut astăzi acest demers, l-aş fi făcut eu mâine.

Soarele apusese. Puțin câte puțin, întunericul se lăsa peste pustiu. Cum vântul devenise rece, am intrat să ne adăpostim în colibă. Acolo, aşezat în semiîntuneric, i-am povestit lui Holmes conversația pe care o avusesem cu fiica lui Frankland. Povestea l-a interesat atât de mult încât a trebuit s-o iau de la capăt.

— Toate astea sunt foarte importante, îmi spuse Sherlock când am terminat. Ai eliminat din ecuație o necunoscută pe care nu eram în stare s-o lămuresc: ştii, poate, că există o mare intimitate între doamna Lyons şi Stapleton?

— Nu ştiam.

— Da, o mare intimitate. Se întâlnesc, îşi scriu, există între ei o înțelegere perfectă. Este o armă puternică în mâinile noastre. Numai dacă aş putea s-o folosesc pentru a o despărți de el pe soția lui...

— Pe soția lui?, l-am întrerupt eu.

— Da, pe soția lui. Îți dau informațiile mele în schimbul alor tale. Femeia care trece aici drept domnişoara Stapleton este, în realitate, soția naturalistului.

— Dumnezeule mare, Holmes! Eşti absolut sigur de ceea ce spui? Dacă-i aşa, cum i-ar fi permis baronetului să se îndrăgostească de ea?

— Dragostea lui Sir Henry nu-l putea deranja decât pe el. Stapleton, chiar tu ai fost martor, nu avea grijă decât de un lucru: să-l împiedice pe Sir Henry să o curteze pe soția lui. Îți repet că femeia în cauză nu este domnişoara, ci doamna Stapleton.

— De ce această minciună?

— Soțul ei credea că i-ar servi mult mai bine planurile dacă baronetul ar crede că se află în fața unei tinere fete de măritat.

Toate presentimentele mele ascunse, toate bănuielile mele vagi luară formă şi se concentrară asupra naturalistului.

În acest om impasibil, tern, cu pălăria sa de paie şi cu plasa sa de fluturi, descopeream acum ceva îngrozitor – o ființă extrem de răbdătoare, de o şiretenie diabolică, care ascundea o inimă de ucigaş sub un chip surâzător.

— Atunci, el este cel care ne-a spionat la Londra?, am întrebat eu. Acesta este aşadar dușmanul nostru?

— Da. Aşa îmi explic enigma.

— Şi scrisoarea de avertizare? Venea de la soția lui?

— Exact.

Din bezna care ne înconjura, vedeam cum mijeşte o infamie monstruoasă.

— Oare nu te înşeli, Holmes?, am insistat eu. Cum ai descoperit că sunt căsătoriți?

— Când Stapleton te-a întâlnit prima dată, a făcut greşeala să-ți destăinuiască o parte din adevărata sa biografie. De atunci, desigur, trebuie că a regretat adeseori acest moment de sinceritate. Aşadar, în urma a ceea ce mi-ai scris, am aflat că a avut pe vremuri o şcoală în nordul Angliei. Nimic mai simplu decât să regăseşti urmele unui învățător de țară. Există, ştii bine, agenții cu ajutorul cărora poți identifica pe oricine a avut această profesie. După câteva sumare cercetări, am aflat că a fost desființată o şcoală în nişte împrejurări destul de dubioase... Proprietarul ei, cu un nume diferit, a dispărut, la fel şi soția lui. Semnalmentele corespundeau. Când am aflat că omul nostru era pasionat de entomologie, nu am mai avut nicio îndoială asupra identității sale.

Negurile se risipeau pe nesimțite. Totuşi, multe puncte rămâneau încă în umbră.

Am reluat întrebările puse lui Sherlock Holmes.

— Dacă această femeie este într-adevăr doamna Stapleton, ce legătură are cu toate astea doamna Laura Lyons?

— Anchetele tale au elucidat acest punct. Mai întâi, întrevederea ta cu tânăra femeie a clarificat foarte mult situația. Nu ştiam de existența unui proiect de divorț între ea şi soțul ei. Dacă instanța, la un moment dat, ar hotărî divorțul, Laura Lyons poate spera ca Stapleton, pe care îl crede necăsătorit, să o ia de soție.

— Ce se va întâmpla când va afla adevărul?

— Ne va deveni un aliat prețios. Mâine vom merge împreună să o vizităm. Watson, nu crezi însă că ți-ai abandonat postul de prea mult timp? Locul tău, dragă prietene, este la castelul Baskerville.

Ultimele sclipiri ale apusului tocmai se stingeau spre vest şi întunericul se lăsase peste mlaştină. Câteva stele sclipeau pe întinderea violacee a cerului.

— O ultimă întrebare, Holmes!, am zis eu ridicându-mă. Nu pot exista secrete între noi. Ce înseamnă toate astea? Unde vrea Stapleton să ajungă?

Sherlock îmi răspunse cu voce joasă.

— La o crimă, Watson... La o crimă îndelung premeditată, executată rece, cu rafinamente odioase. Nu-mi cere detalii. Plasa mea se strânge în jurul criminalului, la fel cum se strânge plasa lui în jurul lui Sir Henry şi, datorită ajutorului tău, îl simt deja în mâna mea. Un singur pericol ne amenință: să nu ne atace înainte să fim gata să atacăm noi înşine. Încă o zi, două cel mult, şi îmi voi strânge toate dovezile. Până atunci, veghează asupra baronetului cu solicitudinea unei mame grijulii pentru copilul ei bolnav. Ieşirea ta de astăzi se impunea şi totuşi mi-aş fi dorit să nu-l fi părăsit pe Sir Henry... Ascultă!

Un țipăt pătrunzător, de oroare şi de spaimă, izbucni în liniştea pustietății şi ne îngheță sângele în vene.

— Doamne! Ce se petrece? Ce este cu țipătul acesta?, am bâiguit eu.

Holmes se ridicase iute. Silueta sa atletică se profila în cadrul uşii, cu umerii arcuiți, cu capul aplecat înainte, scrutând cu ochii adâncimea tenebrelor.

— Liniște!, spuse el în şoaptă... Liniște!

Acest țipăt nu ajunsese până la noi decât datorită violenței sale. La început se ridicase din adâncurile îndepărtate ale mlaştinii. Acum se apropia mai puternic şi mai apăsător ca niciodată.

— Unde este?, reluă Holmes în surdină. Unde este, Watson?

După tremurul vocii, mi-am dat seama că acest om de oțel era mişcat până în adâncul sufletului.

Arătai un punct în noapte.

— Acolo, zisei.

— Nu, acolo, mă corectă Holmes.

Încă o dată, țipătul, mereu mai aproape şi mai strident, trecu peste mlaştină.

Se amesteca acum cu un sunet nou, un vuiet profund, ritmat, deşi amenințător, care se ridica şi cobora, asemănător murmurului continuu al mării.

— Câinele!, strigă Holmes. Vino, Watson, vino repede! Numai să nu ajungem prea târziu!

Prietenul meu porni ca o săgeată. La rândul meu, alergam pe urmele sale.

Dintr-un loc de pe acest pământ chinuit, undeva în fața noastră, se ridică o ultimă chemare disperată, urmată de zgomotul surd pe care îl face masa unui corp atunci când se prăbuşeşte.

Niciun alt zgomot nu mai tulbură apoi liniştea acestei nopți fără vânt.

L-am văzut pe Holmes ducându-şi mâna la frunte ca un om înnebunit. Bătea din picior cu nerăbdare.

— Acest Stapleton ne-a învins!, exclamă el. Vom ajunge prea târziu.

— Nu, nu, am răspuns... Sigur nu!

— Am fost atât de nesăbuit să nu-l înşfac de guler!... Iar tu, Watson, vezi cât ne costă plecarea ta de la castel?! Dar dacă Sir Henry este mort, îl vom răzbuna, jur pe Dumnezeu!

Mergeam orbește prin întuneric, împiedicându-ne de bucățile de stâncă, urcând dealurile, coborând în grabă pantele, în direcția țipetelor sfâșietoare pe care le auzisem.

Din vârful fiecărui deal, Holmes privea avid în jurul lui, dar în ținutul mocirlos noaptea era întunecoasă și nimic nu se mișca în această imensă singurătate.

Holmes mă întrebă:

— Vezi ceva, Watson?

— Nu, nimic.

— Ascultă!

În stânga se auzise un geamăt slab.

În acea parte, un șir de stânci forma un fel de faleză, deasupra unei pante abrupte presărate cu pietre mari. Jos am distins vag ceva, negru și inform.

Un om zăcea cu fața la pământ, cu capul îndoit sub el, într-o atitudine nefirească, cu umerii înălțați și corpul încovrigat, în poziția cuiva care vrea să execute un salt periculos.

Poziția era atât de grotească încât, pe moment, nu am putut să cred că geamătul care ne atrăsese atenția era un horcăit de agonie.

Niciun plânset, nicio răsuflare nu răzbăteau din această masă amorfă asupra căreia ne aplecaserăm.

Holmes își plimbă mâna pe acest corp inert, dar și-o retrase imediat cu o exclamație de groază. Am aprins un chibrit și am văzut că degetele-i erau pline de sânge... Un firișor de sânge se scurgea din craniul victimei.

La lumina chibritului am mai văzut și altceva: era corpul lui Sir Henry Baskerville. Aproape că am leșinat amândoi.

Nu puteam să nu recunoaștem acel costum burlesc, de șevro roșiatic, pe care baronetul îl purtase în dimineața când s-a prezentat pentru prima dată în strada Baker.

L-am văzut preț de o secundă, la ultima lumină aruncată de chibrit înainte de a se stinge, la fel cum se stingea în inimile noastre ultima licărire de speranță.

Holmes suspină profund și, în ciuda întunericului, l-am văzut pălind.

— Bruta! Oh, bruta!, strigai eu cu mâinile crispate. Nu-mi voi ierta niciodată că am fost cauza acestei nenorociri.

— Sunt tot atât de vinovat ca şi tine, Watson... Pentru a-mi satisface amorul-propriu profesional, pentru a strânge un mănunchi de probe irefutabile, l-am lăsat pe clientul meu să fie ucis! Este cel mai mare eşec din cariera mea... Dar cum puteam să prevăd că, în ciuda avertismentelor mele repetate, Sir Henry se va aventura singur în mlaştină!... Da, cum aş fi putut să prevăd asta?

— Şi unde mai pui că i-am auzit strigătele – şi ce strigăte, Dumnezeule mare! – şi că ne-a fost imposibil să-l salvăm! Unde este câinele care l-a ucis? Trebuie că rătăceşte printre stâncile astea... Şi Stapleton? Unde se ascunde? Va plăti scump această crimă!

— Da, dar asta este grija mea, răspunse Holmes energic. Unchiul şi nepotul sunt morţi. Primul, de groaza resimţită la vederea unui animal pe care-l credea supranatural, iar al doilea, căzând în timp ce voia să scape de fiară. Nu ne mai rămâne decât să dovedim complicitatea omului şi a câinelui. Din păcate, nu putem afirma existenţa acestuia din urmă doar pentru că l-am auzit lătrând, căci Sir Henry a murit, cu siguranţă, în urma căderii. Dar, oricât de şiret ar fi Stapleton, jur că voi pune mâna pe el înainte de noaptea următoare.

Cu inima strânsă, înfrânţi de accidentul îngrozitor care ne încheia atât de brusc lunga şi ingrata misiune, stăteam fiecare de câte o parte a cadavrului.

Luna se ridica. Urcarăm în vârful stâncilor de pe care căzuse bietul Sir Henry şi, de la această înălţime, ne plimbarăm privirile peste ţinutul luminat neregulat de razele palide ale astrului nopţii.

În depărtare, la mai multe mile distanţă, strălucea, în direcţia cătunului Grimpen, o luminiţă galbenă. Nu putea veni decât de la casa izolată a lui Stapleton. M-am întors către ea şi, ridicând pumnul într-un gest de ameninţare, i-am zis lui Sherlock Holmes:

— De ce nu l-am arestat pe acest om?

— Nu avem dovezi suficiente. Ticălosul este abil şi şiret în cel mai înalt grad. În justiţie nu te poţi mulţumi să ştii, trebuie să şi dovedeşti. La prima mişcare greşită, netrebnicul ne-ar fi scăpat cu siguranţă.

— Atunci, ce avem de făcut?

— Ziua de mâine va fi foarte plină. Iar în noaptea asta nu mai avem decât să-i aducem ultimele omagii prietenului nostru.

Ne-am apropiat de cadavrul lui Sir Henry. Am simțit o durere puternică la vederea membrelor sale răsucite de ultimele convulsii ale agoniei şi ochii mi s-au umplut de lacrimi.

Holmes a scos un strigăt şi s-a aplecat asupra cadavrului. Râdea, dansa, frecându-şi mâinile. Acesta era tovarăşul meu, atât de flegmatic, atât de stăpân pe el?

— O barbă! O barbă! Acest om are o barbă!, striga el.

— O barbă?, repetai eu din ce în ce mai mirat.

— Nu este baronetul... este... da, este vecinul meu, prizonierul evadat!

Febrili, am întors cadavrul şi l-am aşezat pe spate. O barbă, țeapănă de la sângele coagulat, îşi înălța vârful spre cer.

Era imposibil să nu recunosc acea frunte proeminentă şi acei ochi adânciți.

Am recunoscut chipul zărit cu câteva zile în urmă deasupra lumânării aşezate într-o scobitură a stâncii – chipul asasinului Selden.

În mintea mea s-a făcut imediat lumină. Mi-am amintit că baronetul îi dăduse hainele sale vechi lui Barrymore. Acesta i le-a dat cumnatului său pentru a-l ajuta să fugă. Ghete, cămaşă, pălărie, totul îi aparținuse lui Sir Henry.

Cu siguranță că acest om îşi găsise moartea în împrejurări de-a dreptul tragice, dar oare judecătorii nu-l condamnaseră deja?

Cu inima plină de bucurie, i-am povestit lui Holmes că baronetul îi dăruise valetului vechile sale haine.

— Aceste haine i-au adus moartea acestui nenorocit, răspunse Sherlock. Pentru a-şi dresa câinele, Stapleton s-a folosit de un obiect sustras de la Sir Henry, probabil de gheata furată la hotel, şi fiara l-a urmărit pe Selden. Un singur lucru mi se pare inexplicabil. Cum a ştiut evadatul, în această beznă, că îl urmăreşte un câine?

— Probabil că l-a auzit.

— Un om de şiretenia lui Selden nu se expune, ţipând ca un apucat, la riscul unei arestări, numai pentru că un câine latră prin pustiu. Trebuie că ajunsese la paroxismul groazei. De altfel, după durata strigătelor sale, pot să trag concluzia că a alergat mult timp în faţa câinelui şi la o distanţă destul de mare de acesta. Cum aflase că animalul i-a luat urma?

— Presupunând că ipotezele noastre sunt adevărate, găsesc şi mai inexplicabil...

— Eu nu presupun nimic, mă întrerupse Holmes.

— Atunci, de ce i s-a dat drumul câinelui în mlaştină în noaptea asta?, am ripostat eu. Presupun că nu este lăsat mereu să vagabondeze. Stapleton i-a dat drumul pentru că avea motive să creadă că Sir Henry va ieşi astă-seară.

— Este mai greu de răspuns la întrebările mele decât la ale tale. Vom afla în curând ce te preocupă, în schimb, întrebările mele vor rămâne pentru totdeauna un mister pentru noi... Aşteptând răspunsurile, iată-ne puşi în încurcătură de acest cadavru. Nu putem să-l lăsăm pradă vulturilor şi vulpilor.

— Propun să-l punem într-una dintre acele colibe până anunţăm poliţia.

— De acord, spuse Holmes. Amândoi, îl vom duce uşor... Dar cine vine, Watson? Este chiar Stapleton! Ce îndrăzneală! Niciun cuvânt care să-i dea de gândit... Niciun cuvânt, altfel, toate planurile noastre se vor prăbuşi.

O formă nedefinită înainta spre noi în bătaia lunii. Am distins cercul roşu al unui trabuc aprins.

În lumina nesigură a lunii am recunoscut mersul sacadat al naturalistului.

La vederea noastră, s-a oprit. Apoi, aproape imediat, îşi continuă drumul.

— Ei, doctore Watson, dumneata aici?, zise el. Eşti ultima persoană pe care credeam că o voi întâlni la această oră pe aici. Dar ce văd? Un rănit! Nu-i aşa?... Spuneţi-mi că nu e Sir Henry!

Trecu repede prin faţa mea şi se aplecă pentru a privi cadavrul. L-am auzit trăgând adânc aer în piept şi, în acelaşi timp, trabucul îi scăpă printre degete.

— Cine este omul acesta?, bâigui el.

— Selden, prizonierul evadat de la închisoarea din Princetown.

Stapleton întoarse spre noi un chip buimăcit. Printr-un supreın efort, îşi refulă în adâncul ființei sale dezamăgirea şi stupoarea. Privirile lui se plimbau de la Holmes la mine.

— Ce întâmplare tristă!, spuse în sfârşit.

Adresându-se mai mult mie, adăugă:

— De ce a murit?

— Credem că şi-a spart capul căzând de pe stâncile astea. Eu şi prietenul meu ne plimbam prin zonă, când am auzit nişte țipete.

— Şi eu am auzit... De asta m-am şi grăbit încoace. Eram neliniştit cu privire la Sir Henry.

Nu m-am putut abține să nu-l întreb:

— De ce cu privire la Sir Henry, şi nu la altcineva?

— L-am invitat să-şi petreacă seara cu noi. Am fost surprins că n-a venit şi, auzind țipete, m-am temut să nu se fi întâmplat vreo nenorocire... Ați mai auzit cumva şi altceva?

Deşi Stapleton rostise indiferent această ultimă frază, ne privea cu aviditate în timp ce vorbea.

— Nu... nu-i aşa, Watson?, răspunse Holmes.

— Nu.

— Dar de ce ne întrebați?, spuse prietenul meu cu un aer nevinovat.

— Ştiți povestioarele absurde ale țăranilor despre un câine-fantomă... Se spune că urlă uneori noaptea prin mlaştină... Mă întrebam dacă acest zgomot straniu nu s-a auzit şi în astă-seară.

— Din câte ştiu, nu, răspunsei eu.

— Ce părere aveți despre accidentul suferit de acest nenorocit?, continuă Stapleton.

— Frica permanentă în care trăia şi privațiunile impuse de viața pe care o ducea i-au tulburat probabil psihicul. Într-un acces de nebunie a început să alerge pe platou şi, căzând de pe aceste stânci, şi-a fracturat craniul.

— Mi se pare verosimil, aprobă Stapleton cu un suspin care dovedea o uşurare interioară. Iar dumneavoastră, domnule Holmes, ce părere aveți?

Prietenul meu schiță un vag salut.

— Cred că acceptați prea ușor soluțiile, spuse el.

— De la venirea doctorului Watson, v-am așteptat în fiecare zi, reluă naturalistul. Ați venit pentru a asista la o dramă.

— Da. Mâine, când mă voi întoarce la Londra, voi duce cu mine o amintire tristă.

— Plecați mâine?

— Așa intenționez.

— Îmi doresc ca vizita dumneavoastră să facă puțină lumină în aceste întâmplări care tulbură ținutul.

Holmes ridică din umeri.

— Laurii nu se culeg atât de ușor pe cât s-ar crede, zise el. Pentru a scoate la lumină adevărul, trebuie fapte, și nu legende sau zvonuri. Am eșuat complet în această misiune.

Prietenul meu vorbea pe un ton de sinceritate și de indiferență perfect jucate.

Cu toate astea, Stapleton nu-l pierdea din ochi. Se întoarse spre mine spunând:

— Aș vrea să duc la mine cadavrul acestui nefericit, dar mă tem să nu-mi îngrozesc sora. Să-i acoperim fața... Poate rămâne așa fără niciun pericol până mâine-dimineață.

Am făcut ceea ce ne-a sfătuit Stapleton. Apoi, cu toate insistențele lui de a merge la Merripit House, Holmes și cu mine ne reluarăm drumul către Baskerville, lăsându-l pe naturalist să se înapoieze singur.

Întorcându-ne, i-am văzut silueta îndepărtându-se încet prin imensitatea mlaștinii.

— Am atins punctul critic, îmi spuse Sherlock în timp ce mergeam în liniște. Acest om este din cale afară de puternic! În locul lui Sir Henry, Selden a fost cel care a căzut victimă mașinațiunilor sale... Ai văzut ce bine a suportat lovitura care pe alții i-ar fi paralizat? Watson, ți-am spus-o la Londra și ți-o repet aici, niciodată nu a trebuit să luptăm cu un dușman atât de demn de noi.

— Îmi pare rău că te-a văzut.

— Și mie mi-a părut rău la început. Dar această întâlnire nu putea fi evitată.

— Crezi că prezența ta la castel îi va schimba planurile?

— Va fi poate mai prudent sau, din contră, mai curajos. Ca majoritatea criminalilor abili, contează, probabil, prea mult pe dibăcia sa şi crede că ne-a dus de nas.

— De ce nu am pus mâna pe el?

— Dragă Watson, se vede că eşti un om de acțiune! Firea ta te îndeamnă la acțiuni energice. Dar să presupunem că l-am fi reținut adineauri, ce ar fi adus asta bun pentru noi? Ce dovezi am fi putut aduce împotriva lui? Iar el este al naibii de şiret. Măcar dacă am fi prins un complice care să fie în măsură să depună mărturie în instanță! Să admitem chiar că am prinde acel câine... Nu ar fi o probă suficientă pentru a strânge lațul în jurul gâtului stăpânului său.

— Este moartea lui Sir Charles.

— La examinarea cadavrului său nu s-a observat nicio urmă de rană. Tu şi cu mine ştim că groaza este motivul care l-a făcut să-şi piardă viața şi cunoaştem cauza acestei groaze. Dar cum să-i faci să devină siguri de asta pe doisprezece jurați idioți? Cum să dovedeşti intervenția câinelui? Unde este urma colților lui? De altfel, un câine nu muşcă niciodată un cadavru, iar Sir Charles era deja mort când animalul l-a atins. Ar trebui să stabilim toate astea şi suntem departe de-a o putea face.

— Şi drama din noaptea asta?

— Nu ne-a adus nimic concludent. Ce relație directă există între câine şi moartea lui Selden? Am văzut cumva fiara?

— Nu, dar am auzit-o.

— Sunt de acord cu tine. Dovedeşte-mi că îl urmărea pe evadat... Şi ce motiv avea această urmărire? Eu unul nu ştiu... Nu, dragă Watson, trebuie să ne resemnăm la gândul că nu putem formula nicio acuzație precisă şi să ne străduim să culegem probe indiscutabile.

— Cum să facem asta?

— Prin doamna Laura Lyons. Când o vom informa despre Stapleton, ne va fi de mare ajutor. Am şi eu planurile mele! Trebuie să ne aşteptăm la evenimente importante pentru ziua de mâine... În orice caz, sper că nu vor trece douăzeci şi patru de ore şi vom ieşi învingători.

Holmes şi-a limitat la atât destăinuirile.

Apoi, a continuat să meargă, pierdut în gânduri, până la poarta castelului Baskerville.

— Intri?, îl întrebai.

— De ce nu? Nu mai am motive să mă ascund... Şi încă ceva, Watson. Să nu-i vorbeşti despre câine lui Sir Henry... Lasă-l să creadă despre moartea lui Selden ceea ce Stapleton voia să credem! Va fi astfel într-o dispoziţie mai bună pentru încercarea prin care va trece mâine. Mi-ai spus că este invitat la cină la Merripit House?

— Şi eu sunt invitat.

— Te vei scuza... Numai Sir Henry trebuie să accepte invitaţia. Vom inventa un pretext pentru absenţa ta. Şi acum, cu bunăvoinţa baronetului, să mergem să cinăm.

13

Năvoade întinse

În urma ultimelor evenimente, Sir Henry aştepta de câteva zile sosirea lui Sherlock Holmes. Aşa că se arătă mai mult satisfăcut decât surprins să-l vadă. Totuşi, făcu ochii mari de uimire văzând că prietenul meu nu avea bagaje şi nu-i dădea nicio explicație pentru această absență a valizelor.

I-am făcut rost lui Sherlock de tot ceea ce putea avea nevoie şi, după o cină servită mult după ora obişnuită, i-am spus baronetului ceea ce voiam să ştie din aventura noastră.

Înainte, avusesem sarcina de a le povesti lui Barrymore şi soției sale despre moartea lui Selden.

Această ştire îi produse valetului o mare uşurare, dar doamna Barrymore îşi duse şorțul la ochi şi plânse amar.

Pentru toată lumea, evadatul era un om violent, jumătate brută, jumătate demon; însă pentru ea rămăsese copilul neastâmpărat care se agăța de fustele ei pe vremea când era tânără.

— După plecarea matinală a doctorului Watson, m-am tot plimbat trist prin casă, spuse baronetul. Merit complimente pentru modul în care mi-am ținut promisiunea. Dacă nu ți-aş fi jurat că nu voi ieşi singur, mi-aş fi putut petrece seara într-un mod mult mai plăcut... Cei doi Stapleton mă invitaseră la ei la cină.

— Sunt sigur că ai fi petrecut o seară mai plăcută, răspunse Holmes sec. În orice caz, nu ai aerul de a bănui că ți-am plâns moartea.

Sir Henry înălță capul.

— Cum asta?

— Acel nenorocit de Selden purta hainele care ți-au aparținut. Tare mă tem ca servitorul dumitale, de la care le avea, să nu aibă de-a face cu poliția.

— Este imposibil. Din câte îmi amintesc, acele haine nu erau marcate cu monograma mea.

— Cu atât mai bine pentru Barrymore... şi pentru dumneata, pentru că toți, în acest caz, ați avut un comportament împotriva prevederilor legale. Mă întreb chiar dacă, în calitatea mea de detectiv conştiincios, prima mea datorie nu ar fi să-i arestez pe toți din casă... Rapoartele lui Watson vă acuză...

— Ce mai stai!, spuse baronetul râzând.

Apoi, redevenind serios, adăugă:

— Ce mai ai nou legat de caz? Ai descurcat puțin ițele? Nu cred că, de la venirea noastră aici, Watson şi cu mine am avansat vreun pas.

— Cred că în curând voi reuşi să elimin obstacolele şi situația dumitale va deveni mult mai clară. Totul este foarte dificil, foarte complicat. Mai sunt unele puncte asupra cărora trebuie să facem lumină... Dar se va face lumină!

Watson ți-a spus cu siguranță că am obținut o certitudine, reluă baronetul. Am auzit câinele care urlă prin mlaştină şi pot să jur că legenda care circulă prin ținut nu este o superstiție fără temei. De mult, când trăiam în America, în Vestul Sălbatic, am avut câini şi nu mă pot înşela asupra urletelor lor. Dacă vei reuşi să-i pui botniță acestui câine, te voi proclama cel mai mare detectiv al timpurilor moderne.

— Cred că-i voi pune botniță şi-l voi lega cu uşurință, cu condiția să fii de acord să mă ajuți.

— Voi face tot ceea ce îmi ceri.

— Perfect... Mai mult, îți cer să mă asculți orbeşte, fără a te interesa de motivele care mă conduc.

— Promit.

—Dacă îți respecți această promisiune, avem cele mai mari şanse să rezolvăm în curând problema care ne interesează. Nu am nicio îndoială că...

Holmes se opri deodată pentru a privi în aer, deasupra capului meu. Lumina lămpii cădea perpendicular pe chipul său; avea o expresie atât de atentă şi de imobilă, că semăna cu capul unei statui personificând uimirea şi reflecția.

— Ce este?, strigarăm baronetul şi cu mine.

Când privirile lui Sherlock coborâră din nou asupra noastră, am văzut că-şi reprima o puternică emoție interioară.

— Scuză admirația unui cunoscător, îi spuse lui Sir Henry întinzând mâna spre seria de portrete de pe perete. Watson îmi neagă orice competență în materie de artă, dar numai din invidie, pentru că nu aparținem aceleiaşi şcoli. Ai o colecție foarte frumoasă de portrete.

— Mă bucur să te aud admirându-le, zise Sir Henry surprins. Nu prea mă pricep la asta şi pot să apreciez mai bine un cal decât un tablou. Nu credeam că ai timp să te ocupi de asemenea bagatele.

— Ştiu să apreciez frumosul când îl am sub ochi. Ia uite, acesta este un Kneller... Pot să pariez că doamna aceea în mătase albastră şi acel gentilom gras cu perucă sunt pictați de Reynolds. Presupun că sunt portrete de familie?

— Toate.

— Ştii numele acestor strămoşi?

— Barrymore m-a tot pisat la cap cu ele şi cred că mi-am învățat lecția.

— Cine este acel gentilom cu telescop?

— Se numea viceamiralul de Baskerville şi a slujit în Indii, sub comanda lui Rodney. Cel cu haină albastră şi un sul de hârtii în mână este Sir William Baskerville, preşedintele comisiilor din Camera Comunelor pe vremea lui Pitt.

— Şi acest cavaler din fața mea, cel cu haină din catifea neagră, împodobită cu dantele?

— Merită să vi-l prezint, căci el este cauza tuturor necazurilor noastre. Se numeşte Hugo, Hugo cel blestemat, cel care l-a chemat din infern pe câinele care urmăreşte neamul Baskerville. Cu greu poate fi uitat.

Am examinat portretul, interesat şi surprins.

— Aşa!, zise Holmes. Are aerul unui om simplu şi liniştit, dar se ghiceşte totuşi în ochii lui un rău care dormitează. Mi-l imaginam mai robust şi cu un aspect mai brutal.

— Autenticitatea portretului nu poate fi pusă la îndoială. Numele şi anul, 1647, se găsesc pe spatele pânzei.

În timpul cinei, Holmes vorbi puțin.

Portretul libertinului de odinioară exercita asupra lui o fascinație anume şi nu-şi mai desprinse ochii de la el.

Abia mai târziu, când Sir Henry s-a retras în camera lui, prietenul meu îmi spuse la ce se gândea.

Am coborât din nou în sufragerie şi acolo, cu sfeşnicul în mână, Holmes îmi atrase atenția asupra vechiului tablou pe care se vedea patina timpului.

— Observi ceva?, mă întrebă Sherlock.

Am examinat chipul prelung şi sever, încadrat de o pălărie mare cu pene, un bogat păr buclat şi un guleraş de dantele albe. Fizionomia, deloc fioroasă, avea totuşi un aer fals şi malefic, cu gura fermă, buzele subțiri şi ochii insuportabil de ficşi.

— Nu seamănă cu cineva pe care-l cunoşti?, mă întrebă Sherlock Holmes.

— Are ceva din maxilarele lui Sir Henry.

— Un fenomen de sugestie, probabil. Stai o clipă!

Holmes se urcă pe un scaun şi, ridicând sfeşnicul pe care-l ținea în mâna stângă, îşi rotunji brațul pe portret, astfel încât ascunse pălăria largă şi buclele părului.

— Dumnezeule mare!, strigai mirat.

Pe pânză apăruse chipul lui Stapleton.

— Vezi acum? Ochii mei sunt exersați să detalieze trăsăturile chipurilor, şi nu accesoriile. Prima calitate a celor care se dedică urmăririi criminalilor este ştiința de a pătrunde dincolo de deghizări.

— Este fascinant. Parcă ar fi portretul lui Stapleton.

— Da. Ne găsim în prezența unui caz de atavism, atât fizic, cât şi moral. Este de-ajuns să studiezi portretele familiei pentru a accepta teoria reîncarnării. Acest Stapleton este un Baskerville, lucrul acesta mi se pare neîndoielnic.

— Da, da, un Baskerville cu intenții asupra succesiunii, adăugai eu.

— Exact. Observarea acestui portret ne-a furnizat cea mai interesantă verigă care ne lipsea... E în mâinile noastre, Watson, e în mâinile noastre! Îți jur că nu mai târziu de mâine-seară se va zbate în plasa noastră la fel de disperat ca propriii săi fluturi. Un ac, un dop, o etichetă, şi îl vom alătura colecției noastre din strada Baker!

Îndepărtându-se de portret, Holmes fu cuprins de unul dintre acele accese de râs foarte rare la el.

Rareori l-am auzit râzând, dar veselia sa i-a fost întotdeauna fatală cuiva.

A doua zi dimineață m-am trezit devreme. Holmes fusese însă şi mai matinal decât mine, pentru că l-am zărit, de la fereastră, pe marea alee a parcului.

— Vom avea o zi foarte încărcată astăzi, zise el frecându-şi mâinile, cu gândul la acțiunile viitoare. Năvoadele sunt întinse şi vom începe să le tragem. Înainte de sfârşitul zilei, vom şti dacă am prins ştiuca cea mare pe care o pândim sau dacă a scăpat printre ochiurile năvodului.

— Ai fost deja prin mlaştină?

— Din Grimpen, am trimis la închisoarea din Princetown un raport asupra morții lui Selden. Nu cred că îndrăznesc prea mult dacă afirm că nimeni dintre voi nu va fi deranjat pe această temă. I-am scris şi credinciosului meu Cartwright. Bietul băiat s-ar fi lamentat la uşa colibei mele ca un câine la mormântul stăpânului lui dacă nu aş fi avut grijă să-l liniştesc asupra sorții mele.

— Şi acum, ce vom face mai întâi?

— Să vorbim cu Sir Henry... Dar iată-l că apare.

— Bună ziua, domnule Holmes, spuse baronetul. Semeni cu un general care-şi întocmeşte planul împreună cu şeful de stat major.

— Comparația dumitale este exactă... Watson îmi cerea ordinele.

— Ți le cer şi eu.

— Foarte bine. Eşti invitat în această seară la cină la cei doi Stapleton?

— Da. Veți veni şi voi. Sunt nişte oameni foarte primitori... Vor fi foarte bucuroşi să vă vadă.

— Mă tem că suntem obligați, Watson şi cu mine, să mergem astăzi la Londra.

— La Londra?

— Da. Am presentimentul că, în aceste împrejurări, prezența noastră acolo este indispensabilă.

Figura baronetului se alungi mult.

— Speram că ați venit aici ca să-mi țineți companie. Este foarte trist să fii singur la castel sau prin mlaştină.

— Dragă prietene, trebuie să ai încredere orbeşte în mine şi să-mi execuți exact ordinele, răspunse Holmes. Le vei spune celor doi Stapleton că te-am fi însoțit bucuroşi, dar că treburi urgente ne-au rechemat la Londra. Vei adăuga că intenționăm să ne întoarcem în Devonshire în curând. Te rog să nu uiți să le transmiți asta prietenilor tăi.

— Dacă ții neapărat...

— Sigur că țin... Este foarte important.

Mi-am dat seama după fruntea posomorâtă a lui Sir Henry că dezertarea noastră, căci aşa numea în interiorul său plecarea noastră, îl afecta mult.

— Când vreți să plecați?, întrebă el pe un ton sec.

— Imediat după dejun. Vom merge cu trăsura la Coombe Tracey. Pentru a-ți dovedi că absența lui va fi de scurtă durată, Watson îşi va lăsa aici toate bagajele.

Întorcându-se spre mine, Holmes continuă:

— Watson, scrie-le un bilet celor doi Stapleton şi spune-le că regreți faptul de a nu le putea accepta invitația.

— Aş vrea foarte mult să vin cu voi la Londra, spuse baronetul. De ce să rămân singur aici?

— Pentru că este de datoria dumitale... Pentru că mi-ai dat cuvântul că-mi vei executa întocmai toate ordinele şi pentru că îți ordon să rămâi aici.

— Foarte bine atunci... voi rămâne...

— Încă o recomandare. Vreau să mergi cu trăsura la Merripit House şi apoi să trimiți vizitiul înapoi, spunându-le celor doi Stapleton că te vei întoarce pe jos la castel.

— Pe jos... Prin mlaştină?

— Da.

— Dar este tocmai lucrul pe care mi l-ai interzis în modul cel mai expres!

— Astăzi poți face această plimbare în cea mai mare siguranță. Dacă nu aş avea cea mai mare încredere în soliditatea nervilor şi în tăria curajului dumitale, nu ți-aş fi permis. Este esențial ca lucrurile să se petreacă astfel.

— Îți voi da ascultare.

— Dacă ții la viața dumitale, să nu urmezi prin mlaştină decât drumul de la Merripit House spre satul Grimpen. Este, de altfel, drumul cel mai natural pentru a te întoarce la castel.

— Voi face aşa cum spui.

— Perfect, aprobă Holmes. Voi pleca cât mai curând posibil, după dejun, astfel încât să ajung la Londra în timpul după-amiezii.

Acest program mă surprindea şi pe mine, deşi, cu o seară înainte, Holmes îi spusese lui Stapleton că şederea sa la Baskerville nu se va prelungi mai mult de a doua zi. Nu-mi trecuse vreun moment prin cap că Sherlock ar putea să mă ia cu el şi nici nu înțelegeam de ce trebuie să lipsim amândoi într-un moment pe care chiar prietenul meu îl califica drept foarte critic.

Nu puteam decât să mă supun în tăcere. Ne-am despărțit de bietul nostru Sir Henry şi, două ore mai târziu, soseam în gara din Coombe Tracey. Trăsura s-a întors la castel şi noi am ajuns pe peron, unde ne aştepta un băiat.

— Aveți ordine pentru mine, domnule?, îl întrebă el pe Sherlock Holmes.

— Da, Cartwright. Vei lua trenul de Londra. Cum ajungi în oraş, vei expedia în numele meu lui Sir Henry o telegramă, prin care îl rogi să-mi trimită în strada Baker, printr-o recomandată, portofelul care mi-a căzut în salon.

— Da, domnule.

— Acum du-te la telegraf să vezi dacă nu este vreun mesaj pentru mine.

Cartwright se întoarse cu o depeşă. Holmes mi-o întinse. Suna astfel:

Conform dorinței dumneavoastră, voi veni cu un mandat de arestare în alb. Voi ajunge la Grimpen la ora cinci și patruzeci de minute.

Lestrade

— Această depeșă răspunde uneia dintre telegramele mele de azi-dimineață. Acest Lestrade este cel mai priceput detectiv de la Scotland Yard și se poate să avem nevoie de ajutor. Watson, să încercăm să profităm de timpul pe care-l avem. Nu-l putem folosi mai bine decât mergând să o vizităm pe cunoștința ta, doamna Laura Lyons.

Planul de luptă al lui Sherlock Holmes începea să se contureze. Prin intermediul baronetului, voia să-i convingă pe cei doi Stapleton de plecarea noastră, în timp ce noi trebuia să ne întoarcem pe furiș la Grimpen, pentru a fi acolo în momentul în care prezența noastră va fi necesară. Telegrama trimisă de la Londra de Cartwright ar reuși să risipească de tot bănuielile celor doi Stapleton, dacă Sir Henry le-ar vorbi despre ea.

Vedeam deja năvoadele strângându-se și mai mult în jurul știucii pe care voiam să o capturăm. Doamna Laura Lyons ne primi în biroul ei. Sherlock Holmes deschise discuția cu o franchețe și o precizie care o deconcertară puțin.

— Cercetez în prezent împrejurările morții lui Sir Charles Baskerville. Prietenul meu, doctorul Watson, mi-a spus ce i-ați povestit și ce i-ați ascuns pe această temă.

— Ce i-am ascuns?, întrebă doamna Lyons devenind brusc bănuitoare.

— Ați spus că l-ați rugat pe Sir Charles să vină la poarta parcului, la ora zece seara. Știm că bătrânul gentilom și-a găsit moartea la acea oră și în acel loc. De ce ați ținut sub tăcere legătura care există între aceste evenimente?

— Nu există nicio legătură între ele.

— Permiteți-mi să remarc că, în orice caz, coincidența este de-a dreptul extraordinară. Cred totuși că vom reuși să clarificăm această legătură. Vreau să fiu sincer cu dumneavoastră, doamnă Lyons. A fost comisă o crimă, suntem siguri de asta, iar ancheta îl poate implica nu numai pe prietenul dumneavoastră, domnul Stapleton, dar și pe soția lui.

Laura Lyons se ridică brusc din fotoliu.

— Soția lui!?, strigă ea.

— Este acum un secret cunoscut de toată lumea. Cea despre care se credea că este sora lui îi este de fapt soție.

Doamna Lyons se reaşează. Mâinile ei erau atât de crispate pe brațele fotoliului, că unghiile ei, roze cu câteva minute înainte, se făcuseră albe din cauza violenței strânsorii.

— Soția lui!, repetă ea. Soția lui! Era deci căsătorit?

Sherlock Holmes se mulțumi să ridice din umeri.

— Dovediți-mi! Dacă îmi prezentați dovada...

Fulgerul care-i trecu prin priviri a fost mai grăitor decât toate discursurile.

— Am venit cu această intenție, continuă Holmes scoțând mai multe hârtii din buzunar, iată mai întâi o fotografie a cuplului în York, făcută acum mai mulți ani. Citiți mențiunea scrisă pe verso: „Domnul şi doamna Vandeleur". Îl puteți recunoaşte cu uşurință, şi pe ea, dacă ați văzut-o. Iată trei semnalmente ale domnului şi doamnei Vandeleur, semnate de martori demni de încredere. Cuplul ținea în acea perioadă şcoala din Saint-Olivier. Citiți aceste mărturii şi vedeți dacă vă puteți îndoi de identitatea acestor oameni.

Doamna Lyons luă documentele, le parcurse şi-şi întoarse apoi spre noi chipul consternat.

— Domnule Holmes, acest bărbat mi-a propus să mă căsătoresc cu el dacă aş fi divorțat de soțul meu. Laşul, m-a mințit într-un mod incredibil. Nu mi-a spus niciodată un cuvânt adevărat... Şi de ce?... De ce?... Credeam că nu acționează decât în interesul meu. Dar, acum, îmi dau seama cu nu eram decât un instrument în mâinile sale... De ce aş fi generoasă cu cel care m-a înşelat cu atâta ticăloşie? De ce aş încerca să-l scap de consecințele faptelor sale neloiale? Întrebați-mă! Cereți-mi ceea ce vreți să ştiți şi vă voi răspunde fără ocolişuri... Vă jur că, în momentul în care i-am scris lui Sir Charles Baskerville, nici nu aş fi îndrăznit să mă gândesc că i se va întâmpla o nenorocire acestui bătrân, pe care-l consideram ca fiind cel mai bun dintre prietenii mei.

— Vă cred întru totul, doamnă, spuse Sherlock Holmes. Înțeleg că v-ar fi foarte greu să povestiți aceste întâmplări

şi poate ar fi mai bine să fac eu acest lucru. Să mă corectați dacă fac vreo eroare. Stapleton v-a sugerat să trimiteți această scrisoare?

— El mi-a dictat-o.

— Presupun că v-a vorbit despre ajutorul pe care Sir Charles vi l-ar fi trimis pentru a face față cheltuielilor necesitate de acțiunea dumneavoastră de divorț.

— Foarte exact.

— Apoi, după ce ați expediat scrisoarea, v-a convins să nu mai mergeți la întâlnire?

— Mi-a spus că s-ar simți ofensat dacă un alt bărbat mi-ar da bani în asemenea scop. A mai adăugat că, deşi sărac, va cheltui cu plăcere şi ultimul bănuț pentru a dărâma obstacolul care ne despărțea.

— Ah, era de o logică de neînvins, spuse Holmes... Apoi, nu ați mai auzit nimic până în momentul în care ați citit în ziare detaliile morții lui Sir Charles?

— Aşa este.

— Presupun că v-a pus să jurați că nu veți spune nimănui despre întâlnirea dumneavoastră cu bătrânul baronet.

— Exact. A pretextat că această moarte este înconjurată de mister şi că, dacă aş fi vorbit de scrisoarea mea, aş fi fost cu siguranță bănuită. M-a înfricoşat pentru a mă determina să păstrez tăcerea.

— Evident. Ați avut totuşi îndoieli?

Doamna Lyons ezită şi lăsă capul în jos.

— Îl cunoşteam. Totuşi, dacă s-ar fi purtat altfel în ceea ce mă priveşte, nu l-aş fi trădat niciodată.

— După părerea mea, ați scăpat ieftin. Îl aveați la mână, el ştia asta şi sunteți încă în viață! Timp de câteva luni ați fost pe marginea prăpastiei... Acum, doamnă, nu ne mai rămâne decât să ne luăm rămas-bun de la dumneavoastră. Veți mai auzi despre noi în curând.

Am mers la gară să aşteptăm venirea trenului de la Londra. Pe peron, Holmes îmi spuse:

— Totul se lămureşte şi, puțin câte puțin, dificultățile dispar din jurul nostru. În curând, voi putea prezenta într-un mod coerent crima cea mai deosebită şi mai senzațională din

aceste vremuri. Cei care studiază istoria criminalității își vor aminti de evenimentele asemănătoare care au avut loc la Grodno, în Rusia, în 1866. Mai sunt crimele lui Anderson comise în Carolina de Nord... Dar acest caz prezintă niște particularități anume. Astfel, încă la această oră, vinovăția acestui Stapleton nu este material stabilită. Numai că sper să reușesc acest lucru astă-seară, înainte de ora de mers la culcare.

Expresul de Londra intra în gară. Un bărbat mărunțel, cu o constituție solidă, musculos, sări dintr-un vagon de clasa întâi. Ne-am strâns mâinile și am ghicit, după modul respectuos în care Lestrade îl privea pe tovarășul meu, că, în timpul scurs din ziua în care „lucrasem" împreună pentru prima dată, învățase multe. Îmi aminteam de disprețul profund cu care practicianul a primit atunci raționamentele unui teoretician ca Sherlock Holmes.

— Un caz serios?, întrebă Lestrade.

— Cel mai bizar care s-a produs de mai mulți ani încoace, răspunse Holmes. Avem în fața noastră două ore înainte să pornim la drum. Să cinăm mai întâi. Apoi, dragul meu Lestrade, vei alunga ceața londoneză inspirând adânc proaspăta briză a serii din Dartmoor. Nu ai mai fost niciodată pe aceste meleaguri?... Nu?... Ei bine, cred că nu vei uita pentru mult timp această primă vizită.

14

Câinele din Baskerville

Unul dintre defectele lui Sherlock Holmes, dacă acesta poate fi numit defect, consta în refuzul său de a-şi comunica planurile celor care trebuiau să-l ajute să le ducă la îndeplinire. Prefera să aştepte ultimul moment. Atribui această reţinere atât caracterului său imperios care îl făcea să-şi domine şi să-şi surprindă prietenii, cât şi suspiciunii sale profesionale, care-l făcea să nu neglijeze nicio precauţie. Rezultatul nu era mai puţin neplăcut pentru cei care-l asistau în acţiunile sale. În ce mă priveşte, am suferit adesea din cauza asta, dar niciodată atât de mult ca în timpul lungii călătorii cu trăsura pe care am făcut-o prin întuneric în acea seară.

Eram pe punctul de a face încercarea supremă, urma să facem ultimul nostru efort, iar Holmes nu ne spusese încă nimic. De-abia dacă puteam bănui ce avea de gând să facă.

Am tremurat cu anticipaţie când vântul îngheţat care ne şfichiuia feţele şi spaţiile întunecate care se întindeau de ambele părţi ale drumului îngust m-au făcut să-mi dau seama că ne întorceam din nou în pustietăţi. Fiecare rotaţie a roţilor, fiecare pas al cailor ne apropiau tot mai mult de ultima noastră aventură.

Prezenţa vizitiului împiedica orice conversaţie interesantă şi nu am vorbit decât despre lucruri fără importanţă, în timp

ce nervii noştri erau întinşi la maximum, sub imperiul emoției şi al aşteptării.

După această lungă tensiune, m-am simțit uşurat văzând casa lui Frankland şi recunoscând drumul spre castel.

În loc să ne oprim la intrarea principală, merserăm până la poarta aleii. Acolo, Sherlock Holmes plăti vizitiul şi îi ordonă să se întoarcă imediat la Coombe Tracey. Pornirăm apoi spre Merripit House.

— Eşti înarmat, Lestrade?, întrebă prietenul meu.

Micuțul detectiv surâse.

— Cât timp voi avea o pereche de pantaloni, voi coase la ei un buzunar în formă de revolver şi cât timp voi avea un buzunar în formă de revolver, se va găsi ceva înăuntru.

— Bine. Şi noi, Watson şi cu mine, suntem pregătiți pentru orice eventualitate.

— Nu sunteți foarte vorbăreț, domnule Holmes. Ce urmează să facem?

— Vom aştepta.

— Aşa deci! Locul nu mi se pare prea distractiv, zise detectivul tremurând la vederea pantelor întunecate ale dealului şi a vălului imens de ceață care acoperea marea mlaştină de la Grimpen. Dar mi se pare că văd în fața noastră luminile unei case.

— Este Merripit House, destinația călătoriei noastre, şopti Holmes. Vă cer să mergeți pe vârful picioarelor şi să nu vorbiți decât foarte încet.

Urmarăm cărarea care ducea la casa familiei Stapleton, dar, la două sute de metri de ea, Holmes se opri.

— Este suficient, spuse el. Stâncile acelea, din dreapta, ne vor servi de adăpost.

— Aici trebuie să aşteptăm?, întrebă Lestrade.

— Da. Vom sta la pândă aici. Lestrade, aşază-te în această scobitură. Tu, Watson, ai intrat în casă, nu-i aşa? Îmi poți indica poziția camerelor? Ce se află în spatele ferestrelor cu grilaj din partea asta?

— Bucătăriile, probabil.

— Şi mai încolo, în spatele celor care sunt aşa de strălucitor luminate?

— Sufrageria.

— Storurile sunt ridicate. Cunoşti mai bine terenul... Târăşte-te fără zgomot şi vezi ce se întâmplă acolo... Dar, pentru numele lui Dumnezeu, Stapleton să nu-şi dea seama că este supravegheat.

Pe vârful picioarelor, am înaintat pe potecă şi am ajuns la micul zid care înconjura livada.

In spatele acestui adăpost m-am lăsat să alunec până într-un loc de unde puteam să văd interiorul încăperii.

Doi bărbaţi erau aşezaţi unul în faţa celuilalt: Sir Henry şi Stapleton. Le distingeam clar profilurile. Fumau. În faţa lor, pe masă, se găseau cafea şi lichioruri.

Stapleton vorbea cu vioiciune. Baronetul părea palid şi absent. Probabil că lunga plimbare nocturnă pe care trebuia să o facă prin mlaştina blestemată îi întuneca gândurile.

La un moment dat, Stapleton se ridică şi ieşi. Sir Henry îşi umplu paharul, se aşează mai bine în fotoliu şi suflă spre tavan fumul trabucului.

Am auzit scârţâitul unei uşi şi nişte încălţări călcând apăsat pe pietriş.

Paşii avansau pe aleea paralelă cu zidul în spatele căruia eram ghemuit.

Am riscat o privire şi l-am văzut pe naturalist oprindu-se la poarta unui pavilion construit într-un colţ al livezii.

O cheie se răsuci în broască şi, în timp ce Stapleton intra în pavilion, am perceput un zgomot deosebit asemănător pocnetului unei curele de bici.

Stapleton nu stătu acolo mai mult de un minut.

Cheia se răsuci din nou, Stapleton trecu din nou prin faţa mea şi intră în casă.

După ce şi-a reluat locul lângă oaspete, m-am întors încet lângă tovarăşii mei, cărora le-am povestit ceea ce văzusem.

— Watson, spui că femeia nu este acolo?, mă întrebă Holmes după ce mi-am terminat raportul.

— Nu.

— Unde poate fi, din moment ce, în afară de ferestrele de la bucătărie, toate celelalte sunt întunecate?

— Nu ştiu.

Apoi am spus că deasupra marii mlaştini de la Grimpen se întindea un văl de ceață, deasă şi alburie. Încet, ca un zid mobil, jos, dar dens, se apropia de noi. Luna care îl lumina şi vârfurile piscurilor îndepărtate care ieşeau la suprafața lui îl făceau să semene cu o banchiză gigantică.

Holmes se întoarse în acea parte şi lăsă să-i scape câteva cuvinte de nerăbdare, determinate, fără îndoială, de înaintarea lentă, dar continuă, a vălului de ceață.

— Ne va ajunge, Watson, zise el arătându-mi-l cu un gest.

— Este grav?

— Foarte grav... Singurul lucru din lume care-mi poate deranja planurile... Sir Henry va trebui să plece acum!... Este deja ora zece... Succesul nostru şi chiar viața lui depind de plecarea lui înainte ca ceața să ajungă la potecă.

Deasupra capetelor noastre, noaptea era liniştită şi senină. Stelele sclipeau, asemănătoare unor bumbi de aur fixați de bolta cerească, iar luna scălda întreg peisajul într-o lumină blândă şi nesigură.

In fața noastră se decupa masa întunecată a casei, ale cărei acoperişuri dantelate, presărate de hornuri, se profilau pe cerul colorat în argintiu. Dâre largi, luminoase, care plecau de la ferestrele de la parter, se prelungeau pe livadă, până spre mlaştină. Una dintre ele se stinse brusc. Servitorii tocmai ieşeau din bucătărie.

Nu mai rămase decât lampa din sufragerie, unde cei doi bărbați – gazda cu gânduri sângeroase şi oaspetele inconştient de pericolul care-l amenința – continuau să discute fumându-şi trabucurile.

Din minut în minut, vălul opac care acoperea bărăganul se apropia tot mai mult de casa lui Stapleton.

Deja fulgi uşori de vată, înainte-mergători ai ceței, se răsuceau în jurul razei de lumină proiectate de fereastra luminată.

Zidul livezii cel mai îndepărtat de noi devenea invizibil şi copacii aproape dispăruseră în spatele unui nor albicios.

În curând, valurile de ceață atinseră cele două colțuri ale casei şi se uniră, făcând-o să semene cu un vas fantomatic, care plutea pe o mare liniştită.

Holmes strânse mâna pe stânca în spatele căreia eram ascunşi şi bătu din picior într-o mişcare de nerăbdare.

— Dacă Sir Henry nu pleacă în următorul sfert de oră, poteca va fi invadată şi ea de ceaţă, spuse el. Peste o jumătate de oră ne va fi imposibil să ne distingem mâna la capătul braţului.

— Dacă ne-am retrage până în locul unde terenul este mai ridicat?, sugerai eu.

— Da, este de preferat.

Pe măsură ce ceaţa ne ajungea din urmă, fugeam din faţa ei. Acum ne despărţeau de casă cam şase sute de yarzi, iar acest val inexorabil, a cărui coamă o arginta luna, ne împingea mereu.

— Ne retragem prea mult, spuse Holmes. Nu trebuie să ne expunem riscului ca baronetul să fie doborât înainte de a ajunge la noi. Să rămânem pe loc, cu orice preţ.

Prietenul meu se aplecă şi puse urechea la pământ.

— Îţi mulţumesc, Doamne!, spuse el ridicându-se. Mi se pare că-l aud venind!

Zgomotul unor paşi grăbiţi rupse liniştea pustietăţii.

Ascunşi în mijlocul pietrelor, priveam insistent zidul alburiu de vată care ne bara vederea casei.

Paşii deveniră din ce în ce mai distincţi şi din ceaţă ieşi, ca dintr-o cortină, omul pe care-l aşteptam.

Cum se găsi într-o atmosferă mai clară, privi în jurul lui, uimit de limpezimea nopţii.

Sir Henry coborî repede poteca, trecu foarte aproape de locul unde eram pitiţi şi începu să urce dealul care se înălţa în spatele nostru. Mergând, îşi întorcea la fiecare pas capul într-o parte şi în cealaltă, ca un om care nu se simte în largul lui.

— Atenţie!, strigă Holmes. Aveţi grijă! Îl aud!

În acelaşi timp am perceput clar sunetul sec al armării unui pistolet.

Din mijlocul acestei mări de ceaţă se ridica un zgomot continuu, asemănător unor paşi făcuţi de nişte labe uriaşe. Ceaţa nu era acum decât la cincizeci de metri de noi şi toţi trei eram cu ochii aţintiţi asupra ei, nesiguri de oroarea care va ieşi din inima ei.

Cotul meu îl atingea pe cel al lui Holmes şi m-am uitat la el pentru o clipă. Era palid, dar exaltat. Ochii îi străluceau în lumina palidă a lunii. Deodată deveniră ficşi şi gura i se deschise de uimire.

În acelaşi timp, Lestrade scoase un țipăt de groază şi se aruncă cu fața la pământ.

Am sărit în picioare. Mâna mea inertă apucă patul revolverului. Aveam creierul parcă paralizat în fața apariției înspăimântătoare care tocmai se ivise din adâncurile cetei.

Era un câine! Un enorm câine negru, aşa cum ochii muritorilor nu mai văzuseră vreodată.

Scotea foc pe gură, pupilele lui luceau ca nişte cărbuni încinşi, iar în jurul buzei de jos şi al colților tremurau flăcări. Nici cele mai nebuneşti vise ale unei minți în delir nu au conceput vreodată ceva mai sălbatic, mai înfricoşător, mai diabolic decât această formă neagră cu acest cap feroce care îşi croise drum prin zidul de ceață.

Cu salturi enorme, acest animal fantastic mirosea urma prietenului nostru, apropiindu-se de el.

Această apariție ne-a hipnotizat atât de puternic, că trecuse deja de noi când ne-am revenit.

Holmes şi cu mine am tras în acelaşi timp.

Fiara a urlat oribil, ceea ce ne dovedi că măcar unul dintre noi a atins-o. Totuşi, sări înainte şi îşi continuă cursa.

Sir Henry se întorsese. I-am văzut chipul descompus şi mâinile ridicate de groază în fața acestui monstru fără nume care-l urmărea.

La urletul de durere al câinelui, toate temerile noastre se risipiră. Era muritor, de vreme ce era vulnerabil şi, dacă îl rănisem, puteam să-l şi ucidem.

Nu am văzut niciodată pe cineva alergând cu rapiditatea de care a dat dovadă Sherlock Holmes în acea noapte. Sunt reputat pentru viteza mea, dar el mă depăşi cu aceeaşi uşurință cu care l-am întrecut eu pe micul Lestrade.

În timp ce alergam pe urmele câinelui, am auzit mai multe strigăte repetate ale lui Sir Henry, precum şi lătratul furios al fiarei. Am văzut-o repezindu-se asupra victimei sale, dărâmând-o la pământ şi apucând-o de gât. Holmes îşi descărcă de

cinci ori revolverul în coastele monstrului. Cu un ultim urlet de agonie şi o ultimă muşcătură în gol, acesta se răsturnă pe spate. Cele patru labe se agitară convulsiv, apoi se prăbuşi pe o parte, nemişcat.

Înaintai, încă tremurând, şi apăsai țeava revolverului pe țeasta oribilei fiare. Era inutil să trag, câinele uriaş era mort, mort de-a binelea de data asta!

Sir Henry leşinase. I-am rupt gulerul şi Holmes murmură o rugăciune de recunoştință, nedescoperind nicio urmă de rană. În câteva minute, baronetul îşi reveni.

Tânărul nostru prieten deschidea deja ochii şi încerca să se ridice. Lestrade îi descleştă dinții şi îi turnă pe gât câteva picături de coniac.

— Dumnezeule mare!, bâigui el întorcându-şi spre noi ochii tulburați încă de spaimă. Ce a fost? Pentru numele lui Dumnezeu, spuneți-mi ce a fost!

— Nu mai are importanță, de vreme ce este mort!, spuse Holmes. Am ucis o dată pentru totdeauna fantoma familiei Baskerville.

Animalul care zăcea la picioarele noastre avea nişte proporții înspăimântătoare. Nu era nici copoi, nici buldog, dar părea o corcitură între aceste două rase. Zvelt, sălbatic, la fel de mare ca o leoaică. Chiar şi atunci, în odihna morții, o flacără albăstruie părea să se scurgă din botul său enorm şi un cerc de foc îi înconjura ochii mici, feroce.

Îmi pusei mâna pe acel bot luminos şi, când mi-am retras degetele, străluceau în întuneric.

— Este fosfor!, spusei.

— Da... un preparat foarte ciudat, răspunse Holmes mirosind animalul. Nu răspândeşte niciun iz care să altereze mirosul animalului. Sir Henry, îți datorăm scuze pentru a te fi expus unei asemenea spaime. Credeam că voi avea de-a face cu un câine, şi nu cu o creatură de acest fel. Şi apoi, ceața ne-a lăsat prea puțin timp pentru a-i face primirea pe care i-o pregătisem.

— Mi-ați salvat viața.

— După ce, mai întâi, ți-am pus-o în pericol. Te simți în stare să stai în picioare?

— Să mai beau un gât de coniac şi voi fi în stare de orice... Aşa, mulţumesc!... Vă rog, vreţi să mă ajutaţi să mă ridic... Ce veţi face acum?

— Nu eşti în stare de noi aventuri în noaptea asta. Aşteaptă numai o clipă şi unul dintre noi se va întoarce cu dumneata la castel.

Sir Henry încercă să se ţină bine pe picioare, dar era încă palid ca un cadavru şi tot corpul îi tremura.

L-am condus până la o stâncă, pe care se aşeză, tremurând tot, ţinându-şi capul în mâini.

— Trebuie să ne despărţim de dumneata, spuse Holmes. Trebuie să ne îndeplinim misiunea şi fiecare minut are o importanţă capitală. La ora asta avem crima, nu ne mai lipseşte decât criminalul.

Şi, în timp ce ne grăbeam pe mica potecă, prietenul meu adăugă:

— Pot să pariez o mie la unu că nu-l vom mai găsi acasă pe Stapleton. Auzind focurile de revolver, şi-a dat probabil seama că a pierdut partida.

— Eram destul de departe de Merripit House, m-am îndoit eu. Poate ceaţa a înăbuşit zgomotul focurilor de armă.

— Urmărea câinele pentru a-l întărâta, poţi fi sigur de asta... Nu, nu, e deja departe! De altfel, vom scotoci casa ca să ne convingem.

Uşa de la intrare era deschisă. Ne-am repezit înăuntru, alergând dintr-o cameră într-alta, spre marea uimire a unui servitor bătrân, peste care dădurăm pe coridor.

Numai sufrageria rămăsese luminată. Holmes luă lampa şi căută până în cele mai mici colţuri. Nu am găsit nicio urmă a lui Stapleton.

Totuşi, la etajul de sus, o uşă era închisă cu cheia.

— E cineva acolo!, strigă Lestrade. Am auzit un zgomot... Deschide!

Dinăuntru se auzi un plânset înăbuşit, ca un geamăt.

Holmes îşi luă avânt şi, cu o lovitură puternică de picior la nivelul broaştei, sparse uşa.

Cu pistoalele în mână, năvălirăm înăuntru. Nu văzurăm nimic care să semene cu ticălosul înverşunat pe care speram

să-l găsim. Dimpotrivă, ne aflam în fața unui obiect atât de straniu, atât de neașteptat, că am rămas locului o clipă.

Stapleton transformase această încăpere într-un mic muzeu. În vitrine etajate fixate pe pereți, această ființă periculoasă și complexă își strânsese colecțiile de fluturi.

În mijloc, o bârnă verticală susținea armătura de stejar ros de carii care ținea acoperișul. De această bârnă atârna un corp atât de strâns înfășurat, atât de bine legat în cearșafuri, încât, pe moment, ne-a fost imposibil să ne dăm seama dacă era al unui bărbat sau al unei femei.

O primă fâșie răsucită în jurul gâtului celui legat era bine fixată de bârnă printr-un cui. O alta înfășura partea inferioară a feței, lăsând descoperiți doi ochi mari negri, pe care se citeau surpriza și rușinea și care ne priveau cu spaimă.

Într-o secundă, am tăiat botnița, am rupt legăturile și doamna Stapleton se prăbuși la picioarele noastre pe podea. Când frumosul său cap îi căzu pe piept, pe albeața gâtului se văzu o dâră roșie făcută de lovitura unui bici.

— Bruta!, strigă Holmes. Lestrade, repede, vino cu sticla de coniac! Să o așezăm într-un fotoliu... A leșinat de epuizare.

Tânăra femeie întredeschise ochii.

— S-a salvat?, strigă ea. A scăpat?

— Nu ne poate scăpa, doamnă, răspunse rece Sherlock Holmes.

— Nu, nu... nu soțul meu... Sir Henry? Este teafăr?

— Da.

— Și câinele?

— Este mort.

Doamna Stapleton scoase un lung suspin de mulțumire.

— Îți mulțumesc, Doamne, îți mulțumesc!... Ah, nenorocitul!... Vedeți ce mi-a făcut!

Își ridică mânecile și ne arătă brațele pline de echimoze.

— Și asta nu-i nimic... nimic!, repetă cu vocea întretăiată de hohote de plâns. Mi-a torturat și mi-a murdărit mintea și sufletul! Aș fi suportat orice – chinurile, singurătatea, viața mea distrusă, totul – dacă aș fi putut păstra speranța că încă mă iubește! Acum, aceste iluzii sunt pierdute și știu că nu am fost decât un instrument în mâinile lui.

— Doamnă, nu aveți decât resentimente pentru el, nu-i aşa?, întrebă Holmes. Spuneți-ne unde se ascunde. L-ați ajutat la rău, ajutați-ne acum pe noi şi asta va fi pentru dumneavoastră ispăşirea păcatelor.

— Nu se putea îndrepta decât spre un singur loc. Chiar în mijlocul marii mlaştini, pe o insuliță de uscat, se află o fostă mină de cositor. Acolo îşi ținea ascuns câinele. Tot acolo îşi făcuse un refugiu pentru cazurile în care ar fi trebuit să fugă în grabă. În mod sigur, acolo a fugit.

Holmes luă lampa şi o apropie de fereastră. Ceața întuneca geamurile.

— Vedeți şi dumneavoastră, doamnă, spuse Holmes. Nu cred că cineva poate găsi drumul în noaptea asta prin marea mlaştină de la Grimpen.

Doamna Stapleton bătu din mâini, iar colțurile buzelor i se ridicară într-un rictus sinistru.

— Poate să intre acolo, dar nu va mai ieşi niciodată!, strigă ea. Cum să vadă în noaptea asta întunecată balizele care trebuie să-l ghideze? Le-am fixat împreună, el şi cu mine, pentru a marca singurul drum practicabil... Ah, dacă aş fi putut să le smulg astăzi, ar fi fost la discreția dumneavoastră!

Era evident că, pentru a ne începe căutările, eram obligați să aşteptăm ca ceața să se ridice. L-am lăsat pe Lestrade să păzească casa, iar Holmes şi cu mine am pornit spre castel împreună cu baronetul.

Ne-a fost imposibil să-i ascundem pentru mai mult timp lui Sir Henry povestea celor doi Stapleton... A suportat cu curaj lovitura pe care a primit-o în inimă la aflarea adevărului despre femeia pe care o iubise.

Cu nervii zdruncinați de aventurile din acea noapte, Sir Henry fu doborât la pat de febră. Doctorul Mortimer, chemat la căpătâiul lui, declară că bolnavului nu-i trebuie decât o lungă călătorie în jurul lumii pentru ca să-şi recapete sănătatea de fier pe care o avusese înainte de a deveni proprietarul acestui nefast domeniu.

Mă apropii cu rapiditate de concluzia acestei poveşti ieşite din comun, pe parcursul căreia m-am străduit să-i împărtăşesc cititorului neliniştile şi bănuielile neclare care ne-au

tulburat atâta vreme existența și care tocmai se încheiaseră într-un mod atât de tragic.

A doua zi după drama de la Merripit House, ceața se risipi și doamna Stapleton ne-a condus spre locul unde, împreună cu soțul ei, trasase drumul prin mlaștină. Pe parcursul drumului, din graba cu care ne îndruma pe urmele naturalistului, ne-am dat seama cât de mult suferise această femeie.

A rămas apoi pe un fel de promontoriu de pământ uscat întins în interiorul mlaștinii. Din acel punct, mici balize, înfipte ici și colo, indicau cărarea care șerpuia de la o tufă de drobițe la alta, printre gropi acoperite de spumă verzuie și de bălți de noroi care tăiau drumul străinilor. Din mănunchiurile de stufăriș uscat și din plantele de mâl ieșeau mirosuri fade de descompunere. Vapori grei, încărcați de miasme, ne învăluiau.

La cel mai mic pas greșit, ne afundam până peste genunchi în acest noroi vâscos, fremătător, care se ondula, sub greutatea pașilor noștri, până la o distanță de mai mulți yarzi. Ni se lipea de tălpi și, când cădeam în el, o mână ucigașă ne trăgea parcă în jos, atât de puternică era strânsoarea care ne cuprindea.

O singură dată am avut dovada că Stapleton trecuse înaintea noastră pe potecă. Într-o tufă de drobițe, care ieșea din mâl, ni s-a părut că vedem ceva negru.

De pe potecă, Holmes a sărit pe tufă, afundându-se în glod până la mijloc. Dacă nu am fi fost acolo ca să-l tragem, nu ar mai fi pus niciodată piciorul pe uscat.

Ținea în mână o gheată veche. Înăuntrul ei era imprimată o adresă: „Meyer, Toronto."

— Asta merită o baie de noroi, spuse Sherlock. Este gheata furată prietenului nostru, Sir Henry.

— Stapleton a aruncat-o probabil din fugă.

— Cu siguranță. O ținuse în mână după ce a folosit-o pentru ca animalul să ia urma. Când a văzut că totul este pierdut, a fugit de la Merripit House, ținând în continuare această gheată, pe care a aruncat-o aici. Asta ne arată că a ajuns teafăr în acest punct al mlaștinii.

A fost tot ce am descoperit de pe urma lui.

De altfel, era imposibil să găseşti urme de paşi în mlaştină, unde suprafaţa de glod în mişcare îşi recăpăta uniformitatea după trecerea unui om.

Ajunşi pe un teren mai solid, care forma un fel de insulă în mijlocul mlaştinii, ne-am continuat căutările cu minuţiozitate. Inutil însă. Dacă pământul nu mintea, Stapleton nu ajunsese în acel loc, în ciuda luptei sale disperate cu ceaţa. Undeva pe marea mlaştină din Grimpen, acest om cu inima rece şi crudă fusese înghiţit, aspirat de noroiul vâscos.

Pe această insulă, înălţată în mijlocul întinderii de noroi, am găsit numeroase urme ale vizitelor sale, precum şi ale aliatului său feroce. O roată veche şi o roabă pe jumătate umplută cu resturi marcau locul unei mine abandonate. În apropiere se mai vedeau încă rămăşiţele barăcilor de mineri, alungaţi, fără îndoială, de miasmele pestilenţiale ale mlaştinii.

Într-una dintre acele barăci, un puţ de care era fixat un lanţ şi o grămadă de oase indicau locul unde Stapleton îşi lega câinele. Un craniu pe care se găseau încă urme de blană neagră zăcea în mijlocul resturilor.

— Un câine!, exclamă Holmes întorcând craniul cu piciorul. Doamne, era un caniş! Bietul Mortimer, nu-şi va mai vedea niciodată prietenul! Cred că nu mai sunt aici secrete pe care nu le-am lămurit. Stapleton îşi putea ascunde câinele, dar nu-l putea împiedica să latre. Aşa se explică acele urlete înfricoşătoare care se auzeau chiar în plină zi. Dacă ar fi închis animalul într-unul dintre pavilioanele de la Merripit House, naturalistul ar fi fost expus celor mai mari riscuri şi, numai în ultima zi, când credea că ajunsese la capătul eforturilor sale, s-a hotărât să facă asta. Pasta din această cutie de cositor este, fără îndoială, acel preparat fosforescent cu care îşi ungea câinele. Această idee i-a fost desigur sugerată de povestea câinelui din Baskerville şi de dorinţa de a-l înspăimânta pe Sir Charles până la a-l omorî. Mai este de mirare că nenorocitul de Selden a fugit, a strigat, la fel ca Sir Henry şi ca noi, când a văzut cum sare în urmărirea lui, în bezna smârcurilor, o creatură atât de stranie? Trebuie admirată ingeniozitatea invenţiei. De fapt, în afară de posibilitatea de a-şi ucide victima, acest lucru avea avantajul de a-i îndepărta

de monstru pe ţăranii care, întâlnindu-l prin mlaştină, şi asta s-a întâmplat de mai multe ori, ar fi vrut să-l observe mai îndeaproape. Am spus-o la Londra, Watson, şi o repet acum şi aici: nu am urmărit niciodată un om mai periculos decât cel care zace acolo.

Rostind aceste ultime cuvinte, Holmes întinse mâna spre spaţiul larg, sumbru, dar pătat cu verde-crud, care reprezenta mlaştina de la Grimpen şi care se întindea în depărtare până la pantele întunecate de la orizont.

15

Detalii retrospective

Într-o seară de noiembrie, rece şi ceţoasă, stăteam împreună cu Holmes lângă focul care trosnea vesel în şemineul salonului nostru din strada Baker.

După rezolvarea tragică a vizitei noastre la castelul Baskerville, prietenul meu se ocupase de două cazuri de cea mai mare importanţă. În primul dezvăluise purtarea abominabilă a colonelului Upwood, în scandalul cărţilor de joc de la Nonpareil Club. În cel de-al doilea, din contră, dovedise nevinovăţia doamnei Montpensier, acuzată de asasinarea fiicei sale vitrege, domnişoara Carere, tânără regăsită şase luni mai târziu la New York în viaţă şi măritată.

Succesul acestor ultime investigaţii, atât de delicate şi de importante, îl umpluseră pe Holmes de bună dispoziţie. Am crezut că este momentul potrivit pentru a discuta detaliile misterului de la Baskerville. Aşteptasem cu răbdare o ocazie, căci ştiam că nu-i plăcea să fie tulburat în munca lui, nici ca mintea lui, clară şi metodică, să fie distrasă de la preocupările prezente printr-o întoarcere în trecut.

Sir Henry şi doctorul Mortimer, înainte de a pleca în lunga călătorie care urma să-i redea baronetului echilibrul nervos distrus de dramele din ţinutul mlăştinos, erau în trecere prin Londra. Cei doi prieteni îşi petrecuseră după-amiaza cu noi şi acest subiect de conversaţie se contura de la sine.

— În ceea ce-l privește pe bărbatul care se ascundea sub numele de Stapleton, spuse Holmes, succesiunea evenimentelor a fost simplă și comprehensibilă, chiar dacă ni s-a părut excesiv de complexă, căci nu aveam, la început, niciun fel de informații asupra mobilului acțiunilor sale și nu puteam cunoaște decât o parte din fapte. Am avut norocul să stau de două ori de vorbă cu doamna Stapleton și toate punctele sunt elucidate, așa încât cred că pot afirma că nu a mai rămas nimic nelămurit în acest caz. Poți consulta, de altfel, diversele note de la litera B din arhiva cazurilor mele.

— Atunci, explică-mi din memorie cum ai ajuns să-ți dai seama care este adevărul.

— Cu plăcere. Totuși, nu-ți pot garanta că nu voi uita nimic. O tensiune mentală intensă are efectul foarte curios de a șterge din mintea noastră trecutul. Așa se face că un avocat, care-și cunoaște cazul ca pe apă și poate descoase un martor despre cele mai mici detalii, la o săptămână sau două după pledoarie își dă seama că nu-și mai amintește decât foarte puțin. La fel, fiecare caz de care mă ocup îl alungă din minte pe precedentul și domnișoara Carere mi l-a înlocuit în memorie pe Sir Henry Baskerville. Mâine, o nouă problemă care îmi va fi supusă atenției mi-i va alunga, la rândul ei, din memorie pe tânăra franțuzoaică și pe infamul colonel Upwood.

Cât despre câinele din Baskerville, voi urmări cât pot de bine ordinea evenimentelor. Dacă mă înșel, să mă corectați.

Anchetele mele au demonstrat, fără putință de tăgadă, că asemănarea dintre portretul lui Hugo și Stapleton nu era întâmplătoare și că acesta din urmă chiar aparținea familiei Baskerville. Era fiul fratelui cel mai tânăr al lui Sir Charles, al acelui Roger care a plecat, în urma mai multor scandaluri, în America de Sud, unde se credea că a murit necăsătorit. Din contră, s-a căsătorit și a avut un fiu, acest netrebnic de Stapleton, căruia trebuie să-i restituim numele tatălui său.

Acolo, acest descendent al familiei Baskerville s-a căsătorit cu Beryl Garcia, una dintre frumusețile din Costa Rica și, pentru a scăpa de urmările unui furt considerabil comis în dauna statului, și-a schimbat numele în Vandeleur, a venit în Anglia și a deschis o școală într-o mică localitate din Yorkshire.

Cunoscând un biet preceptor, bolnav de plămâni, pe vasul care-l aducea în Anglia, se hotărî să intre în învățământ şi să profite de pe urma priceperii lui Fraser.

Acesta era numele preceptorului. Dar Fraser a murit la puțin timp de boala de care suferea şi şcoala, până atunci prosperă, a fost, încetul cu încetul, discreditată. Într-o bună zi, Stapleton s-a văzut obligat să o şteargă.

Încă o dată, cei doi Vandeleur şi-au abandonat numele şi naturalistul veni în sudul Angliei aducând cu el rămăşițele averii sale, planurile de viitor şi pasiunea pentru entomologie. Am aflat că la British Museum era considerat o autoritate în materie şi că numele de Vandeleur a rămas pentru totdeauna legat de un anumit fluture pe care el l-a descris primul în timpul şederii sale în Yorkshire.

Ajungem acum la singura parte a biografiei sale care ne interesează cu adevărat.

Stapleton se informase şi ştia că numai două vieți îl despărțeau de luarea în stăpânire a bogatului domeniu de la Baskerville.

Cred că la sosirea în Devonshire planul lui era încă nedefinit. Dar faptul că şi-a prezentat soția drept soră îmi arată că avea încă de la început idei malefice. Avea în mod clar intenția de a se servi de ea ca de o momeală, chiar dacă nu ştia încă exact cum îşi va întinde cursa.

Râvnea la domeniu şi, pentru a-şi atinge scopul, era gata să folosească orice mijloc, să se expună oricărui risc. Mai întâi, s-a mutat foarte aproape de casa strămoşilor lui. A încercat apoi să cucerească prietenia lui Sir Charles Baskerville şi a celorlalți vecini.

Chiar baronetul i-a spus povestea câinelui familiei, pregătindu-şi astfel propria moarte. Stapleton – voi continua să-l numesc astfel – a aflat, prin Mortimer, despre boala de inimă de care suferea bătrânul gentilom, pe care o simplă emoție îl putea ucide. Sir Charles, care accepta ca veridică lugubra legendă, i-a apărut drept o persoană superstițioasă. Pe dată, mintea lui ingenioasă i-a sugerat mijlocul de a scăpa de baronet. Cu toate acestea, ar fi greu să dovedeşti o acuzație de crimă împotriva acestui ticălos.

Odată ideea concepută, începu să o pună în aplicare cu o finețe incontestabilă. Un criminal vulgar s-ar fi mulțumit să se folosească pur şi simplu de câine.

Artificiul pe care l-a folosit pentru a da fiarei un aspect diabolic a fost o dovadă de geniu din partea lui. O cumpărase la Londra, de la Ross & Mangles, marii negustori de pe strada Fulham. Era cea mai mare şi mai feroce pe care o aveau de vânzare în acel moment. O aduse la Grimpen pe linia de cale ferată din North Devon şi a mers pe jos, prin pustietate, o bună parte din drum, pentru a nu atrage atenția localnicilor.

În timpul cercetărilor sale entomologice, descoperise cărarea care ducea în inima marii mlaştini. Acolo era o ascunzătoare sigură a animalului, pe care îl legă într-o nişă. Apoi a aşteptat ocazia propice.

Aceasta nu a apărut imediat. Era imposibil să-l atragi, noaptea, pe bătrânul gentilom afară din castel. De mai multe ori, Stapleton a hoinărit prin împrejurimi însoțit de câine, dar fără succes. În timpul acestor plimbări infructuoase, țăranii l-au zărit pe înfricoşătorul său tovarăş şi legenda câinelui-diavol a primit o nouă confirmare.

Sperase ca soția lui să-l secondeze în planurile sale împotriva lui Sir Charles, dar ea a refuzat hotărât. Nu voia să-l implice pe bătrânul gentilom într-o legătură sentimentală care l-ar fi predat fără apărare duşmanului său. Amenințările şi chiar – mi-e ruşine să o spun – loviturile nu au putut înfrânge rezistența bietei femei. S-a încăpățânat să nu se amestece deloc şi Stapleton se găsea pus în încurcătură.

Legând o frumoasă prietenie cu acest netrebnic şi numindu-l intermediar al donațiilor sale către nefericita Laura Lyons, Sir Charles i-a dat ocazia pe care acesta o căuta de multă vreme.

Se prezentă drept necăsătorit şi exercită rapid o influență considerabilă asupra fiicei lui Frankland. A convins-o că o va lua de soție dacă ea va reuşi să-şi obțină divorțul.

De îndată ce a fost informat că, la sfatul doctorului Mortimer, sfat pe care s-a prefăcut a-l susține din toate puterile, Sir Charles se pregătea să plece de la castelul Baskerville, şi-a luat repede toate măsurile. Trebuia să acționeze imediat,

altfel victima îi scăpa. Stapleton a convins-o aşadar pe doamna Lyons să scrie scrisoarea prin care îl implora pe bătrân să-i acorde o întrevedere în ajunul plecării lui la Londra. Apoi, printr-un argument amăgitor, a convins-o să nu mai meargă la castel. Sir Charles era în mâinile lui.

Seara s-a întors de la Coombe Tracey destul de devreme pentru a merge să-şi ia câinele, să-l ungă cu mixtura aceea diabolică şi să-l conducă aproape de poarta unde ştia, fără îndoială, că aştepta Sir Charles.

Câinele, întărâtat de stăpân, a sărit peste gard şi l-a urmărit pe nefericitul baronet, care a fugit ţipând pe aleea Tiselor. Poţi să-ţi închipui un spectacol mai mişcător decât acela al enormei fiare negre, cu botul arzând, cu ochii injectaţi de flăcări, sărind, de-a lungul aleii întunecate, după bietul bătrân neajutorat? La mijlocul aleii, spaima şi anevrismul l-au doborât pe Sir Charles.

Animalul a galopat pe bordura cu iarbă, în timp ce baronetul alerga pe partea cu nisip, astfel încât nu s-au observat decât paşii omului. Văzându-l nemişcat, câinele s-a apropiat probabil pentru a-l mirosi şi, văzându-l mort, s-a întors. Atunci a lăsat pe pământ urma atât de corect relevată de Mortimer. Stapleton l-a chemat şi l-a dus imediat înapoi în ascunzătoarea sa din marea mlaştină de la Grimpen. Cazul a rămas o enigmă indescifrabilă pentru poliţie, a alarmat tot ţinutul şi a dus, în final, la vizita cu care ne-a onorat doctorul chiar aici, acum câteva luni.

Iată faptele în cazul morţii lui Sir Charles Baskerville.

Înţelegi acum viclenia infernală care a însoţit aceste pregătiri? Totuşi, ar fi absolut imposibil să sprijini pe ea o acuzaţie împotriva lui Stapleton. Unicul său complice n-avea cum să-l trădeze vreodată, iar mijlocul folosit era atât de grotesc, atât de nebănuit, încât eficacitatea lui era asigurată.

Cele două femei amestecate în acest caz, doamna Stapleton şi Laura Lyons, au avut câteva bănuieli legate de naturalist. Doamna Stapleton era la curent cu planurile sinistre împotriva bătrânului. Ştia şi de existenţa câinelui.

Doamna Laura Lyons nu ştia nimic din toate astea, dar vestea despre moartea lui Sir Charles a impresionat-o cu atât mai

mult, cu cât aceasta s-a petrecut chiar la ora întâlnirii date la îndemnul lui Stapleton şi pe care ea nu o contramandase. Cum amândouă femeile erau dependente de el, Stapleton nu avea nimic a se teme din partea lor. Prima jumătate a misiunii sale a fost încununată de succes. Mai rămânea cea de-a doua, cu mult mai dificilă.

Se poate ca Stapleton să nu fi ştiut de existenţa moştenitorului din Canada. În orice caz, a auzit repede de el de la doctorul Mortimer şi tot de la el a aflat toate amănuntele viitoarei sosiri a lui Sir Henry Baskerville. I-a venit mai întâi gândul să-l ucidă la Londra pe acest tânăr străin venit din Canada, fără să-l mai lase să ajungă în Devonshire.

De când soţia sa refuzase să-l ajute la pregătirea cursei în care spera să-l prindă pe Sir Charles, lui Stapleton îi era frică de ea. Temându-se că se va sustrage de sub influenţa lui, nu a avut curajul să o piardă din vedere prea mult timp. Aşa că a luat-o la Londra cu el. S-au cazat la hotelul Mexborough, de pe strada Craven, unul dintre locurile vizitate la ordinul meu de Cartwright pentru a căuta o dovadă oarecare. Şi-a ţinut soţia prizonieră în cameră, iar el, mascat cu o barbă falsă, l-a urmărit pe doctor în strada Baker, apoi la gară şi, în sfârşit, la hotelul Northumberland.

Doamna Stapleton presimţise o parte din planurile soţului său, dar îi era atât de frică de el, din cauza brutalităţii lui şi a faptelor sale condamnabile de care se săturase, că nu a îndrăznit să-i scrie lui Sir Henry pentru a-l preveni de pericolele ce-l păşteau. Dacă scrisoarea ei ar fi căzut în mâinile lui Stapleton, propria sa existenţă ar fi fost ameninţată. A recurs până la urmă la soluţia de a decupa dintr-un ziar cuvintele care compuneau mesajul şi de a-şi schimba scrisul în adresă. Misiva a ajuns la tânărul baronet şi a constituit primul avertisment.

Pentru a pune cu uşurinţă câinele pe urmele lui Sir Henry, era esenţial ca Stapleton să facă rost de un obiect al tânărului nostru. Cu o repeziciune şi o îndrăzneală caracteristice, porni în căutarea acestui obiect şi, fără îndoială, valetul de pe etaj sau camerista hotelului a fost tocmită de el în acest scop. Din întâmplare, prima gheată primită era nouă şi, aşadar,

nefolositoare. A trimis-o înapoi şi a cerut o alta, una veche. Acest incident, foarte instructiv, mi-a arătat imediat că este vorba de un câine în carne şi oase. Nicio altă presupunere nu ar fi explicat nevoia de o gheată veche şi indiferența pentru una nouă.

Cu cât un amănunt este mai minor, mai ridicol, cu atât merită să fie luat în considerare şi chiar punctul care pare să complice un caz se dovedeşte, când este examinat cu atenție, cel care, foarte probabil, îl va elucida.

A doua zi, dimineața, am primit vizita noilor noştri prieteni, spionați în continuare de Stapleton din trăsura lui. Ştia unde locuiesc, mă ştia din vedere şi am dedus astfel că experiența infracțională a lui Stapleton nu se limita la această tentativă împotriva familiei Baskerville.

Într-adevăr, în timpul acestor ultimi trei ani, au fost comise în vestul Angliei patru furturi calificate, toate rămase nepedepsite.

Ultimul, datând din luna mai, de la Folkestone, a fost remarcabil mai ales prin sângele rece cu care hoțul mascat i-a zburat creierii servitorului care-l surprinsese. Nu m-ar mira ca Stapleton să-şi fi sporit astfel veniturile, pe zi ce trece mai mici şi că, de mult timp deja, merita să fie clasat printre infractorii cei mai îndrăzneți şi mai periculoşi.

Ne-a dat întreaga măsură a determinării sale în dimineața în care ne-a scăpat printre degete într-un mod atât de fericit pentru el, iar faptul de a-mi fi trimis propriul nume prin intermediul vizitiului i-a dovedit îndrăzneala nemăsurată.

De atunci, a înțeles că îl demascasem la Londra şi că nu mai avea nimic de încercat în acest oraş. S-a întors aşadar în Dartmoor şi a aşteptat sosirea baronetului.

— Un moment! Ai descris evenimentele în ordine cronologică, dar rămâne un punct pe care l-ai lăsat neclarificat. Ce s-a întâmplat cu câinele în timpul cât stăpânul său s-a aflat la Londra?

— M-am gândit la asta. Acest amănunt îşi are importanța lui. Neîndoielnic, Stapleton a avut un confident, dar nu sunt mai puțin sigur că a evitat mereu, cu grijă, să-i încredințeze în amănunt planurile sale pentru a nu depinde de el.

La Merripit House se afla un bătrân servitor, pe nume Anthony. Era în serviciul lui Stapleton de mai mulți ani, din perioada când familia locuia în Yorkshire. Acest om nu putea să nu știe că stăpânul și stăpâna sa erau soț și soție. A dispărut din ținut. Or, Anthony nu este un nume la fel de comun în Anglia ca Antonio în Spania sau în America de Sud. La fel ca doamna Stapleton, vorbea fluent engleza, dar cu o graseiere aparte. L-am văzut de mai multe ori traversând marea mlaștină de la Grimpen și urmând drumul balizat de Stapleton. În lipsa stăpânului său, avea probabil grijă de câine, fără a bănui totuși la ce urma să fie folosit.

Cei doi Stapleton s-au întors așadar în Dartmoor, urmați în curând de Sir Henry și de tine.

Câteva cuvinte despre cum mi-am folosit timpul. Îți amintești poate că, atunci când am examinat hârtia pe care fuseseră lipite cuvintele decupate din „Times", am privit atent filigranul. Țineam hârtia la câțiva centimetri de ochi și am simțit un ușor iz de parfum de iasomie albă.

Există șaptezeci și cinci de parfumuri pe care un expert criminalist trebuie să le poată distinge unele de altele și, foarte des – am avut această experiență –, rezolvarea rapidă a unui caz depinde de subtilitatea mirosului. Parfumul mi-a arătat prezența unei femei și deja bănuielile mele se îndreptaseră asupra celor doi Stapleton.

Așadar, încă înainte să plec spre Devonshire, eram sigur de prezența câinelui și adulmecasem criminalul.

Jocul meu consta în supravegherea lui Stapleton. Pentru a nu-i trezi bănuielile, nu puteam s-o fac decât dacă nu eram împreună cu voi. Am păcălit pe toată lumea, chiar și pe tine, și, în timp ce se credea că sunt în continuare la Londra, am venit în secret în Dartmoor. Nu am suportat chiar atâtea privațiuni pe cât ai crede. Oricum, pentru a conduce bine o anchetă, nu trebuie să te oprești la detalii atât de mărunte.

Cel mai adesea, locuiam la Coombe Tracey și nu stăteam în coliba din mlaștină decât atunci când credeam că este necesar să mă aflu în mijlocul acțiunii. Cartwright m-a însoțit și, deghizat în tânăr țăran, mi-a făcut mari servicii. Datorită lui nu mi-au lipsit hrana și rufăria. Când îl supravegheam

pe Stapleton, Cartwright era cu ochii ațintiți asupra voastră, astfel încât aveam sub degete toate clapele claviaturii.

Ți-am spus deja că rapoartele tale, expediate imediat din strada Baker la Coombe Tracey, ajungeau repede la mine. Mi-au fost foarte utile, mai ales cel care conținea biografia lui Stapleton. Mi-a permis să stabilesc identitatea celor doi soți şi mi-a arătat exact care este situația.

Evadarea prizonierului şi legătura lui cu cei doi Barrymore au încurcat mult lucrurile, dar le-ai clarificat într-un mod foarte eficient, chiar dacă, prin observațiile mele personale, ajunsesem la aceleaşi concluzii.

În ziua când m-ai găsit în pustietate, eram la curent cu totul, fără a avea însă posibilitatea să-l defer pe Stapleton justiției. Mai mult: atentatul îndreptat asupra lui Sir Henry, în noaptea în care nefericitul evadat şi-a găsit moartea, nu ne-a adus proba concludentă a vinovăției naturalistului.

Nu ne mai rămânea altă şansă decât să-l prindem asupra faptului, cu mâinile roşii de sânge, dar pentru asta trebuia să-l expunem pe Sir Henry, singur, în aparență fără apărare, ca o momeală. Am făcut asta, cu prețul zdruncinării nervoase a clientului nostru. L-am obligat pe Stapleton să se demaşte. Asta l-a pierdut.

Mărturisesc că-mi reproşez de a fi pus astfel în pericol viața lui Sir Henry. Este un minus al modului în care am gestionat cazul. Dar cum să prevedem apariția teribilă şi stupefiantă a acestei fiare şi ceața din cauza căreia, abia întrevăzută, a şi fost lângă noi? Am plătit cu sănătatea lui Sir Henry reuşita planurilor noastre. Boala va fi, din fericire, de scurtă durată, căci doctorii afirmă că o călătorie de câteva luni îi va reda echilibrul nervos şi va aşterne uitarea în inima lui. Baronetul o iubea profund şi sincer pe doamna Stapleton şi, în urma acestor întâmplări ciudate, gândul că ea l-a înşelat l-a afectat cel mai dureros.

Ce rol a jucat doamna Stapleton? Este incontestabil că, fie din dragoste, fie din frică, poate din ambele sentimente, soțul exercita asupra ei o reală influență. La ordinul lui, a fost de acord să-i treacă drept soră, dar această influență a încetat din momentul în care el a încercat să o transforme într-un

instrument al crimei. A tot încercat să-l avertizeze pe Sir Henry, atât cât a putut să o facă fără să-şi implice soțul.

Cât despre Stapleton, acesta era chinuit de gelozie.

Când l-a văzut pe baronet făcându-i curte soției sale, cu toate că asta intra în planurile lui, nu şi-a putut stăpâni un acces de furie.

A fost o greşeală gravă, care i-a dezvăluit caracterul violent, atât de abil disimulat până atunci sub purtarea sa rece şi calculată. Încurajând intimitatea celor doi tineri, putea determina vizitele frecvente ale lui Sir Henry la Merripit House şi pregătea astfel apariția, la un moment dat, a oportunității pe care o dorea.

În ziua crizei, doamna Stapleton s-a întors brusc contra lui. Veşti nelămurite despre moartea lui Selden ajunseseră la urechile ei şi doamna Stapleton descoperise câinele, în pavilionul din livadă, în aceeaşi seară în care Sir Henry a venit să cineze la ei.

Şi-a acuzat soțul că premeditează o crimă. A izbucnit o scenă violentă, în timpul căreia naturalistul i-a dat a înțelege că are o rivală. Fidelitatea ei s-a preschimbat pe dată într-o ură feroce. Stapleton a înțeles că-l va trăda. Pentru a-i lua orice posibilitate de a comunica cu Sir Henry, a închis-o. Spera, fără îndoială, ceea ce cu siguranță s-ar fi petrecut, că întreg ținutul va pune moartea baronetului pe seama blestemului ereditar şi că îşi va face soția să accepte faptul împlinit şi să tacă.

În orice caz, cred că se înşela şi că, chiar fără intervenția noastră, era irevocabil condamnat. O femeie de origine spaniolă nu iartă aşa de uşor o asemenea ofensă.

Acum, dragă Watson, fără a recurge la notițele mele, nu cred că aş putea să-ți mai ofer alte detalii despre acest caz neobişnuit. Nu cred că am uitat nimic important.

— Stapleton nu putea spera ca Sir Henry să moară de frică din cauza acestui câine diavolesc, aşa cum s-a întâmplat cu Sir Charles.

— Fiara era sălbatică, înfometată. Această apariție, dacă nu l-ar fi ucis pe baronet, urmărea, cel puțin, să-i paralizeze rezistența.

— Fără îndoială... Mai e ceva! Dacă Stapleton ar fi fost chemat la succesiunea rudei sale, cum ar fi explicat el, ca moştenitor, şederea sa, sub alt nume, în vecinătatea castelului Baskerville? Cum ar fi putut să revendice averea fără a trezi bănuieli?

— Ar fi fost într-adevăr foarte greu şi îmi ceri imposibilul dacă îmi soliciți să rezolv această problemă. Pot discuta prezentul, trecutul, dar mă declar incapabil să prezic hotărârile pe care le va lua cineva în viitor. Doamna Stapleton l-a auzit pe soțul ei discutând chestiunea de mai multe ori. Avea în vedere trei eventuale posibilități. În prima ar fi revendicat averea din America de Sud şi, fără a trebui să apară în Anglia, ar fi intrat în posesia moştenirii prin simpla justificare a identității sale în fața autorităților engleze de acolo. În a doua ar fi mers la Londra şi ar fi stat acolo cât timp era necesar, sub o deghizare ingenioasă. În a treia variantă şi-ar fi făcut rost de un complice, care, după ce ar fi înaintat toate dovezile cerute de lege, s-ar fi dat drept el, contra unei anumite sume. Din ceea ce ştim despre el, suntem în măsură să afirmăm că Stapleton ar fi depăşit această dificultate.

Dragul meu Watson, după aceste săptămâni de muncă grea, cred că ne putem acorda puțină distracție. Am în astă-seară o lojă la „Les Huguenots“[1]. Să fii gata într-o jumătate de oră. Ne vom opri pe drum să cinăm la Marcini.

Sfârşit

[1] „Hughenoții“ – piesă de teatru (în franceză în text).

Cuprins

Întoarcerea lui Sherlock Holmes

Casa pustie 7
Constructorul din Norwood 31
Omuleții dansatori 57
Biciclistul singuratic 83
Școala de stareți 105
Peter „Cel Negru“ 137
Aventura lui Charles Augustus Milverton 159
Cei șase Napoleoni 177
Cei trei studenți 199
Ochelarii de aur 217
Fundașul dispărut 241
Aventura de la Abbey Grange 265
Cea de-a doua pată 289

Câinele din Baskerville

1. Domnul Sherlock Holmes 319
2. Blestemul familiei Baskerville 327
3. Problema 339
4. Sir Henry Baskerville 349
5. Fire rupte 361
6. Castelul din Baskerville 373
7. Familia Stapleton de la Merripit House 385
8. Primul raport al doctorului Watson 401
9. Al doilea raport al doctorului Watson 411
10. Extrase din jurnalul lui Watson 429
11. Omul de pe Piscul Negru 441
12. Un mort în pustiul mlaștinii 457
13. Năvoade întinse 473
14. Câinele din Baskerville 485
15. Detalii retrospective 499

editura Adevărul holding

S.C. Adevărul Holding S.R.L.,
Str. Fabrica de Glucoză nr. 21, sector 2, Bucureşti.
Telefon: 021.407.76.38; Fax: 021.407.76.42

Director general: Peter L. Imre
Director general adjunct: Andrei Ştefan

Divizia CARTE

Director: Daniel Eberhat
Director executiv: Carmen Dincă
Project manager: Cătălin Georgescu

Toate drepturile asupra prezentei ediţii sunt rezervate exclusiv Editurii S.C. Adevărul Holding S.R.L. Reproducerea parţială sau integrală a textului fără acordul editurii este interzisă şi va fi pedepsită conform legilor în vigoare.

Ediţie realizată în colaborare cu Editura ALDO PRESS

Redactor: Stelian Ciocoiu
Tehnoredactor: Cristian Catană
Corector: Cristina Teodorescu
Ilustraţii copertă şi text: Tudor Plăieşu

Tipar executat de Grafica Veneta

COLECȚIA
SIR ARTHUR CONAN DOYLE

Aventurile lui Sherlock Holmes
seria completă

Volumul 1
(1 roman şi 12 povestiri)

Un studiu în roşu
Aventura rubinului albastru

Volumul 2
(2 romane şi 11 povestiri)

Semnul celor patru • Valea terorii
Memoriile lui Sherlock Holmes

Volumul 3
(1 roman şi 13 povestiri)

Întoarcerea lui Sherlock Holmes
Câinele din Baskerville

Volumul 4
(21 de povestiri)

Ultima reverență
Arhiva lui Sherlock Holmes

Adevărul holding

9 786065 398924